

..

**ROMSTADGAN
FÖR INTERNATIONELLA BROT-
MÅLSDOMSTOLEN**

Innehåll

1	Författningsförslag	9
1.1	Förslag till lag om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen	9
1.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.....	17
1.3	Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).....	18
1.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt.....	19
1.5	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål	24
2	Bakgrund.....	26
3	Stadgans huvudsakliga innehåll och en jämförelse med de internationella brottmålsribunalerna	31
4	Stadgans närmare innehåll	34
4.1	Allmänna bestämmelser	35
4.1.1	Stadgeparts församlingen.....	35
4.1.2	Sekundära regelverk	36
4.2	Domstolens organisation.....	37
4.2.1	Domarna och de dömande enheterna	38
4.2.2	Åklagarna och åklagarens kansli.....	40
4.2.3	Registratorn och registratorskontoret	41

4.2.4	Disciplinära förfaranden, immunitet och privilegier samt språkfrågor m.m.....	42
4.3	Brotten.....	43
4.3.1	Brottskatalogen och aggressionsbrottet	43
4.3.2	Folkmord	45
4.3.3	Brott mot mänskligheten.....	45
4.3.4	Krigsförbrytelser	47
4.4	Domstolens jurisdiktion och förhållandet till nationell lagföring.....	56
4.4.1	Tidsavgränsning av Domstolens jurisdiktion	56
4.4.2	Ingen jurisdiktion över minderåriga.....	56
4.4.3	Förutsättningar för utövande av jurisdiktion.....	56
4.4.4	Hur en sak kan komma inför Domstolen.....	58
4.4.5	Förhållandet till nationell lagföring (komplementaritetprincipen)	59
4.4.6	Förhållandet till säkerhetsrådet	61
4.5	Tillämplig lag, <i>ne bis in idem</i> och allmänna straffrättsliga bestämmelser	62
4.5.1	Tillämplig lag.....	63
4.5.2	<i>Ne bis in idem</i> ("icke två gånger för samma sak")	64
4.5.3	Legalitetsprincipen och därmed sammanhängande frågor.....	65
4.5.4	Individuellt straffrättsligt ansvar.....	65
4.5.5	Förmans ansvar och betydelsen av officiell ställning..	67
4.5.6	Icke-preskription	68
4.5.7	De subjektiva rekvisiten.....	68
4.5.8	Ansvarsfrihetsgrunder	69
4.5.9	Faktisk villfarelse och rättsvillfarelse	71
4.6	Den rättsliga processen.....	71
4.6.1	Prövning av jurisdiktion och processförutsättningar...	72
4.6.2	Förundersökningen	75
4.6.3	Frihetsberövanden	79
4.6.4	Åtalsbekräftelse m.m.	82
4.6.5	Rättegången	85
4.6.6	Brottsofferfrågor – deltagande, skyddsåtgärder, gottgörelse m.m.....	90

4.6.7	Överklagande och resning	94
4.6.8	Brott mot Domstolen och dess verksamhet	97
4.7	Straff och andra rättsverkningar av brott.....	97
4.8	Rättsligt samarbete mellan Domstolen och stater m.fl.	99
4.8.1	Allmänna bestämmelser om samarbetet med Dom- stolen	99
4.8.2	Frihetsberövanden och överlämnande av misstänkta till Domstolen.....	100
4.8.3	Andra former av samarbete och rättslig hjälp	105
4.8.4	Gemensamma bestämmelser	108
4.9	Verkställighetsbestämmelser	111
4.10	Finansiering	114
4.11	Avslutande bestämmelser.....	115
5	Överväganden och förslag.....	119
5.1	Godkännande av Romstadgan och verkställighet av Domstolens fängelsestraff.....	119
5.2	Lagstiftningsbehovet.....	127
5.3	En ny lag om samarbete med Domstolen	130
5.4	Lagstiftning om rättslig hjälp till Domstolen.....	133
5.4.1	Åtgärder som Sverige skall kunna bistå med	133
5.4.2	Förutsättningar och villkor.....	146
5.4.3	Ansökan m.m.	148
5.4.4	Allmänna bestämmelser om förfarandet	150
5.4.5	Beslutsordningen vid beslag.....	155
5.4.6	Villkor om användningsbegränsningar m.m.	157
5.4.7	Avslag på en ansökan	159
5.5	Lagstiftning om överlämnande av personer till Domstolen för lagföring m.m.	162
5.5.1	Överlämnande av misstänkta, tilltalade och dömda till Domstolen.....	162
5.5.2	Tvångsmedel inför eller i samband med en begäran om överlämnande till Domstolen	165
5.5.3	Ansökningar och förfaranden.....	168
5.5.4	Specialitetsprincipen.....	174

5.5.5	Transitering av frihetsberövade genom Sverige	176
5.6	Skyddsåtgärder för brottsoffer och vittnen.....	180
5.7	Rättsligt hjälp från Domstolen	183
5.8	Övriga processrättsliga frågor.....	185
5.8.1	Offentlig försvarare och målsägandebiträde m.m.....	185
5.8.2	Konkurrerande ansökningar	187
5.8.3	Uppskjutande av eller villkor för ett överlämnande ..	190
5.8.4	Rättegångshinder och rättsverkningar av Domstolens brottmålsdom.....	193
5.8.5	Underrättelser till och samråd med Domstolen.....	195
5.8.6	Ersättningar och andra kostnader	197
5.9	Lagstiftning för verkställighet av Domstolens avgöranden.....	199
5.9.1	Verkställighet av straff	199
5.9.2	Flykt under straffverkställigheten.....	206
5.9.3	Verkställighet av böter och förverkande	208
5.9.4	Verkställighet av avgöranden angående gottgörelse till brottsoffer.....	213
5.10	Rättsligt samarbete m.m. angående brott mot Domstolen och dess verksamhet	220
5.11	Övrigt lagstiftningsbehov.....	227
5.11.1	Sekretessfrågor.....	227
5.11.2	Immunitet och privilegier.....	229
5.12	Förklaringar i samband med ratifikation av Romstadgan m.m.....	230
6	Ekonomiska konsekvenser.....	232
7	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	234
8	Författningskommentar.....	235
8.1	Förslag till lag om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen	235
8.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.....	250

8.3	Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).....	250
8.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt.....	250
8.5	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål	253

Promemorians huvudsakliga innehåll

Genom Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen som antogs den 17 juli 1998 inrättas en permanent internationell domstol för utredning och lagföring av folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Sverige undertecknade stadgan i oktober 1998. För att stadgan skall träda i kraft och Internationella brottmålsdomstolen komma till stånd krävs att 60 stater ratificerar densamma. Det kan beräknas ske först några år in på 2000-talet.

I promemorian föreslås att Sverige skall ratificera Romstadgan och i samband därmed avge en förklaring om att fängelsestraff som Domstolen bestämt får verkställas i Sverige.

I promemorian lämnas också förslag till den lagstiftning som krävs för att Sverige skall kunna fullgöra de förpliktelser enligt stadgan som gäller samarbete med Domstolen. Samarbetet avser olika former av rättslig hjälp i brottmål – t.ex. förhör, bevisupptagning, olika tvångsmedel under förundersökningen och överföring av frihetsberövade för förhör m.m. – och överlämnande av misstänkta till Domstolen för lagföring. De åtaganden som gäller i förhållande till Domstolen är mer långtgående än vad som gäller vid rättsligt samarbete med och utlämning till andra stater men liknar de skyldigheter som redan i dag gäller i förhållande till de internationella brottmålsribunalerna för f.d. Jugoslavien och för Rwanda. Det föreslås att de aktuella bestämmelserna om samarbetet med Domstolen skall tas in i en särskild lag.

Förslaget innehåller även bestämmelser om rätt till biträde av försvarare och målsägandebiträden samt rättshjälp och om ersättning till vittnen och andra som fullgjort något i Sverige med anledning av en begäran från Domstolen eller som skall infinna sig vid Domstolen. I promemorian konstateras att befintliga svenska regler och olika

skyddsåtgärder som syftar till att skydda brottsoffer och vittnen i svenska förfaranden är tillämpliga på dem som medverkar i ett förfarande inför Domstolen. Vissa förslag som gäller sekretess samt immunitet och privilegier lämnas.

Lagen innehåller också regler om verkställighet i Sverige av Domstolens avgöranden. Det gäller fängelsestraff, böter, förverkanden och gottgörelse till brottsoffer.

Förhållandet mellan Domstolen och nationella domstolar är uppbyggt så att den nationella processen i allmänhet har företräde. Om en nationell lagföring pågår eller har avslutats får Domstolen ta upp fallet endast om staten saknar möjligheter eller vilja att genomföra en korrekt prövning. Även om de stater som ansluter sig inte rättsligen är skyldiga att införa bestämmelser som gör det möjligt att lagföra brott i samma utsträckning som Domstolen föreligger det ändå såväl en moralisk förpliktelse som ett nationellt intresse av att skapa sådana möjligheter.

På grund av utvecklingen av den internationella rätten och i ljuset av innehållet i Romstadgan finns det behov av att se över de svenska straffrättsliga bestämmelserna om domsrätt, brott mot humanitär rätt, preskription m.m. En särskild utredare med uppdrag att göra denna översyn har tillsatts den 12 oktober 2000. I promemorian lämnas därmed inte några förslag beträffande de straffrättsliga frågor som stadgan ger upphov till.

Av stadgan följer även skyldigheter beträffande samarbete och lagföring för vissa brott som är riktade mot Domstolen och dess verksamhet. Förslaget innehåller därför föreskrifter om samarbetet med Domstolen i dessa fall. Däremot behandlas inte de frågor som avser straffrättsliga bestämmelser för brott riktade mot Domstolen och dess verksamhet i promemorian. Dessa frågor kommer i stället att övervägas särskilt.

För att de föreskrifter som gäller de befintliga internationella brottmålstribunalerna för f.d. Jugoslavien och Rwanda respektive för Domstolen skall vara så enhetliga som möjligt föreslås vissa ändringar i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt.

Lagstiftningen för Internationella brottmålsdomstolen träder i kraft den dag regeringen bestämmer. De lagändringar som gäller de internationella brottmålstribunalerna föreslås träda i kraft den 1 juli 2001.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Om den genom Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen inrättade Internationella brottmålsdomstolen begär att det i Sverige skall vidtas en åtgärd i Sverige tillämpas bestämmelserna i denna lag.

Bestämmelserna i 3-20 §§ tillämpas om utredningen eller lagföringen gäller folkmord, brott mot mänskligheten eller krigsförbrytelse.

Bestämmelserna i 21-22 §§ tillämpas om utredningen eller lagföringen gäller annat brott som omfattas av Internationella brottmålsdomstolens behörighet.

I 23-32 §§ finns bestämmelser om verkställighet av Internationella brottmålsdomstolens avgöranden och om transport av frihetsberövade genom Sverige.

2 § En ansökan om åtgärd som avses i 1 § skall ges in till Justitiedepartementet. Underrättelser i och återredovisning av ett ärende till Internationella brottmålsdomstolen skall skickas genom Justitiedepartementet.

En ansökan och bifogade handlingar enligt denna lag skall vara skrivna på engelska eller svenska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

Överlämnande för lagföring m.m.

3 § En person som vid Internationella brottmålsdomstolen är misstänkt, tilltalad eller dömd för brott som omfattas av domstolens behörighet och som uppehåller sig i Sverige får överlämnas till domstolen efter beslut av regeringen.

Ett beslut om häktning eller en dom som Internationella brottmålsdomstolen har meddelat i behörig ordning skall godtas som grund för ett beslut om överlämnande till domstolen.

Ett överlämnande får skjutas upp eller förenas med villkor

- om förundersökning har inletts eller åtal väckts i Sverige för annat brott än det ansökningen avser, eller

- i avvaktan på Internationella brottmålsdomstolens beslut beträffande frågan om det finns förutsättningar för domstolen att ta upp saken till prövning.

4 § För en ansökan om överlämnande till Internationella brottmålsdomstolen gäller bestämmelserna i 14 § lagen (1957:668) om utlämning för brott. Ansökningen skall överlämnas till Riksåklagaren som skall avge ett yttrande till regeringen. Till grund för sitt yttrande skall Riksåklagaren låta verkställa nödvändig utredning enligt vad som gäller vid förundersökning i brottmål. Sedan utredningen har avslutats skall Riksåklagaren överlämna ärendet tillsammans med sitt yttrande till regeringen.

Om det finns särskilda skäl, skall regeringen inhämta ett yttrande från Högsta domstolen innan den avgör ärendet.

5 § När någon som är eftersökt för överlämnande till Internationella brottmålsdomstolen samtycker till att bli överlämnad, får frågan om överlämnande prövas i ett förenklat förfarande i enlighet med 29-34 och 36-40 §§ lagen (1957:688) om utlämning för brott. Beslut om överlämnande enligt det förenklade förfarandet skall dock alltid fattas av regeringen.

6 § Om tvångsmedel i ett ärende om överlämnande till Internationella brottmålsdomstolen gäller vad som i allmänhet är föreskrivet för brottmål. Beslut av rätten gäller tills vidare till dess ärendet har avgjorts eller, när överlämnande beslutas, tills detta har verkställts. Beslut om tvångsmedel kan meddelas även efter det att överlämnande har beslutats.

Den som är häktad i ett ärende om överlämnande till Internationella brottmålsdomstolen får begära att en ny förhandling hålls inom tre veckor från det att beslut senast meddelats.

7 § Den som kan komma att överlämnas till Internationella brottmålsdomstolen enligt denna lag får på begäran av den domstolen, eller på grund av efterlysning som har utfärdats på grund av beslut av den domstolen, omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud eller anmälningsskyldighet av en åklagare enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål.

Om det beslutas om tvångsmedel enligt första stycket, skall 23 § andra-fjärde styckena lagen (1957:668) om utlämning i brottmål tillämpas. Tidsfristen för en ansökan om överlämnande skall dock vara den tidsfrist som föreskrivs i de regler som gäller för Internationella brottmålsdomstolen.

8 § Innan beslut fattas enligt 7 § om reseförbud eller anmälningsskyldighet som alternativ till anhållande eller häktning, skall Internationella brottmålsdomstolen ges tillfälle att lämna synpunkter.

9 § I fråga om överlämnande till Internationella brottmålsdomstolen gäller i övrigt 25 § och 26 a § lagen (1957:688) om utlämning för brott.

10 § Ett beslut om överlämnande till Internationella brottmålsdomstolen för lagföring skall verkställas av polismyndigheten. Den som skall överlämnas och som är på fri fot, får omhändertras av polismyndigheten, dock längst under tjugofyra timmar.

11 § Den som har överlämnats till Internationella brottmålsdomstolen får utan särskilt medgivande ställas till ansvar vid domstolen för annan före överlämnandet förövad gärning än den för vilken överlämnandet skett.

Regeringen kan medge att den som har överlämnats till Internationella brottmålsdomstolen får utlämnas från domstolen till en annan stat för lagföring. Ett sådant medgivande får bara lämnas om utlämning för gärningen kunnat lagligen äga rum från Sverige. Om utlämning från domstolen har begärts av en annan stat och regeringen inte medger att så sker, skall regeringen begära att den överlämnade personen skall återföras till Sverige.

Rättslig hjälp

12 § Om inte annat framgår av denna lag lämnas rättslig hjälp på begäran av Internationella brottmålsdomstolen enligt bestämmelserna i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.

13 § Följande bestämmelser i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål skall inte tillämpas,

- 2 kap. 2 § om dubbel straffbarhet,
- 2 kap. 14 § om vissa grunder för avslag,
- 2 kap. 15 § om prövning av ansökan och beslut om avslag, och
- 4 kap. 33 och 34 §§ om transport genom Sverige och förvar i Sverige av överförda personer.

Rättslig hjälp som avses i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål får lämnas även om den gärning som ansökan avser inte motsvarar brott enligt svensk lag. Om den åklagare eller domstol som handlägger ansökan finner att de förutsättningar eller villkor som enligt 2 kap. 1 § nämnda lag i övrigt gäller beträffande den begärda åtgärden inte är uppfyllda skall ärendet överlämnas till regeringen som beslutar om ansökan skall avslås eller om rättslig hjälp i det enskilda fallet skall förenas med villkor enligt 5 kap. 2 § nämnda lag. Regeringen beslutar även om undantag från ställda villkor enligt 5 kap. 3 § nämnda lag.

I 32 § finns bestämmelser om transport av frihetsberövade genom Sverige.

14 § Bestämmelser i annan lag eller författning om delgivning och rättslig hjälp åt domstol eller myndighet i en annan stat tillämpas på ansökningar från Internationella brottmålsdomstolen, om de inte strider mot bestämmelserna i denna lag.

Konkurrerande ansökningar

15 § Om en stat begär utlämning av en person som Internationella brottmålsdomstolen begär överlämnad till domstolen, beslutar regeringen om personen skall överlämnas till domstolen eller utlämnas till den begärande staten.

Om det vid handläggningen av en ansökan om rättslig hjälp i brottmål från Internationella brottmålsdomstolen framkommer att ansökningen är oförenlig med en ansökan om rättslig hjälp i brottmål från en annan stat som handläggs enligt lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, skall frågan överlämnas till regeringen för beslut om vilken av ansökningarna som skall ha företräde.

Rättegångshinder

16 § En lagföring som pågår i Sverige skall överföras till Internationella brottmålsdomstolen, om domstolen begär det genom att besluta att den gärning som också är föremål för svensk lagföring skall prövas där. Om en sådan begäran görs får åtal inte väckas för brottet. Förs lagföringen

över efter det att åtal har väckts, utgör detta rättegångshinder i brottmålet.

Har frågan om ansvar för en viss gärning prövats vid domstolen, får åtal för samma gärning inte väckas i Sverige.

Offentlig försvarare

17 § Om Internationella brottmålsdomstolen begär att en åtgärd skall vidtas beträffande den som av domstolen misstänks eller har åtalats eller dömts för brott, skall den personen, om han eller hon begär det, biträdas av en offentlig försvarare. I fråga om sådan gäller rättegångsbalkens bestämmelser.

Ersättningar och andra kostnader

18 § Ett vittne eller en målsägande eller sakkunnig i Sverige som har kallats för att höras av Internationella brottmålsdomstolen har rätt till ersättning för sin inställelse enligt bestämmelser som meddelas av regeringen.

19 § Ersättning av allmänna medel till offentlig försvarare eller till annan samt övriga kostnader för åtgärder som vidtagits enligt denna lag skall betalas av staten om inte annat följer av 18 §.

20 § Regeringen meddelar föreskrifter om att vissa kostnader för åtgärder som vidtagits enligt denna lag kan återkrävas av Internationella brottmålsdomstolen.

Brott mot Internationella brottmålsdomstolen och dess verksamhet

21 § I fråga om utlämning eller rättslig hjälp i brottmål till Internationella brottmålsdomstolen i anledning av utredning eller lagföring för annat brott än folkmord, brott mot mänskligheten eller krigsförbrytelse, tillämpas de bestämmelser om utlämning i lagen (1957:668) om utlämning för brott eller rättslig hjälp i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål eller i annan lag eller författning, som gäller för en motsvarande begäran från en annan stat. Särskilda bestämmelser som gäller utlämning eller rättslig hjälp till en stat som är medlem i Europeiska unionen eller till Norge eller Island, skall dock inte tillämpas.

22 § Om Internationella brottmålsdomstolen anmäler ett sådant brott som avses i 21 § för lagföring i Sverige, skall ärendet överlämnas till Riksåklagaren för handläggning enligt det förfarande som gäller vid en svensk förundersökning eller rättegång i brottmål.

Verkställighet av straff och förverkanden

23 § Regeringen kan på Internationella brottmålsdomstolens begäran besluta att ett fängelsestraff som domstolen har bestämt får verkställas i Sverige. Regeringen får i varje enskilt beslut meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten av straffet här.

24 § En av Internationella brottmålsdomstolen meddelad dom, varigenom dömts till böter eller förverkande av egendom, får på domstolens begäran verkställas i Sverige. Framställningen skall överlämnas till Riksskatteverket för prövning. Riksskatteverkets beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Riksskatteverkets och domstols beslut gäller omedelbart om inte annat förordnas. Prövningstillstånd gäller för överklagande till kammarrätten.

Internationella brottmålsdomstolens beslut att värdet av ett föremål skall förverkas om förverkande av föremålet inte kan ske skall verkställas om det inte är uppenbart oskäligt. Om föremålet inte kan förverkas, skall Riksskatteverket anmäla saken till Stockholms tingsrätt som prövar om förutsättningarna för förverkande av föremålets värde är uppfyllda och bestämmer det förverkade värdet i svenska kronor. Riksskatteverket skall samtidigt överlämna nödvändig utredning till rätten. Motparten skall ges tillfälle att yttra sig innan rätten fattar sitt beslut.

25 § Vid verkställighet enligt 23 § eller 24 § tillämpas 25 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Verkställigheten skall upphöra, om Internationella brottmålsdomstolen upplyser att den har beviljat den dömde nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas. Beslut om förvandling av böter får inte meddelas.

Uppkommer, sedan en ansökan enligt 23 § eller 24 § har bifallits, fråga om hinder mot verkställighet på grund av preskription, skall denna fråga prövas enligt de bestämmelser som gäller för Internationella brottmålsdomstolen.

26 § Vid verkställighet enligt 23 § tillämpas 23 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan Internationella brottmålsdomstolen beretts tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning skall ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

27 § Företrädare för Internationella brottmålsdomstolen eller den domstolen utser för att undersöka behandlingen av den som avtjänar straff utdömt av domstolen, har rätt att besöka den plats där personen är placerad. Den som ansvarar för någon som avtjänar ett sådant straff, skall lämna den som genomför undersökningen det biträde som denne behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter.

28 § När verkställighet av böter eller förverkande har skett enligt denna lag, beslutar Riksskatteverket att de böter eller den förverkande egendomen eller dess värde som influtit vid verkställigheten skall överlämnas till Internationella brottmålsdomstolen.

Erkännande och verkställighet av avgöranden om gottgörelse till brottsoffer

29 § Ett av Internationella brottmålsdomstolen meddelat avgörande om gottgörelse till brottsoffer, som har vunnit laga kraft, gäller här i landet och skall på ansökan verkställas här, om inte annat följer av andra stycket.

Avgörandet gäller inte här i landet och får inte verkställas här

1. om erkännande eller verkställighet av avgörandet är uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen här i landet,
2. om det dessförinnan här i landet har meddelats ett avgörande om samma sak.

Även Internationella brottmålsdomstolen får ansöka om verkställighet av avgörandet om den har beslutat att gottgörelse till brottsoffer skall utbetalas genom en särskild förvaltningsfond för brottsoffer.

30 § Väcks talan vid svensk domstol angående en sak som redan är föremål för rättegång vid Internationella brottmålsdomstolen, och kan rättegången vid Internationella brottmålsdomstolen leda till ett avgörande som enligt 29 § gäller här i landet, skall talan avvisas eller förklaras vilande i avvaktan på Internationella brottmålsdomstolens lagakraftvunna avgörande.

31 § En ansökan om verkställighet enligt 29 § skall göras hos Svea hovrätt. Ansökan får avse en del av avgörandet.

Till ansökningen skall bifogas avgörandet i original eller en bestyrkt kopia och bevis att avgörandet har vunnit laga kraft. Handling som är avfattad på annat språk än engelska eller svenska, skall vara åtföljd av en bestyrkt översättning till något av dessa språk.

En ansökan om verkställighet får inte bifallas utan att tillfälle har lämnats motpart att yttra sig över ansökningen.

Verkställighet sker på samma sätt som gäller i fråga om svensk domstols lagakraftätagande dom.

Transport av frihetsberövade genom Sverige

32 § Chefen för Justitiedepartementet kan meddela tillstånd till transport genom Sverige av en frihetsberövad person som skall överlämnas eller överföras mellan en annan stat och Internationella brottmålsdomstolen för förhör eller konfrontation, lagföring eller straffverkställighet. Under en sådan transport skall frihetsberövandet bestå om inte domstolen begär att den som överförs skall frigges.

För flygtransport utan planerad mellanlandning här i landet krävs inte tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker skall polismyndighet ta den som överförs i förvar till dess en ansökan görs om tillstånd till transport enligt första stycket samt genast underrätta chefen för Justitiedepartementet om detta. Görs ingen ansökan senast 96 timmar från den oplanerade landningen skall personen omedelbart frigges.

Har tillstånd meddelats enligt första stycket får polismyndighet vid behov ta den som överförs i förvar. Beträffande tvångsmedel i ett ärende om transport gäller bestämmelserna i 6 §.

Övriga bestämmelser

33 § Regeringen meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Härigenom föreskrivs att bilagan till lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall¹ skall ha följande lydelse.

Föreslagen lydelse

Bilaga²

Immunitet och/eller privilegier gäller för följande	Tillämplig internationell överenskommelse
---	---

Internationella organ	Fysiska personer
-----------------------	------------------

62. Internationella brottmålsdomstolen	Domstolens ledamöter, åklagaren, biträdande åklagare, registratorn, biträdande registratorn, personalen i åklagarkammaren och registratorskontoret samt personer som på annat sätt medverkar i domstolen	Romstadgan den 17 juli 1998 för Internationella brottmålsdomstolen
--	--	--

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Lagen omtryckt 1994:717.

² Senaste lydelse 1999:6.

1.3 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 7 §³ sekretesslagen (1980:100) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Sekretess gäller i verksamhet som avser rättslig hjälp på begäran av annan stat för uppgift som hänförs till

1. utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål,
 2. angelägenhet som angår tvångsmedel,
- om det kan antas att den rättsliga hjälpen begärts under förutsättning att uppgiften inte röjs.

Motsvarande sekretess gäller hos polismyndighet och åklagarmyndighet samt hos Rikspolisstyrelsen, Tullverket och Kustbevakningen, för uppgift i en angelägenhet som avses i 3 § 1 och 6 lagen (2000:344) om Schengens informationssystem. Utan hinder av sekretessen enligt detta stycke får uppgift lämnas ut enligt vad som föreskrivs i polisdatalagen (1998:622) och lagen om Schengens informationssystem.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst fyrtio år.

Föreslagen lydelse

5 kap.

7 §

Sekretess gäller i verksamhet som avser rättslig hjälp på begäran av annan stat *eller mellanfolklig domstol* för uppgift som hänförs till

1. utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål,
 2. angelägenhet som angår tvångsmedel,
- om det kan antas att den rättsliga hjälpen begärts under förutsättning att uppgiften inte röjs.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001.

³ Senaste lydelse 2000:576.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt

dels att 2, 6, 7, 9 a, 11, 16 och 17 §§ skall ha följande lydelse,

dels att 10 § skall upphöra att gälla,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 12 a och 12 b §§, samt närmast före 12 a och 12 b §§ rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En *framställning* om åtgärd som avses i 1 § görs av någon av tribunalens dömande instanser eller av dess åklagare. Framställningen skall ges in till Justitiedepartementet.

Föreslagen lydelse

2 §⁴

En *ansökan* om åtgärd som avses i 1 § skall ges in till Justitiedepartementet. *Under rättelser i och återredovisning av ett ärende till tribunalen skall skickas genom Justitiedepartementet.*

En ansökan och bifogade handlingar enligt denna lag skall vara skrivna på engelska eller svenska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

6 §

Den som kan komma att utlämnas enligt denna lag får på begäran av tribunalen, eller på grund av efterlysning som har utfärdats på grund av beslut av tribunalen, omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud eller anmälningsskyldighet av en åklagare enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål.

Beslutas det om tvångsmedel enligt första stycket, skall 23 § andra-fjärde

Om det beslutas om tvångsmedel enligt första stycket, skall 23 § andra-fjärde

⁴ Senaste lydelse 2000:573.

styckena lagen (1957:668) om utlämning för brott tillämpas.

I fråga om utlämning till tribunalen gäller i övrigt 25 §, 26 § och 26 a § lagen (1957:688) om utlämning för brott.

Följande bestämmelser i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål skall inte tillämpas,

- 2 kap. 2 § om dubbel straffbarhet,
- 2 kap. 14 § om vissa grunder för avslag,
- 2 kap. 15 § om prövning av ansökan och beslut om avslag, och
- 4 kap. 15, 16 och 21 §§ om rättens prövning av kvarstad eller beslag.

Rättslig hjälp som avses i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål får lämnas även om den gärning ansökan avser inte motsvarar brott enligt svensk lag. Om den åklagare eller domstol som handlägger ansökan finner att de förutsättningar eller villkor som enligt 2 kap. 1 § nämnda lag i övrigt gäller beträffande den begärda åtgärden inte är uppfyllda skall ärendet överlämnas till regeringen som beslutar om ansökan skall avslås.

styckena lagen (1957:668) om utlämning för brott tillämpas.

7 §

I fråga om utlämning till tribunalen gäller i övrigt 25 § och 26 a § lagen (1957:688) om utlämning för brott.

9 a §⁵

Följande bestämmelser i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål skall inte tillämpas,

- 2 kap. 2 § om dubbel straffbarhet,
- 2 kap. 14 § om vissa grunder för avslag,
- 2 kap. 15 § om prövning av ansökan och beslut om avslag, och
- 4 kap. 33 och 34 §§ om transport genom Sverige och förvar i Sverige av överförda personer.

Rättslig hjälp som avses i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål får lämnas även om den gärning ansökan avser inte motsvarar brott enligt svensk lag. Om den åklagare eller domstol som handlägger ansökan finner att de förutsättningar eller villkor som enligt 2 kap. 1 § nämnda lag i övrigt gäller beträffande den begärda åtgärden inte är uppfyllda skall ärendet överlämnas till regeringen som beslutar om ansökan skall avslås eller om rättslig hjälp i det

⁵ Senaste lydelse 2000:573.

enskilda fallet skall förenas med villkor enligt 5 kap. 2 § nämnda lag. Regeringen beslutar även om undantag från ställda villkor enligt 5 kap. 3 § nämnda lag.

I 12 a § finns bestämmelser om transport av frihetsberövade genom Sverige.

11 §⁶

Har en svensk medborgare eller en utlänning med hemvist i eller på annat sätt stark anknytning till Sverige av tribunalen dömts till fängelse, kan regeringen besluta att straffet får verkställas i Sverige. Regeringen får i varje enskilt beslut meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten här.

Regeringen kan på tribunalens begäran besluta att ett fängelsestraff som domstolen har bestämt får verkställas i Sverige. Regeringen får i varje enskilt beslut meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten här.

Vid verkställigheten tillämpas 25 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Verkställigheten skall upphöra, om tribunalen upplyser att den har beviljat den dömda nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan tribunalen beretts tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning skall ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

I fråga om transport genom Sverige av en person som berövats friheten enligt ett avgörande av tribunalen tillämpas 40 § lagen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

⁶ Senaste lydelse 2000:573.

*Transport av frihetsberövade
genom Sverige*

12 a

Chefen för Justitiedepartementet kan meddela tillstånd till transport genom Sverige av en frihetsberövad person som skall utlämnas eller överföras mellan en annan stat och tribunalen för förhör eller konfrontation, lagföring eller straffverkställighet. Under en sådan transport skall frihetsberövandet bestå om inte tribunalen begär att den som överförs skall frigges.

För flygtransport utan planerad mellanlandning i landet krävs inte tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker skall polismyndighet ta den som överförs i förvar till dess en ansökan görs om tillstånd till transport enligt första stycket samt genast underrätta chefen för Justitiedepartementet om detta. Görs ingen ansökan senast 96 timmar från den oplanerade landningen skall personen omedelbart frigges.

Har tillstånd meddelats enligt första stycket får polismyndighet vid behov ta den som överförs i förvar. Beträffande tvångsmedel i ett ärende om transport gäller bestämmelserna i 5 §.

*Konkurrerande ansökningar**12 b §*

Om tribunalen och en stat samtidigt begär utlämning av en person, beslutar regeringen om personen skall utlämnas till tribunalen eller till den begärande staten.

Om det vid handläggningen av en ansökan om rättslig hjälp i brottmål från tribunalen framkommer att ansökningen är oförenlig med en ansökan om rättslig hjälp i brottmål från en annan stat som handläggs enligt lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, skall frågan överlämnas till regeringen för beslut om vilken av ansökningarna som skall ha företräde.

Ersättning av allmänna medel till offentlig försvarare eller till annan samt övriga kostnader för åtgärder som vidtagits enligt denna lag skall betalas av staten.

16 §

Ersättning av allmänna medel till offentlig försvarare eller till annan samt övriga kostnader för åtgärder som vidtagits enligt denna lag skall betalas av staten *om inte annat följer av 17 §.*

Bestämmelser i annan lag eller författning om *rättshjälp* åt domstol eller myndighet i *främmande* stat tillämpas på *framställningar* från tribunalen, om de inte strider mot bestämmelserna i denna lag.

17 §

Bestämmelser i annan lag eller författning om *rättslig hjälp* åt domstol eller myndighet i *annan* stat tillämpas på *ansökningar* från tribunalen, om de inte strider mot bestämmelserna i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001.

1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

dels att 1 kap. 2 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 4 kap. 35 §, och närmast för 4 kap. 35 § en rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Rättslig hjälp enligt denna lag omfattar följande åtgärder:

1. förhör i samband med förundersökning i brottmål,
2. bevisupptagning vid domstol,
3. telefonförhör,
4. förhör genom videokonferens,
5. kvarstad, beslag samt husrannsakan och andra åtgärder som avses i 28 kap. rättegångsbalken,
6. hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning,
7. hemlig kameraövervakning, *och*
8. överförande av frihetsberövade för förhör m.m.

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Rättslig hjälp enligt denna lag omfattar följande åtgärder:

1. förhör i samband med förundersökning i brottmål,
2. bevisupptagning vid domstol,
3. telefonförhör,
4. förhör genom videokonferens,
5. kvarstad, beslag samt husrannsakan och andra åtgärder som avses i 28 kap. rättegångsbalken,
6. hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning,
7. hemlig kameraövervakning,
8. överförande av frihetsberövade för förhör m.m., *och*
9. *rättsmedicinsk undersökning.*

Lagen hindrar inte att hjälp lämnas med annan åtgärd än sådan som anges i första stycket om det kan ske utan tvångsmedel eller annan tvångsåtgärd.

I fråga om utlämning och delgivning finns särskilda bestämmelser. Det finns också särskilda bestämmelser om rättslig hjälp i brottmål åt vissa internationella organ.

Rättsmedicinsk undersökning

4 kap.

35 §

En ansökan om rättsmedicinsk undersökning i Sverige handläggs enligt bestämmelserna i lagen (1995:832) om obduktion m.m.

Domare vid den utländska domstolen och företrädare för parterna får delta vid undersökningen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2001.

2 Bakgrund

Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen (Romstadgan) antogs vid en diplomatkonferens i Rom den 17 juli 1998. Beslutet var inte enhälligt och vid omröstningen röstade 120 stater, däribland Sverige, för ett antagande av stadgan och sju stater emot. Ett antal stater (21) valde att lägga ner sina röster. Internationella brottmålsdomstolen (Domstolen) kommer att inrättas när 60 stater har anslutit sig till Romstadgan och den därmed träder i kraft. En översättning av Romstadgan finns i *bilaga 1*.

Historisk bakgrund

Romstadgan har en lång förhistoria som i huvudsak följer två olika spår. Det ena spåret är tillkomsten av materiella folkrättsliga regler för väpnade konflikter - den internationella humanitära rätten. Av intresse här är särskilt de s.k. Haagkonventionerna från de två fredskonferenserna år 1899 och 1907 samt Genèvekonventionerna från 1949 och deras två tilläggsprotokoll från 1977, som alla begränsar vad som är tillåtet att göra i en väpnad konflikt. En avgörande tanke bakom dessa regler är att enskilda anses ha ett personligt ansvar för sitt handlande i samband med sådana konflikter.

Ett parallellt spår har varit olika förslag att skapa internationella tribunaler eller domstolar för lagföring av brott mot den internationella humanitära rätten. Tanken på en permanent internationell brottmålsdomstol väcktes redan 1919 i samband med fredsförhandlingarna efter det första världskrigets slut. Någon sådan domstol kom dock inte till stånd och inte förrän efter det andra världskriget inrättades de två första internationella krigsförbrytartribunalerna i Nürnberg och Tokyo. Dessa var dock inte permanenta och de riktade sig enbart mot den förlorande sidan. Tanken levde vidare inom Förenta nationerna (FN) och frågan om en permanent internationell brottmålsdomstol utreddes av kommittéer i olika omgångar men utan något konkret resultat. Ett förslag till stadga bordlades av FN:s generalförsamling 1951 och ett reviderat förslag 1953, varefter frågan fördes över till FN:s folkrättskommission (International Law Commission, ILC). Jämsides pågick ett arbete med att ta fram förslag om regler om brott mot fred och säkerhet.

Under det kalla kriget var säkerhetsrådets permanenta medlemmar ovilliga att inrätta en överstatlig brottmålsdomstol, särskilt inte som ett fristående organ under generalförsamlingen. Även olikheter i medlemsstaternas rättsliga traditioner och grundläggande skillnader i deras rättssystem försvårade arbetet.

När stridigheterna i dåvarande Jugoslavien bröt ut i början av 1990-talet var de politiska förhållandena annorlunda. Sedan säkerhetsrådet hade antagit olika resolutioner under 1992 som beredde vägen antog rådet den 22 februari 1993 resolution 808 (1993) som lade den rättsliga grunden för inrättandet av en internationell tribunal för brott mot humanitär rätt i f.d. Jugoslavien. Tribunalens stadgar fastställdes av säkerhetsrådet den 25 maj 1993 genom resolution 827 (1993). Detta följdes av att en motsvarande tribunal för Rwanda inrättades av säkerhetsrådet den 8 november 1994 genom resolution 955 (1994). Båda dessa tribunaler är för närvarande verksamma (se vidare avsnitt 3)

Romstadgans tillkomst och det fortsatta arbetet

År 1990 gav generalförsamlingen ILC i uppdrag att på nytt ta sig an frågan om inrättandet av en permanent internationell brottmålsdomstol. Denna begäran var bl.a. föranledd av ett förslag från Trinidad och Tobago två år tidigare att inrätta en internationell domstol för att bekämpa narkotikasmuggling mellan olika länder. Efter en förberedande rapport 1992 och ett förslag 1993 lämnade ILC ett reviderat och slutligt stadgeförslag till generalförsamlingen år 1994. Detta förslag har tjänat som utgångspunkt för det fortsatta förhandlingarna.

Generalförsamlingen inrättade samma år en s.k. *ad hoc*-kommitté för att ge staterna möjlighet att diskutera ILC:s förslag. Kommittén möttes vid två tillfällen under 1995 och lämnade sedan en rapport som utgjorde underlag för att inrätta en förberedande kommitté. Den förberedande kommitténs uppdrag var att fortsätta den tidigare kommitténs arbete och förbereda en konventionstext för en domstolsstadga för vilken det fanns en bred uppslutning. Kommittén sammanträdde vid sex tillfälle – totalt 15 veckor – mellan mars 1996 och augusti 1998. Vid dess sista möte kunde en text antas som förhandlingsunderlag för den diplomatkonferens som generalförsamlingen hade beslutat i december 1997. Även om texten byggde på ILC-förslaget från 1994 var det avsevärda skillnader dem emellan. Den var dessutom långt ifrån allmänt accepterad och innehöll därför ett mycket stort antal alternativa lösningar på såväl grundläggande och politiskt känsliga som mer rättsligt tekniska frågor.

I det förberedande arbetet ingick även att antal s.k. inter-sessionella möten. Dessa kom att visa sig mycket värdefulla för att underlätta förhandlingarna i den förberedande kommittén.

Långa och mödosamma förhandlingar väntade därför delegaterna från sammanlagt 160 stater under diplomatkonferensen i Rom mellan den 15 juni och den 17 juli 1998. Förutom de många oavgjorda frågorna i den förberedande kommitténs text lämnades ett stort antal nya förslag under konferensen. Utgången var oklar in i det sista och det slutgiltiga kompromisspaketet lades inte fram förrän på natten före den sista förhandlingsdagen. Vid ett dramatiskt möte kunde två försök att spräcka kompromissen avväjas och konferensen kunde därefter anta stadgan efter den omröstning som nämndes inledningsvis. Stadgan öppnades för undertecknande den 17 juli 1998.

I slutakten från konferensen beslutades om inrättandet av en förberedande kommission för att behandla vissa återstående frågor. Främst bland dessa uppgifter är att ta fram förslag till bevis- och förfaranderegler och s.k. brottskriterier. Den förberedande kommissionen har 30 juni 2000 godtagit bevis- och förfaranderegler och brottskriterier samt överlämnat dessa för antagande av stadgeparts församlingen när stadgan trätt i kraft. I kommissionens uppdrag ingår även sådana uppgifter som att förbereda ett högkvartersavtal med Nederländerna där Domstolen skall ha sitt säte, en överenskommelse om immunitet och privilegier, en överenskommelse om förhållandet till FN, Domstolens första budget och – mer kontroversiellt – att fortsätta förhandlingarna om definitionen av ett aggressionsbrott. För dessa uppgifter är dock ingen fast tidsgräns fastslagen.

Sverige tillsammans med bl.a. de övriga nordiska länderna har deltagit aktivt i det arbete som lett fram till stadgan och starkt verkat för att Domstolen skall komma till stånd. Det svenska engagemanget har bl.a. tagit sig uttryck i uppdrag som koordinatör i en arbetsgrupp och som vice ordförande för diplomatkonferensen. Mötesrapporter (s.k. veckorapporter) från förhandlingarna i kommittéerna, vid diplomatkonferensen och i kommissionen finns tillgängliga i Utrikesdepartementet.

En internationell utblick

Romstadgan träder i kraft när 60 stater har anslutit sig och per den 25 oktober 2000 har 22 stater ratificerat den – Senegal, Trinidad och Tobago, San Marino, Italien, Fiji, Ghana, Norge, Belize, Tadzjikistan, Island, Venezuela, Frankrike, Belgien, Kanada, Mali, Lesotho, Nya Zeeland, Luxemburg, Botswana, Sierra Leone, Gabon och Spanien. Totalt har 115 stater, dvs. över hälften av FN:s medlemsstater,

undertecknat stadgan. Bland de stater som undertecknat stadgan återfinns bl.a. alla Europarådets medlemsstater utom Turkiet, se *bilaga 2*. Sverige undertecknade stadgan den 7 oktober 1998. Även många stater söder om Sahara och i Sydamerika hör till denna grupp, medan flertalet stater i arabvärlden och i Asien inte gör det ännu. Värt att notera är också att bl.a. USA, Kina och Israel vid diplomatkonferensen valde att rösta emot stadgan i sin nuvarande form.

I många stater pågår lagstiftningsarbete och andra förberedelser för att ratificera stadgan. Detta är inte begränsat till stater som har undertecknat den, utan sker också i andra länder – såsom i Japan – där det t.ex. krävs ett mycket detaljerat underlag också för att underteckna en traktat. Även olika regionala och sub-regionala möten för att främja ratifikationer av stadgan har hållits.

Inom EU har medlemsstaterna uttalat avsikten att ratificera stadgan under år 2000 eller 2001. Hittills har EU-staterna Italien, Frankrike, Belgien och Luxemburg ratificerat stadgan och ett förslag om ratifikation behandlas för närvarande i det tyska parlamentet. I Frankrike har dessutom konstitutionen ändrats med hänvisning till Domstolen (lag 99-568 av den 8 juli 1999 som föreskriver ett generellt undantag från konstitutionens bestämmelser när de står i strid med Romstadgan). En förändring av konstitutionen planeras även i Tyskland. I alla de nu nämnda staterna kommer lagstiftning för samarbetet med Domstolen m.m. att föreslås senare.

Norge har ratificerat Romstadgan den 16 februari 2000 (St.prop. nr. 24, 1999-2000). Avsikten är att senare återkomma med förslag om lagstiftning med anledning av stadgan. Island ratificerade stadgan den 25 maj 2000 och även där kommer lagstiftning att föreslås senare (Alltingets 125 möte 1999-2000). I Danmark har en proposition med förslag om ratifikation och lagstiftning avlämnats den 4 oktober 2000 (Lovforslag nr. L 20, Folketinget 2000-01) och i Finland överlämnades en proposition till riksdagen den 17 oktober 2000 (prop. 161/2000).

Kanada och Nya Zeeland är de första länder som även har antagit lagstiftning med anledning av Romstadgan.

Nordiskt samarbete

De nordiska staterna har tillsammans varit aktivt engagerade i arbetet att få till stånd Domstolen. Företrädare för Finland, Norge och Sverige har här till utsetts till viktiga uppdrag under förhandlingsarbetet. Under arbetets gång har de nordiska delegaterna träffats för att diskutera och samordna sina positioner, såväl under pågående förhandlingar som vid särskilda möten.

Under förberedelsearbetet anordnades ett informellt nordiskt möte i Stockholm den 25 november 1997 och inför diplomatkonferensen ett förberedande möte i Helsingfors den 14-15 maj 1998, där även representanter för Lettland och Litauen var närvarande. Sedan stadgan antagits har lagstiftningsfrågor diskuterats vid möten i Oslo den 11 juni 1999 och i Stockholm den 18 februari 2000.

3 Stadgans huvudsakliga innehåll och en jämförelse med de internationella brottmålsribunalerna

Domstolen innebär ett avsevärt steg framåt för att förstärka folkrätten i det att den kommer att vara en permanent institution för utredning och lagföring av de mest allvarliga brotten mot den internationella humanitära rätten och vidsträckta eller systematiska brott mot de mänskliga rättigheterna. Därmed skapas en mekanism för att bemöta bristande åtgärder på nationell nivå och en möjlighet att komma till rätta med den utbredda straffriheten för denna typ av brott. Genom kravet på ett relativt stort antal ratifikationer för ikraftträdandet tillförsäkras ett brett deltagande från statsamfundets sida. Domstolen följer i spåren av de två internationella brottmålsribunalerna för f.d. Jugoslavien och för Rwanda. Romstadgan återspeglar olika erfarenheter från tribunalerna och dess verksamhet.

De internationella brottmålsribunalerna inrättades genom beslut av FN:s säkerhetsråd under pågående konflikter med stöd av kapitel VII i FN-stadgan. Därmed följer att föreskrifterna och förpliktelserna enligt dess stadgor, t.ex. i fråga om jurisdiktion och samarbetskyldighet, är tvingande för FN:s medlemsstater. Romstadgan är däremot en internationell överenskommelse som åstadkommit genom förhandlingar mellan ett stort antal stater. De skyldigheter för stater som följer av Romstadgan är alltså nya konventionsförpliktelser för de stater som väljer att ansluta sig.

Till skillnad från tribunalerna är Domstolen inte ett FN-organ. Däremot kommer de i likhet med dessa att samverka med FN, liksom med nationella rättssystem. Domstolen är avsedd att vara en permanent institution med ett mandat att ta sig an brott begångna runt om i världen. I flertalet fall krävs dock viss anknytning till en stat som har anslutit sig till dess stadga. Tribunalerna är däremot inrättade för att lagföra brott inom strikt geografiskt definierade områden och för Rwandatribunalen endast brott begångna inom en begränsad tidsperiod. Tribunalerna inrättades retroaktivt medan principen om icke-retroaktivitet gäller för utövande av Domstolens jurisdiktion. För Domstolen gäller, liksom för

Jugoslavientribunalen, att mandatet omfattar brott som har begåtts efter en bestämd tidpunkt och att ingen bortre tidsgräns föreskrivs.

De brott som tribunalerna respektive Domstolen är behöriga att pröva är i huvudsak desamma, dvs. allvarliga brott mot internationell humanitär rätt i form av folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Härtill kommer att Domstolen i en framtid kan komma att vara behörig pröva aggressionsbrott. Skillnader finns emellertid såväl mellan de två tribunalerna som mellan dessa och Domstolen. För ansvar för brott mot mänskligheten krävs det enligt Jugoslavientribunalens stadga att brottet har begåtts under en väpnad konflikt. Någon sådan koppling till en väpnad konflikt krävs däremot inte enligt Rwandatribunalens stadga. Vidare är Jugoslavientribunalen behörig att döma personer för krigsförbrytelser som har begåtts såväl i en internationell som i en intern väpnad konflikt, medan Rwandatribunalens behörighet är begränsad till interna väpnade konflikter. Emellertid är Rwandatribunalens mandat därvid bredare i det att dess stadga uttryckligen innefattar brott mot 1977 års tilläggsprotokoll II till Genèvekonventionerna och mot den s.k. gemensamma artikel 3 i samma konventioner.

För Domstolens del har de olika brotten definierats betydligt mer ingående än vad som gäller för tribunalerna. Det innebär bl.a. en precisering av brott mot mänskligheten som gäller såväl vid väpnade konflikter som i fredstid. Både krigsförbrytelser i internationella och i icke-internationella väpnade konflikter kan lagföras inför Domstolen. Romstadgans definitioner av brotten skall dessutom kompletteras med s.k. brottskriterier ("elements of crimes") som hjälp vid tolkningen, vilka har förhandlats i den förberedande kommissionen och som senare skall beslutas av en stadgeparts församling.

En viktig skillnad mellan tribunalerna och Domstolen gäller förhållandet mellan internationell och nationell behörighet att lagföra ett brott. Medan tribunalernas stadgor ger den internationella rättsliga processen företräde framför nationella förfaranden så föreskriver Romstadgan tvärtom att nationell lagföring i princip skall ha företräde. Domstolen skall vara ett komplement till de nationella rättsordningarna och endast ta vid när de senare inte fullgör sin uppgift på ett tillbörligt sätt – den s.k. komplementaritetsprincipen. Skillnaden påverkar även de olika stadgornas bestämmelser om domars rättsverkningar (*ne bis in idem*; "inte två gånger för samma sak").

Trots den grundläggande skillnaden beträffande förhållandet mellan internationell och nationell lagföring innehåller Romstadgan bestämmelser om samarbetskyldighet för de anslutna staterna som i princip är lika långtgående som motsvarande skyldighet i förhållande till tribunalerna. Bestämmelserna om straffverkställighet, vilka bygger på staternas frivilliga åtagande, liknar också varandra. En betydelsefull

skillnad mellan tribunalernas stadgor och Romstadgan är dock att den senare innehåller mera detaljerade regler om samarbete och verkställighet.

Över huvud taget är Domstolens stadga avsevärt mer detaljerad än tribunalernas, bl.a. vad gäller de processuella förfarandena och allmänna straffrättsliga bestämmelser. Till skillnad från tribunalerna, som själva har haft att anta sina bevis- och förfaranderegler, skall sådana regler för Domstolen utarbetas av statssamfundet och antas av en stadgepartsförsamling.

De process- och straffrättsliga regler som har förhandlats fram för Domstolen förenar element från olika rättsliga traditioner till en enhetlig ordning, något som också kan komma framtida internationellt samarbete på dessa områden till godo.

Finansieringen av Domstolen, som inte är ett FN-organ, skiljer sig från vad som gäller för tribunalerna. Med hänsyn till att Domstolen kan ta sig an misstänkta brott på olika sätt – genom hänskjutande av en stat eller FN:s säkerhetsråd eller ett inledande av en undersökning på eget initiativ – föreskrivs finansiering från olika källor. Kostnaderna skall främst bäras av de anslutna staterna men också med medel som FN:s generalförsamling anslår.

4 Stadgans närmare innehåll

Romstadgans ingress innehåller allmänna uttalanden om de principer som stadgan grundar sig på. Vissa av dessa principer kommenteras nedan. Stadgans bestämmelser är indelade i 13 delar.

Allmänna bestämmelser om inrättandet av Domstolen och avslutande bestämmelser om tolkning av stadgan, reservationer, ändringar av stadgan, ikraftträdande m.m. finns i del 1 och 13. De principiellt mest viktiga bestämmelserna finns i del 2 och behandlar brotten och deras definitioner, Domstolens jurisdiktion och dess förhållande till nationella rättsordningar (s.k. komplementaritet) samt hur ett förfarande inför Domstolen kan inledas. Där behandlas även frågor om Domstolens förhållande till FN:s säkerhetsråd, om *ne bis in idem* ("icke två gånger för samma sak") och om tillämplig lag. I del 3 ges föreskrifter om allmänna straffrättsliga principer som Domstolen skall tillämpa, t.ex. regler om uppsåt, ansvarsfrihetsgrunder, villfarelse och förmans befallning. Del 4 reglerar Domstolens organisation och innehåller även bestämmelser om jäv, entlediganden och disciplinära förfaranden samt om privilegier och immunitet. Där finns också regler om arbetspråk och om andra föreskrifter med lägre författningsrättslig status, dvs. bevis- och förfaranderegler som skall antas av de anslutna staterna samt Domstolens arbetsordning som Domstolen själv antar.

Stadgans processrättsliga bestämmelser finns i del 5 (förundersökning och åtal), del 6 (rättegången) och del 8 (överklagande och resning). Vissa av dessa bestämmelser har betydelse för behovet av nationell lagstiftning. Bestämmelser om straff och andra rättsverkningar på grund av brott finns i del 7.

I del 9 finns huvudsakligen de bestämmelser som reglerar det rättsliga samarbetet mellan Domstolen och anslutna stater. Där föreskrivs bl.a. samarbetskyldighet när det gäller överlämnande av misstänkta personer till Domstolen samt användning av tvångsmedel och andra åtgärder under brottsutredningen. I kapitlet finns även bl.a. föreskrifter om konkurrerande ansökningar och om konkurrens mellan nationella förfaranden och Domstolens lagföring. Del 10 innehåller bestämmelser om verkställighet av Domstolens avgöranden.

Bestämmelser som avser stadgeparts församlingen för de stater som anslutit sig till stadgan ges i del 11 och föreskrifter om Domstolens finansiering i del 12.

Föreskrifterna i stadgans olika delar presenteras närmare i avsnitt 4.1 till 4.11 nedan. Hänvisningarna till bestämmelser i stadgan görs genom angivande av artikelns nummer och i vissa fall, efter kolon, nummer och bokstäver som anger en viss punkt i artikeln (ex. artikel 54:3 a).

4.1 Allmänna bestämmelser

I inledningsartikeln (artikel 1) föreskrivs inrättandet av Domstolen som en permanent institution för lagföring av enskilda beträffande de mest allvarliga brotten av internationellt intresse. Där framgår också att Domstolen skall vara ett komplement till de nationella rättsordningarna, se vidare avsnitt 4.4.5, och att dess behörighet och funktioner anges i stadgan. Till skillnad från de befintliga tribunalerna är Domstolen inte ett FN-organ. Däremot föreskriver stadgan att Domstolens förhållande till FN skall regleras genom ett avtal (artikel 2). Vidare är förhållandet mellan Domstolen och säkerhetsrådet närmare reglerat i stadgan, se avsnitt 4.4.6.

Domstolen skall ha sitt säte i Haag och ett högkvartersavtal skall reglera förhållandet mellan Domstolen, som är en internationell juridisk person med rättshandlingsförmåga (artikel 4), och Nederländerna (artikel 3). Domstolen får emellertid även välja att förlägga sin verksamhet, t.ex. att genomföra rättegångar, på en annan plats (artikel 3 och 62). Detta fordrar att ett särskilt avtal träffas med staten i fråga. Regleringen ger Domstolen möjlighet att t.ex. genomföra rättegångar närmare gärningsorten och på så sätt skapa förutsättningar för större effektivitet och lägre kostnader. Domstolen har vidare rätt att utöva sina funktioner och befogenheter enligt stadgan på en ansluten stats och, med stöd av ett särskilt avtal, på en annan stats territorium (artikel 4:2).

4.1.1 Stadgepartsförsamlingen

Domstolen skall alltså inrättas med stöd av en multilateral konvention. Andra alternativ, t.ex. att inrätta den som ett FN-organ genom ändringar av FN-stadgan eller genom en resolution i säkerhetsrådet eller generalförsamlingen, förkastades under de förberedande förhandlingarna. För att de anslutna staterna (stadgeparterna) skall kunna följa upp och vidareutveckla Domstolens verksamhet skall ett särskilt forum inrättas – stadgepartsförsamlingen. De stater som inte har anslutit sig till stadgan men som har undertecknat den eller slutakten från Romkonferensen har observatörsstatus (artikel 112). Även Domstolens president, åklagaren och registratören får delta.

Bland stadgeparts församlingens uppgifter märks att behandla och anta rekommendationer från den förberedande kommissionen. Främst gäller detta att församlingen skall anta kommissionens förslag till bevis- och förfaranderegler samt brottskriterier, se avsnitt 4.1.2. Församlingen skall vidare utöva tillsyn över presidiets, åklagarens och registratorns förvaltning, fastställa Domstolens budget, besluta om eventuell ändring av antalet domare (artikel 36) samt behandla frågor om stadgeparters bristande samarbete med Domstolen (artikel 87). Den skall även besluta om framtida stadgeändringar (artiklarna 121 och 122) och anta regler för den ekonomiska förvaltningen av den egna verksamheten och av Domstolens verksamhet (artikel 113).

Stadgeparts församlingen skall hålla ett ordinarie möte per år och i övrigt när så behövs. Mötena skall anordnas antingen där Domstolen har sitt säte eller vid FN:s högkvarter, dvs. i Haag eller i New York. I församlingen har varje ansluten stat en röst. Om inte enhällighet kan uppnås fattas beslut i sakfrågor med två tredjedels majoritet av närvarande och röstande stadgeparter och i procedurfrågor med enkel, på motsvarande sätt beräknad majoritet. En absolut majoritet av stadgeparterna fordras för beslutsförhet. En ansluten stat som ligger efter med betalningen av ett belopp motsvarande två årsbidrag förlorar sin rösträtt om inte annat beslutas.

En särskild byrå skall inrättas med en ordförande, två vice-ordföranden och 18 andra ledamöter valda på tre år. Byrån sammanträder vid behov och biträder stadgeparts församlingen i löpande ärenden. Församlingen får också inrätta sådana underorgan som kan vara nödvändiga, däribland en oberoende kontrollmekanism. Församlingen antar sin egen arbetsordning och skall ha samma officiella språk och arbetsspråk som FN:s generalförsamling (dvs. arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska).

4.1.2 Sekundära regelverk

Stadgan skall kompletteras med mer detaljerade bestämmelser i Domstolens bevis- och förfaranderegler, vilka skall antas av stadgeparts församlingen efter ett angivet förfarande (artikel 51). Detta föranleddes av krav från vissa stater som av principiella och politiska skäl önskade att staterna och inte domarna skall vara lagstiftare. Härtill kom praktiska överväganden för att möjliggöra stadgeförhandlingarna och skapa ett regelverk för mer tekniska föreskrifter som lättare bör kunna förändras. I detta sammanhang kom erfarenheterna – såväl goda som dåliga – från de existerande tribunalerna att spela stor roll och de nu aktuella reglerna avviker delvis från vad som gäller för tribunalerna. Tribunalernas stadgor innehåller endast vissa grundläggande principer

medan de mer detaljerade föreskrifterna finns i ett regelverk som domarna beslutar.

Romstadgan innehåller däremot bestämmelser om de förpliktelser som åvilar en ansluten stat och detaljerade föreskrifter om alla övriga viktigare frågor. Stadgans bestämmelser har alltid företräde och bevis- och förfarandereglerna måste vara förenliga med stadgan (artikel 51:4-5). I vissa fall hänvisar stadgan till att närmare föreskrifter skall ges i bevis- och förfarandereglerna. Det är främst olika praktiska förfarandefrågor som skall regleras i bevis- och förfarandereglerna.

För att skapa en viss flexibilitet och bättre möjligheter att vid trängande behov kunna ändra bevis- och förfarandereglerna, ges domarna möjlighet att anta provisoriska regler som gäller fram till nästa möte med stadgeparts församlingen (artikel 51:3). Dessa får dock inte tillämpas retroaktivt eller vara oförenliga med stadgan. Domarna skall dessutom själva anta en arbetsordning med bestämmelser om den mer praktiska och rutinmässiga hanteringen av Domstolens verksamhet (artikel 52).

4.2 Domstolens organisation

Domstolens organisation föreskrivs i artikel 34 och utvecklas vidare i de följande artiklarna. Domstolen leds administrativt av ett presidium som består av en domstolspresident och två vicepresidenter, vilka väljs av domarna själva för en treårsperiod med möjlighet till omval (artikel 38). Presidiet har dessutom vissa andra uppgifter enligt stadgan, t.ex. att avgöra frågor om Domstolens arbetspråk (artikel 50), att upprätta en rättegångskammare för handläggningen av ett mål (artikel 61:11) och att utöka antalet domare för en viss huvudförhandling (artikel 74:1).

I förslaget från FN:s folkrättskommission hade presidiet även vissa dömande uppgifter, särskilt före och efter huvudförhandlingen. Det förslaget byggde emellertid på tanken att endast presidiet skulle fungera på heltid och de övriga domarna bara skulle kallas till tjänstgöring vid behov. Under förhandlingarna framfördes invändningar mot att dömande uppgifter skulle utföras av presidiet och när hela Domstolen sedermera kom att bli heltidsarbetande fanns det inte längre något behov av detta. Enligt stadgan skall därmed de dömande uppgifterna utföras av Domstolens dömande avdelningar – en överklagande-, en rättegångs- och en förundersökningsavdelning (artikel 34).

I Domstolen ingår även ett åklagarkansli och ett registratorskontor.

De viktigaste funktionärerna i Domstolen är domarna, åklagaren och biträdande åklagare samt registratorn och den biträdande registratorn. Innan de tillträder sina ämbeten skall dessa personer avlägga en högtidlig

förklaring att de kommer att fullgöra sina uppgifter opartiskt och samvetsgrant (artikel 45).

4.2.1 Domarna och de dömande enheterna

Domstolen har totalt 18 domare, varav domstolspresidenten och fyra andra domare tjänstgör i överklagandeavdelningen samt minst sex domare i vardera av förundersöknings- och rättegångsavdelningarna (artiklarna 36:1 och 39:1). Antalet domare kan dock utökas av stadgepartsförsamlingen genom ett beslut med kvalificerad majoritet på förslag av presidiet (artikel 39:2). Presidiet skall alltid tjänstgöra på heltid och det gäller i princip även de övriga domarna, men presidiet får med hänsyn till arbetsbelastningen besluta att vissa domare befrias från heltidstjänstgöring (artikel 35).

En domare skall normalt tjänstgöra i nio år och saknar möjlighet till omval (artikel 36:9 a).

Dömande avdelningar och kammare

Indelningen av domare på avdelningar skall grundas på de uppgifter som avdelningen skall utföra och de aktuella domarnas kvalifikationer och erfarenheter (artikel 39:1). Varje avdelning skall innehålla domare med erkänd kompetens i straffrätt och straffprocessrätt respektive i folkrätt. I förundersöknings- och rättegångsavdelningarna skall domarna främst ha brottmålsfarenhet. Domarna i dessa två avdelningar skall delas in för en tid av tre år och därefter, med undantag för att avsluta handläggningen av inledda mål, cirkulera till en annan avdelning (artikel 39:3 a). De får dock tillfälligt tjänstgöra i den andra avdelningen, med den begränsningen att de inte får delta i mer än en avdelnings behandling av ett och samma mål (artikel 39:4). En domare som utsetts till överklagandeavdelningen skall dock enbart tjänstgöra där under återstoden av sin mandattid (artiklarna 39:3 b och 39:4). Tanken är därmed att domarna i princip skall avancera under sin tjänstgöring och avsluta densamma som domare i överklagandeavdelningen.

För fullgörandet av de dömande uppgifterna indelas avdelningarna i olika kamrar för handläggningen av ett visst mål (artikel 39:2). Inom förundersökningsavdelningen fördelar kamrarna själva målen mellan sig medan upprättandet av en rättegångskammare för ett visst mål bestäms av presidiet (artikel 61:11). Överklagandekammaren skall bestå av avdelningens samtliga fem domare, medan en rättegångs- och en förundersökningskammare skall bestå av tre domare. I vissa fall får

förundersökningskammarens uppgifter utföras av en ensamdomare (artiklarna 39:2 b och 57:2).

Domarna

Domarna skall väljas bland personer som har hög moral, opartiskhet och integritet samt de kvalifikationer som krävs i hemstaten för utnämning till de högsta domarämbetena (artikel 36:3). De valbara kandidaterna delas in i två kategorier. De skall antingen ha straffrättsliga och straffprocessrättsliga kunskaper och praktisk brottmåls erfarenhet som domare, åklagare, försvarare eller liknande, eller relevanta folkrättsliga kunskaper, t.ex. i internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter, samt besitta stor yrkeserfarenhet. Vidare måste kandidaterna ha utmärkta kunskaper i minst ett av Domstolens arbetsspråk, dvs. engelska eller franska (artiklarna 39:3 c och 50:2). Anslutna stater är behöriga att nominera en domarkandidat vardera, som inte behöver vara medborgare i den staten, och det får inrättas en rådgivande kommitté för att bedöma nomineringarna (artikel 39:4).

Val av domare sker av stadgeparts församlingen enligt ett särskilt förfarande, som bl.a. innebär att omröstningen skall vara sluten och att de kandidater skall väljas som får det största antalet röster samt två tredjedels majoritet av de närvarande och röstande staternas röster (artikel 39:5-6). Alla domarna måste ha olika nationalitet och vid valet skall staterna ta hänsyn till behovet av representation för de huvudsakliga rättssystemen, en skälig geografisk representation och en rättvis representation av kvinnliga och manliga domare samt till behovet av domare med särskilda kunskaper, t.ex. i fråga om våld mot kvinnor och barn (artikel 39:7-8).

Domarna väljs för en nioårsperiod utan möjlighet till omval och en tredjedel av dem skall väljas vart tredje år så att domarkåren fortlöpande förnyas (artikel 36:9). Vid det första valet av domare är mandattiderna för vissa domare kortare än nio år och en del av dem – de som väljs för endast tre år – har som kompensation fått möjlighet till omval. Detsamma gäller domare som tillkommer genom fyllnadsval för en mandatperiod om högst tre år (artikel 37). Oavsett mandattidens längd skall en domare i en rättegångs- eller överklagandekammare alltid avsluta handläggningen av ett inlett mål (artikel 36:10).

Stadgan föreskriver att domarna skall vara självständiga vid fullgörandet av deras uppgifter (artikel 40). De skall, som en konsekvens därav, tjänstgöra på heltid och de får inte utföra någon annan yrkesmässig verksamhet eller annan förtroendskadlig verksamhet.

Frågor om tillåtligheten av annan verksamhet enligt dessa bestämmelser skall avgöras av en absolut majoritet av domarna.

Presidiet får besluta om att befria en domare från fullgörande av en tjänsteuppgift på domarens begäran och stadgan innehåller även relativt långtgående bestämmelser om domarjäv (artikel 41). Huvudregeln är att en domare skall anses jävig om han eller hon t.ex. tidigare i någon funktion har varit inblandad i samma mål eller i ett nationellt straffrättsligt förfarande mot samma person som har anknytning till målet. Särskilda föreskrifter finns dessutom i fråga om handläggningen av mål när den misstänkte har erkänt gärningen (artikel 65:3–4) och när ett överklagat mål har återförvisats till en rättegångskammare för förnyad prövning (artikel 83:2 b). Den misstänkte och åklagaren får begära prövning av domarjäv, vilket skall avgöras av Domstolens ledamöter genom majoritetsbeslut (artikel 41:2).

Entlediganden och disciplinära förfaranden samt immunitet och privilegier redovisas särskilt i avsnitt 4.2.4.

4.2.2 Åklagarna och åklagarens kansli

Åklagarens kansli – som skall vara en självständig enhet inom Domstolen – leds av en åklagare (chefsåklagare) och en eller flera biträdande åklagare, vilka skall ha olika nationalitet och tjänstgöra på heltid (artikel 42). Åklagarna skall vara personer med hög moral, stor skicklighet och ha omfattande praktisk brottmålsfarenhet samt utmärkta språkkunskaper. Med hänsyn till de viktiga och stora befogenheter som stadgan ger åklagarna är deras självständighet och opartiskhet av största betydelse. De är därför uttryckligen förbjudna att söka eller ta emot instruktioner från någon utanför Domstolen eller att delta i någon verksamhet som skulle kunna vara oförenlig med deras uppgifter som åklagare eller innebära att deras oberoende kan ifrågasättas.

Åklagaren och de biträdande åklagarna väljs av stadgepartsförsamlingen genom ett särskilt förfarande som bl.a. innebär en sluten omröstning. För att bli vald krävs absolut majoritet. Mandatperioden skall normalt vara nio år utan möjlighet till omval.

Övrig personal såsom brottsutredare skall anställas vid åklagarens kansli och även sekonderad personal, dvs. personal som tillhandahålls och bekostas av en stat, kan komma i fråga (artikel 44). Även när det gäller rekrytering av personal skall principerna om representation från olika rättssystem, geografisk spridning, representation av både män och kvinnor samt behovet av expertkunskaper, t.ex. beträffande kvinnovåld, iaktas. Åklagaren får dessutom utse särskilda rådgivare med sådana expertkunskaper (artikel 42:9).

Även för åklagarna finns det långtgående jävsregler och de får inte medverka i mål där det finns skäl att ifrågasätta deras opartiskhet på någon grund (artikel 42:7). Exempel som anges i stadgan är att åklagaren tidigare i någon funktion har varit inblandad i samma mål inför Domstolen eller i ett nationellt brottmålsförfarande med anknytning till samma person. En åklagare får frånträda handläggningen av ett mål på egen begäran med presidiets tillstånd och jävsinvändningar från den misstänkte skall prövas av överklagandekammaren.

4.2.3 Registratorn och registratorskontoret

Registratorskontoret ansvarar för Domstolens administration och för administrativ service till Domstolens övriga enheter och personal (artikel 43). Bland funktionerna ingår t.ex. att ansvara för protokoll- och aktföring i pågående mål (artikel 64:10). Inom kontoret får olika specialiserade enheter sättas upp. Stadgan föreskriver att en särskild enhet för brottsoffer och vittnen med särskild expertis skall inrättas, men även andra underenheter kan bli aktuella. Det diskuteras t.ex. att inrätta en sådan enhet för att stödja försvararnas verksamhet vid Domstolen.

Kontoret skall ledas av en registrator som är Domstolens administrativa chef under domstolspresidenten. Vid behov skall även en biträdande registrator utses på registratorns rekommendation. Stadgan innehåller kvalifikationskrav för dessa personer, vilka skall utses av Domstolens domare genom sluten omröstning med krav på absolut majoritet. Registratorn skall tjänstgöra på heltid och normalt väljas för fem år med möjlighet till omval.

Övrig personal anställs av registratorn som också skall lämna förslag till tjänsteföreskrifter, vilka måste godkännas av stadgeparts församlingen (artikel 44:3). Församlingen skall även anta riktlinjer för anlitandet av sekonderad personal.

4.2.4 Disciplinära förfaranden, immunitet och privilegier samt språkfrågor m.m.

Entledigande och disciplinära förfaranden

Stadgan innehåller föreskrifter om entledigande av huvudfunktionärerna, dvs. domare, åklagaren, biträdande åklagare, registratorn och den biträdande registratorn (artikel 46). Enligt stadgan skall dessa föreskrifter vidareutvecklas i de bevis- och förfaranderegler som stadgепartsförsamlingen skall anta. Entledigande kan komma i fråga om personen har gjort sig skyldig till ett grovt tjänstefel eller ett allvarligt åsidosättande av sina skyldigheter enligt stadgan eller om personen är förhindrad att fullgöra sina tjänsteuppgifter.

Stadgепartsförsamlingen beslutar om entledigande av en domare, åklagaren eller en biträdande åklagare. Beträffande avskedande av registratorn eller den biträdande registratorn har Domstolens domare beslutanderätten. För sådana beslut föreskrivs särskilda krav när det gäller förslag, omröstning och möjligheter för den aktuella personen att lämna sina synpunkter.

I fråga om mindre grova tjänstefel föreskriver stadgan att regler om disciplinära åtgärder skall ges i Domstolens bevis- och förfaranderegler (artikel 47).

Immunitet och privilegier m.m.

I de anslutna staterna skall Domstolen åtnjuta den immunitet och de privilegier som krävs för den skall kunna fylla sitt syfte (artikel 48). Ett avtal om immunitet och privilegier kommer dessutom att utarbetas. Domarna, åklagaren, de biträdande åklagarna och registratorn skall enligt stadgan ha immunitet och privilegier som motsvarar en diplomatisk beskickningschef. De skall även efter det att deras uppdrag har avslutats åtnjuta straffrättslig immunitet för sina tjänsteåtgärder. Den biträdande registratorn och övrig personal skall ha den immunitet och de privilegier som behövs för att fullgöra deras uppdrag i enlighet med det ovan nämnda avtalet. Immuniteten och privilegierna kan hävas enligt särskilda beslut.

Avtalet om immunitet och privilegier skall även innehålla bestämmelser som är nödvändiga för att försvarare, experter, vittnen och

andra personer som skall infinna sig vid Domstolen skall kunna fullgöra sina uppgifter.

Stadgepartsförsamlingen skall besluta om löner, arvoden och kostnadsersättning till Domstolens huvudfunktionärer (artikel 49). Dessa får inte sänkas under mandattiden.

Språkfrågor

En kontroversiell fråga under förhandlingarna gällde Domstolens officiella språk och dess arbetsspråk. Ett stort antal officiella språk både tynger och fördyrar arbetet samtidigt som det ger fler personer möjlighet att delta och göra sig förstådda. Stadgan innehåller ett antal kompromisser för att balansera olika intressen på denna punkt.

Domstolens officiella språk är desamma som FN:s, dvs. sex språk (artikel 50:1). Förutom att dessa språk skall användas i stadgeparts-församlingen, skall domar och andra viktigare avgöranden översättas till samtliga officiella språk.

Domstolens arbetsspråk är emellertid begränsade till att i första hand vara engelska och franska, men bevis- och förfarandereglerna får innehålla föreskrifter om när andra officiella språk får användas som arbetsspråk (artikel 50:2). Det innebär att rättegångarna främst kommer att hållas på något av de två arbetsspråken. Under förundersökningen har varje person som hörs rätt till kostnadsfri hjälp med tolkning och översättning av dokument till ett språk som personen till fullo förstår och talar (artikel 55:1 c). Detsamma gäller uttryckligen för den tilltalade (artikel 67:1 f) och det kan förväntas att tolkning kommer att behövas även för andra personer som skall höras vid förhandlingar inför Domstolen.

På begäran av en part eller en stat som får intervensera i förfarandet får Domstolen, när den finner det lämpligt, besluta att parten eller staten får använda ett annat språk än något av arbetsspråken (artikel 50:3).

4.3 Brotten

4.3.1 Brottskatalogen och aggressionsbrottet

I artikel 5 redovisas vilka brottstyper som omfattas av Domstolens jurisdiktion. Dessa är folkmord, brott mot mänskligheten, krigs-förbrytelser och aggressionsbrott. Beträffande det senare brottet heter

det dock i artikel 5:2 att Domstolen skall utöva sin jurisdiktion över aggressionsbrott så snart som en bestämmelse antagits som definierar brottet och fastställer villkoren för utövandet av jurisdiktion över det. En dylik bestämmelse skall vara förenlig med tillämpliga bestämmelser i FN-stadgan. Bestämmelsen skall antas enligt reglerna för ändring och översyn av stadgan vilka redovisas under avsnitt 4.11 Dessa regler innehåller bl.a. krav på en mycket kvalificerad majoritet.

Bakgrunden till inskränkningen i utövandet av jurisdiktion över aggressionsbrottet är att man under förhandlingarna inte kunde enas om en definition av detta och om vilken roll som FN:s säkerhetsråd skulle ha att spela i förhållande till Domstolen i fall av aggressionsbrott. Den definition av aggression som återfinns i FN:s generalförsamlings resolution 3314 (XXIX) från 1974 gäller förhållandet mellan stater och bedömdes av vissa som alltför vid och otillfredsställande för utkrävande av individuellt straffansvar. Andra menade att den definition av brott mot freden som återfinns i stadgan för Nürnberg-tribunalen är alltför snäv. Diskussionen komplicerades av olika syn på säkerhetsrådets roll. Enligt FN-stadgans artikel 39 är det säkerhetsrådet som har att avgöra förekomsten av en aggressionshandling. Vissa ansåg därför att Domstolens behandling av aggressionsbrott måste föregås av ett sådant avgörande av säkerhetsrådet. Andra fann det stötande att det politiska organ som säkerhetsrådet är skulle kunna binda Domstolen i detta avseende. På grund av oenigheten blev således lösningen att en markering gjordes i stadgan av att aggressionsbrott någon gång i framtiden skall kunna lagföras inför Domstolen, men att detta inte kan ske innan en stadgeändring vidtas. Den förberedande kommissionen har bl.a. i uppdrag att ta fram förslag till en definition av aggressionsbrottet för vidare behandling av stadgepartsörsamlingen eller en översynskonferens.

Under förhandlingarna pläderade vissa stater för att också internationella terroristbrott och narkotikabrott skulle omfattas av Domstolens jurisdiktion. Majoriteten motsatte sig detta och ansåg att endast de klassiska folkrättsbrotten borde medtas. Så blev också fallet.

I de följande tre artiklarna definieras folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Gemensamt för definitionerna är att det anges att det är i enlighet med stadgan, det vill säga inför Domstolen, som definitionerna gäller. Denna passus är införd för att erinra om att just dessa definitioner inte nödvändigtvis återger vad som utgör gällande sedvanerätt på området, varom tolkningarna torde gå isär, och heller inte vad som må gälla i nationell rätt. I artikel 10 sägs också att ingen bestämmelse i stadgan skall tolkas så att den på något vis inskränker gällande folkrättsliga regler eller föregriper sådana som är under utveckling. En motsvarande bestämmelse finns i artikel 22 om legalitetsprincipen.

4.3.2 Folkmord

Definitionen av folkmord följer ordagrant den i artikel II i 1948 års konvention om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord (en översättning till svenska finns i prop. 1952:71 och SÖ 1952:64). Med folkmord avses var och en av följande gärningar förövad i avsikt att helt eller delvis förinta en nationell, etnisk, rasmässigt bestämd eller religiös folkgrupp som sådan, nämligen att döda medlemmar av gruppen, att tillfoga medlemmar av gruppen svår kroppslig eller själslig skada, att uppsåtligen påtvinga gruppen levnadsvillkor som är avsedda att medföra dess fysiska undergång helt eller delvis, att genomföra åtgärder som är avsedda att förhindra födelser inom gruppen eller att med våld överföra barn från gruppen till en annan grupp. I stället för att som i folkmordskonventionens artikel III ha en särskild uppräkningslista av vilka gärningar som ger upphov till straffrättsligt ansvar, så gäller inför Domstolen de allmänna reglerna för individuellt straffansvar i del 3 i stadgan (artiklarna 25 och 28) även för folkmord. Det kriminaliserade området torde i allt väsentligt vara detsamma.

4.3.3 Brott mot mänskligheten

Definitionen av brott mot mänskligheten har inte på samma sätt en förlaga i ett annat instrument. Visserligen innehåller stadgorna för Nürnberg-tribunalen och de internationella tribunalerna för f.d. Jugoslavien och Rwanda kortfattade uppräkningslistor av de härunder fallande gärningarna och vissa villkor för att de skall nå upp till den nivå som gör att de kan klassificeras som brott mot mänskligheten, men beskrivningen i Romstadgan är avsevärt utökad och mera detaljerad.

I artikel 7:1 anges först den ram inom vilken de olika gärningarna måste begås för att utgöra brott mot mänskligheten, nämligen som en del av ett vidsträckt eller systematiskt angrepp riktat mot civilbefolkning med insikt om angreppet. Angrepp mot civilbefolkning definieras i sin tur (artikel 7:2 a) som gärningar som inbegriper ett upprepat förövande av de i artikel 7:1 uppräknade gärningarna mot civilbefolkning till följd av eller för att främja en stats eller en organisations politik att genomföra ett sådant angrepp. Det krävs sålunda att brottet begås som en del av ett antingen vidsträckt eller systematiskt angrepp och att den anklagade hade kännedom om angreppet. Gärningen måste vara en av flera och antingen följa av eller åtminstone främja en politik rörande angreppet som antingen kan vara en regerings eller en organisations politik. Det följer av artikelns utformning att brott mot mänskligheten kan begås såväl i fredstid som i en väpnad konflikt. Förövarna av dylika

brott, som innefattar grova kränkningar av mänskliga rättigheter, är inte begränsade till statens företrädare utan kan även tillhöra t.ex. organisationer.

De gärningar som kan lagföras inför Domstolen när de sker inom denna ram och som uppräknas i artikel 7:1 är mord, utrotning, förslavning, deportation eller tvångsförflyttning av befolkning, fängslande eller annat allvarligt berövande av fysisk frihet i strid med grundläggande folkrättsliga regler, tortyr, våldtäkt, sexuellt slaveri, påtvingad prostitution, påtvingat havandeskap, påtvingad sterilisering eller varje annan form av sexuellt våld av motsvarande svårighetsgrad, förföljelse av en identifierbar folkgrupp eller ett identifierbart kollektiv av politiska, rasmässiga, nationella, etniska, kulturella, religiösa, genusmässiga eller av andra skäl som universellt är erkända som otillåtna enligt folkrätten (förföljelse dock endast i samband med en annan gärning i uppräknningen eller ett annat brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion), påtvingat försvinnande av personer, brottet apartheid och, slutligen, andra omänskliga handlingar av liknande beskaffenhet som uppsåtligen förorsakar svårt lidande, svår kroppslig skada eller svårt själsligt eller fysiskt men.

Man kan därmed konstatera att listan över gärningar som kan vara brott mot mänskligheten är betydligt utökad jämfört med tidigare stadgor. Det bör nämnas att den, genom att andra omänskliga handlingar medtagits, inte är uttömmande. Det kan vidare anmärkas att inte heller grunderna för förföljelse är uttömmande angivna, och att den långa listan över sexualbrott också talar om andra former av sexuellt våld än de uppräknade.

I artikel 7:2 kompletteras brottsbeskrivningen med en rad definitioner av begrepp som använts i denna, nämligen förslavning, deportation eller tvångsförflyttning av befolkning, tortyr, påtvingat havandeskap, förföljelse, brottet apartheid, samt påtvingat försvinnande av personer. Begreppet utrotning preciseras utan att en fullständig definition ges. Även termen genus definieras (artikel 7:3). För definitionerna hänvisas till stadgetexten. Flera av dessa är nyskapande. De ger också en detaljeringsgrad åt brottsbeskrivningen som är långt större än i tidigare instrument.

4.3.4 Krigsförbrytelser

I artikel 8 har ett stort antal brott med anknytning till väpnade konflikter samlats under rubriken krigsförbrytelser. Det är första gången i en juridisk text som även kränkningar av de förpliktelser som gäller i icke-internationella väpnade konflikter benämns krigsförbrytelser. Flertalet upptagna brott har ordagrant hämtats från gällande instrument på det humanitärrättsliga området såsom de fyra Genèvekonventionerna (GK I-IV) från 1949 och deras två tilläggsprotokoll (TP I-II) från 1977 samt Haagkonventioner såsom lantkrigsreglementet (IV. Haagkonventionen) från 1907 och instrument som förbjuder användandet av vissa vapentyper. I några fall har bestämmelser från olika artiklar i dessa instrument eller olika instrument samlats till ett brott. Flertalet av dessa konventioner m.m. finns i svensk översättning samlade i folkrättskommitténs delbetänkande Krigets lagar (SOU 1979:73).

I ett par fall har vidare en vidareutveckling av humanitärrätten skett genom förtydliganden och tillägg. Exempel på detta är sexualbrotten respektive angrepp mot personal m.m. i humanitära biståndsinsatser eller i FN:s fredsbevarande insatser. Den använda tekniken innebär att mera ålderdomliga formuleringar omväxlar med nyskapade. Att man i flertalet fall lyft över en brottsbeskrivning från ett annat instrument innebär också stundtals att det i beaktande av den generella regeln i artikel 30, som föreskriver att alla brott som omfattas av domstolens jurisdiktion skall begås med uppsåt, finns överflödiga angivelser av det nödvändiga subjektiva rekviritet (jfr t.ex. uppsåtligt riktande av angrepp mot civilbefolkning). I översättningen till svenska har så långt möjligt trohet visats mot föreliggande översättningar av befintliga instrument.

I artikeln anges inledningsvis en jurisdiktionsregel. Domstolen skall ha jurisdiktion över krigsförbrytelser särskilt när de begås som en del av en plan eller en politik eller utgör en del av förövandet av sådana brott i stor skala (artikel 8:1). Formuleringen är en kompromiss mellan dem som önskade en absolut tröskel liknande den för brott mot mänskligheten (del av ett vidsträckt eller systematiskt angrepp) och dem som förespråkade att i princip alla krigsförbrytelser skulle kunna lagföras inför domstolen. Den återspeglar även att krigsförbrytelser kan vara av mycket skiftande art och straffvärde och att domstolen endast tänkes befatta sig med de mest allvarliga brotten som är internationella angelägenheter.

I artikel 8:2 beskrivs sedan brotten. De har grupperats under olika rubriker, nämligen svåra överträdelser av Genèvekonventionerna (punkt

a), andra allvarliga kränkningar av lag eller sedvanerätt i internationella väpnade konflikter (punkt b), allvarliga kränkningar i icke-internationella konflikter av Genèvekonventionernas gemensamma artikel 3 (punkt c) samt andra allvarliga kränkningar av lag eller sedvanerätt i icke-internationella väpnade konflikter (punkt e). Punkterna a och b behandlar alltså brott i internationella väpnade konflikter medan punkterna c och e behandlar brott i icke-internationella väpnade konflikter. Anmärkas bör att systematiken avviker från den normala inom internationell humanitär rätt, som skiljer på svåra överträdelser (som bara kan begås i internationella väpnade konflikter) och andra allvarliga kränkningar (som kan begås i båda typerna konflikter), i det att sådana svåra överträdelser som upptas i Tilläggsprotokoll I återfinns i punkt b, medan begreppet svåra överträdelser i domstolsstadgan reserverats för svåra överträdelser av Genèvekonventionerna.

Svåra överträdelser av Genèvekonventionerna

Svåra överträdelser av Genèvekonventionerna, nämligen gärningar som riktar sig mot personer eller egendom som skyddas enligt bestämmelserna i den tillämpliga Genèvekonventionen, anges i punkt a. Följande brott upptas, hämtade från artikel 50 i GK I, artikel 51 i GK II, artikel 130 i GK III och artikel 147 i GK IV:

- i) Uppsåttligt dödande.
- ii) Tortyr eller omänsklig behandling inbegripet biologiska experiment.
- iii) Uppsåttligt förorsakande av svårt lidande eller svår skada till kropp eller hälsa.
- iv) Olaglig och godtycklig förstörelse eller tillägnelse av egendom i stor omfattning som inte rättfärdigas av militär nödvändighet.
- v) Tvingande av en krigsfånge eller en annan skyddad person att tjänstgöra i en fientlig makts stridskrafter.
- vi) Uppsåttligt berövande av rätten till opartisk rättegång i laga ordning för en krigsfånge eller en annan skyddad person.
- vii) Olaglig deportation eller förflyttning eller olaglig inspärning.
- viii) Tagande av gisslan.

Andra allvarliga kränkningar av lag eller sedvanerätt

I punkt b anges andra allvarliga kränkningar av lag eller sedvanerätt som är tillämplig i internationella väpnade konflikter inom, som det heter för att markera att man i allt väsentligt baserat sig på bestämmelser som är en del av sedvanerätten på området, den vedertagna folkrättsliga ramen.

Den upptar följande brott:

- i) Uppsåtligt riktande av angrepp mot civilbefolkning som sådan eller mot enskilda civila som inte direkt deltar i fientligheter (artiklarna 51:2 och 85:3 a i TP I).
- ii) Uppsåtligt riktande av angrepp mot civil egendom, dvs. egendom som inte utgör ett militärt mål (artikel 51:1 i TP I).
- iii) Uppsåtligt riktande av angrepp mot personal, anläggningar, materiel, enheter eller fordon som deltar i en humanitär biståndsinsats eller i en fredsbevarande insats i enlighet med Förenta nationernas stadga, så länge de är berättigade till det skydd som tillkommer civilbefolkning eller civil egendom i enlighet med folkrätten i väpnade konflikter (huvudsakligen konventionen den 9 december 1994 om skydd av personal i FN-insatser och därtill anknuten personal [se prop. 1995/96:132] samt artiklarna 70:2-4 och 71 i TP I).
- iv) Uppsåtligt inledande av angrepp med insikt om att det också kommer att leda till spillande av liv eller åsamkande av skada för civila eller civil egendom eller vidsträckta, långvariga och allvarliga skador på den naturliga miljön, vilka kan anses vara klart överdrivna vid jämförelse med den påtagliga och direkta övergripande militära fördel som kan förväntas (artiklarna 51:5 b och 85:3 b samt 35:3 och 55:1 i TP I, orden "klart" och "övergripande" är dock tillagda).
- v) Angrepp och bombardemang, oavsett med vilka medel, av städer, byar, bostäder eller byggnader som inte försvaras och inte utgör ett militärt mål (artikel 25 i lantkrigsreglementet med tillägg av "och inte är militära mål").
- vi) Dödande eller sårande av en kombattant som, sedan han nedlagt vapnen eller inte längre är i stånd att försvara sig, har gett sig på nåd och onåd (artikel 23 c i lantkrigsreglementet, jfr också artikel 41:1-2 i TP I).
- vii) Otillbörligt användande av parlamentärflagg, fiendens flagg eller Förenta nationernas flagg eller militära gradbeteckningar och uniformer enligt Genèvekonventionernas kännetecken med död eller allvarlig personskada som följd (huvudsakligen

- artikel 23 f i lantkrigsreglementet samt artiklarna 38-39 och 85:3 f i TP I).
- viii) Ockupationsmaktens förflyttning direkt eller indirekt av en del av sin egen civilbefolkning till det område som den ockuperar eller deportation eller förflyttning inom eller utanför det ockuperade området av hela eller en del av befolkningen i detta område (artiklarna 49:6 samt 49:1 och 147 i GK IV och 85:4 a i TP I med tillägg av orden ”direkt eller indirekt”).
 - ix) Uppsåtligt riktande av angrepp mot byggnader avsedda för religion, undervisning, konst, vetenskap eller välgörande ändamål, historiska minnesmärken, sjukhus och uppsamlingsplatser för sjuka och sårade under förutsättning att de inte utgör ett militärt mål (huvudsakligen artiklarna 27 och 56 i lantkrigsreglementet, 1954 års konvention i Haag om skydd för kulturell egendom i händelse av väpnad konflikt samt diverse bestämmelser i GK om skydd för sjukhus och motsvarande).
 - x) Utsättande av någon som fallit i en motparts våld för fysisk stympling eller medicinska eller vetenskapliga experiment i någon form som varken rättfärdigas av vederbörandes medicinska, odontologiska eller sjukhusmässiga vårdbehov eller utförs i hans eller hennes intresse och vilka förorsakar död eller allvarligt hotar hälsan för den personen (artiklarna 11:2 a och 11:4 samt 11:1, 11:2 b och 11:4 i TP I).
 - xi) Förrädiskt dödande eller sårande av till den fiendliga nationen eller armén tillhörande personer (artikel 23 b i lantkrigsreglementet).
 - xii) Förklarande att pardon inte kommer att ges (artikel 23 d i lantkrigsreglementet, jfr också artikel 40 i TP I).
 - xiii) Förstörelse eller beslagtalande av fiendens tillhörigheter såvida inte detta till följd av krigets krav är oundgängligen nödvändigt (artikel 23 g i lantkrigsreglementet).
 - xiv) Förklarande att motpartens medborgares rättigheter och rätt att väcka talan är upphävda, tillfälligt försatta ur kraft eller utestängda från att göras gällande inför domstolarna (artikel 23 h i lantkrigsreglementet).
 - xv) Tvingande av motpartens medborgare att delta i krigsoperationer riktade mot deras eget land även om de var i den krigförandes tjänst innan kriget började (artikel 23 andra stycket i lantkrigsreglementet).
 - xvi) Plundring av en stad eller en plats även om den har tagits med storm (artikel 28 i lantkrigsreglementet).
 - xvii) Användande av gifter eller förgiftade vapen (artikel 23 a i lantkrigsreglementet).

- xviii) Användande av kvävande, giftiga eller andra gaser och alla likvärdiga vätskor, ämnen eller medel (1925 års protokoll i Genève rörande förbud mot användande i krig av kvävande, giftiga eller liknande gaser och bakteriologiska stridsmedel).
- xix) Användande av kulor som lätt utvidgar sig eller tillplattas i människokroppen, såsom kulor med hård mantel, om denna inte helt och hållet täcker kärnan eller är försedd med inskränningar (1899 års deklaration i Haag angående förbud mot användande av kulor som lätt utvidgar sig eller tillplattas i människokroppen)
- xx) Användande av vapen, projektiler och material samt stridsmetoder av sådan beskaffenhet att de kan förorsaka överflödigt skada eller onödigt lidande eller som är av urskillningslös beskaffenhet i strid med folkrätten i väpnade konflikter under förutsättning att sådana vapen, projektiler, material och stridsmetoder är föremål för ett allomfattande förbud och omfattas av en bilaga till denna stadga till följd av en ändring som har gjorts i enlighet med de tillämpliga bestämmelser som avses i artiklarna 121 och 123 (artiklarna 35:2, jfr artikel 23 e i lantkrigsreglementet, samt 48 och 51:4-5 i TP I).
- xxi) Kränkande av personlig värdighet, särskilt förödmjukande och nedsättande behandling (Artikel 75:2 b jämförd med artikel 85:4 c i TP I).
- xxii) Våldtäkt, sexuellt slaveri, påtvingad prostitution, påtvingat havandeskap enligt definitionen i artikel 7:2 f, påtvingad sterilisering eller annan form av sexuellt våld, som också utgör en svår överträdelse av Genèvekonventionerna (Huvudsakligen artiklarna 27:2 i GK IV samt 75:2 b och 76:1 i TP I. Uppräkningen har dock gjorts betydligt mera utförlig).
- xxiii) Användande av en civil eller annan skyddad person för att genom sin närvaro skydda vissa platser, områden eller väpnade styrkor från stridshandlingar (Huvudsakligen artiklarna 23 i GK III, 28 i GK IV och 51:7 i TP I).
- xxiv) Uppsåtligt riktande av angrepp mot byggnader, utrustning, medicinska enheter och transporter samt personal som bär Genèvekonventionernas kännetecken i enlighet med folkrätten (Brottet återspeglar ett flertal bestämmelser i GK och TP I).
- xxv) Uppsåtligt användande av utsvältning av civilbefolkning som en stridsmetod genom att beröva den förnödenheter som är nödvändiga för dess överlevnad, däribland uppsåtligt förhindrande av hjälpsändningar i enlighet med Genèvekonventionerna (Huvudsakligen artikel 54 i TP I).

- xxvi) Uttagande eller värvande av barn som inte fyllt 15 år till de nationella väpnade styrkorna eller användande av dem till att aktivt delta i fientligheter (Artikel 77:2 i TP I och artikel 38:2-3 i 1989 års konvention om barnets rättigheter).

Under punkt xx var ursprungligen avsikten att ta med användande av kemiska och bakteriologiska vapen. Länder i tredje världen insisterade emellertid på att i så fall också ta med användandet av kärnvapen, något som i sin tur var oacceptabelt för kärnvapenmakerna och deras allierade. Det gick heller inte att nå enighet om att få med vapentyper som omfattas av 1980 års konvention om särskilt inhumana vapen (se prop. 1981/82:206) eller Ottawakonventionen mot anti-personella landminor (se prop. 1997/98:175). Lösningen blev att de uttryckliga referenserna till massförstörelsevapen och andra specifika vapentyper ströks och ersattes med detta på generella kriterier uppbyggda brott, som kan fyllas med innehåll beträffande specifika vapen och stridsmetoder i samband med framtida ändringar av stadgan. Att märka är att kemiska och bakteriologiska vapen i stor utsträckning torde täckas in av punkt xviii, och att det är svårt att föreställa sig fall där användande av massförstörelsevapen, t.ex. kärnvapen, inte skulle omfattas av punkt iii.

Kränkningar av Genèvekonventionernas gemensamma artikel 3

Under punkt c, som gäller i fall av väpnad konflikt som inte är av internationell karaktär, upptas kränkningar av den för de fyra Genèvekonventionerna gemensamma artikel 3, nämligen följande gärningar som begåtts mot personer som inte deltar aktivt i fientligheterna, däribland medlemmar av de väpnade styrkorna som har lagt ned vapnen och personer som försatts ur stridbart skick genom sjukdom, sårskada, fångenskap eller av annat skäl:

- i) Våld mot liv och person, i synnerhet mord i alla dess former, stympning, grym behandling och tortyr.
- ii) Kränkande av den personliga värdigheten, i synnerhet förödmjukande och nedsättande behandling.
- iii) Tagande av gisslan.
- iv) Utdömmande av straff och verkställande av avrättningar utan föregående dom avkunnad av i laga ordning tillsatt domstol vars rättskipning erbjuder de garantier som allmänt erkänns som oumbärliga.

Under punkt d klargörs att punkt c gäller icke-internationella väpnade konflikter och inte i situationer som har uppkommit till följd av interna störningar och spänningar, såsom upplopp, enstaka och sporadiska våldshandlingar eller andra liknande handlingar (artikel 1:2 av TP II).

Andra brott i icke-internationella väpnade konflikter

Under punkt e upptas andra allvarliga kränkningar av lag eller sedvanerätt som gäller icke-internationella väpnade konflikter inom den vedertagna folkrättsliga ramen, d.v.s. vad som Romkonferensen bedömde som sedvanerättsligt etablerade krigsförbrytelser i denna typ av konflikt. Brottbeskrivningarna är i allt väsentligt desamma som de som gäller för motsvarande brott i internationella konflikter, ehuru med anpassning till karaktären av konflikten. Man kan notera att de upptagna brotten är betydligt färre än de i internationella konflikter. Det fanns under förhandlingarna ett stort motstånd från vissa länder att över huvud taget låta brott i icke-internationella konflikter ingå i Domstolens jurisdiktion, och listan utgör en del av det förhandlingspaket som slutligen antogs.

Även om det hade varit önskvärt ur rättspolitisk synpunkt att ännu fler brott i interna konflikter hade kunnat medtas, får det betraktas som en framgång att så pass många brott ändå upptas. De aktuella gärningarna är följande:

- i) Uppsåtligt angrepp mot civilbefolkning som sådan eller mot enskilda civila som inte direkt deltar i fientligheter (huvudsakligen artikel 13:2 i TP II).
- ii) Uppsåtligt riktande av angrepp mot byggnader, utrustning, medicinska enheter och transporter samt personal som bär Genèvekonventionernas kännetecken i enlighet med folkrätten (sammanfattning av diverse bestämmelser i TP II med inspiration också från artikel 3 i GK I-IV).
- iii) Uppsåtligt riktande av angrepp mot personal, anläggningar, materiel, enheter eller fordon som deltar i en humanitär biståndsinsats eller i en fredsbevarande insats i enlighet med Förenta nationernas stadga, så länge de är berättigade till det skydd som tillkommer civilbefolkning eller civil egendom i enlighet med folkrätten i väpnade konflikter (huvudsakligen konventionen den 9 december 1994 om skydd av personal i FN-insatser och därtill anknuten personal men även artiklarna 9 och 11 i TP II).
- iv) Uppsåtligt riktande av angrepp mot byggnader avsedda för religion, undervisning, konst, vetenskap eller välgörande ändamål, historiska minnesmärken, sjukhus och uppsamlingsplatser för sjuka och sårade under förutsättning att de inte utgör ett militärt mål (huvudsakligen artiklarna 27 och 56 i lantkrigsreglementet överförda på interna konflikter samt vidare 1954 års konvention i Haag om skydd för kulturell egendom i händelse av väpnade konflikt och artiklarna 11 och 16 i TP II) .

- v) Plundring av en stad eller en plats även om den har tagits med storm (artikel 4:2 g i TP II, utvidgad med inspiration av artikel 28 i lantkrigsreglementet).
- vi) Våldtäkt, sexuellt slaveri, påtvingad prostitution, påtvingat havandeskap enligt definitionen i artikel 7:2 f, påtvingad sterilisering eller annan form av sexuellt våld, som också utgör en allvarlig kränkning av artikel 3 som är gemensam för de fyra Genèvekonventionerna (artikel 4:2 e i TP II, dock med en betydligt mera utförlig uppräknings).
- vii) Uttagande eller värvande av barn som inte fyllt 15 år till väpnade styrkor eller grupper eller användande av dem till att aktivt delta i fientligheter (artikel 4:3 c i TP II).
- viii) Beordrande av förflyttning av civilbefolkning av skäl som sammanhänger med konflikten, såvida inte den berörda civilbefolkningens säkerhet eller tvingande militär nödvändighet kräver det (artikel 17:1 i TP II).
- ix) Förrädiskt dödande eller sårande av en kombattant tillhörande motståndaren (artikel 23 b i lantkrigsreglementet överförd på interna konflikter).
- x) Förklarande att pardon inte kommer att ges (artikel 4:1 i TP II, jämför också artikel 3 i GK I-IV).
- xi) Utsättande av någon som fallit i en annan parts våld för fysisk stympning eller medicinska eller vetenskapliga experiment i någon form som varken motiveras av vederbörandes medicinska, odontologiska eller sjukhusmässiga vårdbehov eller utförs i hans eller hennes intresse och vilka förorsakar död eller allvarligt hotar hälsan för den personen (artiklarna 4:2 a och 5:2 e i TP II).
- xii) Förstörelse eller beslagtalande av en motståndares tillhörigheter, såvida inte detta till följd av konfliktens krav är oundgängligen nödvändigt (artikel 23 g i lantkrigsreglementet överförd till interna konflikter).

Under punkt f återfinns samma bestämmelse, hämtad från artikel 1:2 i TP II, som redovisats under d) ovan. Det tilläggs att gärningarna under e) gäller väpnade konflikter som utspelas inom en stats territorium när det förekommer en långvarig väpnad konflikt mellan regeringsmyndigheter och organiserade väpnade grupper eller mellan väpnade grupper. Tillägget kan sägas ersätta bestämmelsen i artikel 1:1 av TP II som gör protokollet tillämpligt endast vid konflikt mellan en stats stridskrafter och väpnade grupper som under ansvarigt kommando utövar sådan kontroll över en del av statens territorium att de kan utföra sammanhängande och samordnade operationer samt tillämpa protokollet. Effekten av att denna begränsning inte medtagits i stadgan är att brotten kan lagföras också när de begås i en väpnad konflikt mellan olika

grupper, vilket också påtalas i punkt f, samt att kravet på ansvarigt kommando och kontroll över territorium sänkts väsentligt. Det får anses som en framgång att "tröskeln" sålunda gjorts lägre för när brott i icke-internationella konflikter kan lagföras än vad som traditionellt ansetts gälla. Allt mer kännetecknas ju dylika konflikter av röriga situationer där frontlinjer och partsförhållande kan vara oklara, och merparten av dagens konflikter är just interna.

Ytterligare s.k. "brottskriterier"

Till hjälp för Domstolen vid tolkningen och tillämpningen av de relativt kortfattade brottsbeskrivningarna i artiklarna 6–8 skall s.k. brottskriterier utarbetas (artikel 9). Detta skall, enligt slutakten till Romkonferensen, anförtros den förberedande kommissionen, som har att färdigställa ett förslag till kriterier före den 30 juni 2000. Så har också skett. Kriterierna skall härefter antas av stadgeparts församlingen med två tredjedels majoritet.

Brottskriterierna kan kanske enklast beskrivas som en uppräkningslista av de objektiva rekvisiten för respektive brott med särskild angivelse av eventuella avvikelser från det subjektiva rekvisit som generellt föreskrivs i artikel 30. Av vikt är bestämmelsen att kriterierna och eventuella ändringar av dem skall stå i överensstämmelse med stadgan (artikel 9:3). Det är fallet med föreliggande förslag till brottskriterier.

4.4 Domstolens jurisdiktion och förhållandet till nationell lagföring

4.4.1 Tidsavgränsning av Domstolens jurisdiktion

Domstolens jurisdiktion omfattar endast brott som begåtts efter stadgans ikraftträdande. För stater som blir parter i stadgan efter dess ikraftträdande får jurisdiktionen i förhållande till den staten utövas endast vad gäller brott som begåtts efter tillträdet, såvida inte den tillträdande staten förklarar annorlunda (artikel 11:1 och 2). Principen om icke-retroaktivitet finns även uttryckt i artikel 24 bland de allmänna straffrättsliga bestämmelserna. Frågan hur regeln skall tillämpas vid s.k. perdurerande brott (brott som begås under en längre tid, t.ex. kidnappning) är inte reglerad. Bestämmelserna överensstämmer till fullo med legalitetsprincipen och var dessutom den politiska förutsättningen för att vissa länder som övergått till demokrati och därvid tvingats införa amnestier eller motsvarande skulle kunna stödja stadgan.

4.4.2 Ingen jurisdiktion över minderåriga

Domstolen har inte jurisdiktion över personer som inte hade fyllt 18 år när brottet påstods ha begåtts. Denna jurisdiktionsbestämmelse återfinns i artikel 26 bland de allmänna straffrättsliga bestämmelserna. Bakgrunden till placeringen är att regeln ursprungligen var utformad som en straffmyndighetsregel. Eftersom straffmyndighetsåldern varierar stort mellan olika länder var det lättare att nå enighet om en ålder om regeln omvandlades till en jurisdiktionsbestämmelse.

4.4.3 Förutsättningar för utövande av jurisdiktion

I artikel 12 regleras, utom vad gäller hänskjutanden av situationer till Domstolens jurisdiktion från säkerhetsrådet (se avsnitt 4.4.4), vad det förhållande att en stat är part i stadgan innebär för Domstolens möjlighet att utöva sin jurisdiktion. Stadgan är en konvention, och det är därmed naturligt att partsförhållandet spelar en roll härvidlag.

I artikel 12:1 slås grundprincipen fast, att en stat som blir part i stadgan därigenom godtar Domstolens jurisdiktion i fråga om de brotts-

typer som avses i artikel 5. Stadgandet kan tyckas onödigt men avspeglar lösningen av en segsliten tvist under förhandlingarna mellan dem som förespråkade en dylik automatisk ("inherent") jurisdiktion och dem som önskade att staterna vid tillträdet till stadgan skulle få välja vilka brottstyper som man godtar Domstolens jurisdiktion över. Stadgandet behövs även som bakgrund till den undantagsregel som återfinns i artikel 124. I form av en övergångsbestämmelse medges där att en stat, utan hinder av grundreglerna i artikel 12, vid tillträdet av stadgan får förklara att man under en period av sju år från dess ikraftträdande för staten ifråga inte godtar Domstolens jurisdiktion över brottstypen krigsförbrytelser. Detta av många kritiserade undantag utgjorde en del av den slutliga kompromisslösningen beträffande jurisdiktionsbestämmelserna.

I artikel 12:2 anges som förutsättningar för utövandet av Domstolens jurisdiktion att antingen den stat inom vars territorium gärningen ifråga har ägt rum eller den stat i vilken den som anklagas för brottet är medborgare är part i stadgan. Ofta nog torde gärningsstaten och den anklagades medborgarstat vara densamma, men den alternativa jurisdiktionsgrunden kan bli av betydelse t.ex. vid användandet av legosoldater.

Frågan om grunder för jurisdiktion var mycket omtvistad under förhandlingarna och kunde endast lösas i och med det slutliga förhandlingspaketet. Somliga förespråkade att ingen anknytning skulle behöva finnas mellan egenskapen att vara part i stadgan och utövandet av Domstolens jurisdiktion, vilket skulle ha inneburit att Domstolens jurisdiktion blivit universell. Andra verkade för mycket snäva förutsättningar genom att förespråka kumulativa rekvisit, t.ex. att både gärningsstaten och den anklagades medborgarstat skulle behöva vara parter. Några ville ha en rak koppling mellan gärningsstaten och egenskapen att vara part, medan en majoritet länder, däribland Sverige, förespråkade flera alternativa grunder för utövande av jurisdiktion än de slutligt valda. Som alternativ till gärningsstaten och den anklagades medborgarskapsstat borde även brottsoffrets medborgarstat och den stat där den anklagade har tagits i förvar ha omfattats.

Artikel 12:3 öppnar en möjlighet för Domstolen att utöva jurisdiktion också om varken gärningsstaten eller den anklagades medborgarstat är part i stadgan. En icke-part som tillhör dessa kategorier stater får nämligen avge förklaring att den godkänner att Domstolen utövar sin jurisdiktion avseende brottet ifråga. En rimlig tolkning av det senare uttrycket är att godkännandet inte får vara kringskuret av förbehåll, som att icke-parten endast godkänner lagföring av personer av viss nationalitet eller liknande. Denna tolkning synes stärkas av bestämmelsen att den godkännande icke-parten måste samarbeta med Domstolen utan dröjsmål eller undantag i enlighet med del 9 av stadgan.

4.4.4 Hur en sak kan komma inför Domstolen

Det finns tre sätt på vilka en sak kan komma inför domstolen. En part i stadgan hänskjuta en situation till åklagaren där ett eller flera brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion förefaller att ha begåtts med hemställan att åklagaren utreder situationen för att avgöra om viss person skall åtalas därför (artikel 13 a och artikel 14). Relevanta omständigheter skall såvitt möjligt anges, men situationen kan vara brett beskriven och behöver inte utpeka vare sig ett konkret brott eller en viss brottsmisstänkt. Inom ramen för den sålunda beskrivna situationen har åklagaren initiativrätt vad gäller brottsutredning och åtal.

På motsvarande sätt kan FN:s säkerhetsråd enligt artikel 13 b till åklagaren hänskjuta en situation där ett eller flera brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion förefaller ha begåtts. Ett sådant hänskjutande måste beslutas av rådet i enlighet med FN-stadgans kapitel VII och blir därmed en för FN:s medlemsstater tvingande åtgärd. Detta förutsätter att den aktuella situationen är sådan att rådet funnit att den utgör ett hot eller brott mot freden eller en aggressionshandling. Även i detta fall kan situationen vara brett beskriven, och åklagaren ges initiativrätt på samma sätt som vid hänskjutande från en stadgepart. Regeln har tillkommit för att säkerhetsrådet skall kunna utnyttja Domstolen, som blir en permanent institution, i stället för att i förekommande fall tillskapa nya internationella tribunaler för en viss situation motsvarande dem för f.d. Jugoslavien och Rwanda. Det bör framhållas att ett dylikt kapitel VII-beslut av säkerhetsrådet genom sin tvingande karaktär medför att kravet på att antingen gärningsstaten eller den anklagades medborgarskapsstat skall vara part i stadgan (eller som icke-part ha godkänt Domstolens utövande av sin jurisdiktion) bortfaller (jfr artikel 12:2). Alla stater kan alltså komma ifråga. Att beslutet är tvingande medför också att skyldigheten att samarbeta med Domstolen och ge den rättsligt bistånd, som i övriga fall följer av stadgeförpliktelserna i del 9, dels får en annan grund, dels utsträcks till samtliga stater.

Det tredje sättet på vilket en sak kan komma inför Domstolen är att åklagaren, utan hänskjutande från en part eller säkerhetsrådet, på eget initiativ inleder en förundersökning (artikel 13 c och 15). Denna initiativrätt var mycket omtvistad under förhandlingarna, och att den accepterades utgör en stor framgång i försöken att göra Domstolen så effektiv som möjligt. Säkerhetsrådet kan ibland vara förlamat av ett veto eller hotande veto och tenderar som det politiska organ det är att inte alltid behandla lika situationer på ett likartat sätt. Från andra system med statsklagomål, t.ex. den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, är det vidare känt att denna möjlighet utnyttjas förhållandevis sällan, kanske för att ett klagomål mot en annan stat

uppfattas ha ett för högt politiskt pris. Åklagarens initiativrätt är därför ett viktigt korrigerandum.

På grund av motståndet mot initiativrätten är denna i artikel 15 kringgärdad med vissa förbehåll som bl.a. innefattar en judiciell prövning. Åklagaren får ta emot uppgifter från olika källor om brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion och skall bedöma graden av allvar däri. Han eller hon får därvid begära kompletterande upplysningar från stater, FN-organ, mellanstatliga organisationer, frivilligorganisationer och andra tillförlitliga källor. Åklagaren får också ta upp muntliga eller skriftliga vittnesmål vid Domstolen. Om åklagaren efter denna preliminära och ganska passiva utredning finner att det finns skälig grund att inleda en förundersökning skall han eller hon göra en framställning till förundersökningskammaren om tillstånd för detta. Om kammaren vid sin prövning av framställningen och dess underlag kommer fram till att det finns skälig grund till att inleda en förundersökning, alltså samma bedömning som åklagaren, och att saken verkar ligga inom Domstolens jurisdiktion, skall den lämna det begärda tillståndet. Detta skall inte inverka på en senare prövning av jurisdiktion och processförutsättningar. Ett avslag skall inte hindra åklagaren från att på nytt begära tillstånd att inleda en förundersökning, om nya omständigheter eller ny bevisning framkommer.

Om å andra sidan åklagaren vid den preliminära utredningen finner att de mottagna uppgifterna inte utgör skälig grund att inleda en förundersökning skall detta meddelas uppgiftslämnarna. Detta skall inte hindra att åklagaren beaktar ytterligare uppgifter i saken mot bakgrund av nya omständigheter eller ny bevisning.

4.4.5 Förhållandet till nationell lagföring (komplementaritetsprincipen)

Stadgan bygger på grundförutsättningen att Domstolens jurisdiktion över de aktuella brotten är jämlöpande med de nationella jurisdiktionerna. Presumtionen är alltid att de senare har företräde så länge den nationella undersökningen och lagföringen fungerar på ett tillbörligt sätt. Om så inte är fallet vänds presumtionen till fördel för Domstolen. Avgörandet ligger hos Domstolen. Detta har kommit att kallas *komplementaritetsprincipen*. I detta system finns en viktig skillnad mot de internationella tribunalerna i det att dessa, som också har jämlöpande jurisdiktion med nationella jurisdiktioner, har företräde framför nationella domstolar. Även tribunalerna har där avgörandet.

Komplementaritetsprincipen återspeglas på många ställen i stadgan. Den återfinns t.ex. i ingressens fjärde stycke, som talar om åtgärder både

på det nationella planet och ett förstärkt internationellt samarbete, i dess sjätte stycke som erinrar om att det åligger varje stat att utöva straffrättslig jurisdiktion över dem som gjort sig skyldiga till internationella brott och i dess tionde stycke som understryker att Domstolen skall komplettera nationell straffrättslig jurisdiktion. I artikel 1 om Domstolens upprättande heter det också att den skall komplettera de nationella straffrättsliga systemen.

I den centrala artikel 17 definieras vad som menas med att en nationell undersökning och lagföring sker eller har skett på ett tillbörligt sätt, det vill säga när det nationella rättssystemet har företrädare framför Domstolen. Detta behandlas i termer av processförutsättningar ("admissibility"). Det finns enligt artikel 17:1 fyra grunder för avvisning p.g.a. bristande processförutsättningar.

Domstolen skall avvisa en sak p.g.a. bristande processförutsättningar om saken är föremål för undersökning eller lagföring i en stat som har jurisdiktion över den såvida inte staten saknar vilja eller förmåga att som sig bör genomföra undersökningen eller lagföringen. Vidare skall en sak avvisas om den har undersökts eller lagförts av en stat som har jurisdiktion över den och staten har beslutat att inte lagföra den person som avses, såvida beslutet inte är en följd av en bristande vilja eller förmåga från statens sida som sig bör lagföra saken.

Den tredje avvisningsgrunden är att den person som avses redan har lagförts för den aktuella gärningen och att en rättegång inför Domstolen inte är tillåten enligt reglerna i artikel 20:3 om ett avgörandes negativa rättskraft. Denna paragraf föreskriver att reglerna om negativ rättskraft bryts om förfarandet vid den nationella domstolen var avsett att undandra den person som avses från straffansvar för ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion eller i övrigt inte genomfördes på ett oberoende och opartiskt sätt i enlighet med folkrättsligt erkända normer och genomfördes på ett sätt som under omständigheterna var oförenligt med en avsikt att skipa rättvisa.

Den fjärde avvisningsgrunden, som är av delvis annan karaktär, är att saken inte är tillräckligt allvarlig för att motivera vidare åtgärder av Domstolen. Denna grund sammanhänger inte med komplementaritetsprincipen utan återspeglar att Domstolen skall befatta sig bara med de mest allvarliga brotten som är internationella angelägenheter (ingressens stycke 4 och 9 samt artikel 1).

Artikel 17:2 anger vilka omständigheter som Domstolen skall beakta för att avgöra om bristande vilja föreligger. Det räcker att någon av dem föreligger. En sådan omständighet kan vara att ett förfarande har inletts eller att ett nationellt beslut har fattats i avsikt att undandra den person som avses från straffansvar för brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion. En annan omständighet kan vara att det förekommit en omotiverad försening i förfarandet som under omständigheterna är

oförenlig med en avsikt att ställa den person som avses inför rätta. En tredje kan vara att förfarandet inte har genomförts eller genomförts på ett oberoende och opartiskt sätt och att det har genomförts eller genomförts på ett sätt som under omständigheterna är oförenligt med en avsikt att ställa den som avses inför rätta.

I artikel 17:3 stadgas att Domstolen för att avgöra om bristande förmåga föreligger skall bedöma om staten, till följd av ett totalt eller omfattande sammanbrott eller brist på tillgänglighet i dess rättssystem, inte har förmåga att få tag på den anklagade eller nödvändig bevisning och vittnesmål eller på annat sätt saknar förmåga att genomföra sina förfaranden.

Den processuella tillämpningen av artikel 17 refereras i avsnitt 4.6.1. De regler om staters samarbete med Domstolen som inspireras av komplementaritetsprincipen behandlas i avsnitt 4.8.

4.4.6 Förhållandet till säkerhetsrådet

Frågan om säkerhetsrådet skall ha möjlighet att stoppa eller åtminstone skjuta upp en undersökning eller lagföring inför Domstolen var mycket omtvistad under förhandlingarna. Enligt FN-stadgan har säkerhetsrådet huvudansvaret för internationell fred och säkerhet. Brotts som omfattas av Domstolens jurisdiktion begås typiskt sett under eller i anslutning till väpnade konflikter vare sig dessa är av internationell eller icke-internationell karaktär. På senare år har rådet alltmer ägnat sig åt interna konflikter som rymmer direkta eller indirekta hot mot internationell fred och säkerhet. Det är därför sannolikt att rådet och Domstolen kommer att ägna sig åt samma konfliktsituationer. En situation kan ju för övrigt också ha hänförts till Domstolen av säkerhetsrådet. Framför allt de permanenta medlemmarna av rådet var därför av uppfattningen att en undersökning eller lagföring inför Domstolen teoretiskt skulle kunna inkräkta på säkerhetsrådets prerogativ att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet. De ville därför ha en bestämmelse att Domstolen, om rådet inte hade givit särskilt tillstånd, inte får befatta sig med brott begångna i situationer som behandlas i rådet. Detta var också innebörden av ILC:s förslag till stadga.

Detta var oacceptabelt för majoriteten länder, som hävdade att det skulle göra Domstolen och därmed rättskipning till gisslan hos det politiska organ som säkerhetsrådet utgör. De pekade vidare på att en mycket lång rad situationer står på säkerhetsrådets dagordning utan att detta aktivt befattar sig därmed. Domstolens möjligheter att utöva sin jurisdiktion skulle därför beskäras kraftigt. På förslag av Singapore ändrades därför presumtionen till förmån för Domstolen. Som

bestämmelsen kom att införas i artikel 16 så får ingen undersökning eller lagföring inledas eller fortsättas under en tid av tolv månader från det att säkerhetsrådet så begärt av Domstolen genom en resolution antagen i enlighet med kapitel VII i FN-stadgan. En dylik begäran kan förnyas på samma sätt. Rådet kan alltså bara suspendera, inte stoppa ett förfarande. Begäran om suspendering måste ske genom en resolution, mot vilken veto kan läggas. Resolutionen måste antas i enlighet med kapitel VII, vilket gör begäran tvingande och kräver förekomsten av ett hot eller brott mot internationell fred och säkerhet eller en aggressionshandling.

Även denna lösning, som söker balansera mellan önskemålet att inte inskränka på säkerhetsrådets befogenheter enligt FN-stadgan, å den ena sidan, och önskemålet att så litet som möjligt öppna en möjlighet att stoppa rättvisans behöriga gång, å den andra, var kontroversiell och kunde endast accepteras som en del av det slutliga förhandlingspaketet.

4.5 Tillämplig lag, *ne bis in idem* och allmänna straffrättsliga bestämmelser

I del 2 av stadgan finns två artiklar som föreskriver vilka rättskällor som Domstolen skall tillämpa (artikel 21) och om vilken rättsverkan Domstolens respektive nationella brottmålsdomar skall ha (artikel 20). I del 3 återfinns allmänna straffrättsliga principer som kommit till uttryck i sammanlagt tolv artiklar.

Stadgan utgör det första internationella instrument där dessa principer, som återfinns i de flesta rättsordningar, finns samlade på ett relativt uttömmande sätt. Stadgorna för de internationella brottmålsribunalerna för f.d. Jugoslavien och för Rwanda innehåller var och en två artiklar rörande jurisdiktion respektive individuellt straffrättsligt ansvar. Frågor rörande betydelsen av officiell ställning, förmans befallning och skyldighet att lyda order täcks av den sistnämnda regeln. Såväl stadgan för militärtribunalen i Nürnberg som stadgan för dess motsvarighet i Tokyo innehöll bestämmelser som mer eller mindre täckte dessa ämnen. Detta gäller även i fråga om de principer som kan härledas från Nürnbergtribunalens praxis (de s.k. Nürnbergprinciperna). Romstadgan är dock som nämnts det första instrument som samlat dessa viktiga principer. Detta har skett genom en relativt omfattande reglering. En särskild nyhet i förhållande till vad som tidigare har gällt är att vissa mer allmänna ansvarsfrihetsgrunder har föreskrivits. Dessa finns angivna i del 3.

De principer som kommit till uttryck i stadgan speglar givetvis resultatet av de förhandlingar som ägde rum inför antagandet av instrumentet. Detta innebär att stadgan innehåller element från såväl

anglosaxisk ("common law") som kontinentaleuropeisk ("civil law") rättstradition. Generellt kan emellertid sägas att stadgans bestämmelser i denna del ungefär motsvarar den svenska regleringen på detta område, med några undantag. Principerna i del 3 är dock endast avsedda för Domstolen och är inte avsedda att införas och tillämpas i de anslutna staterna.

4.5.1 Tillämplig lag

Vilka rättskällor Domstolen har att tillämpa regleras i artikel 21. Den etablerar en klar hierarki. I första hand skall själva stadgan samt de s.k. brottskriterierna och Domstolens bevis- och förfaranderegler tillämpas. De två sistnämnda, s.k. sekundära regelverken måste enligt andra bestämmelser stå i överensstämmelse med stadgan. I andra hand skall Domstolen i förekommande fall gå till tillämpliga fördrag samt folk-rättens principer och regler, däribland de vedertagna principerna i det internationella regelsystemet för väpnade konflikter. Detta följer av att stadgan i brottsbeskrivningarna i många fall direkt inkorporerar texter från andra internationella instrument, som i sin tur blivit föremål för uttolkning genom rättspraxis och etablerad doktrin. Om dessa rättskällor inte är tillräckliga skall Domstolen tillämpa allmänna rättsprinciper som den har härlett från nationella lagar i världens rättssystem, däribland nationella lagar i stater som normalt borde utöva jurisdiktion över brottet i fråga. Dessa härledda principer får inte vara oförenliga med stadgan, folk-rätten och internationellt erkända normer och principer.

Den stora tvistefrågan rörande valet av rättskällor gällde den roll som nationell rätt skulle få spela. En minoritet stater insisterade på att hänsyn skulle tas till relevant nationell rätt, t.ex. lagen i det land där brottet ägt rum eller lagen i den tilltalades medborgarskapsstat. Majoriteten motsatte sig detta med hänvisning till vikten av att få en enhetlig bedömning i de saker som kommer inför denna internationella instans. Kompromissen blev att relevant nationell rätt ges en viss roll när Domstolen skall arbeta fram sådana allmängiltiga rättsprinciper. Det är emellertid oklart hur detta skall ske. Rimligen måste de allmänna principer som Domstolen tar fram i ett visst mål också tillämpas i kommande saker, jfr också bestämmelsen i artikel 21:2 som redovisas nedan. Endast när man befinner sig på obruten mark, där inte de överordnade rättskällorna ger vägledning och inga allmänna rättsprinciper hunnit arbetas fram, synes viss nationell rätt kunna spela en förstärkt roll i en viss sak inför Domstolen.

I artikel 21:2 anges att Domstolen får tillämpa principer och rättsregler på det sätt som de har tolkats i tidigare beslut. Detta utgör en

förhållandevis elastisk beskrivning av den roll som rättspraxis spelar i common law-ländernas rättssystem men binder inte strikt Domstolen.

Artikel 21:3 utsäger att Domstolens tillämpning och tolkning av de nämnda rättskällorna måste vara förenlig med internationellt erkända mänskliga rättigheter och inte får innehålla någon otillbörlig åtskillnad på någon av ett stort antal angivna grunder. Även detta stadgande var starkt omtvistat under förhandlingarna om stadgan.

4.5.2 *Ne bis in idem* ("icke två gånger för samma sak")

Bestämmelserna om negativ rättskraft, som återfinns i artikel 20, har på grund av det nära sambandet med frågan om processförutsättningar placerats i del 2 i stället för att regleras bland de allmänna straffrättsliga principerna i del 3 av stadgan. Reglerna är förhållandevis komplicerade på grund av samspelet mellan förfaranden inför Domstolen och inför nationella instanser (se avsnitt 4.4.5 om den s.k. komplementaritetsprincipen).

Bestämmelserna i artikel 20:1-2 har följande innehåll: Om inget annat föreskrivs i stadgan (jfr resning, se avsnitt 4.6.7), får ingen lagföras inför Domstolen för gärningar som ingår i beskrivningen av brott för vilka han eller hon har fällts till ansvar eller frikänts av Domstolen, respektive att ingen skall lagföras av en annan (d.v.s. nationell eller annan internationell) domstol för ett brott som avses i artikel 5 för vilket han eller hon redan har fällts till ansvar eller frikänts av Domstolen. Dess avgöranden får med andra ord negativ rättskraft både i förhållande till Domstolen själv och alla andra domstolar. Domstolen ges företräde framför nationella domstolar.

Punkt 3 behandlar den rättskraft som andra domstolars avgöranden ges inför Domstolen. Ingen som har lagförts av en annan domstol för gärningar som också utgör brott enligt artiklarna 6-8 i stadgan skall lagföras av Domstolen såvida inte rättegången i den andra domstolen antingen var avsedd att undandra honom eller henne från straffrättsligt ansvar för brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion, eller i övrigt inte genomfördes på ett oberoende och opartiskt sätt utan på ett sätt som under omständigheterna var oförenligt med en avsikt att ställa den person som avses inför rätta. Den normalt gällande negativa rättsverkan av nationella domstolars avgöranden är alltså på visst sätt villkorad, och bedömningen görs ytterst av Domstolen.

4.5.3 Legalitetsprincipen och därmed sammanhängande frågor

En av de allra viktigaste straffrättsliga principerna, som också återfinns i de flesta rättsordningar, är legalitetsprincipen. Den beskrivs i artiklarna 22 och 23. Legalitetsprincipen har kommit till uttryck i begreppen *nullum crimen sine lege* (inget brott utan lag) och *nulla poene sine lege* (inget straff utan lag).

Innebörden av legalitetsprincipen kan sammanfattas i förbudet mot analog strafftillämpning och förbudet mot retroaktiv strafflagstiftning. I artikel 22 finns en regel om att ingen skall bära straffrättsligt ansvar för en gärning som inte omfattades av Domstolens jurisdiktion vid den tidpunkt då den begicks. Vidare finns bestämmelser om tolkning av brottsbeskrivningarna, dvs. straffbuden. Enligt artikeln skall de enskilda straffbuden tolkas strikt och det straffbara området får inte utsträckas genom analogi. Det innebär att straffstadgandets ordalydelse bildar den gräns som inte får överskridas. Dessutom föreskrivs att om någon tvetydighet föreligger – här åsyftas främst tvetydigheter av språklig karaktär – skall detta tolkas till förmån för den presumtive gärningsmannen. I artikel 23 föreskrivs att den som har fällts till ansvar av Domstolen endast får straffas i enlighet med reglerna i stadgan.

Införandet av en regel om icke-retroaktivitet för straffrättsligt ansvar avseende de brott som faller under Domstolens jurisdiktion vann stor uppslutning och starkt stöd i förhandlingarna. Domstolens jurisdiktion omfattar således, enligt artikel 24, bara gärningar som har begåtts efter det att stadgan trätt i kraft. Frågan om hur regeln skall tillämpas vid s.k. perdurerande brottslighet, dvs. brott som begås under en längre tid (t.ex. kidnappning), har i princip lämnats öppen. Det blir således Domstolens sak att avgöra om den har jurisdiktion över brott som har inletts innan stadgan trätt i kraft men som kanske inte har avslutats förrän efter denna tidpunkt. Artikel 24 behandlas även i avsnittet om Domstolens jurisdiktion, se avsnitt 4.4.1. I detta sammanhang bör nämnas att regleringen hänger samman med bestämmelsen i artikel 11 om tidsavgränsning av Domstolens jurisdiktion. Denna regel behandlas i avsnitt 4.4.1.

4.5.4 Individuellt straffrättsligt ansvar

De centrala bestämmelserna rörande frågan om individuellt straffrättsligt ansvar finns i artikel 25 som innehåller bestämmelser om såväl gärningsmannaskap och medverkan, som försök till brott. Ytterligare regler om gärningsmannaskap finns i artikel 28, som behandlar militära

befälhavares och andra förmäns ansvar. En annan fråga som har samband med det individuella straffrättsliga ansvaret är reglerna i artikel 27 om att officiell ställning inte skall ha betydelse vid bedömningen av om sådant ansvar föreligger.

Bestämmelserna om individuellt straffrättsligt ansvar blev föremål för långa och tidvis svåra förhandlingar. Något som särskilt kom att behandlas var frågan om införande av straffrättsligt ansvar för juridiska personer. Bestämmelser om ett sådant ansvar skulle givetvis förorsaka problem för länder som saknar en dylik reglering. Flera länder uppmuntrade dock starkt att en sådan regel infördes, inte minst som de ansåg att detta skulle öka Domstolens effektivitet. Enighet kunde emellertid inte uppnås och någon regel om straffrättsligt ansvar för juridiska kom därför inte att tas med i stadgan.

Straffansvaret i artikel 25 gäller således endast för fysiska personer. Reglerna om gärningsmannaskap omfattar även s.k. medgärningsmannaskap (artikel 25:3 a). Det är alltså möjligt att döma flera som gärningsmän, i stället för som medverkande, om de begått brottet tillsammans och om de tillsammans uppfyller brottsrekvisiten. Ansvaret för gärningsmannaskap gäller även för den som begår ett brott "genom" någon annan. Frågan om någon skall dömas som gärningsman skall bedömas oberoende av de övriga inblandades straffrättsliga ansvar. Det faktum att en medgärningsman går fri från ansvar på grund av t.ex. psykisk sjukdom fritar således inte automatiskt hans eller hennes medbrottsling från sådant ansvar.

Artikeln innehåller också bestämmelser om medverkan till brott. Den som beordrar, anstiftar eller annars påverkar någon att utföra ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion eller som, i syfte att underlätta utförandet av brottet, hjälper, tillskyndar eller på annat sätt medverkar till att brottet begås eller att ett straffbart försök att begå brottet görs, omfattas också av straffrättsligt ansvar i enlighet med artikeln (artikel 25:3 b-c). Det finns också en särskild regel om brott som begås av en grupp personer (artikel 25:3 d). Således kan den fällas till ansvar som medverkar till att en grupp personer, som handlar i ett gemensamt syfte att begå brott, gör skyldig till försök till brott eller fullbordat brott. Den här typen av medverkan skall vara uppsåtlig och syfta till att främja gruppens brottsliga verksamhet eller brottsliga avsikter att begå brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion. Detta gäller även den som, med vetskap om gruppens avsikt att begå brott av detta slag, agerar på ett sådant sätt som beskrivs i artikeln.

Artikel 25 innehåller därutöver en särskild regel om straffrättsligt ansvar för den som omedelbart och offentligen uppmanar annan att utföra brottet folkmord (artikel 25:3 e). Regeln är i denna del snarare att beteckna som ett självständigt brott än som en regel om medverkan till

brott och den ställer inte krav på att brottet folkmord fullbordas på grund av uppmaningen.

Försök till brott är straffbelagt i de situationer då gärningsmannen tagit ett väsentligt steg i riktning mot brottets utförande men brottet inte fullbordas på grund av orsaker som gärningsmannen inte råår över (artikel 25:3 f). Om gärningsmannen frivilligt träder tillbaka från försöket skall han eller hon dock inte dömas till ansvar. Förberedelse till brott är inte straffbelagt alls och stämpling till brott endast i förhållande till regeln om uppmaning till folkmord, som kan sägas motsvara försök till att anstifta andra att begå sådant brott (vilket utgör en av de svenska gärningsformerna för stämpling).

Som tidigare nämnts påverkas inte svensk nationell rätt av reglerna i stadgan i denna del men vår inhemska rätt torde ändå kunna sägas motsvara samtliga de regler som beskrivits ovan. Svensk rätt innehåller dessutom bestämmelser om straffrättsligt ansvar för förberedelse och stämpling till många allvarliga brott och kan således i det avseendet sägas vara mer långtgående än stadgan.

Reglerna om det individuella straffansvaret i artikel 25 är inte avsedda att påverka staternas ansvar enligt folkrätten, vilket uttryckligen har angetts (artikel 25:4).

4.5.5 Förmans ansvar och betydelsen av officiell ställning

Artikel 28 innehåller bestämmelser om militära befälhavares och andra förmäns ansvar. En militär befälhavare, eller en person som i praktiken tjänstgör som sådan, bär i vissa situationer straffrättsligt ansvar för brott som begås av väpnade styrkor som han eller hon på vissa närmare angivna sätt kontrollerar. Vad som krävs är att befälhavaren (eller motsvarande) antingen visste, eller, med hänsyn till omständigheterna, borde ha vetat att styrkorna var i färd med eller stod i begrepp att utföra brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion, och befälhavaren underlät att vidta alla nödvändiga och skäligen åtgärder som stod till buds för att motverka eller avvärja brottet (artikel 28 a). Detsamma skall gälla om befälhavaren i dessa situationer underlåter att hänskjuta saken till berörda myndigheter för undersökning och lagföring.

Det straffrättsliga ansvaret för andra förmän än militära är uppbyggt på samma sätt men gäller bara situationer där förmannen visste eller medvetet bortsåg från uppgifter som tydligt angav att de underordnade var i färd med eller stod i begrepp att utföra brott som faller under Domstolens jurisdiktion (artikel 28 b). Straffansvaret omfattar således inte situationer då förmannen av oaktsamhet gjort sig skyldig till brott.

Frågan om skyldighet att lyda order behandlas i avsnittet om ansvarsfrihetsgrunder (avsnitt 4.5.8).

I artikel 27 föreskrivs att officiell ställning inte skall ha betydelse för frågan om straffrättsligt ansvar föreligger eller inte. Således anges att stadgan skall gälla för alla utan åtskillnad av officiell ställning och detta oavsett om personen i fråga, på grund av sin ställning, åtnjuter straffrättslig immunitet enligt nationell rätt eller enligt folkrätten. En sådan ställning skall enligt artikeln inte heller kunna åberopas till stöd för lindrigare straff.

4.5.6 Icke-preskription

Artikel 29 föreskriver att brotten under Domstolens jurisdiktion, dvs. folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser (samt ett eventuellt framtida aggressionsbrott) inte skall kunna bli föremål för preskription. Regeln gäller inte för de brott som begås mot Domstolen och dess verksamhet, vilka beskrivs i artikel 70 (se avsnitt 4.6.8). Frågan om preskription för de senare brotten kommer att behandlas i bevis- och förfarandereglerna. Utgångspunkten är härvid att Domstolens regler om preskription inte skall påverka staternas nationella rätt.

4.5.7 De subjektiva rekvisiten

De subjektiva rekvisiten, dvs. vad vi i Sverige kallar uppsåtsregleringen, återfinns i artikel 30. Som tidigare nämnts speglar reglerna i stadgan de principer som återfinns i olika rättstraditioner. Artikel 30 kan ses som ett utflöde av kompromisser mellan de anglosaxiska och kontinentaleuropeiska rättssystemen. Trots detta kan regleringen sägas, till övervägande del, vila på principer som finns i de senare systemen. En fråga som kom att bli föremål för ingående diskussioner var huruvida oaktsamhet (recklessness) skulle innefattas bland de subjektiva rekvisiten. Det rådde emellertid enighet om att uppsåt, dvs. ungefär avsikt och insikt, borde krävas för samtliga brott som kunde falla under Domstolens jurisdiktion.

Artikel 30 innehåller en föreskrift om att dess regler gäller om inte annat föreskrivs. Föreskrifter om oaktsamhet förekommer t.ex. i artikel 28 om militära befälhavares och andra förmäns ansvar, se avsnitt 4.5.5.

Artikel 30 föreskriver att en person, för att anses vara straffrättsligt ansvarig för brott under Domstolens jurisdiktion, skall ha begått gärningen med uppsåt, dvs. avsikt (intent) och insikt (knowledge). Detta utgör huvudregeln. Härfter följer definitioner av respektive begrepp. Således anges att uppsåt föreligger i förhållande till en handling

(conduct) om någon avsåg att genomföra handlingen. Med handling skall även förstås underlåtenhet att agera. I fråga om brottseffekt (consequence) föreligger straffrättsligt ansvar om någon avser att orsaka effekten eller inser att denna kommer att inträffa i ett normalt händelseförlopp. Rekviritet insikt är uppfyllt i förhållande till en omständighet (circumstance) om personen i fråga ägde full vetskap om att denna omständighet förelåg.

4.5.8 Ansvarsfrihetsgrunder

Ett av de svåraste ämnena vid förhandlingarna om de allmänna straffrättsliga principerna kom att bli frågan om ansvarsfrihetsgrunder. Det var inte lätt att hitta gemensamma nämnare för var och en av de ansvarsfrihetsgrunder som så småningom kom att upptas i stadgan, mycket beroende på att principerna härför kraftigt varierar i de enskilda ländernas nationella system. Frågor om nödvärn (self-defence) och frivilligt rus (voluntary intoxication) var de delar som blev föremål för de mest intensiva debatterna. En annan fråga som diskuterades var om uppräkningsgrunderna skulle vara uttömmande eller endast exemplifierande. Man enades emellertid om att uppräkningsgrunderna inte skulle vara uttömmande och artikel 31 innehåller därför en regel, enligt vilken Domstolen, vid rättegången, får pröva andra ansvarsfrihetsgrunder, som följer av tillämplig lag i enlighet med artikel 21 (se avsnitt 4.5.1), än de som uttryckligen räknas upp (artikel 31:3).

De ansvarsfrihetsgrunder som kom att tas med i stadgans allmänna straffrättsliga del är frågan om gärning som begås under inflytande av psykisk sjukdom eller skada eller berusning, liksom situationer där nöd eller nödvärn eller tvång varit för handen. I detta sammanhang är även reglerna i artikel 33 om förmans befallning om lydnadsplikt av betydelse. De behandlas därför nedan.

Den första ansvarsfrihetsgrunden gäller således den som begår en gärning under inflytande av psykisk sjukdom eller skada (artikel 31:1 a). Vad som krävs för ansvarsfrihet är att sjukdomen eller skadan kan anses ha berövat gärningsmannen förmågan att kontrollera sitt handlande med avseende på dess förenlighet med lagens krav.

Härefter behandlas ansvarsfrihet vid rus (artikel 31:1 b). Vid ofrivillig berusning föreligger inget straffrättsligt ansvar för de gärningar som begås under ruset om berusningen kan sägas ha berövat gärningsmannen förmågan att kontrollera sitt handlande med avseende på efterlevnaden av lagens krav. Annorlunda förhåller det sig vid s.k. frivillig berusning. Den som av fri vilja berusat sig under sådana omständigheter att han eller hon visste att det fanns en risk, eller bortsåg

från denna risk, att han eller hon, till följd av berusningen, antagligen skulle inlåta sig på en gärning som utgör brott under Domstolens jurisdiktion skall enligt bestämmelserna inte åtnjuta straffrihet.

Härefter föreskrivs att den som vidtagit skäliga åtgärder för att försvara sig själv eller annan, eller – i fråga om krigsförbrytelse – viss egendom av mer väsentlig betydelse, mot överhängande våld eller olagligt bruk av våld, skall gå fri från ansvar (artikel 31:1 c). Personens agerande måste dock ha stått i proportion till den fara personen, någon annan eller egendomen var utsatt för. I bestämmelsen anges särskilt att den omständigheten att någon deltagit i en defensiv operation som utförts av väpnade styrkor inte i sig utgör en ansvarsfrihetsgrund.

Den sista ansvarsfrihetsgrunden som uttryckligen anges, gäller för gärningar som föranletts av tvång orsakat att överhängande hot mot liv eller av pågående eller överhängande fara för allvarlig kroppsskada för den som agerar eller någon annan (artikel 31:1 d). Gärningarna är fria från ansvar förutsatt att den som handlade inte avsåg att förorsaka större skada än den skada som han eller hon försökte avvärja. Det hot som omnämns kan, enligt bestämmelsen, antingen utövas av andra personer eller utgöras av omständigheter som ligger utanför den handlandes kontroll.

Artikel 31 innehåller också en regel om att Domstolen skall avgöra om en ansvarsfrihetsgrund skall tillämpas i den aktuella saken (artikel 31:2). Även om det skulle kunna sägas att Domstolens vägran att tillämpa en sådan grund i ett enskilt fall, när ansvarsfrihetsgrunden annars är tillämplig, skulle kunna strida mot allmänna principer gjorde dock förhandlingsläget det nödvändigt att en sådan föreskrift infördes. Denna ”ventil” i förhållande till tillämpligheten var av väsentlig betydelse för stater som ansåg att definitionen av en viss ansvarsfrihetsgrund skulle kunna föranleda mindre lyckade resultat. Ventilen kunde också användas som argument gentemot de stater som önskade en betydligt mer detaljerad definition av grunderna.

Artikel 33 behandlar förmans ansvar och skyldigheten att lyda order. Huvudregeln är att den omständigheten att någon utfört brott under Domstolens jurisdiktion på befallning av en regering eller en militär eller civil förman inte skall frita honom eller henne från ansvar. Under vissa förhållanden kan emellertid en dylik befallning leda till ansvarsfrihet för den som begår brott. Detta gäller enligt artikeln om gärningsmannen hade rättslig skyldighet att lyda befallningen från regeringen eller från förmannens, och gärningsmannen inte visste att befallningen var rättsstridig. Det krävs också – som det uttrycks – att befallningen inte var *uppenbart rättsstridig*. Härvid anges att en befallning skall anses vara uppenbart rättsstridig om den uppmanar till folkmord eller brott mot mänskligheten. Denna ansvarsfrihetsgrund är således endast tillämplig i fråga om krigsförbrytelser.

4.5.9 Faktisk villfarelse och rättsvillfarelse

Regler om villfarelse finns i artikel 32. Faktisk villfarelse, dvs. misstag om en faktisk omständighet, t.ex. någons ålder, kan åberopas som grund för ansvarsfrihet om den inneburit att det subjektiva rekvisit som krävs för brottet inte är uppfyllt (artikel 32:1). När det gäller rättsvillfarelse, dvs. i princip frågan om en viss handling är brottslig eller inte, är förhållandet emellertid ett annat. Här är huvudregeln att en invändning att gärningsmannen inte kände till att hans eller hennes agerande var brottsligt inte fritar från ansvar (artikel 32:2). I bestämmelsen finns dock ett undantag från denna huvudregel. Om en rättsvillfarelse innebär att det subjektiva rekvisitet för ett brott inte är uppfyllt skall gärningsmannen inte dömas för gärningen. Denna regel tar sikte på situationer där gärningsmannen gjort en felaktig bedömning av en lagregel eller annan typ av norm som ligger till grund för straffbudet. Ett exempel kan vara att någon förstör egendom som tillhör någon annan i tron att den tillhör gärningsmannen själv, eftersom han eller hon har gjort en felaktig bedömning av äganderättsbegreppet. Konsekvensen av undantaget från huvudregeln kan egentligen också sägas följa av artikel 30 som ju kräver att varje gärningsmoment skall vara täckt av det uppsåt som fordras för att gärningen skall vara straffbar. Brister det i det subjektiva rekvisitet har något brott inte begåtts.

4.6 Den rättsliga processen

Stadgan innehåller detaljerade bestämmelser av processrättslig natur, vilka dessutom skall kompletteras med föreskrifter i bevis- och förfaranderegler. Detta är delvis en reaktion mot att stadgorna för de befintliga tribunalerna endast innehåller vissa principiella bestämmelser och att övriga förfaranderegler ges i ett regelverk som domarna själva antar. Det har kritiserats, liksom det förhållandet att reglerna för förfarandet vid tribunalerna av vissa anses vara alltför starkt påverkade av den anglosaxiska rättstraditionen.

Under stadgeförhandlingarna lämnades därför ett mycket stort antal och ofta oförenliga förslag till processuella regler som hade sin grund i olika nationella rättsordningar. Ett mödosamt och tidskrävande arbete vidtog för att överbrygga motsättningarna och skapa ett förfarande med inslag från olika rättsliga traditioner. Detta var viktigt för att Domstolen i alla skilda delar av världen skall kunna åtnjuta förtroende som en rättssäker och rättvis institution. Dessutom måste särskild hänsyn tas till såväl processens som de aktuella brotten starkt internationella prägel och många frågors politiska karaktär. Resultatet blev en unik

processordning med en kombination av regler som inte återfinns i något nationellt system, men som samtidigt bygger på element från olika rättssystem.

För att inte leda tanken fel har vissa juridisk-tekniska begrepp undvikits och vissa tolkningsfrågor, som inte heller kommer att avgöras i den av stadgeparterna antagna bevis- och förfarandereglerna, har överlämnats till Domstolens avgörande. Baksidan av detta är naturligtvis att det kommer att råda en viss osäkerhet om förfarandet till dess Domstolen har hunnit utveckla sin rättspraxis. Samtidigt medför emellertid detta en nödvändig flexibilitet och en för Domstolen anpassad processordning. Det finns vidare anledning att utgå från att domstolen kommer att iaktta kravet på rättssäkerhet och andra viktiga principer som är fastlagda i stadgan när den utformar sin praxis.

En av de viktigaste byggstenarna för att uppnå detta blandade system med inslag från olika rättstraditioner var de funktioner under den inledande delen av förfarandet som har tillerkänts ett dömande organ – förundersökningskammaren – som för viktigare frågor skall bestå av tre domare och i andra fall av en ensamdomare (artikel 57:1). Regleringen bygger främst på den kontinentaleuropeiska rättstraditionen med undersökningsdomare. Många principer såsom åklagarens objektivitets-skyldighet och möjligheten att överklaga även friande domar samt inkvisitoriska inslag i en annars till stor del ackusatorisk process återfinns även i svensk processrätt, men inte i mer renodlade processordningar av det ena eller det andra slaget. Detsamma gäller den relativt fria bevisprövning som Domstolen skall tillämpa och som kunde accepteras även av stater med striktare bevisregler nationellt, främst länder vars rättsordning bygger på den anglosaxiska rättsliga traditionen, med hänsyn till att Domstolen enbart består av professionella domare och inte av en jury.

4.6.1 Prövning av jurisdiktion och process-förutsättningar

Som tidigare redovisats hörde frågorna om Domstolens jurisdiktion och förhållandet till nationell lagföring för samma brott (komplementaritetsprincipen) till de svåraste och politiskt mest kontroversiella frågeställningarna under förhandlingarna, se avsnitt 4.4.5. En viktig komponent för att lösa meningsskiljaktigheterna var skapandet av ett förfarande som innebär att invändningar kan framställas och frågorna prövas. Det framhölls bl.a. att prövningen måste kunna ske tidigt i processen och att de stater och personer som är berörda därför måste underrättas tidigt om Domstolens brottsutredningar. Mot detta anfördes emellertid att tidiga underrättelser kommer att varna dem som kan

misstänkas för brott och därmed innebära stora risker för att bevisning och annat material röjs undan. Även i denna del innehåller stadgan en kompromisslösning, vilken redovisas nedan.

I enlighet med vad som redovisats i avsnitt 4.4.4 gäller inte stadgans ordinarie regler om jurisdiktion när lagföringen har initierats genom säkerhetsrådets hänskjutande. Däremot är det oklart om stadgans regler om komplementaritet skall tillämpas i de fallen. Inga uttryckliga bestämmelser finns i stadgan och olika tolkningar kan motiveras. Å ena sidan innebär den auktoritet som kapitel VII av FN-stadgan ger säkerhetsrådets beslut stöd för uppfattningen att även komplementaritetsprincipen kan sättas ur spel i dessa fall, medan olika bestämmelser i stadgan ger vid handen att principen skall tillämpas utan undantag (se t.ex. artikel 53:1 och 2). Ytterst kommer Domstolen att få avgöra denna fråga genom sin rättspraxis. Det bör noteras att bedömningen av komplementaritet avser ett visst fall, dvs. en viss gärning, medan de anmälningar som stater och säkerhetsrådet kan göra för att initiera lagföring avser en situation, dvs. ett större händelseförlopp (se avsnitt 4.4.4).

Underrättelser och förhandsavgöranden

Stadgan ålägger åklagaren en skyldighet att underrätta samtliga anslutna stater och de övriga stater som normalt skulle kunna lagföra brotten om att en brottsutredning har inletts (artikel 18:1). Detta skall ske dels när en stat har anmält en situation till Domstolen och åklagaren har funnit skäl att inleda en brottsutredning, dels när åklagaren på eget initiativ och med förundersökningskammarens medgivande har inlett en förundersökning. För att minska risken för att underrättelserna leder till att utredningen saboteras har åklagaren möjlighet att sända dem under förbehåll om sekretess och att undanhålla viss information.

De stater som har underrättats har därefter en månad på sig att i sin tur underrätta Domstolen om att parallella lagföringsåtgärder pågår eller har genomförts nationellt (artikel 18:2). På statens begäran skall åklagaren i så fall, i enlighet med komplementaritetsprincipen, normalt överlåta åt staten att sköta lagföringen. Förundersökningskammaren kan dock, på åklagarens begäran, besluta att Domstolens förundersökning skall fortsätta. Därmed finns det ett skydd mot nationella åtgärder vars syfte bara är att hindra Domstolens förundersökning. Ett sådant beslut får överklagas, vilket skall prövas med förtur (artikel 18:4).

Vidare har åklagaren möjlighet att ompröva sitt beslut att överlåta undersökningen efter sex månader eller så snart förhållandena förändras väsentligt på grund av att staten är ovillig eller oförmögen att utföra

utredningen på ett tillbörligt sätt (artikel 18:3). Åklagaren får också begära att staten fortlöpande skall lämna rapporter om den nationella undersökningen och eventuella åtal (artikel 18:5). Detsamma gäller om åklagaren senare väljer att överlåta lagföringen till en stat, och dessa rapporter skall på statens begäran vara hemliga (artikel 19:11).

Härtill finns det ett begränsat utrymme för åklagaren att, med förundersökningskammarens tillstånd, vidta nödvändiga utredningsåtgärder för att säkra bevisning trots att utredningen har överlåtit (artikel 18:6).

Domstolens prövning av frågor om jurisdiktion och processförutsättningar

Grundregeln är att Domstolen självmant skall beakta om det föreligger hinder mot att pröva ett visst mål (artikel 19:1). Det innebär att den skall pröva att den har jurisdiktion i målet och att den på eget initiativ får pröva om ett nationellt förfarande innebär processhinder.

Invändningar om bristande jurisdiktion eller processförutsättningar med hänsyn till komplementaritetsprincipen får också resas när som helst före huvudförhandlingen i första instans (artikel 19:4). Om det föreligger särskilda omständigheter får Domstolen medge att en invändning framställs senare om den grundar sig på att den åtalade redan har dömts för samma gärning i en nationell process (se artiklarna 19:4, 17:1 c och 20:3). Stater är skyldiga att framställa eventuella invändningar så tidigt som möjligt (artikel 19:5).

Rätt att framställa invändning har den tilltalade eller den misstänkte person för vilken ett anhållningsbeslut eller en kallelse att infinna sig har utfärdats, varje stat som har konkurrerande domsrätt i målet och där lagföring pågår eller har avslutats samt de stater vars godkännande krävs för att Domstolen skall ha jurisdiktion i målet (artikel 19:2). Den sistnämnda frågan har behandlats i avsnitt 4.4.3. För att något begränsa det potentiellt stora antalet invändningar i varje mål är huvudregeln att en invändningsberättigad bara får framställa invändningar en gång (artikel 19:4). För att en stat som har överklagat ett förhandsavgörande att inte överlåta utredningen på grund av en parallell nationell lagföring senare skall få framställa invändning angående bristande jurisdiktion eller processförutsättningar, krävs det att nya viktiga sakuppgifter eller väsentligt förändrade omständigheter har tillkommit (artikel 18:7).

Åklagaren har också rätt att söka Domstolens avgörande i dessa frågor (artikel 19:3). Detta kan t.ex. ha betydelse för staters skyldighet att efterkomma en framställning om rättslig hjälp, se vidare avsnitt 4.8.

Före åtalsbekräftelsen (se avsnitt 3.6.2) skall dessa invändningar prövas av förundersökningskammaren och därefter av den rättegångs-

kammare som handlägger målet (artikel 19:6). Vid prövningen skall den stat, eller i förekommande fall säkerhetsrådet, som har anmält situationen till Domstolen samt brottsoffren ges tillfälle att lämna synpunkter (artikel 19:3). Beslutet får överklagas till överklagandekammaren och prövningstillstånd krävs inte i dessa fall (artiklarna 19:6 och 82:1 a). Dessutom får åklagaren påkalla att förundersöknings- eller rättegångskammaren skall ompröva ett beslut om bristande processförutsättningar på grund av nationell lagföring med hänvisning till nya omständigheter (artikel 19:10).

En invändning framställd av en stat, men inte av den som är tilltalad eller misstänkt, medför att åklagaren skall skjuta upp brottsutredningen i avvaktan på Domstolens avgörande (artikel 19:7). Åklagaren får dock med Domstolens tillstånd vidta nödvändiga och avsluta påbörjade utredningsåtgärder samt, i samarbete med aktuella stater, vidta åtgärder för att förhindra att den eftersökte enligt ett redan meddelat häktningsbeslut avviker (artikel 19:8). Att en invändning framställts påverkar emellertid inte giltigheten av åtgärder som vidtagits eller beslut, t.ex. om frihetsberövande, som fattats dessförinnan (artikel 19:9). Det innebär bl.a. att staterna kan vara skyldiga att, i enlighet med stadgans samarbetsbestämmelser, verkställa ett redan utfärdat häktningsbeslut trots att en invändning har framställts. Om det inte är fråga om en åtgärd som åklagaren fått särskilt tillstånd att utföra, får dock verkställandet skjutas upp (se artikel 95).

Stadgan ger inte någon anvisning om vilken part som skall ha bevisbördan när det gäller frågor om domsrätt eller processförutsättningar. Principiella skäl talar för att bevisbördan skall åvila åklagaren, medan praktiska skäl, såsom tillgången till nödvändig information och bevisning, talar emot en sådan lösning. Frågan har därmed lämnats till Domstolens rättspraxis.

4.6.2 Förundersökningen

Inledning och nedläggning av en förundersökning

För att Domstolen över huvud taget skall ha jurisdiktion krävs det att förfarandet har initierats på ett visst sätt, se avsnitt 4.4.4 ovan. När så har skett, och förundersökningskammaren i förekommande fall har gett sitt tillstånd, är det åklagarens uppgift att formellt inleda förundersökningen (artikel 53). Stadgan bygger på tanken att Domstolen inte bör lagföra alla brott där den formellt har jurisdiktion utan i stället främst

koncentrera sig på de grävsta brotten och de ytterst ansvariga förövarna, t.ex. militära befälhavare och andra ledare. Dessutom ställer formella krav, såsom reglerna om processförutsättningar, hinder i vägen i vissa fall.

Åklagaren skall därför i varje enskilt fall pröva om en brottsutredning skall inledas med hänsyn till att det finns skälig grund att anta att brott begåtts som faller inom Domstolens jurisdiktion och att saken får prövas av Domstolen med hänsyn till komplementaritetsprincipen. Åklagaren skall vidare överväga om det, med beaktande av brottets svårighetsgrad och brottsoffrens intressen, finns väsentliga skäl att anta att inledandet av brottsutredningen inte skulle tjäna rättvisans intresse (artikel 53:1). Den sistnämnda prövningen avser en avvägning av vissa förhållanden, såsom att den möjliga gärningsmannen endast är en underordnad person i sammanhanget eller är svårt sjuk eller gammal, mot omständigheter som t.ex. hur omfattande och grov brottsligheten är samt omfattningen av de skador och det lidande som brottsoffren har åsamkats. Det föreligger därmed inte någon absolut åtalsplikt.

Om åklagaren väljer att inte inleda förundersökning eller, i ett senare skede, att inte väcka åtal, dvs. att lägga ner förundersökningen, anvisar stadgan en kontrollfunktion för förundersökningskammaren (artikel 53:2-3). I vissa fall sker kontrollen på begäran av den som initierat förfarandet, dvs. en stat eller säkerhetsrådet, i andra fall på kammarens egna initiativ. Det är dock endast i fråga om beslut som enbart bygger på att utredningen eller åtalet inte skulle vara i rättvisans intresse som förundersökningskammaren kan sägas genomföra en överprövning av beslutet. I övriga fall bibehåller åklagaren den yttersta beslutanderätten trots kontrollen. Åklagaren har alltid möjlighet att, med hänsyn till nya omständigheter, ompröva sitt beslut att inte inleda eller att lägga ner brottsutredningen (artikel 53:4).

Förundersökningen

I normalfallet är det åklagaren som leder förundersökningen och denne har egna utredare till sitt förfogande (artiklarna 42 och 54). Dessutom har åklagaren rätt att söka samarbete med stater, mellanstatliga organisationer och andra. Olika bestämmelser i stadgan har utformats för att förhindra s.k. ”plea bargaining” (t.ex. artiklarna 54:3 d och 65:5). Stadgan anvisar olika utredningsåtgärder som kan vidtas. Det föreskrivs särskilt att åklagaren bl.a. skall iaktta och respektera brottsoffrens och vittnens intressen och personliga omständigheter, särskilt när det gäller genusrelaterat våld eller våld mot barn (artikel 54:1 b). Vidare åligger det åklagaren att vara objektiv på så sätt att alla omständigheter och all bevisning skall beaktas samt att utredningen skall avse såväl omständlig-

heter som talar till den misstänktes fördel som till hans eller hennes nackdel (artikel 54:1 a).

Åklagaren har däremot inte biträde av någon egen poliskår och utredningsåtgärder på ort och ställe måste i första hand lösas genom samarbete med staten i fråga. I viss utsträckning skulle biträde kunna lämnas av t.ex. en internationell fredsbevarande styrka som finns på plats. Under mycket begränsade omständigheter kan sådana utredningsåtgärder, med förundersökningskammaren tillstånd, vidtas utan samarbete med den aktuella staten. Detta fordrar att förundersökningskammaren har konstaterat att staten uppenbart saknar förmåga att verkställa en begäran om rättsligt samarbete på grund av att det inte finns någon myndighet eller någon del av det rättsliga systemet som är behörig att genomföra en begäran enligt del 9 i stadgan (artiklarna 54:2 och 57:3 d). Kammarens beslut skall alltid fattas av tre domare (artikel 57:2 a).

Förundersökningskammaren har ytterligare vissa uppgifter att fylla under brottsutredningen. Det gäller bl.a. fall när åklagaren avser att genomföra en utredningsåtgärd som inte kan upprepas, t.ex. en rätts-teknisk undersökning av en massgrav eller ett förhör med en döende person, och då kammaren finner anledning att vidta åtgärder för att tillförsäkra effektivitet och integritet i förfarandet samt framförallt för att tillvarata den misstänktes rättigheter (artikel 56). Sådana åtgärder skall normalt vidtas på åklagarens begäran men förundersökningskammaren är också behörig att ta upp frågan på eget initiativ och i vissa fall, efter att ha hört åklagaren, fatta beslut.

Om den misstänkte har berövats friheten eller infunnit sig vid Domstolen efter kallelse skall denne höras innan något beslut om åtgärder fattas. Det kan även vara fråga om utredningsåtgärder som vidtas innan någon kan misstänkas för brottet. Åtgärder som kan komma i fråga är, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, rekommendationer eller bindande beslut om förfarandet, beslut om protokollföring, förordnande av en expert eller tillstånd för försvarare att medverka och utseende av en domare för att medverka och utförda ytterligare rekommendationer eller beslut angående förfarandet. Den bevisning som på detta sätt inhämtas är föremål för samma prövning som all annan bevisning enligt stadgan och det är alltså inte fråga om att Domstolen tar upp bevisning utom huvudförhandling (artikel 56:4).

Förundersökningskammaren skall även, på åklagarens begäran, fatta beslut som behövs för att genomföra brottsutredningen, t.ex. beslut om häktning, och, på begäran av den som berövats friheten eller inställt sig vid Domstolen efter kallelse, fatta olika beslut och söka samarbete med stater för försvarets räkning (artikel 57:3). Vidare skall kammaren vidta åtgärder för att skydda brottsoffrets och vittnens säkerhet och frid, för att

skydda den misstänkte som har berövats friheten eller infunnit sig vid Domstolen, för att säkra bevisning eller för att skydda information som berör en stats nationella säkerhet. Härtill får kammaren under vissa förutsättningar begära staters samarbete för att vidta icke-personella säkerhetsåtgärder med sikte på ett senare förverkande, särskilt till förmån för brottsoffren.

Enskildas rättigheter under förundersökningen

I artikel 55 föreskrivs generella rättigheter som tillkommer enskilda personer under förundersökningen. Dessa bygger på bestämmelser som återfinns i andra internationella konventioner, framförallt i FN:s universella deklaration om de mänskliga rättigheterna från 1948 och 1966 års internationella konvention om medborgerliga och politiska rättigheter. Enligt stadgan skall varje person under brottsutredningen vara skyddad mot att avslöja egen brottslighet eller erkänna skuld, att utsättas för någon form av tvång, hot, påtryckning, tortyr eller annan form av grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning eller att godtyckligt berövas friheten eller fängslas (artikel 55:1). Dessutom har varje person som hörs i utredningen rätt till kostnadsfri och kompetent tolkning och översättning av vissa dokument till ett språk som personen till fullo förstår och talar.

Beträffande den som det finns anledning att misstänka för brott och som skall höras i utredningen föreskrivs ytterligare rättigheter (artikel 55:2). Rättigheterna skall iakttas av såväl åklagaren som av nationella myndigheter som utför förhöret på Domstolens begäran och den som hörs skall före förhöret informeras om dem. Det gäller rätten att under rättas om brottsmisstanken, att vägra att uttala sig utan att detta beaktas vid ett avgörande av skuldfrågan, att ha en försvarare som personen själv har valt eller, när rättvisans intresse så kräver, som har förordnats för denne samt att bli förhörd i närvaro av försvararen om den hörde inte frivilligt har avstått från detta. En misstänkt som saknar tillräckliga medel har rätt att kostnadsfritt få en försvarare förordnad för sig. Stadgan anger dock inte om det är Domstolen eller den aktuella staten som i så fall skall stå för kostnaden när det gäller åtgärder som vidtas av nationella myndigheter.

Stadgan anvisar alltså uttryckligen att den misstänktes rättigheter även skall tillförsäkras av nationella myndigheter som förhör personen på Domstolens begäran. Domstolen får också i framställningen om samarbete till en stat ge anvisningar om det förfarande och om särskilda villkor som skall följas vid verkställandet (artikel 96:2 d), se vidare i avsnitt 4.8.3. Vidare är Domstolen skyldig att kontrollera att misstänkta, som överförts dit eller infunnit sig där efter kallelse, har blivit

underrättade om de brott som de är misstänkta för att ha begått och om sina rättigheter enligt stadgan (artikel 60:1).

Andra rättigheter tillkommer den misstänkte vid olika moment i förfarandet, t.ex. i samband med frihetsberövande och vid prövningen av frågan om åtalet skall bekräftas.

4.6.3 Frihetsberövanden

Häktningsbeslut

Åklagaren får när som helst efter det att förundersökningen har inletts begära att förundersökningskammaren skall besluta om häktning (artikel 58:1). För ett sådant beslut krävs att det föreligger skälig anledning att anta att personen har gjort sig skyldig till ett brott som faller inom Domstolens jurisdiktion samt att frihetsberövandet framstår som nödvändigt för att personen skall infinna sig till rättegången, inte skall försvåra eller äventyra utredningen eller rättegången, eller i förekommande fall fortsätta att begå samma eller därmed sammanhängande brott som Domstolen har jurisdiktion över och som följer av samma omständigheter.

Stadgan innehåller föreskrifter om det underlag som åklagaren måste presentera för förundersökningskammaren och de uppgifter som sedan skall framgå av häktningsbeslutet (artikel 58:2-3). Av beslutet skall framgå namnet på den aktuella personen och annan information av betydelse för identifieringen av denne, uppgifter om de brott som personen misstänks för samt de omständigheter som misstanken grundar sig på. Dessa uppgifter kommer alltså att vara tillgängliga för den stat som skall verkställa beslutet enligt Domstolens begäran (artikel 58:5), se vidare avsnitt 4.8.2. Beslutet gäller tills vidare (artikel 58:4). Åklagaren får senare begära att häktningsbeslutet skall ändras genom tillägg eller andra förändringar beträffande de brott som misstankarna avser (artikel 58:6).

På bl.a. franskt initiativ innehåller stadgan ett alternativ till frihetsberövande av den misstänkte (artikel 58:7). När brottsmisstanken är densamma men ett frihetsberövande inte framstår som nödvändigt får förundersökningskammaren, på åklagarens begäran, i stället utfärda en kallelse för personen att infinna sig vid Domstolen, vilken skall delges honom eller henne. Kallelsen får förenas med föreskrifter om frihetsinskränkningar om detta är tillåtet i den stat där personen befinner sig och som därför skall verkställa dem. Stadgan föreskriver även vilka

uppgifter som skall framgå av ett sådant beslut. Med hänsyn till den brottslighet det är fråga om och de typer av gärningsmän som Domstolen främst skall koncentrera sig på är det dock inte troligt att detta alternativ kommer att tillämpas särskilt ofta.

Verkställande av häktningsbeslutet och nationella förfaranden

Sedan Domstolen har framställt en begäran om verkställighet av ett häktningsbeslut skall en ansluten stat omedelbart vidta åtgärder för att gripa personen (artikel 59:1). Detta skall ske i enlighet med nationella regler och de bestämmelser som gäller för samarbetet mellan Domstolen och de anslutna staterna, se vidare avsnitt 4.8.2. Stadgan föreskriver att personen därefter ofördröjligen skall ställas inför en behörig rättslig myndighet i staten – i Sverige en domstol – som i enlighet med nationell rätt skall avgöra, att det är samma person som anges i häktningsbeslutet, att personen har berövats friheten på rätt sätt och att personens rättigheter har respekterats (artikel 59:2).

Däremot skall den nationella myndigheten (domstolen) inte pröva om häktningsbeslutet har utfärdats på ett stadgeenligt sätt (artikel 59:4). En begäran om sådan prövning skall i stället framställas till Domstolen (artikel 60:2) och närmare bestämmelser om det förfarandet kommer att ges i bevis- och förfarandereglerna.

Innan den misstänkte har överlämnats till Domstolen är det den nationella myndigheten (domstolen) som avgör frågor om tillfällig frigivning, t.ex. frigivning mot borgen eller ett reseförbud (artikel 59:3, jfr artikel 60:1). Efter överlämnandet skall Domstolen pröva sådana frågor. Vid prövningen skall den nationella myndigheten (domstolen) bedöma, i ljuset av hur allvarlig brottsligheten är, om brådskande och extraordinära förhållanden motiverar att personen frigges i avvaktan på ett överlämning och om det finns nödvändiga garantier för att säkra att den misstänkte kan överlämnas till Domstolen i enlighet med statens skyldigheter enligt stadgan (artikel 59:4). Förundersökningskammaren skall underrättas om ett frifotsyrkande och ges möjlighet att lämna synpunkter, t.ex. rekommendationer om andra frihetsinskränkningar, vilka den nationella domstolen skall beakta (artikel 59:5). Om personen frigges tillfälligt får kammaren begära periodiska rapporter från staten (artikel 59:6). Personen skall överlämnas till Domstolen så snart som möjligt sedan ett beslut om detta har fattats (artikel 59:7).

Den misstänkte personen har också möjlighet att begära nationell domstols prövning av Domstolens begäran om överlämning till Domstolen grundat på principen om *ne bis in idem* (se avsnitt 4.8.2).

Omprövning av häktningsbeslut och häktning i samband med överklagande

Förundersökningskammaren är skyldig att regelbundet ompröva sina beslut att häkta eller tillfälligt frige någon och skall också göra en sådan prövning på begäran av åklagaren eller den misstänkte (artikel 60:3). Vid denna prövning får kammaren ändra sitt tidigare beslut om omständigheterna har förändrats. Förundersökningskammaren är också skyldig att säkerställa att den misstänkte inte sitter häktad oskäligt länge innan en huvudförhandling kommer till stånd på grund av en omotiverad försening från åklagarens sida (artikel 60:4). Om så är fallet skall Domstolen överväga att frige den misstänkte med eller utan villkor. Den som har frigetts får senare berövas friheten på nytt (artikel 60:5). När handläggningen av målet överförs till en annan kammare övergår också ansvaret i fråga om bl.a. frihetsberövanden (artikel 61:11). Rättegångskammaren har dock möjlighet att hänvisa vissa frågor till förundersökningskammarens avgörande (artikel 64:4). Detta kan t.ex. avse frågor där rättegångskammarens opartiskhet senare skulle kunna ifrågasättas, t.ex. frågor om frihetsberövanden under förundersökningen.

I samband med rättegångskammarens dom i målet är huvudregeln att den som fälls till ansvar skall hållas häktad även om domen överklagas (artikel 81:3 a). I överensstämmelse med principen att den tid som den dömda har varit frihetsberövad skall avräknas från strafftiden (artikel 78:2) gäller dock att den dömda skall friges i avvaktan på prövningen av ett överklagande om det utdömda straffet är kortare än den tid som personen redan varit berövad friheten (artikel 81:3 b). Om även åklagaren överklagar domen får en sådan frigivning förenas med villkor. Vid en frikännande dom i första instans skall personen normalt friges (artikel 81:3 c). Om domen överklagas och rättegångskammaren finner att synnerliga skäl föreligger får kammaren emellertid besluta att personen skall fortsätta att vara berövad friheten i avvaktan på att överklagandet prövas. Ett sådant beslut får överklagas särskilt till överklagandekammaren.

Ersättning vid olagligt frihetsberövande

Stadgan innehåller bestämmelser om ersättning för frihetsberövanden i vissa fall (artikel 85). Reglerna, som avser ersättning från Domstolen, är betydligt snävare utformade än de som gäller i t.ex. Sverige och rätt till ersättning föreligger i princip bara när frihetsberövandet – häktning eller avtjänande av ett fängelsestraff – har varit olagligt, dvs. varit i strid med stadgan. Många stater ansåg att en mer generöst utformad rätt till

ersättning, t.ex. i samtliga fall där den frihetsberövade personen frikänts för de brott som utgjort grund för frihetsberövandet, skulle inverka menligt på möjligheterna att utreda brott. Detta synsätt återspeglas även i motsvarande bestämmelser i den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter. Andra stater, däribland Sverige, förespråkade mer generösa ersättningsregler.

Ersättning för ett frihetsberövande skall, enligt stadgan, också utgå när en person som fällts till ansvar senare frikänns efter omprövning av ett lagkraftvunnet avgörande, se avsnitt 4.6.3, varvid nya eller nyframkomna bevis på ett avgörande sätt visar att domen var felaktig (artikel 85:2). Rätt till ersättnings föreligger dock inte om anledningen till att dessa bevis inte framkommit tidigare helt eller delvis beror på den dömden. Vidare kan ersättning i undantagsfall utgå efter en skönsässig bedömning när förfarandet avslutats med en frikännande dom eller handläggningen avslutats utan att dom meddelats (artikel 85:3). Detta förutsätter att Domstolen finner att det föreligger sakomständigheter som på ett avgörande sätt visar att ett grovt och uppenbart rättegångsfel har begåtts och detta varit anledningen till frikännandet eller att handläggningen av målet avslutats.

4.6.4 Åtalsbekräftelse m.m.

De åtalpunkter som åklagaren har riktat mot en person måste bekräftas av förundersökningskammaren innan målet går vidare till en huvudförhandling (artikel 61). Detta är en ordning som förekommer i många nationella rättsordningar och som dessutom ansågs vara särskilt motiverat vid denna domstol med hänsyn till de brottstyper som är aktuella och den förväntade publiciteten kring dessa mål. Frågan om åtalsbekräftelse skall prövas vid en förhandling inom skälig tid efter det att den misstänkte har överförs till eller infunnit sig vid Domstolen (artikel 61:1). Den anklagade skall också underrättas om åtalets innehåll och om den bevisning som åklagaren avser att åberopa för åtalsbekräftelsen (artikel 61:3). Frågor om åtalsbekräftelse skall alltid prövas av förundersökningskammaren och kammaren får besluta att parterna skall lämna varandra viss information inför förhandlingen.

Huvudregeln är följaktligen att den misstänkte skall vara närvarande vid förhandlingen för bekräftelse av åtalet. En kontroversiell fråga under stadgeförhandlingarna gällde om Domstolen skulle ges möjlighet att döma någon i dennes utvaro. På grund av motståndet mot ett sådant förfarande tillåter stadgan inte att så sker (artikel 63). Som en kompromiss infördes i stället en möjlighet för Domstolen att bekräfta åtalet utan att den anklagade är närvarande (artikel 61:2). Så får t.ex. ske när den anklagade har avstått från sin rätt att vara närvarande, har flytt, eller

inte har påträffats trots att alla rimliga åtgärder har vidtagits för att bringa personen till Domstolen och informera denne om åtalet och om förhandlingen. Den anklagade skall vid en sådan förhandling företrädas av en försvarare om förundersökningskammaren finner att detta ligger i rättvisans intresse. Den ordning som anvisas påminner om, men är inte identiskt med, det s.k. "Rule 61-förfarandet" som föreskrivs inför Jugoslavientribunalen.

Vid förhandlingen skall åklagaren underbygga varje åtalspunkt med bevisning, vilken för åtalsbekräftelsen får bestå av sammanställningar och skriftliga utsagor (artikel 61:5). Muntlig bevisning krävs inte men får återopas om åklagaren finner det nödvändigt för att åtalet skall bekräftas. Den anklagade får resa invändningar mot åtalspunkterna, ifrågasätta den bevisning som åklagaren återopar och även föra egen bevisning (artikel 61:6). Det uttalades under förhandlingsarbetet att det bör undvikas att denna förhandling blir en extra huvudförhandling i miniatyr och förundersökningskammaren måste därför genom sin praxis sätta gränserna för innehållet i detta förfarande. Utifrån vad som förekommit vid förhandlingen skall förundersökningskammaren besluta om åtalspunkterna skall bekräftas helt eller delvis och den får göra uppehåll i förhandlingen samt uppmana åklagaren att överväga om ytterligare bevisning skall återopas eller någon åtalspunkt förändras (artikel 61:7). För att en åtalspunkt skall bekräftas krävs att kammaren anser att det finns tillräcklig bevisning för att fastställa väsentliga skäl att anta att den anklagade har gjort sig skyldig till de brott som åtalet avser. Det är alltså fråga om en bevisnivå som ligger mellan vad som krävs för ett frihetsberövande (artikel 58:1) och för en fällande dom (artikel 66:3) och dess närmare innebörd får utvecklas i Domstolens rättspraxis.

Om åtalet bekräftas helt eller delvis skall målet överföras från förundersökningskammaren till en rättegångskammare som därefter skall ansvara för den fortsatta handläggningen (artikel 61:7 a och 11). Det är dock alltid en förundersökningskammare som skall pröva frågor om åtalsbekräftelse och rättegångskammaren har även möjlighet att lämna andra frågor till den kammaren när det befinner vara lämpligt, t.ex. av jävsskäl (artikel 64:4). Om någon del av åtalet inte bekräftas är åklagaren oförhindrad att återkomma med en ny begäran om bekräftelse med stöd av ytterligare bevisning (artikel 61:8). Ett häktningsbeslut upphör dock att gälla beträffande de åtalspunkter som inte bekräftas eller som har återtagits av åklagaren (artikel 61:10).

Åklagaren får naturligtvis fortsätta sin utredning trots att åtal har väckts och får även lägga till eller ta tillbaka åtalspunkter (artikel 61:4). Detta kan visa sig nödvändigt t.ex. när åklagaren först i och med överlämnandet till Domstolen får en möjlighet att förhöra den miss-

tänkte. Den anklagade skall alltid underrättas om förändringar av åtalet och när det gäller återtagande av en åtalspunkt skall även förundersökningskammaren informeras. Även efter åtalsbekräftelsen men före det att huvudförhandlingen inleds får åklagaren förändra åtalet (artikel 61:9). Detta fordrar dock alltid förundersökningskammarens tillstånd och om förändringarna avser nya åtalspunkter eller mer allvarliga anklagelser skall dessutom en ny förhandling för åtalsbekräftelse hållas. Kriterierna för att avgöra vad som skall anses vara mer allvarliga anklagelser har lämnats åt Domstolen att fastställa genom sin praxis. Åklagaren får även lägga ner någon del av åtalet sedan huvudförhandlingen har inletts och då fordras rättegångskammarens medgivande. Förändringar av åtalet har också betydelse för det rättsliga samarbetet med stater eftersom stadgan föreskriver en s.k. specialitetsprincip, dvs. att den som överlämnas till Domstolen inte får lagföras för andra brott än de som Domstolens framställning omfattar (artikel 101). Om nya åtalspunkter tillkommer måste Domstolen alltså förvissa sig om att den stat som har överlämnat den åtalade går med på detta.

4.6.5 Rättegången

Förberedande åtgärder

Efter åtalsbekräftelsen är det rättegångskammaren som skall förbereda och genomföra rättegången. Som tidigare nämnts skall huvudförhandlingen i första hand hållas där Domstolen har sitt säte men det är även möjligt att förlägga den till en annan plats (artikel 62). Den tilltalade skall vara närvarande vid huvudförhandlingen (artikel 63). Om den tilltalade allvarligt stör rättegången och måste visas ut från rättssalen skall det ordnas så att han eller hon kan följa vad som sker och instruera sin försvarare med hjälp av tekniska hjälpmedel.

Rättegångskammaren har en allmän skyldighet att se till att rättegången är opartisk och effektiv, att den tilltalades rättigheter respekteras och att åtgärder vidtas för att skydda brottsoffer och vittnen (artikel 64:2). Som förberedande åtgärder skall kammaren bestämma den fortsatta handläggningen i samråd med parterna, avgöra vilket eller vilka språk som skall användas samt besluta om utlämning av dokument och information mellan parterna (artikel 61:3). Kammaren får även besluta att handläggningen av åtal mot mer än en tilltalad skall förenas eller särskiljas (artikel 61:5). Före eller under huvudförhandlingen får rättegångskammaren påfordra att vittnen skall närvara och avge vittnesmål samt att dokument och annan bevisning förebringas (artikel 64:6 b). Vid behov får statsamarbete begäras i enlighet med stadgan. Kammaren får även på eget initiativ föranstalta om bevisning (artikel 64:6 d). Vidare får kammaren bl.a. besluta om skydd för sekretessbelagda uppgifter och vidta andra åtgärder (se artikel 61:6).

Huvudförhandlingen

Huvudförhandlingen skall som huvudregel vara offentlig men den får ske inom stängda dörrar om det behövs för att skydda ett brottsoffer, vittne eller den tilltalade eller för att skydda hemliga eller känsliga uppgifter (artikel 64:7, se även artikel 68). Frågan om skydd av brottsoffer m.fl. behandlas närmare i avsnitt 4.6.6. Stadgan innehåller även vissa bestämmelser om hur huvudförhandlingen skall genomföras och ytterligare anvisningar kan meddelas av kammarens ordförande (artikel

64:8). Rättegångskammaren skall vidare se till att ordningen upprätthålls och att protokoll förs (artikel 64:9–10, se även artikel 71).

Den tilltalade skall betraktas som oskyldig till dess motsatsen har bevisats av åklagaren och för en fällande dom krävs att Domstolen är övertygad bortom varje rimligt tvivel (artikel 66). Beviskravet skiftar i olika nationella rättsordningar och svårigheten att hitta en allmänt accepterad formulering har medfört att inget tidigare internationellt förhandlat instrument innehåller något sådant. Det gäller även de existerande tribunalerna vars stadgor saknar bestämmelser om beviskrav och detta i stället återfinns i de regelverk som domarna själva har antagit. Som en konsekvens av oskyldighetspresumtionen föreskrivs vidare att omvänd bevisbörda eller krav på motbevisning inte får åläggas den tilltalade (artikel 67:1 i).

Även i fråga om rättsverkningarna av ett erkännande skiftar synen i olika nationella rättsordningar och det var därför viktigt att hitta en ordning som deltagare med olika rättsliga traditioner kunde acceptera. Följden blev ett förenklat förfarande för de fall den tilltalade har erkänt det som lagts honom eller henne till last (artikel 65). Det är emellertid alltid upp till rättegångskammaren att pröva om erkännandet, tillsammans med andra omständigheter, räcker för en fällande dom för de gärningar som avses. Kammaren kan också besluta om att det förenklade förfarandet skall övergå till en vanlig huvudförhandling och får då besluta att en annan rättegångskammare skall ta över handläggningen av målet. Det förenklade förfarandet kan även övergå till en huvudförhandling enligt ordinarie regler eller åklagaren uppmanas att presentera ytterligare bevisning när kammaren finner att detta krävs i rättvisans intresse, varvid särskilt brottsoffrens intressen skall beaktas. Som tidigare nämnts är avsikten att s.k. plea bargaining inte skall få förekomma och stadgan innehåller därför bl.a. en föreskrift om att eventuella diskussioner mellan åklagaren och den tilltalade angående förändringar av åtalet, erkännanden eller påföljder inte är bindande för Domstolen (artikel 65:5).

Ett vittne skall avlägga en sanningsförsäkran innan de avger sitt vittnesmål, vilket som huvudregel skall avges i rättssalen (artikel 69:1-2). Vittnesmål får dock, med Domstolens tillstånd, förebringas genom inspelningar eller överföring från en annan plats med hjälp av video- eller audioteknik. Skriftlig bevisning och skriftliga uppteckningar kan också tillåtas. Allt under förutsättning att åtgärderna inte anses skada eller vara oförenliga med den tilltalades rättigheter. Det är parterna som i första hand skall sörja för bevisningen, men Domstolen har också rätt att föranstalta om bevisning (artikel 69:3).

Domstolen får avgöra frågor om erbjuden bevisnings relevans och tillåtlighet och skall då bl.a. beakta dess bevisvärde och den eventuella skada som ett förebringande kan medföra för en rättvis rättegång och för

en opartisk bedömning av ett vittnesmål (artikel 69:4). När en sådan prövning avser bevisning som har tagits upp av nationella myndigheter skall Domstolen inte göra någon bedömning av hur nationell rätt har tillämpats (artikel 69:8). Bevisning som har inhämtats i strid med stadgan eller internationellt erkända mänskliga rättigheter skall inte tillåtas om överträdelsen medför allvarligt tvivel om bevisets tillförlitlighet eller om ett tillåtande av beviset skulle motverka eller allvarligt skada rättegångens integritet (artikel 69:7).

Domstolen skall vidare följa de regler om tystnadsplikt, t.ex. mellan klienter och advokater, som skall föreskrivas i bevis- och förfaranderegler samt får beakta omständigheter som är allmänt kända utan att kräva att de bevisas (artikel 69:5-6).

Samtliga domare som dömer i målet skall vara närvarande under hela huvudförhandlingen och presidiet får vid behov avdela en eller flera ställföreträdande domare som, om de har varit närvarande under hela förhandlingen, får ersätta en domare som får förhinder att fortsätta, t.ex. på grund av sjukdom (artikel 74:1). Rättegångskammaren är beslutsför med tre domare och kan alltså inte slutföra en huvudförhandling om någon av dem faller ifrån och ersättare saknas. Dess avgörande skall grundas på en värdering av bevisningen och vad som förekommit under hela förfarandet, men får inte gå utöver de faktiska förhållanden och omständigheter som anges i åtalet, såsom det slutligt är bestämt (artikel 74:2). Endast bevisning som har förebringats och behandlats vid huvudförhandlingen får beaktas. Domstolens överläggningar skall hållas hemliga och enhälliga beslut skall eftersträvas, men majoritetsbeslut är tillåtna om enhällighet inte kan uppnås (artikel 74:3-4).

Domstolen skall avgöra skuldfrågan innan den tar ställning till frågan om straff (artikel 76). Stadgan anvisar att såväl en sammanhållen som en uppdelad huvudförhandling kan äga rum. Det särskilda förfarandet vid erkännande innebär en sammanhållen förhandling. I övriga fall får Domstolen besluta att huvudförhandlingen skall delas upp och så skall ske på åklagarens eller den tilltalades begäran. Avsikten är att parterna skall ha möjlighet att avgöra modell och kunna lägga upp sin processtaktik i förväg. Om förhandlingen delas upp skall frågor om gottgörelse till brottsoffer behandlas tillsammans med frågan om straff. En särskild förhandling för prövning av gottgörelse kan också hållas. Även Domstolens avgörande angående straffet skall avkunnas offentligt med den dömde närvarande om möjligt.

Domen

Domen skall vara skriftlig och innehålla en fullständig och motiverad redogörelse av Domstolens bevisvärdering och slutsatser samt, i förekommande fall, såväl majoritetens som minoritetens uppfattningar (artikel 74:5). Domen eller en sammanfattning av den skall avkunnas offentligt.

Den tilltalades rättigheter

Även i fråga om den tilltalades rättigheter utgår uppräkningsen i stadgan från motsvarande bestämmelser i 1966 års internationella konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, vilka skall iakttas av Domstolen (artikel 67). De överensstämmer även väl med bestämmelserna i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

Tilltalade skall behandlas utan åtskillnad och har rätt till en offentlig rättegång, med de undantag som föreskrivs i stadgan, och till en rättvis och opartisk rättegång. Bland minimirättigheterna ingår att den tilltalade skall informeras omedelbart och i detalj om åtalet och dess betydelse på ett språk som han eller hon till fullo förstår och talar. Den tilltalade skall också ges tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sitt försvar och kunna överlägga fritt och förtroligt med en försvarare som han eller hon själv har valt samt få sin sak prövad utan onödigt dröjsmål. Vidare har den tilltalade rätt att närvara vid huvudförhandlingen, med det undantag för störande av ordningen som anges i stadgan, att försvara sig personligen eller genom ett rättegångsbiträde som han eller hon själv valt, att förhöra eller låta förhöra motpartens vittnen, att höra egna vittnen på lika villkor som åklagaren och att åberopa de grunder och den bevisning till sitt försvar som är tillåtna enligt stadgan. Om det krävs i rättvisans intresse skall den tilltalade få en försvarare förordnad för sig av Domstolen, vilket skall vara utan kostnad för den tilltalade om han eller hon saknar medel att själv betala för det. Den tilltalade har även rätt till kostnadsfri och kompetent tolk- och översättningshjälp under närmare föreskrivna förhållanden.

Den tilltalade är inte skyldig att vittna eller erkänna sig skyldig till brott och har rätt att tiga utan att detta beaktas vid bedömningen av skuldfrågan. Däremot har han eller hon rätt att avge en muntlig eller skriftlig förklaring till sitt försvar utan att avlägga någon sanningsförsäkran. Den tilltalade har dessutom rätt att så snart som det är prak-

tiskt möjligt få ta del av bevisning som åklagaren har tillgång till och som kan tala till den tilltalades förmån eller försvaga annan bevisning som åklagaren avser att åberopa (artikel 67:2). Det är ytterst Domstolen som skall besluta om bevisningen uppfyller de kriterier som anges och därför skall lämnas ut till försvaret. Förfarandet för detta kommer att utvecklas i Domstolens bevis- och förfaranderegler.

Skydd av uppgifter som berör nationell säkerhet

En mycket omstridd fråga som kunde lösas först i Romkonferensens slutliga kompromisspaket var frågan om hanteringen av uppgifter som har betydelse för en stats nationella säkerhetsintressen. Den stora tvistefrågan var vem som skulle ha det sista ordet när det gäller avslöjande av sådana uppgifter – Domstolen eller den berörda staten. Kompromissen blev ett invecklat samrådsförfarande där det slutliga avgörandet vilar hos staten (artikel 72). Användningen av begreppet nationell säkerhet är dock avsett att begränsa tillämpningsområdet något. Utöver dessa regler innehåller stadgan olika bestämmelser om sekretess.

Bestämmelserna gäller alla fall när en stat vägrar att lämna ut information med hänvisning till nationell säkerhet och när någon som skall höras vid Domstolen framställer en sådan invändning (artikel 72:1-2). Staten får även intervensera i processen när den anser att den nationella säkerheten äventyras. Vad som dock alltid åvilar den aktuella staten enligt stadgan är en skyldighet att vidta alla skäligen åtgärder för att i samförstånd med Domstolen finna en lösning (artikel 72:4-5). Det kan t.ex. vara fråga om att söka uppgifterna från annat håll eller att träffa en överenskommelse om vilka uppgifter som skall lämnas och på vilket sätt det skall ske. Endast när en samförstånds lösning inte kan uppnås får staten vägra att lämna ut uppgifterna och den skall då som huvudregel redovisa skälen för sitt beslut (artikel 72:6). Även när så sker har Domstolen vissa möjligheter att agera, t.ex. genom ytterligare samråd med staten eller ett hänskjutande till stadgeparts församlingen på grund av att Domstolen anser att staten har brutit i sin plikt att samarbeta (artikel 72:7). I vissa fall, t.ex. när uppgifterna är tillgängliga från en annan källa, får Domstolen besluta att uppgifterna skall lämnas ut eller i vart fall beakta dem i viss utsträckning vid sin bedömning av sakförhållanden i målet.

Bestämmelserna gäller också när en ansluten stat efter Domstolens framställning om rättsligt samarbete vägrar att lämna ut dokument eller uppgifter som den fått tillgång till från en annan stat, mellanstatlig organisation eller annan internationell organisation, t.ex. Internationella Röda Korset, under förbehåll av sekretess (artikel 73). Den anmodade

staten skall då söka uppgiftslämnarens medgivande till utlämnandet. Om den senare är en ansluten stat som motsätter sig att dokumentet eller uppgifterna överlämnas till Domstolen, skall samrådsförfarandet enligt artikel 72 tillämpas. I fall när uppgiftslämnaren inte medger att Domstolen får tillgång till uppgifterna skall den anmodade staten underrätta Domstolen om detta och uppgifterna eller dokumenten kommer då inte att lämnas ut.

Vidare kan stater ansöka om att nödvändiga säkerhetsåtgärder vidtas för att skydda deras tjänstemän eller företrädare och för att skydda hemliga eller känsliga uppgifter (artikel 68:6).

4.6.6 Brottsofferfrågor – deltagande, skyddsåtgärder, gottgörelse m.m.

Till skillnad från stadgorna för de internationella brottmålsribunalerna lägger Romstadgan stor vikt vid brottsoffren. Förutom att lyfta fram hänsynen till brottsoffren som en av de viktigaste anledningarna till att inrätta Domstolen, vilket framkommer redan i ingressen till stadgan, har detta understrukits i handling. Den kanske viktigaste åtgärden är den möjlighet som brottsoffren tillerkänns att söka gottgörelse från den som döms för brott. Vidare framhålls brottsoffrens betydelse för brottmålsprocessen genom de föreskrifter som medger ett visst deltagande och rätt till vissa skyddsåtgärder.

Efter modell från de existerande tribunalerna skall en särskild brottsoffer- och vittnesenhet inrättas inom registratorskontoret för att tillhandahålla skydds- och säkerhetsåtgärder, olika slags rådgivning och annan hjälp till brottsoffer och vittnen som skall uppträda i processen samt andra som utsätts för risker på grund av sådant deltagande (artikel 43:6). Enheten skall ge råd i sådana frågor till de dömande enheterna och till åklagaren (artikel 68:4). Den skall även innehålla personal med särskilda kunskaper angående traumatiska upplevelser, t.ex. i samband med sexuella övergrepp, och behandling av sådana.

Brottsoffrens deltagande i brottmålsprocessen

Liksom i alla brottmålsrättegångar kommer många brottsoffer att höras i bevissyfte under förfarandet. Utöver detta tillerkänner stadgan offren en principiell rätt att få delta och presentera sina synpunkter i brottmålsprocessen (artikel 68:3). Denna rätt är inte lika långtgående som t.ex. möjligheterna att biträda åtal i Sverige eller att föra en s.k. *action public* eller genom att förklara sig *parte civile* i Frankrike, men den utgör en klart starkare roll för brottsoffer i processen än den som

medges i många andra länder. Begränsningar när det gäller deltagandet måste också finnas med tanke på de brott, och därmed det potentiellt mycket stora antalet brottsoffer, som Domstolen har att bedöma.

Rätten att delta och föra fram sina synpunkter gäller frågor som rör brottsoffrens personliga intressen men det är upp till Domstolen att avgöra i vilket skede av förfarandet detta lämpligen skall ske. Den skall även avgöra på vilket sätt detta skall göras för att inte skada eller vara oförenligt med den åtalades rättigheter eller en rättvis och opartisk rättegång. Domstolen får besluta att brottsoffrens deltagande och framställning av synpunkter skall ske genom ett rättsligt ombud. Närmare föreskrifter kommer att meddelas i bevis- och förfaranderegler.

I något fall anvisar stadgan uttryckligen att brottsoffren skall höras. Det gäller främst avgöranden om jurisdiktion och processförutsättningar (artikel 19:3). I andra fall hänvisar stadgan till att brottsoffrens intressen särskilt skall beaktas vilket ger en anvisning att det i dessa fall kan vara lämpligt att låta brottsoffren yttra sig. Det gäller t.ex. i fråga om inledande av en brottsutredning eller väckande av åtal (artikel 53:1 c och 2 c) samt vid valet mellan ett förenklat förfarande vid erkännande och en vanlig huvudförhandling (artikel 65:4) (jfr även förhållandet mellan beslut enligt artikel 53:3 a och brottsoffrens deltagande enligt artikel 19:3).

Skyddsåtgärder

Stadgan innehåller allmänna bestämmelser om olika skydds- och säkerhetsåtgärder för brottsoffer, vittnen och tilltalade (artikel 68). Förutom att den särskilda brottsoffer- och vittnesenheten skall bistå med skydds- och säkerhetsåtgärder är också åklagaren och de dömande kamrarna skyldiga att se till att sådan åtgärder tillhandahålls när behov föreligger (artiklarna 54:3 f, 57:3 c, 64:6 e och 83:1).

I många fall kommer det faktiska skyddet att tillhandahållas av staterna och stadgan föreskriver att de anslutna staterna, i enlighet med sina nationella förfaranden, skall ge Domstolen rättsligt bistånd med skydd av brottsoffer och vittnen (artikel 93:1 j), se vidare avsnitt 4.8. Bestämmelser om skydd av brottsoffer och vittnen finns också i de existerande tribunalernas stadgor och i vart fall Jugoslavientribunalen har slutit avtal med ett antal stater om sådana skyddsåtgärder (artikel 22 i Jugoslavientribunalens och artikel 21 i Rwandatribunalens stadga). Det kan alltså förväntas att även Domstolen kommer att ingå avtal om skyddsåtgärder med de anslutna staterna.

När det gäller brottsoffer och vittnen skall Domstolen, vilket även inbegriper åklagaren, vidta åtgärder för att skydda deras säkerhet,

fysiska och psykiska välbefinnande, värdighet och frid (artikel 68:1). Vid bedömningen skall den ta hänsyn till faktorer som deras ålder, kön, hälsa och brottens art, särskilt när det är fråga om sexuellt eller genusrelaterat våld eller våld mot barn. Åtgärderna får dock inte skada eller vara oförenliga med den tilltalades rättigheter eller en rättvis och opartisk rättegång.

Åtgärder för att skydda brottsoffer, vittnen eller tilltalade som särskilt nämns är förhandlingar bakom stängda dörrar eller bevisupptagning med elektroniska eller andra hjälpmedel (artikel 68:2, se även artikel 69:2 om bevisupptagning). Det uttalas vidare att sådana åtgärder normalt skall vidtas när det är fråga om offer för sexuellt våld eller när offret eller vittnet är ett barn.

En annan åtgärd som kan vidtas för att skydda den som kallas för att höras i bevissyfte och den personens familj är att inte avslöja att personen skall höras eller i vart fall hemlighålla dennes identitet eller uppgifter om var han eller hon befinner sig. Detta måste naturligtvis balanseras mot andra föreskrifter om skyldighet för parterna att lämna varandra information om bevisning som skall åberopas m.m. samt berör den omstridda frågan om anonyma vittnen. Stadgan föreskriver i detta avseende att åklagaren får undanhålla bevisning eller information och i stället åberopa den i form av sammandrag om ett utlämnande i enlighet med ordinarie regler om bevisuppgifter m.m. skulle kunna leda till allvarlig fara för en persons säkerhet (artikel 68:5). Så får dock uttryckligen bara ske beträffande förfaranden före huvudförhandlingen och åtgärderna får inte skada eller vara oförenliga med den tilltalades rättigheter eller störa en rättvis och opartisk rättegång. Även om det föreligger en viss oklarhet om stadgan ger utrymme för de dömande enheterna att gå längre än åklagaren när det gäller undanhållande av uppgifter om ett vittnes eller annans identitet m.m. är en rimlig tolkning av bestämmelserna att identiteten endast kan hemlighållas för den tilltalade fram till dess huvudförhandlingen har inletts.

Skadestånd och annan gottgörelse till brottsoffer

Ett genombrott från brottsoffersynpunkt är stadgans bestämmelser om att brottsoffer skall kunna söka skadestånd eller annan gottgörelse från gärningsmannen (artikel 75). Ett tidigare förslag om att även stater skulle kunna hållas ansvariga i detta avseende fick inte tillräckligt stöd. Motståndet grundade sig bl.a. på att Domstolens funktion är att utkräva individuellt ansvar och att ett statsansvar för gottgörelse skulle fordra en koppling mellan staten och gärningsmannen som skulle innebära att staten, i vart fall indirekt, kunde anses ha ett ansvar för brotten. Andra politiska överväganden låg också bakom oviljan att tillåta att staterna

förekomma på svarandesidan i en gottgörelseprocess. Stadgorna för de befintliga tribunalerna inskränker sig till att föreskriva att tribunalerna får besluta om återlämnande av egendom och intäkter som förvärvats genom brott till de rättmätiga ägarna (artikel 24:3 i Jugoslavien-tribunalens och artikel 23:3 i Rwandatribunalens stadga).

Frågan om möjligheter för brottsoffren att få en talan om gottgörelse prövad av Domstolen kom upp relativt sent i stadgeförhandlingarna och många uttryckte skepsis i fråga om Domstolens förmåga och kapacitet att hantera sådana krav. Detta präglar föreskrifterna i stadgan och flera frågor har lämnats att avgöras av Domstolen eller i bevis- och förfarandereglerna. Framförallt har det överlämnats till Domstolen att fastställa principer för gottgörelse – vilket inbegriper återlämnande av egendom (restitution), ersättning och rehabilitering – till eller till förmån för brottsoffer (artikel 75:1). Vid Romkonferensen redovisades uppfattningen, vilken togs in i en fotnot, att ledning vid tolkningen av begreppen ”brottsoffer” och ”gottgörelse” bör hämtas i olika FN-dokument, särskilt FN:s deklaration om grundläggande principer om rättvisa för offren för brott och maktmissbruk (Generalförsamlingens resolution 40/34 den 29 november 1985) samt ett utkast till Grundläggande principer och riktlinjer om rätten till gottgörelse för offren för kränkningar av mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt (den s.k. van Boven-rapporten, FN-dokument E/CN.4/1997/104).

För en prövning av omfattningen av en skada, förlust eller men krävs i princip att brottsoffret har begärt prövningen men Domstolen får i undantagsfall även pröva sådana frågor på eget initiativ. Vid vilken tidpunkt en sådan begäran får framställas framgår inte av stadgan men det kan rimligen inte ske innan den misstänktes identitet har offentliggjorts. Det kan noteras att förundersökningskammaren får vidta åtgärder för att säkerställa ett senare krav på gottgörelse sedan en häktningsbeslut eller kallelse på den misstänkte har utfärdats (artikel 57:3 e). Av stadgan framgår att ett beslut om gottgörelse bara kan riktas mot den som har dömts för brott (artikel 75:2, se även artikel 76:3). Innan beslut om gottgörelse fattas bör den dömde, brottsoffren, andra intresserade personer och berörda stater höras (artikel 75:3). Förfarandet utvecklas vidare i bevis- och förfarandereglerna.

Domstolen har även möjlighet att söka rättsligt biträde från staterna i enlighet med stadgans ordinarie föreskrifter om samarbete för att ge effekt åt ett avgörande om gottgörelse (artikel 75:4). Staterna är skyldiga att ge verkan åt sådana avgöranden på motsvarande sätt som vid verkställighet av böter och förverkande på grund av brott (artiklarna 75:5 och 109). Slutligen skall bestämmelserna om gottgörelse inte tolkas

så att de inverkar på rättigheter som brottsoffren har enligt nationell eller internationell rätt (artikel 75:6).

Fonden för brottsoffer

Stadgan föreskriver att en särskild förvaltningsfond skall sättas upp av stadgepartsförsamlingen till förmån för brottsoffren och deras familjer (artikel 79). Stadgepartsförsamlingen skall även bestämma hur fonden skall förvaltas. Domstolen får besluta att penningmedel och andra tillgångar som samlats in genom böter eller förverkande av egendom skall tillföras fonden. Det kan också förutsättas att frivilliga bidrag från stater och enskilda kommer att ingå i fonden.

I samband med att Domstolen beslutar om gottgörelse till brottsoffer får den också anvisa att utbetalning skall ske genom den särskilda förvaltningsfonden (artikel 75:2).

4.6.7 Överklagande och resning

Överklagande av ett avgörande i frågor om ansvar eller straff

Rättegångskammarens avgöranden av ansvarsfrågor får överklagas till överklagandekammaren av såväl åklagaren som den dömde (artikel 81). Frågan om rätt för åklagaren att överklaga friande domar var mycket omstridd, eftersom detta i många nationella system inte är tillåtet. Enligt stadgan får emellertid åklagaren överklaga en sådan dom med hänvisning till att förfarandet, bevisvärderingen eller rättstillämpningen varit felaktig. Åklagaren får även överklaga en dom till förmån för den dömde, vilket överensstämmer med den objektivitetsskyldighet som åvilar åklagaren (artikel 81:1 b, jfr artikel 54:1 a). Utöver de grunder som gäller för åklagarens rätt att överklaga, får den dömde också åberopa varje omständighet som påverkar domens eller förfarandets rättvishet eller tillförlitlighet. Båda parter får även överklaga ett av rättegångskammaren utdömt straff på den grunden att straffet inte står i proportion till de brott som det avser (artikel 81:2 a). Principen om *reformatio in pejus* gäller när avgörandet endast överklagas till den dömdes förmån, dvs. att ett sådant överklagande inte får leda till att den dömde fälls till ansvar för ytterligare eller svårare brott eller till en strängare straff än vad rättegångskammaren har dömt ut (artikel 83:2).

Frågan om häktning i avvaktan på att ett överklagande prövas har redovisats i avsnitt 4.6.3. Det utdömda straffet skall inte verkställas

under den tid som överklagande får ske och den tid under vilken ett överklagande prövas (artikel 81:4).

Överklagandekammaren har samma processuella befogenheter som en rättegångskammare (artikel 83:1). Stadgan föreskriver att motparten bör höras innan det överklagade avgörandet ändras (artikel 81:2 b-c) och överklagandekammaren kan antingen ändra avgörandet eller lämna målet till en annan rättegångskammare för en ny prövning (artikel 83:2-3). Överklagandekammaren får besluta att själv ta upp bevisning och har även möjlighet att återförvisa en sakfråga till den ursprungliga rättegångskammaren för omprövning och återrapportering.

Överklagande av ett avgörande om gottgörelse

Rättegångskammarens avgörande i fråga om gottgörelse till brottsoffer får överklagas av en rättslig företrädare för brottsoffren, svaranden (dvs. den som dömts för brott) och tredje man som är rättmätig ägare till egendom som lidit skada till följd av avgörandet (artikel 82:4). Ytterligare bestämmelser skall ges i bevis- och förfarandereglererna.

Överklagande av andra beslut

Vissa beslut som förundersöknings- eller rättegångskammaren fattar får överklagas särskilt (artikel 82). Det gäller beslut som rör Domstolens jurisdiktion eller processförutsättningar med hänsyn till komplementaritetsprincipen, beslut som rör frihetsberövande eller frisläppande och vissa beslut som förundersökningskammaren fattar på eget initiativ (artikel 82:1 a-c). För att skapa en ordning som på ett flexibelt sätt begränsar utrymmet för att särskilt överklaga olika beslut om preliminärfrågor, vilket kan leda till allvarliga fördröjningar, men som ändå möjliggör sådana överklaganden i vissa fall, har det införts en ventil så att förundersöknings- och rättegångskammarna kan tillåta att ett beslut får överklagas (artikel 82:1 d). Tillstånd för överklagande får meddelas om frågan i väsentlig mån skulle inverka på ett rättvist och snabbt rättsligt förfarande eller utgången i målet och där kammaren anser att överklagandekammarens omedelbara avgörande av frågan påtagligt skulle främja förfarandet. De beslut som avses är t.ex. sådana som grundar sig på en inte tidigare avgjord eller omstridd rättslig bedömning och där den motsatta utgången skulle ha stor betydelse för den fortsatta handläggningen av målet.

Förundersökningskammarens beslut i fråga om utredningar på plats i en stat när rättsligt samarbete med staten inte har varit möjligt att uppnå

– artikel 57:3 d – får överklagas särskilt av åklagaren och den berörda staten, men detta fordrar att prövningstillstånd lämnas (artikel 82:2). Ett sådant överklagande skall handläggas med förtur.

En viktig princip är att ett överklagade normalt inte skall ha uppskjutande verkan för det beslut som har överklagats (artikel 82:3). På parts begäran får dock överklagandekammaren besluta om inhibition. Förutsättningarna för detta skall utvecklas närmare i bevis- och förfarandereglerna.

Övriga processuella beslut får överklagas i samband med att det slutliga avgörandet överklagas.

Resning

Personer som Domstolen har dömt för brott och åklagaren, men bara till den dömdes förmån, kan efter överklagandetidens utgång söka resning hos överklagandekammaren för att få avgörandet ändrat i ansvars- eller straffdelen (artikel 84:1). Om den dömde har avlidit får resning sökas av personens make eller maka, barn, föräldrar eller någon annan levande person som skriftligen har instruerats av den dömde att göra en sådan ansökan. Resning kan bl.a. beviljas om nytt bevis har framkommit som inte var tillgänglig vid den tidigare rättegången, vilket förhållande inte kan tillskrivas – helt eller delvis – den part som ansöker om resning, och beviset har sådan betydelse att det, om det hade förebringats vid rättegången, troligen skulle ha lett till en annan utgång i målet. Vidare får resning medges om det nyligen framkommit att avgörande bevisning, som legat till grund för den fällande domen, varit falsk, förfalskad eller förvanskad eller om en eller flera av de domare som deltagit i åtalsbekräftelsen eller den fällande domen i det aktuella fallet har gjort sig skyldig till ett grovt tjänstefel eller ett allvarligt åsidosättande av sina skyldigheter enligt stadgan som är av så allvarlig art att det motiverar att domaren entledigas.

Överklagandekammaren skall avvisa ansökan om den finner den vara ogrundad. Om kammaren däremot finner att den är välgrundad skall den antingen låta den tidigare eller en ny rättegångskammare eller själv avgöra om resning skall beviljas (artikel 84:2). Innan beslut fattas om resning, skall parterna höras på det sätt som närmare skall anges i Domstolens bevis- och förfaranderegler.

4.6.8 Brott mot Domstolen och dess verksamhet

Domstolen har behörighet att själv utreda och lagföra brott som riktas mot Domstolen och dess egen verksamhet (artikel 70). Brotten omfattar olika former av menedsbrott, övergrepp i det rättsliga förfarandet och mot Domstolens tjänstemän samt vissa besticknings- och mutbrott (artikel 70:1). Vidare föreskrivs en skyldighet för de anslutna staterna att utvidga sina straffrättsliga bestämmelser som kriminaliserar brott mot egna förundersökningar och rättegångar så att de också omfattar de brott mot Domstolens rättsliga process som anges, dock under förutsättning att de begås på statens territorium eller av dess medborgare (artikel 70:4 a). Detta saknar motsvarighet i de regler som gäller för de internationella brottmålsribunalerna.

Det blir därmed fråga om konkurrerande jurisdiktion. Prioritetsordningen är däremot inte helt klar och den avgörande bestämmelsen – artikel 70:4 b – skiljer sig dessutom på denna punkt i de olika officiella språkversionerna. Den engelska versionen, vilket var det språk på vilket bestämmelserna utformades, ger närmast vid handen att det är Domstolen som skall avgöra om och när den skall utöva sin jurisdiktion. Denna tolkning vinner även visst stöd i de regler som föreslås i bevis- och förfarandereglerna.

Dessa brott jämföras inte med stadgans huvudbrott. Framförallt gäller detta villkoren för det rättsliga samarbetet med Domstolen. I stället för den ordning som gäller för stadgans huvudbrott enligt del 9 i stadgan (se avsnitt 4.8) skall staterna tillämpa sina ordinarie regler om utlämning och rättslig hjälp i dessa fall (artikel 70:2).

De straff som kan bli aktuella är fängelse högst fem år och böter, vilka kan förenas (artikel 70:3). Det närmare förfarandet ges i bevis- och förfarandereglerna (artikel 70:2).

4.7 Straff och andra rättsverkningar av brott

Domstolen har något fler straff att välja mellan än de befintliga tribunalerna för f.d. Jugoslavien och Rwanda. De straff som kan bli aktuella är fängelse, som antingen kan vara tidsbegränsat till högst 30 år eller ett livstidsstraff, och detta kan förenas med böter enligt närmare bestämmelser i bevis- och förfarandereglerna (artikel 77). I sammanhanget bör särskilt noteras att böter endast skall användas som ett eventuellt tillägg till ett fängelsestraff. Ett livstidsstraff får väljas med

hänsyn till att brottet är utomordentligt allvarligt eller till den dömdes personliga omständigheter. Straffet skall verkställas i en stat som Domstolen bestämmer, se avsnitt 4.9. Dödsstraff förekommer inte.

Såväl frågan om dödsstraff som frågan om livstidsstraff var mycket omtvistade under stadgeförhandlingarna. Vissa stater krävde att dödsstraff skulle ingå bland straffen medan många andra stater, däribland Sverige, fann detta helt oacceptabelt. I andra hand krävde dödsstraffsförespråkarna att livstidsstraff skulle kunna dömas ut. Detta förorsakade i sin tur problem för stater som inte tillåter livstidsstraff i sina nationella rättsordningar. I vissa stater är t.o.m. livstidsstraff förbjudna enligt landets konstitution. I den kompromiss som slutligen ledde till att stadgan innehåller livstids fängelse, men inte dödsstraff, som möjligt straff ingår därför även några andra bestämmelser. När det gäller fängelsestraff föreskriver stadgan ett automatiskt förfarande för översyn av straffen (artikel 110), se vidare avsnitt 4.9. I fråga om tillämpliga straff säger stadgan vidare att detta val inte skall påverka tillämpningen av straff som föreskrivs i nationell rätt eller nationell lagstiftning som inte innehåller samma straff som stadgan (artikel 80).

Stadgan ger vissa anvisningar hur fängelsestraffet skall bestämmas, vilka skall utvecklas vidare i bevis- och förfaranderegler (artikel 78). Domstolen skall ta hänsyn till brottslighetens svårhetsgrad och den dömdes personliga förhållanden. Avräkning skall ske för den tid som den dömden har varit berövad friheten på grund av Domstolens beslut och avräkning får även medges för andra frihetsberövanden. När någon döms för mer än ett brott skall Domstolen bestämma ett straff för vart och ett av brotten samt ett sammanlagt straff som skall avtjänas för samtliga brott. Det sammanlagda straffet skall inte vara lägre än det högsta enskilda straffet men får inte överstiga fängelse i 30 år eller på livstid.

Under förhandlingarna uppmärksammades även frågan om lämpliga straff för unga lagöverträdare och det konstaterades att Domstolen svårligen skulle kunna tillhandahålla sådana. Med stadgans slutliga utformning uppstår dock inte detta problem eftersom Domstolen bara har jurisdiktion över gärningsmän som är 18 år eller äldre när brottet begås (artikel 26), se avsnitt 4.4.2.

Domstolen har även möjlighet att besluta om förverkande av det utbyte, den egendom och de tillgångar som direkt eller indirekt härrör från brottet, men måste då ta hänsyn till de rättigheter som tillkommer en rättmätig tredje man (artikel 77:2 b). Även sådana beslut skall verkställas av de anslutna staterna, se vidare avsnitt 4.9.

4.8 Rättsligt samarbete mellan Domstolen och stater m.fl.

En stor och viktig del av stadgan behandlar frågan om rättsligt samarbete mellan Domstolen och de anslutna staterna m.fl. Dessa regler, som påkallar nationella lagstiftningsåtgärder, är grundläggande för Domstolens effektivitet eftersom den för att fungera är starkt beroende av att staterna samarbetar. Någon egen polisstyrka har den inte. Reglerna om samarbetskyldighet är därför mer långtgående än vad som är vanligt i överenskommelser stater emellan. Detta kan dock väl motiveras av att Domstolen är en institution som de anslutna staterna har varit med att skapa och vars regelverk de även sedan har inflytande över. Samarbetskyldighetens omfattning är alltså känd och kan inte förändras utan att staterna är medvetna om och har inflytande över detta.

För att undvika oriktiga paralleller med vad som gäller för rättsligt samarbete mellan stater använder stadgan delvis andra begrepp än de som vanligen förekommer (se t.ex. artikel 102). En skillnad här är att ömsesidighet inte är en grundförutsättning för samarbetet. I stället är det främst fråga om rättsligt biträde som de anslutna staterna skall lämna Domstolen. Det finns dock även föreskrifter om begränsad rättslig hjälp i den andra riktningen (artikel 93:10).

Bestämmelserna om rättsligt samarbete finns huvudsakligen samlade i del 9, med undantag för bl.a. samarbete beträffande lagföring av brott mot domstolens verksamhet (se avsnitt 4.6.8) och verkställighetsfrågor (se avsnitt 4.9).

4.8.1 Allmänna bestämmelser om samarbetet med Domstolen

Grundregeln är att de anslutna staterna är skyldiga att till fullo samarbeta med Domstolen i fråga om förundersökning och lagföring av brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion (artikel 86). För att möjliggöra detta skall de anslutna staterna säkerställa att det finns nationella förfaranden tillgängliga för alla former av samarbete som anges i stadgan (artikel 88).

Domstolen har behörighet att söka rättslig hjälp från de anslutna staterna, vilket skall ske via diplomatiska eller andra kanaler som staten anvisar i samband med att den ansluter sig till stadgan (artikel 87:1). Framställningen får även göras via Interpol eller någon annan lämplig organisation. Vidare får Domstolen söka samarbete och rättslig hjälp från stater som inte är anslutna till stadgan och från mellanstatliga

organisationer (artikel 87:5-6). Om en stat – oavsett om den är ansluten till stadgan eller ej – underlåter att samarbeta med Domstolen i strid med stadgan eller en särskild överenskommelse får Domstolen vända sig till stadgepartsförsamlingen eller, i fall som rådet har initierat, till FN:s säkerhetsråd (artikel 87:5 och 7).

Staterna får i samband med att de blir parter i stadgan välja om framställningar om rättslig hjälp och därtill bifogat material från Domstolen skall vara översatta till ett officiellt språk i den anmodade staten eller upprättade på något av Domstolens arbetspråk, dvs. normalt franska och engelska (artikel 87:2). Detta val kan senare ändras. När resultatet från en bevisupptagning för Domstolens räkning eller från andra former av rättslig hjälp rapporteras till Domstolen, skall detta ske i ursprunglig språkversion och form, dvs. normalt på den anmodade statens språk (artikel 99:3).

Den anmodade staten skall hålla framställningen, med bifogade handlingar, hemlig i den utsträckning det kan ske med hänsyn till verkställandet av densamma (artikel 87:3). Domstolen får i samband med framställningen om samarbete vidta nödvändiga säkerhetsåtgärder för att skydda brottsoffer, möjliga vittnen och deras familjer samt begära att den anmodade stater behandlar mottagen information på ett sätt så att sådana personer skyddas (artikel 87:4).

4.8.2 Frihetsberövanden och överlämnande av misstänkta till Domstolen

Begäran om anhållande och överlämnande till Domstolen

Domstolen får begära rättslig hjälp med att anhålla och överlämna misstänkta personer till Domstolen av varje stat på vars territorium den misstänkte kan befinna sig (artikel 89:1). De förutsättningar som måste vara uppfyllda för att ett häktningsbeslut skall få meddelas har behandlats i avsnitt 4.6.3. Stadgan innehåller detaljerade bestämmelser om framställningens innehåll samt de handlingar och det övriga material som skall bifogas denna (artikel 91). Framställningen skall vara skriftlig. I brådskande fall får varje kommunikationsmedel som medger överföring av skriftliga meddelanden användas, t.ex. telefax eller elektronisk post, men detta skall följas av en bekräftelse lämnad genom ordinarie kanal. Något olika villkor i fråga om framställningens innehåll ställs beroende på om personen redan är dömd av Domstolen eller inte.

Anslutna stater är skyldiga att på begäran lämna biträde med anhållande och överlämnandet i enlighet med stadgan och nationella

förfaranderegler. Åtgärder för att gripa den sökta personen skall vidtas omedelbart efter det att framställningen har mottagits och överlämnandet till Domstolen så snart som möjligt efter begäran (artikel 59:1 och 7). Den prövning som skall ske i den anmodade staten med anledning av frihetsberövandet har redovisats i avsnitt 4.6.3. Den misstänkte personen har dessutom möjlighet att inför nationella myndigheter bestrida begäran om överförande till Domstolen på den grunden att lagföring redan skett – principen om *ne bis in idem* (artikel 89:2). Staten skall då kontakta Domstolen för att ta reda på om den har meddelat något relevant avgörande om processförutsättningar. Om processförutsättningar föreligger skall framställningen efterkommas och om en prövning om processförutsättningar pågår får staten besluta att skjuta upp verkställigheten till dess Domstolen har avgjort frågan.

Några andra grunder för att vägra att på begäran överlämna en misstänkt person till Domstolen finns inte. Detta avviker från vad som normalt gäller vid utlämning på grund av brott mellan stater. Under förhandlingarna förelåg det förslag om ytterligare undantag från skyldigheten att överlämna någon till Domstolen, t.ex. på grund av att personen är medborgare i den anmodade staten eller på grund av ett parallellt straffrättsligt förfarande i den staten, men dessa vann inte tillräckligt stöd och stadgan anger uttryckligen att det förhållandet att lagföring för andra brott pågår eller att den misstänkte avtjänar ett fängelsestraff inte medför grund för att vägra Domstolens begäran. I ett sådant fall skall dock den anmodade staten samråda med Domstolen för att bl.a. lösa samordningsproblem som kan uppstå (artikel 89:4). Huvudregeln är dock statens skyldighet att fullt ut samarbeta med Domstolen.

Provisoriskt anhållande

I brådsökande fall får Domstolen begära ett provisoriskt anhållande av en misstänkt (artikel 92:1). Samma förutsättningar gäller för beslut om denna form av frihetsberövande som för ett beslut om anhållande och överlämnande och för den anmodade statens skyldigheter att efterkomma Domstolens begäran (artiklarna 58-59). Skillnaden är att det inte samtidigt begärs att personen skall överlämnas till Domstolen och att framställningen inte behöver innehålla alla de uppgifter som krävs när både anhållande och överlämnande begärs (artikel 92:1-2, jfr. artikel 91).

Avsikten är emellertid att framställningen skall följas av en begäran om överlämnande till Domstolen och en person som är provisoriskt anhållen får frigges om en sådan begäran och de kompletterande uppgifter som krävs inte har nått den anmodade staten inom en tidsperiod som

skall föreskrivas i bevis- och förfarandereglerna (artikel 92:3). När den misstänkte personen själv inom den föreskrivna tiden medger att bli överlämnad till Domstolen skall dock den anmodade staten så snart som möjligt överlämna honom eller henne om det får ske enligt nationella regler. En frigivning enligt dessa bestämmelser utgör inte hinder mot att personen därefter berövas friheten och överlämnas sedan Domstolen kompletterat den första framställningen med en begäran om överlämnande och övriga handlingar som krävs (artikel 92:4).

Tillfälligt överförande till Domstolen

Enligt stadgan får Domstolen begära att en person som är frihetsberövad i en stat tillfälligt skall överföras till Domstolen för identifiering, för upptagning av vittnesmål eller i något annat syfte (artikel 93:7). För att detta skall få ske krävs det att den berörde personen frivilligt och medvetet medger åtgärden samt att den anmodade staten samtycker till ett överförande på sådana villkor som staten och Domstolen kan komma överens om. Personen skall hållas i förvar under den tid han eller hon är tillfälligt överförd till Domstolen och den senare skall ofördröjligen återsända personen när syftet med överförandet har uppfyllts.

Konkurrerande framställningar

Stadgan innehåller föreskrifter för det fall en ansluten stat samtidigt har att ta ställning till en begäran från Domstolen om överlämnande och från en annan stat om utlämning beträffande samma person (artikel 90).

En av de svårigheter som uppstod i samband med utformningen av dessa regler var förhållandet mellan anslutna staters skyldigheter gentemot Domstolen enligt stadgan och gentemot stater till följd av andra överenskommelser. En annan aspekt att ta hänsyn till var principen att Domstolen skall vara ett komplement till de nationella rättsordningarna och därmed att nationell lagföring i princip skall ha företräde. Samtidigt var det viktigt att ge Domstolen företräde t.ex. i fall när den konkurrerande framställningen endast gjorts för att hindra Domstolens lagföring. Resultatet av dessa överväganden är relativt komplicerade föreskrifter om hur den anmodade staten skall bedöma framställningarna.

När båda framställningarna avser *samma gärning*, skall Domstolen och den begärande staten underrättas om detta förhållande (artikel 90:1). Om den stat som begärt utlämning *också är ansluten till stadgan*, skall den anmodade staten ge företräde till Domstolens begäran under vissa omständigheter (artikel 90:2). Det skall ske om Domstolen redan har

beslutat att processförutsättningar föreligger och prövningen avsett det förfarande i den andra anslutna staten som dess framställning har som grund. Detsamma gäller om Domstolen kommer till den slutsatsen vid en prövning som äger rum med anledning av den anmodade statens underrättelse om den konkurrerande framställningen. I avvaktan på Domstolens prövning av om processförutsättningar föreligger får den anmodade staten handlägga den konkurrerande framställningen, men inte utlämna den misstänkte till den andra staten (artikel 90:3). Domstolens prövning skall ske med förtur.

Om den konkurrerande framställningen kommer från en *icke ansluten stat* skall den anmodade staten efterkomma Domstolens begäran om Domstolen har beslutat att processförutsättningar föreligger och den anmodade staten inte är under en internationell förpliktelse att utlämna personen till den andra staten (artikel 90:4). När frågan om processförutsättningar inte har avgjorts får den anmodade staten gå vidare med handläggningen av den konkurrerande framställningen (artikel 90:5). Om den anmodade staten enligt en existerande internationell förpliktelse, t.ex. ett utlämningsavtal med den andra staten, är skyldig att lämna ut personen anvisar stadgan vissa förhållanden som den anmodade staten skall beakta vid valet mellan ett överlämnande till Domstolen eller en utlämning till den andra staten (artikel 90:6). Alla relevanta omständigheter skall vägas in, men det skall särskilt beaktas i vilken ordning framställningarna har lämnats, den begärande statens intresse – t.ex. om gärningen begåtts på dess territorium och brottsoffrens och gärningsmannens nationalitet – samt möjligheterna för att personen senare kommer att utlämnas från Domstolen till den begärande staten.

Om Domstolen efter underrättelsen om de konkurrerande framställningarna kommer fram till att processförutsättningar inte föreligger och den anmodade ändå vägrar att lämna ut personen till den stat som begärt utlämning, skall Domstolen underrättas om detta (artikel 90:8).

När en konkurrerande framställning om utlämning från någon stat avser *andra gärningar* än Domstolens framställning, skall en anmodad stat som är ansluten till stadgan ge Domstolen företräde om det inte föreligger någon internationell skyldighet att utlämna personen till den begärande staten (artikel 90:7). Om en sådan internationell förpliktelse föreligger skall den anmodade staten vid valet särskilt beakta de omständigheter som gäller när framställningarna avser samma gärning, men även ta hänsyn till hur allvarliga de olika gärningarna i respektive framställning är.

Transitering av misstänkta över en stats territorium

En ansluten stat skall, på Domstolens begäran, tillåta att misstänkta transporteras över dess territorium i samband med att personen överlämnas från en annan stat till Domstolen (artikel 89:3). Undantag gäller om transiteringen skulle försvåra eller försena överlämnandet och ingen framställning behövs om personen transporteras med flyg som inte mellanlandar i staten. Den misstänkte skall hållas frihetsberövad under transiteringen. Om en oplanerad landning sker får dock den berörda staten begära att Domstolen gör en framställning om tillstånd för transitering. Personen skall vara berövad friheten i avvaktan på Domstolens framställning, dock högst i 96 timmar från den oplanerade landningen.

Stadgan innehåller också föreskrifter om de uppgifter som skall ingå i och handlingar som skall bifogas en sådan framställning.

Specialitetsprincipen

I likhet med vad som föreskrivs i flera konventioner och överenskommelser mellan stater om utlämning föreskriver stadgan hinder mot lagföring för tidigare brottslighet som inte omfattas av Domstolens framställning, den s.k. specialitetsprincipen (artikel 101). Det har uttryckts så att den person som överlämnas till Domstolen inte får lagföras, straffas eller hållas i fängsligt förvar för någon annan gärning som har begåtts före överlämnandet än den eller de gärningar som utgör grunden för de brott för vilka personen har överlämnats till Domstolen (artikel 101:1).

En sådan bestämmelse fyller en funktion när det gäller utlämning från en stat till en annan för att skapa garantier för att personer som lämnas ut inte kommer att lagföras för tidigare handlingar som inte kan grunda utlämning, t.ex. politiska brott. Den anses också vara viktig av stater som av konstitutionella skäl inte kan lämna ut egna medborgare till en annan stat. Däremot riskerar bestämmelsen att onödigtvis komplicera Domstolens arbete med tanke på att lagföring här bara får ske för brott som de anslutna staterna har accepterat att Domstolen har jurisdiktion över. Vidare är de anslutna staterna, som nämnts, i princip skyldiga att efterkomma Domstolens begäran om överlämnande. Problem kan t.ex. uppstå när åklagaren förändrar åtalet (artikel 61) och Domstolen kan i så fall tvingas att söka den utlämnande statens medgivande till lagföring för andra gärningar än de som låg till grund för överlämnandet.

Stadgan föreskriver att Domstolen får begära att den stat som överlämnar en person skall bevilja dispens från specialitetsprincipen i det enskilda fallet och att anslutna stater skall eftersträva att göra sådana

avstående (artikel 101:2). För att möjliggöra detta kan Domstolen åta sig att lämna ytterligare information.

4.8.3 Andra former av samarbete och rättslig hjälp

Olika former av rättslig hjälp

Domstolen kan begära olika former av rättslig hjälp utöver överlämnande av misstänkta personer till Domstolen och anslutna stater är skyldiga att efterkomma en sådan begäran i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i nationell rätt (artiklarna 93:1 och 99). Stadgan räknar upp olika former av rättslig hjälp som staterna skall kunna ge, vilka dock inte är uttömmande. Även andra former av rättslig hjälp för att främja förundersökning och lagföring vid Domstolen än de som uttryckligen anges skall på begäran lämnas under förutsättning att de inte är förbjudna enligt nationell rätt. Utrymmet för att vägra en begärd åtgärd behandlas särskilt nedan.

Framställning och genomförande

När det gäller framställningar om olika former av rättslig hjälp finns detaljerade föreskrifter i stadgan, vilka i stort motsvarar vad som gäller för en begäran om överlämnande av en misstänkt person till Domstolen (artikel 96).

Rättslig hjälp skall ges med tillämpning av nationella förfaranderegler (artikel 99:1). Domstolen har möjlighet att föreskriva att ett visst förfarande skall följas vid verkställandet och dessa föreskrifter skall följas av den anmodade staten om de inte är förbjudna enligt nationell rätt (artiklarna 96:2 d och 99:1). Detsamma gäller beträffande rätt för vissa personer att närvara och biträda de nationella myndigheterna vid verkställandet, t.ex. åklagaren, utredare från Domstolen eller en försvarare. När det gäller förhör med personer som det finns anledning att misstänka för brott föreskriver stadgan dessutom vissa rättigheter som även nationella myndigheter skall iaktta (artikel 55:2). Reglerna om sekretess för uppgifter som berör nationell säkerhet gäller även när rättsligt biträde skall lämnas (artikel 99:5).

Vid stadgeförhandlingarna framhölls vikten av att åklagaren måste kunna genomföra utredningsåtgärder utan att företrädare för den anmodade staten medverkar. Detta var dock kontroversiellt med hänsyn

till synen i olika länder på vad som utgör myndighetsutövning. Resultatet blev bestämmelser som medger åklagaren att, om det är nödvändigt, utföra åtgärder i en stat utan att företrädare för dess myndigheter är närvarande (artikel 99:4). Detta får emellertid bara ske om det är av avgörande betydelse för att framställningen skall kunna verkställas och åtgärderna får inte innefatta användning av tvångsmedel. Exempel som anges i bestämmelserna är förhör med personer som medverkar frivilligt eller syn av en offentlig plats. Huvudregeln är att sådana åtgärder skall ske efter konsultationer mellan Domstolen och den berörda staten, varvid staten kan ställa villkor. I mycket begränsad utsträckning får undersökningar ske på plats i den stat där brottet har begåtts utan att samarbete med den berörda staten har kunnat erhållas (artiklarna 54:2 b, 57:3 d och 99:4 a), se även avsnitt 4.6.2. Därvid fordras bl.a. att Domstolen har prövat frågan om processförutsättningar enligt artikel 18 eller 19.

I brådskande fall skall den anmodade staten, på Domstolens begäran, skyndsamt rapportera resultatet av åtgärderna till Domstolen (artikel 99:2).

Vägransgrunder och sekretess

Stadgan anger några grunder för att vägra att lämna rättslig hjälp som Domstolen har begärt. Det gäller åtgärder som strider mot en befintlig, grundläggande rättslig princip med allmän tillämplighet enligt nationell rätt samt utlämnande av dokument eller utlämning av bevisning som rör statens nationella säkerhet (artikel 93:3–4). För dessa fall föreskrivs emellertid olika former av samrådsförfaranden innan framställningen avslås (artikel 93:3–5 och, i fråga om information som gäller nationell säkerhet, artikel 72). Olika alternativ för att övervinna problemet skall därvid övervägas, t.ex. särskilda villkor, verkställighet vid en senare tidpunkt eller på annat sätt än vad som begärts. Om en dömande kammare eller åklagaren accepterar särskilda villkor eller liknande skall dessa följas. Domstolen kan också välja att förändra framställningen. När framställningen avslås skall Domstolen underrättas om skälen för det (artikel 93:6). I vissa fall får verkställandet skjutas upp, se avsnitt 4.8.4.

Framställningen och bifogade handlingar skall, som tidigare nämnts, vara sekretessbelagda i den anmodade staten (artikel 87:3) och sekretess för handlingar och upplysningar skall gälla vid Domstolen i den mån inte ett offentliggörande i någon form fordras för den utredning eller det förfarande som framställningen avser (artikel 93:8). När det är påkallat får den anmodade staten överlämna handlingar och upplysningar på villkor av sekretess och åklagaren får i så fall endast använda de

handlingarna eller upplysningarna för att generera annan bevisning. Även när ett överlämnande skett på villkor om sekretess kan den anmodade staten, på eget initiativ eller på åklagarens begäran, senare tillåta att det sekretessbelagda materialet offentliggörs och därmed kan användas som bevisning.

Konkurrerande framställningar

Konkurrerande framställningar kan naturligtvis förekomma även beträffande andra former av rättslig hjälp än överlämnande av en person till Domstolen. Detta behöver dock inte innebära lika stora problem och stadgan föreskriver att den anmodade staten skall, om båda framställningarna skall efterkommas enligt internationella förpliktelser, eftersträva att uppfylla dem båda (artikel 93:9 a). Samråd skall ske med Domstolen och den andra staten och möjliga åtgärder är att skjuta upp eller ange villkor för någon av framställningarna. Om detta misslyckas gäller reglerna för konkurrerande framställningar om överlämnande och utlämning av en person. Det kan också förekomma att en framställning avser information, egendom eller personer där beslutanderätten om rättslig hjälp enligt en internationell överenskommelse skall avgöras av en annan stat än den anmodade eller av en mellanstatlig organisation. I dessa fall skall Domstolen underrättas och begäran i stället riktas till den andra staten eller organisationen (artikel 93:9 b).

Rättslig hjälp som Domstolen kan lämna

Även om det i första hand är staterna som skall lämna Domstolen biträde vid lagföringen av brott, och därmed inte är fråga om ömsesidigt bistånd, innehåller stadgan föreskrifter om begränsad rättslig hjälp som Domstolen kan lämna en stat (artikel 93:10). Det gäller rättslig hjälp åt en stat – ansluten eller inte – som lagför brott som också faller inom Domstolens jurisdiktion eller ett annat allvarligt brott enligt nationell rätt. Domstolen kan då bl.a. ge rättslig hjälp i form av översändande av redogörelser, handlingar och annat bevismaterial som har tagits upp under en brottsutredning eller rättegång vid Domstolen eller genom förhör med någon som har berövats friheten enligt Domstolens beslut. I fråga om handlingar och annan bevisning som Domstolen fått tillgång till genom biträde från en stat krävs den statens tillstånd innan materialet lämnas vidare. När det gäller uppgifter som vittnen eller experter har lämnat skall Domstolen iaktta stadgans bestämmelser om skyddsåtgärder. Framställningar till Domstolen om rättslig hjälp åt en stat skall

i princip ha samma innehåll som motsvarande framställningar från Domstolen (artikel 96:4).

4.8.4 Gemensamma bestämmelser

Uppskjutet verkställande av en framställning

Under vissa särskilt angivna förutsättningar får den anmodade staten skjuta upp verkställandet av en framställning från Domstolen om samarbete eller rättslig hjälp. Detta hänger främst samman med den s.k. komplementaritetsprincipen (avsnitt 4.4.5).

Följaktligen får en stat skjuta upp verkställandet av en begäran när en invändning beträffande Domstolens behörighet – jurisdiktion eller processförutsättningar med hänsyn till nationella förfaranden – har framställts och skall prövas av Domstolen (artikel 95). Detta gäller dock inte utredningsåtgärder i form av bevisupptagning som åklagaren har fått Domstolens medgivande att vidta enligt artikel 18 eller 19. Det ställs inte något uttryckligt krav på att det skall vara den anmodade staten som skall ha framställt invändningen eller ens att invändningen skall ha någon betydelse för statens skyldighet att efterkomma Domstolens begäran. I vart fall de stater som har anslutit sig till stadgan torde dock bara ha rätt att skjuta upp verkställandet om Domstolens prövning har betydelse för detsamma.

Även när verkställandet skulle störa en pågående nationell lagföring för *annan brottslighet* än den framställningen avser får verkställandet skjutas upp under en tidsperiod som den anmodade staten och Domstolen kommer överens om (artikel 94). Uppskivet får inte vara längre än vad som är nödvändigt för avsluta de pågående lagföringsåtgärderna och den anmodade staten skall, innan verkställandet skjuts upp, överväga om verkställandet kan ske direkt om det förenas med villkor. Även om staten skjuter upp åtgärderna har åklagaren rätt att begära att den vidtar åtgärder för att säkerställa bevis.

Samrådsbestämmelser

Förutom ett antal bestämmelser om samråd mellan den anmodade staten och Domstolen i specifika situationer – t.ex. när det gäller nationell säkerhet (artikel 72) eller särskilda villkor i nationell rätt (artiklarna 91:4 och 96:3) – innehåller stadgan en allmän bestämmelse om konsultationer (artikel 97). Den allmänna bestämmelsen föreskriver att en ansluten stat skall samråda med Domstolen så snart ett problem har identifierats i samband med en framställning om rättsligt samarbete, vilket skulle kunna försvåra eller förhindra verkställandet av Domstolens begäran. Det skall ske utan dröjsmål.

Exempel på sådana problem kan vara att Domstolen har lämnat otillräcklig information, att den eftersökta personen inte kan återfinnas, att den person som finns i den anmodade staten helt klart är någon annan än den som söks eller att verkställandet av Domstolens framställning skulle innebära ett brott mot en redan ingången internationell förpliktelse i förhållande till en annan stat.

Kostnader

Vissa kostnader som uppstår i samband med att en framställning om rättsligt samarbete uppfylls skall betalas av Domstolen (artikel 100:1). Det gäller bl.a. kostnader för experters och vittens resor och säkerhet, för tillfälligt överförande av frihetsberövade, för tolkning, översättning och utskrifter samt kostnader för Domstolens funktionärer och anställda i samband med resor. Vidare skall Domstolen stå för de kostnader som uppstår när den begär expertutlåtanden och andra rapporter samt de kostnader som hör samman med transporten av en misstänkt som överlämnas till Domstolen. Efter samråd kan Domstolen även gå med på att betala andra, extraordinära kostnader som kan uppstå med anledning av en begäran om rättsligt samarbete. Övriga kostnader skall den anmodade staten svara för.

När en ansluten stat söker Domstolens biträde skall staten betala de kostnader som uppstår till lämplig del (artikel 100:2). Ordinarie verkställighetskostnader skall dock Domstolen stå för i dessa fall.

Uppgivande av immunitet och medgivande till överlämnande

En föreskrift som vållat en del tolkningsproblem gäller förhållandet mellan skyldigheten att lämna över personer till Domstolen eller lämna rättslig hjälp och folkrättsliga regler om immunitet (artikel 98). En framställning från Domstolen skulle nämligen kunna innebära att den anmodade staten måste handla i strid med sina internationella förpliktelser i förhållande till en annan stats statsimmunitet eller diplomatiska immunitet för personer eller egendom. Det kan t.ex. vara fallet om Domstolen begär att en främmande stats diplomat eller statschef skall överlämnas till Domstolen. Enligt föreskriften måste Domstolen i sådant fall söka samarbete med och inhämta samtycke från den stat till vars förmån immuniteten gäller – ett ”tredje land” – innan den gör en framställning om rättsligt samarbete (artikel 98:1).

I detta sammanhang finns det anledning att skilja mellan stater som har anslutit sig till stadgan och andra stater. För anslutna stater utgörs de internationella förpliktelser som skall beaktas inte bara av Wienkonventionerna om diplomatiska förbindelser (1961) och om konsulära förbindelser (1963) samt allmänna folkrättsliga bestämmelser, men även av Romstadgan. Vid en bedömning av de olika folkrättsliga förpliktelserna är en rimlig tolkning att Domstolen inte skall behöva inhämta en ansluten stats samtycke innan framställningen om rättsligt samarbete görs. När det gäller övriga stater kan däremot sådant samtycke behöva inhämtas innan Domstolen gör sin framställning.

Vidare föreskrivs att Domstolen inte får begära att en misstänkt skall överlämnas om det skulle innebära att den anmodade staten måste handla på ett sätt som vore oförenligt med dess skyldigheter enligt en internationell överenskommelse som förutsätter att den sändande statens ger sitt samtycke före överlämnande till en annan stat eller till Domstolen (artikel 98:2). Även i det fallet måste Domstolen söka samarbete med den sändande staten och få dess samtycke innan framställningen om överlämnande görs. Vissa stater som har invänt mot stadgan söker redan idag ta in sådana villkor i avtal om utplacering av militär trupp och utlämningsavtal med andra stater. Det är dock knappast förenligt med den lojalitetsplikt som föreskrivs i 1969 års Wienkonvention om traktaträtten, att stater som har undertecknat stadgan ingår sådana överenskommelser.

Kravet på samtycke kan emellertid förändras över tiden i och med att folkrätten utvecklas. Det gäller särskilt den folkrättsliga sedvanerätten, vilken bl.a. omfattar merparten av reglerna kring statsimmunitet. Illustrativa exempel är prövningen av bl.a. en spansk begäran om

utlämning av Chiles f.d. statschef Augusto Pinochet som nyligen har avslutats i Storbritannien och den brottmålsprocess som f.n. pågår i Senegal mot Tchads f.d. statschef Hissène Habré.

4.9 Verkställighetsbestämmelser

Den ordning som stadgan anvisar för verkställighet av domar och andra avgöranden från Domstolen liknar vad som gäller för de internationella tribunalerna. Bestämmelserna i stadgan är emellertid betydligt mer detaljerade och de behandlar situationer som inte är uttryckligt reglerade i stadgorna för tribunalerna.

Verkställighet av fängelsestraff

Verkställigheten av de fängelsestraff som Domstolen dömer ut är avsedd att äga rum i anslutna stater som har anmält sig vara beredda att ta emot fängelsedomda personer (artikel 103:1). Liksom beträffande verkställighet av de internationella tribunalernas fängelsedomar är detta alltså ett frivilligt åtagande. Det måste emellertid understrykas att Domstolen inte kan fungera om inte ett stort antal av de anslutna staterna är beredda att ta emot fångar för verkställighet. Det är därmed av största vikt att de stater som har förmåga att biträda med verkställighet också gör det. I samband med sitt åtagande att verkställa fängelsestraff har staten viss möjlighet att föreskriva villkor, vilka dock måste vara förenliga med stadgan och godtas av Domstolen för att gälla (artikel 103:2).

Det är Domstolens dömande enheter som i det enskilda fallet skall avgöra var straffet skall verkställas. När Domstolen gör detta val skall den bl.a. ta hänsyn till att en rättvis fördelning mellan staterna uppnås och att en allmänt accepterad internationell konventionsstandard tillämpas vid verkställandet (artikel 103:3). Vidare skall Domstolen beakta den dömdes synpunkter, nationalitet och personliga omständigheter samt andra faktorer såsom omständigheterna kring brottet och förutsättningarna för att fängelsestraffet faktiskt verkställs. Stadgan utesluter inte att straffet avtjänas i den dömdes hemland, men vissa av de faktorer som skall beaktas skulle kunna tala emot detta, t.ex. när hemstaten också är den stat där brottet har begåtts.

När Domstolen har utsett en stat där straffet skall verkställas skall staten omedelbart meddela om den accepterar detta (artikel 103:1 c). Vidare är verkställighetsstaten skyldig att underrätta Domstolen om varje omständighet som i sak kan inverka på villkoren eller tiden för

avtjänandet (artikel 103:2). Domstolen skall efter en sådan underrättelse ges 45 dagar för att avgöra om verkställigheten t.ex. skall överflyttas till en annan stat. Under den tiden får verkställighetsstaten inte frige personen, besluta om straffreduktion eller vidta någon liknande åtgärd.

I sista hand skall verkställigheten ske i värdstaten i enlighet med villkor som skall framgå av högkvartersavtalet mellan Domstolen och den staten (artikel 103:4). Även om Domstolen i dessa fall skall stå för fängelsekostnaderna, kommer värdstaten, dvs. Nederländerna, bara kunna ställa ett begränsat antal fängelseplatser till förfogande. Dessa kommer också att användas för frihetsberövade som ännu inte är dömda. Om en stor del av platserna behöver användas för avtjänande av långa fängelsestraff kan alltså Domstolens praktiska möjligheter att lagföra nya brott komma att inskränkas betydligt. Detta är ytterligare ett skäl för andra anslutna stater att åta sig verkställighet av Domstolens fängelsestraff.

Domstolen får när som helst besluta om överförande av verkställigheten från en stat till en annan och den dömde får ansöka hos Domstolen om att bli överförd (artikel 104).

Med undantag för de särskilda villkor för straffverkställigheten som staten och Domstolen kan komma överens om, föreskriver stadgan att det är Domstolen och inte verkställighetsstaten som skall avgöra vissa frågor. För det första är det utdömda straffet bindande för staterna och verkställighetsstaten får inte förändra det under några omständigheter (artikel 105:1). Staten får heller inte frige personen innan strafftiden har gått ut och endast Domstolen får besluta om strafflindring (artikel 110:1–2). Det är vidare enbart Domstolen som får pröva ett överklagande eller en ansökan om resning (artikel 105:2). Staten där straffet verkställs får inte hindra den dömde från att framställa ett överklagande eller ansöka om extraordinära rättsmedel hos Domstolen och den dömde skall alltid höras innan Domstolen beslutar om strafflindring.

I övrigt skall verkställigheten ske i enlighet nationell rätt, men den måste vara förenlig med en allmänt godtagen standard för behandling av intagna enligt internationella fördrag (artikel 106:2). Vidare får straffverkställigheten inte ske på bättre eller sämre villkor än de som gäller för andra fångar i verkställighetsstaten. För att bl.a. se till att förhållandena uppfyller föreskriven standard skall Domstolen övervaka straffverkställigheten (artikel 106:1). Den dömde skall ha möjlighet att kommunicera med Domstolen utan hinder eller granskning (artikel 106:3).

En ytterligare begränsning vid straffverkställigheten är att den dömde inte utan Domstolens samtycke får lagföras, bestraffas eller utlämnas till tredje land för någon gärning som begåtts före överlämnandet till verkställighetsstaten (artikel 108). Detta gäller dock inte när den dömde

stannar kvar i verkställighetsstaten efter att ha avtjänat sitt straff eller återvänder dit efter att på något sätt ha lämnat staten.

Om den dömda flyr till en annan stat får verkställighetsstaten, efter samråd med Domstolen, vidta åtgärder för att få tillbaka personen för fortsatt straffverkställighet (artikel 111). Staten kan antingen söka den dömda utlämnad enligt en bilateral eller multilateral överenskommelse eller begära att Domstolen begär personen överlämnad, vilket kan ske antingen till den ursprungliga verkställighetsstaten eller till en annan stat för vidare straffverkställighet.

En person som inte är medborgare i verkställighetsstaten får, i enlighet med nationell rätt, överföras till en annan stat när straffet är verkställt (artikel 107:1). Det kan vara fråga om en stat som är skyldig att ta emot personen eller som förklarar sig villig att göra det. Personens egna synpunkter skall beaktas och verkställighetsstaten kan naturligtvis även besluta att personen får stanna kvar. Kostnaderna för överförandet kan i vissa fall bäras av Domstolen (artikel 107:2). I den mån stadgans bestämmelser, se ovan, och nationella regler inte ställer hinder i vägen kan personen också utlämnas till en stat som har begärt detta (artikel 107:3).

Automatisk omprövning av fängelsestraff

Som en del av uppgörelsen om tillämpliga straff ingick även föreskrifter om automatisk omprövning av fängelsestraff, se avsnitt 4.7. Enligt stadgan skall straffen omprövas när två tredjedelar av ett tidsbegränsat straff eller 25 år av ett livstidsstraff har avtjänats (artikel 110:3). Straffet får härvid sänkas om någon eller några särskilt angivna omständigheter föreligger (artikel 110:4). Det kan vara fråga om att personen tidigt och fortlöpande har valt att samarbeta med Domstolen i dess utredningar och lagföring eller frivilligt har biträtt vid verkställighet av vissa avgöranden, framförallt när det gäller sådant som slutligen kommer brottsoffren till godo. Även andra klara och väsentliga förändringar av omständigheterna som kan motivera en sänkning av straffet skall beaktas. De sistnämnda omständigheterna skall utvecklas vidare i Domstolens bevis- och förfaranderegler.

Om den första omprövningen inte leder till någon strafflindring skall Domstolen senare ompröva straffet. Tidsintervall och förutsättningar för omprövningen skall framgå av bevis- och förfaranderegler (artikel 110:5).

Verkställighet av andra avgöranden och beslut

Bestämmelserna om verkställighet av andra avgöranden som Domstolen fattar, dvs. om böter, förverkande av egendom och gottgörelse till brottsoffer, är stadgan mindre detaljerad. Anledningen är att reglerna i olika stater för verkställighet av sådana typer av avgöranden varierar avsevärt. I vissa stater kan avgörandet verkställas direkt, medan det i andra stater först måste omprövas och omvandlas till ett nationellt beslut. För att överkomma dessa svårigheter föreskriver stadgan bara en skyldighet för de anslutna staterna att ”ge verkan” åt avgörandena (artiklarna 75:5 och 109:1). Hur detta skall ske lämnas däremot till staterna att avgöra. Stadgan föreskriver dock att sådant verkställande skall ske med bevarande av de rättigheter som tillkommer en rättmätig tredje man.

Om staten inte har möjlighet att ge verkan åt ett domstolsbeslut om förverkande skall den i stället vidta åtgärder för att återvinna värdet av det utbyte av brott, den egendom eller de tillgångar som har förklarats förverkade (artikel 109:2). Även i detta fall skall tredjemansrättigheter skyddas. Den egendom som har tagits om hand eller, efter avyttring, dess värde skall överföras till Domstolen (artikel 109:3). Som tidigare nämnts kan den egendom eller de medel som härigenom inflyter till Domstolen, komma att tillföras den brottsofferfond som skall upprättas, se avsnitt 4.6.6.

4.10 Finansiering

Bestämmelserna om finansiering återfinns i del 12. Det är stadgeparts-församlingen som fastställer Domstolens budget inklusive kostnaderna för församlingens, byråns och eventuella underorgans möten. Budgeten skall främst finansieras genom uttaxerade bidrag från parterna i stadgan samt dessutom med medel från FN som godkänts av dess general-församling, särskilt med avseende på kostnader med anledning av hänskjutanden till Domstolen av situationer från säkerhetsrådet (artikel 115). Vidare kan Domstolen ta emot frivilliga bidrag från regeringar, internationella organisationer, enskilda och andra i enlighet med kriterier som skall antas av stadgeparts-församlingen (artikel 116).

Eftersom Domstolen inte är ett FN-organ kommer dess normala verksamhet således att i allt väsentligt finansieras genom uttaxerade bidrag från stadgeparterna. Frivilliga bidrag kan endast väntas ge ett visst tillskott. Om FN, genom att dess säkerhetsråd väljer att hänskjuta

situationer till Domstolen i enlighet med artikel 13 b, förorsakar en väsentlig ökning av arbetsbördan och därigenom kostnaderna, så är emellertid tanken att merkostnaden skall täckas av medel från FN. Denna lösning är en kompromiss mellan dem som hävdade att Domstolen, såsom en angelägenhet för hela världssamfundet, helt borde finansieras över FN:s reguljära budget, och dem som menade att Domstolen och dess finansiering enbart är en sak för de stater som väljer att ansluta sig.

Parternas bidrag skall uttaxeras i överensstämmelse med en av stadgepartsförsamlingen fastställd bidragsskala som grundas på den som gäller för FN:s reguljära budget (artikel 117). Stadgepartsförsamlingen skall anta regler och föreskrifter för den ekonomiska förvaltningen (artikel 113). Förslag härom skall utarbetas av den förberedande kommissionen.

4.11 Avslutande bestämmelser

Stadgans avslutande del 13 innehåller sedvanliga slutbestämmelser om undertecknande, ratificering, godtagande, godkännande och anslutning (artikel 125) respektive giltiga texter, vilka är FN:s sex officiella språk (artikel 128). FN:s generalsekreterare är depositarie för stadgan. Denna träder i kraft när sextio stater har tillträtt den (artikel 126). Detta förhållandevis höga antal valdes för att tillförsäkra att Domstolen vid sitt inrättande har stöd av en vid skara stater i olika delar av världen och därmed kan göra anspråk på att representera hela världssamfundets intresse.

Tvistlösning

Beträffande tvistlösning föreskrivs att tvister som kan uppkomma om Domstolens rättsskipande verksamhet skall avgöras av Domstolen själv. Övriga tvister mellan stadgeparter om tolkningen och tillämpningen av stadgan, som inte kunnat lösas genom förhandlingar, skall hänskjutas till stadgepartsförsamlingen. Denna kan själv försöka lösa tvisten eller lämna rekommendationer om andra sätt. Däri ingår möjligheten att hänskjuta tvisten till den Internationella domstolen (artikel 119).

Reservationer

Inga reservationer får göras till stadgan (artikel 120). Denna viktiga bestämmelse var en del av det förhandlingspaket som slutligen antogs. Ett antal stater önskade en möjlighet till reservation, kanske främst beträffande skyldigheten att till Domstolen överlämna också egna medborgare (se avsnitt 4.8), men också rörande Domstolens jurisdiktion över krigsförbrytelser i icke-internationella konflikter. Andra ansåg att en reservationsmöjlighet allvarligt skulle ha försvagat Domstolens effektivitet och dessutom varit ologisk vad gäller ett avtal av i hög grad institutionell karaktär.

En preciserad reservationsmöjlighet finns dock inbyggd i stadgan som ett led i den slutliga kompromiss som uppnåddes. Det är den övergångsbestämmelse som återfinns i artikel 124 och som medger att en stat, utan hinder av grundreglerna för utövande av jurisdiktion (se avsnitt 4.4.3), vid tillträdet till stadgan får förklara att staten under en period av sju år inte godtar Domstolens jurisdiktion över brottstypen krigsförbrytelser.

Stadgeändringar

Det finns två sätt att ändra stadgan. Ändringar av bestämmelser som är av uteslutande institutionell karaktär kan ske på förenklat sätt och göras när som helst efter stadgans ikraftträdande. Detta gäller artikel 35 om domarnas tjänstgöring, artikel 36:8-9 om domarnas representativitet och tjänstgöringsperiod, artikel 37 om vakanser bland domarna, artikel 38 om presidiet, artikel 39:1 (delvis) om organisationen av Domstolens avdelningar, artikel 39:2 om kamrarnas organisation, artikel 39:4 om domarnas tjänstgöring vid olika avdelningar och kammare, artikel 42:4-9 om vissa frågor rörande åklagarens kansli, artikel 43:2-3 om vissa frågor rörande registratörskontoret, artikel 44 om Domstolens personal, artikel 46 om entledigande, artikel 47 om disciplinära åtgärder och artikel 49 om löner, arvoden och kostnadsersättning. Ändringar av dessa bestämmelser skall antas av stadgeparts församlingen eller av en översynskonferens med två tredjedels majoritet av parterna och träder i kraft för alla parter sex månader efter antagandet (artikel 122:2). Denna typ av ändringar kräver inte ratifikation eller annat godkännande av stadgeparterna.

Andra ändringar av stadgan kan inte ske förrän sju år efter dess ikraftträdande och kräver ratifikation (artikel 121). Detta ger stabilitet åt

stadgan. Antagande skall ske vid ett möte med stadgeparts församlingen eller en översynskonferens och fordrar två tredjedels majoritet av stadgeparterna. Ändringen träder i kraft för alla parter ett år efter det att ratifikations- eller anslutningsinstrument av sju åttondelar av parterna har deponerats hos FN:s generalsekreterare.

En särregel (artikel 121:5) gäller dock för ändringar i artiklarna 5–8, som behandlar vilka brottstyper som omfattas av Domstolens jurisdiktion samt beskriver brotten folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Om dessa artiklar ändras, och antingen nya brottstyper införs under Domstolens jurisdiktion såsom aggressionsbrott (jfr artikel 5:2) eller förbud mot användande av viss vapentyp eller stridsmetod (jfr artikel 8:2 b xx) eller ändringar vidtas i gällande brottsbeskrivningar, så får inte Domstolen utöva sin jurisdiktion med avseende på ett brott som omfattas av ändringen i förhållande till en stadgepart som inte har godkänt denna, om brottet har förövats av den partens egna medborgare eller inom dess territorium (jfr artikel 12). En part som inte godtar en dylik ändring ges också rätt att utan hinder av normalt gällande bestämmelser med omedelbar verkan frånträda stadgan. Anledningen till denna särregel för ändringar av de brottstyper som Domstolen har jurisdiktion över och beskrivningen av dessa är den utomordentliga känslighet som omgärdade det slutliga förhandlingspaketets utformning vad gäller brotten och då särskilt frågan om aggressionsbrottets medtagande (se avsnitt 4.3.1).

Detta återspeglas även i bestämmelserna i artikel 123 om översyn av stadgan. Sju år efter stadgans ikraftträdande skall FN:s generalsekreterare sammankalla en översynskonferens som skall behandla eventuella ändringar av stadgan. Översynen kan innefatta, men är inte begränsad till, förteckningen över de brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion enligt artikel 5. Denna bestämmelse utgör ett tillmötesgående gentemot dem som var missnöjda med att Domstolen inte redan från dess inrättande kan utöva sin jurisdiktion över aggressionsbrottet och dem som hade förespråkat att även terroristbrott och internationella narkotikabrott skulle medtas i brottskatalogen. Det finns med artikel 123 en garanti att dessa frågor behandlas i framtiden. Även efter denna obligatoriska översynskonferens skall andra sådana sammankallas om en majoritet av stadgeparterna så godkänner. De regler för antagande och godkännande av ändringar av stadgan som beskrivits ovan gäller även vid översynskonferenser.

Stadgeparts frånträde

I artikel 127 regleras möjligheten till frånträde av stadgan. Ett sådant träder i kraft ett år efter att FN:s generalsekreterare erhållit underrättelse därom (jfr dock särregeln för stadgepart som inte godkänner en stadgeändring beträffande brotten). Av vikt är bestämmelsen att en stat p.g.a. sitt frånträde inte befrias från förpliktelser som den har iklätt sig så länge den var part i stadgan. Frånträdet skall heller inte inverka på pågående brottsutredningar och förfaranden eller på den fortsatta behandlingen av någon fråga där behandling inletts innan frånträdet trädde i kraft.

5 Överväganden och förslag

5.1 Godkännande av Romstadgan och verkställighet av Domstolens fängelsestraff

Förslag: Sverige skall tillträda Romstadgan och vid ratifikationen avge en deklARATION i enlighet med stadgans 103 om att fängelsestraff som Domstolen har bestämt får verkställas här.

Bedömning: Ratifikation av stadgan kräver inte någon grundlagsändring.

Skälen för förslagen och bedömningen:

Sveriges tillträde till Romstadgan

Frågan om att inrätta en permanent internationell brottmålsdomstol för de grövsta överträdelserna av den internationella humanitära rätten har gamla anor och har behandlats inom FN sedan dess bildande. Först med det kalla krigets slut och inrättandet av de internationella brottmålsstraftribunalerna för f.d. Jugoslavien och Rwanda har en stadga för en sådan domstol kunnat antas av ett stort antal stater. Den huvudsakliga avsikten med Domstolen är att få slut på den straffrihet som hittills i stor utsträckning förekommit beträffande dessa brott genom att sporra staterna att själva utreda och lagföra sådana brott och, i andra hand, tillhandahålla en internationell ordning för lagföring. Inrättandet av Domstolen är ett viktigt steg framåt för att främja respekten för de folkrättsliga regler som gäller i väpnade konflikter och för att motverka att allvarliga brott mot mänskliga rättigheter begås också i fredstid.

Sverige har under lång tid varit starkt engagerat för att främja utvecklingen av den internationella humanitära rätten i väpnade konflikter och mänskliga rättigheter och har aktivt medverkat i det arbete som lett fram till Romstadgan. Genom att tillsammans med andra industrialiserade länder ansluta sig till stadgan kan Sverige bidra till att

andra stater – där riskerna för väpnade konflikter är mycket större eller sådana konflikter pågår – också ansluter sig. Sverige bör därför finnas med bland de 60 anslutna stater som krävs för att Domstolen skall komma till stånd. Såsom redovisas i det närmast följande under särskilda rubriker görs den bedömningen att Romstadgans regler är förenliga med regeringsformens bestämmelser om nåd och resning, om statschefens och andra offentliga funktionärers immunitet och om skydd för svenska medborgare mot landsförvisning. Det föreslås därför att Sverige skall tillträda Romstadgan. Ett tillträde till stadgan kräver viss lagstiftning. Den frågan behandlas i avsnitt 5.2.

Verkställighet av Domstolens fängelsestraff

I enlighet med vad som redovisats i avsnitt 4.9, är de anslutna staterna inte formellt förpliktade att åta sig straffverkställighet för de fängelsestraff som Domstolen bestämmer. Däremot är det av största vikt att så många stater som möjligt godtar straffverkställighet för att Domstolen skall kunna fungera på ett effektivt sätt. För på bästa sätt främja Domstolen och dess verksamhet bör därmed de anslutna staterna skapa möjligheter för sådan straffverkställighet.

Sverige hör till de, tyvärr relativt få, stater som har godtagit att fängelsestraff som någon av de internationella brottmålsribunalerna dömer ut får verkställas i landet.

Det är närmast en självklarhet att Sverige bör åta sig att verkställa fängelsestraff som Domstolen har beslutat. Det behov av lagstiftning som detta ställningstagande ger upphov till redovisas i avsnitt 5.2 och den närmare utformningen av villkoren och reglerna för sådan straffverkställighet behandlas i avsnitt 5.9.1. Frågor om verkställighet av fängelsestraff för brott mot Domstolen och dess verksamhet redovisas i avsnitt 5.10. Beträffande övriga förklaringar som Sverige bör göra i samband med ratifikation av stadgan, se avsnitt 5.12.

Romstadgans förhållande till 10 kap. 5 § regeringsformen

Inrättandet av Domstolen innebär ingen inskränkning av utrymmet för svensk rättsskipning och annan myndighetsutövning när det gäller lagföring för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Tvärtom innebär stadgans komplementaritetsprincip ett uttryckligt företräde för nationell lagföring som sker på ett korrekt sätt och en uppmaning till staterna att i första hand sköta den uppgiften. Om nationella åtgärder har inletts får Domstolen ta sig an saken endast om staten saknar verklig vilja eller förmåga att på ett tillbörligt sätt genomföra

undersökningen eller lagföringen. Detta skiljer sig från vad som gäller i förhållande till de existerande tribunalerna, vars stadgor ger tribunalerna behörighet med företräde framför nationella domstolar.

Redan i dag överensstämmer svenska straffrättsliga bestämmelser väl med de brott som Domstolen enligt stadgan skall pröva. De svenska reglerna är dessutom föremål för en översyn, se vidare avsnitt 5.2. Det finns därför anledning att utgå från att det i svensk rätt kommer att finnas utrymme – såväl i fråga om behörighet som om materiella straffrättsliga bestämmelser – för att lagföra aktuella brott. Domstolen och svenska domstolar kommer därmed att ha parallell behörighet. Det finns vidare skäl för antagandet att lagföring som sker i Sverige kommer att ges företräde i enlighet med komplementaritetsprincipen.

Det kan emellertid inte uteslutas att ett svenskt förfarande i vissa fall kan vara praktiskt omöjlig att genomföra, särskilt när gärningarna har begåtts långt bort och om den väpnade konflikten dessutom fortfarande pågår. I fråga om en sådan, på praktiska realiteter grundad oförmåga, kan Sverige sägas överlämna rättsskipande uppgifter till Domstolen genom att ansluta sig till stadgan. Det kan också tänkas andra skäl för att låta Domstolen utreda och lagföra brott i stället för att detta sker nationellt. Olika överväganden kan t.ex. medföra att Sverige väljer att hänskjuta en viss situation till Domstolen enligt artikel 13 a trots att det föreligger formell behörighet att pröva saken i Sverige. En annan sak är att den verksamhet som Domstolen därvid utövar inte utgör svensk rättsskipning eller svensk myndighetsutövning.

Domstolen är ett självständigt, mellanfolkligt organ med uppgift att utreda och lagföra vissa brott. Domstolens mandat följer av dess stadga och dess funktionärer handlar på Domstolens vägnar och är ansvariga inför Domstolen. Verksamheten är dock i första hand uppbyggd på samarbete med stater och andra. Det är därmed främst nationella myndigheter som skall vidta åtgärder på en stats territorium som kan innefatta myndighetsutövning. Med myndighetsutövning avses normalt beslut eller andra åtgärder som ytterst är ett uttryck för samhällets maktbefogenheter, som kommer till stånd och får sina rättsverkningar mot enskilda i kraft av offentligrättsliga regler och som beslutas ensidigt av det allmännas företrädare i en monopolställning som gör det omöjligt för någon enskild att vidta samma åtgärd med motsvarande verkan. Ett typexempel är olika tvångsåtgärder i brottmål. När svenska myndigheter utför sådana åtgärder på begäran av Domstolen är det fråga om svensk myndighetsutövning som står under JK:s och JO:s tillsyn.

Stadgan medger emellertid även att Domstolens åklagare under vissa förutsättningar får vidta utredningsåtgärder på en stats territorium. De åtgärder som åklagaren får utföra i en stat med stöd av artikel 99:4, dvs. inom ramen för det rättsliga samarbetet, undantar uttryckligen alla

former av tvångsåtgärder. Som exempel på en möjlig åtgärd anges förhör med någon som frivilligt medverkar till detta. De åtgärder som nu avses kan inte anses innefatta någon myndighetsutövning och ger inte upphov till något behov av särskild lagstiftning

Stadgan ger däremot Domstolen ett starkt begränsat utrymme för att i undantagsfall vidta utredningsåtgärder, som också kan inbegripa myndighetsutövning, på en stats territorium utan att statens samtycke har kunnat inhämtas (artikel 57:3 d). För sådana åtgärder krävs förundersökningskammarens tillstånd och de får endast vidtas om det har slagits fast att staten helt klart saknar förmåga att tillmötesgå en framställning om rättslig hjälp från Domstolen på grund av att det inte finns någon myndighet som är behörig att verkställa den. Det är alltså främst fråga om stater vars myndighetsstruktur har slagits sönder, t.ex. på grund av den konflikt där de aktuella brotten har begåtts. De höga rätts-säkerhetskrav som allmänt ställs i stadgan gäller naturligtvis även i dessa fall. Stadgan säger inget om hur sådana åtgärder skall kunna genomföras och de fordrar med all sannolikhet att någon annan internationell insats pågår i staten i fråga. Det är ytterst osannolikt att bestämmelsen någonsin kommer att tillämpas i förhållande till Sverige. Med hänsyn till att dess tillämpning förutsätter frånvaro av nationella myndigheter kan inte heller särskilda regler anses vara påkallade då de knappast kan förväntas få någon praktisk betydelse. Bestämmelsen innebär dock att ett mellanfolkligt organ medges rätt att i visst fall vidta åtgärder på svenskt territorium som kan innefatta myndighetsutövning. Även detta kan uppfattas som ett överlämnande av svensk rättsskipande verksamhet, om än begränsat till mycket speciella omständigheter.

Det finns således anledning att iakttä de särskilda bestämmelserna i 10 kap. 5 § regeringsformen i samband med att Riksdagen tar ställning till frågan om godkännande av Romstadgan.

Domstolens verksamhet sedan stadgan har trätt i kraft utgör dock inte någon svensk myndighetsutövning eller rättsskipande verksamhet. De brottsutredningar och den lagföring som Domstolens genomför är i stället ett fullgörande av uppgifter inom Domstolens mandat och i dess egen verksamhet. Den verksamheten står inte under Justitiekanslerns eller Justitieombudsmannens tillsyn.

Regeringsformens regler om nåd och resning

Av Romstadgan framgår bl.a. att det av Domstolen fastställda straffet är bindande och att en stat inte får förändra det på något sätt (artikel 105:1). Vidare föreskrivs att den verkställande staten inte skall frige den dömda förrän den av Domstolen angivna strafftiden har löpt ut (artikel

110:1). Det innebär t.ex. att den stat där verkställigheten sker inte får benåda den dömda.

Romstadgans bestämmelser om nåd skiljer sig från vad som gäller enligt stadgorna för de internationella brottmålsribunalerna där det endast föreskrivs att frågor om nåd skall prövas av tribunalen på visst sätt. I samband med den svenska lagstiftningen uttryckte regeringen att såväl tribunalen som en stat kan avgöra frågor om nåd och att detta inte påverkar regeringens formella makt att bevilja nåd i enskilda fall enligt 11 kap. 13 § regeringsformen (prop. 1995/96:48 s. 15). Romstadgans bestämmelser innebär dock inte heller något formellt förbud för en stat att pröva en uppkommen fråga om nåd. Regeringens rätt att bevilja nåd enligt regeringsformen är vidare diskretionär och innebär inte någon rättighet för en enskild att benådas om vissa förutsättningar är uppfyllda. Det saknas anledning att utgå från att regeringen skulle använda sin diskretionära befogenhet att bevilja nåd om detta skulle innebära ett brott mot ett internationellt åtagande. Romstadgans bestämmelser i nu anført hänseende bör därför inte anses strida mot regeringsformens bestämmelser om regeringens nåderätt.

Romstadgan föreskriver vidare att överklaganden och ansökningar om resning endast skall prövas av Domstolen (artikel 105:2). Stadgorna för de internationella brottmålsribunalerna saknar däremot sådana bestämmelser. I 11 kap. 11 § regeringsformen finns föreskrifter om vilken svensk domstol som skall pröva bl.a. frågor om resning. Detta är emellertid bestämmelser om intern svensk kompetensfördelning och de avser endast extraordinära rättsmedel mot svenska avgöranden. Det förhållandet att ett utländskt avgörande erkänns och kan verkställas i Sverige innebär dock inte att svensk domstol kan pröva en ansökan om resning beträffande det utländska avgörandet (se NJA 1975 C 285 där Högsta domstolen avvisade en ansökan om resning mot ett finskt avgörande om underhåll till barn). Romstadgans regler om resning är därmed väl förenliga med regeringsformen.

Regeringsformens regler om statschefens och andra offentliga funktionärers immunitet

För lagföring inför Domstolen föreskriver Romstadgan att en persons officiella ställning som statschef, statsråd, vald ledamot av en politisk församling eller offentlig tjänsteman inte fritar personen från straffrättsligt ansvar enligt stadgan eller utgör grund för strafflindring (artikel 27:1). I konsekvens med denna bestämmelse föreskrivs vidare att immunitet eller särskilda förfaranderegler som följer av nationella eller internationella regler inte skall förhindra Domstolen från att utöva sin

jurisdiktion (artikel 27:2). Sådana regler är nödvändiga för att Domstolen skall kunna fylla sin funktion och också kunna lagföra dem som är ytterst ansvariga för de allvarliga brott som omfattas av Domstolens mandat. De nuvarande tribunalernas stadgor innehåller en liknande reglering av principerna för personligt straffansvar (se artikel 7 i Jugoslavientribunalens och artikel 6 i Rwandatribunalens stadga).

Detta är alltså bestämmelser som reglerar Domstolens eget arbete och som inte innebär några förpliktelser för de stater som ansluter sig till stadgan att lagföra personer som nationellt åtnjuter straffrättslig immunitet. De ger emellertid, sammantagna med den samarbets-skyldighet för anslutna stater som stadgan föreskriver, upphov till vissa grundlagsrättsliga frågor.

Enligt regeringsformen åtnjuter vissa officiella funktionärer straffrättslig immunitet. När det gäller riksdagsledamöter kan den immunitet som föreskrivs hävas genom riksdagsbeslut och är därmed inte absolut (4 kap. 8 § regeringsformen). Nuvarande eller förutvarande statsråd får dömas för brott i utövningen av statsrådstjänsten endast om han eller hon grovt har åsidosatt sin tjänsteplikt (12 kap. 3 § regeringsformen). Åtal skall i så fall väckas av Konstitutionsutskottet och talan prövas av Högsta domstolen. Ledamöter av Högsta domstolen och Regeringsrätten får åtalas för brott i tjänsten, vilket då skall väckas av Justitieombudsmannen eller Justitiekanslern (12 kap. 8 § regeringsformen). De brott som omfattas av Romstadgans måste under alla omständigheter betraktas som grova. Det finns vidare anledning att utgå från att de även utgör brott enligt svensk rätt, se vidare avsnitt 5.2. Därmed skulle de nu nämnda funktionärerna kunna bli föremål för svensk lagförelse eller, för det hypotetiska fall att så inte skulle ske, kunna överlämnas för lagförelse inför Domstolen. Det bör framhållas att brott som en sådan person begår utom tjänsten inte omfattas av immuniteten.

När det gäller statschefen föreskriver regeringsformen undantagslöst att konungen inte kan åtalas för sina gärningar (5 kap. 7 § regeringsformen). Detta gäller såväl gärningar i tjänsten som i egenskap av privatperson och avsikten är att freda statschefen från förföljelse. Straffrättslig immunitet tillkommer även en riksföreståndare i fråga om gärningar som statschef.

Det är naturligtvis högst otroligt att frågan om den svenska statschefen, eller en som statschef fungerande riksföreståndare, någonsin skulle komma att misstänkas för brott av det slag som Domstolen skall hantera. Stadgan är utformad för att ge Domstolen möjlighet att lagföra dem som är ytterst ansvariga för sådana brott, dvs. även statschefer med en reell verkställande makt. Till skillnad från vad som gäller i många andra länder har den svenska statschefen en konstitutionell ställning som är starkt begränsad och den innefattar inte någon rätt att formellt fatta, godkänna eller verkställa några beslut som skulle kunna innebära ett

brott i Romstadgans mening. Historiska skäl ligger bakom den immunitet som föreskrivs.

Mot den bakgrunden bör inte reglerna i 5 kap. 7 § regeringsformen hindra att Sverige ansluter sig till stadgan. En konvention som innebär direkta förpliktelser som står i strid med grundlagen kan naturligtvis inte ingås utan att grundlagen ändras. Det är emellertid inte fallet här utan det är i stället fråga om att ett mellanfolkligt organ ges behörighet att kunna fatta bindande beslut i framtiden, vilka teoretiskt skulle kunna ställa Sverige i en situation där grundlagen inte medger att beslutet efterlevs. En sådan risk föreligger dock i princip alltid om det inte i konventioner av detta slag anges att det internationella organets kompetens skall vara begränsat av föreskrifter i nationella grundlagar (vilket naturligtvis skulle undergräva organets funktion och effektivitet) eller att grundlagen ändras varje gång anslutning sker till ett sådant organ med självständig beslutsbehörighet. Redan anslutningen till FN-stadgan med säkerhetsrådets vidsträckta kompetens och därmed bundenheten i förhållande till de nuvarande brottmålstribunalerna visar på detta. Blott det förhållande att Sverige i en hypotetisk framtida situation skulle kunna komma att vara förhindrat, enligt grundlagen, att efterkomma en viss framställning bör inte heller vara tillräckligt för att ändra grundlagen i detta hänseende.

Det bör understrykas att det nu anförda inte innebär något ställningstagande hur frågan om immunitet enligt 2 kap. 7 § regeringsformen bör bedömas om statschefen skulle göra sig skyldig till ett allvarligt folkrättsbrott. Om frågan om ansvar för folkmord, brott mot mänskligheten eller krigsförbrytelser skulle uppkomma någon gång i framtiden kan det inte uteslutas att förutsättningarna för att tillämpa immunitetsbestämmelserna skulle kunna ifrågasättas. Inom folkrätten sker en utveckling som betonar betydelsen av att enskilda kan hållas ansvariga för brott av sådant slag och som innebär en förändrad syn på statschefers immunitet. Inte minst Domstolen och dess verksamhet kan förväntas påverka synen på dessa frågor i framtiden.

De bedömningar som här redovisas överensstämmer med de överväganden som har gjorts i Norge (se St.prop. nr. 24/1999-2000 s. 47 ff.) och Danmark (se Lovforslag L 20, Folketinget 2000-01, s. 37 f.) beträffande förhållandet mellan motsvarande bestämmelser i de norska och danska grundlagarna och Romstadgan.

Regeringsformens förbud mot landsförvisning

Den principiella skyldigheten enligt Romstadgan att överlämna egna medborgare till Domstolen för lagföring motsvarar vad som gäller i förhållande till Jugoslavien- och Rwandatribunalerna. I enlighet med vad som uttalades i samband med lagstiftningen för tribunalerna kan skyddet för svenska medborgare mot landsförvisning enligt 2 kap. 7 § regeringsformen uppfattas så att det under vissa förhållanden även avser utlämning av en svensk medborgare på grund av brott (se prop. 1993/94:142 s. 30 och 1995/96:48 s. 15 f., vilka hänvisar till bet. 1975/76:KU56 s. 32).

Till skillnad från vad som gäller beträffande tribunalerna innebär komplementaritetsprincipen enligt Romstadgan att Sverige alltid har rätt att med företräde framför Domstolen lagföra ett brott av aktuellt slag här i landet. Därvid kan situationer undvikas där det kan ifrågasättas om ett överlämnande av en svensk medborgare till Domstolen är förenligt med skyddet mot landsförvisning. I andra fall skulle det, i likhet med vad som sades i förarbetena till tribunallagen, kunna vara en förutsättning för överlämnande att ett eventuellt fängelsestraff skall verkställas i Sverige. Såsom redan har anförts bör Sverige medge att även fängelsestraff som Domstolen har dömt ut skall kunna verkställas här. Stadgan utesluter inte att den som dömts kan få verkställa sitt fängelsestraff i hemlandet och under förhandlingarna om bevis- och förfaranderegler har det föreslagits att den dömdes möjligheter till rehabilitering särskilt skall anges som ett skäl vid val av verkställighetsland. Genom att medge straffverkställighet i Sverige finns det därmed goda skäl att utgå från att Domstolen skulle efterkomma en svensk begäran i ett visst fall om att ett fängelsestraff skall verkställas här i landet, i vart fall om Sverige inte har tagit aktiv del i den aktuella väpnade konflikten.

Landsförvisningsförbudet innebär därmed inte något hinder mot en ratifikation av Romstadgan.

5.2 Lagstiftningsbehovet

Bedömning: Lagstiftning krävs för att Sverige skall kunna uppfylla förpliktelserna enligt följande artiklar i Romstadgan:

- artiklarna 59, 86–97 och 99–101 om rättsligt samarbete med Domstolen,
- artikel 20 om rättsverkningar av Domstolens domar och rättegångshinder i Sverige,
- artiklarna 75 och 109 om verkställighet av vissa avgöranden,
- artikel 70 om brott mot Domstolen och dess verksamhet, och
- artikel 48 om immunitet och privilegier.

Lagstiftning krävs också för att fängelsestraff som Domstolen har dömt ut skall kunna verkställas i Sverige enligt artiklarna 103 och 105-108. I övrigt krävs ingen ny eller ändrad lagstiftning.

Lagstiftning som krävs med anledning av artikel 70 (brott mot Domstolen och dess verksamhet) och som rör materiella straffrättsliga frågor och straffrättslig jurisdiktion bör utredas särskilt.

Skälen för bedömningen: Om Sverige ratificerar Romstadgan, vilket föreslås i avsnitt 5.1, inträder också en skyldighet att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att uppfylla de förpliktelser som följer av stadgan. Flertalet av stadgans 128 artiklar innehåller bestämmelser som gäller endast för Domstolen. De påkallar därmed inte några lagstiftningsåtgärder från svensk sida.

Ett antal artiklar innehåller emellertid bestämmelser som ger upphov till förpliktelser för de anslutna staterna, vilka bör eller måste regleras genom lagstiftning i Sverige för att de åtaganden som en ratifikation av stadgan innebär skall kunna uppfyllas. Det gäller i första hand bestämmelser som behandlar olika former av rättsligt samarbete mellan en ansluten stat och Domstolen. I det avseendet gäller enligt stadgan att de anslutna staterna måste se till att det finns rättslig reglering som gör det möjligt för staten att uppfylla den samarbetskyldighet som föreskrivs (artikel 88). I detta sammanhang bör även andra frågor, såsom sekretessfrågor, uppmärksammas.

Stadgan innehåller dessutom förpliktelser när det gäller verkställighet av vissa avgöranden som Domstolen fattar. Därutöver innehåller stadgan vissa förpliktelser när det gäller straffrättslig lagstiftning. Slutligen medför vissa bestämmelser om immunitet och privilegier krav på svensk lagstiftning.

Rättsligt samarbete med Domstolen

Bestämmelser om en ansluten stats rättsliga samarbete med Domstolen finns huvudsakligen i stadgans del 9 (artiklarna 86-102). Flertalet av dessa bestämmelser, som rör överlämnande av brottsmisstänkta personer och andra former av rättslig hjälp till Domstolen, kräver svensk lagstiftning. Det gäller dock inte bestämmelserna i artikel 98 som enbart reglerar Domstolens egen verksamhet och artikel 102 som innehåller definitioner.

Även andra bestämmelser i stadgan har betydelse för det rättsliga samarbetet och måste därför beaktas när lagstiftning sker. Det gäller särskilt artiklarna 54, 55 och 57 om brottsutredningen, artikel 59 om frihetsberövanden, artikel 68 om vittnesskydd m.m. och artiklarna 72-73 om information som rör nationell säkerhet. Av artiklarna 55:2 och 59 följer dessutom förpliktelser för de anslutna staterna. De föreskrifter som föranleds av artikel 55:2 behöver dock inte ges i lag, se avsnitt 5.4.4. Vidare ger föreskrifterna i artikel 20 om domars rättsverkningar och rättegångshinder (*ne bis in idem*) upphov till behov av lagstiftning.

I fråga om verkställighet av vissa avgöranden som Domstolen får meddela ger stadgan upphov till skyldigheter som fordrar lagstiftning. Stadgan föreskriver att de anslutna staterna är skyldiga att med vissa villkor ”ge effekt” åt Domstolens avgöranden angående böter, förverkande och gottgörelse (artiklarna 75 och 109). När det gäller gottgörelse till brottsoffer kan det också bli aktuellt att verkställa säkerhetsåtgärder (artiklarna 57, 75 och 93). Frågan om straffverkställighet när det gäller fängelsestraff behandlas separat nedan.

Lagstiftning angående brott mot Domstolen och dess verksamhet

Stadgan ställer vidare krav på att vissa gärningar som riktas mot Domstolen och dess verksamhet skall införas (artikel 70). Bestämmelserna har redovisats i avsnitt 4.6.8.

När det gäller det rättsliga samarbete som stadgan föreskriver för dessa fall – utlämning och annan rättslig hjälp i brottmål – bör frågan om svensk lagstiftning behandlas i detta ärende. Detsamma gäller för förfarandet när Domstolen överlämnar åt Sverige att sköta lagföringen samt frågan om verkställighet av straff som Domstolen bestämmer i dessa fall. Dessa frågor tas upp i avsnitt 5.10.

De anslutna staterna är också förpliktade att utvidga de straffrättsliga bestämmelser som avser att skydda nationella domstolars verksamhet till att också gälla i förhållande till Domstolen. Dessa förändringar av den nationella rätten behöver dock vara genomförda först när Domstolen har inrättats och påbörjat sin verksamhet. De materiella straffrättsliga frågor

som artikel 70 ger upphov till bör analyseras särskilt och kommer därför inte att tas upp här. I det sammanhanget bör också övervägas vilka föreskrifter som behövs för att reglera förhållandet mellan Domstolens lagföring av dessa brott och lagföring i Sverige. En kort redovisning av dessa frågor ges dock som bakgrund till de förslag som lämnas angående samarbete med Domstolen rörande sådant brott, se avsnitt 5.10.

Straffrättslig lagstiftning

När det gäller straffrättsliga bestämmelser innebär stadgan inte något åtagande att de brott eller straffrättsliga principer som där föreskrivs skall införlivas också i de anslutna staternas rättsordningar. Undantag gäller dock i fråga om brott som riktar sig mot Domstolens verksamhet (artikel 70), vilket har redovisats ovan.

Stadgans s.k. komplementaritetsprincip (se avsnitt 4.4.5), som innebär att nationell lagföring skall ha företräde, och dess tydliga avsiktsförklaring att det i första hand är staterna som skall ansvara för lagföringen av de brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion, medför dock en moralisk skyldighet att tillhandahålla lagstiftning som möjliggör sådan lagföring. Detta är alltså inte någon formell rättslig förpliktelse och de nationella bestämmelserna behöver naturligtvis inte utformas på samma sätt som i stadgan. Samtidigt bör det ligga i statens egna intresse att så långt som möjligt ha samma rättsliga möjligheter som Domstolen att lagföra sådana brott. För svensk del kan rättsliga möjligheter att ta hand om lagföringen dessutom ha betydelse för vissa grundlagsfrågor som stadgan ger upphov till (se avsnitt 5.1)

Det bör noteras att svensk rätt redan i dag innehåller en internationellt sett vidsträckt domsrätt och materiella straffrättsliga bestämmelser för dessa slags brott. Den internationella rätten har dock under senare tid genomgått stora förändringar och under den 12 oktober 2000 har regeringen givit en utredare i uppdrag att se över den svenska straffrättsliga lagstiftningen när det gäller vissa internationella brott inom folkrätten (Dir. 2000:76, Straffansvar för brott mot mänskligheten och andra internationella brott enligt folkrätten). De brott som särskilt avses är folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser (f.n. kallat folkrättsbrott i svensk rätt). I samband därmed skall även frågor om preskription för de aktuella brotten övervägas. Utredaren skall vidare se över de svenska reglerna om straffrättslig domsrätt i fråga om sådana brott när de har begåtts utomlands. Vid översynen skall utredaren särskilt att beakta innehållet i Romstadgan. Uppdraget skall redovisas senast den 31 oktober 2002.

Verkställighet i Sverige av Domstolens fängelsestraff

Ett medgivande att verkställa Domstolens fängelsestraff, vilket föreslås i avsnitt 5.1, ställer krav på svensk lagstiftning. Det gäller bestämmelserna i artiklarna 103 och 105-108 i stadgan. Stadgan ger utrymme för de stater som godtar sådan straffverkställighet att komma överens med Domstolen om vissa villkor för verkställigheten (artikel 103). Vissa villkor gäller i dag för straffverkställighet av de internationella brottmålsribunalerna domar (se 12 a § tribunallagen) och det bör övervägas om motsvarande eller andra villkor också skall föreskrivas i förhållande till Domstolen, se vidare i avsnitt 5.9.1. Verkställighet av fängelsestraff som dömts ut för brott mot Domstolen och dess verksamhet redovisas i avsnitt 5.10.

Övrigt lagstiftningsbehov

Utöver vad som sagts ovan krävs det lagstiftning för att uppfylla stadgans bestämmelser om immunitet och privilegier (artikel 48) och om sekretess för uppgifter som Domstolen lämnar (artikel 87:3). Dessa frågor behandlas i avsnitt 5.11.

5.3 En ny lag om samarbete med Domstolen

Förslag: En ny lag införs med bestämmelser om rättsligt samarbete med Domstolen. Alla former av samarbete med Domstolen omfattas av lagen och bestämmelserna bör utformas i så nära anslutning som möjligt till de regler som gäller för internationell rättslig hjälp i brottmål och utlämning för brott i allmänhet och i förhållande till de internationella brottmålsribunalerna. Regeringen utfärdar tillämpningsföreskrifter i anslutning till lagen.

Skälen för förslagen: I förhållande till de internationella brottmålsribunalerna för f.d. Jugoslavien och för Rwanda har Sverige, liksom flera andra länder, infört särskild lagstiftning beträffande det rättsliga samarbetet. Det har skett i en särskild lag – lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt (tribunallagen) – som trädde i kraft den 1 juli 1994. I samband därmed ändrades även lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall, men ingen annan lagstiftning.

Tribunallagen tillkom för att uppfylla skyldigheterna i förhållande till tribunalen för f.d. Jugoslavien. Den har därefter ändrats från den 1 januari 1996 med anledning av Rwandatribunalens inrättande. I

samband därmed infördes även särskilda bestämmelser som möjliggör straffverkställighet av tribunalernas fängelse domar i Sverige. Genom lagändringar som nyligen beslutats av riksdagen har det införts nya bestämmelser som avser villkorlig frigivning av den som dömts av en tribunal och som avtjänar straffet i Sverige samt om undersökning av hur sådana fångar behandlas (prop. 1999/2000:61, bet. 1999/2000: JuU19, rskr. 1999/2000:216, SFS 2000:573).

I förarbetena till tribunallagen konstaterades att den svenska lagstiftningen om internationell rättshjälp – numera internationell rättslig hjälp – i brottmål genomgående innehåller villkor som inte kan tillämpas i förhållande till de internationella brottmålstribunalerna och att det därför inte var tillräckligt att utvidga den existerande lagstiftningen till att också gälla för tribunalerna (prop. 1993/94:142 s. 28). I stället infördes den särskilda lagen som i största möjliga utsträckning bygger på hänvisningar till ordinarie lagstiftning om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål.

Även Romstadgan innehåller en mängd bestämmelser om rättsligt samarbete som skapar behov av lagstiftning. Det rättsliga samarbete som krävs för att Domstolen skall kunna fungera och som föreskrivs i stadgan avviker på vissa viktiga punkter från vad som gäller för motsvarande former av samarbete mellan stater. Inte heller i detta fall kan de skyldigheter som följer av stadgan tas om hand genom en utvidgning av ordinarie lagstiftning till att också gälla i förhållande till Domstolen. Stadgans bestämmelser är vidare mer detaljerade och de avviker delvis från föreskrifterna om samarbete i stadgorna för de internationella brottmålstribunalerna. Domstolen är dessutom avsedd att vara en permanent institution medan tribunalerna kan förväntas att upphöra i framtiden. Allt detta talar för att en särskild lag införs om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen.

För att underlätta tillämpningen av den nya lagen bör den utformas i så nära anslutning som möjligt till bestämmelserna i den ordinarie lagstiftningen om internationell rättslig hjälp i brottmål och om utlämning för brott samt i tribunallagen. En ny lag om internationell rättslig hjälp i brottmål har nyligen beslutats av riksdagen (prop. 1999/2000:61, bet. 1999/2000: JuU19, rskr. 1999/2000:216, SFS 2000:562). I den nya lagen som har trätt i kraft den 1 oktober 2000 samlas de nuvarande reglerna om rättslig hjälp i brottmål med förhör under förundersökning, bevisupptagning vid domstol, husrannsakan, beslag och kvarstad, liksom reglerna om överförande av frihetsberövade till en annan stat för förhör, vilka utvidgas till att omfatta fler situationer. I lagen finns också nya bestämmelser om hjälp med telefonförhör, förhör genom videokonferens, hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning, hemlig kameraövervakning samt andra åtgärder

som avses i 28 kap. rättegångsbalken utöver husrannsakan. Lagen, som inte omfattar polissamarbete, hindrar inte att hjälp lämnas med andra åtgärder om det kan ske utan tvångsmedel eller annan tvångsåtgärd. Bestämmelser om delning av förverkad egendom med en annan stat finns också i lagen. I samma lagstiftningsärende beslutades även följändringar i tribunallagen. För rättslig hjälp till en tribunal gäller den nya lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål med vissa angivna undantag (se 9 a § enligt SFS 2000:573, som har trätt i kraft den 1 oktober 2000).

Den nya lagen om rättsligt samarbete med Domstolen bör reglera alla åtgärder som Domstolen kan begära med stöd av stadgan. Därmed omfattas överlämnande av misstänkta och tilltalade till Domstolen för lagföring och alla andra former av rättslig hjälp i brottmål. Vidare bör lagen omfatta bestämmelser om verkställighet av Domstolens avgöranden. Även de processrättsliga bestämmelser som behövs med anledning av stadgans reglering av brott mot Domstolen och dess verksamhet (artikel 70) bör omfattas av den nya lagen. Regeringen utfärdar de tillämpningsföreskrifter som behövs i anslutning till lagen.

Det bör i sammanhanget uppmärksammas att lagen inte innehåller bestämmelser om lagföring i Sverige av motsvarande brott med stöd av den s.k. komplementaritetsprincipen (se avsnitt 4.4.5). Sådan lagföring följer vanliga regler om förundersökning och rättegång i brottmål och det samarbete med andra stater som kan behövas i dessa fall skall ske enligt de regler om sådant samarbete som gäller i allmänhet. De åtgärder gentemot Domstolen som kan vara påkallade för dess tillämpning av komplementaritetsprincipen, dvs. en begäran om överlämnande till Sverige att sköta utredningen eller en invändning om bristande jurisdiktion eller processförutsättningar (artiklarna 18 och 19, se avsnitt 4.6.1), kan fullgöras av regeringen utan några särskilda föreskrifter.

5.4 Lagstiftning om rättslig hjälp till Domstolen

5.4.1 Åtgärder som Sverige skall kunna bistå med

Förslag: Alla rättsliga åtgärder som kan lämnas till en annan stat enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål skall vara tillgängliga för Domstolen. Andra författningar som föreskriver rättslig hjälp i brottmål till en annan stat skall också gälla i förhållande till Domstolen.

Rättslig hjälp med rättsmedicinsk undersökning i Sverige skall kunna lämnas på begäran av en annan stat, Domstolen och de internationella brottmålsribunalerna.

Skälen för förslagen: I Romstadgan (artikel 93:1) anges olika åtgärder som de anslutna staterna skall bistå Domstolen med. Det gäller t.ex. eftersökning och identifiering av personer (punkt a), bevisupptagning (punkt b), förhör med misstänkta (punkt c), tillfällig överföring av personer till Domstolen (punkt f och artikel 93:7), platsundersökningar (punkt g), husrannsakan och beslag (punkt h), tillhandahållande av protokoll och andra handlingar (punkt i), säkrande av bevisning (punkt j) samt identifiering, uppsökande och säkrande av utbyte av brott, tillgångar och egendom samt brottsverktyg för ett senare förverkande (punkt k). Förutom de specificerade åtgärderna innehåller stadgan en allmän bestämmelse att staterna på Domstolens begäran även skall lämna varje annan form av biträde, som inte är förbjuden enligt nationell rätt, i syfte att främja utredning och åtal av brott som faller under Domstolens jurisdiktion (artikel 93:1 1).

De olika rättsliga åtgärder som omfattas av lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål anges i 1 kap. 2 §. Lagen omfattar förhör under förundersökning, bevisupptagning vid domstol, telefonförhör, förhör genom videokonferens, kvarstad, beslag, husrannsakan och andra åtgärder som avses i 28 kap. rättegångsbalken, hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning, hemlig kameraövervakning och överförande av frihetsberövade för förhör m.m.. Dessutom kan rättslig hjälp lämnas i form av andra åtgärder än de som anges särskilt, dock under förutsättning att tvångsmedel eller annan tvångsåtgärd inte används (andra stycket). I likhet med vad som gäller i förhållande till de

internationella tribunalerna (se prop. 1999/2000:61 s. 174) bör alla de åtgärder som kan lämnas till en annan stat också vara tillgängliga för Domstolen.

Genom att tillhandahålla alla de åtgärder som omfattas av lagen så uppfylls flertalet av de åtgärder som anges särskilt i stadgan (artikel 93:1). I det följande kommenteras de olika åtgärder som anges i stadgan (artikel 93:1 a till l) närmare samt hur de förhåller sig till lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål och annan lagstiftning.

5.4.1.1 Eftersökning och identifiering av personer och egendom samt tillhandahållande av allmänna handlingar

Enligt stadgan skall de anslutna staterna bistå med att söka efter och identifiera personer eller egendom (punkt a) och att tillhandahålla allmänna handlingar (del av punkt i). Rättslig hjälp som här avses kan normalt lämnas utan att tvångsmedel eller andra tvångsåtgärder behöver tillgripas. Sådan hjälp kan därmed lämnas till Domstolen utan särskilt lagstöd enligt 1 kap. 2 § andra stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (se prop. 1999/2000:61 s. 80).

För att bl.a. genomföra identifiering är det dessutom möjligt för Domstolen att begära kroppsvisitation, kroppsbesiktning eller andra åtgärder enligt 28 kap. rättegångsbalken med stöd av 1 kap. 2 § första stycket 5 i den nämnda lagen (se även 4 kap. 18 §). Därmed finns det t.ex. möjligheter att ta fingeravtryck, fotografier eller DNA-test (28 kap. 11, 12 och 14 § rättegångsbalken, se även prop. 1999/2000:61 s. 81 och 200). Detta går utöver vad stadgan uttryckligen kräver i form av åtgärder för eftersökning och identifiering, men bör tillämpas även i förhållande till Domstolen för att uppfylla föreskriften i artikel 93:1 l, se vidare avsnitt 5.4.1.11. I enlighet med förslaget i avsnitt 5.4.2 skall åtgärder av detta slag inte förenas med något krav på dubbel straffbarhet.

Lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål ger därmed utrymme för åtgärder som mer än väl uppfyller stadgans krav på rättslig hjälp med eftersökning och identifiering. En anslutning till Romstadgan innebär dessutom att Domstolen kan, med stöd av stadgan, begära att uppgifter ur belastningsregistret lämnas – se 11 § lagen (1998:620) om belastningsregistret.

5.4.1.2 Bevisupptagning och framtagning av bevisning

En ansluten stat skall, enligt stadgan, kunna ta upp bevis för Domstolens räkning – såväl vittnesmål under ed som skriftlig bevisning – och biträda med framtagning av bevisning, såsom yttranden från sakkunniga och andra rapporter, protokoll och dokument (punkterna b och i). Sådan rättslig hjälp kan lämnas med stöd av olika bestämmelser i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Bevisupptagning vid svensk domstol kan omfatta upptagning av muntlig och skriftlig bevisning samt syn (4 kap. 2 §). Även sakkunnigbevisning kan tas upp på detta sätt. Om Domstolen så önskar kan en svensk åklagare bevaka dess intressen vid bevisupptagningen (4 kap. 5 §).

Vidare kan biträde med framtagning av skriftliga handlingar och annan bevisning lämnas genom svensk åklagare. Om inga tvångsmedel eller andra tvångsåtgärder fordras kan hjälp även lämnas genom andra åtgärder (1 kap. 2 § andra stycket). Vidare kan åtgärder ske i form av beslag, husrannsakan och kvarstad (4 kap. 14–24 §§). När det gäller framtagning av bevisning kan även åtgärder som hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning komma i fråga om villkoren för sådana åtgärder är uppfyllda (4 kap. 25 och 27 §§).

Det breda utbud av åtgärder som lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål medger uppfyller väl stadgans krav på hjälp med bevisupptagning och framtagning av bevisning samt tillhandahållande av olika handlingar m.m. Inga ytterligare bestämmelser behövs därför i förhållande till Domstolen.

5.4.1.3 Förhör med misstänkta

Stadgan föreskriver att de anslutna staterna skall biträda med förhör av personer som står under utredning eller åtal vid Domstolen (punkt c). Sådant biträde omfattas av lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål men begränsas inte till förhör med misstänkta (4 kap. 1 §). I stället får förhör ske enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål, dvs. framförallt reglerna i 23 kap. rättegångsbalken, som innebär att förhör får hållas med envar som antas kunna lämna upplysningar av betydelse för utredningen (se 23 kap. 6 § rättegångsbalken). Därmed kan dessutom tvångsmedel i form av hämtning tillgripas för att genomföra ett förhör.

Detta går något utöver vad som föreskrivs i stadgan angående förhör men passar väl med den allmänna bestämmelsen i stadgan om biträde med alla former av rättslig hjälp som inte är förbjudna i den anmodade staten (punkt 1).

Enligt stadgan skall viss information lämnas till den som förhörs (artikel 55:2), vilket kan komma att påkalla svenska förordningsföreskrifter. Enligt förslag i bevis- och förfarandereglerna skall Domstolen tillsammans med sina framställningar tillhandahålla viss information för att överlämnas till den misstänkte eller tilltalade. För att uppfylla stadgans krav skall informationen vara översatt till ett språk som den aktuella personen till fullo förstår och talar. Övriga rättssäkerhetskrav enligt stadgan som gäller vid förhör uppfylls genom tillämpning av ordinarie svenska bestämmelser och den särskilda lag som föreslås gälla i förhållande till Domstolen (jfr artikel 55:2).

5.4.1.4 Delgivning

I stadgan föreskrivs att anslutna stater skall biträda Domstolen med delgivning som även kan avse rättegångshandlingar ("judicial documents", se artikel 93:1 d). Det anges inte hur delgivning skall gå till utan förfarandet skall följa nationella regler. Domstolen kan dock komma att ställa villkor – eller i vart fall önskemål – beträffande vissa delgivningar. Det kan särskilt förväntas beträffande delgivning i fall som uttryckligen anges i stadgan, främst delgivning av kallelse till den misstänkte att inställa sig vid Domstolen (som alternativ till häktning, se artikel 58:7) och delgivningsåtgärder för att möjliggöra en förhandling för åtalsbekräftelse i den misstänktes utemål (artikel 61:2).

Närmare bestämmelser om delgivning kan komma att ges i bevis- och förfarandereglerna. Dessa får dock inte innebära några ytterligare förpliktelser för de stater som ansluter sig, se avsnitt 4.1.2, och är därmed bindande endast för Domstolens bedömning av om en delgivning som verkställt av nationella myndigheter kan godtas. Det är t.ex. rimligt att anta att Domstolen kommer att kräva att delgivning av åtalet – "stämningsansökan" – skall överlämnas till den tilltalade personligen (se t.ex. regel 53*bis* i Jugoslavientribunalens bevis- och förfaranderegler), vilket dock överensstämmer med vad som gäller i Sverige (se 33 kap. 6 § första stycket rättegångsbalken). Om sådana föreskrifter ges är det dock troligt att Domstolen i ansökningar om rättslig hjälp med delgivning kommer att lämna anvisningar för att undvika delgivningar som Domstolen inte kan godta. Sådana anvisningar skall följas om de inte är förbjudna enligt den anmodade statens lagar (artikel 99:1).

Rättslig hjälp med delgivning omfattas inte av lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (1 kap. 2 § tredje stycket). Genom att införa en

generell regel om att bestämmelser i annan lag och författning om rättslig hjälp åt domstol eller myndighet i en annan stat också skall gälla i förhållande till Domstolen – vilket överensstämmer med vad som gäller för tribunalerna enligt 17 § i tribunallagen – blir emellertid bestämmelserna i kungörelsen (1909:24 s. 1) ang. delgivning av handling på begäran av utländsk myndighet tillämpliga. Härutöver gäller – utan någon särskild föreskrift – att delgivning med post får ske direkt till en person i Sverige (se prop. 1999/2000:61 s. 157). Domstolens ansökan om hjälp med delgivning skall, i enlighet med vad som föreslås i prop. 1999/2000:61, ges in till Justitiedepartementet.

Enligt 1909 års kungörelse kan hjälp lämnas med delgivning genom behöriga svenska myndigheters försorg, vilket normalt skall ske enligt bestämmelserna i delgivningslagen (1970:428). Om ett särskilt förfarande begärs i ansökan skall detta efterkommas, där så kan ske (2 § andra momentet). Det finns därmed möjligheter att uppfylla eventuella krav som Domstolen kan komma att ställa på delgivningen. Utöver den generella regel som föreslås i avsnitt 5.4.1.11 och som bl.a. innebär att 1909 års kungörelse också gäller i förhållande till Domstolen behövs det ingen särskild regel om rättslig hjälp med delgivning.

I prop. 1999/2000:61 påtalas att de finns behov av en översyn av bestämmelserna om delgivning i internationella förhållanden (s. 73 f.). Vid en sådan översyn bör även delgivning på begäran av Domstolen beaktas.

I internationella överenskommelser finns ofta bestämmelser om att handlingar som skall delges skall vara avfattade på ett visst språk. För svensk del gäller normalt att språket skall vara svenska, danska eller norska. Av 6 § i 1909 års kungörelse framgår dock att även handlingar som inte är avfattade på eller översatta till något av dessa språk får delges under vissa förutsättningar. Delgivning får ändå ske om den som delges frivilligt tar emot handlingen eller om delgivning annars är försvarlig från rättssäkerhetssynpunkt.

I enlighet med vad som föreslås i avsnitt 5.4.3 skall Domstolens ansökan och andra handlingar som stöder denna vara skrivna på svenska eller engelska (se även artikel 87:2). Detta avser dock inte handlingar som skall delges. Däremot finns det bestämmelser i stadgan som uttrycker principen att handlingar skall översättas om det är nödvändigt för att uppfylla krav på rättvisa (artiklarna 55:1 c och 67:1 f). Detta gäller inte bara för den som är misstänkt eller tilltalad utan för varje person som är inblandad i en brottsutredning inför Domstolen. Närmare föreskrifter om att Domstolen i samband med ansökningar skall låta översätta och bifoga vissa handlingar har föreslagits för dess bevis- och förfaranderegler. Det finns därmed anledning att utgå från att de handlingar som Domstolen önskar få delgivna i vart fall kommer att vara

avfattade på ett språk som den delgivne förstår och som därmed uppfyller rättssäkerhetskravet i 1909 års kungörelse.

5.4.1.5 Främjande av frivillig inställelse inför Domstolen

Enligt stadgan skall de anslutna staterna främja att vittnen och experter frivilligt inställer sig vid Domstolen (artikel 93:1 e). Det är därmed inte fråga om att vidta några tvångsåtgärder för inställelse som kan följa av att vittnesplikt föreligger. Lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål innehåller inga bestämmelser om åtgärder av det slag som nu är i fråga.

De flesta åtgärder som kan vara aktuella är av praktisk natur. Det kan också bestå i att övertyga vittnet eller experten om det angelägna i att delta i förfarandet och att ge information om förfarandet vid Domstolen och liknande – t.ex. hänvisningar till Domstolens brottsoffer- och vittnesenhet – något som svenska myndigheter skall bistå med enligt deras generella serviceskyldighet. Motsvarande förpliktelse följer även av 1959 års europeiska konvention om inbördes rättshjälp i brottmål (artikel 10, se SÖ 1968:15). Sådana praktiska åtgärder som nu har anförts fordrar inte några lagändringar utan kan och bör lämnas av centralmyndigheten för det rättsliga samarbetet. Den funktionen överförs den 1 oktober 2000 från Utrikesdepartementet till Justitiedepartementet (se prop. 1999/2000:61).

Om det bland åtgärderna också intolkas att ekonomisk hjälp skall lämnas för att möjliggöra en inställelse inför Domstolen så krävs det däremot lagbestämmelser. I förhållande till tribunalerna finns det t.ex. en bestämmelse om ersättning till den som skall höras av tribunalen (se 15 § i tribunallagen). Frågor om ersättningar till personer som deltar i ett förfarande inför Domstolen och om kostnadsfördelning mellan Sverige och Domstolen behandlas i avsnitt 5.8.6.

I sammanhanget bör även frågan om vittnesplikt beröras. Stadgan föreskriver att såväl åklagaren som Domstolen har rätt att begära att ett vittne skall inställa sig inför Domstolen för förhör eller vittnesmål. I likhet med vad som anses gälla enligt stadgorna för de internationella tribunalerna (se överklagandekammarens avgörande den 29 oktober 1997 i mål IT-95-14-AR108bis, *Åklagaren ./ Tihomir Blaškic*, paragraferna 27, 47 och 56) måste en sådan kallelse anses vara bindande för den enskilde. I fråga om anslutna staters samarbetskyldighet är det dock bara bistånd med frivillig inställelse som anges. Frågan om någon form av tvångsvis överföring av ett vittne som har kallats och som vägrar att fullgöra sin skyldighet att inställa sig måste därför bedömas under den allmänna bestämmelsen om rättslig hjälp i övrigt enligt artikel 93:1 l. Av den bestämmelsen framgår, som anförts, att andra former av rättslig

hjälp i avsikt att främja Domstolens brottsutredning eller rättegång, på begäran skall lämnas om inte åtgärden är förbjuden enligt nationell rätt.

I princip är vittnesplikten i Sverige begränsad till svenska förfaranden. Mellan de nordiska länderna finns det dock också en vittnesplikt, som i Sverige regleras i lagen (1974:752) om nordisk vittnesplikt. Det innebär att den som är bosatt i Danmark, Finland, Island eller Norge under vissa förutsättningar får kallas för att bl.a. höras som vittne eller målsägande i en svensk brottmålsrättegång (1 §). Vidare är den som är bosatt i Sverige och som befinner sig här eller i något annat nordiskt land skyldig att efter kallelse inställa sig som vittne – och i Finland även som målsägande – vid en domstol i ett nordiskt land (9 §). Ett vittne eller en målsägande som inte infinner sig till den utländska rättegången och som inte är frihetsberövad, kan dock inte mot sin vilja tvingas att ställas inför den utländska domstolen. Däremot skall böter, vite eller ersättning för annans rättegångskostnader som har dömts ut av den utländska domstolen verkställas i Sverige (10 §). Om så begärs kan dessutom bevisupptagning genomföras i Sverige, varvid vissa tvångsåtgärder kan vidtas.

Principen att en icke frihetsberövad person inte kan tvingas att inställa sig som för att höras som vittne eller målsägande vid en domstol utanför Sverige – trots att vittnesplikt föreligger – måste anses grundläggande i svensk rätt. Den medför med andra ord ett förbud mot att överlämna trilskande vittnen, vilket också gäller i förhållande till Domstolen. De åtgärder som därmed står Domstolen till buds i ett sådant fall är därmed en sedvanlig bevisupptagning i Sverige eller ett förhör per telefon eller med hjälp av videoteknik. Om principen i en framtid kommer att luckras upp, t.ex. mellan de nordiska staterna (se prop. 1999/2000:61 s. 60 och 129 om pågående diskussioner), bör det också övervägas om icke frihetsberövade vittnen och målsäganden skall kunna överföras till Domstolen för att höras mot sin vilja.

Det kan vidare nämnas att Domstolens bevis- och förfaranderegler kommer att innehålla bestämmelser om rätt för den som hörs inför Domstolen att vägra yttra sig om sådant som skulle röja egen eller en nära familjemedlems brottslighet. Dessa regler kommer vidare att föreskriva att information om dessa bestämmelser skall lämnas i kallelsen till ett förhör vid Domstolen. Det skall ske på ett språk som den kallade förstår. Vad som nu sagts skall ombesörjas av Domstolen och ställer därmed inte krav på några svenska föreskrifter.

5.4.1.6 Tillfälligt överförande av en frihetsberövad till Domstolen

Lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål innehåller bestämmelser om tillfälligt överförande av en frihetsberövad person till en annan stat för förhör eller konfrontation i samband med en förundersökning eller rättegång där (4 kap. 29 §). Bestämmelserna i den nya lagen innebär att en sådan åtgärd inte fordrar den frihetsberövade personens samtycke. Därmed går de svenska reglerna längre än stadgan som föreskriver att åtgärden endast skall genomföras med den frihetsberövade personens medgivande (artikel 93:7). Samtidigt gäller att de anslutna staterna, utöver de åtgärder som särskilt anges i stadgan, också skall tillhandahålla varje annan åtgärd som inte är förbjuden enligt nationell rätt (artikel 93:1 1). Huruvida Domstolen kommer att nyttja denna möjlighet beror på hur den tolkar sitt mandat.

En annan avvikelse är att den svenska lagen (4 kap. 29 § första stycket 1) uttryckligen anger att förhör med den som överlämnats i samband med en brottsutredning eller rättegång i en annan stat endast får avse annat än utredning om den frihetsberövades egen brottslighet, medan denna begränsning inte klart framgår av stadgan. Tillfälligt överförande av en frihetsberövad förutsätter, enligt stadgan, att den anmodade staten samtycker till åtgärden och vidare kan staten och Domstolen komma överens om särskilda villkor (artikel 93:7 a ii). Som villkor för överföring av en frihetsberövad har Sverige därför möjlighet att – oavsett om personen har samtyckt till åtgärden eller inte – kräva att förhör endast får avse annat än den överfördes egna brottslighet. För det fall Domstolen önskar höra en person om hans eller hennes egen brottslighet får den i stället ansöka om att personen skall överlämnas till Domstolen (dvs. vad som motsvarar utlämning vid samarbete mellan stater).

I förhållande till Domstolen skall ansökan om tillfällig överföring av en frihetsberövad prövas av regeringen och ansökan får avslås om ett överförande medför att tiden för frihetsberövandet förlängs eller om den frihetsberövades närvaro behövs i ett svenskt brottmål (4 kap. 30 § första och andra stycket). För att möjliggöra denna prövning måste ansökan ange hur lång tid den frihetsberövade behöver vistas utanför Sverige (4 kap. 29 § andra stycket). Vid bifall till ansökan skall det anges när personen senast skall återföras till Sverige, eller i förekommande fall, försättas på fri fot (4 kap. 30 § tredje stycket). Även dessa villkor får anses vara förenliga med stadgan (artiklarna 93:7 om överförande och 96:2 e och 3 om särskild information i ansökan). Stadgans föreskrifter om samråd och underrättelser kan iakttas vid regeringens prövning av ansökan.

Sammanfattningsvis är bestämmelserna om tillfälligt överförande av frihetsberövade i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål förenliga med stadgan och går till och med längre än vad som krävs i detta avseende.

5.4.1.7 Platsundersökningar

Stadgan förpliktar staterna att lämna rättslig hjälp i form av platsundersökningar och anger som ett exempel undersökning av gravplatser (punkt g). Det som främst avses är naturligtvis rättsmedicinsk och annan undersökning av t.ex. massgravar i det land där de misstänkta brotten har begåtts. Skyldigheten är dock inte begränsad till vissa stater eller platser, utan gäller generellt.

I enlighet med lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål kan sådana åtgärder vidtas utan tvångsmedel eller annan tvångsåtgärd med stöd av 1 kap. 2 § andra stycket och tvångsmedel i form av t.ex. husrannsakan kan beviljas om förutsättningarna därför är uppfyllda (se avsnitt 5.4.1.8). Härtill kan syn förekomma som en form av bevisupptagning (4 kap. 2 §). De åtgärder som omfattas av lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål torde i huvudsak uppfylla stadgans krav på rättslig hjälp i detta avseende.

Eftersom stadgan uttryckligen nämner undersökning av gravar bör förutsättningarna för att utföra sådana åtgärder bedömas närmare. Rättsmedicinsk obduktion eller likbesiktning, dvs. en rättsmedicinsk undersökning, får ske med stöd av lagen (1995:832) om obduktion m.m. En sådan undersökning av en avliden får bl.a. ske om det kan vara av betydelse för utredningen av ett dödsfall som inträffat under sådana omständigheter att det inte skäligen kan bortses från möjligheten att dödsfallet har samband med ett brott (13 § 1) eller för att fastställa en avlidens identitet (15 §). Sedan gravsättning skett får kroppen tas om hand för sådan undersökning om det skäligen kan misstänkas att dödsfallet har samband med brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år och undersökningen kan antas vara av väsentlig betydelse för utredningen eller annars om synnerliga skäl föreligger (16 §). Beslut om rättsmedicinsk undersökning som avses i 13 § 1 får meddelas av polismyndighet, åklagare eller allmän domstol och om det är fråga om gravöppning enligt 16 § skall beslutet meddelas av allmän domstol (18 §). Undersökningen skall utföras av läkare och polisen får närvara (19–20 §§).

Ett beslut om rättsmedicinsk undersökning motsvarar inte vad som vanligen brukar betecknas som tvångsmedel eller tvångsåtgärder. Samtidigt finns det ett visst inslag av tvång eftersom en sådan under-

sökning får genomföras även om åtgärden strider mot den avlidnes eller de närståendes inställning (17 §). Det är därför tveksamt om rättslig hjälp i form av rättsmedicinsk undersökning omfattas av bestämmelserna i 1 kap. 2 § andra stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, som utesluter tvångsmedel eller annan tvångsåtgärd. Det är inte heller klart att detta ryms inom någon annan åtgärd som anges lagen.

Rättslig hjälp med rättsmedicinsk undersökning bör därför regleras. Detta skulle kunna ske genom en särskild bestämmelse för Domstolen. Det är emellertid en form av rättslig hjälp som också bör kunna lämnas till stater, inte minst i ljuset av att komplementaritetsprincipen lägger det primära ansvaret för lagföring på staterna. Bestämmelser om rättslig hjälp med rättsmedicinsk undersökning bör därför i stället införas i lagen om rättslig hjälp i brottmål. De blir därmed även tillämpliga i förhållande till Domstolen och de internationella brottmålsribunalerna.

En ansökan om rättslig hjälp med rättsmedicinsk undersökning bör handläggas enligt bestämmelserna i lagen om obduktion m.m. och en rättsmedicinsk undersökning bör således kunna beslutas av polismyndighet, av åklagare och, beträffande undersökning sedan gravsättning skett enligt 16 § samma lag, av allmän domstol. Vidare är det i dessa fall rimligt att, om så begärs, tillåta domare i den utländska domstolen och företrädare för parterna i det utländska förfarandet att delta vid undersökningen. Därmed är det möjligt att tillgodose önskemål från Domstolen angående deltagande som följer av artikel 56 i Romstadgan.

I övrigt bör de allmänna bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål gälla även i dessa fall. För Domstolens och tribunalernas del finns dock vissa särbestämmelser i de särskilda lagarna om Sveriges samarbete med dessa organ. Det gäller bl.a. mottagaren av en ansökan, krav på dubbel straffbarhet och avslagsgrunder (beträffande Domstolen, se avsnitt 5.4.2, 5.4.3 och 5.4.7 och i fråga om tribunalerna, se 9 a § tribunallagen enligt SFS 2000:573, som har trätt i kraft den 1 oktober 2000).

5.4.1.8 Husrannsakan och beslag

Stadgans krav på rättslig hjälp i form av husrannsakan och beslag tillgodoses genom de bestämmelser som finns i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (4 kap. 14–24 §§). Egendom får enligt lagen tas i beslag och överlämnas till den begärande staten om den skäligen kan antas ha betydelse för utredning om gärningen, vara frånhängd någon genom brott eller vara förverkad på grund av brott (4 kap. 19 §). I det sistnämnda fallet krävs även att egendomen hade kunnat förverkas enligt

svensk lag i en rättegång här i landet och att det finns särskilda skäl att överlämna egendomen till den begärande staten.

Frågan om vilken beslutsordning som bör gälla beträffande beslag på Domstolens begäran behandlas i avsnitt 5.4.5.

5.4.1.9 Skydd av brottsoffer och vittnen

Enligt stadgan skall de anslutna stater tillhandahålla skydd av brottsoffer och vittnen i enlighet med nationella förfaranderegler (punkt j). Vissa åtgärder som omfattas av lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål såsom telefonförhör och förhör vid videokonferens har betydelse för att uppfylla kravet på biträde med skydd av brottsoffer och vittnen. Även andra skyddsåtgärder som kan medges i Sverige bör dock kunna lämnas på begäran av Domstolen. Dessa frågor behandlas vidare i avsnitt 5.6.

5.4.1.10 Identifiering, uppsökande, kvarhållande och beslag av egendom och brottsverktyg för ett senare förverkande

Stadgan förpliktar de anslutna staterna att biträda med åtgärder för att identifiera, spåra, kvarhålla och beslagta utbyte av brott, egendom och tillgångar samt brotts hjälpmedel i syfte att de senare skall förverkas (punkt k). Åtgärderna skall ske med beaktande av tredje mans rätt. Det bör noteras att stadgan innehåller materiella bestämmelser om förverkande på grund av brott (artikel 77:2 b). De sistnämnda bestämmelserna medger inte förverkande av brotts hjälpmedel och Domstolens framställningar till en stat att vidta åtgärder beträffande sådana hjälpmedel kan därmed främst förväntas vara i bevissyfte.

Även om det begrepp som används är förvillande, utgår stadgan från att "förverkande" (forfeiture) även skall kunna ske i avsikt att återbörda egendom som frånhänts brottsoffer genom brottet eller för att kompensera sådan egendom. Detta framgår av artikel 57:3 e om förundersökningskammarens behörighet att söka säkerhetsåtgärder i enlighet med artikel 93:1 k för ett senare förverkande, särskilt i brottsoffrens slutliga intresse (se även artikel 75:4). Av reglerna om gottgörelse till brottsoffer följer att enskilda personer kan vara mottagare av bl.a. restitution av egendom (artikel 75:1–2) och därmed bör säkerhetsåtgärder beträffande egendomen kunna ske i ett enskilt brottsoffers intresse. Förverkad egendom kan även tillföras den förvaltningsfond för brottsoffer som föreskrivs i artikel 79.

Lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål ger utrymme för att bistå Domstolen med åtgärder av det slag som avses. Rättslig hjälp som inte avser själva brottsutredningen eller brottmålsrättegången vid Domstolen omfattas av lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (1 kap. 5 §). Det gäller bl.a. rättslig hjälp som lämnas i ärenden som handläggs gemensamt med ett brottmål. Därmed kan bistånd med olika åtgärder lämnas även om de avser det civilrättsliga förfarande för gottgörelse till brottsoffer som föreskrivs i stadgan och inte det straffrättsliga förfarandet.

Stadgans krav på åtgärder för att spåra och identifiera nu aktuell egendom bör i många fall kunna tillgodoses genom sådan rättslig hjälp som avses i 1 kap. 2 § andra stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. I andra fall kan husrannsakan ske på begäran av Domstolen, se avsnitt 5.4.1.8. Vidare kan beslag och överlämnande av egendom till Domstolen ske. Det bör uppmärksammas att 4 kap. 19 § även medger beslag av egendom som skäligen kan antas vara frånhand någon genom brott eller vara förverkad på grund av brott i en utländsk rättegång om ett sådant förverkande också kunnat ske i Sverige och det finns särskilda skäl för att överlämna egendomen. Ett svenskt förverkande kan bl.a. avse utbyte av brott och hjälpmedel vid brott (36 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken). I fall som avses i 4 kap. 19 § krävs det inte att Domstolen har beslutat om förverkande för att den beslagtagna egendomen skall kunna överlämnas.

När det gäller kvarhållande (ordagrant översatt "frysning") av egendom och brottsverktyg uppstår vissa problem som också har uppmärksammas i anslutning till lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (se prop. 1999/2000:61 s. 122 f.). De består framförallt i det att kvarstadsbelagd egendom enligt nuvarande regler aldrig kan överlämnas till en främmande stat och att det saknas regler om "frysning" av tillgångar för att tillgodose extremt snabba åtgärder. Problemen bör dock inte överdrivas. Den generella hänvisningen i 2 kap. 1 § till åtgärder som kan vidtas i en svensk förundersökning eller rättegång enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning, innebär att t.ex. rättegångsbalkens regler om förvarstagande av egendom i avvaktan på kvarstad (26 kap. 3 §) och kvarhållande av försändelser som får tas i beslag (27 kap. 9 §) blir tillämpliga. Det allmänna skyndsamhetskravet i 2 kap. 10 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål bör också beaktas, se vidare avsnitt 5.4.4.

Kvarstad kan avse så mycket av en skäligen brottsmisstänkt persons egendom att det kan antas täcka bl.a. böter, värdet av förverkad egendom, skadestånd eller annan ersättning till målsägande (26 kap. 1 § rättegångsbalken). Den kvarstadsbelagda egendomen kan visserligen inte överlämnas till Domstolen men den kan säkras i Sverige till dess Domstolen har beslutat om förverkande eller gottgörelse i en dom.

Domen kan därefter verkställas i Sverige enligt de särskilda regler som föreslås gälla för Domstolen, se vidare avsnitt 5.9. Det bör i detta sammanhang noteras att det krav på verkställbarhet som ställs i 4 kap. 23 § för att beslag och kvarstad skall få ske för att säkerställa verkställighet av ett utländskt förverkandebeslut kommer att hänvisa till de särskilda reglerna som gäller för Domstolen och inte till den internationella verkställighetslagen. Det innebär bl.a. att kravet på dubbel straffbarhet enligt 5 § internationella verkställighetslagen inte är tillämpligt, vilket överensstämmer med det resonemang som förs i avsnitt 5.4.2. (se prop. 1999/2000:61 s. 201).

Stadgans regler i artikel 93:1 k ställer inte några krav på att åtgärderna skall ske inom viss tid eller att kvarstadsbelagd egendom omedelbart skall överlämnas till Domstolen. Överlämnandet skall, enligt stadgan, ske först sedan Domstolen har beslutat om förverkande eller gottgörelse till brottsoffer (artikel 109 och artikel 75:5, som hänvisar till den förstnämnda artikeln). Med hänsyn till vad som nu sagts om föreskrifterna i stadgan och de åtgärder som kan vidtas i Sverige, måste bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål om beslag, husrannsakan och kvarstad m.m., anses vara fullt tillräckliga för att uppfylla de krav som stadgan ställer.

5.4.1.11 Åtgärder av andra slag

Stadgan innehåller även en generell bestämmelse om rättslig hjälp i form av varje annan åtgärd för att främja utredning och åtal av brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion och som inte är förbjuden enligt lag i den anmodade staten (punkt l). Genom att alla åtgärder som omfattas av lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål också gäller i förhållande till Domstolen öppnas möjligheter att ge rättslig hjälp som inte uttryckligen anges i stadgan. Det gäller bl.a. hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning, hemlig kameraövervakning, kroppsvisitation och kroppsbesiktning.

Andra åtgärder som inte räknas upp i stadgan är de möjligheter som lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål ger i fråga om biträde med telefon- och videoförhör (4 kap. 8, 11 och 12 §§), förhör med andra än misstänkta (4 kap. 1 §), tillfälligt överförande för förhör m.m. av frihetsberövade som inte samtyckt till åtgärden (4 kap. 29 §), kroppsvisitation och kroppsbesiktning (4 kap. 18 §) samt de åtgärder som kan lämnas enligt bestämmelsen i 1 kap. 2 § andra stycket.

I likhet med vad som gäller i förhållande till de internationella brottmålsribunalerna (se 17 § i tribunallagen) bör det även för Domstolen införas en allmän bestämmelse som gör det möjligt att tillämpa även

andra författningar som rör rättslig hjälp till en utländsk stat eller myndighet i brottmål, till vilka lagen inte uttryckligen hänvisar. Därmed uppfylls bl.a. behovet av att bistå Domstolen med delgivning, se närmare i avsnitt 5.4.1.4.

5.4.2 Förutsättningar och villkor

Förslag: Krav på dubbel straffbarhet skall inte ställas beträffande åtgärder som omfattas av lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Regeringen avgör om en ansökan skall avslås och dess möjligheter att vägra bistånd bör lämnas helt oreglerad.

Skälen för förslagen: Enligt 2 kap. 1 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål skall rättslig hjälp lämnas på de villkor och under de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd under en svensk förundersökning enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning. Härtill kommer några åtgärder som inte är aktuella i ett nationellt brottmålsförfarande och som därför särskilt regleras i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Lagen innehåller vidare en generell hänvisning till att samma förfarande skall tillämpas som när en motsvarande åtgärd vidtas i en svensk förundersökning eller rättegång, dock med vissa undantag (2 kap. 10 §).

Den allmänna filosofin är därmed att Sverige skall kunna bistå andra stater med olika rättsliga åtgärder under samma villkor och förutsättningar som gäller för en sådan åtgärd i en svensk förundersökning eller rättegång. Sådana villkor och förutsättningar är t.ex. begränsningar i fråga om beslag av vissa handlingar som innehas av en advokat, läkare eller vissa andra yrkeskategorier som är undantagna från vittnesplikt i Sverige (se 27 kap. 2 och 3 §§ rättegångsbalken). Rättegångsbalken och andra författningar innehåller också villkor och förutsättningar som måste vara uppfyllda för att olika åtgärder skall få vidtas och för olika former av tvångsmedel gäller allmänt en proportionalitetsprincip (se 26 kap. 1 § andra stycket, 27 kap. 1 § tredje stycket och 28 kap. 3 a § samma balk).

De svenska materiella bestämmelserna om tvångsmedel i brottmål – vilka i princip skall tillämpas också vid rättslig hjälp till en annan stat enligt 2 kap. 1 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål – bygger på förutsättningen att det skall vara fråga om brott enligt svensk lag. Ofta kvalificeras detta krav genom föreskrifter att det måste vara fråga om ett brott som kan leda till ett fängelsestraff. Det gäller t.ex. för husrannsakan enligt 28 kap. 1 § rättegångsbalken samt för kroppsvisitation och kroppsbesiktning enligt 28 kap. 11 och 12 §§ samma balk.

I andra fall höjs kravet ytterligare genom villkor om ett visst minimistraff för brottet – t.ex. fängelse ett år eller däröver. Det gäller bl.a. för beslag av vissa skriftliga meddelanden som innehas av den misstänkte eller någon honom närstående (minst två års fängelse, 27 kap. 2 § rättegångsbalken) eller av brev, telegram eller annan försändelse som finns hos ett post- eller telebefordringsföretag (minst ett års fängelse, 27 kap. 3 § samma balk). Krav på misstanke om brott som har ett visst minimistraff föreskrivet ställs även beträffande åtgärder såsom hemlig teleavlyssning (27 kap. 18 § rättegångsbalken), hemlig teleövervakning (27 kap. 19 § rättegångsbalken), husrannsakan i transportmedel (28 kap. 2 § rättegångsbalken) och hemlig kameraövervakning (2 § lagen [1995:1506] om hemlig kameraövervakning).

Genom att upprätthålla sådana villkor också när åtgärden skall vidtas på begäran av en annan stat innebär det ett krav på s.k. dubbel straffbarhet. De gärningar som anses utgöra brott skiftar naturligtvis mellan olika länder och krav på dubbel straffbarhet försvårar det internationella straffrättsliga samarbetet. Enligt 2 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål görs det undantag från kravet på dubbel straffbarhet när det gäller vissa åtgärder som omfattas av lagen. Det uttrycks genom att rättslig hjälp med sådana åtgärder får lämnas även om den gärning som ansökan avser inte motsvarar ett brott enligt svensk lag. Kravet bibehålls dock för husrannsakan och beslag (med vissa undantag, se 4 kap. 20 §), kvarstad, hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning, hemlig kameraövervakning samt för kroppsvisitation, kroppsbesiktning och annan åtgärd enligt 28 kap. rättegångsbalken.

När det gäller samarbetet med de internationella brottmålsribunalerna gäller inte något krav på dubbel straffbarhet och ingen förändring gjordes i detta avseende med anledning av lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (se prop. 1999/2000:61 s. 174). Det kan noteras att detta avsteg från lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål inte är så omfattande eftersom kravet på dubbel straffbarhet beträffande husrannsakan, beslag och överlämnande av beslagtagna egendom inte är absolut. När en sådan åtgärd begärs av EU-stater, Norge eller Island får den nämligen vidtas även för gärningar som inte motsvarar brott enligt svensk lag (4 kap. 20 § första stycket). En förutsättning för att det skall få ske är att gärningen kan bestraffas med fängelse i den begärande staten. Överförd på tribunalerna – och på Domstolen när det gäller stadgans huvudbrott (se artikel 77) – skulle en sådan principiell förutsättning alltid vara uppfylld.

Romstadgan ger inte något utrymme för ett krav på dubbel straffbarhet. De brott som Domstolen skall utreda och lagföra är dock till sin natur sådana att ett krav av det slaget inte är motiverat. I likhet med vad

som gäller för tribunalerna bör kravet på dubbel straffbarhet enligt 2 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål undantas också i förhållande till Domstolen.

5.4.3 Ansökan m.m.

Förslag: Framställningar från Domstolen skall ges in till Justitiedepartementet. Sverige bör acceptera ansökningar och bifogade handlingar från Domstolen på svenska eller engelska.

Bestämmelserna i 2 kap. lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål angående ansökans innehåll (7 §) och språk (8 §), som överensstämmer med stadgans föreskrifter, tillämpas i förhållande till Domstolen.

Skälen för förslagen:

Avsändare och mottagare av en ansökan

I 2 § tribunallagen finns en föreskrift om vem som får göra en framställning för tribunalens räkning. Genom tillämpning av den nya lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål står det klart att såväl tribunalens åklagare som dess dömande kamrar har befogenhet att begära bistånd och föreskriften är därför inte längre nödvändig (jfr prop. 1993/94:142 s. 34 f.). Därmed behövs det inte heller någon särskild föreskrift i förhållande till Domstolen. En sådan föreskrift skulle dessutom kunna vara något missvisande eftersom kommunikationerna till och från Domstolen i praktiken med all sannolikhet att gå via dess registrator. Föreskrifter om detta har föreslagits i bevis- och förfaranderegler.

För närvarande gäller att ansökningar från en tribunal skall ges in till Utrikesdepartementet. Enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål skall den s.k. centralmyndighetsfunktionen för alla former av rättsligt samarbete skall flyttas över till Justitiedepartementet. Motsvarande förändring i utlämningslagstiftningen har trätt i kraft den 1 oktober 2000 (SFS 2000:567). Även beträffande ansökningar från Domstolen bör därmed Justitiedepartementet vara mottagare.

Bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål medger även att formell direktkommunikation skall kunna ske mellan myndigheter i vissa stater – EU-staterna, Norge och Island – och svenska åklagare och domstolar (2 kap. 6 § andra stycket). De bestämmelserna avses dock inte gälla för framställningar från de internationella

brottmålsribunalerna, vilka i stället alltid skall riktas till Justitiedepartementet (se prop. 1999/2000:61). Med hänsyn till de speciella samarbetsregler som gäller enligt Romstadgan – särskilt beträffande utrymmet för avslag på en ansökan – bör detsamma gälla i förhållande till Domstolen. Även återredovisningen till Domstolen bör gå via Justitiedepartementet (se 2 kap. 17 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål).

Motsvarande frågeställning uppkommer för det fall Sverige ansöker om rättslig hjälp från Domstolen i enlighet med artikel 93:10 (se vidare i avsnitt 5.7). Enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål får svenska åklagare och domstolar ansöka om rättslig hjälp i vissa fall utan att gå via centralmyndigheten. Med hänsyn till de särskilda villkor och begränsningar som gäller för rättslig hjälp från Domstolen till en stat samt för att skapa en konsekvent reglering bör sådana ansökningar till Domstolen alltid lämnas via Justitiedepartementet, vilket också följer av 3 kap. 2 § första stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Med hänsyn till att bestämmelserna om direktkommunikation i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål alltså inte är tillämpliga för Domstolen är det inte nödvändigt med en särreglering.

Ansökningens form och innehåll

När det gäller innehållet i en ansökan om rättslig hjälp finns det fakultativa bestämmelser i 2 kap. 4 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Dessa överensstämmer väl med motsvarande föreskrifter i Romstadgan (artikel 96:2 a–c). Detsamma gäller även lagens krav att ansökan skall vara skriftlig och får översändas per telefax eller, efter överenskommelse i det enskilda fallet, på annat sätt (2 kap. 4 § fjärde stycket, jfr. artikel 96:1).

Beträffande vissa åtgärder – telefonförhör (4 kap. 8 §), förhör genom videokonferens (4 kap. 11 §), beslag och kvarstad (4 kap. 14 §) och tillfälligt överförande av frihetsberövade för förhör m.m. (4 kap. 29 §) – ställs vissa krav på ansökans innehåll (2 kap. 4 § andra stycket). Sådana särskilda krav får ställas upp enligt stadgan (artikel 96:2 e och 3). Det kan dock noteras att Domstolen kan ha svårigheter att t.ex. beträffande beslag ange när åtal skall väckas eller dom meddelas i fall som vidtas på utredningsstadiet innan den misstänkte faktiskt har berövats friheten (se artikel 57:3 e). Eftersom den svenska regeln om sådana uppgifter är fakultativ behöver den dock inte ändras i förhållande till Domstolen. Regler om underrättelser till och samråd med den som gjort ansökan finns också i lagen (2 kap. 8 och 9 §§). Dessa frågor tas upp i avsnitt 5.8.5.

Språkfrågor

En ansökan om rättslig hjälp och bifogade handlingar skall normalt vara skrivna på svenska, danska eller norska, men även andra språk kan godtas av den instans som skall handlägga ärendet (2 kap. 5 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål). Stadgan ger staterna rätt att välja mellan något av Domstolens arbetspråk – franska eller engelska – eller ett officiellt språk i landet (artikel 87:2). Valet av språk skall anges i samband med att staten ansluter sig till stadgan men kan senare ändras. Det torde för svensk del inte vara nödvändigt att kräva översättningar till svenska, vilket naturligtvis medför extra kostnader och fördröjning för Domstolen, utan bör vara tillfyllest att ansökan och bifogade handlingar är skrivna på antingen svenska eller engelska. Det bör i sammanhanget också noteras att svenska domstolar får tillåta att ärendet om rättslig hjälp handläggs på ett främmande språk, om det är lämpligt (2 kap. 10 § samma lag). Om det i något undantagsfall skulle behövas en översättning till svenska bör detta kunna ombesörjas av centralmyndigheten (se även prop. 1999/2000:61 s. 95 f.). För tydlighets skull bör det av lagen framgå att ansökningar får göras på svenska eller engelska.

I enlighet med vad som vanligen gäller vid internationell rättslig hjälp i brottmål skall återredovisningen till Domstolen ske på originalspråket, dvs. i Sveriges fall normalt på svenska (artikel 99:3). Den handläggande myndigheten behöver alltså inte låta översätta det material som skall återrapporteras och eventuella översättningskostnader beträffande sådant material skall därmed alltid betalas av den som ansöker om åtgärden.

5.4.4 Allmänna bestämmelser om förfarandet

Förslag: Förfaranderegler i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (2 kap. 7–12 och 17 §§), inklusive utrymmet för Domstolen att ställa särskilda villkor för förfarandet, tillämpas även i förhållande till Domstolen.

Skälen för förslagen: Som framgår av avsnitt 5.4.3 bör alla ansökningar från Domstolen gå via Justitiedepartementet. I enlighet med lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål skall ansökan sedan vidarebefordras till en svenska myndighet – domstol eller åklagare – som skall handlägga den, såvida ansökan inte skall prövas av regeringen (2 kap. 6 § första stycket). När det gäller åklagare skall ansökan vidarebefordras till Riksåklagaren eller efter samråd med Riksåklagaren till en behörig åklagare. Vilken domstol (tingsrätt) eller åklagare som skall handlägga ansökan framgår av 2 kap. 7 § och en ansökan som kommit fel skall överlämnas till en behörig tingsrätt eller åklagare. Detta

är rent interna svenska bestämmelser om handläggningen som inte berörs av stadgans föreskrifter.

Tidsfrister

Enligt stadgan skall brådskande ansökningar behandlas och svar lämnas med skyndsamhet (artikel 99:2), vilket tillgodoses av lagens allmänna bestämmelse att alla ansökningar skall behandlas skyndsamt (2 kap. 10 §). I 2 kap. 4 § tredje stycket föreskrivs vidare att ansökan skall ange om ärendet är brådskande och om verkställighet önskas inom en viss tidsfrist samt skälen för detta. Om en sådan tidsfrist inte kan hållas skall normalt underrättelse lämnas (2 kap. 8 § andra stycket). Romstadgan innehåller inga bestämmelser om tidsfrister men det kan förutsättas av bevis- och förfarandereglerna kommer att innehålla föreskrifter om att Domstolen skall kunna ange frister i sina ansökningar. Den ordning som anvisas i lagen om internationellt rättslig hjälp i brottmål uppfyller de krav som kan anses följa av stadgan.

Svenska villkor beträffande förfarandet, ofullständiga ansökningar och hinder mot verkställighet

I 2 kap. 9 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål finns förfaranderegler för fall när ansökan är ofullständig och fall när den bara kan bifallas delvis eller under vissa villkor. Bestämmelserna föreskriver att den begärande staten skall ges tillfälle att yttra sig och komplettera eller ändra ansökan så att den skall kunna bifallas. Förfarandet är helt i linje med stadgans bestämmelser som bygger på att nationella förfaranden skall tillämpas (artiklarna 93:1 och 99:1) samt medger att den anmodade staten kan föreskriva vissa förutsättningar eller villkor, generellt eller i det enskilda fallet (artiklarna 93:5 och 96:3). Frågan om särskilda villkor för vad som skall ges in med ansökan har redovisats i avsnitt 5.4.3 ovan.

Som närmare redovisas i avsnitt 5.4.7 bör det alltid vara regeringen som skall besluta om en ansökan från Domstolen helt eller delvis skall avslås. Den åklagare eller domstol som finner att de förutsättningar eller villkor som gäller för den begärda åtgärden inte är uppfyllda skall därför överlämna ärendet till regeringen. Centralmyndigheten, dvs. Justitiedepartementet, bör sköta kontakterna med Domstolen angående ändring eller komplettering av en ansökan (se vidare i avsnitt 5.8.5). I avsnitt 5.4.6 redovisas vissa villkor som kan ställas gentemot Domstolen.

Villkor beträffande förfarandet som Domstolen ställer

Enligt stadgan skall, som tidigare nämnts, i huvudsak nationella förfaranderegler tillämpas (artiklarna 93:1 och 99:1), vilket överensstämmer med vad som föreskrivs i 2 kap. 10 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Domstolen kan dock föreskriva att särskilda förfaranden eller villkor skall tillämpas – vilket i så fall skall anges i ansökan (artikel 96:2 d) – och verkställigheten skall ske med beaktande av dessa föreskrifter såvitt det inte är förbjudet enligt nationell rätt (artikel 99:1).

Erfarenheter från bl.a. Jugoslavientribunalen understryker vikten av att Domstolen har möjlighet att föreskriva vissa villkor för förfarandet. I ett mål inför tribunalen underkändes bevisning som tagits upp av nationella myndigheter med hänvisning till att detta skett i strid med tribunalens förfaranderegler (det s.k. *Celebici*-målet, *Åklagaren ./ Delalic m.fl.*, mål IT-96-21-T, rättegångskammarens beslut den 2 september 1997). Fallet gällde uppgifter som en misstänkt hade lämnat i ett förhör, vilket i enlighet med nationell (österrikisk) lag hade hållits utan möjlighet för försvararen att närvara.

Lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål innehåller regler i 2 kap. 11 § om att en begäran om ett visst förfarande skall följas. Det är bara om det begärda förfarandet strider mot grundläggande principer i den svenska rättsordningen som en sådan begäran skall vägras. Detta uppfyller väl den nämnda föreskriften i stadgan och den generella princip som gäller för att vägra verkställighet av en begärd åtgärd (artikel 93:3).

Lagens bestämmelser innebär att ett begärt förfarande som inte är reglerat eller som t.o.m. strider mot svenska bestämmelser skall tillåtas så länge det inte strider mot grundläggande principer som vår rättsordning kan sägas utgå från (se prop. 1999/2000:61 s. 98 ff.). I propositionen uttalas att t.ex. formerna för och innehållet i en ed som avläggs mycket väl kan avvika från motsvarande svenska bestämmelser. Däremot anförs det i och för sig oskrivna förbudet att höra en misstänkt eller tilltalad under ed enligt svensk rätt som en grundläggande princip som inte får åsidosättas. Även om det inte är klarlagt i stadgan huruvida en misstänkt eller tilltalad kan tillåtas att lämna sin berättelse under ed (jfr artikel 67:1 h som endast avser rätten att höras utan att ed avläggs) – något som är möjligt i vissa rättsordningar – har Sverige alltså utrymme enligt stadgan för att hävda detta förbud.

I fråga om det uttryckliga svenska förbudet att höra en målsägande under ed (36 kap. 1 § rättegångsbalken) påpekas emellertid att det inte kan anses följa av en sådan grundläggande rättsprincip som i och för sig hindrar att detta sker på begäran av en annan stat. Att höra en målsägande under ed anses dock ändå uteslutet med hänsyn till menedsansvarets nuvarande utformning – en målsägande kan inte dömas

för mened. Detta innebär en komplikation i förhållande till Domstolen där målsägande kommer att betraktas och behandlas som vittnen när de hörs i bevis syfte i det straffrättsliga förfarandet. Erfarenheterna från de nuvarande tribunalerna visar dessutom att de personer som hörs som vittnen till övervägande delen vore att anse som målsägande enligt svenska regler.

För att vägra ett förfarande som Domstolen begärt räcker det visserligen med att hänvisa till att förfarandet är förbjudet i svensk rätt (artikel 99:1). Med hänsyn till hur viktigt det är för Domstolen att kunna använda målsägandeberättelser som bevisning är det ändå påkallat med en närmare analys av det svenska förbudet mot förhör med målsägande under ed. Även om inte förbudet i sig följer av en grundläggande rättslig princip så är det nära förenat med sådana principer. Förutom bristen på menedsansvar är att det enligt svensk rätt inte möjligt att tvinga en målsägande att lämna sin berättelse. Bestämmelserna i 36 kap. 21 § rättegångsbalken om vittnesplikt gäller endast för vittnen och får inte utan lagstöd tillämpas på en målsägande. Funktionen med att avlägga ed hänger naturligtvis samman med den sanningsplikt som därav följer – och därmed ett menedsansvar – men eden förutsätter också förekomsten av en skyldighet att redovisa sin berättelse inför domstol, en vittnesplikt. Avsaknaden av en sådan plikt, dvs. rätten att få försöka skydda sig själv, är ju en huvudanledning varför en misstänkt eller tilltalad inte får höras under ed i Sverige.

Principen att ed endast får avläggas av någon som är skyldig att lämna sin berättelse inför domstolen – vittnesplikt – och som därvid är skyldig att tala sanning – sanningsplikt under menedsansvar – måste anses vara grundläggande för vår rättsordning. En begäran från Domstolen om att höra en målsägande under ed skulle därför kunna vägras med hänvisning till de nuvarande svenska reglerna utan att detta skulle bryta mot stadgans grundläggande princip om att framställningen bara skall vägras om verkställandet strider mot befintliga grundläggande rättsliga principer (artikel 93:3).

Det bör dock nämnas att reglerna om att höra en målsägande under ed i vissa fall, och därmed bestämmelserna om menedsansvar, på begäran av en annan stat kommer att ses över i samband med Sveriges tillträde till den EU-konvention om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål som antogs av rådet för rättsliga och inrikes frågor den 29 maj 2000 (se prop. 1999/2000:61 s. 101). I samband med en översyn av dessa regler bör även Domstolens behov beaktas. Stadgans krav på de anslutna staterna i fråga om brott mot Domstolen och dess verksamhet – vilka också avser menedsbrott – har viss betydelse i detta avseende. Dessa frågor behandlas i avsnitt 5.10.

Utrymmet i lagen för att tillgodose särskilda villkor och förfaranden uppfyller därmed stadgans krav. Frågor om underrättelser till och samråd med Domstolen beträffande sådana villkor behandlas i avsnitt 5.8.5.

Rätt att närvara vid förhör och förhandlingar m.m.

En särskild fråga som bör beaktas gäller möjligheterna för Domstolens åklagare och andra parter att närvara vid förfaranden som rör rättslig hjälp från Sverige. Det kan även tänkas att Domstolen kommer att kräva sådan närvarorätt i samband med sin ansökan om rättslig hjälp.

För vissa åtgärder innehåller lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål bestämmelser om närvarorätt för den som gjort ansökan och dessutom om rätt att, med vissa begränsningar, ställa frågor. Det gäller vid förhör under förundersökningen (4 kap. 1 § andra stycket), bevisupptagning vid domstol (4 kap. 4 §) och vid kvarstads- och beslagsförhandlingar (4 kap. 17 §). Även den misstänkte eller tilltalade får närvara. Förhör skall följa bestämmelserna om förundersökning i brottmål, vilket ger ett visst utrymme för den misstänkte eller dennes försvarare att närvara även vid förhör med andra personer och även att ställa frågor (se 23 kap. 10 och 11 §§ rättegångsbalken). Vid bevisupptagning inför domstol har parter och deras ombud rätt att närvara och får med rättens samtycke ställa frågor till den som hörs och vid kvarstads- och beslagsförhandlingar kan den misstänkte eller tilltalade uppträda i egenskap av den som drabbats av åtgärden (4 kap. 4 och 17 §§ lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål). Lagen ger därmed utrymme att uppfylla även sådana villkor från Domstolens sida. Detta ligger dessutom helt i linje med stadgans principer om rätts-säkerhet för den som är misstänkt eller tilltalad samt om möjligheter för Domstolens åklagare att medverka även när nationella åtgärder vidtas (se t.ex. artiklarna 55, 67 och 99:4). Det kan t.ex. vara en förutsättning när Domstolen t.ex. tillämpar stadgans regler om förfarandet vid unika undersökningstillfällen (artikel 56).

Frågan om möjligheterna för Domstolens åklagare att vidta utredningsåtgärder i Sverige som inte innefattar tvångsmedel eller annan tvångsåtgärd utan svenska myndigheters medverkan (artikel 99:4) har presenterats i avsnitt 4.8.3. Det gäller särskilt förhör med personer som frivilligt går med på att höras och skall normalt föregås av samråd mellan Domstolen och staten i fråga. Föreskrifterna påkallar inte några särskilda lagregler. Beträffande villkor som kan ställas från svensk sida i samband med sådana åtgärder, se avsnitt 5.4.4.

Vidare bör skyddet för rättigheter som enligt stadgan tillkommer den som är misstänkt eller tilltalad för brott beaktas (artiklarna 55 och 67). Detta skydd torde vara väl tillgodosett genom bestämmelserna i 2 kap.

12 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål som föreskriver att det som skall höras eller annars fullgöra något enligt lagen har rätt att vägra om det finns stöd för denna vägran i svensk lag eller den begärande statens lag. I förhållande till Domstolen innebär detta alltså en hänvisning till de regler som gäller inför Domstolen. Bestämmelsen gäller även för situationer när en person som hörs vägrar att yttra sig med hänvisning till svensk sekretess som berör nationell säkerhet eller försvarshemligheter (se artikel 99:5).

En annan fråga som inte behandlas i lagen är information om den misstänktes rättigheter i samband med förhör. Sådan information skall enligt stadgan även lämnas till den som är misstänkt och som hörs av nationella myndigheter på Domstolens begäran (artikel 55:2). Bestämmelser om sådan information bör kunna ges i tillämpningsföreskrifter till lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen (se avsnitt 5.3).

Övriga frågor

I 2 kap. 13 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål finns bestämmelser om rätt till offentlig försvarare, målsägandebiträde och stödperson för den som är misstänkt, åtalad eller målsägande som skall höras enligt lagens bestämmelser eller annars drabbas av en begärd åtgärd. De innebär att sådana personer skall ha samma rätt som vid en svensk förundersökning eller rättegång. Dessutom kan offentlig försvarare enligt 21 kap. rättegångsbalken förordas för att tillvarata den misstänktes eller tilltalades intressen vid en bevisupptagning med någon annan person, om särskilda skäl föreligger (4 kap. 3 § samma lag). Hur dessa frågor bör regleras i förhållande till Domstolen behandlas närmare i avsnitt 5.8.1. De krav på samråd och underrättelser som stadgan ställer redovisas i avsnitt 5.8.5.

5.4.5 Beslutsordningen vid beslag

Förslag: Den beslutsordning för beslag som gäller enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål skall också tillämpas i förhållande till Domstolen och de internationella brottmålsribunalerna. Det innebär att åklagaren skyndsamt skall anmäla verkställda beslag till rätten och att rätten, efter förhandling, skall pröva om beslaget är lagligen grundat och om egendomen skall överlämnas till den som har begärt åtgärden.

Skälen för förslagen: Handläggningen av ansökningar om beslag regleras särskilt i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Den beslutsordning som där anges innebär vissa ändringar jämfört med den ordning som föreskrivs i tvångsmedelslagen i fråga om icke-nordiska framställningar om beslag (jfr prop. 1999/2000:61 s. 120 ff.). Enligt den nya lagen skall alla ansökningar om beslag handläggas i den ordning som hittills gällt för nordiska ansökningar. Det innebär att de skall handläggas av åklagare och att verkställda beslag skyndsamt skall anmälas till rätten för prövning, varvid en förhandling skall hållas (4 kap. 16 §). Rätten skall pröva om beslaget är lagligen grundat och om egendomen skall överlämnas till den begärande staten (4 kap. 21 §). Genom denna ordning kommer domstolsprövningen till stånd direkt och åtgärden kan därmed snabbare vinna laga kraft, vilket är en förutsättning för att ärendet skall kunna återredovisas till den begärande staten (se prop. 1999/2000:61 s. 121). Det är sedan åklagaren som verkställer rättens beslut att beslagtagna egendom skall överlämnas till en annan stat (4 kap. 22 §).

I förhållande till de internationella brottmålsribunalerna gäller en annan ordning för domstolsprövning av beslag och överlämnande av beslagtagna egendom som avviker från vad som gäller enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Den avviker även från tvångsmedelslagens reglering. Reglerna innebär att domstol skall pröva ett verkställt beslag endast om den som drabbats av åtgärden särskilt begär det samt att det är regeringen som skall besluta om beslagtagna egendom skall överlämnas till en tribunal. För beslagsförhandlingar gäller bestämmelserna i 24 kap. 17 § andra stycket rättegångsbalken. Vid den tekniska anpassning av tribunallagen till den nya lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål görs ingen ändring av denna särlösning för tribunalerna (se prop. 1999/2000:61 s. 174). Frågan om beslutsordningen bör dock tas upp på nytt i samband med att den bedöms i förhållande till Domstolen.

Såväl praktiska som sakliga skäl talar för att den beslutsordning som gäller i allmänhet också skall tillämpas beträffande Domstolen. Det skäl som anges för regleringen i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, nämligen möjligheterna att kunna återredovisa ärendet och i förekommande fall överlämna beslagtagna egendom till den begärande staten, gäller i lika hög grad i förhållande till Domstolen. Det finns vidare inga bärande skäl för att regeringen skall besluta om överlämnande av beslagtagna egendom till Domstolen när detta skall beslutas av domstol i förhållande till andra stater. Samma ordning föreslås också för de internationella brottmålsribunalerna. Det bör här framhållas att det uteslutande är regeringen som beslutar om avslag på ansökan (avsnitt 5.4.7). Om en domstol finner att egendomen inte skall

överlämnas till Domstolen skall ärendet överlämnas till regeringen. Regeringens prövning aktualiseras däremot inte vid bifallande beslut.

Frågor om krav på dubbel straffbarhet m.m. har behandlats i avsnitt 5.4.2 och om särskilda krav på ansökan (4 kap. 14 §) och allmänna regler om förfarandet i avsnitt 5.4.3 och 5.4.4. Vidare gäller även i dessa fall de möjligheter att ställa villkor om användningsbegränsningar som redovisas i avsnitt 5.4.6.

5.4.6 Villkor om användningsbegränsningar m.m.

Förslag: Regeringen beslutar om rättslig hjälp till Domstolen skall förenas med villkor enligt 5 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål samt om undantag från sådana villkor enligt 5 kap. 3 § samma lag. Motsvarande bestämmelser införs i förhållande till de internationella brottmålsribunalerna.

Skälen för förslagen: Lagen om internationell rättslig hjälp innehåller bestämmelser som gör det möjligt att ställa villkor om användningsbegränsningar m.m. i förhållande till den som har begärt åtgärden (2 kap. 1 § tredje stycket och 5 kap. 2 §). Det gäller villkor som är påkallade av hänsyn till enskilds rätt eller är nödvändiga från allmän synpunkt. Sådana villkor får dock inte ställas upp om det strider mot en internationell överenskommelse som är tillämplig på ärendet. Reglerna gäller också beträffande överenskommelser med mellanfolkliga organisationer, t.ex. Domstolen (5 kap. 4 §). Enligt förarbetena bör bestämmelserna tillämpas med stor restriktivitet när det gäller villkor som är påkallade – *nödvändiga* – med hänsyn till allmän synpunkt, t.ex. en pågående svensk förundersökning som är i ett känsligt utredningsskede eller material som hämtats in genom hemlig televlyssning eller hemlig kameraövervakning (se prop. 1999/2000:61 s. 147 f.). Utrymmet för villkor är dock avsett att vara mer frikostigt när det gäller en enskilds rätt.

Lagen utgår från att det är den handläggande svenska åklagaren eller domstolen som skall besluta om sådana villkor och som även har rätt att medge undantag från villkoret (5 kap. 3 §).

Stadgan innehåller vissa bestämmelser om användningsbegränsningar för upplysningar eller material som tillhandahålls av en stat. Dessa hänger främst samman med regleringen av information som rör nationell säkerhet (artikel 72), vilken har presenterats i avsnitt 4.6.5. Kortfattat gäller att de anslutna staterna har en långtgående skyldighet att hitta former för att samarbeta med Domstolen även i fråga om sådan

information men det är staten som slutligt avgör om informationen skall lämnas ut eller inte. Bland de arrangemang som nämns ingår möjligheten att föreskriva villkor för Domstolens användning eller hantering av informationen (artikel 72:5 d).

Som allmän regel gäller att Domstolen skall tillförsäkra sekretess beträffande handlingar och upplysningar med de undantag som är nödvändiga för dess straffrättsliga förfarande (artikel 93:8 a). Med hänsyn till de förfaranderegler som gäller för Domstolen, framförallt i fråga om redovisning av bevisning m.m. mellan åklagaren och den misstänkte eller tilltalade ("disclosure"), är detta närmast att likna vid en form av förundersökningssekretess vid Domstolen. Om det är nödvändigt får emellertid den anmodade staten överlämna handlingar eller upplysningar under förbehåll om sekretess och Domstolens åklagare kan åta sig att bara använda informationen för att generera annan bevisning samt att inte lämna ut den ens till den misstänkte eller tilltalade utan uppgiftslämnarens medgivande (artiklarna 93:8 b och 54:3 e). Dessa möjligheter är dock inte begränsad till information som rör en stats nationella säkerhet utan kan även tillämpas i andra fall. Staten kan senare ta tillbaka sådana villkor (artikel 93:8 c).

När det gäller hänsynstaganden till en pågående nationell brottsutredning – om annan brottslighet – medger stadgan att villkor ställs i form av att verkställigheten av Domstolens ansökan skjuts upp under den tid som är nödvändig för att slutföra den aktuella utredningen eller rättegången (artikel 94). Om det nationella förfarandet i stället avser samma gärning som också Domstolen behandlar, gäller de särskilda föreskrifter som reglerar komplementaritetsprincipen, se avsnitt 4.8.4.

Stadgan ger alltså utrymme för att föreskriva användningsbegränsningar och andra villkor under vissa förutsättningar, särskilt när de bygger på allmänna synpunkter såsom nationell säkerhet och nationella brottsutredningar. I fråga om hänsynstaganden till någon enskilds rätt är utrymmet mer oklart men särskilt beträffande den som är misstänkt eller tilltalad för brott bör det finnas utrymme för villkor som överensstämmer med de rättigheter och skyddsregler som föreskrivs i stadgan (artiklarna 55, 67 och 68). När det gäller brottsoffer och vittnen bör villkor kunna ställas som överensstämmer med bestämmelserna om skydd för deras fysiska och psykiska välbefinnande, värdighet och frid (artikel 68). Med hänsyn till förbehållet i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål att villkor inte får strida mot en internationell överenskommelse är bestämmelserna om svenska villkor vid rättslig hjälp förenliga med stadgan.

När det gäller beslut om villkor bör det dock – liksom vid avslagsbeslut m.m. – vara regeringen och inte en handläggande myndighet som beslutar om villkor av detta slag samt om undantag från ställda villkor. Denna avvikelse från lagen om internationell rättslig hjälp

i brottmål bör regleras i lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen.

I fråga om de internationella brottmålsribunalerna bör det också klargöras att det är regeringen som fattar beslut enligt 5 kap. 2 och 3 §§ lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål.

5.4.7 Avslag på en ansökan

Förslag: Regeringen avgör om en ansökan från Domstolen skall avslås och dess möjligheter att lämna hjälp bör inte regleras. Den som handlägger ansökan skall därför överlämna ärendet till regeringen om de förutsättningar eller villkor för rättslig hjälp som gäller enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål inte är uppfyllda.

Skälen för förslaget: Reglerna om avslag på en ansökan från de internationella brottmålsribunalerna avviker från reglerna i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (se 9 a § i tribunallagen enligt prop. 1999/2000:61). Det konstateras att det finns ett visst, om än ytterst begränsat, utrymme för att vägra att bistå tribunalerna med en åtgärd som skulle vara uppenbart stötande eller annars stå i uppenbar strid med den svenska rättsordningen (prop. s. 174, som hänvisar till ett uttalande i prop. 1993/94:142 s. 29). Även Jugoslavientribunalens egen praxis bekräftar att utrymmet för vägran är starkt begränsat (överklagandekammarens avgörande den 29 oktober 1997 i mål IT-95-14-AR108bis, *Åklagaren ./ Tihomir Blaškic*). De vägransgrunder som anges i 2 kap. 14 § första stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, och som ordagrant knyter an till formuleringen i 1959 års europeiska konvention om inbördes rättshjälp i brottmål, ger större utrymme för avslag än säkerhetsrådets resolutioner om inrättandet av tribunalerna medger. Vägransgrunderna, vilka regeringen skall avgöra, är dessutom utformade som obligatoriska. Bestämmelserna skall därför inte tillämpas i förhållande till de internationella brottmålsribunalerna och möjligheterna för regeringen att vägra bistånd är även i fortsättningen helt oreglerad såvitt gäller tribunalerna.

Vidare föreskrivs i 2 kap. 14 § att en ansökan får avslås om gärningen har karaktär av ett politiskt brott, utgör ett militärt brott som inte motsvarar även ett annat brott enligt svensk lag som inte är ett militärt brott, om det i Sverige har meddelats dom eller beslut om åtalsunderlåtelse beträffande gärningen eller om omständigheterna annars är sådana att ansökan inte bör bifallas (andra stycket). Det gäller dock inte bl.a. om ett avslag strider mot en internationell överenskom-

melse som gäller mellan Sverige och den begärande staten (tredje stycket). Sannolikt utesluter redan detta en tillämpning av de fakultativa avslagsgrunderna i andra stycket i förhållande till tribunalerna, vilket också uttryckligen föreskrivs i tribunallagen.

Särskilda regler föreskrivs även när det gäller beslut om avslag (se 9 a § tribunallagen enligt SFS 2000:562, som har trätt i kraft den 1 oktober 2000). De skiljer sig från föreskrifterna i 2 kap. 15 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål i det att de anvisar regeringen som beslutsfattare för alla avslagsbeslut. Syftet med den diskretionära prövning som därmed anvisas är att säkerställa att bistånd lämnas till tribunalerna i den utsträckning som krävs enligt deras stadgor (prop. 1999/2000:61 s. 174).

Även när det gäller Domstolen är utrymmet för avslag på en ansökan om rättslig hjälp enligt Romstadgan mycket begränsat. Ett undantag från samarbetskyldigheten gäller för begäran om åtgärder som strider mot en befintlig, grundläggande och allmän rättsligt princip i nationell rätt (artikel 93:3). Om en sådan situation inträffar skall staten samråda med Domstolen (artikel 93:5). Vidare kan samarbete vägras beträffande information som berör nationell säkerhet, men först sedan ett särskilt samrådsförfarande har genomförts (artiklarna 72, 73 och 93:4). Staten skall alltid underrätta Domstolen om skälen att avslå en framställning (artikel 93:6).

Med de avvikelser från lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål beträffande avslagsbeslut som gäller i förhållande till de internationella tribunalerna uppfylls de krav som ställs i Romstadgan. Motsvarande bör därför även gälla i förhållande till Domstolen. De särskilda krav som stadgan ställer i fråga om underrättelser och samråd (bl.a. artiklarna 93:3 och 9, 96:3 och 97), överenskommelser om särskilda villkor m.m. (artikel 93:5), möjligheter att skjuta upp verkställandet av en ansökan med hänvisning till en pågående nationell brottmålsprocess eller invändningar angående Domstolens behörighet att pröva den aktuella saken (artiklarna 94 och 95) samt det särskilda förfarande som gäller för information som berör nationell säkerhet (artiklarna 72, 73 och 93:4) kan därigenom iaktas i samband med regeringens handläggning av frågan om avslag. Därmed underlättas dessutom handläggningen genom en enhetlig ordning för prövningen av om en ansökan om rättslig hjälp skall avslås, oavsett om ansökan kommer från en internationell brottmålstribunal eller den framtida internationella domstolen. Att skäl för avslag skall anges framgår av 2 kap. 16 § samma lag, vilket överensstämmer med stadgan (se bl.a. artiklarna 72:6 och 93:6).

Den åklagare eller domstol som handlägger saken skall alltså överlämna ärendet till regeringen för beslut om det finns grund för att avslå Domstolens ansökan. Ett sådant överlämnande bör ske om åklagaren

eller domstolen finner att de förutsättningar eller villkor som gäller enligt 2 kap. 1 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål inte är uppfyllda. De omständigheter som enligt stadgan kan föranleda avslag på Domstolens ansökan om rättslig hjälp (se artikel 93:3 och 4) kommer därmed att fångas upp och regeringen kan vid behov inleda de förfaranden som gäller enligt stadgan beträffande information som rör nationella säkerhetsintressen (artikel 72).

Stadgans regler om uppskjutande av en begärd åtgärd – vilka även gäller överförande av en misstänkt eller tilltalad till Domstolen för lagföring – bedöms särskilt i avsnitt 5.8.3.

5.5 Lagstiftning om överlämnande av personer till Domstolen för lagföring m.m.

5.5.1 Överlämnande av misstänkta, tilltalade och dömda till Domstolen

Förslag: I likhet med vad som gäller enligt tribunallagen får regeringen besluta att den som vid Domstolen är misstänkt, tilltalad eller dömd för folkmord, brott mot mänskligheten eller krigsförbrytelse skall överlämnas till Domstolen. Domstolens häktningsbeslut eller dom skall godtas som grund för överlämnandet.

Skälen för förslagen: I det rättsliga samarbetet mellan stater används termen *utlämning* för att beteckna att någon som är misstänkt för brott överförs från en stat till en annan för att lagföras. I Sverige regleras utlämning främst av bestämmelserna i lagen (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen) och i lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge (nordiska utlämningslagen). Frågor om överföring för andra ändamål, t.ex. för straffverkställighet, regleras i andra författningar.

Lagstiftningen bygger till stor del på internationella överenskommelser och förutsättningarna för utlämning är normalt starkt begränsade, dvs. att det finns många grunder för att vägra en framställning om utlämning. Detta hänger till stor del samman med att den anmodade staten inte har möjligheter att påverka lagstiftning och övrig rättsutveckling i andra stater. I förhållande till Domstolen är dock förutsättningarna annorlunda. Här har de anslutna staterna varit med att skapa regelverket för Domstolen och dess verksamhet och de har vidare möjligheter att påverka förändringar av reglerna i framtiden. Domstolens uppgift är dessutom begränsad till ett litet antal mycket allvarliga brott och den får den bara ta sig an brott som staterna inte har hanterat på ett tillbörligt sätt (komplementaritetsprincipen, se avsnitt 4.4.5). Den saknar även en egen poliskår med behörighet att gripa misstänkta och föra dem till Domstolen. För att markera de speciella förutsättningar som gäller bör i stället för termen utlämning termen *överlämnande* användas i förhållande till Domstolen.

Förutsättningarna för överlämnande av någon från Sverige till Domstolen och förfarandet för detta behandlas nedan. Frågor om användningen av tvångsmedel i samband med ett överlämnande redovisas i avsnitt 5.5.2. Övrig lagstiftning som hänger samman med den s.k. specialitetsprincipen och frågan om transitering av misstänkta och dömda genom Sverige tas upp särskilt i avsnitt 5.5.4 och 5.5.5.

Stadgan innehåller även vissa föreskrifter som gäller generellt, dvs. både för överlämnande till Domstolen och för rättslig hjälp av annat slag. Det gäller bl.a. förutsättningarna för att skjuta upp verkställighet av en begäran i vissa fall (artiklarna 89, 94 och 95), förfarandet vid konkurrerande framställningar från Domstolen och en annan stat (artikel 90) och allmänna frågor om underrättelser till och samråd med Domstolen (artiklarna 91:4 och 97). Bedömningar och förslag i dessa frågor och beträffande regler om offentlig försvarare m.m. redovisas i avsnitt 5.8.1 till 5.8.5.

Förutsättningar för ett överlämnande till Domstolen

För att kunna fullgöra sin uppgift föreskriver stadgan en ordning för samarbete med Domstolen som inte medger de begränsningar som normalt gäller vid utlämning. I princip saknas det utrymme för staterna att vägra en framställning från Domstolen, vilket motsvarar vad som också gäller i förhållande till Jugoslavien- och Rwandatribunalerna.

Huvudprincipen är att de anslutna staterna till fullo skall samarbeta med Domstolen (artikel 86). Stadgan föreskriver förutsättningarna för att Domstolen skall få meddela ett beslut av häktning, vilket kan ligga till grund för en begäran till en stat om provisoriskt anhållande eller häktning och överlämnande för lagföring (artikel 58). En ansluten stat är skyldig att, i enlighet med stadgans föreskrifter och de förfaranden som föreskrivs i nationell rätt, efterkomma Domstolens begäran (artikel 89:1). När en sådan begäran lämnas skall den anmodade staten omedelbart vidta åtgärder för att gripa den eftersökte och ett beslut om överlämnande skall verkställas så snart som det är möjligt (artikel 59:1 och 7). Som alternativ till häktning kan Domstolen i stället utfärda en kallelse, som kan förenas med särskilda föreskrifter (artikel 58:7).

Överlämnande till Domstolen skall kunna ske beträffande den som vid Domstolen är misstänkt, tilltalad eller dömd för brott. Med hänsyn till att stadgan inte ger något uttryckligt utrymme för att vägra en ansökan om överlämnande till Domstolen måste den prövning som görs i verkställighetsstaten vara ytterst begränsad och, i likhet med vad som anfördes i samband med tribunallagen (prop. 1993/94:142 s. 29 f.), inskränka sig till de fall då ett bifall till den aktuella åtgärden skulle vara

uppenbart stötande eller annars stå i uppenbar strid med den svenska rättsordningen. Intresset av att ta hänsyn till svenska rättsprinciper måste dock vägas mot den folkrättsliga skyldigheten att samarbeta med Domstolen. Detta kräver inga särskilda föreskrifter. Dessutom bör de flesta frågor som kan uppstå, t.ex. att personens hälsotillstånd hindrar en utlämning, kunna lösas genom underhandskontakter med Domstolen. Här har samrådsbestämmelserna i stadgan särskild betydelse, se avsnitt 5.8.5. Frågan om skyldigheten att överlämna svenska medborgare till Domstolen för lagföring och dess förenlighet med regeringsformens landsförvisningsförbud har behandlats i avsnitt 5.1.

I enlighet med vad som gäller enligt utlämningslagens allmänna regler och enligt 3 § tribunallagen bör frågan om överlämnande avgöras av regeringen, se vidare nedan angående förfarandet. Enligt 3 § andra stycket tribunallagen skall ett häktningsbeslut eller dom som en tribunal har meddelat i behörig ordning godtas som grund för utlämning, om det inte framgår att häktningsbeslutet eller domslutet är uppenbart felaktigt. Detta motsvarar den ordning som gäller för svensk del enligt den europeiska utlämningskonventionen, med det förbehåll som Sverige har gjort beträffande artikel 12 i den konventionen (SÖ 1959:65). Det är dock tveksamt om en sådan ordning vore full förenlig med Romstadgans bestämmelser.

Till skillnad från vad som gäller för tribunalerna innehåller Romstadgan dessutom bl.a. detaljerade regler om förutsättningarna för ett beslut om häktning (artikel 58:1), vilka inte synes avvika nämnvärt från vad som krävs för häktning i Sverige (jfr 24 kap. 1 § rättegångsbalken). Även om det inte är helt lätt att jämföra den bevisnivå som krävs enligt stadgan – ”reasonable grounds to believe” – med det rättegångsbalkens krav på ”sannolika skäl” framstår de som likvärdiga. Därmed finns det förutsättningar att tillämpa den mer förtroendefulla princip som gäller enligt 9 § andra stycket nordiska utlämningslagen. Den innebär att beslutet får grundas på ett beslut om häktning där den utländska domstolen har funnit sannolika skäl föreligga till misstanke att den som begärs utlämnad har begått det uppgivna brottet eller en fällande dom, utan ytterligare begränsningar. På motsvarande sätt bör ett häktningsbeslut – som alltid kommer att uppfylla det ovan angivna beviskravet – eller en fällande dom från Domstolen kunna utgöra grund för ett överlämnande till Domstolen. Det kan noteras i sammanhanget att Domstolen aldrig kan meddela en utevarodom (artikel 63).

5.5.2 Tvångsmedel inför eller i samband med en begäran om överlämnande till Domstolen

Förslag: Tvångsmedel inför eller i samband med en begäran om överlämnande till Domstolen bör kunna beslutas i samma utsträckning som i förhållande till de internationella brottmålsribunalerna.

Skälen för förslagen: I överenskommelser om utlämning för brott finns det även bestämmelser om tvångsmedelsanvändning. Det normala förfarandet är att den begärande staten i samband med utlämningsframställningen begär att den aktuella personen skall anhållas med stöd av ett beslut om anhållande från den staten. I allmänhet finns det också bestämmelser om s.k. provisoriskt anhållande i avvaktan på att en framställning om utlämning görs. Vidare kan andra tvångsmedel beslutas, t.ex. beslag. Det är också den ordning som föreskrivs i den svenska utlämningslagstiftningen (se 16 och 23 §§ utlämningslagen samt 12 och 17 §§ nordiska utlämningslagen).

Tribunallagens bestämmelser om tvångsmedel bygger på vad som gäller enligt utlämningslagen men med vissa avvikelser. Tvångsmedel i samband med en begäran om utlämning regleras i 5 § tribunallagen och motsvarar i stort vad som gäller enligt 16 § utlämningslagen. Det innebär att vad som i allmänhet är föreskrivet om brottmål också gäller för tvångsmedel i ett utlämningsärende. Rättens beslut gäller tills vidare till dess ärendet om utlämning har avgjorts eller, när utlämning beslutas, tills denna har verkställts. Beslut om tvångsmedel kan medelas även efter det att utlämning har beslutats. Den som hålls häktad får begära att ny förhandling hålls inom tre veckor från det att beslut senast meddelats. Bestämmelserna avviker från 16 § utlämningslagen såtillvida att överklaganden inte sker direkt till Högsta domstolen utan i stället följer rättegångsbalkens regler (prop. 1993/94:142 s. 36).

Även när det gäller provisoriskt anhållande bygger tribunallagens bestämmelser (6 §) på utlämningslagens regler (23 §). Den som kan komma att utlämnas till tribunalen på grund av dess begäran eller en efterlysning som har utfärdats på grund av beslut av tribunalen får omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud eller anmälningsskyldighet av en åklagare enligt vad som i allmänhet gäller i brottmål. För förfarandet gäller utlämningslagens bestämmelser (23 § andra–fjärde styckena). Beslag regleras särskilt i tribunallagen (9 §).

Romstadgans bestämmelser

Såsom nämnts i avsnitt 4.8.2 är, enligt Romstadgan, de anslutna staterna skyldiga att efterkomma Domstolens begäran om anhållande och överlämnande enligt det förfarande som föreskrivs i nationell rätt (artikel 89:1). Domstolens häktningsbeslut gäller tills vidare och dess giltighet påverkas t.ex. inte av att invändningar framställs i målet beträffande dess jurisdiktion eller processförutsättningar med hänvisning till komplementaritetsprincipen (artiklarna 19:9 och 58:3). Tillägg kan göras beträffande de brott som omfattas (artikel 58:6).

Detaljerade regler, inklusive föreskrifter om beviskrav, gäller för Domstolens häktningsbeslut (artikel 58). Som alternativ till häktning kan Domstolen i stället låta utfärda en kallelse som i vissa fall kan förenas med frihetsinskränkande villkor (artikel 58:7). I det fallet är det inte aktuellt att begära att personen skall överlämnas till Domstolen.

Med stöd av ett häktningsbeslut kan Domstolen begära såväl ett provisoriskt anhållande som anhållande i samband med en begäran om överlämnande (artiklarna 58:5, 89 och 92). Sedan Domstolens ansökan har mottagits skall en ansluten stat omedelbart vidta åtgärder för att gripa den eftersökta (artikel 59:1).

Stadgan innehåller även bestämmelser om förfarandet i den anmodade staten sedan anhållande skett (artikel 59). Den som har berövats friheten skall ofördröjligen ställas inför en behörig rättslig myndighet med uppgift att, i enlighet med nationella förfaranderegler, pröva om häktningsbeslutet avser den aktuella personen, om frihetsberövandet har skett enligt gällande regler och om personens rättigheter har respekterats (artikel 59:2). Däremot får prövningen inte avse frågan om häktningsbeslutet har utfärdats på ett riktigt sätt enligt stadgan (artikel 59:4). Det är i stället en fråga som skall prövas av Domstolen (artikel 60).

Den frihetsberövade får begära att bli tillfälligt frigiven i avvaktan på ett överlämnande och Domstolens förundersökningskammare skall ges tillfälle att yttra sig innan ett sådant beslut fattas. Vid prövningen av frågan om tillfällig frigivning skall den nationella rättsliga myndigheten ta ställning till om det mot bakgrund av de påstådda brottens svårhetsgrad föreligger sådana brådskande och extraordinära förhållanden som motiverar att personen försätts på fri fot och vidare om det finns nödvändiga garantier för att tillförsäkra att personen ändå skulle kunna överlämnas till Domstolen (artikel 59:3 och 4).

Tvångsmedel i ett ärende om överlämnande

Enligt stadgan föreligger alltså en skyldighet att anhålla den som söks överlämnad i samband med att ett överlämnande begärs och nationella förfaranderegler skall tillämpas. I förhållande till tribunalerna gäller i huvudsak samma ordning som vid utlämning enligt 16 § utlämningslagen. Det innebär att villkoren för frihetsberövande är desamma som vid motsvarande åtgärd beträffande brott som utreds och lagförs i Sverige, dvs. framförallt rättegångsbalkens bestämmelser. Därmed krävs bl.a. att det aktuella gärningen utgör brott enligt svensk rätt av viss svårhetsgrad, dvs. som kan leda till fängelse, samt att sannolika skäl för brottsmisstanke och någon av de särskilda häktningsgrunderna föreligger enligt 24 kap. 1 § rättegångsbalken (se prop. 1957:156 s. 83).

Med hänsyn till vad som sagts ovan om materiella straffrättsliga bestämmelser finns det anledning att utgå från att de brott som Domstolen kommer att lagföra också utgör allvarliga brott enligt svensk rätt. Vidare uppvisar stadgans villkor för ett beslut om häktning stora likheter med de svenska kraven för häktning enligt 24 kap. 1 § rättegångsbalken. Den prövning som föreskrivs i artikel 59:2 tillgodoses genom de regler som gäller för brottmål i allmänhet. Det svenska förfarandet, vilket är tillämpligt enligt artikel 89:1, avser inte en prövning av om Domstolens häktningsbeslut var riktigt och strider därför inte mot föreskrifterna i artikel 59:4. Den ordning som gäller enligt 5 § tribunallagen bör därmed kunna tillämpas också i förhållande till Domstolen.

Motsvarande bedömning gäller även för andra tvångsmedel som beslutats i ett ärende om överlämnande och som inte förutsätter någon särskild begäran från Domstolens sida. Det kan t.ex. vara fråga om att ta i beslag föremål som personen bär på sig vid anhållandet.

Frågor beträffande förfarandet behandlas närmare i avsnitt 5.5.3.

Provisoriskt anhållande m.m.

Stadgan ålägger de anslutna staterna att under vissa förutsättningar bistå Domstolen med s.k. provisoriskt anhållande för att säkerställa en senare framställning om överlämnande av personen till Domstolen (särskilt artikel 92). Vidare kan Domstolen, som ett alternativ till ett frihetsberövande, kalla den misstänkte att infinna sig vid Domstolen (artikel 58:7). En sådan kallelse kan förenas med villkor om andra frihetsinskränkningar men det får bara ske om sådana villkor är tillåtna i den stat där de skall verkställas. De anslutna staterna är emellertid inte skyldiga att medge sådana frihetsinskränkningar.

I 6 § tribunallagen finns bestämmelser som möjliggör provisoriskt anhållande, reseförbud och anmälningsskyldighet beträffande den som kan komma att utlämnas till en tribunal. Motsvarande föreskrifter bör även gälla i förhållande till Domstolen.

Bestämmelserna, som bygger på 23 § utlämningslagen, avser i första hand att säkerställa en senare utlämning. De är dock utformade så att de också skulle omfatta en person som kallas på det sätt som avses i artikel 58:7. Även om avsikten med en sådan kallelse inte är att personen senare skall begäras överlämnad till Domstolen så förutsätter ett beslut om kallelse att det i och för sig finns grund för häktning men att kallelsen anses vara tillräcklig för att personen skall infinna sig vid Domstolen. Om åtgärden misslyckas kan ett häktningsbeslut och en begäran om överlämnande följa. Därmed kan även en begäran om t.ex. reseförbud enligt artikel 58:7 tillgodoses med stöd av bestämmelser utformade som i 6 § tribunallagen.

Även i dessa fall gäller de förutsättningar för användningen av tvångsmedel som i allmänhet gäller om brottmål. De iakttagelser som gjorts ovan beträffande tvångsmedel i ett ärende om överlämnande gäller därmed även här. Det bör dock noteras att den utredning som lämnas till stöd för en begäran om provisoriskt anhållande inte alltid är tillräcklig för häktning men att anhållande kan ske med stöd av bestämmelserna i 24 kap. 6 § andra stycket rättegångsbalken (se prop. 1957:156 s. 97). Beträffande det närmare förfarandet hänvisas till avsnitt 5.8.3.

5.5.3 Ansökningar och förfaranden

Förslag: Reglerna om vad en ansökan skall innehålla och hur den kan översändas bör vara desamma som enligt utlämningslagen.

De förfaranden som gäller för de internationella brottmålstribunalerna skall också tillämpas i förhållande till Domstolen. Dessutom skall det vara möjligt att tillämpa det förenklade förfarande för överlämnande som motsvarar utlämningslagens förenklade förfarande för utlämning till EU:s medlemsstater. Beslut om överlämnande enligt det förenklade förfarandet skall dock alltid fattas av regeringen.

En ansökan om överlämnande efter det att ett provisoriskt anhållande skett eller reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades skall göras inom den tidsfrist som föreskrivs i de regler som gäller för Domstolen.

Domstolen skall ges möjlighet att lämna synpunkter innan en fråga om reseförbud eller anmälningsskyldighet som alternativ till anhållande eller häktning avgörs.

Skälen för förslagen:*Domstolens ansökningar*

I enlighet med vad redan har anförts beträffande rättslig hjälp i övrigt (se avsnitt 5.4.3) skall ansökningar från Domstolen alltid ges in till Justitiedepartementet. Detta överensstämmer med den förändring i 14 § utlämningslagen som har föreslagits i prop. 1999/2000:61.

Enligt Romstadgan skall Domstolens framställning om häktning och överlämnande för lagföring vara skriftlig (artikel 91:1). I brådskande fall får den skickas med andra kommunikationsmedel såsom telefax eller elektronisk post och skall i så fall därefter bekräftas på vanligt sätt. Den nya bestämmelse om kommunikationsmetoder m.m. i 14 § första stycket utlämningslagen som föreslås i Ds 2000:3 (s. 63 ff.) – och som överensstämmer med motsvarande regler i 2 kap. 4 § fjärde stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (se avsnitt 5.4.3) – uppfyller stadgans krav. Stadgan innehåller även bestämmelser om de uppgifter som skall framgå i ett beslut om häktning (artikel 58:3) och om vad framställningen skall innehålla (artikel 91:2). Särskilda föreskrifter gäller för det fall den eftersökte redan är dömd av Domstolen (artikel 91:3).

Stadgans föreskrifter om framställningens innehåll motsvarar vad som krävs för framställningar om utlämning enligt 14 § andra stycket utlämningslagen. Att uppgifter om den eftersöktes nationalitet och hemvist skall anges framgår dock inte klart av stadgans bestämmelser och Domstolen bör på lämpligt sätt underrättas om detta krav (jfr artikel 91:2 c).

Föreskrifterna om framställningen och dess innehåll i 14 § utlämningslagen – i den lydelse som föreslås i Ds 2000:3 – bör därför gälla även i förhållande till Domstolen. Därmed omfattas även en ansökan om tvångsmedel i ett ärende om överlämnande. Framställningar på engelska eller svenska bör godtas (se avsnitt 5.4.3).

När det gäller en ansökan om provisoriskt anhållande avviker stadgans bestämmelser något från vad som gäller beträffande häktning och överlämnande (artikel 92:2). Det hänger samman med kravet att de förstnämnda åtgärderna endast får begäras i brådskande fall och att det då inte alltid finns ett häktningsbeslut. Däremot skall framställningen innehålla uppgifter bl.a. om den eftersökte och var denne uppehåller sig, om brottets beskaffenhet samt, om möjligt, tid och plats för brottet. För att åtgärder av det slag som nu avses skall kunna tillhandahållas krävs att Domstolen förser åklagaren med uppgifter som är tillräckliga för att vidta åtgärden enligt vad som i allmänhet gäller i brottmål. De uppgifter

som en sådan ansökan skall innehålla enligt stadgan tillgodoser detta ändamål. I 23 § utlämningslagen finns inga närmare föreskrifter om framställningens innehåll och några sådana behövs inte heller i förhållande till Domstolen.

Förfarandet i ärenden om överlämnande till Domstolen

Nationella förfaranderegler skall tillämpas vid prövningen av Domstolens begäran om överlämnande till Domstolen (artikel 89:1) och stadgan innehåller inga anvisningar hur detta förfarande bör vara utformat. I utlämningslagstiftningen varierar förfarandet och beslutsfattaren i olika situationer.

När det gäller tribunalerna föreskrivs ett särskilt förfarande, som dock i stort överensstämmer med det ordinarie förfarandet i utlämningslagen (se 3 och 4 §§ tribunallagen och prop. 1993/94:142 s. 35 f.). Förfarandet innebär att det alltid är regeringen som skall fatta beslut om överlämnande för lagföring ("utlämning" enligt tribunallagen) och att detta alltid skall föregås av ett yttrande från Riksåklagaren. Till grund för sitt yttrande skall Riksåklagaren låta verkställa nödvändig utredning enligt vad som gäller vid en förundersökning i brottmål. Om det finns särskilda skäl skall regeringen även inhämta ett yttrande från Högsta domstolen, vilket delvis motsvarar vad som gäller enligt 15 a § nordiska utlämningslagen (se prop. 1993/94:142 s. 31). Motsvarande förfarande bör även gälla för ansökningar från Domstolen.

Det angivna förfarandet för frågan om överlämnande till Domstolen gäller normalt även i det fall då ansökan föregåtts av tvångsmedel av provisorisk natur och ansökan därför måste göras inom en viss tid, se vidare nedan. För dessa fall anvisar stadgan dock att ett förenklat förfarande för överlämnande kan tillämpas (artikel 92:3). Frågan om förenklat förfarande behandlas särskilt nedan.

I likhet med vad som gäller beträffande tribunalerna – se 8 § tribunallagen – bör det föreskrivas att ett beslut om överlämnande till Domstolen för lagföring skall verkställas av polismyndigheten och att en person som är på fri fot får omhändertas under högst 24 timmar.

Förenklat förfarande i ärenden om överlämnande

Romstadgan innehåller bestämmelser om ett förenklat överlämnandeförfarande i fall när ett provisoriskt anhållande skett på Domstolens begäran och den eftersökte under tidsfristen medger att bli överlämnad till Domstolen (artikel 92:3). Bestämmelser om förenklat förfarande finns i den svenska utlämningslagstiftningen men frågan har inte

aktualiserats i förhållande till tribunalerna. Inte heller Romstadgan förpliktar de anslutna staterna att tillämpa ett förenklat förfarande utan detta skall bara ske om det är tillåtet enligt nationell rätt.

Enligt 28-40 §§ utlämningslagen får ett förenklat utlämningsförfarande tillämpas vid utlämning till en medlemsstat i Europeiska unionen. Förfarandet innebär bl.a. att utlämning under vissa förutsättningar får ske med den eftersöktes samtycke, även utan att en framställning om utlämning lämnas (28 och 30 §§). Den eftersökte kan också medge att bli ställd till ansvar eller straffas för brott utan den s.k. specialitetsprincipen tillämpas (32 § första stycket, se vidare avsnitt 5.5.4). Vissa uppgifter måste lämnas av den stat som söker personen i fråga (29 §) och åklagaren skall enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål utreda om förutsättningarna för utlämning är uppfyllda (31 §). Lagen innehåller även bestämmelser beträffande den eftersöktes samtycke som bl.a. avser att skydda den aktuella personen (32 §).

Underrättelser skall lämnas till den begärande staten (32 §) och vid samtycke skall ärendet överlämnas till Riksåklagaren som i uppenbara fall får besluta om utlämning (33 § första stycket). I andra fall fattar chefen för Justitiedepartementet eller, beträffande konkurrerande ansökningar och avslag, regeringen beslut i utlämningsfrågan (33 § första stycket). Vissa tidsfrister gäller för beslut om utlämning och verkställighet av beslutet (33 § andra stycket och 34 §). Om chefen för Justitiedepartementet finner att utlämning inte kan äga rum enligt det förenklade förfarandet kan istället en tidsfrist för en ansökan om utlämning fastställas (35 §) och särskilda regler gäller för en sådan tidsfrist när ett samtycke återkallas (36 §). Föreskrifter finns även om ersättning till offentlig försvarare (37 §), begränsningar i rätten att överklaga vissa beslut (38 §), beslut om överlämnande av beslagtagna egendom (39 §) och transport genom Sverige av den som utlämnas enligt det förenklade förfarandet (40 §).

För att på bästa sätt främja samarbetet med Domstolen bör det förenklade förfarande som anvisas i utlämningslagen också kunna tillämpas i förhållande till Domstolen. Beslut om utlämning bör dock i dessa fall alltid fattas av regeringen. Kravet på de uppgifter som enligt 29 § utlämningslagen måste tillhandahållas för att ett förenklat förfarande skall kunna tillämpas uppfylls genom stadgans föreskrifter om vad Domstolens ansökan om ett provisoriskt anhållande skall innehålla (artikel 92:2). Frågan om den eftersöktes medgivande till undantag från specialitetsprincipen enligt de nu aktuella reglerna behandlas även i avsnitt 5.5.4.

Förfarandet och tidsfrister vid användning av tvångsmedel

Att domstolsprövning skall äga rum vid tvångsmedelsanvändning följer såväl av regeringsformen som av artikel 5 i Europakonventionen, vilken gäller som lag i Sverige enligt lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Detta krav är uppfyllt genom det förfarande som föreskrivs i 5 och 6 §§ tribunallagen. Reglerna innebär, till skillnad från utlämningslagens regler, att en tingsrätts beslut om tvångsmedelsanvändning inte skall överklagas direkt till Högsta domstolen, utan till hovrätten enligt rättegångsbalkens bestämmelser.

Beträffande förfarandet för tvångsmedel i ett ärende om utlämning till Domstolen bör samma regler som föreskrivs i 5 § tribunallagen, vilka bygger på 16 § utlämningslagen, gälla. Därmed underlättas tillämpningen av de olika bestämmelserna.

När det gäller anhållande, reseförbud och anmälningsskyldighet i annat fall hänvisar 6 § tribunallagen till det förfarande som föreskrivs i 23 § andra–fjärde styckena utlämningslagen. Anpassade för Domstolen skulle detta innebära att åklagarens beslut om tvångsmedel omedelbart skall anmälas till rätten som prövar åtgärden. Den som anhållits eller underkastats reseförbud eller anmälningsskyldighet får begära att ny förhandling inom tre veckor från det att beslut senast har meddelats.

Om rätten beslutar att åtgärden skall bestå skall chefen för Justitiedepartementet underrättas. Förutom i det fall då hinder mot överlämnande föreligger och regeringen därför upphäver den beslutade åtgärden skall chefen för Justitiedepartementet underrätta Domstolen om åtgärden och ange en viss tid inom vilken en ansökan om överlämnande måste göras. Den tiden får, enligt 23 § andra stycket utlämningslagen, inte vara längre än 40 dagar från den dag personen anhölls eller reseförbudet eller anmälningsskyldigheten meddelades. Om ingen ansökan görs inom den utsatta tiden skall åtgärden upphöra. Beträffande den som är anhållen och som begärs överlämnad skall en häktningframställning göras senast på åttonde dagen efter det att Riksåklagaren fick del av ansökningen om överlämnande. Om så inte sker skall den anhållne omedelbart friges. Det förfarande som nu angivits bör tillämpas i förhållande till Domstolen med ett undantag, vilket gäller tidsfristen för en ansökan om överlämnande.

Enligt stadgan skall den provisoriskt anhållne friges om ingen framställning om överlämnande till Domstolen har gjorts inom den tidsfrist som bestäms i Domstolens bevis- och förfaranderegler (artikel 92:3). Det innebär att tidsfristen inte kommer att vara slutligt fastställd förrän dessa regler antas av stadgeparts församlingen sedan stadgan har trätt i kraft. Det kan inte uteslutas att den tid som kommer att föreskrivas där avviker från den tidsgräns som nu anges i utlämningslagen och som motsvarar

vad som avtalats i 1957 års europeiska utlämningskonvention (artikel 16:4, se SÖ 1959:65). Även för Domstolens del kommer tidsgränsen att bestämmas av de stater som ansluter sig till en internationell överenskommelse. Därvid kommer en avvägning göras mellan den anhållnes intressen och Domstolens behov för att kunna göra en ansökan om överlämnande. I det sammanhanget måste beaktas att de aktuella brotten och utredningen av dessa ofta är mycket komplexa samt att ett tillfälle att faktiskt få tag på en misstänkt – som annars kanske är praktiskt sett omöjlig att nå – kan uppstå med mycket kort varsel och vid en tidpunkt när Domstolens utredning är i ett relativt tidigt skede. I förhandlingarna om bevis- och förfarandereglerna har en tidsfrist om 60 dagar vunnit brett stöd.

Att den tid som någon kan vara anhållen i avvaktan på en begäran om utlämning eller överlämnande till Domstolen är tidsmässigt bestämd är en viktig rättssäkerhetsgaranti i dessa fall. Det måste stå klart hur länge ett anhållande kan vara i avvaktan på att ansökan görs. Det är emellertid inte nödvändigt att tidsgränsen anges i den svenska lagstiftningen utan det torde vara tillfyllest med en hänvisning till en tidsgräns som bestäms i ett internationellt beslutat instrument – dvs. i bevis- och förfarandereglerna enligt en uttrycklig hänvisning i stadgan – vilken på goda grunder kan komma att avvika från vad som annars gäller enligt utlämningslagen. Det bör därför införas en hänvisning i lagen till den tidsgräns som föreskrivs i de regler som gäller för Domstolen.

Frågor om tidsfrister m.m. när ett förenklade förfarandet för överlämnande till Domstolen tillämpas har redovisats särskilt ovan.

Särskilt förfarande när andra frihetsinskränkningar än frihetsberövande övervägs i avvaktan på ett överlämnande till Domstolen

För det fall den som har anhållits på begäran av Domstolen frigges av svensk domstol, t.ex. på grund av att det inte är den person som eftersöks, behövs det inte några särskilda förfaranderegler. Däremot ställer stadgan vissa krav om andra frihetsinskränkningar övervägs som alternativ till ett begärt frihetsberövande.

Även om det med hänsyn till de aktuella brotten svårhetsgrad är otroligt att en domstol kommer att besluta om annat än ett frihetsberövande när så begärs av Domstolen kan ändå frågan om alternativa åtgärder uppstå. Vid en häktningförhandling i ett ärende om överlämnande eller vid rättens prövning av provisoriska anhållande av någon som kan komma att överlämnas till Domstolen kan t.ex. en fråga om reseförbud eller anmälningsskyldighet uppkomma som alternativ till ett

frihetsberövande. I sådant fall måste de särskilda kraven på prövningen och på kommunikation med Domstolen tillgodoses (se artikel 59).

Om det är tillräckligt får, enligt 25 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken, reseförbud eller anmälningsskyldighet beslutas för den som är skäligen misstänkt för ett brott som kan leda till fängelse när det finns risk för att personen avviker eller på annat sätt undandrar sig lagföring och straff men inte anledning i övrigt att anhålla eller häkta denne. Enligt paragrafens andra stycke får sådana åtgärder också meddelas i andra fall om skäl för häktning eller anhållande föreligger men det kan antas att syftet därmed kan tillgodoses genom reseförbud eller anmälningsskyldighet. I de angivna situationerna finns det alltså utrymme för att tillgodose de stränga krav som stadgan ställer för s.k. tillfällig frigivning i artikel 59. Syftet med frihetsberövandet är ju att möjliggöra ett följande överlämnande av personen till Domstolen och brottslighetens allvarliga karaktär vägs också in i bedömningen. Vid folkmord enligt lagen (1964:169) om straff för folkmord gäller dessutom bestämmelserna om häktning i 24 kap. 1 § andra stycket rättegångsbalken. Härtill kan den översyn av de svenska straffrättsliga reglerna som har redovisats i avsnitt 5.2 leda till att straffskalorna för andra aktuella brott förändras så att den häktningsbestämmelsen även blir tillämplig beträffande dem. Därmed är det inte nödvändigt att föreskriva särskilda bestämmelser om villkoren för reseförbud och anmälningsskyldighet med anledning av stadgans föreskrifter.

I de situationer som här omtalas behövs det däremot en särskild bestämmelse som tillgodoser stadgans krav att Domstolen skall ges möjlighet att lämna rekommendationer innan ett beslut meddelas om reseförbud eller anmälningsskyldighet som alternativ till ett begärt frihetsberövande (artikel 59:5).

5.5.4 Specialitetsprincipen

Förslag: Den som har överlämnats till Domstolen för lagföring får ställas till ansvar för annan gärning som har begåtts före överlämnandet än den som överlämnandet har avsett. Därmed gäller inte den s.k. specialitetsprincipen i detta avseende.

Regeringen får medge att den som har överlämnats till Domstolen får utlämnas därifrån till en annan stat för lagföring under förutsättning att utlämning från Sverige lagligen hade kunna ske. Om utlämning från domstolen har begärts av en annan stat och regeringen inte medger att så sker, skall regeringen i stället begära att den överlämnade personen skall återföras till Sverige.

Skälen för förslagen: Specialitetsprincipen, som ofta förekommer i samband med utlämning för brott mellan stater, innebär att den begärande staten inte får lagföra den som har utlämnats för andra brott än det för vilket utlämning beviljats. Den begärande staten får inte heller vidareutlämna den utlämnade till en tredje stat. I allmänhet finns det föreskrifter om att den anmodade staten kan medge undantag från förbudet. I Sverige finns bestämmelser om specialitetsprincipen och om undantag från denna i 12 och 24 §§ utlämningslagen samt i 7 och 18 §§ nordiska utlämningslagen. Ett förslag om undantag från principen när den utlämnade samtycker i förhållande till EU:s medlemsstater bereds för närvarande inom Justitiedepartementet (se Ds 2000:3 s. 59 ff.). Sverige tillämpar inte specialitetsprincipen i förhållande till tribunalerna.

Stadgan innehåller emellertid bestämmelser om att specialitetsprincipen skall tillämpas (artikel 101). Föreskriften innebär att en misstänkt eller tilltalad som överlämnats till Domstolen inte får bli åtalad, bestraffad eller frihetsberövad för någon annan gärning begången före överlämnandet än den som överlämnandet har grundats på. Domstolen har dock möjlighet att söka undantag från detta förbud från den staten som överlämnat personen och anslutna stater skall sträva efter att meddela sådana undantag. Det behövs framförallt i de fall då åklagaren söker tillägg till åtalet (artikel 61).

Stadgans specialitetsprincip har även varit föremål för behandling under förhandlingarna om bevis- och förfaranderegler. Det har framförallt avsett frågan om utlämning från Domstolen till en stat i situationer när Domstolen har förklarat att processförutsättningar saknas på grund av att saken är föremål för lagföring i en annan stat (artikel 17:1 a) och den staten också begärt att den misstänkte skall överföras dit för att lagföras. Särskilt vissa stater som normalt inte utlämnar egna medborgare på grund av brott har varit måna om att de medborgare som överlämnas till Domstolen inte automatiskt kan föras vidare till en annan stat för lagföring. Förslaget till bevis- och förfaranderegler innehåller därför en bestämmelse om att den stat som ursprungligen har överlämnat personen till Domstolen har möjlighet att begära att personen återförs dit i fall då Domstolen har beslutat att processförutsättningar saknas på grund av nationella lagföringsåtgärder. Därmed förhindras att personen överförs till en annan stat för lagföring.

Med hänsyn till de brott som är aktuella och det faktum att krav på dubbel straffbarhet kan det inte anses vara påkallat att tillämpa specialitetsprincipen i förhållande till Domstolen när det gäller åtal, bestraffning och frihetsberövanden som sker i dess egna förfaranden. Detta bör klart framgå av lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen. Därmed skapas generellt det undantag från

specialitetsprincipen som stadgan eftersträvar och åtalet vid Domstolen kan förändras utan att något medgivande från Sverige krävs.

Det kan däremot finnas anledning att bevara möjligheten att kunna begära att den som har överlämnats från Sverige till Domstolen för lagföring skall återföras hit om Domstolen beslutar att den inte får pröva saken. Det är särskilt aktuellt när det gäller en svensk medborgare som har överlämnats till Domstolen. De särskilda regler som gäller för förhållandet mellan Domstolen och nationella rättsordningar motiverar att det här väljs en annan lösning väljs än den som gäller för de internationella brottmålsribunalerna.

Det bör därmed föreskrivas att regeringen får medge att den som har överlämnats till Domstolen får utlämnas till en annan stat för lagföring. Ett sådant medgivande bör dock bara få lämnas om utlämning direkt från Sverige till den aktuella staten lagligen hade kunnat äga rum. Detta överensstämmer med villkoren för ett sådant medgivande enligt 24 § utlämningslagen och 18 § nordiska utlämningslagen. Om medgivande inte lämnas skall regeringen i stället hos Domstolen begära att personen återförs till Sverige. Det bör framhållas att bestämmelsen måste begränsas till att avse de situationer som avser utlämning av någon från Domstolen för lagföring. I fråga om t.ex. överförande från Domstolen till en stat för straffverkställighet gäller andra bestämmelser i stadgan som innebär att Domstolen har full beslutanderätt i frågan, se avsnitt 5.9.1.

5.5.5 Transitering av frihetsberövade genom Sverige

Förslag: Chefen för Justitiedepartementet får medge att misstänkta, tilltalade eller dömda får transporteras genom Sverige mellan en annan stat och Domstolen. Tillstånd skall inte krävas vid flygtransport utan planerad mellanlandning i Sverige. Även svenska medborgare skall kunna transiteras. Vidare införs regler som innebär att ett frihetsberövande skall bestå under transiteringen och att polismyndighet vid behov får ta den som transporteras i förvar, bl.a. i det fall då en oplanerad landning sker i landet. För tvångsmedel i ett ärende om transitering gäller samma regler som i ett ärende om överlämnande till Domstolen.

Motsvarande bestämmelser införs även i förhållande till den internationella brottmålsribunalerna.

Skälen för förslagen: I det internationella rättsliga samarbetet finns det behov av att i olika situationer kunna transportera en frihetsberövad person från en stat till en annan över en tredje stats territorium. Behov av sådan transitering uppstår framförallt vid utlämning, överförande av

en frihetsberövad för förhör m.m. och överförande för straffverkställighet. I Romstadgan finns särskilda bestämmelser om transitering vid överlämnande av en misstänkt eller tilltalad till Domstolen för lagföring, dvs. i utlämningsfallet, men som inte avser övriga situationer (artikel 89:3), se vidare nedan.

Transitering i förhållande till tribunalerna

I förhållande till de internationella brottmålstribunalerna, vars stadgor inte innehåller några föreskrifter om transitering, gäller olika regler för de olika situationerna.

Enligt 7 § tribunallagen skall reglerna om transitering enligt 26 § första stycket utlämningslagen tillämpas även i förhållande till tribunalerna. Det innebär att chefen för Justitiedepartementet kan medge att en person som utlämnats till en tribunal från en annan stat får transporteras genom Sverige under förutsättning att den som utlämnas inte är svensk medborgare och att det inte heller i övrigt finns synnerliga skäl mot åtgärden. Utlämningslagen innehåller en annan ordning för transitering vid utlämning mellan nordiska länder, vilken alltså inte gäller i förhållande till tribunalerna. Vid utlämning till en annan nordisk stat får transitering medges även beträffande en svensk medborgare om personen hade kunna utlämnas från Sverige till den staten (26 § andra stycket utlämningslagen). I Ds 2000:3 föreslås bl.a. att den senare bestämmelsen – som en konsekvens av övriga förslag – skall utvidgas till att även avse transitering mellan medlemsstater i Europeiska unionen. Transitering genom Sverige av en person som utlämnats från en nordisk stat till en annan kräver inte något tillstånd (19 § nordiska utlämningslagen).

Vidare gäller enligt 12 a § tredje stycket tribunallagen (11 § fjärde stycket enligt SFS 2000:573, som har trätt i kraft den 1 oktober 2000) bestämmelserna om transitering av dömda i 40 § internationella verkställighetslagen. Därmed får chefen för Justitiedepartementet medge att en person som har berövats friheten enligt ett avgörande av en tribunal får föras genom Sverige för verkställighet i en annan stat. Under en sådan genomresa skall frihetsberövandet i allmänhet bestå och de regler som gäller anhållna och häktade i allmänhet tillämpas.

Genom den allmänna hänvisning i 9 § tribunallagen till bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål blir den senare lagens bestämmelser om transitering av frihetsberövade personer som tillfälligt överförs till en tribunal för förhör eller konfrontation tillämpliga (4 kap. 34-35 §§). Bestämmelserna innebär att chefen för Justitiedepartementet kan meddela tillstånd till transport genom Sverige

och att polismyndighet vid behov får ta den överförde i förvar om ett sådant tillstånd har meddelats.

Romstadgans bestämmelser

Enligt stadgan skall varje ansluten stat i enlighet med sina processrättsliga regler medge transitering genom sitt territorium av personer som har överlämnats till Domstolen från en annan stat (artikel 89:3 a). Det behöver dock inte ske i det fall då en sådan transitering skulle förhindra eller fördröja överlämnandet till Domstolen. Undantaget har kommit till med anledning av de långvariga förfaranden som kan bli följden av att en till Domstolen överlämnad person begär, t.ex. vid en mellanlandning, en prövning med stöd av principen om *habeas corpus*. Det gäller framförallt i Storbritannien. Undantaget är dock inte begränsat till dessa fall utan kan även tillämpas i andra fall när processuella regler kan fördröja eller förhindra att ett överlämnande slutförs. Inget medgivande krävs vid flygtransport utan planerad mellanlandning (artikel 89:3 d). Den som transporteras skall tas i förvar under transiteringen (artikel 89:3 c).

Stadgan innehåller vidare bestämmelser om sättet för översändande av en begäran om transitering och dess innehåll (artikel 89:3 b). Härtill finns det bestämmelser om förfarandet vid en s.k. oplanerad landning (artikel 89:3 e).

Däremot saknar stadgan föreskrifter om transitering när det gäller frihetsberövade personer som tillfälligt överförs till eller från Domstolen för förhör m.m. respektive till eller från Domstolen i samband med straffverkställighet. För det senare fallet finns det dock förslag till föreskrifter i bevis- och förfarandereglerna som bygger på vad som gäller beträffande överlämnande av någon till Domstolen och de villkor som i övrigt skall tillämpas i fråga om straffverkställighet.

Behovet av lagstiftning

I förhållande till tribunalerna regleras frågan om transitering på olika sätt i olika situationer genom hänvisningar till de regler som gäller i allmänhet vid rättsligt samarbete med annan stat. Tribunalernas stadgor innehåller inga särskilda föreskrifter om transitering och de svenska reglerna i tribunallagen har tillkommit för att skapa goda möjligheter för samarbetet med tribunalerna.

Romstadgan innehåller däremot relativt detaljerade föreskrifter för transitering som dock bara avser en av de situationer där ett behov av transitering kan uppstå, nämligen vid överlämnande av misstänkta eller

dömda till Domstolen för lagföring. De bestämmelser som gäller för motsvarande situation enligt tribunallagen, dvs. reglerna om transitering i 26 § första stycket utlämningslagen, innebär att ett svenskt medgivande alltid fordras och att den prövning som chefen för Justitiedepartementet skall göra i huvudsak är diskretionär utom såvitt avser svenska medborgare för vilka medgivande aldrig får lämnas.

Den ordning som anvisas för tribunalerna i utlämningssituationen uppfyller inte stadgans krav i fråga om transitering. En reglering motsvarande den som finns i 19 § nordiska utlämningslagen, dvs. att medgivande till transitering inte krävs, skulle i och för sig uppfylla stadgans krav. Det kan emellertid förekomma situationer när det är angeläget att frågan om transitering kan prövas och därvid att avgörandet huruvida transitering bör tillåtas skall fattas av en svensk myndighet.

Av det anförda framgår att den lösning för transitering i utlämningssituationen som valts i förhållande till tribunalerna inte kan tillämpas för Domstolen och därmed att särskilda föreskrifter krävs. För att skapa en så enhetlig och lättillämpad ordning som möjligt bör dessa föreskrifter utformas så att de omfattar samtliga situationer när en transitering av frihetsberövade till eller från Domstolen kan vara påkallad. Bestämmelserna bör utformas så att chefen för Justitiedepartementet får medge transitering av misstänkta, tilltalade eller dömda som överlämnas eller överförs till eller från Domstolen. Medgivande skall dock inte krävas vid flygtransport över Sverige utan planerad mellanlandning här.

Vidare bör bestämmelser införas som i enlighet med stadgans föreskrifter reglerar förfarandet när en oplanerad landning sker. Med hänsyn till att även svenska medborgare kan komma att överlämnas från Sverige till Domstolen bör även sådana kunna transiteras genom landet, vilket motsvarar den princip som kommer till uttryck i 26 § andra stycket utlämningslagen. Slutligen krävs det bestämmelser som innebär att frihetsberövandet skall bestå under transiteringen och att polismyndighet vid behov får ta den som transporteras i förvar om tillstånd till transiteringen har lämnats eller om en oplanerad landning sker i Sverige. I det senare fallet bör personen få tas i förvar under högst 96 timmar i avvaktan på en ansökan om transitering. För tvångsmedel i ett ärende om transitering bör samma bestämmelser som i ett ärende om överlämnande till Domstolen tillämpas, se avsnitt 5.5.3. Därmed kommer i huvudsak rättegångsbalkens bestämmelser att gälla. De uppgifter som Domstolen enligt stadgan skall lämna vid en begäran om transitering i samband med överlämnande till Domstolen torde vara tillräckliga för den prövning som därmed skall ske (se artikel 89:3 b).

Reglerna bör vidare omfatta frihetsberövade som transporteras till eller från Domstolen för konfrontation eller förhör och således ersätta motsvarande bestämmelser i lagen om internationell rättslig hjälp i

brottmål (4 kap. 33 och 34 §§). Motsvarande regler bör även införas beträffande transitering i förhållande till tribunalerna.

5.6 Skyddsåtgärder för brottsoffer och vittnen

Bedömning: Inga särskilda bestämmelser behövs för att uppfylla stadgans krav på att tillhandahålla skydd för brottsoffer och vittnen.

Skälen för bedömningen: Som en särskild samarbetsform anger stadgan rättslig hjälp med skydd av brottsoffer och vittnen (artikel 93:1 j). Denna hjälp skall tillhandahållas i enlighet med nationella förfaranderegler (artikel 93:1). Stadgan innehåller vidare ett antal bestämmelser som reglerar Domstolens ansvar för att skydda sådana personer – och den misstänkte eller tilltalade – samt olika åtgärder som den kan vidta i detta syfte (särskilt artikel 68). Avsikten är att Domstolen även skall kunna skydda andra som utsätts för fara på grund någon persons vittnesmål, dvs. framförallt familjemedlemmar (se artikel 43:6). En redogörelse för dessa bestämmelser har lämnats i avsnitt 4.6.6.

Frågor om skydd för brottsoffer och vittnen togs inte upp särskilt i förarbetena till tribunallagen. Däremot har tribunalerna själva uppmärksammat frågorna och deras bevis- och förfaranderegler innehåller sådana bestämmelser. Dessutom har tribunalerna träffat avtal stater om vittnesskydd m.m. med olika stater. Sverige har slutit ett sådant avtal med Jugoslavientribunalen den 23 februari 1999. Avtalens närmare innehåll önskar tribunalerna hålla hemliga för att inte motverka möjligheterna att ge vittnen och andra skydd.

Telefonförhör och förhör genom videokonferens

Såsom framhållits i avsnitt 5.4.1.9 har vissa åtgärder som omfattas av lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål betydelse för möjligheterna att bistå med skyddsåtgärder (se även prop. 1999/2000:61 s. 116). Det gäller framförallt hjälp i form av telefonförhör (4 kap. 8 §) och förhör genom videokonferens (4 kap. 11 och 12 §§). Telefonförhör med en person får hållas med en person som befinner sig i Sverige utan särskilt medgivande men svensk åklagare eller domstol kan också lämna bistånd. På begäran skall föreskrifterna för förhör genom videokonferens tillämpas. Vid förhör genom videokonferens som handläggs av svensk domstol får rätten bl.a. besluta om biträde av tolk och utse en lämplig person som personligt stöd (stödperson) åt den som skall höras. I övrigt

gäller vanliga svenska förfaranderegler för sådana förhör. Domstolen kan därmed nyttja dessa former av rättslig hjälp i syfte att skydda den som skall höras (angående Domstolens befogenhet att ta upp vittnesberättelser m.m. med tekniska hjälpmedel, se artiklarna 68:2 och 69:2).

Andra skyddsåtgärder

Även andra skyddsåtgärder för att skydda utsatta brottsoffer och vittnen kan vidtas i Sverige. Det gäller sådana åtgärder som står till buds för att t.ex. skydda personer som är förföljda på grund av deras medverkan i ett nationellt straffrättsligt förfarande. Skyddet för hotade vittnen har nyligen redovisats och utvärderats i Brottsofferutredningens betänkande *Brottsoffer; Vad har gjorts? Vad bör göras?* (SOU 1998:40). Förslag till förändringar som lämnas i betänkandet bereds för närvarande inom Justitiedepartementet.

De åtgärder som kan vidtas är inte alltid författningsreglerade. Det gäller framförallt praktiska åtgärder såsom fysiskt skydd för förföljda personer genom s.k. trygghetspaket och, på försök för mer allvarliga hot, tårgasspray och särskilt utbildade skyddshundar. I verkligt allvarliga fall kan även livvaktsskydd lämnas. Sådana åtgärder skulle också kunna vidtas för att skydda personer som är förföljda på grund av sin medverkan i Domstolens brottsutredning eller rättegång.

Viktiga skyddsåtgärder kan vidtas inom folkbokföringen angående enskilda personers namn, personnummer, adressuppgifter m.m. Möjligheterna att skydda uppgifter om förföljda personer i folkbokföringen har förbättrats genom lagändringar som i huvudsak trätt i kraft 1 januari 1998 (SFS 1997:989, regler om s.k. samordningsnummer har dock trätt i kraft den 1 januari 2000) och ytterligare några ändringar föreslås i Brottsofferutredningens betänkande. I folkbokföringen kan en s.k. sekretessmarkering göras som hindrar att uppgifter lämnas ut. Vidare kan s.k. kvarskrivning ske när det finns risk för brott, förföljelser eller trakasserier, vilket innebär att en inaktuell adressuppgift används i folkbokföringen – 16 § folkbokföringslagen (1991:481). Kvarskrivningen får avse även t.ex. den utsatta personens familj (se prop. 1997/98:9 s. 46). I mycket allvarliga fall – risk för särskilt allvarlig brottslighet som riktar sig mot en persons liv, hälsa eller frihet – kan s.k. fingerade personuppgifter medges under viss tid enligt lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter, vilken också har ändrats från den 1 januari 1998 (SFS 1997:988). Ett särskilt förfarande föreskrivs där Rikspolisstyrelsen fyller viktiga uppgifter. Även en familjemedlem som varaktigt bor hos den utsatta personen kan ges medgivande att använda fingerade

personuppgifter (1 §). Bestämmelserna om skydd inom folkbokföringen kan – utan någon lagändring – också tillämpas när det gäller personer som är förföljda på grund av sin medverkan inför Domstolen.

En annan del av det skydd som kan tillhandahållas består av straffbestämmelser som ger målsägande och vittnen ett särskilt skydd mot våld eller hot om våld, särskilt övergrepp i rättssak enligt 17 kap. 10 § brottsbalken och brotten mot liv och hälsa samt frid och frihet i 3 och 4 kap. samma balk. Frågan om straffbestämmelsernas tillämplighet beträffande personer som uppträtt eller skall uppträda inför Domstolen behandlas i avsnitt 5.10.

Vidare kan besöksförbud meddelas för att skydda trakasserade eller förföljda personer – lagen (1988:688) om besöksförbud. Detta består i ett förbud att besöka eller på annat sätt ta kontakt med den utsatta personen och kan även utvidgas till ett förbud att uppehålla sig i närheten av bostaden, arbetsplatsen eller annat ställe där den person som skall skyddas brukar vistas. Överträdelse är straffbart, vilket innebär att polisen kan ingripa även före det att något brott som besöksförbudet avser att förhindra har begåtts.

I ett vidare perspektiv bör även olika åtgärder som kan vidtas inom ramen för förfaranden under förundersökning och inför domstol beaktas som skyddsåtgärder (se även SOU 1998:40 s. 281 ff.). I förhållande till Domstolen har sådana åtgärder betydelse för handläggningen av en ansökan om rättslig hjälp. Hit hör t.ex. sekretesslagens bestämmelser som medger begränsning av utlämnande av personuppgifter i samband med en förundersökning (se vidare avsnitt 5.11.1). Sedan 1 juli 1994 gäller dessutom bestämmelser i rättegångsbalken som innebär att personuppgifter beträffande målsägande och vittnen inte onödigtvis skall anges i handlingar som delges den tilltalade och bara skall efterfrågas om det behövs innan personen hörs inför domstolen (se 36 kap. 10 § och 45 kap. 9 §). Särskilt stöd genom ett målsägandebiträde eller en stödperson kan också lämnas under vissa förutsättningar (se vidare i avsnitt 5.8.1). Det finns även möjlighet att höra personer inför svensk domstol utan att den tilltalade är närvarande i rättssalen (36 kap. 18 § rättegångsbalken), genom telefonförhör (46 kap. 7 § samma balk) eller – på försök i vissa domstolar – genom videokonferens (lagen (1999:613) om försöksverksamhet med videokonferens i rättegång). För fysiskt skydd kan bestämmelserna i lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll vid domstolsförhandling tillämpas.

Lagstiftningsbehov?

I enlighet med de bedömningar som gjorts ovan kan Sverige uppfylla den rättsliga hjälp med skydd av brottsoffer och vittnen som stadgan

föreskriver utan att några nya lagregler införs. Det bör i sammanhanget noteras att stadgans föreskrift inte bör uppfattas så att den innebär en generell skyldighet för de anslutna staterna att ta emot förföljda personer på Domstolens begäran. Om en sådan fråga skulle uppstå får en bedömning göras av det enskilda fallet, med beaktande av de ordinarie bestämmelser som gäller för inresa och uppehåll i landet.

Beträffande frågor om gottgörelse och annan ersättning till brottsoffer, se även avsnitt 5.9.4.

5.7 Rättsligt hjälp från Domstolen

Förslag: Bestämmelserna om rättslig hjälp utomlands i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål tillämpas även i förhållande till Domstolen. Vidare skall bestämmelserna om återförande m.m. i 26 a § utlämningslagen tillämpas om någon som är häktad vid Domstolen överförs hit för rättegång på villkor att personen därefter återförs till Domstolen.

Skälen för förslagen: Enligt stadgan får Domstolen, på begäran av en ansluten stat, lämna vissa former av rättslig hjälp (artikel 93:10). Rättslig hjälp från Domstolen kan lämnas beträffande gärningar som utgör sådana brott som Domstolens jurisdiktion omfattar – dvs. sådana brott som anges i artikel 5 – eller som utgör ett allvarligt brott enligt lagen i den begärande staten (punkt a).

Vilka åtgärder den rättsliga hjälpen kan omfatta anges inte uttömmande men stadgan lämnar några exempel (punkt b). Det kan bl.a. avse överlämnande av utsagor, handlingar och andra slags bevis som har åtkommit under en brottsutredning eller rättegång som Domstolen har genomfört och förhör men någon som är frihetsberövad enligt Domstolens beslut. Det ligger i sakens natur att Domstolen endast kan bistå med information och kontakter med personer som står under dess kontroll. Vidare saknas det bestämmelser i stadgan som möjliggör t.ex. bevisupptagning eller tvångsmedelsanvändning utan samband med Domstolens egna förfaranden. Den rättsliga hjälp som är möjlig kan därmed förväntas vara av begränsad omfattning.

Lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål innehåller vissa bestämmelser avseende svenska ansökningar om rättslig hjälp i utlandet (1 kap. 7 §). Det gäller främst bestämmelser om när svenska domstolar får begära rättslig hjälp utomlands, t.ex. beträffande bevisupptagning och förhör per telefon eller vid videokonferens. Däremot är åklagares möjligheter att begära rättslig hjälp utomlands under förundersökningen

oreglerad och i propositionen anförs att detta förhållande i princip bör bestå (prop. 1999/2000:61 s. 80). För att underlätta för svenska åklagare att få utländskt bistånd, t.ex. genom att uppfylla krav som vissa stater ställer, innehåller dock lagen föreskrifter angående några särskilt utvalda åtgärder. Polissamarbete regleras inte alls i lagen.

Om och i vad mån en åtgärd kan vidtas utomlands är naturligtvis en fråga för den lagstiftning som mottagaren skall tillämpa, för Domstolen främst Romstadgan. De åtgärder i utlandet som föreskrivs i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål går i viss mån utöver vad Domstolen rimligen kan bistå med, t.ex. hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning. Andra åtgärder som omfattas av lagens bestämmelser men som inte uttryckligen anges i stadgan, t.ex. om förhör per telefon eller vid en videokonferens, skulle väl kunna tillhandahållas av Domstolen i vissa fall. Stora praktiska fördelar skulle dessutom kunna uppnås om sådan hjälp lämnas.

Med hänsyn till att stadgan inte är uttömmande beträffande de åtgärder som kan vidtas finns det därför skäl att även låta reglerna om rättslig hjälp utomlands i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål gälla i förhållande till Domstolen. Ansökningar kommer inte att kunna göras beträffande åtgärder som Domstolen inte kan bistå med eftersom en allmän förutsättning, som dessutom nämns i flera bestämmelser, är att mottagaren tillåter åtgärden.

Såväl i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (3 kap. 1 §, som hänvisar till 2 kap. 4 § första och tredje styckena) som i stadgan (artikel 96, särskilt 96:4) finns bestämmelser om ansökans innehåll. I båda regelverkan överensstämmer bestämmelserna med vad som gäller för en ansökan om rättslig hjälp här i landet. Den bedömning som görs i avsnitt 5.4.3, nämligen att Romstadgans föreskrifter och de svenska reglerna om ansökans innehåll är förenliga, gäller därför även här. Detsamma gäller den särskilda bestämmelsen i 4 kap. 9 § som föreskriver att det av en ansökan om telefonförhör utomlands skall framgå att den som skall höras samtycker till åtgärden. I förhållande till Domstolen skall ansökan skickas till Justitiedepartementet för vidarebefordran (3 kap. 2 § första stycket, se även avsnitt 5.4.3).

Sammanfattningsvis bör alltså reglerna om rättslig hjälp utomlands i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål gälla även i förhållande till Domstolen.

En fråga som rör utlämning bör också tas upp i detta sammanhang. Enligt 7 § tribunallagen skall bl.a. 26 a § utlämningslagen tillämpas i förhållande till tribunalerna, vilket gäller återförande av en person som har utlämnats till Sverige för rättegång här i landet på villkor att den utlämnade senare överlämnas till en myndighet i den främmande staten. I förarbetena till tribunallagen sägs att den senare bestämmelsen skulle kunna behövas om en person, som även är häktad vid tribunalen i

avvaktan på rättegång, har begått brott även i Sverige och tribunalen medger att personen förs till Sverige för att närvara vid en rättegång här (prop. 1993/94:142 s. 37). Motsvarande situation skulle också kunna uppstå i förhållande till Domstolen. Även om det är oklart av stadgan om Domstolen får medge att någon som är häktad där överförs till en annan stat för en rättegång (jfr även specialitetsprincipen i artikel 101) bör därför bestämmelserna i 26 a § utlämningslagen tillämpas när det gäller Domstolen.

5.8 Övriga processrättsliga frågor

5.8.1 Offentlig försvarare och målsägandebiträde m.m.

Förslag: Den som är misstänkt, tilltalad eller dömd av Domstolen för brott mot mänskligheten, folkmord eller krigsförbrytelse har rätt till biträde av offentlig försvarare om Domstolen begär att en åtgärd skall vidtas beträffande honom eller henne i Sverige.

Föreskrifterna i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål om offentlig försvarare vid bevisupptagning med annan än den misstänkte samt om målsägandebiträde och stödperson skall även gälla vid en begäran om rättslig hjälp från Domstolen.

Skälen för förslagen: Stadgan innehåller bestämmelser om en ovillkorlig rätt för misstänkta och tilltalade att låta sig biträdas av försvarare vid förfarandet inför Domstolen och att få en försvarare förordnad för sig när rättvisans intresse så fordrar (artiklarna 55 och 67). En förordnad försvarare skall vara kostnadsfri för den misstänkte eller tilltalade om han eller hon saknar tillräckliga tillgångar för att själv stå för kostnaden. Detta motiveras av att de gärningar som Domstolen huvudsakligen skall pröva är av mycket allvarlig natur – stadgans s.k. huvudbrott som anges i artikel 5. Dessa föreskrifter gäller främst för det rättsliga förfarandet inför Domstolens åklagare eller något av dess dömande enheter. Av artikel 55:2 följer dock att den som är misstänkt för brott även har rätt till biträde av försvarare i samband med förhör som hålls av nationella myndigheter på Domstolens begäran. Också i dessa fall gäller de villkor som angetts ovan om förordnande av försvarare och kostnadsfrihet för den misstänkte.

Stadgan ställer emellertid inte något uttryckligt krav på att de anslutna staterna skall tillhandahålla och bekosta en offentlig försvarare i samband med rättsliga åtgärder som vidtas på Domstolens begäran. I likhet med vad som gäller i förhållande till de internationella tribunalerna (14 § första stycket tribunallagen) bör dock den som är misstänkt, åtalad eller dömd av Domstolen för en sådan gärning som sagts ovan ha rätt till biträde av en offentlig försvarare när Domstolen begär att en åtgärd skall vidtas i Sverige beträffande honom eller henne och personen begär att en försvarare förordnas. Detta bör framgå av en generell bestämmelse i lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen, vilken därmed modifierar vad som annars gäller beträffande offentlig försvarare enligt 2 kap. 13 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (se avsnitt 5.4.4). Det innebär dessutom en utvidgning av rätten till offentlig försvarare jämfört med vad som normalt gäller enligt utlämningslagen, dvs. rättegångsbalkens regler med vissa modifikationer (se prop. 1957:156 s. 34 f.). Den särskilda bestämmelsen bör alltså inte gälla bara när rättslig hjälp lämnas till Domstolen utan även för biträde i samband med en begäran om överlämnande av den misstänkte till Domstolen.

Föreskriften om rätt till offentlig försvarare bör avgränsas till det förfarande som förekommer i Sverige, vilket överensstämmer med bestämmelsen i tribunallagen (se prop. 1993/94:142 s. 32). Vidare bör bestämmelsen endast avse åtgärder i anledning av utredning och lagföring av Romstadgans huvudbrott. Beträffande brott mot Domstolen och dess verksamhet föreslås särskilda bestämmelser, se avsnitt 5.10.

Härutöver bör bestämmelsen i 4 kap. 3 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål om förordnande av offentlig försvarare i samband med bevisupptagning också tillämpas i förhållande till Domstolen. Det innebär att en offentlig försvarare enligt 21 kap. rättegångsbalken får förordnas för den misstänkte eller tilltalade även i annat fall än när åtgärden avser den personen, dvs. vid bevisupptagning med någon annan.

Det behov av att förordna ett målsägandebiträde i samband med en begäran om rättslig hjälp från Domstolen bör tillgodoses genom en tillämpning av bestämmelserna i 2 kap. 13 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Det bör framhållas att 2 kap. 13 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål också innehåller föreskrifter om stödperson (se avsnitt 5.4.4), vilka därmed även gäller beträffande rättslig hjälp på Domstolens begäran. Detta är samma ordning som från den 1 oktober 2000 gäller i förhållande till de internationella brottmåls-tribunalerna (se prop. 1999/2000:61).

5.8.2 Konkurrerande ansökningar

Förslag: Om Domstolen och en främmande stat samtidigt ansöker om överlämnade och utlämning eller om rättsligt hjälp i brottmål skall regeringen avgöra frågan. Motsvarande skall gälla i förhållande till de internationella brottmålsribunalerna.

Skälen för förslagen: I lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål saknas det särskilda bestämmelser om hur konkurrerande ansökningar skall handläggas. Det beror på att det är mycket ovanligt att ansökningar om rättslig hjälp görs av två stater samtidigt som innebär att verkställighet av den ena ansökningen påverkar möjligheterna att också fullgöra den andra. Därmed finns det sällan något behov av att prioritera mellan dem. Annorlunda förhåller det sig i fråga om utlämning och bestämmelser om konkurrerande ansökningar finns t.ex. i 13 § utlämningslagen och i 8 § nordiska utlämningslagen. Regler om konkurrerande ansökningar saknas i tribunallagen, vilket beror på att lagföring vid tribunalerna alltid, enligt dess stadgor, har företräde framför nationella förfaranden.

När det gäller Domstolen är dock förutsättningarna annorlunda. En syfte bakom Romstadgan är att uppmuntra staterna att själva lagföra de aktuella brotten och en bärande princip är att nationella förfaranden skall ha företräde framför en process inför Domstolen – komplementaritetsprincipen (artikel 17). Vid konflikt mellan ett nationellt förfarande och Domstolens brottmålsprocess skall Domstolen avgöra om det nationella förfarandet har sådana brister att Domstolen skall ha företräde (artiklarna 18 och 19).

Det sagda innebär att det kan förutses situationer när en stat och Domstolen samtidigt utreder samma gärning och därför söker samarbete angående samma åtgärder. I vissa fall kan detta ske innan Domstolen har avgjort om processförutsättningar föreligger med hänsyn till det nationella förfarandet. Det kan även tänkas att en stat söker rättslig hjälp eller utlämning för att försvåra Domstolens arbete. Saken kan kompliceras ytterligare genom att den anmodade staten har överenskommelser med såväl Domstolen som den konkurrerande staten och därför måste välja mellan sina internationella åtaganden.

Romstadgans bestämmelser

Romstadgan innehåller därför bestämmelser om hur anslutna stater skall hantera konkurrerande ansökningar från Domstolen respektive från en stat. Föreskrifterna är uppdelade mellan överförande av en misstänkt

(artikel 90) och övriga former av rättslig hjälp (artikel 93:9) och de skiljer sig delvis till sitt innehåll. I de delar som kräver lagstiftning överensstämmer de dock med varandra eftersom reglerna för rättslig hjälp hänvisar till de betydligt mer utvecklade föreskrifterna om överlämnande av en misstänkt.

När det gäller konkurrerande ansökningar från Domstolen och från en stat som den anmodade staten är folkrättsligt skyldig att bistå, föreskriver reglerna om rättslig hjälp att den anmodade staten skall sträva efter att tillgodose båda ansökningarna (artikel 93:9 a). För att åstadkomma detta får den anmodade staten t.ex. skjuta upp eller föreskriva villkor för verkställandet av någon av ansökningarna. Någon prioriteringsregel ges inte. Först om detta inte går skall staten tillämpa de bestämmelser som gäller vid konkurrerande ansökningar om överförande till Domstolen respektive utlämning till en stat, dvs. enligt artikel 90.

Föreskrifterna att båda ansökningarna såvitt möjligt skall tillgodoses och att verkställandet därvid måste samordnas påkallar inte några svenska regler. Däremot måste de bestämmelser som artikel 90 ger upphov till också omfatta konkurrerande ansökningar om rättslig hjälp.

Artikel 90 innehåller komplicerade och detaljerade regler för hur konkurrerande ansökningar om överlämnande respektive utlämning skall hanteras av den anmodade staten. Det hänger samman med de olika förhållanden som har redovisats ovan. Valet mellan Domstolens begäran om överlämnande och en främmande stats utlämningsframställning regleras på olika sätt beroende på om den begärande staten också är ansluten till Romstadgan, om folkrättsliga förpliktelser gentemot den begärande staten föreligger, om Domstolen har beslutat att processförutsättningar föreligger samt om ansökningarna avser samma eller olika gärningar. För olika situationer anges även andra omständigheter som skall beaktas vid valet mellan de konkurrerande ansökningarna. En närmare beskrivning av reglerna har lämnats i avsnitt 4.8.2.

Vissa bestämmelser om underrättelser ges också. Om en konkurrenssituation uppstår skall den anmodade staten underrätta Domstolen och den andra staten (artikel 90:1) och Domstolen skall också underrättas om beslut därefter att vägra utlämning till den konkurrerande staten trots att Domstolen funnit att processförutsättningar saknas (artikel 90:8), se vidare avsnitt 5.8.5.

Behovet av lagstiftning

Medan lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål saknar bestämmelser om konkurrerande ansökningar så innehåller både utlämnings-

lagen och nordiska utlämningslagen sådana föreskrifter. De senare bestämmelserna tar dock inte sikte på alla de olika situationer och omständigheter som skall beaktas enligt Romstadgan.

När det gäller vem som skall avgöra vilken ansökan som skall bifallas är det visserligen så att det alltid kommer att vara regeringen som beslutar om ansökningar från Domstolen. Beträffande ansökningar om rättslig hjälp eller om utlämning till en annan stat kan det däremot vara någon annan myndighet som skall pröva och besluta beträffande ansökan.

En särskild bestämmelse om konkurrerande ansökningar från Domstolen och från en annan stat bör därför tas in i lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen. Bestämmelsen bör avse såväl ansökningar om överlämnande respektive utlämning som om rättslig hjälp i brottmål.

Förutom vad som sagts ovan kommer många av de bedömningar som måste göras vara av folkrättslig natur. För att kunna avgöra frågan om företräde mellan konkurrerande ansökningar enligt stadgan krävs i många fall aktuella uppgifter om överenskommelser med andra stater och om Domstolens avgöranden beträffande processförutsättningar m.m. I de fall avgörandet står mellan olika folkrättsliga förpliktelser kan det inte uteslutas att valet kan få politiska konsekvenser. Om statens ansökan ges företräde innebär det i sig ett avslag på Domstolens ansökan, beslut som i övrigt föreslås vara förbehållna regeringen (se avsnitt 5.4.7 och 5.5.3). Allt detta talar för att prövningen lämpligen bör göras av regeringen.

När det gäller de närmare grunderna för regeringens prövning behövs det – i likhet med vad som sagts beträffande avslagsbeslut i övrigt (se avsnitt 5.4.7 och 5.5.3) – inte några särskilda bestämmelser. Det är självklart att regeringen skall beakta Sveriges folkrättsliga skyldigheter, däribland skyldigheterna enligt Romstadgan, vid sin prövning.

I fråga om annan rättslig hjälp än överlämnande kommer frågan om konkurrerande ansökningar i många fall att uppmärksammas av den åklagare eller domstol som handlägger dem. För att möjliggöra regeringens prövning behövs det därmed en föreskrift om att frågan om oförenliga ansökningar från Domstolen respektive från en annan stat skall överlämnas till regeringen för beslut angående vilken framställning som skall ha företräde. Med hänsyn till att reglerna endast tar sikte på fall där Domstolen är en av sökandena bör de placeras i lagen om samarbete med den internationella brottmålsdomstolen.

Stadgorna för de internationella brottmålsribunalerna saknar föreskrifter om konkurrerande ansökningar. Till skillnad från vad som gäller för Domstolen har dock tribunalerna tillerkänts generellt företräde framför nationell lagföring. Det innebär även att en ansökan från en

tribunal skall ges företräde framför en konkurrerande ansökan från en annan stat. Med hänsyn till att det kan förekomma andra beslutsfattare än regeringen när det gäller ansökningar från andra stater bör bestämmelser som motsvarar vad som föreslås i förhållande till Domstolen också införas i tribunallagen.

5.8.3 Uppskjutande av eller villkor för ett överlämnande

Förslag: Regeringen får skjuta upp eller föreskriva villkor för ett överlämnande till Domstolen om svensk lagföring pågår för annat brott än det Domstolens ansökan avser eller under den tid som Domstolen prövar om processförutsättningar föreligger.

Bedömning: Motsvarande regler behövs inte i fråga om rättslig hjälp till Domstolen och bör heller inte införas beträffande utlämning eller rättslig hjälp till de internationella brottmålstribunalerna. Beträffande användningsvillkor, se avsnitt 5.4.6.

Skälen för förslagen och bedömningarna:

Romstadgans bestämmelser

Enligt stadgan får verkställandet av en åtgärd som Domstolen begärt skjutas upp under vissa förutsättningar. De två första grunderna avser såväl en ansökan om rättslig hjälp som en ansökan om överlämnande av en person för lagföring inför Domstolen, medan den tredje grunden bara avser en ansökan om överlämnande.

En grund för att skjuta upp verkställandet av en ansökan är om detta skulle störa en pågående förundersökning eller lagföring som gäller en annan gärning än den som Domstolens ansökan avser (artikel 94). Verkställandet får dock inte skjutas upp längre än vad som är nödvändigt för att slutföra de nationella åtgärderna och staten skall komma överens med Domstolen om en tidpunkt när detta skall ske. Stadgan innehåller även bestämmelser om samråd med Domstolen (artikel 89:4), vilka behandlas närmare i avsnitt 5.8.5. Innan beslut om ett uppskjutande fattas skall den anmodade staten överväga om verkställandet ändå kan ske genom att vissa villkor föreskrivs. Ett uppskjutande på denna grund hindrar inte Domstolens åklagare från att begära åtgärder för att skydda brottsoffer och vittnen – enligt artikel 93:1 j – i syfte att skydda bevis (artikel 94:2).

En annan grund för att skjuta upp verkställandet av en ansökan är Domstolens pågående prövning av frågan om processförutsättningar enligt artikel 18 eller 19 (artikel 95). En stat får i så fall skjuta upp verkställandet i avvaktan på Domstolens avgörande men detta hindrar inte att åklagaren med förundersökningskammarens tillstånd inhämtar bevis i enlighet med vad som föreskrivs artiklarna 18 och 19. Vissa samarbetsåtgärder kan därmed bli aktuella även om verkställandet skjuts upp på denna grund.

Den sista grunden som kan innebära att den anmodade staten får skjuta upp ett verkställande gäller det fall då en person som begärs överlämnad till Domstolen för lagföring har anfört hinder mot överlämnande vid nationell domstol på grund av att saken redan har prövats – principen om *ne bis in idem* (icke två gånger för samma sak) enligt artikel 20 (artikel 89:2). Om Domstolen har slagit fast att processförutsättningar föreligger trots den prövning som den eftersökte åberopar, skall handläggningen av ansökan om överlämnande fortsätta. Om däremot en sådan prövning pågår inför Domstolen får staten skjuta upp verkställandet i avvaktan på utgången av Domstolens prövning.

Behovet av lagstiftning

Frågan om hinder för verkställighet på grund av att ett nationellt förfarande pågår uppstår främst i utlämningssammanhang och bestämmelser finns redan i dag i svensk lagstiftning. Enligt 11 § utlämningslagen medför i princip en pågående förundersökning eller ett åtal i Sverige för brott som kan leda till fängelse hinder mot utlämning. Hinder föreligger också om personen enligt dom skall avtjäna ett fängelsestraff eller annars omhändertas på anstalt. Trots att sådant hinder föreligger får dock personen utlämnas för en rättegång i en annan stat på villkor att denne därefter överlämnas till en svensk myndighet. Motsvarande gäller i förhållande till nordiska stater med den skillnaden att den svenska förundersökningen eller åtalet skall avse ett brott för vilket det är föreskrivet två års fängelse eller mer (6 § nordiska utlämningslagen).

Det saknas föreskrifter i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål som uttryckligen tar sikte på den nu aktuella situationen och sådana regler är heller inte påkallade. Det kan dock noteras att regeringen har möjlighet att föreskriva användningsbegränsningar enligt 5 kap. 2 § även i ett sådant fall, se avsnitt 5.4.6.

Däremot finns det behov av särskilda bestämmelser när det gäller överlämnande av någon till Domstolen. Bestämmelserna i utlämningslagstiftningen är utformade som avslagsgrunder för fall då inte utlämning kan ske förenat med villkor. En sådan ordning är inte helt förenlig

med stadgans bestämmelser i artikel 94. Till detta kommer att de övriga grunder för att skjuta upp verkställigheten av en åtgärd som Domstolen begärt saknar motsvarigheter i den lagstiftning som gäller gentemot andra stater.

Enligt vad som tidigare föreslagits, se avsnitt 5.4.7 och 5.5.3, är det alltid regeringen som skall avgöra om en ansökan från Domstolen skall avslås. I fråga om utlämning skall Riksåklagaren göra en utredning. Med det särskilda förfarande som gäller beträffande Domstolens ansökningar faller det sig naturligt att regeringen även får uppgiften att avgöra om verkställandet av en ansökan skall skjutas upp eller villkor föreskrivas på någon av de grunder som stadgan tillåter. Detta bör även gälla i situationer då den som söks för överlämnande invänder att saken redan har prövats. På samma sätt som när ett avslag kan bli aktuellt skall Domstolen ges möjlighet att lämna synpunkter. Särskilda föreskrifter bör tas in i lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen. Regeringen bör ha utrymme att skjuta upp överlämnandet med hänsyn till en pågående förundersökning eller ett åtal i Sverige eller på grund av Domstolens prövning av en fråga om processförutsättningar. Vidare bör regeringen i dessa fall kunna föreskriva särskilda villkor för verkställandet.

Även beträffande de internationella brottmålsribunalerna bör det, i enlighet med vad som föreslås i avsnitt 5.4.6, vara regeringen som fattar beslut enligt 5 kap. 2 och 3 §§ lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. I avsaknad av särskilda bestämmelser i tribunalernas stadgor och med hänsyn till att förhållandet mellan internationell och nationell lagföring där är annorlunda utformad bör det däremot inte införas någon särskild regel om uppskjutande av eller villkor för utlämning till tribunalerna.

5.8.4 Rättegångshinder och rättsverkningar av Domstolens brottmålsdom

Förslag: Bestämmelser om brottmålsdomens rättsverkningar och om rättegångshinder i Sverige som motsvarar vad som gäller enligt tribunalallagen skall gälla i förhållande till Domstolen. Därmed skall en pågående svensk lagföring överföras på Domstolens begäran. En sådan begäran utgör hinder mot åtal och överförandet rättegångshinder i ett svenskt brottmål. Vidare gäller att om Domstolen har prövat en viss gärning får åtal för samma gärning inte väckas i Sverige. Dessutom får åtal inte väckas för ett brott för vilket Domstolen har begärt den misstänkte eller tilltalade överlämnad och ett överlämnande som beviljas sedan åtal väckts skall utgöra rättegångshinder i det svenska brottmålet.

Skälen för förslaget: Romstadgans reglering avviker från vad som gäller för de internationella brottmålstribunalerna i bl.a. ett viktigt avseende. Medan tribunalerna har företräde framför nationella förfaranden gäller den s.k. komplementaritetsprincipen för Domstolen (se avsnitt 4.4.5). I 13 § första stycket tribunalallagen föreskrivs därför att en lagföring skall överföras till en tribunal om den begär det. Enligt Romstadgan gäller tvärtom att Domstolens åklagare normalt skall hänskjuta en pågående utredning till en stat som begär det med hänvisning till att den har utrett eller är i färd att utreda samma gärning (artikel 18:2). Det finns dock vissa möjligheter för åklagaren att söka förundersökningskammarens tillstånd att behålla utredningen och att senare ompröva ett beslut om hänskjutande (artikel 18: 2-3). Dessutom finns det möjligheter för bl.a. stater att anföra invändningar om bristande processförutsättningar med hänvisning till komplementaritetsprincipen även om inget hänskjutande av utredningen har begärts (artikel 19). En sådan invändning skall prövas av Domstolen. I enlighet med vad som har anförts i olika avsnitt ovan, påverkas staternas samarbetskyldighet på olika sätt beroende på om Domstolen har prövat frågan om processförutsättningar eller inte.

I förhållande till Domstolen gäller alltså normalt att en nationell lagföring inte skall överföras dit och att ett pågående förfarande inför Domstolen varken utgör hinder mot åtal eller rättegångshinder i brottmål. Om däremot Domstolen med stöd av komplementaritetsprincipen beslutar att saken får prövas av Domstolen trots att nationella åtgärder för lagföring genomförs eller har avslutats så innebär det att

Domstolen har företräde och därmed att den nationella lagföringen skall överföras till Domstolen. Om detta sker sedan åtal väckts i Sverige bör det utgöra rättegångshinder i den svenska brottmålet. Detta motsvarar vad som föreskrivs i 13 § första stycket tribunallagen och liknande bestämmelser bör därmed ges i förhållande till Domstolen.

Vidare innehåller Romstadgan bestämmelser om brottmålsdomars rättsverkningar såsom rättegångshinder (artikel 20) – *ne bis in idem* (icke två gånger för samma sak). Föreskrifterna gäller såväl nationella brottmålsdomars rättsverkningar för Domstolen som tvärtom och motsvarar delvis vad som föreskrivs i tribunalernas stadgor (artikel 10 i Jugoslavientribunalens och artikel 9 i Rwandatribunalens stadga). Skillnaden gäller en nationell brottmålsdoms negativa rättskraft för Domstolen och hänger samman med komplementaritetsprincipen. Eftersom Domstolens förfarande bara har företräde framför ett nationellt förfarande när det senare inte genomförs eller har genomförts på ett icke godtagbart sätt, anses inte heller en nationell dom som följer på ett sådant icke godtagbart förfarande hindra Domstolen från att pröva samma gärning (se artikel 20:3). Denna bestämmelse, liksom föreskriften att Domstolen själv inte får pröva samma gärning två gånger (artikel 20:1), föranleder inte något behov av lagstiftning.

Stadgan innehåller dock även en bestämmelse om att Domstolens brottmålsdom – oavsett om det är en fällande eller frikännande dom – hindrar att samma gärning prövas av en annan domstol (artikel 20:2). Bestämmelsen gäller bara för stadgans huvudbrott, dvs. folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Det överensstämmer med vad som gäller enligt 13 § andra stycket tribunallagen och en motsvarande bestämmelse bör alltså också tas in i lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen.

En annan fråga, som inte är reglerad i stadgan, är om den omständigheten att en person har överlämnats till Domstolen för lagföring skall utgöra rättegångshinder i Sverige. Enligt 7 § tribunallagen, som bl.a. hänvisar till 25 § utlämningslagen, får åtal inte väckas för det brott för vilket utlämning har begärts. Om utlämning beviljas efter det att åtal väckts utgör detta förhållande rättegångshinder i det svenska brottmålet. Motsvarande bör gälla i förhållande till Domstolen.

5.8.5 Underrättelser till och samråd med Domstolen

Bedömning: De skyldigheter i fråga om underrättelser, samråd och rapportering som följer av stadgan bör uppfyllas av Justitiedepartementet.

Förslag: Justitiedepartementet lämnar även sådana underrättelser till Domstolen som enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål skall lämnas av den domstol eller åklagare som handlägger ärendet.

Skälen för bedömningen och förslaget: Romstadgans samarbetsdel (del 9) innehåller ett antal bestämmelser om underrättelser till och samråd med Domstolen. Avsikten är att skapa en dialog mellan de anmodade staterna och Domstolen för att lösa olika problem som kan uppstå i samband med en begäran om rättslig hjälp eller överlämnande till Domstolen för lagföring. Vidare föreskrivs att Domstolen kan begära rapporter från staterna i vissa fall.

Förutom en allmän bestämmelse om samråd när problem uppstår som hänger samman med en framställning om rättslig hjälp eller överförande av en person för lagföring (artikel 97), föreskrivs att den anmodade staten bl.a. skall samråda med Domstolen när dess ansökan kommer i konflikt med ett pågående nationellt förfarande eller straffverkställighet (artiklarna 89:4 och 94). I den allmänna bestämmelsen anges som exempel att informationen är otillräcklig för att verkställa en ansökan, att den som söks för överlämnande till Domstolen inte kan återfinnas eller att den som påträffats är fel person eller att ett verkställande av en begäran skulle innebära att den anmodade staten bryter mot sina folkrättsliga skyldigheter gentemot en annan stat (jfr t.ex. artikel 98).

Samråd skall också ske angående särskilda krav enligt nationell rätt för ansökningar om rättslig hjälp (artikel 96:3) eller överlämnande av en misstänkt för lagföring (artikel 91:4), vilket kan vara såväl generellt som i ett enskilt fall. När det gäller ansökningar om rättslig hjälp skall Domstolen kontaktas i vissa fall. Det gäller om den anmodade staten finner att en begäran om rättslig hjälp strider mot grundläggande rättsliga principer och därför inte kan bifallas (artikel 93:3) eller att bifall bara kan ges på vissa villkor eller vid en senare tidpunkt än vad Domstolen begärt (artikel 93:5). När en ansökan om rättslig hjälp avslås skall Domstolen eller dess åklagare ofördröjligen underrättas om skälen för beslutet (artikel 93:6).

Underrättelse skall också lämnas om konkurrerande ansökningar från Domstolen och en stat föreligger (artikel 90:1) och om den anmodade staten avslår en stats begäran om utlämning trots att Domstolen slagit fast att processförutsättningar inte föreligger (artikel 90:8). Syftet är bl.a. att utröna om Domstolen har prövat frågan om processförutsättningar. I samma syfte skall samråd med Domstolen ske om den som söks i en ansökan om överlämnande för lagföring invänder att saken redan har prövats – *ne bis in idem* (artikel 89:2). Domstolen skall även kontaktas och ges tillfälle att yttra sig om den som begärs överlämnad för lagföring yrkar att bli försatt på fri fot i avvaktan på beslutet om överlämnande (artikel 59:5).

Vissa föreskrifter om att information av praktisk natur skall lämnas, t.ex. tidpunkten när en person kan överlämnas till Domstolen, och att vissa underrättelser skall lämnas till ett visst organ, t.ex. till Domstolens åklagare, kan komma att ges i bevis- och förfarandereglerna.

Särskilda bestämmelser om underrättelser och samråd gäller för situationer när nationella säkerhetsintressen berörs (artiklarna 72 och 73), vilka har presenterats avsnitt 4.6.5. Andra tillfällen när en stat kan intervensera i Domstolens förfarande är i frågor som rör Domstolens jurisdiktion och processförutsättningar (artiklarna 18 och 19) samt gottgörelse till brottsoffer (artikel 75:3).

I några speciella situationer föreskriver stadgan att Domstolen får begära att en stat skall lämna periodiska rapporter. Det gäller bl.a. när dess åklagare har hänskjutit en utredning till nationell lagföring och vill kunna bevaka vad som sker (artiklarna 18:5 och 19:11). Periodiska rapporter kan också fordras om den eftersökte frisläpps av nationell domstol i avvaktan på ett beslut om överlämnande till Domstolen (artikel 59:6).

Även i anslutning till olika frågor om verkställighet av Domstolens fängelsestraff föreskrivs underrättelser till och samråd med Domstolen, se vidare avsnitt 5.9.

Romstadgan bygger alltså på ett nära samarbete mellan Domstolen och de anslutna staterna där lösningar på olika problem som kan uppstå i första hand skall sökas genom underrättelser och samråd. Även om stadgan innehåller en mängd skyldigheter för staterna i detta avseende kan kontakterna i många fall förväntas vara relativt informella till sin natur och sitt innehåll. Den ordning som föreslås innebär att alla framställningar till och från Domstolen skall gå via Justitiedepartementet och att frågor om avslag på en ansökan och om uppskjutande av eller villkor för verkställighet skall avgöras av regeringen. Även de underrättelser till och samråd med Domstolen som föreskrivs – i stadgan eller bevis- och förfarandereglerna – bör därmed lämpligen handhas av Justitiedepartementet som centralmyndighet och när underlag bereds för regeringens beslut.

Detta kräver endast föreskrifter i ett avseende. Enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål – se 2 kap. 8 och 9 §§ – skall vissa underrättelser lämnas av den domstol eller åklagare som handlägger ärendet. I förhållande till Domstolen bör det därför särskilt föreskrivas att även de underrättelser som där avses skall lämnas av Justitiedepartementet.

5.8.6 Ersättningar och andra kostnader

Förslag: Frågor om ersättningar och andra kostnader regleras på samma sätt som i förhållande till de internationella brottmålsribunalerna. Det innebär att ersättningar till offentliga försvarare och till andra samt övriga kostnader för åtgärder som vidtas i Sverige skall betalas av staten. Vidare skall vittnen, målsägande och sakkunniga som skall höras inför Domstolen ha rätt till ersättning från staten för sin inställelse. En upplysning tas in i lagen om att regeringen utan särskild bemyndigande i lagen kan meddela föreskrifter om att vissa kostnader kan återkrävas av Domstolen.

Skälen för förslagen: I lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål finns det inga uttryckliga regler om att svenska staten skall betala ersättning till den som fullgjort något till följd av en ansökan om rättslig hjälp samt för övriga kostnader för åtgärder som vidtagits enligt lagen. Det följer den internationella huvudregeln att ordinarie kostnader för rättslig hjälp i brottmål skall betalas av den anmodade staten (se prop. 1999/2000:61 s. 153). Av 5 kap. 12 § i den lagen framgår att regeringen utan särskild bemyndigande kan meddela föreskrifter om att vissa kostnader kan återkrävas av den begärande staten.

Samma ordning gäller i förhållande till de internationella tribunalerna. Enligt 16 § tribunallagen skall ersättning av allmänna medel till offentliga försvarare eller till annan samt övriga kostnader för åtgärder som vidtagits enligt lagen skall betalas av staten. Det gäller alltså ersättningar för olika insatser och åtgärder som sker i Sverige. Dessutom finns särskilda regler om kostnader för vittnen och andra som skall höras inför tribunalerna. Enligt propositionen till den lagen påpekades att tribunalernas stadgor saknar bestämmelser om ersättning i sådana fall och det att myndigheterna i det land där den som skall höras bor rent praktiskt kan underlätta för en person att inställa sig inför tribunalerna (prop. 1993/94:142 s. 32). I 15 § tribunallagen föreskrivs därför att ett vittne, en målsägande eller en sakkunnig i Sverige som har kallats för att höras av tribunalen har rätt till ersättning för sin inställelse. Ersättning –

även förskott – skall utgå enligt bestämmelser som regeringen meddelar (se förordningen [1994:571] om ersättning för inställelse vid någon av de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt).

Även enligt Romstadgan är huvudregeln att den anmodade staten skall, med vissa angivna undantag, bära de normala kostnader för att verkställa de begärda åtgärderna (artikel 100:1). Domstolen skall betala kostnader för resor och säkerhet för vittnen, sakkunniga, frihetsberövade personer som överförs till Domstolen för förhör och misstänkta eller tilltalade som överlämnas för lagföring. Vidare skall Domstolen stå för översättnings-, tolknings- och kopieringskostnader, för resor och uppehälle för dess egna funktionärer och tjänstemän samt för sakkunnigutlåtanden och andra rapporter som den har begärt. Den anmodade staten och Domstolen kan dessutom komma överens om att Domstolen skall ersätta extraordinära kostnader som kan uppstå med anledning av en ansökan. Motsvarande skall gälla när det är staten som begär rättsligt biträde (artikel 100:2). För att klargöra att Sverige uppfyller stadgans krav på denna punkt bör alltså den ordning som föreskrivs i 16 § tribunallagen väljas, dvs. en uttrycklig regel om att ersättningar och övriga kostnader för åtgärder som vidtas i Sverige på Domstolens begäran skall betalas av staten.

Ersättning till offentlig försvarare, målsägandebiträden och stödpersoner lämnas i enlighet med föreskrifter i rättegångsbalken och andra författningar och behöver därför inte regleras särskilt. Det bör nämnas att dessa förordnanden och ersättningar bara avser förfaranden i Sverige (se avsnitt 5.8.1). Motsvarande frågor inför Domstolen regleras däremot i Romstadgan och ytterligare föreskrifter kommer att ges i Domstolens bevis- och förfaranderegler.

Romstadgan föreskriver dessutom en skyldighet för de anslutna staterna att främja vittnens och sakkunnigas inställelse inför Domstolen (artikel 93:1 e). En viktig beståndsdel för att uppfylla denna skyldighet är – som nämnts i avsnitt 5.4.1.5. – att tillhandahålla dem som har kallats för att inställa sig möjligheter att få sina kostnader för det ersatta. Det bör därför – i enlighet med vad som gäller enligt 15 § tribunallagen – även föreskrivas en rätt till ersättning för den som skall höras inför Domstolen.

Med hänsyn till stadgans huvudregel om kostnadsansvaret, dvs. att den anmodade staten skall betala de flesta ordinarie kostnader, och för att underlätta för de personer som har ersättningsanspråk bör i första hand staten svara för alla kostnader. Regeringen bör därefter kunna återkräva kostnader från Domstolen i den utsträckning som stadgan medger. En upplysning om detta, motsvarande den som finns i 5 kap. 12 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, som gäller både för rättslig hjälp och överlämnande av misstänkta för lagföring m.m. bör

införas i lagen om samarbete med den internationella brottmålsdomstolen.

Det kan i detta sammanhang även anmärkas att de svenska reglerna om ersättning till den som berövats friheten eller utsatts för tvångsåtgärder enligt lagen (1998:74) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder blir tillämpliga även beträffande åtgärder som beslutas med stöd av lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen (se även prop. 1999/2000:61 s. 127). Det gäller främst beträffande svenska åtgärder som vidtas på begäran av Domstolen, vilka är de fall som huvudsakligen kan förväntas följa av samarbetet. Härmed kompletteras de mera begränsade möjligheterna till ersättning vid frihetsberövande som föreskrivs i stadgan (artikel 85). Inga särskilda föreskrifter är påkallade i förhållande till Domstolen. Beträffande ersättning till brottsoffer enligt brottsskadelagen (1978:413), se vidare avsnitt 5.9.4.

5.9 Lagstiftning för verkställighet av Domstolens avgöranden

5.9.1 Verkställighet av straff

Förslag: Regeringen kan på Domstolens begäran besluta att ett straff som Domstolen har bestämt får verkställas i Sverige. Inga särskilda villkor för godtagande av straffverkställighet ställs upp i lagen. Reglerna om straffverkställighet i tribunallagen förenklas på motsvarande sätt.

Övriga regler om straffverkställighet som bl.a. avser tillämpning av svensk lag med vissa undantag och andra föreskrifter som följer av 25 § internationella verkställighetslagen, regeringens rätt att utfärda nödvändiga föreskrifter i det enskilda fallet, regeringens beslut om villkorlig frigivning och tillsyn över behandlingen av den dömde utformas på motsvarande sätt som för de internationella brottmålsribunalerna.

Reglerna i 23 § internationella verkställighetslagen om skydd mot lagföring m.m. under straffverkställighet i Sverige tillämpas även i förhållande till Domstolen.

Skälen för förslagen: I enlighet med vad som anförts i avsnitt 5.1 bör Sverige medge att fängelsestraff som Domstolen har bestämt får verkställas här. Även de båda internationella brottmålsribunalernas straff kan verkställas i Sverige i enlighet med 12 a § tribunallagen (11 § enligt SFS 2000:573, som har trätt i kraft den 1 oktober 2000). Vissa tillägg till bestämmelserna om straffverkställighet har nyligen beslutats av riksdagen (prop. 1999/2000:61). Det gäller regler för villkorlig frigivning och föreskrifter om undersökningar av hur den som avtjänar straff i Sverige behandlas (11 § tredje stycket och 12 § enligt SFS 2000:573).

Fängelsestraff skall enligt stadgan avtjänas i en stat som Domstolen väljer bland de stater som anmält sig villiga att ta emot personer som dömts till fängelse (artikel 103:1 a). Detta motsvarar den ordning som gäller för de internationella brottmålsribunalerna och de anslutna staterna är alltså inte förpliktade att åta sig straffverkställighet. Vid medgivandet kan staterna ange villkor vilka måste godkännas av Domstolen och vara förenliga med del 10 av stadgan (artikel 103:1 b). Straffverkställigheten måste vidare accepteras av den utvalda staten i det enskilda fallet (artikel 103:1 c). Stadgan anger ett antal omständigheter som Domstolen skall beakta vid valet av verkställighetsstat och ytterligare omständigheter kan föreskrivas i bevis- och förfaranderegler (artikel 103:3). Om ingen stat åtar sig straffverkställigheten skall straffet avtjänas i värdlandet, dvs. i Nederländerna (artikel 103:4).

I överensstämmelse med stadgan föreslås det närmare bestämmelser i bevis- och förfaranderegler som bl.a. avser valet av verkställighetsstat i det enskilda fallet, information som skall lämnas till den staten och överförande till en ny verkställighetsstat. Vidare klargörs att straffverkställigheten i en stat inte skall inledas förrän straffet har vunnit laga kraft.

Villkor för svensk straffverkställighet

I förhållande till tribunalerna får straffverkställighet endast beträffande den som har viss anknytning till Sverige (12 a § första stycket tribunallagen). Det gäller svenska medborgare och utlänningar med hemvist i eller annars stark anknytning till Sverige. Som exempel på annan stark anknytning än hemvist angavs i förarbetena en person som har haft hemvist i Sverige en längre tid men som begett sig härifrån inom en inte alltför lång tid innan brottet begicks (prop. 1995/96:48 s. 16 och 17). En annan faktor som skall tas med i bedömningen är om det inte finns förutsättningar att verkställa straffet i något annat land.

Norge och Finland, som också har åtagit sig att verkställa domar meddelade av en tribunal, har däremot inte funnit anledning att göra

motsvarande begränsningar. Både Norge och Finland har tagit emot personer som dömts av Jugoslavientribunalen för straffverkställighet.

I den norska lagen föreskrivs endast att fängelsestraff som en tribunal har bestämt får verkställas i Norge på begäran av tribunalen (§ 6 i lagen den 24 juni 1994 nr. 38). I förklaringen om medgivande till Jugoslavientribunalen anges dock att Norge är berett att ta emot ett begränsat antal personer för straffverkställighet på tribunalens begäran och att detta skall grundas på individuella överväganden i varje enskilt fall. Vid bedömningen beaktas bl.a. krav på särskilda säkerhetsåtgärder och straffets längd.

Inte heller den finska lagstiftningen innehåller någon begränsning beträffande vem som kan avtjäna sitt straff där utan det föreskrivs att ett frihetsstraff som har utdömts av tribunalen skall verkställas i Finland enligt lagen om internationellt samarbete vid verkställighet av straffrättsliga påföljder (11 § i lag om behörighet för och rättshjälp till tribunalen som behandlar brott som begåtts i det forna Jugoslavien 5.1.1994/12). Även Finland har angivit vissa villkor och begränsningar i sitt medgivande om straffverkställighet till Jugoslavientribunalen.

I dansk lagstiftning finns en bestämmelse som innebär att Justitie-ministern får medge verkställighet i Danmark av straff som Jugoslavientribunalen bestämt utan att några särskilda villkor ställs upp (3 § i lag nr. 1099 den 21 december 1994).

De verkställighetsavtal som Jugoslavientribunalen har träffat med olika länder, däribland med Sverige, bygger på ställningstaganden i det enskilda fallet efter samråd mellan parterna.

I vilken utsträckning Sverige bör ta emot dömda för straffverkställighet beror på en avvägning av olika omständigheter. Det är å ena sidan av avgörande betydelse för Domstolen att ha ett tillräckligt antal fängelseplatser till sitt förfogande. I allmänhet är det önskvärt att verkställigheten inte ske i den stat där brottet begåtts eller i en annan stat med starka intressen i den aktuella konflikten. Å andra sidan måste stadgeparterna rättvist fördela ansvaret för verkställigheten emellan sig (se artikel 103:3 a). Det är vidare fråga om fångar som i många fall kommer att ställa särskilda krav, bl.a. av säkerhetsskäl.

Att Sverige är berett att ta sitt ansvar för straffverkställigheten innebär alltså inte att detta bör ske villkorslöst. Det skulle tvärtom kunna motverka den fastlagda principen om en rättvis fördelning av detta ansvar. Det är däremot inte nödvändigt att begränsa utrymmet för straffverkställighet på det sätt som gjorts i förhållande till tribunalerna. Det behöver inte heller ske i de bestämmelser som reglerar straffverkställigheten i Sverige utan kan göras i det åtagande som riktas till Domstolen. Det bör vara tillfyllest att Sverige i förklaringen till Domstolen anger sin vilja att ta emot ett begränsat antal verkställighetsfall och att detta skall

grundas på individuella överväganden i varje enskilt fall. Vidare bör det anges att Sverige i första hand önskar ta emot dömda som är svenska medborgare och utlänningar med hemvist i Sverige eller har annan stark anknytning hit. Dessa villkor är väl förenliga med stadgans bestämmelser.

Den ordning som nu förordats i fråga om villkor för straffverkställighet i Sverige innebär att de bestämmelser i lag som behövs för att möjliggöra verkställigheten kan ges en allmän utformning. Det är därmed tillräckligt att föreskriva att regeringen på Domstolens begäran kan besluta att ett straff som Domstolen har bestämt får verkställas i Sverige. Även tribunalagens bestämmelse om straffverkställighet bör förändras så att den blir utformad på motsvarande sätt.

Om reglerna för svensk straffverkställighet av tribunalernas domar ändras bör Sverige lämna en ny förklaring till tribunalerna i samband med att lagändringen träder i kraft. Den nya förklaringen bör ange att Sverige är berett att verkställa tribunalens fängelsestraff och att ta emot ett begränsat antal dömda på tribunalens begäran samt att detta kommer att grundas på en särskild bedömning av svenska myndigheter i varje enskilt fall.

Allmänna bestämmelser om straffverkställigheten

Liksom tribunalernas stadgor lämnar Romstadgan inte utrymme för Sverige att ställa villkor beträffande den dömdes samtycke, dubbelstraffbarhet osv. Därmed bör ingen hänvisning göras till de villkor för överförande som föreskrivs i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen), se även prop. 1995/96:48 s. 16.

Det bör finnas ett utrymme för regeringen att precisera formerna för verkställigheten. Dessa föreskrifter får naturligtvis inte strida mot Domstolens avgörande. En sådan ordning finns också i 12 a § tribunalagen (11 § enligt SFS 2000:573, som har trätt i kraft den 1 oktober 2000). Sådana föreskrifter kan t.ex. vara nödvändiga för att möjliggöra ett tillfälligt överförande av den dömda till Domstolen i samband med prövning av en resningsansökan (artikel 84) eller av straffflintring (artikel 110).

En utgångspunkt för verkställigheten är att Domstolen behåller kontrollen över straffet och dess längd. Det är också den princip som gäller för tribunalerna, vilken är nödvändigt för att åstadkomma en rättvis rättskipning samt tillförsäkra en god standard för de dömda. Därför är det endast Domstolen som får överpröva eller ompröva straffet och verkställighetsstaten får inte förändra det straff som Domstolen dömt ut eller släppa den dömda fri före utgången av den strafftid som Domstolen

har bestämt (artiklarna 105 och 110:1-2). Avgörandet om den dömde skall villkorligt frigges eller benådas är därmed förbehållet Domstolen. De bestämmelser i internationella verkställighetslagen som avser straffomvandling eller anpassning till motsvarande svenskt straff kan därför inte tillämpas, vilket överensstämmer med regleringen i tribunallagen (se prop. 1995/96:48 s. 16). Förhållandet mellan stadgans bestämmelser och regeringsformen har behandlats i avsnitt 5.1.

Med denna principiella begränsning skall i huvudsak verkställighetsstatens lagar tillämpas beträffande straffverkställigheten i övrigt (artikel 106:2). Även enligt 12 a § tribunallagen (11 § enligt SFS 2000:573, som har trätt i kraft den 1 oktober 2000) skall verkställigheten ske enligt svensk lag, vilket klargörs genom en hänvisning till 25 § internationella verkställighetslagen (vilken endast genomgått en redaktionell ändring genom SFS 2000:460, som träder i kraft den dag regeringen bestämmer, se prop. 1999/2000:45). Genom hänvisningen följer vidare att verkställigheten får äga rum utan hinder av att straffet är strängare än vad som enligt svensk lag kunnat följa på brotten, att verkställighet inte får ske på sådant sätt att straffet blir att anse som strängare än vad som bestämts i domen och att den dömde under vissa förutsättningar får tillgodoräkna sig den tid som redan utstått av straffet samt anhållnings- och häktetid. I bestämmelsen finns även föreskrifter av betydelse för bötesverkställighet, se vidare avsnitt 5.9.3. Enligt 12 a § (11 § enligt SFS 2000:573) skall verkställigheten upphöra om tribunalen upplyser att den har beviljat nåd eller meddelat något annat beslut som innebär att det utdömda straffet inte längre får verkställas.

De nu anförda föreskrifterna är väl förenliga med Romstadgans bestämmelser och motsvarande bör gälla i förhållande till Domstolen. Det finns emellertid anledning att förtydliga vad som gäller i fråga om en fråga om verkställighetshinder på grund av preskription som uppstår sedan regeringen har beslutat att straffverkställighet skall ske i Sverige. Frågan skulle t.ex. kunna uppstå ett fall då den dömde har avvikit från en kriminalvårdsanstalt och senare återförts dit för fortsatt straffverkställighet. För Domstolen gäller inte några bestämmelser om preskription (se artikel 29, som närmare beskrivs i avsnitt 4.5.6) och fortsatt straffverkställighet i Sverige bör vara möjlig i ett sådant fall även om påföljdspreskription inträtt enligt svensk rätt. I likhet med vad som föreskrivs i 31 § första stycket lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge ang. verkställighet av straff m.m. bör därför en fråga om preskription som uppstår sedan straffverkställighet medgivits prövas enligt de bestämmelser som gäller för Domstolen. Motsvarande fråga när det gäller verkställighet av böter och förverkandebeslut behandlas i avsnitt 5.9.3.

Eftersom svenska verkställighetsregler skall tillämpas gäller bl.a. ordinarie bestämmelser som innebär att intagna i anstalt kan kommunicera med myndigheter m.m. utan granskning, se framförallt 25 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt. Genom en svensk anslutning till stadgan gäller detta även för brev mellan en intagen som nu avses och Domstolen. Därmed tillgodoses stadgans krav i detta avseende (se artiklarna 105:2 och 106:3).

Att alla ansökningar från Domstolen får göras på engelska eller svenska, vilket avviker från vad som annars gäller enligt verkställighetslagstiftningen, framgår särskilt i lagen (se avsnitt 5.4.3).

Villkorlig frigivning

Genom föreskriften att verkställigheten skall ske enligt svensk rätt följer även att de svenska reglerna om villkorlig frigivning blir tillämpliga. Med hänsyn till de särskilda förutsättningar som gäller för verkställighet av tribunalerna har särskilda regler införts beträffande villkorlig frigivning i dessa fall (11 § tredje stycket tribunallagen enligt SFS 2000:573, som har trätt i kraft den 1 oktober 2000). Dessa regler innebär att regeringen avgör frågor om villkorlig frigivning och att den då får besluta att sådan skall ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken. Därmed skapas ett större fakultativt inslag i prövningen av frågan. Vidare skall tribunalen ges tillfälle att lämna synpunkter innan beslut fattas.

Denna ordning, som tillhandahåller nödvändig flexibilitet, bör också gälla vid straffverkställighet av Domstolens domar. Vid den prövning som regeringen skall göra ingår naturligtvis även att beakta Sveriges folkrättsliga förpliktelser, vilka i dessa fall starkt begränsar utrymmet för villkorlig frigivning. Underrättelsen till Domstolen före beslut uppfyller de krav som ställs i stadgan (artikel 103:2 a).

Överförande av straffverkställighet

Domstolen har enligt stadgan rätt att när som helst besluta att överföra straffverkställigheten från en stat till en annan, vilket även får ske på begäran av den dömda (artikel 104). Detta är en konsekvens av att Domstolen bibehåller den yttersta kontrollen över straffets längd och villkoren för dess avtjänande under hela verkställigheten och överensstämmer med den tolkning som Jugoslavientribunalen har gjort i fråga om verkställigheten av dess fängelsestraff.

Stadgan anger inte några särskilda omständigheter som måste vara uppfyllda för ett överförande av straffverkställigheten. Det föreskrivs

dock att sådant överförande skall ske när verkställighetsstaten har underrättat Domstolen om förhållanden som kan påverka straffets längd eller andra straffvillkor, vilka Domstolen inte kan acceptera (artikel 103:2).

De krav som stadgan ställer i fråga om överförande av straffverkställighet tillgodoses genom de regler som föreslås för överlämnande till Domstolen, se avsnitt 5.5.1. Det innebär att den som är dömd i sådant fall kan överlämnas till Domstolen på dess begäran och därefter överförs från Domstolen för fortsatt verkställighet i en annan stat. Därmed fordras det inte några ytterligare bestämmelser för överförande av straffverkställighet.

Immunitet mot lagföring, bestraffning och utlämning för äldre brott

Enligt Romstadgan gäller att den som verkställer straff inte utan Domstolens medgivande får lagföras, bestraffas eller utlämnas till en annan stat för brott som begåtts innan avtjänandet påbörjades (artikel 108, se även artikel 107:3). Detta hinder upphör att gälla om personen kvarblir i verkställighetsstaten mer än 30 dagar efter det att straffet har avtjänats eller om personen återvänder till den staten efter att ha lämnat den. Denna immunitetsregel, som inte har aktualiserats i förhållande till tribunalerna, fordrar lagreglering.

En specialitetsregel av detta slag är dock inte unik för Romstadgan. Tvärtom är sådana bestämmelser vanliga i det internationella rättsliga samarbetet och även internationella verkställighetslagen innehåller föreskrifter om detta. I 23 § regleras det immunitetsskydd som en dömd person har när han eller hon har överförts från en annan stat till Sverige för straffverkställighet under vissa internationella konventioner som anges i 2 § (se även SFS 2000:460, som träder i kraft den dag regeringen bestämmer). Bestämmelserna ger den överförde skydd mot att lagföras, anhållas, häktas eller berövas friheten för verkställighet av straff eller underkastas annan inskränkning i sin personliga frihet. Detta skydd upphör om domslandet samtycker till detta eller om personen haft en sammanhängande tid av 45 dagar på sig att lämna landet men inte gjort det eller om den dömde efter att ha lämnat Sverige återvänder hit. Immuniteten utgör dock inte hinder mot att verkställa beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagstiftningen eller beslut som är nödvändiga för att avbryta åtalspreskription (23 § andra stycket). Reglerna i 34 § gäller överföring för straffverkställighet till en annan stat och är alltså inte aktuella i förhållande till Domstolen.

Reglerna i 23 § internationella verkställighetslagen har alltså påtagliga likheter med stadgans specialitetsregel. Eftersom de är avsedda att

skydda den dömde mot i princip varje inskränkning i den personliga friheten som föranleds av ett tidigare brott (se prop. 1972:98 s. 128) innebär de även hinder mot utlämning till en annan stat på grund av ett sådant brott. Att skyddet består längre efter frigivning när den dömde stannar kvar i Sverige – 45 dagar jämfört med 30 dagar – är inte oförenligt med stadgan. Vidare står det klart från stadgan att immunitetskyddet inte täcker avvisning eller utvisning enligt utlänningslagstiftningen (se artikel 107) och det undantag för åtgärder av detta slag som finns i 23 § andra stycket internationella verkställighetslagen kan därför tillämpas. Det bör inte heller anses oförenligt med stadgan att vidta åtgärder för att bryta en förestående åtalspreskription enligt svensk lag. På grund av det anförda bör bestämmelserna i 23 § internationella verkställighetslagen i dess helhet gälla i förhållande till Domstolen.

Övriga bestämmelser i stadgan

Liksom de internationella brottmålsribunalerna har Domstolen ett ansvar för att utöva en viss kontroll av den faktiska verkställigheten av de fängelsestraff som den har dömt ut (artikel 106:1). Romstadgan ställer dessutom vissa krav på verkställighetens kvalitet (artikel 106:2). Närmare bestämmelse om tillsynsfunktionen har föreslagits i bevis- och förfaranderegler. I förhållande till tribunalerna har särskilda bestämmelser som möjliggör tillsyn av straff som verkställs i Sverige införts (12 § tribunallagen enligt SFS 2000:573, som har trätt i kraft den 1 oktober 2000). Motsvarande bestämmelser, vilka har utformats med regler som gäller för den europeiska kommittén mot tortyr m.m. som förebild, bör också införas för Domstolens tillsynsverksamhet.

Stadgan innehåller även bestämmelser om överföring av den dömde till en annan stat sedan straffet har avtjänats (artikel 107). Dessa bygger på att ordinarie utlänningslagstiftning och, med de begränsningar som har behandlats ovan, utlänningsregler skall tillämpas. Därmed behövs det inte några särskilda bestämmelser med anledning av stadgan.

Frågan om transitering av dömda mellan Domstolen och en främmande stat över svenskt territorium har behandlats i avsnitt 5.5.5.

5.9.2 Flykt under straffverkställigheten

Bedömning: Stadgans bestämmelser om åtgärder vid flykt under verkställigheten av ett straff som Domstolen har bestämt påkallar inte några särskilda bestämmelser.

Skälen för bedömningen: Romstadgan innehåller, till skillnad från tribunalstadgorna, bestämmelser om åtgärder i samband med att den dömda flyr under straffverkställigheten (artikel 111). Bestämmelserna innebär att verkställighetsstaten kan välja att själv ansöka om att få den dömda utlämnad från den stat där han eller hon befinner sig eller begära att Domstolen begär personen överlämnad. Valet skall ske efter samråd med Domstolen.

I det senare fallet kan Domstolen antingen begära att den dömda skall överföras till den ursprungliga verkställighetsstaten eller till en annan stat som anvisas för den fortsatta verkställigheten. Domstolens begäran om överlämnande följer dock reglerna i del 9 av stadgan vilka endast föreskriver en skyldighet för de anslutna staterna att överlämna personer till Domstolen. Den reglering som föreslås i fråga om överlämnande av bl.a. dömda till Domstolen, se avsnitt 5.5.1, innebär att ett överlämnande från Sverige kan ske till Domstolen men inte till en annan stat på Domstolens begäran. Med hänsyn till att den s.k. specialitetsprincipen inte tillämpas, se avsnitt 5.5.4, är det dock möjligt för Domstolen att därefter överföra den som överlämnats från Sverige till en annan stat för verkställighet. Inför eller i samband med en begäran om överlämnande kan tvångsmedel beslutas, se avsnitt 5.5.2.

De bestämmelser som har föreslagits i fråga om överlämnande till Domstolen är tillräckliga. Om verkställighetsstaten väljer att själv begära den dömda utlämnad från Sverige gäller de ordinarie bestämmelserna i utlämningslagstiftningen. Mot denna bakgrund saknas det anledning att införa särskilda föreskrifter på grund av reglerna om flykt i artikel 111.

5.9.3 Verkställighet av böter och förverkande

Förslag: Bötesstraff och förverkanden som Domstolen har dömt ut får verkställas på motsvarande sätt som enligt nordiska verkställighetslagen. Verkställigheten sker därmed i enlighet med svensk rätt och ansökningar prövas av Riksskatteverket. Bötesförvandling får inte ske.

Verkställighet av Domstolens beslut om värdeförverkande får ske om ett sakförverkande inte kan verkställas och det inte är uppenbart oskäligt. Verkställighet av ett värdeförverkande skall alltid prövas av Stockholms tingsrätt som också bestämmer det värde som skall förverkas.

Riksskatteverket beslutar om överlämnande till Domstolen av pengar och föremål som har influtit vid verkställighet av ett bötes- eller förverkandebeslut.

Skälen för förslagen: Romstadgans bestämmelser om straff och andra rättsverkningar av brott skiljer sig från vad som gäller enligt tribunalernas stadgor. Till skillnad från tribunalerna kan Domstolen döma ut böter vid sidan av ett fängelsestraff (artikel 77:2 a). Domstolen får vidare besluta om förverkande av utbyte, egendom och tillgångar som direkt eller indirekt härrör från brottet (artikel 77:2 b). Hjälpmedel vid brott och brottsverktyg kan inte förverkas av Domstolen. Ett förverkande får inte inverka på rättigheter som tillkommer en rättmätig tredje man.

Stadgearterna är skyldiga att ”ge verkan” åt bötesstraff och förverkanden som Domstolen har beslutat (artikel 109:1). Uttrycket ”ge verkan” har medvetet valts i stället för begreppet ”verkställa” på grund av staternas skiftande inställning till hur detta praktiskt kan genomföras på nationell nivå. Avsikten är dock att uppfylla de beslut om böter och om förverkande som Domstolen meddelar. Enligt bestämmelsen skall detta ske i enlighet med det förfarande som anvisas i nationell rätt och med beaktande av den rätt som tillkommer en rättmätig tredje man. I bevis- och förfarandereglerna finns det förslag till regler som anger uppgifter som Domstolens beslut skall innehålla och medför att Domstolen vid behov kan biträda den stat som skall verkställa avgöranden. Det kan t.ex. avse delgivning av den dömda eller andra personer.

Stadgan innehåller även föreskrifter om värdeförverkande, avyttring av egendom och överlämnande till Domstolen av egendom eller vad egendomen har inbringat vid en försäljning (artikel 109:2-3).

Verkställighet av böter

Verkställighet i Sverige av utländska brottmålsdomar, vilket även inbegriper verkställighet av bötesstraff, sker enligt bestämmelser i internationella verkställighetslagen och enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (nordiska verkställighetslagen) – se 1 § i respektive lag. Internationella verkställighetslagens bestämmelser bygger på olika internationella konventioner som Sverige har tillträtt och det nordiska samarbetet på en enhetlig nordisk lagstiftning.

Stadgan innebär en skyldighet för de anslutna staterna att ge effekt åt de bötesstraff som Domstolen har dömt ut men lämnar staterna stor frihet att bestämma hur detta skall gå till. Villkor för straffverkställigheten av de slag som ställs upp i internationella verkställighetslagen kan därför inte gälla i förhållande till Domstolen. I stället bör den princip som föreskrivs i nordiska verkställighetslagen, dvs. att bl.a. bötesstraff får verkställas på begäran av domslandet, gälla i dessa fall. Det bör även i dessa fall krävas att domen har vunnit laga kraft (jfr 24 § andra stycket nordiska verkställighetslagen).

Även när det gäller förfarandet finns det skillnader mellan de två verkställighetslagarna. Den nordiska verkställighetslagen anvisar en enkel ordning för verkställighet. Framställningen prövas i allmänhet av Kriminalvårdsstyrelsen, vars beslut sedan kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol (25 och 26 §§). Beträffande bl.a. bötesverkställighet sker dock prövningen av Riksskatteverket (25 § i lagen och 4 a § förordning [1963:194] om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge ang. verkställighet av straff m.m., nordiska verkställighetsförordningen). Verkställigheten sker enligt svensk lag, dvs. främst bötesverkställighetslagen (1979:189), med undantag för att förvandling av böter inte får meddelas (2 §). Straffet omvandlas alltså inte till ett svenskt straff. I stället görs en omräkning av utländskt belopp till svenska kronor (6 § i förordningen). Frågor om hinder mot verkställighet på grund av preskription sedan framställningen bifallits skall prövas enligt domslandets lag (31 § första stycket). Kostnader för verkställigheten skall i första hand täckas genom den åtgärd som vidtagits och i andra hand av staten (35 §).

Den ordning som anvisas i nordiska verkställighetslagen framstår som mest enkel och ändamålsenlig för verkställighet av Domstolens domar om böter. Genom att svensk lag skall tillämpas tillhandahålls även nödvändigt tredjemansskydd vid verkställigheten. Det faktum att stadgan inte föreskriver preskription beträffande huvudbrotten innebär inte heller något problem vid verkställigheten. I likhet med vad som föreslås i fråga om verkställighet av Domstolens fängelsestraff, se

avsnitt 5.9.1, bör även frågor om preskription vid verkställighet av böter prövas enligt de bestämmelser som gäller för Domstolen. I bevis- och förfarandereglerna finns det förslag till regler om förvandling av böter som Domstolen kan besluta. De innebär dock inte att bötesförvandling skall ske i Sverige utan blir i stället en fråga om verkställighet av det fängelsestraff som alltid kommer att förekomma när böter döms ut för något av stadgans huvudbrott. Genom att verkställigheten skall ske enligt svensk lag kan även indrivningsåtgärder vidtas, vilka även kan omfatta utmätning och försäljning av egendom för täckande av böterna. Detta uppfyller stadgans krav (artikel 109:3).

Bestämmelser som motsvarar vad som gäller enligt den nordiska verkställighetslagen bör därför gälla även i förhållande till Domstolen. Domstolens begäran om verkställighet får göras på engelska eller svenska (se avsnitt 5.4.3).

Det bör avslutningsvis noteras att, i enlighet med förslaget i avsnitt 5.9.1, bestämmelserna i 25 § internationella verkställighetslagen kommer att tillämpas. Utöver vad som tidigare sagts, bl.a. att verkställigheten skall ske enligt svensk lag, innebär tillämpningen av lagrummet att ådömda böter får verkställas även om bötesbeloppet överstiger det högsta belopp som kunnat ådömas enligt svensk lag (25 § andra stycket). Därav följer även bl.a. att redan betalade böter skall räknas den dömde till godo i den mån det kan ske (25 § tredje stycket).

Verkställighet av förverkande

I enlighet med vad som sagts ovan kan det också bli aktuellt att verkställa Domstolens beslut om förverkande i Sverige. Om ett anvisat föremål inte kan förverkas skall i stället dess värde tas i anspråk vid verkställigheten av förverkandebeslutet (artikel 109:2). Även för dessa fall föreskrivs att tredjemansrättigheter skall iaktas. Stadgans föreskrifter om försäljning av egendom avser även verkställighet av förverkanden (artikel 109:3).

Regler om verkställighet av utländska förverkandebeslut finns framförallt i den internationella verkställighetslagen och den nordiska verkställighetslagen. Härtill finns vissa bestämmelser som rör förverkanden i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, se vidare nedan.

I huvudsak bör även regleringen av verkställighet av Domstolens förverkandebeslut utgå från vad som gäller enligt nordiska verkställighetslagen. Vad som anförts ovan beträffande bötesverkställighet enligt den lagen gäller även i fråga om verkställighet av ett förverkandebeslut.

Bestämmelserna i stadgan om värdeförverkande i det fall den egendom som skall förverkas inte längre finns tillgänglig fordrar dock sär-

skild reglering (artikel 109:2). Ett värdeförverkande är möjligt också enligt svensk rätt (t.ex. 36 kap. 2 § brottsbalken beträffande utbyte av brott). För att ett sådant förverkande skall kunna verkställas som alternativ till ett sakförverkande krävs dock att detta samt det belopp som skall förverkas anges i domstolens förverkandebeslut. Av stadgan framgår inte att ett alternativt värdeförverkande skall anges i Domstolens beslut (jfr artikel 109:2). Att så skall ske har dock klargjorts i förslaget till bevis- och förfaranderegler. Där framgår även att Domstolen skall lämna tillgängliga upplysningar om var egendom som har förklarats förverkad finns. Domstolens avgörande kommer alltså att utgöra den rättsliga grunden för ett värdeförverkande när så är aktuellt.

Däremot saknas det en föreskrift om att Domstolen också skall ange det belopp som värdeförverkandet avser. Ett sådant värde måste alltså fastställas på nationell nivå innan ett värdeförverkande kan ske. Ett värdeförverkande skall, enligt stadgan, bara ske om ett sakförverkande inte kan verkställas och det är därför först när sakförverkandet har misslyckats som ett värde måste bestämmas.

Det finns dock anledning att kvalificera förutsättningarna för ett värdeförverkande något. Ett sådant förverkande skulle t.ex. kunna uppfattas som oskäligt när det föremål som har förklarats förverkad aldrig har funnits i Sverige eller när föremålet skulle kunna förverkas i ett annat land på Domstolens begäran. Värdeförverkande som verkställighetsåtgärd bör därför inte få ske om åtgärden är uppenbart oskälig. Frågan om verkställighet av ett värdeförverkande bör därmed vara föremål för domstolsprövning.

I enlighet med vad som gäller enligt nordiska verkställighetslagen och den därtill hörande förordningen bör normalt Riksskatteverket kunna handha verkställigheten av Domstolens förverkandebeslut. Genom den utredning som då görs med anledning av verkställighet av sakförverkandet kan vid behov också underlag tas fram om den förverkade egendomens värde. En möjlig ordning vore att låta Riksskatteverket fatta beslut om värdeförverkande och bestämma föremålets värde samt möjliggöra domstolsprövning genom överklagande till allmän förvaltningsdomstol (jfr 26 § nordiska verkställighetslagen och 4 a § nordiska verkställighetsförordningen). En mer lämplig ordning vore dock att föreskriva domstolsprövning varje gång frågan om värdeförverkande uppstår. Det är allmän domstol som normalt prövar frågor om värdeförverkande och vid verkställighet av utländska avgöranden enligt internationella verkställighetslagen anvisas Stockholms tingsrätt (35 §). Om frågan om värdeförverkande uppkommer bör därför Stockholms tingsrätt, på anmälan av Riksskatteverket, pröva om förutsättningar för sådant förverkande föreligger och fastställa det värde som skall förverkas i svenska kronor. Riksskatteverkets utredning bör vara

underlag för prövningen och vidare bör alltid motparten höras innan rätten fattar sitt beslut.

I lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegoods m.m., som skall tillämpas även i dessa fall, finns bestämmelser om försäljning av förverkad egendom som torde uppfylla stadgans krav i detta avseende.

Regler om beslag och kvarstad för att säkerställa verkställighet av Domstolens förverkandebeslut enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål har redovisats i avsnitt 5.4.1.

Överlämnande av böter och förverkad egendom eller dess värde till Domstolen

Av stadgan följer att förverkade föremål eller vad sådana inbringar vid en försäljning samt bötesmedel som verkställigheten inbringar skall överlämnas till Domstolen (artikel 109:3). Varken beträffande verkställighet av böter eller förverkanden enligt nordiska verkställighetslagen anges det uttryckligen att så skall ske. Det anses dock vara så att de böter som har tagits ut på grund av en begäran om verkställighet skall redovisas till domslandet (se prop. 1962:203 s. 24 och 1972:98 s. 23). Grundregeln för förverkande enligt svensk rätt är att förverkad egendom tillfaller staten om inte annat är föreskrivet (36 kap. 17 § första stycket brottsbalken).

Regler om överlämnande till en annan stat av egendom eller dess värde som förverkats genom ett utländskt avgörande finns i 36 § internationella verkställighetslagen (senast ändrad genom SFS 2000:570). Där är huvudregeln att egendom eller dess värde som har förverkats med stöd av lagen skall tillfalla svenska staten. På begäran av den stat som gjort framställningen om verkställighet får emellertid regeringen besluta att egendomen eller dess värde helt eller delvis skall överlämnas till den staten. Eftersom en tillämpning av dessa bestämmelser endast skulle innebära en fakultativ möjlighet att överlämna förverkad egendom eller dess värde till Domstolen uppfyller de inte stadgans krav på sådant överlämnande. De omfattar dessutom inte böter som verkställts med stöd av ett utländskt avgörande. Lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (5 kap. 11 § andra stycket) hänvisar till 36 § internationella verkställighetslagen när det gäller överlämnande av egendom eller dess värde som har förverkats genom ett utländskt avgörande. Där finns dessutom bestämmelser om delning av förverkad egendom med en annan stat (5 kap. 11 § första stycket) men de avser förverkanden som sker genom ett svenskt avgörande och tar därmed inte sikte på den situation som nu avses.

För att tillgodose stadgans krav på överlämnande av böter och förverkad egendom eller dess värde bör det därför införas särskilda bestämmelser i förhållande till Domstolen som tydligt uppfyller kraven och som därmed avviker från vad som annars gäller enligt 36 § internationella verkställighetslagen. Med hänsyn till verkställighetsreglernas absoluta natur och det faktum att frågan om värdeförverkande alltid skall prövas av domstol bör Riksskatteverket besluta om överlämnandet i dessa fall.

5.9.4 Verkställighet av avgöranden angående gottgörelse till brottsoffer

Förslag: Domstolens avgöranden om gottgörelse till brottsoffer gäller här i landet och skall efter ansökan till Svea hovrätt kunna verkställas här. Hinder mot erkännande och verkställighet föreligger dock om det skulle strida mot grunderna för den svenska rättsordningen eller om en dom angående samma sak redan har meddelats i Sverige.

En pågående rättegång om gottgörelse vid Domstolen utgör rättegångshinder i Sverige.

Även Domstolen skall i vissa fall kunna ansöka om verkställighet.

Till ansökan skall avgörandet och bevis att det har vunnit laga kraft bifogas och motparten skall ges tillfälle att yttra sig innan ansökan bifalls. Verkställigheten skall ske enligt de regler som gäller för verkställighet av en svensk lagakraftvunnen dom.

Skälen för förslagen: Såsom framhållits i genomgången av stadgan – se avsnitt 4.6.6 – innebär möjligheterna för Domstolen att döma ut olika former av gottgörelse till brottsoffren ett viktigt komplement till dess straffrättsliga mandat (artikel 75). Bestämmelserna innebär att Domstolen på yrkande av brottsoffer, men även i undantagsfall på eget initiativ, kan fastställa de skador som ett brott har medfört samt förplikta den som döms för folkmord, brott mot mänskligheten eller krigsförbrytelse att utge skadestånd och andra former av gottgörelse. De anslutna staterna är skyldiga att ge verkan åt ett sådant beslut om gottgörelse i enlighet med vad som gäller för verkställighet av ett förverkandebeslut (artiklarna 75:5 och 109).

Romstadgans bestämmelser

Bestämmelserna om gottgörelse till brottsoffer i stadgan lämnar många frågor till Domstolen att avgöra. Det första fråga som inte är reglerad i detalj gäller de olika former av gottgörelse som kan komma i fråga. Stadgan talar om restitution, ersättning och rehabilitering (artikel 75:1). Den närmare innebörden av detta skall fastställas av Domstolen och det har uttalats vid förhandlingarna att ledning skall hämtas i olika internationella dokument (se redogörelsen i avsnitt 4.6.6). Vid sidan av olika former av skadestånd och restitution av egendom är det alltså möjligt att många skiftande åtgärder för rehabilitering kan komma att omfattas. Såväl fastställelse- som fullgörelsedomar kan bli aktuella. I avgörandet skall det dock, enligt förslaget till bevis- och förfaranderegler, finnas närmare uppgifter om den gottgörelse som har beslutats.

När det gäller parterna i fråga om gottgörelse står det klart att ett sådant avgörande endast kan riktas mot den som av Domstolen har dömts för något av stadgans huvudbrott (artikel 75:2). Vem som kan tilldömas gottgörelse är däremot mera oklart. Det framgår dock att både direkta och indirekta brottsoffer kan få gottgörelse. Bestämmelserna utesluter inte att det kan bli fråga om gottgörelse som riktas till en grupp av brottsoffer – kollektiv gottgörelse – vilket har understrukits som alternativ vid förhandlingarna om bevis- och förfaranderegler. Med hänsyn till det mycket stora antal brottsoffer som det kan vara fråga om i dessa fall kan detta framstå som det mest lämpliga alternativet. Härtill kommer att de tillgångar som kan tas i anspråk för gottgörelse med all sannolikhet kommer att vara starkt begränsade i de flesta fall och att någon form av kollektiv gottgörelse därför är mest rättvist. Hur ett sådant kollektiv kommer att identifieras i avgörandet återstår att se.

En annan faktor av betydelse för verkställigheten av dessa avgöranden är den förvaltningsfond som skall inrättas (artikel 79). Domstolen kan nämligen besluta att gottgörelse skall betalas ur förvaltningsfonden (artikel 75:2). En möjlig lösning kan då vara att de tillgångar som tas i anspråk genom nationella verkställighetsåtgärder skall överlämnas till fonden för att sedan betalas ut till brottsoffer eller användas för något kollektivt ändamål.

I de föreliggande förslaget till bevis- och förfaranderegler finns det vissa bestämmelser om vad avgörandet skall innehålla för att möjliggöra verkställighet. Förutom uppgifter om den mot vilken avgörandet riktar sig skall även anges de brottsoffer till vilka en individualiserad, ekonomisk gottgörelse skall utgå. Vidare skall det särskilt anges om medel för gottgörelse skall utbetalas till förvaltningsfonden för brottsoffer samt de uppgifter som behövs för att detta skall kunna ske.

Vidare föreskrivs att de brottsoffer som har tillerkänts individualiserad gottgörelse skall ges en kopia av Domstolens avgörande.

Stadgan föreskriver vidare att bestämmelserna om gottgörelse till brottsoffer inte skall tolkas så att det inverkar på deras rättigheter enligt nationell eller internationell rätt (artikel 75:6). Denna bestämmelse tar inte sikte på vilken rättsverkan Domstolens avgörande om gottgörelse skall ha i det enskilda fallet. Avsikten är i stället att tillförsäkra att de regler om rätt till gottgörelse som finns i nationell eller internationell rätt inte skall påverkas av de principer som kommer att gälla för Domstolen. Den rätt till gottgörelse som finns eller kan komma att utvecklas i nationell eller internationell rätt kan nämligen vara mer vidsträckt än vad som gäller vid Domstolen.

Svenska regler om erkännande och verkställighet av utländska avgöranden

En svensk tvistemålsdom, t.ex. angående skadestånd, har rättskraft sedan tiden för överklagande har gått ut, dvs. domen har vunnit laga kraft (17 kap. 11 § rättegångsbalken). Domen utgör därmed ett processhinder som bl.a. innebär att senare talan om samma sak skall avvisas (*res judicata*). Ett utländskt eller internationellt avgörande anses däremot inte ha någon automatisk rättskraft i Sverige. Det kan dock ha betydelse som bevismedel och tillmätas stark bevisverkan i en senare svensk rättegång. Ett utländskt avgörande kan dock tillerkännas positiv och negativ rättskraft, vilket kan ske med eller utan något särskilt förfarande. För detta krävs särskilda föreskrifter. Detsamma gäller i fråga om verkställighet i Sverige av utländska avgöranden (3 kap. 2 § utsökningsbalken). Utöver bilaterala överenskommelser och internationella åtaganden på specifika områden, t.ex. på familjerättens och transporträttens område, finns generella regler om erkännande och verkställighet av utländska avgöranden på privaträttens område i lagen (1992:794) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Luganokonventionen och i lagen (1998:358) om domstols internationella behörighet och om verkställighet av utländska domar enligt Brysselkonventionen. Lagarna omfattar domar som har meddelats i de stater som har tillträtt konventionerna.

Rättsverkan och erkännande av avgörandet i Sverige

Eftersom ett avgörande enligt svensk rätt kan vara verkställbart (exigibelt) i Sverige trots att det inte har någon – positiv eller negativ – rättskraft vore det i och för sig inte principiellt fel att tillåta verkställighet av Domstolens utan att det för den skull tillerkänns rättskraft i Sverige. Detta skulle emellertid innebära att Domstolens avgörande inte utgör rättegångshinder för en svensk rättegång om samma sak. Det kan därmed uppkomma konkurrerande avgöranden och därmed konkurrerande verkställighet av domar som avser samma sak. I de nu aktuella fallen kan det bli fråga om att en svensk process eller ett svenskt avgörande konkurrerar med Domstolens avgörande, men även om att en annan utländsk dom som kan verkställas i Sverige avser samma sak som Domstolens avgörande. För att hindra att sådana situationer uppstår bör alltså Domstolens avgörande erkännas och ges rättskraft samt därmed utgöra rättegångshinder i Sverige.

Förhållandet mellan Domstolens avgörande och en svensk rättegång eller dom

I och med att Domstolens avgöranden om gottgörelse till brottsoffer erkänns måste förhållandet mellan dessa och svenska rättegångar och domar angående samma sak regleras. De regler i stadgan som avser negativ rättskraft (artikel 20) tar endast sikte på brottmålsavgöranden och är därmed inte tillämpliga här. Det bör dock i sammanhanget hållas i minne att gottgörelsen är knuten till de brott som Domstolen har bedömt och det måste därför i allmänhet vara där som det bästa materialet för att bedöma frågor om gottgörelse finns. Domstolens behörighet att pröva brottmålet vilar härtill på att ingen stat har valt att lagföra brottet på ett tillbörligt sätt.

I flertalet lagar om erkännande och verkställighet av utländska privaträttsliga avgöranden utgör en svensk rättegång eller dom om samma sak hinder mot erkännande och verkställighet. Ibland förutsätter detta att den svenska rättegången (eller i vissa fall en rättegång i ett annat land) har inletts först. Ofta gäller också att en talan som väcks i Sverige om en sak som redan är föremål för en rättegång i ett annat land skall avvisas eller vilandeförklaras i avvaktan på ett lagakraftvunnet avgörande i den utländska rättegången. En förutsättning för detta är dock normalt att den utländska rättegången kan leda till en dom som gäller i Sverige.

I förhållande till Domstolen bör den grundläggande principen – att en tidigare meddelad svensk dom i samma sak utgör hinder mot erkännande och verkställighet – tillämpas. En regel om detta bör tas in i lagen. I övrigt bör principen vara den att Domstolens rättegångar och domar har företräde. En pågående svensk rättegång där ingen dom ännu har meddelats, även om den rättegången inleddes innan Domstolen inledde sitt förfarande, bör därför inte utgöra hinder mot verkställighet av Domstolens avgörande. I stadgan regleras inte frågan om lis pendens för frågor om gottgörelse till brottsoffer och inget hindrar därför Domstolen från att inleda ett sådant förfarande trots att en rättegång om samma sak redan pågår i en stat. Om det i en svensk rättegång om gottgörelse till ett brottsoffer skulle framkomma att Domstolen har inlett ett förfarande om samma sak, och Domstolen inledde sitt förfarande innan den svenska rättegången inleddes, bör talan i den svenska rättegången avvisas eller vilandeförklaras i avvaktan på Domstolens avgörande. Det bör i lagen tas in en särskild bestämmelse om detta. Om den svenska rättegången inleddes först bör det däremot finnas en möjlighet att slutföra den svenska rättegången. Brottsoffrens uppfattning i frågan får naturligtvis här tillmätas stor betydelse. Om en svensk dom hinner meddelas innan Domstolen avgjort saken kommer den svenska domen att utgöra hinder för verkställighet i Sverige av Domstolens senare meddelade avgörande. Om däremot Domstolen avgör sitt mål innan den svenska rättegången har avslutats utgör Domstolens avgörande hinder för fortsatt rättegång här. Det krävs inga särskilda regler om att målet får vilandeförklaras.

Verkställighet av Domstolens avgöranden om gottgörelse

Av redogörelsen ovan framgår att den verkställighet som kan bli aktuell här avviker från vad som förekommer i vanliga fall. Verkställigheten kan komma att avse såväl penningfordringar som olika former av handräckning. Det behövs därför en särskild ordning för verkställighet som är tillräckligt flexibel för att kunna möta de olika avgöranden som Domstolen kan komma att meddela och som samtidigt gör svensk verkställighet möjlig.

I förslaget till bevis- och förfaranderegler finns det en föreskrift som understryker att verkställighetsstaten inte skall förändra det sakliga innehållet i avgörandet. Detta är en följd av skyldigheten att ge effekt åt just det avgörande som Domstolen har meddelat. I övrigt har staterna stor frihet att anvisa en lämplig ordning i sin nationella rätt (se artikel 109:1).

När det gäller eventuella fastställsedomar torde kravet på att ”ge verkan åt” avgörandet vara uppfyllt genom att det har bevisvärde i en

senare svensk process angående en fullgörelsetalan. Detta fordrar inte några särskilda regler.

För fullgörelsedomar kan olika vägar för verkställighet väljas. En metod vore att, vid sidan av ett generellt erkännande av Domstolens avgöranden om gottgörelse, föreskriva att de skall verkställas här i landet som en svensk domstols lagakraftägande dom (se även 3 kap. 3 § utsökningsbalken). Det är den metod som valts i lagen (1996:519) om verkställighet av domar och beslut som har meddelats enligt Förenta nationernas havsrättskonvention av den 10 december 1982. Därmed ges samma möjlighet till verkställighet som gäller för Högsta domstolens avgöranden (prop. 1995/96:140 s. 182). Det kan dock inträffa att Domstolens avgörande om gottgörelse inte kommer att uppfylla kraven för verkställighet i Sverige eller t.o.m. att det strider mot grundläggande principer i vår rättsordning. Det framstår därför som mer lämpligt att införa en prövning av frågan om verkställighet (exekvatur) som sker på ansökan. Det är den ordning som regelmässigt förekommer i internationella överenskommelser som Sverige har tillträtt och, därmed, i svensk rätt.

Det bör finnas ett visst utrymme för att vägra erkännande och verkställighet av Domstolens avgöranden om gottgörelse. Detta utrymme bör vara så litet som möjligt. I annan lagstiftning om erkännande och verkställighet av utländska, privaträttsliga avgöranden gäller en allmän bestämmelse om att erkännande och verkställighet inte skall ske om detta är uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen här i landet. Motsvarande bör också gälla i förhållande till Domstolen.

Det finns ofta även bestämmelser om hinder mot erkännande och verkställighet med hänvisning till att ett visst förfarande har tillämpats eller inte tillämpats i den utländska rättsprocessen (t.ex. bristande delgivning). Enligt stadgan kan ett avgörande om gottgörelse till brottsoffer endast riktas mot den som Domstolen har dömt för folkmord, brott mot mänskligheten eller krigsförbrytelse (artikel 75:2). Av stadgan framgår det inte helt klart att svaranden måste underrättas om en talan om gottgörelse (jfr artikel 75:3). Att så är fallet har dock förtydligats i de bevis- och förfaranderegler som därefter har tagits fram. Att prövningen skall ske efter en förhandling framgår av stadgan, vilket innebär att svaranden – som i allmänhet kommer att vara frihetsberövad – är närvarande (artikel 76). Det finns därmed inte anledning att införa något undantag med hänvisning till det förfarande som Domstolen har tillämpat.

Inte heller övriga hinder mot erkännande och verkställighet som förekommer i annan lagstiftning är aktuella att tillämpa i förhållande till Domstolen.

Förfarandet vid ansökan om verkställighet

Det materiella innehållet i den prövning som skall ske avser de villkor för erkännande och verkställighet som har anförts ovan. Det kan i vissa fall ge upphov till komplicerade överväganden, särskilt i fråga om avgörandets eventuella oförenlighet med grunderna för den svenska rättsordningen, och prövningen bör därför göras av domstol. I enlighet med vad som gäller enligt andra lagar på området bör Svea hovrätt väljas.

Det kan som tidigare nämnts bli fråga om att såväl enskilda brottsoffer som Domstolen ansöker om verkställighet. I det senare fallet gäller det gottgörelse som skall förmedlas genom den särskilda förvaltningsfonden för brottsoffer (artiklarna 75:2 och 79). En särskild bestämmelse om att Domstolen kan söka verkställighet bör därför införas (jfr reglerna om offentliga organ som kan ansöka om verkställighet enligt 6 § lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet).

En ansökan om verkställighet bör även kunna avse en del av avgörandet. I likhet med vad som gäller enligt annan liknande lagstiftning bör även en kopia av domen och ett bevis om att den har vunnit laga kraft lämnas in tillsammans med ansökan. I fråga om språk har det beträffande olika ansökningar från Domstolen föreslagits att engelska och svenska skall kunna användas (se avsnitt 5.4.3). Detsamma bör gälla när det gäller en ansökan om verkställighet av ett avgörande om gottgörelse.

Vid domstolens prövning bör det krävas att motparten ges tillfälle att yttra sig innan en ansökan om verkställighet bifalls. Det motsvarar vad som brukar föreskrivas i internationella överenskommelser på området. Verkställigheten bör ske enligt de ordinarie bestämmelser som gäller för verkställighet av en lagakraftvunnen svensk dom. Det bör noteras att verkställighet i dessa fall kan komma att sökas i flera länder samtidigt. Den som förpliktats att utge gottgörelse kan därför ha ett berättigat intresse av att kunna invända att förpliktelsen redan har fullgjorts. Detta kan emellertid beaktas på verkställighetsstadiet (se 3 kap. 21 § utsokningsbalken).

5.10 Rättsligt samarbete m.m. angående brott mot Domstolen och dess verksamhet

Förslag: Regler införs i tre avseenden när det gäller brott mot Domstolen och dess verksamhet (artikel 70).

1. För en ansökan från Domstolen om rättslig hjälp eller utlämning beträffande brott av detta slag gäller de ordinarie bestämmelserna om sådana åtgärder på begäran av en annan stat.

2. När Domstolen begär att Sverige skall sköta lagföringen skall saken överlämnas till behörig åklagare för handläggning enligt de bestämmelser som i allmänhet gäller för förundersökning och rättegång i brottmål.

3. Domstolens domar beträffande dessa brott skall kunna verkställas i Sverige på samma sätt som frihetsstraff, böter och förverkanden som följer på något av stadgans huvudbrott (se avsnitt 5.9.1 och 5.9.3). Det gäller även verkställighet av böter som Domstolen har bestämt för rättegångsförseelser (artikel 71).

Skälen för förslagen: När det gäller brott som riktas mot Domstolen och dess verksamhet anvisar stadgan en särskild ordning för relationerna mellan Domstolen och de anslutna staterna (artikel 70). Dessa brott jämföras inte med stadgans huvudbrott (folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser samt i framtiden eventuellt aggressionsbrott) och den lagtekniska lösningen är annorlunda, se redogörelsen i avsnitt 4.6.8. Den ordning som anvisas innebär att såväl Domstolen som de anslutna staterna skall kunna lagföra brott som riktas mot Domstolen och dess verksamhet samt att samarbete skall ske även beträffande dessa brott.

Romstadgans reglering i detta avseende avviker från vad som gäller i fråga om de internationella brottmålsdomstolarna. Enligt de processordningar som antagits för respektive tribunal skall åtal för osann utsaga väckas vid den aktuella tribunalen. Det har därmed saknats skäl att utvidga svensk domsrätt till att även omfatta straffansvar för en osann utsaga inför någon av tribunalerna (prop. 1995/96:48 s. 14). Övriga brott som föreskrivs i artikel 70 har inte aktualiserats för tribunalernas del.

Bestämmelserna i artikel 70 föranleder behov av lagstiftning i olika avseenden. Såsom framgår av redogörelsen i avsnitt 5.2 om lagstiftningsbehovet bör frågan om materiella straffrättsliga bestämmelser behandlas särskilt. Detsamma gäller beträffande de föreskrifter som kan

behövas på grund av den konkurrerande jurisdiktion som stadgan ger upphov till. En redogörelse för dessa frågeställningar lämnas dock som bakgrund nedan. En sammanhängande fråga som lämpligen kan behandlas redan här gäller föreskrifter för det fall Domstolen överlämnar till Sverige att sköta lagföringen.

Vidare behövs det bestämmelser om Sveriges samarbete med Domstolen – rättslig hjälp och utlämning – när den väljer att själv lagföra de aktuella brotten (artikel 70:2). Härtill bör det övervägas om Sverige även skall understödja Domstolens verksamhet genom att möjliggöra straffverkställighet i Sverige även i dessa fall. Detta är inte en skyldighet som följer av stadgan men väl en fråga av betydelse för att skapa reella möjligheter för Domstolen att fungera på effektivt sätt.

Brotten mot Domstolen och dess verksamhet

Stadgan anger olika former av menedsbrott (artikel 70:1 a och b), övergrepp i det rättsliga förfarandet (artikel 70:1 c), övergrepp mot en tjänsteman (artikel 70:1 d och e) samt besticknings- och mutbrott (artikel 70:1 f) som är riktade mot Domstolen. Det krav på kriminalisering som stadgan ställer är en utvidgning av tillämpningen av motsvarande nationella brott som avser att skydda nationella rättsprocesser till att också avse brott riktade mot Domstolen samt dess tjänstemän och andra personer som medverkar i dess rättsliga förfarande.

För svensk del innebär detta att en översyn av tillämpningen av olika brott enligt brottsbalken. Det innefattar överväganden beträffande bl.a. olika brott enligt 15 kap. brottsbalken, störande av förrättning (16 kap. 4 §), brott riktade mot tjänstemän (17 kap. 1 och 2 §§), övergrepp i rättssak (17 kap. 10 §), bestickning (17 kap. 7 §) och mutbrott (20 kap. 2 §). Även frågor om ansvar för olika former av medverkan till dessa brott måste övervägas.

Förhållandet mellan Domstolens förfarande och svensk lagföring

Domstolen och de anslutna staterna kommer att ha konkurrerande jurisdiktion över de aktuella brotten. Nationella förfaranden är inte avsedda att principiellt ha företräde – komplementaritetsprincipen gäller alltså inte. Stadgan är dock i sina olika språkversioner oklar i fråga om Domstolen skall ha företräde eller om det föreligger verklig konkurrens med nationell lagföring (artikel 70:4 b). Det är ännu osäkert om man kan enas om en enhetlig tolkning i denna fråga.

Den princip som kommer till uttryck i bl.a. den engelska versionen, vilket är det språk på vilket bestämmelsen ursprungligen utformades, innebär att Domstolen skall avgöra om och när den skall utöva sin jurisdiktion. Samtidigt har principen klara begränsningar genom de särskilda bestämmelser om rättsligt samarbete som gäller i dessa fall (artikel 70:2), nämligen att ordinarie lagar om rättsligt samarbete – rättslig hjälp och utlämning – i den anmodade staten skall tillämpas (se vidare nedan). Sådan lagstiftning innebär i sig normalt att nationell lagföring har företräde och ställer vidare upp en rad villkor för bifall till en ansökan.

I vissa fall kommer Domstolen alltså att ha möjligheter och ett starkt intresse av att själv sköta lagföringen, medan den i andra fall kan vara förhindrad av praktiska eller andra skäl, t.ex. på grund av arbetsbelastning eller hinder mot att den misstänkte infinner sig vid Domstolen. Principen att Domstolen skall ha företräde framför nationell lagföring i fråga om brott mot Domstolen och dess verksamhet, vilken bäst främjar Domstolens effektivitet och som bl.a. den svenska delegationen avsåg att slå fast i stadgan, bör tjäna som utgångspunkt för den fortsatta bedömningen.

Den tolkning av stadgan som nu anförts innebär att Domstolens lagföring bör utgöra ett rättegångshinder i nationella förfaranden när det gäller brott av de slag som nu är aktuella. Praktiskt sett kan det dessutom förväntas att det för en svensk lagföring kommer att krävas att Domstolen anmäler brottet och lämnar över underlag för att möjliggöra en förundersökning och eventuellt senare en rättegång. I samband med utformningen av de straffrättsliga bestämmelser som artikel 70 påkallar bör det därför, i enlighet med vad som anförts i avsnitt 5.2, även övervägas hur förhållandet mellan svenska lagföringsåtgärder och Domstolens åtgärder bör regleras. Ett delösnings skulle kunna vara att som åtalvillkor för ett sådant brott föreskriva att Domstolen måste ha anmält detsamma.

Det sagda bör dock inte föranleda att Domstolens lagföring av en viss gärning också hindrar en svensk förundersökning eller rättegång beträffande samma gärning som också utgör ett annat brott. Det kan tänkas att den aktuella gärningen samtidigt utgör ett brott som kan riktas mot vem som helst, t.ex. brott mot liv och hälsa enligt 3 kap. brottsbalken eller brott mot frihet och frid enligt 4 kap. samma balk. I dessa fall kan det finnas ett starkt svenskt intresse av att lagföringen sker här. Avsikten med stadgans reglering är inte att förhindra en sådan lagföring som avser brott av annat slag.

Det kan därmed förekomma fall när samma gärning kommer att lagföras parallellt vid Domstolen och i Sverige. Detta förhållande har uppmärksammats i förhandlingarna om bevis- och förfarandereglerna och det finns bl.a. ett förslag om olika bedömningsgrunder som Dom-

stolen skall beakta, vilka bl.a. innefattar om en stadgepart har effektiva möjligheter att lagföra brottet och brottets svårhetsgrad. Förslaget innebär även att Domstolen kan samråda med en stadgepart med jurisdiktion över brottet innan Domstolen beslutar om den skall utöva sin jurisdiktion eller inte. Dessa regler kommer med all sannolikhet att ingå i det regelverk som stadgeparts församlingen senare skall anta. Vidare föreslås en regel som innebär att en nationell dom kommer att utgöra rättegångshinder för Domstolen.

För svensk del behövs det därmed bestämmelser som reglerar vilken verkan Domstolens lagföring eller dom skall ha för möjligheterna att lagföra och döma en person för i huvudsak samma gärning i Sverige. Även dessa bedömningar bör alltså göras samtidigt som de materiella straffrättsliga bestämmelserna övervägs (avsnitt 5.2). Härvid måste naturligtvis de föreskrifter i 2 kap. brottsbalken som i allmänhet gäller för en utländsk brottmålsdoms rättsverkan också beaktas.

Rättslig hjälp och utlämning till Domstolen

Beträffande brott mot Domstolen och dess verksamhet gäller särskilda regler för det rättsliga samarbetet med Domstolen. I stället för att tillämpa samarbetsreglerna i del 9 skall ordinarie nationella regler om rättslig hjälp i brottmål och utlämning för brott tillämpas i dessa fall (artikel 70:2). Detta kommer att understrykas ytterligare i bevis- och förfaranderegler. Föreskrifterna i bevis- och förfaranderegler avser domstolsinterna frågor, men vissa regler kommer dock indirekt att beröra de anslutna staterna. Det gäller t.ex. ett förslag att Domstolen alltid skall ange om en ansökan om rättsligt bistånd hänförs sig till artikel 70 eller till del 9 i stadgan.

Ordinarie bestämmelser för rättslig hjälp i brottmål och utlämning på begäran av en annan stat skall alltså tillämpas. För svensk del innebär detta att bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål skall tillämpas utan de undantag som föreslås gälla i förhållande till Domstolen när det gäller stadgans huvudbrott. För att kunna biträda med delgivning måste även 1909 års kungörelse kunna tillämpas. När det gäller utlämning till Domstolen för sådana brott bör bestämmelserna i utlämningslagen tillämpas.

De aktuella författningarna gäller i dag bara för ansökningar från en annan stat. Det behövs därför en bestämmelse – som bör placeras i lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen – som föreskriver att de bestämmelser som gäller för rättslig hjälp och utlämning till en främmande stat också skall tillämpas på Domstolens ansökningar om rättsligt samarbete enligt artikel 70, dvs. de som avser andra brott än

folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Domstolens ansökningar måste därmed uppfylla samma krav som ansökningar från en främmande stat och prövningen skall ske på samma sätt som när en stat har begärt den aktuella åtgärden. Det innebär bl.a. att utrymmet för att avslå en ansökan är större i dessa fall än när det gäller samarbete beträffande stadgans huvudbrott – se avsnitt 5.4.7 och 5.5.1 ovan – samt att sådana frågor i många fall skall avgöras av andra myndigheter än regeringen. Vidare gäller ordinarie krav på dubbel straffbarhet. En ansökan skall ges in till Justitiedepartementet, vilket är den kanal för ansökningar som skall anvisas Domstolen. När det gäller de språk som får användas bör, med avvikelse från vad som annars gäller, samma reglering gälla som för Domstolens övriga ansökningar, dvs. svenska eller engelska (se avsnitt 5.4.3 och 5.5.3).

Med hänsyn till vad som sagts ovan angående förhållandet mellan Domstolen och nationell lagföring saknas det anledning att göra undantag för Domstolen när det gäller svensk dom eller beslut om att inte väcka åtal som hinder mot utlämning (10 § utlämningslagen). Har utlämning beviljats bör dock detta – i enlighet med vad som annars gäller – utgöra rättegångshinder i Sverige (25 § utlämningslagen).

Som framgår av avsnitt 5.8.1 är avsikten med de särskilda reglerna om offentlig försvarare att de skall gälla endast i fråga om stadgans huvudbrott. Vid rättsligt samarbete angående brott mot Domstolen och dess verksamhet gäller i stället de ordinarie bestämmelserna om rätt till offentlig försvarare i utlämningslagen och lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. I fråga om utlämning torde man normalt kunna utgå ifrån att det i ett utlämningsärende föreligger skäl att förordna offentlig försvarare även om den eftersökte inte är frihetsberövad (se prop. 1996/97:88 s. 20).

I lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen bör det tydligt anges vilka bestämmelser i lagen som gäller för stadgans huvudbrott och vilka som gäller de brott som avses i artikel 70.

Förfarandet vid Domstolens begäran om svensk lagföring

När Domstolen väljer att överlämna saken till en stat, skall staten enligt artikel 70:4 b lämna ärendet till en behörig nationell myndighet i syfte att åtal skall väckas, vilket naturligtvis måste föregås av den utredning som behövs. Något krav på att åtal verkligen skall väckas ställs dock inte och den nationella myndigheten, i Sverige en åklagare, har alltså utrymme att bedriva förundersökningen och fatta beslut om åtal m.m. enligt ordinarie regler. Det enda krav som ställs i stadgan är att arbetet skall bedrivas omsorgsfullt och att tillräckliga resurser skall avsättas för en effektiv handläggning.

I lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen bör det därmed tas in en bestämmelse om att en begäran från Domstolen angående lagföring av brott enligt artikel 70 skall överlämnas till åklagare för handläggning enligt de bestämmelser som gäller för en svensk förundersökning eller rättegång i brottmål enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning. Det är alltså inte här fråga om internationell rättslig hjälp i brottmål utan i stället en svensk förundersökning och eventuell rättegång enligt ordinarie regler, med den skillnaden att Domstolen så att säga är den som anmäler brottet, som avser brott enligt svensk rätt. Beträffande brotten hänvisas till den särskilda översyn som har anförts i det föregående.

Oaktat att komplementaritetsprincipen inte gäller i dessa fall ligger det i linje med de principer som kommer till uttryck i artikel 20 att en nationell dom skall innebära hinder för lagföring inför Domstolen. En bestämmelse som klargör detta förhållande finns intagen i de bevis- och förfaranderegler som nyligen har förhandlats fram och inga invändningar har riktats mot bestämmelsen i den förberedande kommissionen. Det finns alltså skäl att utgå från att en svensk dom kommer att innebära rättegångshinder för Domstolen. Vad som nu sagts avser Domstolen och föranleder inte något behov av svenska regler.

Straffverkställighet

En fråga som inte behandlas särskilt i stadgan gäller verkställighet av de straff som Domstolen bestämmer för brott enligt artikel 70. De straff som kan bli aktuella är böter eller fängelse i högst fem år (artikel 70:3). I bevis- och förfarandereglerna klargörs att förverkanden också är möjliga vid sidan av fängelse- och bötesstraff. Vidare kan böter dömas ut för rättegångsförseelser (artikel 71).

Stadgans bestämmelser om verkställighet av Domstolens avgöranden (del 10 i stadgan) utesluter inte att de också tillämpas i dessa fall och det är rimligt att hävda att de i huvudsak bör avse alla fängelse- och bötesstraff samt förverkandebeslut som Domstolen meddelar. I bevis- och förfarandereglerna finns det närmare bestämmelser om det förfarande som Domstolen skall tillämpa i fråga om brott som avses i artikel 70. Enligt det föreliggande förslaget skall i huvudsak det förfarande som gäller enligt stadgan för huvudbrotten tillämpas. Det innebär bl.a. att den tilltalade inte får dömas i sin utevaro och att stadgans goda rättssäkerhetsgarantier i övrigt också gäller i dessa fall.

När det gäller verkställighet av fängelsestraff bygger detta på ett frivilligt åtagande från de anslutna staternas sida. Som tidigare nämnts, se avsnitt 5.1, är det emellertid av största vikt att staterna medger sådan

straffverkställighet för att Domstolen skall kunna fungera på ett effektivt sätt. Det gäller även i fråga om de fängelsestraff som döms ut för brott mot Domstolen och dess verksamhet enligt artikel 70 och även sådana straff bör följaktligen vara verkställbara i Sverige. De särskilda bestämmelser som har föreslagits i fråga om verkställighet av fängelsestraff för stadgans huvudbrott bör kunna tillämpas även i dessa fall, se avsnitt 5.9.1. Det innebär att regeringen på Domstolens begäran kan medge att det straff som Domstolen har bestämt får verkställas här. Övriga regler som därmed kommer att gälla för verkställigheten har redovisats i avsnitt 5.9.1. De särskilda bestämmelser som där föreslås beträffande villkorlig frigivning och Domstolens tillsyn över straffverkställigheten bör också gälla i dessa fall.

Även när det gäller verkställighet av böter och förverkandebeslut som Domstolen har meddelat med stöd av artiklarna 70 och 71 bör den ordning som har föreslagits beträffande stadgans huvudbrott tillämpas, se avsnitt 5.9.3. Det innebär föreskrifter som i huvudsak överensstämmer med vad som gäller för verkställighet av motsvarande avgöranden enligt nordiska verkställighetslagen. Den särskilda ordning med domstolsprövning som skapas för värdeförverkanden är också aktuell i dessa fall. Det bör nämnas att bestämmelser om förvandling av böter finns i bevis- och förfarandereglerna men att dessa bara är riktade till Domstolen och att det förbud mot bötesförvandling som har föreslagits i fråga om stadgans huvudbrott också kan tillämpas när det gäller verkställighet av böter som Domstolen har dömt ut för brott under artikel 70.

Genom att på detta sätt skapa enhetliga regler för verkställighet av Domstolens fängelse- och bötesstraff samt beslut om förverkanden underlättas den praktiska tillämpningen och därmed förutsättningarna för att på bästa sätt främja Domstolens viktiga verksamhet.

5.11 Övrigt lagstiftningsbehov

5.11.1 Sekretessfrågor

Förslag: De bestämmelser om sekretess som gäller för ärenden om rättslig hjälp till en annan stat skall också gälla i förhållande till Domstolen och de internationella brottmålsribunalerna.

Skälen för förslaget: Vid all brottsutredande verksamhet är det av största vikt att det finns möjligheter att hålla utredningsåtgärder m.m. hemliga under så lång tid att utredningen inte äventyras. Det gäller inte minst i fråga om sådan brottslighet som Domstolen skall utreda där det ofta finns risk för att den misstänkte brottslingen varnas och därmed att bl.a. vittnen utsätts för stora risker. Behovet förstärks av att Domstolen saknar en egen polisstyrka och därmed är beroende av samarbete med stater för genomföra sina brottsutredningar. Även det förhållandet att vissa av Domstolens brottsutredningar kan vara politiskt känsliga gör behovet av sekretess än mer angeläget, särskilt under utredningens inledande fas.

Romstadgan innehåller några föreskrifter om sekretess. Den underrättelse som Domstolens åklagare skall lämna till alla anslutna stater och andra stater som normalt har jurisdiktion över brotten i fråga om att en brottsutredning är förestående eller har inletts kan förenas med ett villkor om sekretess (artikel 18:1). Avsikten med underrättelsen är att undersöka om någon stat redan utreder eller har utrett det aktuella brottet och Domstolen därför skall överlåta åt staten att sköta lagföringen. De uppgifter som åklagaren härvid överlämnar till staterna – vars omfattning också kan begränsas av hänsyn till bl.a. Domstolens utredning – torde i allmänhet omfattas av utrikessekretess enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100).

Stadgan föreskriver vidare att sekretess skall gälla i den anmodade staten beträffande ansökningar om rättslig hjälp eller överlämnande av misstänkta till Domstolen och därtill bilagda handlingar, utom såvitt ett avslöjande av uppgifterna behövs för att uppfylla framställningen (artikel 87:3). Domstolen kan härtill begära att information som lämnas skall hanteras på ett sätt som skyddar brottsoffers och tänkbara vittnens,

samt deras familjers, fysiska och psykiska välbefinnande och säkerhet (artikel 87:4).

För att tillmötesgå Domstolens behov av sekretess och uppfylla de krav som stadgan ställer krävs det lagbestämmelser som också omfattar åtgärder för rättslig hjälp och överlämnande av personer på begäran av Domstolen. Dessa bestämmelser bör motsvara vad som gäller för sekretess i ärenden om rättslig hjälp m.m. till stater. Samtidigt med införandet av den nya lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (prop. 1999/2000:61) infördes en ny bestämmelse i 5 kap. 7 § sekretesslagen som bl.a. innebär sekretess för uppgifter vid myndighets verksamhet som sker efter en begäran från en annan stat för sådana utredningar som görs enligt reglerna om förundersökning i brottmål och för användning av tvångsmedel (SFS 2000:576, som har trätt i kraft den 1 oktober 2000). Bestämmelsen är avsedd att gälla för samtliga de myndigheter som hanterar ärendet och att även omfatta de utredningar som görs enligt bestämmelserna om förundersökning i samband med utlämning (se prop. 1999/2000:61 s. 167). Sekretessen gäller om det kan antas att åtgärden begärts under förutsättning att uppgiften inte röjs. Vidare föreslås en följdändring i 5 kap. 1 § rättegångsbalken som innebär att det för stängda dörrar inte krävs att det är av synnerlig vikt att uppgiften inte röjs.

Den nya bestämmelsen uppfyller de krav som stadgan ställer i fråga om sekretess. Förslaget är dock utformat så att bestämmelserna om sekretess enligt sin ordalydelse endast avser rättslig hjälp på begäran av *annan stat*. För att undanröja alla oklarheter bör det uttryckligen framgå att bestämmelserna även gäller rättslig hjälp på begäran av *Domstolen*. Vidare saknas det anledning att behandla sekretessfrågorna annorlunda när det gäller en ansökan från någon av de internationella brottmålsribunalerna och ändringen i sekretesslagen bör därför även omfatta dessa. Därmed kommer de sekretessbestämmelser som är tillämpliga i ärenden om rättslig hjälp i brottmål också gälla i ärenden där Sverige bistår Domstolen eller någon av tribunalerna med olika åtgärder.

I lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål finns dessutom bestämmelser om undantag från banksekretess (5 kap. 10 §). Dessa bestämmelser, som kan ha betydelse t.ex. för att säkra tillgångar att användas för gottgörelse till brottsoffer, bör också gälla i förhållande till Domstolen. Bestämmelserna innebär att tystnadsplikt enligt vissa angivna bestämmelser i bankrotrelselagen (1987:617), lagen (1991:981) om värdepappersrörelse och lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet inte hindrar att uppgifter lämnas i ärenden om rättslig hjälp som avser förhör i samband med förundersökning, husrannsakan eller beslag. Bestämmelserna innebär att undantaget från banksekretessen skall gälla även för rättslig hjälp som någon av de internationella

tribunalerna har begärt. Detsamma bör gälla även i förhållande till Domstolen.

Det kan avslutningsvis nämnas att stadgan innehåller några bestämmelser om sekretess vid Domstolen för uppgifter som lämnats t.ex. av en ansluten stat (t.ex. artiklarna 72, 93:8 och 99:5). Därmed kan eventuella svenska behov av sekretess för uppgifter som Sverige har lämnat till Domstolen tillgodoses.

5.11.2 Immunitet och privilegier

Förslag: Lagen om immunitet och privilegier i vissa fall ändras så att den även omfattar Domstolen och till den anknutna personer.

Skälen för förslaget: Artikel 48 i stadgan föreskriver att Domstolen skall åtnjuta den immunitet och de privilegier inom varje ansluten stat som är nödvändig för att den skall kunna uppfylla sina syften. I samma artikel finns vidare bestämmelser om olika former av immunitet och privilegier för Domstolens domare, åklagare, biträdande åklagare, registrator och biträdande registrator samt för dess personal. Dessutom föreskrivs att personer som skall uppträda i förfaranden inför Domstolen – försvarare, experter, vittnen och andra personer vars närvaro vid Domstolen fordras – skall ges den behandling som är nödvändig för att Domstolen skall kunna fungera på ett korrekt sätt. Frågor om immunitet och privilegier för de angivna personerna skall på sedvanligt sätt vidareutvecklas i ett avtal om immunitet och privilegier för Domstolen.

Frågor om immunitet och privilegier för internationella organ m.m. regleras i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. I en bilaga till lagen anges internationella organ och personer med anknytning till sådana som skall åtnjuta immunitet och privilegier i enlighet med vad som har bestämts i en stadga eller avtal som är i kraft i förhållande till Sverige (4 § i den angivna lagen). Bilagan bör kompletteras så att den omfattar även Domstolen och till denna anknutna personer.

I den utsträckning som stadgan och det senare avtalet om immunitet och privilegier för Domstolen ger upphov till behov av immunitetsregler för försvarare och andra som deltar i svenska förfaranden för rättslig hjälp på begäran av Domstolen, t.ex. vid en bevisupptagning, finns bestämmelser i 5 kap. 5-8 §§ lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Dessa regler bygger på att det finns en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. De ger utrymme för skydd under viss tid mot lagföring eller frihetsberövande för en äldre handling, underlåtenhet eller dom samt mot att utan samtycke åläggas att

medverka vid annan utredning än den som ansökan om rättslig hjälp avser. Genom den lagstiftningsteknik som har tillämpats i tribunallagen (se 9 a § enligt SFS 2000:573, som har trätt i kraft den 1 oktober 2000) och som även föreslås för Domstolen, se avsnitt 5.3., gäller dessa bestämmelser också i förhållande till Domstolen.

5.12 Förklaringar i samband med ratifikation av Romstadgan m.m.

Förslag: Sverige bör avge förklaringar att Justitiedepartementet skall vara kanal för Domstolens ansökningar och att det språk som skall användas är svenska eller engelska. Ingen förklaring som begränsar Domstolens jurisdiktion över krigsförbrytelser bör avges.

Skälen för förslagen: Enligt stadgan skall staterna i samband med ratifikationen avge förklaringar angående den kanal som skall användas för Domstolens framställningar (artikel 87:1) och de språk på vilka framställningar och andra handlingar till stöd för dessa skall vara avfattade (artikel 87:2). Språket skall vara antingen ett officiellt språk i den anmodade staten eller något av Domstolens arbetspråk. De val som görs i samband med ratifikationen kan senare ändras. I enlighet med vad som redovisats ovan – se avsnitt 5.4.3 och 5.5.3 – bör Sverige avge förklaringar att Justitiedepartementet skall vara kanal för framställningar från Domstolen enligt artikel 87:1 och att ansökningar och därtill bifogade handlingar skall vara avfattade på svenska eller på engelska enligt artikel 87:2.

Vidare ger stadgan staterna möjlighet att avge en förklaring som begränsar Domstolens jurisdiktion i fråga om krigsförbrytelser (artikel 124). Dessa bestämmelser har redovisats i avsnitt 4.4.3 och 4.11. Av de stater som hittills ratificerat stadgan har endast Frankrike avgett en förklaring angående krigsförbrytelser. Med hänsyn till Sveriges önskan att få till stånd en effektiv och global brottmålsdomstol samt till våra utrikespolitiska ståndpunkter i övrigt kan det inte anses ligga i svenskt intresse att bidra till en sådan begränsning av Domstolens mandat. Sverige bör därför inte avge någon förklaring i enlighet med artikel 124.

Slutligen kan en stat när som helst avge en förklaring att de medger att fängelsestraff som Domstolen har bestämt får verkställas i den staten (artikel 103). I avsnitt 5.1 har föreslagits att Sverige skall medge att sådana fängelsestraff som ådömts någon för något av stadgans huvudbrott får verkställas här och de närmare förutsättningarna för straffverkställighet i Sverige har redovisats i avsnitt 5.9.1. Vidare har

det i avsnitt 5.10 föreslagits att även frihetsstraff som Domstolen bestämt för brott mot Domstolen och dess verksamhet skall kunna verkställas i Sverige på vissa villkor. Förklaringen med medgivande om straffverkställighet skall dock göras till Domstolen och den kan därmed inte avges innan stadgan har trätt i kraft. Den svenska förklaringen om straffverkställighet måste därför anstå till dess att Domstolen har kommit till stånd.

6 Ekonomiska konsekvenser

Såsom beskrivits i avsnitt 4.10 skall parternas bidrag till Domstolen uttaxeras i överensstämmelse med en av stadgepartsförsamlingen fastställd bidragsskala som grundas på den som gäller för FN:s reguljära budget. Bidragen kommer alltså att stå i proportion till dem som gäller inom FN (där Sveriges bidrag för närvarande utgör 1,0790 procent) medan procentsatserna får justeras beroende på sammansättningen av de stater som blir parter i stadgan. Stadgepartsförsamlingen skall anta regler och föreskrifter för den ekonomiska förvaltningen (artikel 113). Förslag härom skall utarbetas av den förberedande kommissionen.

Det är inte idag möjligt att med någon säkerhet beräkna hur stor andel av kostnaderna som kommer att falla på Sverige. Det förefaller rimligt att anta att bland de sextio stater som är anslutna till stadgan, när denna träder i kraft och Domstolen inrättas, kommer att återfinnas samtliga stater i Västeuropa och merparten av staterna i Central- och Östeuropa. Därutöver kan förväntas att förhållandevis betalningsförmögna länder som Australien, Republiken Korea, Sydafrika, Argentina samt några övriga relativt stora latinamerikanska länder återfinns i kretsen av stadgeparter. Kanada och Nya Zeeland har redan ratificerat stadgan. Däremot förefaller det osannolikt att USA, Ryssland, Indien, Indonesien och Kina liksom också oljerika länder i Mellanöstern återfinns bland de första sextio. Tidpunkten för Japans tillträde är vidare osäker. Därmed kan man göra det grova antagandet att stater som inom FN står för närmare hälften av den reguljära budgeten också kommer att vara anslutna när stadgan träder i kraft. Detta skulle för Sveriges vidkommande innebära en bidragsandel på drygt 2 procent. Kostnaderna torde närmast kunna finansieras i utgiftsområde 5:4 Bidrag till vissa internationella organisationer.

Det går inte heller att göra annat än lösa antaganden om vilken Domstolens budget kommer att bli under de första åren. Förslag till budget för det första året kommer att utarbetas av den förberedande kommissionen för antagande av stadgepartsförsamlingen. Detta arbete har inte påbörjats när detta skrivs.

En jämförelse med budgeten för den internationella tribunalen för det forna Jugoslavien, som enligt dess egna uppgifter omslöt 10,8 miljoner USD det andra året efter inrättandet (1994), 25,3 miljoner det tredje året (1995) och drygt 35,4 miljoner det fjärde (1996), kan emellertid ge viss

vägledning. Det bör samtidigt erinras om att denna tribunal fick sitt mandat från FN:s säkerhetsråd och att kostnadssituationen och budgetutvecklingen därmed motsvarade vad som skulle bli fallet för Domstolen om denna redan vid sitt inrättande fick en situation hänskjuten till sig från säkerhetsrådet av motsvarande allvar och omfattning som den i det forna Jugoslavien. Så behöver inte alls bli fallet. Ett rimligt antagande är snarast, att Domstolen under normala omständigheter kommer att ha en mindre organisation och därmed kosta avsevärt mindre än tribunalen, medan budgeten når upp till nivåer motsvarande tribunalens först om och när säkerhetsrådet väljer att utnyttja den. Det i förhållande till FN:s reguljära budget högre procentuella svenska bidraget kommer därför antagligen att beräknas på en mindre budget än den för tribunalen, medan Sveriges andel av eventuella merkostnader i fall av hänskjutande från säkerhetsrådet kommer att bli den lägre som gäller inom FN.

Förutom de direkta kostnaderna för Domstolens verksamhet kan kostnader även uppkomma i samband med olika former av samarbete med Domstolen. I enlighet med vad som anfördes i propositionerna angående lagstiftning för samarbetet med tribunalerna för f.d. Jugoslavien och Rwanda (prop. 1993/94:142 s. 33 f. och 1995/96:48 s. 17) är det inte möjligt att förväg bedöma i vilken omfattning Domstolen kommer att begära olika former av rättslig hjälp från Sverige. Med de erfarenheter som finns från tribunalerna är det dock rimligt att anta att detta samarbete inte kommer att medföra några mer betydande kostnader. Det går inte heller att i dag bedöma i vilken utsträckning det kan komma att bli aktuellt med verkställighet i Sverige av fängelsestraff som Domstolen dömer ut men inte heller i detta avseende torde några mer betydande kostnader kunna förväntas. Kostnaderna för samarbetet med Domstolen och verkställighet av dess fängelsestraff bör därmed kunna rymmas inom ramen för befintliga anslag till rättsväsendet. Detsamma gäller för de motsvarande lagändringar som föreslås i förhållande till de internationella brottmålstribunalerna.

7 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Romstadgan träder i kraft när 60 stater har ratificerat stadgan och deponerat sina ratifikationsinstrument hos FN:s Generalsekreterare samt en viss tid därefter har förflutit (artikel 126). I enlighet med vad som anförts i avsnitt 5.1 bör Sverige ingå bland de stater som har anslutit sig när Domstolen inrättas. De skyldigheter som följer av stadgan och därmed behovet av särskild lagstiftning inträder först i och med att stadgan träder i kraft. När detta kommer att ske kan inte förutsägas i dag och det behövs därför en bestämmelse i den nya lagen som medger att den träder i kraft senare. Den regel som har tillämpats i andra sammanhang och som bör gälla även här är att det överlämnas till regeringen att besluta om lagens ikraftträdande.

De ändringar som föreslås i sekretesslagen, tribunallagen och lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål bör dock träda i kraft så snart som möjligt. Beträffande dessa bestämmelser föreslås ikraftträdande den 1 juli 2001.

Det finns inte behov av några övergångsbestämmelser.

8 Författningskommentar

8.1 Lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen

1 §

Av paragrafens *första stycke* framgår lagens tillämpningsområde, en fråga som har behandlats i avsnitt 5.3. Alla de samarbetsåtgärder som Sverige är förpliktat att bistå Domstolen med omfattas av lagen, dvs. olika former av rättslig hjälp och överlämnande av personer till Domstolen. Dessutom innehåller lagen bestämmelser om verkställighet av Domstolens avgöranden.

Lagen omfattar samarbete beträffande alla brott som omfattas av Domstolens behörighet. Därmed avses såväl stadgans s.k. huvudbrott – folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser – samt även brott mot Domstolen och dess verksamhet (artikel 70). De bestämmelser som skall tillämpas vid Domstolens utredningar och lagföringar av stadgans huvudbrott framgår av *andra stycket* (3–20 §§) och de som skall tillämpas beträffande brott mot Domstolen och dess verksamhet i *tredje stycket* (21 och 22 §§).

De regler som avser verkställighet av Domstolens avgöranden (23-31 §§) och transport av frihetsberövade genom Sverige (32 §) anges i *fjärde stycket*. Dessa bestämmelser är inte begränsade till att avse vissa brott och skall därför tillämpas oavsett vilken brottstyp det är fråga om. Reglerna om verkställighet avser alla Domstolens avgöranden och gäller därmed – förutom avgöranden som avser huvudbrotten eller brott mot Domstolen och dess verksamhet – även böter som Domstolen bestämmer för rättegångsförseelser enligt stadgan (artikel 71).

Paragrafen är annorlunda utformad än dess motsvarighet i tribunal-lagen (1 §). Det beror på att Romstadgan, till skillnad från tribunalernas

stadgor, även omfattar regler om andra brott än huvudbrotten, för vilka särskilda samarbetsförpliktelser gäller (se 20 och 21 §§).

2 §

I paragrafens *första stycke* föreskrivs att en ansökan alltid skall ges in till Justitiedepartementet. Det är sedan departementet som lämnar den vidare till en nationell myndighet för handläggning. Frågan om mottagare av Domstolens ansökningar har behandlats i avsnitt 5.4.3 och 5.5.3.

Vidare gäller att alla underrättelser i och återredovisningar av ärenden till Domstolen skall skickas via Justitiedepartementet. Detta innebär ett avsteg från vad som annars gäller enligt 2 kap. 8 och 9 §§ lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (se även 12 och 13 §§). Bakgrunden till bestämmelsen har redovisats i avsnitt 5.8.5.

Av *andra stycket* framgår att alla ansökningar och bifogade handlingar enligt lagen skall vara skrivna på engelska eller svenska eller vara översatta till dessa språk. Detta avviker från vad som annars gäller för ansökningar om rättslig hjälp (avsnitt 5.4.3), utlämning (avsnitt 5.5.3) och verkställighet av olika avgöranden (avsnitt 5.9.1 och 5.9.3). Bestämmelsen gäller även för ansökningar om rättslig hjälp eller utlämning i anledning av brott mot Domstolen och dess verksamhet (1 § andra stycket, se avsnitt 5.10) och för ansökningar om verkställighet av Domstolens avgöranden om gottgörelse till brottsoffer (avsnitt 5.9.4).

Hänvisningen till 1 § innebär att bestämmelserna gäller vid allt samarbete med Domstolen oavsett brottstyp, dvs. såväl i anledning av folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser som för de andra brott som avses i 21 och 22 §§. Detta innebär vissa avvikelser från vad som annars gäller enligt lagstiftningen för rättsligt samarbete med andra stater.

3 §

Första stycket i paragrafen, som föreskriver överlämnande av den som är misstänkt, tilltalad eller dömd för brott vid Domstolen, överensstämmer i sak med motsvarande bestämmelser i 3 § första stycket tribunallagen. I förhållande till Domstolen har begreppet överlämnande ersatt termen utlämning. Den speciella terminologin har diskuterats i avsnitt 5.5.1.

Bestämmelsen i *andra stycket* skiljer sig något från motsvarande föreskrift i tribunallagen (3 § andra stycket). Enligt bestämmelsen skall ett häktningsbeslut eller en dom som Domstolen har meddelat i behörig

ordning godtas som grund för ett beslut om överlämnande. Det skall därmed inte göras någon prövning av om Domstolens häktningsbeslut eller dom är korrekt. Frågor om utrymmet för avslag på en ansökan har redovisats i avsnitt 5.5.1 och samråd med Domstolen i avsnitt 5.8.5.

I *tredje stycket* finns bestämmelser som saknar motsvarighet i tribunallagen. De innebär att regeringen får skjuta upp eller föreskriva villkor för ett överlämnande i vissa fall, vilket har behandlats i avsnitt 5.8.3. Detta får ske om en förundersökning har inletts eller åtal har väckts här i landet för annat brott än det som Domstolens ansökan avser samt i avvaktan på att Domstolen tar ställning till frågan om det finns processförutsättningar enligt artiklarna 18 och 19 i stadgan. Ett överlämnande under villkor att personen senare skall återföras till Sverige kan därmed ske för att t.ex. ge för den eftersökte möjlighet att närvara inför Domstolen när en invändning om bristande processförutsättningar prövas. Ett uppskjutande avser bara överlämnandet och hindrar inte att Domstolens åklagare söker rättslig hjälp med bevisupptagning eller andra åtgärder.

4 §

Paragrafens första mening i *första stycket* har ingen motsvarighet i tribunallagen och har lagts till för att klargöra att bestämmelserna i 14 § utlämningslagen (utformade enligt förslaget i Ds 2000:3) om vad ansökan skall innehålla och hur den kan skickas skall tillämpas också i förhållande till Domstolen.

Resterande föreskrifter i *första och andra stycket* reglerar handläggningen om en ansökan om överlämnande av en person till Domstolen, vilka överensstämmer med bestämmelserna i 4 § tribunallagen (se prop. 1993/94.142 s. 35 f.). Språket har dock moderniserats (jfr Ds 2000:3 angående motsvarande bestämmelser i 16 § utlämningslagen). Frågor om ansökningen och förfarandet har behandlats i avsnitt 5.5.3.

5 §

Bestämmelserna som avser ett förenklat förfarande för överlämnande till Domstolen har behandlats i avsnitt 5.5.3. De saknar motsvarighet i tribunallagen och bygger på särskilda bestämmelser i Romstadgan (artikel 92:3). Om den eftersökte samtycker till att bli överlämnad till Domstolen skall det förenklade förfarande som anvisas i 29-34 och 36-40 §§ utlämningslagen tillämpas. Till skillnad från vad som gäller enligt

utlämningslagen i ett sådant fall är det alltid regeringen som beslutar om överlämnande till Domstolen.

6 §

Paragrafens föreskrifter om tvångsmedel i ett ärende om överlämnande till Domstolen överensstämmer med vad som gäller enligt 5 § tribunal-lagen (se även prop. 1993/94:142 s. 36). Frågorna har redovisats i avsnitt 5.5.2 och 5.5.3.

7 §

I paragrafen finns bestämmelser om provisoriskt anhållande, reseförbud eller anmälningsskyldighet på Domstolens begäran i avvaktan på en ansökan om överlämnande. Villkoren för sådana tvångsmedel har tagits upp i avsnitt 5.5.2 och frågor om förfarandet i avsnitt 5.5.3.

Bestämmelserna överensstämmer i huvudsak med 6 § tribunallagen och innebär att förfarandet enligt 23 § andra–fjärde stycket utlämningslagen skall tillämpas. I förhållande till Domstolen gäller dock en särskild bestämmelse för den tidsfrist som måste iakttas beträffande en ansökan om överlämnande efter det att beslutet om tvångsmedel har meddelats. För Domstolen gäller, enligt *andra stycket*, den tidsfrist som föreskrivs i de regler som styr dess verksamhet, dvs. närmast i Domstolens bevis- och förfaranderegler. I det förslag till bevis- och förfaranderegler som har tagits fram, och som stadgeparts församlingen senare skall besluta om, föreskrivs en frist om 60 dagar.

8 §

Paragrafens bestämmelse om att Domstolen skall ges tillfälle att lämna synpunkter innan ett beslut enligt 7 § om reseförbud eller anmälningsskyldighet fattas som alternativ till anhållande eller häktning är betingad av en särskild föreskrift i stadgan (artikel 59). Frågan har behandlats i avsnitt 5.5.3. Ingen motsvarande bestämmelse finns i tribunallagen.

9 §

Enligt paragrafen skall vissa bestämmelser i utlämningslagen tillämpas i förhållande till Domstolen. Det gäller 25 § om rättegångshinder (se även kommentaren till 16 §) och 26 a § om återförande av en person som är häktad vid Domstolen och som har överlämnats till Sverige för en

rättegång. Motsvarande gäller enligt 7 § tribunallagen och bestämmelserna har behandlats i avsnitt 5.8.4 respektive avsnitt 5.7.

10 §

Bestämmelserna i paragrafen, som överensstämmer i sak med vad som gäller enligt 8 § tribunallagen, föreskriver att ett beslut om överlämnande till Domstolen skall verkställas av polismyndigheten och att omhändertagande får ske under högst 24 timmar. Frågan har tagits upp i avsnitt 5.5.3.

11 §

I paragrafen, som saknar motsvarighet i tribunallagen, regleras den s.k. specialitetsprincipen, se avsnitt 5.5.4.

I *första stycket* föreskrivs att Domstolen utan särskilt medgivande får ställa den som har överlämnats dit från Sverige till ansvar för annan gärning som har begåtts före överlämnandet än den som låg till grund för överlämnandet. Till skillnad från vad som gäller enligt utlämningslagen och nordiska utlämningsdagen innebär detta att specialitetsprincipen inte skall tillämpas i detta avseende. Därmed kan åtalet vid Domstolen ändras utan att något svenskt medgivande krävs.

I *andra stycket* finns regler för den situationen att Domstolen, sedan överlämnande har skett, finner att saken inte kan prövas på grund av en nationell lagföring i en annan stat och den staten begär att den misstänkte skall utlämnas dit från Domstolen för lagföring. I ett sådant fall har den stat som ursprungligen överlämnade den misstänkte till Domstolen rätt att begära att denne återförs dit i stället för att utlämnas till en annan stat. Enligt bestämmelserna kan regeringen medge att den misstänkte utlämnas från Domstolen till en annan stat för lagföring, vilket bara får ske om en utlämning direkt från Sverige till den staten hade kunnat äga rum enligt ordinarie regler för utlämning. Därmed avses även de fall då den misstänktes samtycke till att utlämnas medför att förutsättningar för utlämning föreligger. Om medgivande inte lämnas skall regeringen begära att den misstänkte återförs till Sverige.

12 §

Enligt paragrafen skall rättslig hjälp till Domstolen lämnas enligt bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål om inte avvikande bestämmelser ges. Det motsvarar vad som från den 1 oktober 2000 gäller i förhållande till tribunalerna (9 § tribunallagen enligt SFS 2000:573). I avsnitt 5.4 redovisas de olika formerna av rättslig hjälp.

De avvikelser från lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål som gäller i förhållande till Domstolen finns främst i 13 §. Särskilda regler som även avser rättslig hjälp finns också i 2 § (underrättelser, språk m.m.), 15 § (konkurrerande ansökningar), 17 § (offentlig försvarare), 18–20 §§ (ersättningar och andra kostnader) och 28 § (överlämnande av förverkad egendom m.m.).

13 §

Bestämmelserna, som avser avvikelser från vad som annars gäller enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, motsvarar helt vad som från den 1 oktober 2000 gäller i förhållande till tribunalerna (se 9 a § tribunallagen enligt SFS 2000:573) och de förändringar som nu föreslås (se kommentaren till 9 a § tribunallagen nedan).

I paragrafens *första stycke* redovisas bestämmelser i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål som inte skall tillämpas i förhållande till en begäran från Domstolen. Det gäller bestämmelser om dubbel straffbarhet, vissa grunder för avslag, prövningen av ansökan och beslut om avslag samt transport genom Sverige och förvarstagande här av överförda personer.

De särskilda regler beträffande dubbel straffbarhet och avslag som gäller i förhållande till Domstolen finns i *andra stycket*. Rättslig hjälp som avses i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål får lämnas på Domstolens begäran även om den gärning som ansökan avser inte motsvarar brott enligt svensk rätt. Det ställs alltså inte något krav på dubbel straffbarhet när det gäller en begäran från Domstolen som rör folkmord, brott mot mänskligheten eller krigsförbrytelser (se 1 § andra stycket). Detta har behandlats i avsnitt 5.4.2.

Det är vidare alltid regeringen som beslutar om en begäran från Domstolen skall avslås, vilket har behandlats i avsnitt 5.4.7. Detta gäller oavsett om avslaget avser hela eller bara någon del av ansökan. Regeringen beslutar också om den rättsliga hjälpen i ett enskilt fall skall förenas med villkor enligt 5 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp

i brottmål (jfr 2 kap. 1 § tredje stycket och 9 § samma lag). Regeringen beslutar även om senare dispens från dessa villkor i enlighet med 5 kap. 3 § (se avsnitt 5.4.6). Handläggande åklagare eller domstol skall därför överlämna ett ärende till regeringen om det kan bli aktuellt att avslå ansökan eller förena den rättsliga hjälpen med villkor, dvs. när förutsättningarna eller villkoren i 2 kap. 1 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål inte är uppfyllda. De krav på samråd med Domstolen som följer av stadgan, se avsnitt 5.8.5, skall iakttas innan regeringen fattar beslut.

I fråga om transport av frihetsberövade genom Sverige och förvar av överförda personer, vilka ersätter bestämmelserna i 4 kap. 33 och 34 §§ lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (se avsnitt 5.5.5), finns särskilda bestämmelser i 32 §, till vilka *tredje stycket* hänvisar.

14 §

Av paragrafen, som i sak överensstämmer med 17 § tribunallagen, framgår att även bestämmelser om delgivning och internationell rättslig hjälp som finns i andra lagar eller författningar gäller i förhållande till Domstolen. Det gäller dock inte föreskrifter som är oförenliga med de särskilda bestämmelser som gäller för Domstolen. I fråga om delgivning är det främst bestämmelserna i kungörelsen (1909:24 s. 1) ang. Delgivning av handling på begäran av utländsk myndighet som skall tillämpas. Frågan har behandlats i avsnitt 5.4.1 (särskilt 5.4.1.11).

15 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om konkurrerande ansökningar från Domstolen och från en främmande stat, vilka har behandlats i avsnitt 5.8.2. Bestämmelserna har införts för att uppfylla föreskrifterna om konkurrerande framställningar i stadgan (artikel 90). Motsvarande bestämmelser föreslås även i tribunallagen (se förslaget till ny 12 a § i den lagen).

Bestämmelserna avser såväl konkurrens mellan ansökningar om överlämnande till Domstolen och utlämning till en främmande stat (*första stycket*) som oförenliga ansökningar om rättslig hjälp i brottmål (*andra stycket*). I båda situationerna skall regeringen besluta om vilken ansökan som skall bifallas. Närmare anvisningar för prövningen ges inte men regeringen skall härvid självfallet beakta Sveriges folkrättsliga skyldigheter, bl.a. enligt Romstadgan. Däri ingår även att uppfylla de krav på underrättelse till och samråd med Domstolen som föreskrivs i

stadgan. Oförenliga ansökningar om rättslig hjälp kommer i allmänhet att uppmärksammas av den myndighet som handlägger dem och om så sker skall frågan om företräde överlämnas till regeringen för beslut.

16 §

I paragrafen regleras frågor om rättsverkningar av Domstolens brottmålsdom och om rättegångshinder. Bestämmelserna, som har redovisats i avsnitt 5.8.4, överensstämmer i huvudsak med vad som gäller i förhållande till de internationella brottmålsribunalerna enligt 13 § tribunallagen. Förutsättningarna för att Domstolen skall få ta över en nationell lagföring och därmed kan begära ett överförande skiljer sig dock från vad som gäller enligt tribunalernas stadgor (se jämförelsen i avsnitt 3). Medan tribunalerna principiellt har företräde framför nationell lagföring gäller det motsatta i fråga om Domstolen som bara får överta en lagföring inom de ramar som den s.k. komplementaritetsprincipen ställer upp, vilken har beskrivits i avsnitt 4.4.5. Detta återspeglas i *första styckets* bestämmelse om när en pågående svensk lagföring skall överlämnas till Domstolen. Så skall ske om Domstolen begär det genom att den i enlighet med artikel 19 beslutar att den är behörig att pröva saken trots att nationell lagföring pågår eller har avslutats. Domstolens beslut att processförutsättningar föreligger trots att en nationell lagföring pågår eller har avslutats utgör i sig en begäran att den nationella lagföringen skall överföras till Domstolen. Om så sker får åtal inte väckas och om åtal redan har väckts innebär överförandet av lagföringen rättegångshinder i det svenska brottmålet.

I *andra stycket* föreskrivs att Domstolens brottmålsdom skall ha negativ rättsverkan i Sverige.

Även en ansökan om att den misstänkte eller tilltalade skall överlämnas till Domstolen och ett beslut om sådant överlämnande medför hinder mot åtal och rättegångshinder i ett svenskt brottmål, se 9 § som hänvisar till 25 § utlämningslagen.

17 §

I likhet med vad som gäller enligt 14 § tribunallagen har den mot vilken åtgärder enligt lagen riktas i egenskap av misstänkt, tilltalad eller dömd för brott rätt till biträde av en offentlig försvarare. Det gäller såväl åtgärder som hänger samman med överlämnande till Domstolen som olika former av rättslig hjälp och frågan har behandlats i avsnitt 5.8.1. Reglerna innebär en utvidgning av rätten till offentlig försvarare jämfört

med vad som gäller enligt 2 kap. 13 § lagen om rättslig hjälp i brottmål och i utlämningsärenden.

Vid sidan av denna bestämmelse gäller även, enligt 13 §, den rätt till offentlig försvarare i fall när bevisupptagning i svensk domstol sker med någon annan än den som är misstänkt eller tilltalad som föreskrivs i 4 kap. 3 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. På samma sätt gäller även den lagens bestämmelser om målsägandebiträde och stödperson också i förhållande till Domstolen.

18 §

I paragrafen finns bestämmelser om ersättning till den som har kallats för att höras inför Domstolen som vittne, målsägande eller sakkunnig. Regeringen meddelar närmare bestämmelser om sådan ersättning. Detsamma gäller i förhållande till tribunalerna (se 15 § tribunallagen). Frågan har behandlats i avsnitt 5.8.6.

19 §

I enlighet med vad som har anförts i avsnitt 5.8.6 skall kostnader för åtgärder enligt lagen, inklusive ersättning av allmänna medel till offentlig försvarare och andra, betalas av staten. Vissa kostnader kan sedan återkrävas av Domstolen, se 18 §. Bestämmelserna överensstämmer med vad som gäller i fråga om tribunalerna (se kommentaren till 16 § tribunallagen nedan).

20 §

Enligt Romstadgan skall Domstolen stå för vissa kostnader som uppstår i samarbetet med staterna, se avsnitt 5.8.6. Enligt paragrafen meddelar Regeringens föreskrifter om kostnader som kan återkrävas av Domstolen.

21 §

En särskild ordning gäller enligt Romstadgan för det rättsliga samarbetet mellan staterna och Domstolen när det gäller Domstolens lagföring av mened och andra brott mot dess verksamhet (artikel 70). I paragrafen finns bestämmelser om utlämning och rättslig hjälp till Domstolen beträffande sådana brott, vilka har redovisats i avsnitt 5.10.

Enligt paragrafen jämställs Domstolens begäran om utlämning eller rättslig hjälp i dessa fall med en motsvarande begäran från en annan stat som inte är medlem i Europeiska unionen eller ett nordiskt land. Det innebär att bestämmelserna i utlämningslagen och lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål skall tillämpas, med undantag för de bestämmelser som enligt dessa lagar bara gäller för EU-stater och nordiska länder. Vidare skall de särskilda bestämmelser och undantag som gäller för stadgans huvudbrott (folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser) inte heller tillämpas, dvs. inte 3-20 §§. Bestämmelserna om kommunikationsvägar och språk m.m. i 2 § gäller dock även i dessa fall (se kommentaren till 2 §) liksom bestämmelserna om verkställighet i 23-31 §§ och om transitering i 32 § (se kommentaren till 1 §).

22 §

Paragrafen innehåller bestämmelser för att uppfylla stadgans föreskrifter för det fallet att Domstolen anmäler ett brott mot Domstolen eller dess verksamhet för lagföring i Sverige, se avsnitt 5.10. En sådan anmälan, som enligt 2 § skall ges in till Justitiedepartementet, skall överlämnas till Riksåklagaren för handläggning. Enligt förslaget till bevis- och förfaranderegler för Domstolen kommer dessa ansökningar tydligt att ange att de avser nu aktuella brott.

För den fortsatta handläggningen gäller det vanliga svenska förfarandet för förundersökning eller rättegång i brottmål. För att en förundersökning skall inledas eller åtal väckas krävs det alltså att de förutsättningar som följer av rättegångsbalken är uppfyllda.

23 §

I paragrafen finns bestämmelser om verkställighet av Domstolens fängelsestraff, vilka har behandlats i avsnitt 5.9.1. Att verkställighet av avgöranden enligt denna paragraf (och 24-28 §§) inte är begränsad till straff som avser stadgans huvudbrott framgår av 1 § fjärde stycket. Därmed följer att även de fängelsestraff som Domstolen dömer ut för brott enligt artikel 70 får verkställas i enlighet med dessa bestämmelser. Detta har redovisats i avsnitt 5.10.

Fängelsestraff som Domstolen bestämmer skall kunna verkställas i Sverige (se avsnitt 5.1). I paragrafen föreskrivs att regeringen på Domstolens begäran kan besluta att ett sådant fängelsestraff får verkställas här. Regeringens prövning av en sådan begäran är diskretionär i varje enskilt fall. I det medgivande om straffverkställighet som kommer

att lämnas till Domstolen kommer det att framgå att ett begränsat antal verkställighetsfall kan tas emot och att de kommer att grundas på individuella överväganden i varje enskilt fall. Vid dessa bedömningar kan bl.a. omständigheter såsom straffets längd och behovet av särskilda säkerhetsåtgärder komma att ha betydelse.

24 §

Verkställighet av böter och förverkandebeslut, vilket har behandlats i avsnitt 5.9.3, regleras i denna paragraf. I enlighet med vad som gäller för fängelsestraff kan böter och förverkandebeslut verkställas oavsett om de hänför sig till stadgans huvudbrott eller till sådana brott som avses i 21 § (brott mot Domstolen och dess verksamhet). Dessutom omfattar bestämmelserna verkställighet av böter för rättegångsförseelser enligt artikel 71. Detta har redovisats i avsnitt 5.10.

Bestämmelserna i *första stycket* om verkställighet av böter och förverkandebeslut bygger på den ordning som gäller enligt nordiska verkställighetslagen. Riksskatteverket handlägger dessa ärenden och dess beslut kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol, varvid prövningstillstånd fordras i kammarrätt. Beslut gäller omedelbart om inte inhibition meddelas.

Ett särskilt förfarande med domstolsprövning gäller, enligt *andra stycket*, vid verkställighet av ett värdeförverkande. Förverkande av ett föremåls värde skall enligt stadgan bara ske om verkställighet av ett förverkande av föremålet inte är möjligt. Riksskatteverket skall i så fall anmäla saken och överlämna nödvändig utredning till Stockholms tingsrätt som prövar förutsättningarna för ett värdeförverkande, dvs. att förverkande av föremålet inte kan ske och att ett värdeförverkande inte är uppenbart oskäligt. Det kan t.ex. vara uppenbart oskäligt med ett värdeförverkande när det föremål som har förklarats förverkad aldrig har funnits i Sverige eller när föremålet skulle kunna förverkas i ett annat land på Domstolens begäran. Rätten bestämmer även det värde som skall förverkas. I förfarandet vid tingsrätten skall alltid den mot vilken Domstolens beslut riktar sig ges möjlighet att yttra sig.

25 §

Bestämmelserna i 25 § internationella verkställighetslagen, som bl.a. innebär att verkställigheten skall ske enligt svensk lag, gäller enligt *första stycket* för verkställighet av Domstolens fängelse- och bötesstraff samt beslut om förverkande. Hänvisningen innebär även att

verkställighet får äga rum utan hinder av att straffet är strängare än vad som kunnat följa på brotten enligt svensk rätt och att verkställigheten inte får ske så att straffet blir att anse som strängare än vad Domstolen har bestämt. Härav följer vidare avräkning av anhållnings- och häktetid. I sak överensstämmer detta med vad som gäller enligt 11 § andra stycket tribunallagen (SFS 2000:573, som har trätt i kraft den 1 oktober 2000, se även prop. 1995/96:48 s. 18). Bestämmelserna har tagits upp till behandling i avsnitt 5.9.1.

Härtill föreskrivs att bötesförvandling inte får ske (se avsnitt 5.9.3).

Bestämmelserna i *andra stycket*, som motsvarar vad som gäller enligt 31 § första stycket nordiska verkställighetslagen, medför att frågor om preskription som uppkommer sedan en ansökan om verkställighet av fängelsestraff, böter eller förverkande har bifallits skall bedömas enligt de regler som gäller för Domstolen. För närvarande gäller inte några preskriptionsregler i detta avseende för Domstolen. Frågan har redovisats i avsnitt 5.9.1 (fängelsestraff) och 5.9.3 (böter och förverkanden).

26 §

I paragrafen finns särskilda regler om verkställighet av fängelsestraff, vilka har redovisats i avsnitt 5.9.1. Enligt *första stycket* skall 23 § internationella verkställighetslagen tillämpas. Den dömde som avtjänar sitt fängelsestraff i Sverige får därmed inte här lagföras, anhållas, häktas eller berövas friheten för verkställighet av en påföljd med anledning av ett annat brott som har begåtts innan han eller hon överfördes hit för straffverkställighet. Undantag från denna immunitet gäller om Domstolen ger sitt medgivande till åtgärden samt på vissa andra grunder som anges i 23 § internationella verkställighetslagen. Bestämmelsen saknar motsvarighet i tribunallagen och är föranledd av särskilda regler i Romstadgan (artikel 108).

I *andra stycket* finns bestämmelser om villkorlig frigivning, vilka överensstämmer helt med vad som från den 1 oktober 2000 gäller enligt 11 § tredje stycket tribunallagen (SFS 2000:573, se även prop. 1999/2000:61 s. 210).

27 §

I paragrafen finns bestämmelser som reglerar Domstolens möjligheter att bl.a. genom inspektioner utöva tillsyn över straffverkställighet i Sverige. Samma regler gäller sedan den 1 oktober 2000 för tribunalerna (12 §

tribunallagen enligt SFS 2000:573, se även prop. 1999/2000:61 s. 210).
Frågan har behandlats i avsnitt 5.9.1.

28 §

I paragrafen finns särskilda bestämmelser om överlämnande av böter och förverkad egendom eller dess värde som verkställt genom Domstolens avgörande. Av paragrafen framgår att böter och förverkad egendom eller dess värde som verkställt med stöd av Domstolens avgörande skall överlämnas till Domstolen av Riksskatteverket. Föreskrifterna, som har behandlats i avsnitt 5.9.3, innebär ett undantag från vad som annars gäller enligt 5 kap. 11 § andra stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (se 12 §) och avviker från bestämmelserna om överlämnande till en annan stat av förverkat egendom enligt 36 § internationella verkställighetslagen.

29 §

I paragrafen finns grundläggande bestämmelser om erkännande och verkställighet av Domstolens avgöranden om gottgörelse till brottsoffer, dvs. restitution, ersättning och rehabilitering. Närmare bestämmelser om förfarandet finns i 31 §. Frågorna har tagits upp i avsnitt 5.9.4.

Enligt *första stycket* gäller Domstolens lagakraftvunna avgöranden om gottgörelse i Sverige och de skall på ansökan verkställas här. Hinder mot erkännande och verkställighet föreligger dock, enligt *andra stycket*, om det är uppenbart oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen eller om ett avgörande om samma sak har meddelats i Sverige innan Domstolens avgörande har vunnit laga kraft. Det krävs inte att det svenska avgörandet skall vinna laga kraft för att utgöra hinder mot erkännande och verkställighet av Domstolens avgörande.

Det ligger i sakens natur att den som har tillerkänts gottgörelse av Domstolen kan ansöka om verkställighet av avgörandet. Av *tredje stycket* följer att även Domstolen får ansöka om verkställighet av ett sådant avgörande i det fall då den har beslutat att utbetalningen av gottgörelse skall ske genom den särskilda förvaltningsfond för brottsoffer som inrättats genom stadgan. Detta kan t.ex. vara fallet när det är fråga om ett mycket stort antal brottsoffer eller om en kollektiv form av gottgörelse.

30 §

I paragrafen finns föreskrifter om förhållandet mellan parallellt pågående rättegångar om gottgörelse i Sverige och vid Domstolen, se avsnitt 5.9.4. Enligt bestämmelserna skall ett förfarande vid Domstolen som inleddes innan talan om samma sak väcks i Sverige i princip ha företräde och talan här skall därför avvisas eller förklaras vilande i avvaktan på Domstolens lagakraftvunna avgörande. Detta gäller dock bara under förutsättning att förfarandet vid Domstolen kan leda till ett avgörande om gottgörelse som gäller i Sverige enligt 29 §. Om det däremot är den svenska rättegången som har inletts först så medger bestämmelserna att rättegången slutförs även om ett förfarande om samma sak inleds vid Domstolen. Vid bedömningen av om den svenska rättegången skall slutföras i det fallet bör det aktuella brottsoffrets uppfattning tillmätas stor betydelse. En svensk dom som vunnit laga kraft utgör, enligt 29 § andra stycket, hinder mot erkännande och verkställighet i Sverige av Domstolens avgörande. Om däremot Domstolen hinner avgöra saken först medför det förhållandet att dess avgörande erkänns i Sverige att avgörandet utgör hinder för fortsatt rättegång här.

31 §

Förfaranderegler för verkställighet av avgöranden om gottgörelse, vilka har redovisats i avsnitt 5.9.4, föreskrivs i denna paragraf. Härav framgår att ansökan kan avse hela eller en del av avgörandet och att det till den skall bifogas vissa handlingar. Bestämmelser om språk som skall användas finns i 2 § andra stycket. Svea hovrätt prövar ansökan och verkställighet får inte beviljas utan att den som har förpliktats gottgöra brottsoffret har haft tillfälle att yttra sig. Verkställigheten sker därefter enligt vanliga regler om verkställighet av en svensk dom som har vunnit laga kraft.

32 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om transport av frihetsberövade genom Sverige mellan en främmande stat och Domstolen, vilka har redovisats i avsnitt 5.5.5. De avser transitering till eller från Domstolen av frihetsberövade personer som överlämnas för lagföring eller som överförs för förhör eller konfrontation eller för straffverkställighet. Den är tillämplig oavsett om det är fråga om något av stadgans huvudbrott eller ett brott som avses i 21 § (se 1 § fjärde stycket).

Huvudregeln enligt *första stycket* är att sådan transitering kräver tillstånd av chefen för Justitiedepartementet. Transitering får även

medges beträffande en svensk medborgare. Enligt *andra stycket* behövs det inte något tillstånd vid flygtransport utan planerad mellanlandning i Sverige. Tillståndsfrågan blir därmed aktuell i de fall mellanlandning sker här i landet och när transiteringen skall ske med annat transportmedel än flyg. I fråga om tillfälligt överförande av en frihetsberövad för förhör m.m. ersätter dessa bestämmelser vad som annars gäller enligt 4 kap. 34 § och 35 § andra stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (se 13 § ovan).

I andra stycket finns även bestämmelser för det fall en oplanerad landning sker i Sverige och därmed inget tillstånd har sökts. I det fallet skall polismyndighet ta den som överförs i förvar i avvaktan på en ansökan om tillstånd enligt första stycket samt underrätta chefen för Justitiedepartementet om detta. Den som överförs får dock tas i förvar under högst 96 timmar och skall omedelbart frigges om ingen ansökan gjorts inom fristen. Om personen frigges är Domstolen hänvisad till att ansöka om överlämnande enligt 3 § och om tvångsmedel enligt 6 eller 7 §§.

Under transporten skall frihetsberövandet bestå om inte Domstolen begär att den som överförs skall frigges. Enligt *tredje stycket* får polismyndighet vid behov ta den som överförs i förvar om tillstånd enligt första stycket har lämnats. För tvångsmedel i samband med en begäran om transitering gäller bestämmelserna i 6 §.

33 §

Tillämpningsföreskrifter i anslutning till lagen meddelas av regeringen, se avsnitt 5.3.

8.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Förslaget har behandlats i avsnitt 5.11.2.

8.3 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

5 kap. 7 §

De nya bestämmelser om sekretess i verksamhet som avser rättslig hjälp i brottmål och som har trätt i kraft den 1 oktober 2000 (SFS 2000:576) utvidgas till att också gälla för sådan verksamhet på begäran av en mellanfolklig domstol. Därmed avses främst de internationella brottmålstribunalerna och Domstolen. Frågan har behandlats i avsnitt 5.11.1.

8.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt

2 §

Bestämmelserna i paragrafen förändras så att den överensstämmer med föreskrifterna i 2 § lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen. Det innebär att bestämmelserna om vilka organ inom tribunalen som får göra en ansökan utmönstras, vilket har behandlats i avsnitt 5.4.3, och att det föreskrivs att underrättelser i och återredovisning i ärenden till tribunalen skall gå via Justitiedepartementet, vilket avviker från vad som annars gäller enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål och som har tagits upp i avsnitt

5.8.5. Vidare har ett nytt *andra stycke* införts med bestämmelser om de språk som skall användas för ansökningar och bifogade handlingar (se avsnitt 5.4.3).

6 §

Paragrafen har endast förändrats språkligt.

7 §

I konsekvens med de nya bestämmelserna om transitering har hänvisningen till föreskrifterna om transport av frihetsberövade i 25 § utlämningslagen strukits (se vidare författningskommentaren till 12 a §).

9 a §

Paragrafen innehåller särskilda bestämmelser som avviker från vad som annars gäller enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (se prop. 1999/2000:61 s. 210).

Lagens särskilda bestämmelser för rättens prövning av kvarstad eller beslag tas bort och i stället gäller den ordning för sådan prövning som anvisas i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, se avsnitt 5.4.5. Det sker genom att de nuvarande undantaget i *första stycket* fjärde strecksatsen och särbestämmelserna i 10 § upphävs. I första stycket införs en ny föreskrift om att bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål om transport genom Sverige och förvar av överförda personer (4 kap. 33 och 34 §§) inte skall tillämpas i förhållande till tribunalerna. Särskilda regler om transitering finns i stället i 12 a §, till vilka *tredje stycket* hänvisar. Dessa har behandlats i avsnitt 5.5.5.

I *andra stycket* införs en ny bestämmelse som innebär att det är regeringen som beslutar om användningsbegränsningar enligt 5 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål och om senare undantag från sådana enligt 5 kap. 3 § samma lag (se avsnitt 5.4.6).

Därmed överensstämmer bestämmelserna helt med vad som gäller enligt 13 § lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen.

11 §

I paragrafen finns bestämmelser om straffverkställighet. I enlighet med den redogörelse som lämnats i avsnitt 5.9.1 ändras bestämmelserna i *första stycket* om svensk straffverkställighet av tribunalernas fängelse- domar så att inga villkor anges i lagen. Regeringens prövning är diskretionär. Samma ordning gäller för straffverkställighet av Internationella brottmålsdomstolens fängelse- domar (se kommentaren till 23 § lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen).

I konsekvens med de nya bestämmelserna om transitering i 12 a § har hänvisningen i *tredje stycket* till föreskrifter om transport av frihetsberövade 40 § internationella verkställighetslagen strukits (se vidare författningskommentaren till 12 a §).

12 a §

I denna paragraf, som är ny, finns bestämmelser om transport genom Sverige av frihetsberövade personer till eller från en tribunal. Bestämmelserna reglerar transitering av frihetsberövade i alla situationer. De ersätter föreskrifter i 7 och 11 §§ samt vad som annars gäller enligt 4 kap. 33 och 34 §§ lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, se 9 a §. Frågan har behandlats i avsnitt 5.5.5.

I sak överensstämmer bestämmelserna med motsvarande bestämmelser i 32 § lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen (se vidare i kommentaren till den paragrafen).

12 b §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om konkurrerande ansökningar om utlämning av en person till en tribunal respektive till en annan stat. Bestämmelserna, som helt överensstämmer med motsvarande föreskrifter i 15 § lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen (se vidare i kommentaren till den paragrafen), har behandlats i avsnitt 5.8.2.

16 och 17 §§

I paragraferna har endast redaktionella ändringar gjorts så att de överensstämmer med motsvarande bestämmelser i lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen.

8.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

1 kap. 2 § och 4 kap. 35 §

Lagen ändras så att rättslig hjälp med rättsmedicinska undersökningar enligt lagen (1995:832) om obduktion m.m. uttryckligen kan lämnas till myndigheter i en annan stat och därmed även till de internationella brottmålstribunalerna och Domstolen. Förslaget har behandlats i avsnitt 5.4.1.7.

Av bestämmelserna i 4 kap. 35 § följer att alla former av rättsmedicinsk undersökning som omfattas av lagen om obduktion m.m. också kan utföras på ansökan av en annan stat. Handläggningen av ansökan skall ske enligt den lagens ordinarie regler. Det föreskrivs särskilt att domare i den utländska domstolen och företrädare för parterna i det utländska förfarandet får tillåtas delta vid undersökningen, vilket t.ex. kan vara nödvändigt för att senare kunna använda resultatet från undersökningen som bevisning enligt den utländska rättsordningen.

Bilaga: Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen

Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen är upprättad på sex originalspråk – arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska. Tekniska felaktigheter i de olika språkversionerna har i olika omgångar rättats av depositarien – Förenta nationernas generalsekreterare – genom en särskild procedur (*procés verbaux*). Den följande översättningen har tagit hänsyn till de rättelser som gjorts den 10 november 1998 och den 12 juli 1999.

Originaltexterna på de olika officiella språken med rättelser finns tillgängliga på Internet (<http://www.un.org>).

Översättningen av stadgan till svenska har ingen officiell status och tolkningar av olika bestämmelser bör därför ske med utgångspunkt i texterna på originalspråken. Den svenska översättning som återges här är dessutom föremål för ytterligare granskning och är därmed inte slutgiltig.

**ROME STATUTE OF THE
INTERNATIONAL
CRIMINAL COURT****PREAMBLE**

The States Parties to this Statute,

Conscious that all peoples are united by common bonds, their cultures pieced together in a shared heritage, and concerned that this delicate mosaic may be shattered at any time,

Mindful that during this century millions of children, women and men have been victims of unimaginable atrocities that deeply shock the conscience of humanity,

Recognizing that such grave crimes threaten the peace, security and well-being of the world,

Affirming that the most serious crimes of concern to the international community as a whole must not go unpunished and that their effective prosecution must be ensured by taking measures at the national level and by enhancing international cooperation,

Determined to put an end to impunity for the perpetrators of these crimes and thus to contribute to the prevention of such crimes,

Recalling that it is the duty of every State to exercise its

**ROMSTADGAN FÖR
INTERNATIONELLA
BROTTMÅLSDOMSTOLEN****INGRESS**

De stater som är parter i denna stadga,

som är medvetna om att alla folk hålls samman av gemensamma band, med deras kulturer sammanfogade till ett gemensamt arv, och som fruktar att denna ömtåliga mosaik när som helst kan förstöras,

som är medvetna om att miljontals barn, kvinnor och män under detta århundrade har fallit offer för ofattbara skändligheter som djupt skakar mänsklighetens samvete,

som erkänner att så allvarliga brott hotar freden, säkerheten och välståndet i världen,

som förklarar att de mest allvarliga brotten som angår hela det internationella samfundet inte får förbli ostraffade och att en effektiv lagföring av dem måste säkras genom åtgärder på det nationella planet och ett förstärkt internationellt samarbete,

som är beslutna att hindra att de som gör sig skyldiga till dessa brott går ostraffade och att därigenom medverka till att förebygga sådana brott, som erinrar om att det åligger varje stat att utöva straffrättslig

criminal jurisdiction over those responsible for international crimes,

Reaffirming the Purposes and Principles of the Charter of the United Nations, and in particular that all States shall refrain from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any State, or in any other manner inconsistent with the Purposes of the United Nations,

Emphasizing in this connection that nothing in this Statute shall be taken as authorizing any State Party to intervene in an armed conflict or in the internal affairs of any State,

Determined to these ends and for the sake of present and future generations, to establish an independent permanent International Criminal Court in relationship with the United Nations system, with jurisdiction over the most serious crimes of concern to the international community as a whole,

Emphasizing that the International Criminal Court established under this Statute shall be complementary to national criminal jurisdictions,

Resolved to guarantee lasting respect for and the enforcement of international justice,

Have agreed as follows

jurisdiktion över dem som har gjort sig skyldiga till internationella brott,

som bekräftar ändamålen och grundsatserna i Förenta nationernas stadga, särskilt den att alla stater skall avhålla sig från hot om eller bruk av våld, riktat mot någon annan stats territoriella integritet eller politiska oberoende, eller på annat sätt som är oförenligt med Förenta nationernas ändamål,

som härvidlag understryker att ingen bestämmelse i denna stadga skall uppfattas som att tillåta någon stadgepart att ingripa i en väpnad konflikt eller i någon stats interna angelägenheter,

som är beslutna att i dessa syften och i innevarande och framtida generationers intresse upprätta en oberoende, permanent, internationell brottmålsdomstol som är anknuten till Förenta nationernas system och har jurisdiktion över de mest allvarliga brotten som angår hela det internationella samfundet, som understryker att den internationella brottmålsdomstol som upprättas i enlighet med denna stadga skall komplettera nationell straffrättslig jurisdiktion,

som är beslutna att trygga varaktig respekt för och upprätthållande av internationell rättvisa,

har kommit överens om följande.

**PART 1. ESTABLISHMENT
OF THE COURT****Article 1
The Court**

An International Criminal Court ("the Court") is hereby established. It shall be a permanent institution and shall have the power to exercise its jurisdiction over persons for the most serious crimes of international concern, as referred to in this Statute, and shall be complementary to national criminal jurisdictions. The jurisdiction and functioning of the Court shall be governed by the provisions of this Statute.

**Article 2
Relationship of the Court
with the United Nations**

The Court shall be brought into relationship with the United Nations through an agreement to be approved by the Assembly of States Parties to this Statute and thereafter concluded by the President of the Court on its behalf.

**Article 3
Seat of the Court**

1. The seat of the Court shall be established at The Hague in the Netherlands ("the host State").

2. The Court shall enter into a headquarters agreement with the host State, to be approved by the Assembly of States Parties and thereafter concluded by the President of the Court on its behalf.

**DEL 1 UPPRÄTTANDE AV
DOMSTOLEN****Artikel 1
Domstolen**

Härmed inrättas en internationell brottmålsdomstol (*Domstolen*). Domstolen skall vara en permanent institution och ha rätt att utöva sin jurisdiktion över enskilda personer för de mest allvarliga brotten som är internationella angelägenheter i den mening som avses i denna stadga och komplettera de nationella straffrättsliga systemen. Bestämmelserna i denna stadga skall gälla för Domstolens jurisdiktion och dess funktionssätt.

**Artikel 2
Domstolens förhållande till
Förenta nationerna**

Domstolens skall knytas till Förenta nationerna genom en överenskommelse som skall godkännas av denna stadgas partsförsamling och därefter ingås av domstolspresidenten på Domstolens vägnar.

**Artikel 3
Domstolens säte**

1. Domstolens säte skall upprättas i Haag i Nederländerna (*värdstaten*).

2. Domstolen skall ingå en högkvartersöverenskommelse med värdstaten, vilken skall godkännas av stadgepartsförsamlingen och därefter ingås av domstolspresidenten på Domstolens

3. The Court may sit elsewhere, whenever it considers it desirable, as provided in this Statute.

Article 4
Legal status and powers of the Court

1. The Court shall have international legal personality. It shall also have such legal capacity as may be necessary for the exercise of its functions and the fulfilment of its purposes.

2. The Court may exercise its functions and powers, as provided in this Statute, on the territory of any State Party and, by special agreement, on the territory of any other State.

PART 2. JURISDICTION, ADMISSIBILITY AND APPLICABLE LAW

Article 5
Crimes within the jurisdiction of the Court

1. The jurisdiction of the Court shall be limited to the most serious crimes of concern to the international community as a whole. The Court has jurisdiction in accordance with this Statute with respect to the following crimes:

- (a) The crime of genocide;
 - (b) Crimes against humanity;
 - (c) War crimes;
 - (d) The crime of aggression.
2. The Court shall exercise juris-

vagnar.

3. Domstolen får sammanträda på annan plats i enlighet med bestämmelserna i denna stadga om den anser det vara önskvärt.

Artikel 4
Domstolens rättsliga status och befogenheter

1. Domstolen skall ha internationell rättskapacitet. Den skall också ha den rättshandlingsförmåga som är nödvändig för att fullgöra sina uppgifter och uppfylla sina ändamål.

2. Domstolen får i enlighet med denna stadga fullgöra sina uppgifter och utöva sina befogenheter inom varje stadgeparts territorium och, efter särskild överenskommelse, inom annan stats territorium.

DEL 2 JURISDIKTION, PROCESSFÖRUTSÄTTNING AR OCH TILLÄMPLIG LAG

Artikel 5
Brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion

1. Domstolens jurisdiktion skall inskränka sig till de mest allvarliga brotten som angår hela det internationella samfundet. Domstolen skall ha jurisdiktion i enlighet med denna stadga i fråga om följande brott:

- a) Folkmord.
 - b) Brott mot mänskligheten.
 - c) Krigsförbrytelser.
 - d) Aggressionsbrott.
2. Domstolen skall utöva

diction over the crime of aggression once a provision is adopted in accordance with articles 121 and 123 defining the crime and setting out the conditions under which the Court shall exercise jurisdiction with respect to this crime. Such a provision shall be consistent with the relevant provisions of the Charter of the United Nations.

Article 6 Genocide

For the purpose of this Statute, "genocide" means any of the following acts committed with intent to destroy, in whole or in part, a national, ethnical, racial or religious group, as such:

- (a) Killing members of the group;
- (b) Causing serious bodily or mental harm to members of the group;
- (c) Deliberately inflicting on the group conditions of life calculated to bring about its physical destruction in whole or in part;
- (d) Imposing measures intended to prevent births within the group;
- (e) Forcibly transferring children of the group to another group.

Article 7 Crimes against humanity

1. For the purpose of this Statute, "crime against humanity" means any of the following acts when committed as part of a

jurisdiktion över aggressionsbrottet så snart en bestämmelse har antagits i enlighet med artiklarna 121 och 123 som definierar detta brott och fastställer villkoren för Domstolens utövande av sin jurisdiktion över det. En sådan bestämmelse skall vara förenlig med de tillämpliga bestämmelserna i Förenta nationernas stadga.

Artikel 6 Folkmord

Med *folkmord* avses i denna stadga var och en av följande gärningar förövad i avsikt att helt eller delvis förgöra en nationell, etnisk, rasmässigt bestämd eller religiös folkgrupp som sådan, nämligen

- a) att döda medlemmar av folkgruppen,
- b) att tillfoga medlemmar av folkgruppen svår kroppslig eller själslig skada,
- c) att uppsåtligen påtvinga folkgruppen levnadsvillkor som är avsedda att medföra dess fysiska undergång helt eller delvis,
- d) att genomföra åtgärder som är avsedda att förhindra födelser inom folkgruppen,
- e) att med våld överföra barn från folkgruppen till en annan folkgrupp.

Artikel 7 Brott mot mänskligheten

1. Med *brott mot mänskligheten* avses i denna stadga var och en av följande gärningar när de begås som en del av ett vid-

widespread or systematic attack directed against any civilian population, with knowledge of the attack:

- (a) Murder;
- (b) Extermination;
- (c) Enslavement;
- (d) Deportation or forcible transfer of population;
- (e) Imprisonment or other severe deprivation of physical liberty in violation of fundamental rules of international law;
- (f) Torture;
- (g) Rape, sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy, enforced sterilization, or any other form of sexual violence of comparable gravity;
- (h) Persecution against any identifiable group or collectivity on political, racial, national, ethnic, cultural, religious, gender as defined in paragraph 3, or other grounds that are universally recognized as impermissible under international law, in connection with any act referred to in this paragraph or any crime within the jurisdiction of the Court;
- (i) Enforced disappearance of persons;
- (j) The crime of apartheid;
- (k) Other inhumane acts of a similar character intentionally causing great suffering, or serious injury to body or to mental or physical health.

2. For the purpose of para-

sträckt eller systematiskt angrepp riktat mot civilbefolkning med insikt om angreppet:

- a) Mord.
- b) Utrotning.
- c) Förslavning.
- d) Deportation eller tvångsförflyttning av befolkning.
- e) Fängslande eller annat allvarligt berövande av fysisk frihet i strid med grundläggande folkrättsliga regler.
- f) Tortyr.
- g) Våldtäkt, sexuellt slaveri, påtvingad prostitution, påtvingat havandeskap, påtvingad sterilisering eller varje annan form av sexuellt våld av motsvarande svårighetsgrad.
- h) Förföljelse av en identifierbar folkgrupp eller ett identifierbart kollektiv av politiska, ras-mässiga, nationella, etniska, kulturella, religiösa, genusmässiga, enligt definitionen i punkt 3 i denna artikel, eller av andra skäl som universellt är erkända som otillåtna enligt folkrätten, i samband med en gärning som avses i denna punkt eller ett annat brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion.
- i) Påtvingat försvinnande av personer.
- j) Brottet apartheid.
- k) Andra omänskliga handlingar av liknande beskaffenhet som uppsåtligen förorsakar svårt lidande, svår kroppslig skada eller svårt själsligt eller fysiskt men.

2. I punkt 1

graph 1:

(a) "Attack directed against any civilian population" means a course of conduct involving the multiple commission of acts referred to in paragraph 1 against any civilian population, pursuant to or in furtherance of a State or organizational policy to commit such attack;

(b) "Extermination" includes the intentional infliction of conditions of life, *inter alia* the deprivation of access to food and medicine, calculated to bring about the destruction of part of a population;

(c) "Enslavement" means the exercise of any or all of the powers attaching to the right of ownership over a person and includes the exercise of such power in the course of trafficking in persons, in particular women and children;

(d) "Deportation or forcible transfer of population" means forced displacement of the persons concerned by expulsion or other coercive acts from the area in which they are lawfully present, without grounds permitted under international law;

(e) "Torture" means the intentional infliction of severe pain or suffering, whether physical or mental, upon a person in the custody or under the control of the accused; except that torture shall not include pain or suffering arising only from, inherent in or incidental to, lawful sanctions;

a) avses med *angrepp riktat mot civilbefolkning*: ett beteende som består i upprepat förövande av gärningar som avses i punkt 1 mot civilbefolkning för att främja en stats eller en organisations politik att genomföra ett sådant angrepp,

b) *utrotning* inbegriper uppsåtligt påtvingande av levnadsförhållanden, bland annat berövande av tillgång till livsmedel och läkemedel, i avsikt att åstadkomma förgörande av en del av en befolkning,

c) avses med *förslavning*: utövande av någon eller all den makt som följer av äganderätt över en person; detta inbegriper utövande av denna makt vid handel med människor, särskilt kvinnor och barn,

d) avses med *deportation eller tvångsförflyttning av befolkning*: påtvingad förflyttning utan folkrättsligt tillåtna skäl av de berörda personerna genom utvisning eller andra tvångsmedel från det område där de lagligen uppehåller sig,

e) avses med *tortyr*: uppsåtligt tillfogande av allvarlig smärta eller svårt fysiskt eller psykiskt lidande för någon som befinner sig i den tilltalades förvar eller står under hans eller hennes kontroll; tortyr innefattar inte smärta eller lidande som uppkommer enbart genom eller är förknippade

(f) "Forced pregnancy" means the unlawful confinement of a woman forcibly made pregnant, with the intent of affecting the ethnic composition of any population or carrying out other grave violations of international law. This definition shall not in any way be interpreted as affecting national laws relating to pregnancy;

(g) "Persecution" means the intentional and severe deprivation of fundamental rights contrary to international law by reason of the identity of the group or collectivity;

(h) "The crime of apartheid" means inhumane acts of a character similar to those referred to in paragraph 1, committed in the context of an institutionalized regime of systematic oppression and domination by one racial group over any other racial group or groups and committed with the intention of maintaining that regime;

(i) "Enforced disappearance of persons" means the arrest, detention or abduction of persons by, or with the authorization, support or acquiescence of, a State or a political organization, followed by a refusal to acknowledge that deprivation of freedom or to give information on the fate or whereabouts of those persons, with the intention of removing them from the protection of the law for a prolonged period of time.

3. For the purpose of this Statute, it is understood that the term "gender"

med lagenliga sanktioner,

f) avses med *påtvingat havandeskap*: olaglig inspärning av en kvinna som med våld försatts i havande tillstånd med avsikt att påverka den etniska sammansättningen av en befolkning eller att föröva andra svåra överträdelser av folkrätten; denna definition skall inte på något sätt tolkas som att inverka på nationella lagar rörande havandeskap,

g) avses med *förföljelse*: uppsåtligt och allvarligt berövande av grundläggande rättigheter i strid med folkrätten på grund av en folkgrupps eller ett kollektivs identitet,

h) avses med *brottet apartheid*: omänskliga gärningar av en beskaffenhet motsvarande de som avses i punkt 1, vilka begås i förbindelse med en institutionaliserad ordning av systematiskt förtryck och dominans av en rasgrupp över en eller flera andra rasgrupper, och vilka begås med avsikt att vidmakthålla denna ordning,

i) avses med *påtvingat försvinnande av personer*: gripande, hållande i fängsligt förvar eller bortförande av personer av eller med tillstånd, stöd eller samtycke från en stat eller en politisk organisation som åtföljs av vägran att tillstå frihetsberövandet eller lämna upplysningar om de berörda personernas öde eller uppehålls-ort med avsikt att undandra dem rättsligt skydd under en längre tid.

3. Termen *genus* avser i denna stadga båda könen,

refers to the two sexes, male and female, within the context of society. The term "gender" does not indicate any meaning different from the above.

Article 8 War crimes

1. The Court shall have jurisdiction in respect of war crimes in particular when committed as part of a plan or policy or as part of a large-scale commission of such crimes.

2. For the purpose of this Statute, "war crimes" means:

(a) Grave breaches of the Geneva Conventions of 12 August 1949, namely, any of the following acts against persons or property protected under the provisions of the relevant Geneva Convention:

(i) Wilful killing;

(ii) Torture or inhuman treatment, including biological experiments;

(iii) Wilfully causing great suffering, or serious injury to body or health;

(iv) Extensive destruction and appropriation of property, not justified by military necessity and carried out unlawfully and wantonly;

(v) Compelling a prisoner of war or other protected person to serve in the forces of a hostile Power;

(vi) Wilfully depriving a prisoner of war or other protected person of the rights of fair and regular trial;

kvinnor och män, i ett samhällsligt perspektiv. Termen genus har således ingen betydelse som skiljer sig från den nyss nämnda.

Artikel 8 Krigsförbrytelser

1. Domstolen skall ha jurisdiktion över krigsförbrytelser särskilt när de begås som en del av en plan eller en politik eller utgör en del av förövandet av sådana brott i stor skala.

2. Med *krigsförbrytelser* avses i denna stadga

a) Svåra överträdelser av Genèvekonventionerna av den 12 augusti 1949, nämligen följande gärningar som riktar sig mot personer eller egendom som skyddas enligt bestämmelserna i den tillämpliga Genèvekonventionen:

i) Uppsåttligt dödande.

ii) Tortyr eller omänsklig behandling inbegripet biologiska experiment.

iii) Uppsåttligt förorsakande av svårt lidande eller svår skada till kropp eller hälsa.

iv) Olaglig och godtycklig förstörelse eller tillägnelse av egendom i stor omfattning som inte rättfärdigas av militär nödvändighet.

v) Tvingande av en krigsfånge eller en annan skyddad person att tjänstgöra i en fientlig makts stridskrafter.

vi) Uppsåttligt berövande av rätten till opartisk rättegång i laga ordning för en krigsfånge eller en annan skyddad person.

(vii) Unlawful deportation or transfer or unlawful confinement;

(viii) Taking of hostages.

(b) Other serious violations of the laws and customs applicable in international armed conflict, within the established framework of international law, namely, any of the following acts:

(i) Intentionally directing attacks against the civilian population as such or against individual civilians not taking direct part in hostilities;

(ii) Intentionally directing attacks against civilian objects, that is, objects which are not military objectives;

(iii) Intentionally directing attacks against personnel, installations, material, units or vehicles involved in a humanitarian assistance or peacekeeping mission in accordance with the Charter of the United Nations, as long as they are entitled to the protection given to civilians or civilian objects under the international law of armed conflict;

(iv) Intentionally launching an attack in the knowledge that such attack will cause incidental loss of life or injury to civilians or damage to civilian objects or widespread, long-term and severe damage to the natural environment which would be clearly excessive in relation to the concrete and direct overall military advantage anticipated;

(v) Attacking or bombarding,

vii) Olaglig deportation eller förflyttning eller olaglig inspärning.

viii) Tagande av gisslan.

b) Annan allvarlig kränkning av lag eller sedvanerätt som är tillämplig i internationella väpnade konflikter inom den vedertagna folkrättsliga ramen, nämligen någon av följande gärningar:

i) Uppsåttligt riktande av angrepp mot civilbefolkning som sådan eller mot enskilda civila som inte direkt deltar i fientligheter.

ii) Uppsåttligt riktande av angrepp mot civil egendom, det vill säga egendom som inte utgör ett militärt mål.

iii) Uppsåttligt riktande av angrepp mot personal, anläggningar, materiel, enheter eller fordon som deltar i en humanitär biståndsinsats eller i en fredsbevarande insats i enlighet med Förenta nationernas stadga, så länge de är berättigade till det skydd som tillkommer civilbefolkning eller civil egendom i enlighet med folkrätten i väpnade konflikter.

iv) Uppsåttligt inledande av angrepp med insikt om att det också kommer att leda till spillande av liv eller åsamkande av skada för civila eller civil egendom eller vidsträckta, långvariga och allvarliga skador på den naturliga miljön, vilka kan anses vara klart överdrivna vid jämförelse med den påtagliga och direkta övergripande militära fördel som kan förväntas.

v) Angrepp eller bomb-

by whatever means, towns, villages, dwellings or buildings which are undefended and which are not military objectives;

(vi) Killing or wounding a combatant who, having laid down his arms or having no longer means of defence, has surrendered at discretion;

(vii) Making improper use of a flag of truce, of the flag or of the military insignia and uniform of the enemy or of the United Nations, as well as of the distinctive emblems of the Geneva Conventions, resulting in death or serious personal injury;

(viii) The transfer, directly or indirectly, by the Occupying Power of parts of its own civilian population into the territory it occupies, or the deportation or transfer of all or parts of the population of the occupied territory within or outside this territory;

(ix) Intentionally directing attacks against buildings dedicated to religion, education, art, science or charitable purposes, historic monuments, hospitals and places where the sick and wounded are collected, provided they are not military objectives;

(x) Subjecting persons who are in the power of an adverse party to physical mutilation or to medical or scientific experiments of any kind which are neither justified by the medical, dental or hospital treatment of the person

ardemang, oavsett med vilka medel, av städer, byar, bostäder eller byggnader som inte försvaras och inte utgör ett militärt mål.

vi) Dödande eller sårande av en kombattant som, sedan han nedlagt vapnen eller inte längre är i stånd att försvara sig, har gett sig på nåd och onåd.

vii) Otillbörligt användande av parlamentärflagg, fiendens flagg eller Förenta nationernas flagg eller militära gradbeteckningar och uniformer eller Genèvekonventionernas kännetecken med död eller allvarlig personskada som följd.

viii) Ockupationsmakts förflyttning direkt eller indirekt av en del av sin egen civilbefolkning till det område som den ockuperar eller deportation eller förflyttning inom eller utanför det ockuperade området av hela eller en del av befolkningen i detta område.

ix) Uppsåttligt riktande av angrepp mot byggnader avsedda för religion, undervisning, konst, vetenskap eller välgörande ändamål, historiska minnesmärken, sjukhus och uppsamlingsplatser för sjuka och sårade under förutsättning att de inte utgör ett militärt mål.

x) Utsättande av någon som fallit i en motparts våld för fysisk stympning eller medicinska eller vetenskapliga experiment i någon form som varken rättfärdigas av vederbörandes medicinska, odontologiska eller sjukhusmässiga

concerned nor carried out in his or her interest, and which cause death to or seriously endanger the health of such person or persons;

(xi) Killing or wounding treacherously individuals belonging to the hostile nation or army;

(xii) Declaring that no quarter will be given;

(xiii) Destroying or seizing the enemy's property unless such destruction or seizure be imperatively demanded by the necessities of war;

(xiv) Declaring abolished, suspended or inadmissible in a court of law the rights and actions of the nationals of the hostile party;

(xv) Compelling the nationals of the hostile party to take part in the operations of war directed against their own country, even if they were in the belligerent's service before the commencement of the war;

(xvi) Pillaging a town or place, even when taken by assault;

(xvii) Employing poison or poisoned weapons;

(xviii) Employing asphyxiating, poisonous or other gases, and all analogous liquids, materials or devices;

(xix) Employing bullets which expand or flatten easily in the human body, such as bullets with a hard envelope which does not entirely cover the core or is pierced with incisions;

vårdbehov eller utförs i hans eller hennes intresse och vilka förorsakar död eller allvarligt hotar hälsan för den personen.

xi) Förrädiskt dödande eller sårande av till den fiendliga nationen eller armén tillhörande personer.

xii) Förklarande att pardon inte kommer att ges.

xiii) Förstörelse eller beslagtagande av fiendens tillhörigheter såvida inte detta till följd av krigets krav är oundgängligen nödvändigt.

xiv) Förklarande att motpartens medborgares rättigheter och rätt att väcka talan är upphävda, tillfälligt försatta ur kraft eller utestängda från att kunna göras gällande inför domstolarna.

xv) Tvingande av motpartens medborgare att delta i krigsoperationer riktade mot deras eget land även om de var i den krigförandes tjänst innan kriget börjat.

xvi) Plundring av en stad eller en plats även om den har tagits med storm.

xvii) Användande av gifter eller förgiftade vapen.

xviii) Användande av kvävande, giftiga eller andra gaser och alla likvärdiga vätskor, ämnen eller medel.

xix) Användande av kulor som lätt utvidgar sig eller tillplattas i människokroppen, såsom kulor med hård mantel, om denna inte helt och hållet täcker kärnan eller är försedd med inskärningar.

(xx) Employing weapons, projectiles and material and methods of warfare which are of a nature to cause superfluous injury or unnecessary suffering or which are inherently indiscriminate in violation of the international law of armed conflict, provided that such weapons, projectiles and material and methods of warfare are the subject of a comprehensive prohibition and are included in an annex to this Statute, by an amendment in accordance with the relevant provisions set forth in articles 121 and 123;

(xxi) Committing outrages upon personal dignity, in particular humiliating and degrading treatment;

(xxii) Committing rape, sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy, as defined in article 7, paragraph 2 (f), enforced sterilization, or any other form of sexual violence also constituting a grave breach of the Geneva Conventions;

(xxiii) Utilizing the presence of a civilian or other protected person to render certain points, areas or military forces immune from military operations;

(xxiv) Intentionally directing attacks against buildings, material, medical units and transport, and personnel using the distinctive emblems of the Geneva Conventions in conformity with international law;

(xxv) Intentionally using starvation of civilians as a

xx) Användande av vapen, projektiler och material samt stridsmetoder av sådan beskaffenhet att de kan förorsaka överflödigt skada eller onödigt lidande eller som är av urskillningslös beskaffenhet i strid med folkrätten i väpnade konflikter under förutsättning att sådana vapen, projektiler, material och stridsmetoder är föremål för ett allomfattande förbud och omfattas av en bilaga till denna stadga till följd av en ändring som har gjorts i enlighet med de tillämpliga bestämmelser som avses i artiklarna 121 och 123.

xxi) Kränkande av personlig värdighet, särskilt förödmjukande och nedsättande behandling.

xxii) Våldtäkt, sexuellt slaveri, påtvingad prostitution, påtvingat havandeskap enligt definitionen i artikel 7.2 f, påtvingad sterilisering eller annan form av sexuellt våld, som också utgör en svår överträdelse av Genèvekonventionerna.

xxiii) Användande av en civil eller annan skyddad person för att genom sin närvaro skydda vissa platser, områden eller väpnade styrkor från stridshandlingar.

xxiv) Uppsåtligt riktande av angrepp mot byggnader, utrustning, medicinska enheter och transporter samt personal som bär Genèvekonventionernas kännetecken i enlighet med folkrätten.

xxv) Uppsåtligt användande av utsvaltning av civilbefolkning

method of warfare by depriving them of objects indispensable to their survival, including wilfully impeding relief supplies as provided for under the Geneva Conventions;

(xxvi) Conscripting or enlisting children under the age of fifteen years into the national armed forces or using them to participate actively in hostilities.

(c) In the case of an armed conflict not of an international character, serious violations of article 3 common to the four Geneva Conventions of 12 August 1949, namely, any of the following acts committed against persons taking no active part in the hostilities, including members of armed forces who have laid down their arms and those placed hors de combat by sickness, wounds, detention or any other cause:

(i) Violence to life and person, in particular murder of all kinds, mutilation, cruel treatment and torture;

(ii) Committing outrages upon personal dignity, in particular humiliating and degrading treatment;

(iii) Taking of hostages;

(iv) The passing of sentences and the carrying out of executions without previous judgement pronounced by a regularly constituted court, affording all judicial guarantees which are generally recognized as indispensable.

som en stridsmetod genom att beröva den förnödenheter som är nödvändiga för dess överlevnad, däribland uppsåtligt förhindrande av hjälpsändningar i enlighet med Genèvekonventionerna.

xxvi) Uttagande eller värvande av barn som inte fyllt 15 år till de nationella väpnade styrkorna eller användande av dem till att aktivt delta i fientligheter.

c) I fall av väpnad konflikt som inte är av internationell karaktär, allvarliga kränkningar av artikel 3 som är gemensam för de fyra Genèvekonventionerna av den 12 augusti 1949, nämligen någon av följande gärningar som begåtts mot personer som inte deltar aktivt i fientligheterna, däribland medlemmar av de väpnade styrkorna som har lagt ned vapnen och personer som försatts ur stridbart skick genom sjukdom, sårskada, fångenskap eller av annat skäl:

i) Våld mot liv och person, i synnerhet mord i alla dess former, stympning, grym behandling och tortyr.

ii) Kränkande av den personliga värdigheten, i synnerhet förödmjukande och nedsättande behandling.

iii) Tagande av gisslan.

iv) Utdömande av straff och verkställande av avrättningar utan föregående dom avkunnad av i laga ordning tillsatt domstol vars rättskipning erbjuder de garantier som allmänt erkänns som oumbärliga.

(d) Paragraph 2 (c) applies to armed conflicts not of an international character and thus does not apply to situations of internal disturbances and tensions, such as riots, isolated and sporadic acts of violence or other acts of a similar nature.

(e) Other serious violations of the laws and customs applicable in armed conflicts not of an international character, within the established framework of international law, namely, any of the following acts:

(i) Intentionally directing attacks against the civilian population as such or against individual civilians not taking direct part in hostilities;

(ii) Intentionally directing attacks against buildings, material, medical units and transport, and personnel using the distinctive emblems of the Geneva Conventions in conformity with international law;

(iii) Intentionally directing attacks against personnel, installations, material, units or vehicles involved in a humanitarian assistance or peacekeeping mission in accordance with the Charter of the United Nations, as long as they are entitled to the protection given to civilians or civilian objects under the international law of armed conflict;

(iv) Intentionally directing attacks against buildings dedicated to religion, education, art,

d) Punkt 2 c är tillämplig i icke-internationella väpnade konflikter och därför inte i situationer som har uppkommit till följd av interna störningar och spänningar, såsom upplopp, enstaka och sporadiska våldshandlingar och andra liknande handlingar.

e) Andra allvarliga kränkningar av lag eller sedvanerätt som är tillämplig i icke-internationella väpnade konflikter inom den vedertagna folkrättsliga ramen, nämligen någon av följande gärningar:

i) Uppsåtligt angrepp mot civilbefolkning som sådan eller mot enskilda civila som inte direkt deltar i fientligheter.

ii) Uppsåtligt riktande av angrepp mot byggnader, utrustning, medicinska enheter och transporter samt personal som bär Genèvekonventionernas kännetecken i enlighet med folkrätten.

iii) Uppsåtligt riktande av angrepp mot personal, anläggningar, materiel, enheter eller fordon som deltar i en humanitär biståndsinsats eller i en fredsbevarande insats i enlighet med Förenta nationernas stadga, så länge de är berättigade till det skydd som tillkommer civilbefolkning eller civil egendom i enlighet med folkrätten i väpnade konflikter.

iv) Uppsåtligt riktande av angrepp mot byggnader avsedda för religion, undervisning, konst,

science or charitable purposes, historic monuments, hospitals and places where the sick and wounded are collected, provided they are not military objectives;

(v) Pillaging a town or place, even when taken by assault;

(vi) Committing rape, sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy, as defined in article 7, paragraph 2 (f), enforced sterilization, and any other form of sexual violence also constituting a serious violation of article 3 common to the four Geneva Conventions;

(vii) Conscripting or enlisting children under the age of fifteen years into armed forces or groups or using them to participate actively in hostilities;

(viii) Ordering the displacement of the civilian population for reasons related to the conflict, unless the security of the civilians involved or imperative military reasons so demand;

(ix) Killing or wounding treacherously a combatant adversary;

(x) Declaring that no quarter will be given;

(xi) Subjecting persons who are in the power of another party to the conflict to physical mutilation or to medical or scientific experiments of any kind which are neither justified by the medical, dental or hospital treatment of the person concerned nor carried out in his or her

vetenskap eller välgörande ändamål, historiska minnesmärken, sjukhus och uppsamlingsplatser för sjuka och sårade under förutsättning att de inte utgör ett militärt mål.

v) Plundring av en stad eller en plats även om den har tagits med storm.

vi) Våldtäkt, sexuellt slaveri, påtvingad prostitution, påtvingat havandeskap enligt definitionen i artikel 7.2 f, påtvingad sterilisering eller annan form av sexuellt våld, som också utgör en allvarlig kränkning av artikel 3 som är gemensam för de fyra Genèvekonventionerna.

vii) Uttagande eller värvande av barn som inte fyllt 15 år till väpnade styrkor eller grupper eller användande av dem till att aktivt delta i fientligheter.

viii) Beordrande av förflyttning av civilbefolkning av skäl som sammanhänger med konflikten, såvida inte den berörda civilbefolkningens säkerhet eller tvingande militär nödvändighet kräver det.

ix) Förrädiskt dödande eller sårande av en kombattant tillhörande motståndaren.

x) Förklarande att pardon inte kommer att ges.

xi) Utsättande av någon som fallit i en annan parts våld för fysisk stympling eller medicinska eller vetenskapliga experiment i någon form som varken motiveras av vederbörandes medicinska, odontologiska eller sjukhusmässiga vårdbehov eller utförs i hans eller hennes intresse

interest, and which cause death to or seriously endanger the health of such person or persons;

(xii) Destroying or seizing the property of an adversary unless such destruction or seizure be imperatively demanded by the necessities of the conflict;

(f) Paragraph 2 (e) applies to armed conflicts not of an international character and thus does not apply to situations of internal disturbances and tensions, such as riots, isolated and sporadic acts of violence or other acts of a similar nature. It applies to armed conflicts that take place in the territory of a State when there is protracted armed conflict between governmental authorities and organized armed groups or between such groups.

3. Nothing in paragraph 2 (c) and (e) shall affect the responsibility of a Government to maintain or re-establish law and order in the State or to defend the unity and territorial integrity of the State, by all legitimate means.

Article 9

Elements of Crimes

1. Elements of Crimes shall assist the Court in the interpretation and application of articles 6, 7 and 8. They shall be adopted by a two-thirds majority of the members of the Assembly of States Parties.

2. Amendments to the Elements of Crimes may be proposed

och vilka förorsakar död eller allvarligt hotar hälsan för den personen.

xii) Förstörelse eller beslagtagande av en motståndares tillhörigheter, såvida inte detta till följd av konfliktens krav är oundgängligen nödvändigt.

f) Punkt 2 e är tillämplig i icke-internationella väpnade konflikter och därför inte i situationer som har uppkommit till följd av interna störningar och spänningar, såsom upplopp, enstaka och sporadiska våldshandlingar och andra liknande handlingar. Den är tillämplig i väpnade konflikter som äger rum inom en stats territorium när det förekommer en långvarig väpnad konflikt mellan regeringsmyndigheter och organiserade väpnade grupper eller mellan sådana grupper.

3. Inget i punkt 2 c och e skall inverka på en regerings ansvar för att upprätthålla eller återupprätta lag och ordning i staten eller för att försvara statens enighet och territoriella integritet med alla lagliga medel.

Artikel 9

Brottskriterier

1. Brottskriterier skall vara Domstolen till hjälp vid tolkningen och tillämpningen av artiklarna 6-8. De skall antas med två tredjedels majoritet av stadgparts församlingens medlemmar.

2. Ändringar i brottskriterierna får föreslås av

by:

- (a) Any State Party;
- (b) The judges acting by an absolute majority;
- (c) The Prosecutor.

Such amendments shall be adopted by a two-thirds majority of the members of the Assembly of States Parties.

3. The Elements of Crimes and amendments thereto shall be consistent with this Statute.

- a) varje stadgepart,
- b) en absolut majoritet av domarna,
- c) åklagaren.

Ändringarna skall antas med två tredjedels majoritet av stadgepartsförsamlingens medlemmar.

3. Brottskriterierna och ändringar i dem skall stå i överensstämmelse med denna stadga.

Article 10

Nothing in this Part shall be interpreted as limiting or prejudicing in any way existing or developing rules of international law for purposes other than this Statute.

Article 11**Jurisdiction *ratione temporis***

1. The Court has jurisdiction only with respect to crimes committed after the entry into force of this Statute.

2. If a State becomes a Party to this Statute after its entry into force, the Court may exercise its jurisdiction only with respect to crimes committed after the entry into force of this Statute for that State, unless that State has made a declaration under article 12, paragraph 3.

Article 12**Preconditions to the exercise of jurisdiction**

1. A State which becomes a Party to this Statute thereby accepts the jurisdiction of the Court with respect to the crimes referred to in article 5.

2. In the case of article 13, paragraph (a) or (c), the Court may exercise its jurisdiction if one or more of the following States are Parties to this Statute or have accepted the jurisdiction of the Court in accordance with paragraph 3:

(a) The State on the territory of which the conduct in question

Artikel 10

Inget i denna del skall tolkas som att det i några andra syften än för denna stadga på något vis inskränker gällande folkrättsliga regler eller föregriper sådana regler som är under utveckling.

Artikel 11**Tidsavgränsning av Domstolens jurisdiktion**

1. Domstolens jurisdiktion skall endast omfatta brott som begåtts efter denna stadgas ikraftträdande.

2. Om en stat blir part i denna stadga sedan den har trätt i kraft, får Domstolen endast utöva sin jurisdiktion med avseende på brott som begåtts efter stadgans ikraftträdande för den staten, såvida den inte har gjort en förklaring i enlighet med artikel 12.3.

Artikel 12**Förutsättningar för utövande av jurisdiktion**

1. En stat som blir part i denna stadga godtar därigenom Domstolens jurisdiktion i fråga om de brott som avses i artikel 5.

2. I de fall som avses i artikel 13 a eller c får Domstolen utöva sin jurisdiktion, om en eller flera av följande stater är parter i denna stadga eller har godtagit Domstolens jurisdiktion i enlighet med punkt 3 nedan:

a) Den stat inom vars territorium gärningarna i fråga

occurred or, if the crime was committed on board a vessel or aircraft, the State of registration of that vessel or aircraft;

(b) The State of which the person accused of the crime is a national.

3. If the acceptance of a State which is not a Party to this Statute is required under paragraph 2, that State may, by declaration lodged with the Registrar, accept the exercise of jurisdiction by the Court with respect to the crime in question. The accepting State shall cooperate with the Court without any delay or exception in accordance with Part 9.

Article 13

Exercise of jurisdiction

The Court may exercise its jurisdiction with respect to a crime referred to in article 5 in accordance with the provisions of this Statute if:

(a) A situation in which one or more of such crimes appears to have been committed is referred to the Prosecutor by a State Party in accordance with article 14;

(b) A situation in which one or more of such crimes appears to have been committed is referred to the Prosecutor by the Security Council acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations; or

(c) The Prosecutor has initiated an investigation in respect of such a crime in accordance with article 15.

har ägt rum eller, om brottet har förövats ombord på ett fartyg eller luftfartyg, dettas registreringsstat.

b) Den stat i vilken den som anklagas är medborgare.

3. Om godtagande av en stat som inte är part i denna stadga fordras i enlighet med punkt 2, får den staten genom en förklaring som ingivits till registratören godta att Domstolen utövar jurisdiktion avseende brottet i fråga. Den godtagande staten skall samarbeta med Domstolen i enlighet med del 9 i denna stadga utan dröjsmål eller inskränkningar.

Article 14
Referral of a situation by a
State Party

1. A State Party may refer to the Prosecutor a situation in which one or more crimes within the jurisdiction of the Court appear to have been committed requesting the Prosecutor to investigate the situation for the purpose of determining whether one or more specific persons should be charged with the commission of such crimes.

2. As far as possible, a referral shall specify the relevant circumstances and be accompanied by such supporting documentation as is available to the State referring the situation.

Article 15
Prosecutor

1. The Prosecutor may initiate investigations proprio motu on the basis of information on crimes within the jurisdiction of the Court.

2. The Prosecutor shall analyse the seriousness of the information received. For this purpose, he or she may seek additional information from States, organs of the United Nations, intergovernmental or non-governmental organizations, or other reliable sources that he or she deems appropriate, and may receive written or oral testimony at the seat of the Court.

3. If the Prosecutor concludes

Artikel 14
En stadgeparts hänskjutande av en
situation

1. En stadgepart får till åklagaren hänskjuta en situation, i vilken ett eller flera brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion förefaller ha begåtts, med hemställan att åklagaren skall utreda situationen för att avgöra om viss person skall åtalas för att ha begått sådant brott.

2. Ett hänskjutande skall såvitt möjligt ange omständigheter av betydelse och åtföljas av de handlingar till stöd för hänskjutandet som är tillgängliga för den hänskjutande staten.

Artikel 15
Åklagaren

1. Åklagaren får inleda utredningar på eget initiativ på grundval av uppgifter om brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion.

2. Åklagaren skall bedöma graden av allvar i mottagna uppgifter. I det syftet får åklagaren begära sådana kompletterande uppgifter från stater, Förenta nationernas organ, mellanstatliga organisationer, frivilligorganisationer eller andra tillförlitliga källor som han eller hon bedömer vara lämpliga och får ta upp skriftliga eller muntliga vittnesmål vid Domstolens säte.

3. Om åklagaren finner att det

that there is a reasonable basis to proceed with an investigation, he or she shall submit to the Pre-Trial Chamber a request for authorization of an investigation, together with any supporting material collected. Victims may make representations to the Pre-Trial Chamber, in accordance with the Rules of Procedure and Evidence.

4. If the Pre-Trial Chamber, upon examination of the request and the supporting material, considers that there is a reasonable basis to proceed with an investigation, and that the case appears to fall within the jurisdiction of the Court, it shall authorize the commencement of the investigation, without prejudice to subsequent determinations by the Court with regard to the jurisdiction and admissibility of a case.

5. The refusal of the Pre-Trial Chamber to authorize the investigation shall not preclude the presentation of a subsequent request by the Prosecutor based on new facts or evidence regarding the same situation.

6. If, after the preliminary examination referred to in paragraphs 1 and 2, the Prosecutor concludes that the information provided does not constitute a reasonable basis for an investigation, he or she shall inform those who provided the information. This shall not preclude the Prosecutor from considering further information submitted to

finns skälig grund att inleda en förundersökning, skall han till förundersökningskammaren inge en framställning om förundersökningstillstånd åtföljd av inhämtat underlag som styrker framställningen. Brottsoffer får vända sig till förundersökningskammaren i enlighet med bevis- och förfarandereglerna.

4. Om förundersökningskammaren vid prövning av framställningen och dess underlag finner att det finns skälig grund att inleda en förundersökning och att saken verkar ligga inom Domstolens jurisdiktion, skall den ge tillstånd till att inleda en förundersökning utan att detta skall inverka på senare beslut av Domstolen om jurisdiktion och processförutsättningar i saken.

5. Förundersökningskammarens vägran att lämna förundersökningstillstånd skall inte hindra åklagaren från att senare göra en ny framställning avseende samma situation grundad på nya omständigheter eller ny bevisning.

6. Om åklagaren efter den preliminära utredning som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel finner att de mottagna uppgifterna inte utgör skälig grund för en förundersökning, skall han eller hon underrätta dem som lämnat uppgifterna. Detta skall inte hindra att åklagaren beaktar ytterligare uppgifter som lämnas till honom

him or her regarding the same situation in the light of new facts or evidence.

Article 16

Deferral of investigation or prosecution

No investigation or prosecution may be commenced or proceeded with under this Statute for a period of 12 months after the Security Council, in a resolution adopted under Chapter VII of the Charter of the United Nations, has requested the Court to that effect; that request may be renewed by the Council under the same conditions.

Article 17

Issues of admissibility

1. Having regard to paragraph 10 of the Preamble and article 1, the Court shall determine that a case is inadmissible where:

(a) The case is being investigated or prosecuted by a State which has jurisdiction over it, unless the State is unwilling or unable genuinely to carry out the investigation or prosecution;

(b) The case has been investigated by a State which has jurisdiction over it and the State has decided not to prosecute the person concerned, unless the decision resulted from the unwillingness or inability of the State genuinely to prosecute;

eller henne beträffande samma situation mot bakgrund av nya omständigheter eller ny bevisning.

Artikel 16

Uppskjutande av förundersökning eller lagföring

Förundersökning eller lagföring i enlighet med denna stadga får inte inledas eller fortsättas under en tid av tolv månader från det att säkerhetsrådet så begärt av Domstolen genom en resolution antagen i enlighet med kapitel VII i Förenta nationernas stadga; begäran får förnyas av säkerhetsrådet på samma sätt.

Artikel 17

Frågor om processförutsättningar

1. I beaktande av tionde stycket i ingressen och artikel 1 skall Domstolen besluta att en sak skall avvisas på grund av bristande processförutsättningar

a) om saken är föremål för undersökning eller lagföring av en stat som har jurisdiktion över den, såvida inte den staten saknar vilja eller förmåga att som sig bör genomföra undersökningen eller lagföringen,

b) om saken har undersökts av en stat som har jurisdiktion över den och staten har beslutat att inte lagföra den person som avses, såvida inte detta beslut är en följd av bristande vilja eller förmåga att som sig bör lagföra saken,

(c) The person concerned has already been tried for conduct which is the subject of the complaint, and a trial by the Court is not permitted under article 20, paragraph 3;

(d) The case is not of sufficient gravity to justify further action by the Court.

2. In order to determine unwillingness in a particular case, the Court shall consider, having regard to the principles of due process recognized by international law, whether one or more of the following exist, as applicable:

(a) The proceedings were or are being undertaken or the national decision was made for the purpose of shielding the person concerned from criminal responsibility for crimes within the jurisdiction of the Court referred to in article 5;

(b) There has been an unjustified delay in the proceedings which in the circumstances is inconsistent with an intent to bring the person concerned to justice;

(c) The proceedings were not or are not being conducted independently or impartially, and they were or are being conducted in a manner which, in the circumstances, is inconsistent with an intent to bring the person concerned to justice.

3. In order to determine inability in a particular case, the Court shall consider whether, due to a total or substantial collapse or unavailability of its national

c) om den person som avses redan har lagförts för den gärning som saken gäller och en rättegång inför Domstolen inte är tillåten enligt artikel 20.3,

d) om saken inte är tillräckligt allvarlig för att motivera vidare åtgärder av Domstolen.

2. För att avgöra om det föreligger bristande vilja i ett visst fall skall Domstolen, med beaktande av de principer för rättvisans behöriga gång som erkänns i folkrätten, bedöma om en eller flera av följande förutsättningar föreligger:

a) förfarandet har genomförts eller genomförs eller det nationella beslutet har fattats i syfte att undandra den person som avses från straffrättsligt ansvar för brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion och som avses i artikel 5,

b) en omotiverad försening i förfarandet har förekommit som under omständigheterna är oförenlig med en avsikt att ställa den person som avses inför rätta,

c) förfarandet har inte genomförts eller genomförs inte på ett oberoende och opartiskt sätt och det har genomförts eller genomförs på ett sätt som under omständigheterna är oförenligt med en avsikt att ställa den person som avses inför rätta.

3. För att avgöra om det föreligger oförmåga i ett visst fall skall Domstolen bedöma om staten, till följd av ett totalt eller omfattande sammanbrott i eller

judicial system, the State is unable to obtain the accused or the necessary evidence and testimony or otherwise unable to carry out its proceedings.

Article 18
Preliminary rulings regarding admissibility

1. When a situation has been referred to the Court pursuant to article 13 (a) and the Prosecutor has determined that there would be a reasonable basis to commence an investigation, or the Prosecutor initiates an investigation pursuant to articles 13 (c) and 15, the Prosecutor shall notify all States Parties and those States which, taking into account the information available, would normally exercise jurisdiction over the crimes concerned. The Prosecutor may notify such States on a confidential basis and, where the Prosecutor believes it necessary to protect persons, prevent destruction of evidence or prevent the absconding of persons, may limit the scope of the information provided to States.

2. Within one month of receipt of that notification, a State may inform the Court that it is investigating or has investigated its nationals or others within its jurisdiction with respect to criminal acts which may constitute crimes referred to in

bristande tillgänglighet hos dess nationella rättssystem, inte har förmåga att få fram den anklagade eller nödvändig bevisning och nödvändiga vittnesmål eller på annat sätt saknar förmåga att genomföra sina förfaranden.

Artikel 18
Preliminära beslut i fråga om processförutsättningar

1. När en situation har hänskjutits till Domstolen i enlighet med artikel 13 a och åklagaren har beslutat att det finns skälig grund att inleda en förundersökning, eller åklagaren inleder en förundersökning i enlighet med artikel 13 c och artikel 15, skall åklagaren underrätta samtliga stadgeparter och de stater som, med beaktande av tillgängliga uppgifter, normalt skulle ha jurisdiktion över brottet i fråga. Åklagaren får underrätta sådana stater med förbehåll för sekretess och får, om han eller hon anser det vara nödvändigt för att skydda personer, förhindra att bevisning förstörs eller att personer avviker, begränsa omfattningen av de uppgifter som lämnas till stater.

2. Inom en månad efter mottagandet av en sådan underrättelse kan en stat meddela Domstolen att den har genomfört eller är i färd med att genomföra undersökningar beträffande sina medborgare eller sådana andra personer som står under statens

article 5 and which relate to the information provided in the notification to States. At the request of that State, the Prosecutor shall defer to the State's investigation of those persons unless the Pre-Trial Chamber, on the application of the Prosecutor, decides to authorize the investigation.

3. The Prosecutor's deferral to a State's investigation shall be open to review by the Prosecutor six months after the date of deferral or at any time when there has been a significant change of circumstances based on the State's unwillingness or inability genuinely to carry out the investigation.

4. The State concerned or the Prosecutor may appeal to the Appeals Chamber against a ruling of the Pre-Trial Chamber, in accordance with article 82. The appeal may be heard on an expedited basis.

5. When the Prosecutor has deferred an investigation in accordance with paragraph 2, the Prosecutor may request that the State concerned periodically inform the Prosecutor of the progress of its investigations and any subsequent prosecutions. States Parties shall respond to such requests without undue delay.

6. Pending a ruling by the Pre-Trial Chamber, or at any

jurisdiktion avseende sådana brottsliga gärningar som skulle kunna utgöra brott som avses artikel 5 och som har samband med de uppgifter som lämnats i underrättelsen till staterna. På statens begäran skall åklagaren överlåta åt staten att sköta undersökningen beträffande dessa personer, såvida inte förundersökningskammaren på begäran av åklagaren beslutar att ge tillstånd till förundersökningen.

3. Åklagarens beslut att överlåta åt en stat att sköta en undersökning kan omprövas av åklagaren sex månader efter dagen för beslutet eller vid vilken tidpunkt som helst, om en väsentlig förändring av omständigheterna har skett beroende på bristande vilja eller förmåga från statens sida att som sig bör genomföra undersökningen.

4. Den berörda staten och åklagaren får överklaga beslut av förundersökningskammaren till överklagandekammaren i enlighet med artikel 82. Överklagandet får behandlas med förtur.

5. Om åklagaren har överlåtit en undersökning i enlighet med punkt 2, får han eller hon begära att staten i fråga regelbundet lämnar information om utvecklingen av denna undersökning och en därav följande lagföring. Stadgeparterna skall besvara en sådan begäran utan onödigt dröjsmål.

6. I avvaktan på förundersökningskammarens beslut eller i

time when the Prosecutor has deferred an investigation under this article, the Prosecutor may, on an exceptional basis, seek authority from the Pre-Trial Chamber to pursue necessary investigative steps for the purpose of preserving evidence where there is a unique opportunity to obtain important evidence or there is a significant risk that such evidence may not be subsequently available.

7. A State which has challenged a ruling of the Pre-Trial Chamber under this article may challenge the admissibility of a case under article 19 on the grounds of additional significant facts or significant change of circumstances.

Article 19
Challenges to the jurisdiction of the Court or the admissibility of a case

1. The Court shall satisfy itself that it has jurisdiction in any case brought before it. The Court may, on its own motion, determine the admissibility of a case in accordance with article 17.

2. Challenges to the admissibility of a case on the grounds referred to in article 17 or challenges to the jurisdiction of the Court may be made by:

(a) An accused or a person for whom a warrant of arrest or a summons to appear has been issued under article 58;

de fall åklagaren har överlåtit en undersökning med stöd av denna artikel, får åklagaren undantagsvis begära förundersökningskammarens tillstånd att vidta de utredningsåtgärder som är nödvändiga för att säkra bevisning i det fall det föreligger en unik möjlighet att inhämta betydelsefull bevisning eller en väsentlig risk att bevisningen inte är tillgänglig senare.

7. En stat som har överklagat ett beslut av förundersökningskammaren med stöd av denna artikel får göra invändning om bristande processförutsättningar i enlighet med artikel 19 med hänvisning till nya viktiga sakuppgifter eller väsentligt förändrade omständigheter.

Artikel 19
Invändningar angående Domstolens jurisdiktion eller ett måls processförutsättningar

1. Domstolen skall förvissa sig om att den har jurisdiktion beträffande varje sak som föreläggs den. Domstolen får på eget initiativ bestämma om det föreligger förutsättningar i enlighet med artikel 17 att pröva saken.

2. Invändningar om bristande processförutsättningar på de grunder som anges i artikel 17 och invändningar mot Domstolens jurisdiktion får anföras av

a) en tilltalad eller en person för vilken ett häktningsbeslut eller en kallelse att inställa sig har utfärdats i enlighet med

(b) A State which has jurisdiction over a case, on the ground that it is investigating or prosecuting the case or has investigated or prosecuted; or

(c) A State from which acceptance of jurisdiction is required under article 12.

3. The Prosecutor may seek a ruling from the Court regarding a question of jurisdiction or admissibility. In proceedings with respect to jurisdiction or admissibility, those who have referred the situation under article 13, as well as victims, may also submit observations to the Court.

4. The admissibility of a case or the jurisdiction of the Court may be challenged only once by any person or State referred to in paragraph 2. The challenge shall take place prior to or at the commencement of the trial. In exceptional circumstances, the Court may grant leave for a challenge to be brought more than once or at a time later than the commencement of the trial. Challenges to the admissibility of a case, at the commencement of a trial, or subsequently with the leave of the Court, may be based only on article 17, paragraph 1 (c).

5. A State referred to in paragraph 2 (b) and (c) shall make a challenge at the earliest opportunity.

6. Prior to the confirmation of the charges, challenges to the

artikel 58,

b) en stat som har jurisdiktion beträffande en sak på grund av att den är i färd med att undersöka eller lagföra saken eller har undersökt eller lagfört den,

c) en stat vars godtagande av Domstolens jurisdiktion krävs i enlighet med artikel 12.

3. Åklagaren får begära Domstolens beslut i fråga om jurisdiktion eller processförutsättningar. I förfaranden som gäller jurisdiktion eller processförutsättningar får de som har hänskjutit en situation i enlighet med artikel 13 och brottsoffer också lämna synpunkter till Domstolen.

4. Invändningar om bristande processförutsättningar eller beträffande Domstolens jurisdiktion från en person eller en stat som avses i punkt 2 får endast göras en gång. En invändning skall göras innan eller i samband med att huvudförhandlingen inleds. Under särskilda omständigheter får Domstolen tillåta att en invändning framförs mer än en gång eller vid en senare tidpunkt än vid huvudförhandlingens inledning. Invändningar om bristande processförutsättningar som görs när huvudförhandlingen inleds eller, med Domstolens tillstånd, senare, får endast grundas på artikel 17.1 c.

5. En stat som avses i punkt 2 b och c i denna artikel skall göra sin invändning så tidigt som möjligt.

6. Innan åtalspunkterna har bekräftats skall invändningar

admissibility of a case or challenges to the jurisdiction of the Court shall be referred to the Pre-Trial Chamber. After confirmation of the charges, they shall be referred to the Trial Chamber. Decisions with respect to jurisdiction or admissibility may be appealed to the Appeals Chamber in accordance with article 82.

7. If a challenge is made by a State referred to in paragraph 2 (b) or (c), the Prosecutor shall suspend the investigation until such time as the Court makes a determination in accordance with article 17.

8. Pending a ruling by the Court, the Prosecutor may seek authority from the Court:

(a) To pursue necessary investigative steps of the kind referred to in article 18, paragraph 6;

(b) To take a statement or testimony from a witness or complete the collection and examination of evidence which had begun prior to the making of the challenge; and

(c) In cooperation with the relevant States, to prevent the absconding of persons in respect of whom the Prosecutor has already requested a warrant of arrest under article 58.

9. The making of a challenge shall not affect the validity of any act performed by the Prosecutor or any order or warrant issued by the Court prior to the making of the challenge.

10. If the Court has decided

angående processförutsättningarna eller mot Domstolens jurisdiktion hänvisas till förundersökningskammaren. När åtalspunkterna har bekräftats skall invändningar hänvisas till rättegångskammaren. Beslut i frågor om jurisdiktion eller processförutsättningar får överklagas till överklagandekammaren i enlighet med artikel 82.

7. Om en invändning görs av en stat som avses i punkt 2 b eller c i denna artikel, skall åklagaren uppskjuta förundersökningen till dess att Domstolen har fattat sitt beslut i enlighet med artikel 17.

8. I avvaktan på Domstolens beslut får åklagaren begära Domstolens tillstånd

a) att företa nödvändiga utredningsåtgärder av det slag som avses i artikel 18.6,

b) att uppta en vittnesförklaring eller ett vittnesmål eller fullfölja inhämtande och undersökning av bevis som har inletts innan invändningen framfördes,

c) att i samarbete med de berörda staterna förhindra att sådana personer avviker för vilka åklagaren har begärt ett häktningsbeslut med stöd av artikel 58.

9. Att en invändning görs skall inte påverka giltigheten av åtgärder som åklagaren vidtagit eller beslut eller föreläggande som meddelats av Domstolen innan invändningen gjordes.

10. Om Domstolen har

that a case is inadmissible under article 17, the Prosecutor may submit a request for a review of the decision when he or she is fully satisfied that new facts have arisen which negate the basis on which the case had previously been found inadmissible under article 17.

11. If the Prosecutor, having regard to the matters referred to in article 17, defers an investigation, the Prosecutor may request that the relevant State make available to the Prosecutor information on the proceedings. That information shall, at the request of the State concerned, be confidential. If the Prosecutor thereafter decides to proceed with an investigation, he or she shall notify the State to which deferral of the proceedings has taken place.

Article 20
Ne bis in idem

1. Except as provided in this Statute, no person shall be tried before the Court with respect to conduct which formed the basis of crimes for which the person has been convicted or acquitted by the Court.

2. No person shall be tried by another court for a crime referred to in article 5 for which that person has already been convicted or acquitted by the Court.

3. No person who has been tried by another court for conduct

avvisat en sak på grund av bristande processförutsättningar i enlighet med artikel 17, får åklagaren framställa en begäran om omprövning av avvisningsbeslutet när han eller hon är helt förvissad om att nya omständigheter har framkommit som medför att de skäl på vilka saken avvisades enligt artikel 17 har bortfallit.

11. Om åklagaren med beaktande av de grunder som anges i artikel 17 överlåter åt en stat att sköta en undersökning, får han eller hon begära att staten i fråga tillhandahåller åklagaren upplysningar om sakens behandling. Om den berörda staten begär det, skall sekretess gälla för sådana uppgifter. Om åklagaren därefter beslutar att återuppta en förundersökning, skall han underrätta den stat som undersökningen överläts till.

Artikel 20
Negativ rättskraft (*ne bis in idem*)

1. Om inte annat föreskrivs i denna stadga, får ingen lagföras inför Domstolen för gärningar som ingår i beskrivningen av brott för vilka han eller hon har fällts till ansvar eller frikänts av Domstolen.

2. Ingen skall lagföras av en annan domstol för ett brott som avses i artikel 5 för vilket han eller hon redan har fällts till ansvar eller frikänts av Domstolen.

3. Ingen som har lagförts av en annan domstol för gärningar

also proscribed under article 6, 7 or 8 shall be tried by the Court with respect to the same conduct unless the proceedings in the other court:

(a) Were for the purpose of shielding the person concerned from criminal responsibility for crimes within the jurisdiction of the Court; or

som också utgör brott i enlighet med artiklarna 6, 7 eller 8 skall lagföras av Domstolen för samma gärningar såvida inte rättegången i den andra domstolen

a) var avsedd att undandra honom eller henne från straffrättsligt ansvar för brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion, eller

(b) Otherwise were not conducted independently or impartially in accordance with the norms of due process recognized by international law and were conducted in a manner which, in the circumstances, was inconsistent with an intent to bring the person concerned to justice.

Article 21

Applicable law

1. The Court shall apply:

(a) In the first place, this Statute, Elements of Crimes and its Rules of Procedure and Evidence;

(b) In the second place, where appropriate, applicable treaties and the principles and rules of international law, including the established principles of the international law of armed conflict;

(c) Failing that, general principles of law derived by the Court from national laws of legal systems of the world including, as appropriate, the national laws of States that would normally exercise jurisdiction over the crime, provided that those principles are not inconsistent with this Statute and with international law and internationally recognized norms and standards.

2. The Court may apply principles and rules of law as interpreted in its previous decisions.

3. The application and

b) i övrigt inte genomfördes på ett oberoende och opartiskt sätt i enlighet med de normer för rättvisans behöriga gång som erkänns i folkrätten och genomfördes på ett sätt som under förhandenvarande omständigheter var oförenligt med en avsikt att ställa den person som avses inför rätta.

Artikel 21

Tillämplig lag

1. Domstolen skall tillämpa

a) i första hand denna stadga, brottskriterierna och bevis- och förfarandereglerna,

b) i andra hand, i förekommande fall, tillämpliga fördrag samt folkrättens principer och regler, däribland de vedertagna principerna i det internationella regelsystemet för väpnade konflikter,

c) om de i punkterna a och b nämnda rättskällorna inte är tillräckliga, allmänna rättsprinciper som Domstolen har härlett från nationella lagar i världens rättsystem, däribland, i förekommande fall, de nationella lagarna i de stater som normalt borde utöva jurisdiktion över brottet i fråga, under förutsättning att dessa rättsprinciper inte är oförenliga med denna stadga, med folkrätten och med internationellt erkända normer och principer.

2. Domstolen får tillämpa principer och rättsregler på det sätt som de har tolkats i tidigare beslut av Domstolen.

3. Den tillämpning och tolk-

interpretation of law pursuant to this article must be consistent with internationally recognized human rights, and be without any adverse distinction founded on grounds such as gender as defined in article 7, paragraph 3, age, race, colour, language, religion or belief, political or other opinion, national, ethnic or social origin, wealth, birth or other status.

PART 3. GENERAL PRINCIPLES OF CRIMINAL LAW

Article 22

Nullum crimen sine lege

1. A person shall not be criminally responsible under this Statute unless the conduct in question constitutes, at the time it takes place, a crime within the jurisdiction of the Court.

2. The definition of a crime shall be strictly construed and shall not be extended by analogy. In case of ambiguity, the definition shall be interpreted in favour of the person being investigated, prosecuted or convicted.

3. This article shall not affect the characterization of any conduct as criminal under international law independently of this Statute.

ning av rättskällor som avses i denna artikel måste vara förenlig med internationellt erkända mänskliga rättigheter och får inte innehålla någon otillbörlig åtskillnad grundad på sådant som genus enligt definitionen i artikel 7.3, ålder, rastillhörighet, hudfärg, språk, trosuppfattning eller åskådning, politisk eller annan åsikt, nationellt, etniskt eller socialt ursprung, förmögenhet, börd eller annan ställning.

DEL 3 ALLMÄNNA STRAFFRÄTTSLIGA PRINCIPER

Artikel 22

Legalitetsprincipen (*nullum crimen sine lege*)

1. Ingen skall betraktas som straffrättsligt ansvarig enligt denna stadga för en gärning, såvida inte denna, vid den tidpunkt den äger rum, utgör ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion.

2. Brottbeskrivningen skall tolkas strikt och får inte utvidgas genom analogi. I fall av tvetydighet skall brottbeskrivningen tolkas till förmån för den som är föremål för utredning eller förundersökning, den tilltalade eller den som fällts till ansvar.

3. Denna artikel skall inte inverka på bedömningen av om en gärning utgör ett brott enligt folkrätten oberoende av denna stadga.

Article 23**Nulla poena sine lege**

A person convicted by the Court may be punished only in accordance with this Statute.

Article 24**Non-retroactivity ratione personae**

1. No person shall be criminally responsible under this Statute for conduct prior to the entry into force of the Statute.

2. In the event of a change in the law applicable to a given case prior to a final judgement, the law more favourable to the person being investigated, prosecuted or convicted shall apply.

Article 25**Individual criminal responsibility**

1. The Court shall have jurisdiction over natural persons pursuant to this Statute.

2. A person who commits a crime within the jurisdiction of the Court shall be individually responsible and liable for punishment in accordance with this Statute.

3. In accordance with this Statute, a person shall be criminally responsible and liable for punishment for a crime within the jurisdiction of the Court if that person:

(a) Commits such a crime, whether as an individual, jointly

Artikel 23**Inget straff utan lag (*nulla poena sine lege*)**

Den som har fällts till ansvar av Domstolen får endast straffas i enlighet med denna stadga.

Artikel 24**Icke-retroaktivitet**

1. Ingen skall dömas till straffrättsligt ansvar enligt denna stadga för gärningar före stadgans ikraftträdande.

2. Om en lag som är tillämplig beträffande en viss sak ändras före det slutliga domslutet, skall den lag tillämpas som är mest förmånlig för den som är föremål för utredning eller förundersökning, den tilltalade eller den som har fällts till ansvar.

Artikel 25**Personligt straffrättsligt ansvar**

1. Domstolen skall ha jurisdiktion över fysiska personer i enlighet med denna stadga.

2. Den som begår ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion skall hållas personligen ansvarig och straffas i enlighet med denna stadga.

3. Enligt denna stadga skall en person vara straffrättsligt ansvarig och kunna straffas för ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion om personen i fråga

a) begår ett sådant brott ensam, tillsammans med någon

with another or through another person, regardless of whether that other person is criminally responsible;

(b) Orders, solicits or induces the commission of such a crime which in fact occurs or is attempted;

(c) For the purpose of facilitating the commission of such a crime, aids, abets or otherwise assists in its commission or its attempted commission, including providing the means for its commission;

(d) In any other way contributes to the commission or attempted commission of such a crime by a group of persons acting with a common purpose. Such contribution shall be intentional and shall either:

(i) Be made with the aim of furthering the criminal activity or criminal purpose of the group, where such activity or purpose involves the commission of a crime within the jurisdiction of the Court; or

(ii) Be made in the knowledge of the intention of the group to commit the crime;

(e) In respect of the crime of genocide, directly and publicly incites others to commit genocide;

(f) Attempts to commit such a crime by taking action that commences its execution by means of a substantial step, but the crime does not occur because of circumstances independent of the person's intentions. However,

annan eller genom någon annan, oavsett om den andre är straffrättsligt ansvarig,

b) beordrar, anstiftar eller påverkar någon att utföra ett sådant brott och det verkligen äger rum eller det görs försök att utföra det,

c) i syfte att underlätta utförandet av brottet, hjälper, tillskyndar eller på annat sätt medverkar till brottets utförande eller försöket att utföra det, däribland anskaffande av hjälpmedel för dess utförande,

d) på annat sätt medverkar till utförandet eller försöket att utföra ett sådant brott av en grupp personer som handlar i gemensamt syfte; sådan medverkan skall vara uppsåtlig och antingen

i) utföras i syfte att främja gruppens brottsliga verksamhet eller brottsliga avsikter, om däri ingår att utföra ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion eller

ii) utföras i vetskap om gruppens avsikt att begå brottet,

e) i fråga om brottet folkmord omedelbart och offentligen uppmanar andra att utföra ett sådant brott,

f) försöker utföra ett sådant brott genom att ta ett väsentligt steg i riktning mot att utföra brottet, men detta inte fullbordas av orsaker som ligger utanför personens avsikter. Emellertid skall den som träder tillbaka från

a person who abandons the effort to commit the crime or otherwise prevents the completion of the crime shall not be liable for punishment under this Statute for the attempt to commit that crime if that person completely and voluntarily gave up the criminal purpose.

4. No provision in this Statute relating to individual criminal responsibility shall affect the responsibility of States under international law.

Article 26

Exclusion of jurisdiction over persons under eighteen

The Court shall have no jurisdiction over any person who was under the age of 18 at the time of the alleged commission of a crime.

Article 27

Irrelevance of official capacity

1. This Statute shall apply equally to all persons without any distinction based on official capacity. In particular, official capacity as a Head of State or Government, a member of a Government or parliament, an elected representative or a government official shall in no case exempt a person from criminal responsibility under this Statute, nor shall it, in and of itself, constitute a ground for reduction of sentence.

2. Immunities or special procedural rules which may attach to the official capacity of a

ett försök att utföra ett brott eller på annat sätt förhindrar att det fullbordas inte straffas i enlighet med denna stadga för försöket, om personen fullständigt och av fri vilja avstår från den brottsliga avsikten.

4. Ingen bestämmelse i denna stadga om personligt straffrättsligt ansvar skall inverka på staternas ansvar enligt folkrätten.

Artikel 26

Ingen jurisdiktion över personer under 18 år

Domstolen skall inte ha jurisdiktion över någon som inte har fyllt 18 år då brottet påstås ha blivit utfört.

Artikel 27

Officiell ställning saknar betydelse

1. Denna stadga skall gälla lika för alla utan åtskillnad på grund av officiell ställning. Särskilt skall officiell ställning som stats- eller regeringschef, regeringsmedlem, parlamentsledamot, vald företrädare eller offentlig tjänsteman inte i något fall ge någon person immunitet mot straffrättsligt ansvar i enlighet med denna stadga, inte heller skall officiell ställning i sig själv utgöra skäl för nedsättning av straff.

2. Immunitet eller särskilda förfaranderegler som kan vara förenade med en persons offi-

person, whether under national or international law, shall not bar the Court from exercising its jurisdiction over such a person.

Article 28

Responsibility of commanders and other superiors

In addition to other grounds of criminal responsibility under this Statute for crimes within the jurisdiction of the Court:

(a) A military commander or person effectively acting as a military commander shall be criminally responsible for crimes within the jurisdiction of the Court committed by forces under his or her effective command and control, or effective authority and control as the case may be, as a result of his or her failure to exercise control properly over such forces, where:

(i) That military commander or person either knew or, owing to the circumstances at the time, should have known that the forces were committing or about to commit such crimes; and

(ii) That military commander or person failed to take all necessary and reasonable measures within his or her power to prevent or repress their commission or to submit the matter to the competent authorities for investigation and

ciella ställning, vare sig enligt nationell lag eller enligt folkrätten, skall inte hindra Domstolen från att utöva jurisdiktion över personen.

Artikel 28

Militära befälhavares och andra förmäns ansvar

Förutom de övriga grunder för straffrättsligt ansvar i enlighet med denna stadga för brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion,

a) skall en militär befälhavare eller den som faktiskt tjänstgör som sådan vara straffrättsligt ansvarig för brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion som begås av väpnade styrkor under hans eller hennes effektiva befäl och kontroll eller effektiva myndighet och kontroll, beroende på vad som är fallet, till följd av hans eller hennes oförmåga att utöva kontroll över dessa styrkor på ett riktigt sätt,

i) om befälhavaren eller en person som faktiskt tjänstgör som sådan antingen har vetat eller, med hänsyn till omständigheterna vid tillfället, borde ha vetat att styrkorna var i färd med eller stod i begrepp att utföra sådana brott och

ii) om befälhavaren eller en person som faktiskt tjänstgör som sådan har underlåtit att vidta alla nödvändiga och skäligen åtgärder som stod i hans eller hennes makt för att motverka eller avvärja att brotten utfördes eller att hän-skjuta saken till berörda myndig-

prosecution.

(b) With respect to superior and subordinate relationships not described in paragraph (a), a superior shall be criminally responsible for crimes within the jurisdiction of the Court committed by subordinates under his or her effective authority and control, as a result of his or her failure to exercise control properly over such subordinates, where:

(i) The superior either knew, or consciously disregarded information which clearly indicated, that the subordinates were committing or about to commit such crimes;

(ii) The crimes concerned activities that were within the effective responsibility and control of the superior; and

(iii) The superior failed to take all necessary and reasonable measures within his or her power to prevent or repress their commission or to submit the matter to the competent authorities for investigation and prosecution.

Article 29
Non-applicability of statute
of limitations

The crimes within the jurisdiction of the Court shall not be subject to any statute of limitations.

heter för undersökning och lagföring.

b) I fråga om sådana förhållanden mellan förmän och underordnade som inte beskrivs i punkt a ovan skall en förman vara straffrättsligt ansvarig för sådana brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion som har utförts av underordnade som står under förmannens effektiva myndighet och kontroll till följd av hans eller hennes underlåtenhet att på ett riktigt sätt utöva kontroll över sådana underordnade,

i) om förmannen kände till eller medveten bortsåg från uppgifter som tydligt angav att de underordnade var i färd med eller stod i begrepp att utföra sådana brott,

ii) om brotten gällde verksamhet som låg under förmannens effektiva ansvar och kontroll, samt

iii) om förmannen har underlåtit att vidta alla nödvändiga och skäligen åtgärder som stod i hans eller hennes makt för att motverka brotten eller avvärja att de utfördes eller att hänskjuta saken till berörda myndigheter för undersökning och lagföring.

Artikel 29
Preskription

Brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion skall inte preskriberas.

Article 30
Mental element

1. Unless otherwise provided, a person shall be criminally responsible and liable for punishment for a crime within the jurisdiction of the Court only if the material elements are committed with intent and knowledge.

2. For the purposes of this article, a person has intent where:

(a) In relation to conduct, that person means to engage in the conduct;

(b) In relation to a consequence, that person means to cause that consequence or is aware that it will occur in the ordinary course of events.

3. For the purposes of this article, "knowledge" means awareness that a circumstance exists or a consequence will occur in the ordinary course of events. "Know" and "knowingly" shall be construed accordingly.

Article 31
Grounds for excluding criminal responsibility

1. In addition to other grounds for excluding criminal responsibility provided for in this Statute, a person shall not be criminally responsible if, at the time of that person's conduct:

(a) The person suffers from a mental disease or defect that destroys that person's capacity to appreciate the unlawfulness or nature of his or her conduct, or

Artikel 30
Subjektiva rekvisit

1. Om inte annat föreskrivs, skall en person endast vara straffrättsligt ansvarig och kunna bestraffas för brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion om gärningen har förövats med uppsåt (avsikt och insikt).

2. I den mening som avses i denna artikel föreligger *avsikt*,

a) i fråga om handling, om någon avser genomföra handlingen,

b) i fråga om effekt, om någon avser orsaka denna effekt eller inser att den kommer att inträffa i ett normalt händelseförlopp.

3. I den mening som avses i denna artikel betecknar termen *insikt* medvetande om att en omständighet föreligger eller att en effekt kommer att inträffa i ett normalt händelseförlopp. Termerna *inse* och *veta* respektive *i insikt om* och *med vetskap om* skall förstås på motsvarande sätt.

Artikel 31
Ansvarsfrihetsgrunder

1. Utöver de övriga ansvarsfrihetsgrunder som föreskrivs i denna stadga skall en person inte vara straffrättsligt ansvarig, om personen vid den tid då gärningen ägde rum

a) led av psykisk sjukdom eller skada som berövade honom eller henne förmågan att inse det olagliga i eller beskaffenheten av sitt handlande eller förmågan att

capacity to control his or her conduct to conform to the requirements of law;

(b) The person is in a state of intoxication that destroys that person's capacity to appreciate the unlawfulness or nature of his or her conduct, or capacity to control his or her conduct to conform to the requirements of law, unless the person has become voluntarily intoxicated under such circumstances that the person knew, or disregarded the risk, that, as a result of the intoxication, he or she was likely to engage in conduct constituting a crime within the jurisdiction of the Court;

(c) The person acts reasonably to defend himself or herself or another person or, in the case of war crimes, property which is essential for the survival of the person or another person or property which is essential for accomplishing a military mission, against an imminent and unlawful use of force in a manner proportionate to the degree of danger to the person or the other person or property protected. The fact that the person was involved in a defensive operation conducted by forces shall not in itself constitute a ground for excluding criminal responsibility under this subparagraph;

(d) The conduct which is alleged to constitute a crime within the jurisdiction of the Court has been caused by duress resulting from a threat of

kontrollera detta att vara förenligt med lagens krav,

b) befann sig i ett tillstånd av berusning som berövade honom eller henne förmågan att inse det olagliga i eller beskaffenheten av sitt handlande eller förmågan att behärska detta att vara förenligt med lagens krav, såvida personen inte hade berusat sig av fri vilja under sådana omständigheter att han eller hon visste att det fanns en risk, eller bortsåg från risken, för att han eller hon till följd av berusningen antagligen skulle inlåta sig på en gärning som utgör ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion,

c) vidtog skäligen åtgärder för att försvara sig själv eller någon annan eller, i fall av krigsförbrytelse, försvara egendom av väsentlig betydelse för sin egen eller någon annans överlevnad eller egendom av väsentlig betydelse för att fullfölja ett militärt uppdrag mot överhängande och olagligt bruk av våld på ett sätt som stod i proportion till den grad av faran den skyddade personen själv eller den andra personen eller egendomen var utsatt för. Den omständighet att någon deltog i en defensiv operation som utfördes av väpnade styrkor skall inte i sig själv utgöra ansvarsfrihetsgrund enligt detta stycke,

d) den gärning som påstås utgöra ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion föranleddes av tvång orsakat av överhängande hot mot liv eller av

imminent death or of continuing or imminent serious bodily harm against that person or another person, and the person acts necessarily and reasonably to avoid this threat, provided that the person does not intend to cause a greater harm than the one sought to be avoided. Such a threat may either be:

(i) Made by other persons; or

(ii) Constituted by other circumstances beyond that person's control.

2. The Court shall determine the applicability of the grounds for excluding criminal responsibility provided for in this Statute to the case before it.

3. At trial, the Court may consider a ground for excluding criminal responsibility other than those referred to in paragraph 1 where such a ground is derived from applicable law as set forth in article 21. The procedures relating to the consideration of such a ground shall be provided for in the Rules of Procedure and Evidence.

Article 32

Mistake of fact or mistake of law

1. A mistake of fact shall be a ground for excluding criminal responsibility only if it negates the mental element required by the crime.

2. A mistake of law as to whether a particular type of conduct is a crime within the

pågående eller överhängande fara för allvarlig kroppsskada för personen själv eller för någon annan och personens handlade var nödvändigt och försvarligt för att undvika hotet, under förutsättning att inte större skada avsågs orsakas än den skada som söktes avvärras. Ett sådant hot kan antingen

i) komma från andra personer, eller

ii) utgöras av andra omständigheter som ligger utanför hans eller hennes kontroll.

2. Domstolen skall avgöra om de grunder för ansvarsfrihet som avses i denna stadga skall tillämpas i den aktuella saken.

3. Vid rättegången får Domstolen pröva andra ansvarsfrihetsgrunder än de som avses i punkt 1 i denna artikel då en sådan grund följer av tillämplig lag i enlighet med artikel 21. Det förfarande som skall gälla för prövning av sådana grunder skall närmare anges i bevis- och förfarandereglerna.

Artikel 32

Faktisk villfarelse eller rättsvillfarelse

1. Faktisk villfarelse får endast åberopas som grund för ansvarsfrihet, om den innebär att de subjektiva rekvisit som brottet förutsätter inte är uppfyllda.

2. Rättsvillfarelse i fråga om huruvida viss typ av gärning utgör ett brott som omfattas av

jurisdiction of the Court shall not be a ground for excluding criminal responsibility. A mistake of law may, however, be a ground for excluding criminal responsibility if it negates the mental element required by such a crime, or as provided for in article 33.

Article 33
Superior orders and
prescription of law

1. The fact that a crime within the jurisdiction of the Court has been committed by a person pursuant to an order of a Government or of a superior, whether military or civilian, shall not relieve that person of criminal responsibility unless:

(a) The person was under a legal obligation to obey orders of the Government or the superior in question;

(b) The person did not know that the order was unlawful; and

(c) The order was not manifestly unlawful.

2. For the purposes of this article, orders to commit genocide or crimes against humanity are manifestly unlawful.

PART 4. COMPOSITION AND
ADMINISTRATION OF THE
COURT

Article 34
Organs of the Court

The Court shall be composed of the following organs:

(a) The Presidency;

(b) An Appeals Division, a

Domstolens jurisdiktion får inte åberopas som grund för ansvarsfrihet. En rättsvillfarelse får dock åberopas som grund för ansvarsfrihet, om den innebär att de subjektiva rekvisit som brottet förutsätter inte är uppfyllda eller om artikel 33 är tillämplig.

Artikel 33
Befallning av förman och
skyldighet att lyda

1. Den omständighet att ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion har utförts av någon på befallning av en regering eller en militär eller civil förman skall inte frita någon från rättsligt ansvar, såvida inte

a) personen hade rättslig skyldighet att åtlyda befallningen från regeringen eller från förmannen i fråga, och

b) personen inte visste att befallningen var rättsstridig, och

c) befallningen inte var uppenbart rättsstridig.

2. I den mening som avses i denna artikel är en befallning att begå folkmord eller brott mot mänskligheten uppenbart rättsstridig.

DEL 4 DOMSTOLENS
SAMMANSÄTTNING OCH
ADMINISTRATION

Artikel 34
Domstolens organ

Domstolen skall bestå av följande organ:

a) Presidiet.

b) En överklagandeavdelning,

Trial Division and a Pre-Trial Division;

(c) The Office of the Prosecutor;

(d) The Registry.

Article 35

Service of judges

1. All judges shall be elected as full-time members of the Court and shall be available to serve on that basis from the commencement of their terms of office.

2. The judges composing the Presidency shall serve on a full-time basis as soon as they are elected.

3. The Presidency may, on the basis of the workload of the Court and in consultation with its members, decide from time to time to what extent the remaining judges shall be required to serve on a full-time basis. Any such arrangement shall be without prejudice to the provisions of article 40.

4. The financial arrangements for judges not required to serve on a full-time basis shall be made in accordance with article 49.

Article 36

Qualifications, nomination and election of judges

1. Subject to the provisions of paragraph 2, there shall be 18 judges of the Court.

2. (a) The Presidency, acting on behalf of the Court, may propose an increase in the number of judges specified in

en rättegångsavdelning och en förundersökningsavdelning.

c) Åklagarens kansli.

d) Registratorskontoret.

Artikel 35

Domarnas tjänstgöring

1. Alla domare skall väljas till ledamöter av Domstolen på heltid och vara tillgängliga för sådan tjänstgöring från början av sin ämbetsperiod.

2. De domare som ingår i presidiet skall tjänstgöra på heltid så snart de har valts.

3. Presidiet får med hänsyn till Domstolens arbetsbörda och i samråd med dess ledamöter från tid till annan fatta beslut om i vilken utsträckning övriga domare skall vara skyldiga att tjänstgöra på heltid. Dessa beslut skall inte inverka på bestämmelserna i artikel 40.

4. De ekonomiska förhållandena för domare som inte är skyldiga att tjänstgöra på heltid skall bestämmas i enlighet med artikel 49.

Artikel 36

Kvalifikationskrav, nominering och val av domare

1. Med förbehåll för bestämmelserna i punkt 2 skall Domstolen ha 18 domare.

2. a) Presidiet får på Domstolens vägnar föreslå en ökning av det antal domare som anges i punkt 1 med angivande av de

paragraph 1, indicating the reasons why this is considered necessary and appropriate. The Registrar shall promptly circulate any such proposal to all States Parties.

(b) Any such proposal shall then be considered at a meeting of the Assembly of States Parties to be convened in accordance with article 112. The proposal shall be considered adopted if approved at the meeting by a vote of two thirds of the members of the Assembly of States Parties and shall enter into force at such time as decided by the Assembly of States Parties.

(c) (i) Once a proposal for an increase in the number of judges has been adopted under subparagraph (b), the election of the additional judges shall take place at the next session of the Assembly of States Parties in accordance with paragraphs 3 to 8, and article 37, paragraph 2;

(ii) Once a proposal for an increase in the number of judges has been adopted and brought into effect under subparagraphs (b) and (c) (i), it shall be open to the Presidency at any time thereafter, if the workload of the Court justifies it, to propose a reduction in the number of judges, provided that the number of judges shall not be reduced below that specified in paragraph 1. The proposal shall be dealt with in accordance with the procedure laid down in subparagraphs (a) and (b). In the event that the proposal is

skäl varför det bedöms vara nödvändigt och lämpligt. Registratören skall omgående underätta alla stadgeparter om varje sådant förslag.

b) Varje sådant förslag skall därefter bedömas vid ett möte med partsförsamlingen som skall sammankallas i enlighet med artikel 112. Förslaget skall anses vara antaget om det har godkänts av mötet med två tredjedels majoritet av partsförsamlingens medlemmar och träda i kraft vid den tidpunkt som partsförsamlingen bestämmer.

c) i) När ett förslag om ökning av antalet domare har antagits i enlighet med stycke b ovan, skall valet av ytterligare domare ske vid nästkommande möte med partsförsamlingen i enlighet med vad som föreskrivs i punkterna 3-8 i denna artikel och i artikel 37.2.

ii) När ett förslag om ökning av antalet domare har antagits och trätt i kraft i enlighet med stycke b och c i ovan, skall presidiet ha rätt att när som helst därefter, om Domstolens arbetsbörda berättigar det, föreslå en minskning av antalet domare, under förutsättning att antalet domare inte blir lägre än det antal som anges i punkt 1 i denna artikel. Ett sådant förslag skall behandlas i enlighet med det förfarande som föreskrivs i stycke a och b ovan. Om förslaget antas, skall antalet domare successivt minskas vartefter de tjänst-

adopted, the number of judges shall be progressively decreased as the terms of office of serving judges expire, until the necessary number has been reached.

3. (a) The judges shall be chosen from among persons of high moral character, impartiality and integrity who possess the qualifications required in their respective States for appointment to the highest judicial offices.

(b) Every candidate for election to the Court shall:

(i) Have established competence in criminal law and procedure, and the necessary relevant experience, whether as judge, prosecutor, advocate or in other similar capacity, in criminal proceedings; or

(ii) Have established competence in relevant areas of international law such as international humanitarian law and the law of human rights, and extensive experience in a professional legal capacity which is of relevance to the judicial work of the Court;

(c) Every candidate for election to the Court shall have an excellent knowledge of and be fluent in at least one of the working languages of the Court.

4. (a) Nominations of candidates for election to the Court may be made by any State Party to this Statute, and shall be made either:

(i) By the procedure for the nomination of candidates for appointment to the highest judicial offices in the State in

görande domarnas ämbets tid löper ut till dess att det nödvändiga antalet har uppnåtts.

3. a) Domarna skall väljas bland personer som har hög moral, opartiskhet och integritet och de kvalifikationer som krävs i deras respektive stater för utnämning till de högsta domarämbetena.

b) Varje kandidat för val till en post vid Domstolen skall

i) ha erkänd kompetens i straffrätt och straffprocessrätt och ha nödvändig relevant erfarenhet från brottmål, antingen som domare, åklagare, försvarare eller i någon annan motsvarande egenskap eller,

ii) ha erkänd kompetens inom relevanta områden av folkrätten såsom internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter samt ha omfattande erfarenhet i ett juridiskt yrke som är relevant för Domstolens dömande uppgifter.

c) Varje kandidat för val till Domstolen skall ha utmärkta kunskaper i och flytande behärska minst ett av Domstolens arbetspråk.

4. a) Nominering av kandidater för val till Domstolen får göras av varje part i denna stadga och skall göras antingen

i) genom förfarandet för nominering av kandidater till de högsta domarämbetena i staten i fråga, eller

question; or

(ii) By the procedure provided for the nomination of candidates for the International Court of Justice in the Statute of that Court.

Nominations shall be accompanied by a statement in the necessary detail specifying how the candidate fulfils the requirements of paragraph 3.

(b) Each State Party may put forward one candidate for any given election who need not necessarily be a national of that State Party but shall in any case be a national of a State Party.

(c) The Assembly of States Parties may decide to establish, if appropriate, an Advisory Committee on nominations. In that event, the Committee's composition and mandate shall be established by the Assembly of States Parties.

5. For the purposes of the election, there shall be two lists of candidates:

List A containing the names of candidates with the qualifications specified in paragraph 3 (b) (i); and

List B containing the names of candidates with the qualifications specified in paragraph 3 (b) (ii).

A candidate with sufficient qualifications for both lists may choose on which list to appear. At the first election to the Court, at least nine judges shall be elected from list A and at least five judges from list B. Subsequent

ii) genom förfarandet för nominering av kandidater till Internationella domstolen enligt den domstolens stadga.

Nomineringar skall åtföljas av en förklaring som med tillräcklig noggrannhet anger hur kandidaten uppfyller kraven i punkt 3 i denna artikel.

b) Varje stadgepart får föreslå en kandidat för varje givet val, som inte nödvändigtvis måste vara medborgare i den stadgeparten men som i vart fall skall vara medborgare i någon stadgepart.

c) Partsförsamlingen får besluta att, om det är ändamålsenligt, inrätta en rådgivande nomineringskommitté. Kommitténs sammansättning och mandat skall bestämmas av partsförsamlingen.

5. I valet skall det finnas två kandidatlistor, nämligen:

lista A, som upptar namnen på de kandidater som har de kvalifikationer som anges i punkt 3 b i, och

lista B, som upptar namnen på de kandidater som har de kvalifikationer som anges i punkt 3 b ii.

En kandidat som uppfyller kvalifikationerna i båda listorna får välja lista att stå upptagen på. Vid det första valet till Domstolen skall minst nio domare väljas från lista A och minst fem från lista B. Följande val skall

elections shall be so organized as to maintain the equivalent proportion on the Court of judges qualified on the two lists.

6. (a) The judges shall be elected by secret ballot at a meeting of the Assembly of States Parties convened for that purpose under article 112. Subject to paragraph 7, the persons elected to the Court shall be the 18 candidates who obtain the highest number of votes and a two-thirds majority of the States Parties present and voting.

(b) In the event that a sufficient number of judges is not elected on the first ballot, successive ballots shall be held in accordance with the procedures laid down in subparagraph (a) until the remaining places have been filled.

7. No two judges may be nationals of the same State. A person who, for the purposes of membership of the Court, could be regarded as a national of more than one State shall be deemed to be a national of the State in which that person ordinarily exercises civil and political rights.

8. (a) The States Parties shall, in the selection of judges, take into account the need, within the membership of the Court, for:

(i) The representation of the principal legal systems of the world;

(ii) Equitable geographical representation; and

vara så ordnade att motsvarande proportion i Domstolen mellan domare kvalificerade i de båda listorna bibehålls.

6. a) Domarna skall väljas i slutna omröstning vid ett möte med partsförsamlingen, vilket skall sammankallas i detta syfte i enlighet med artikel 112. Med förbehåll för bestämmelserna i punkt 7 skall de som väljs till Domstolen vara de 18 kandidater som får det högsta antalet röster och två tredjedels majoritet av närvarande och röstande stadgparter.

b) Om ett tillräckligt antal domare inte har valts vid den första omröstningen, skall ytterligare omröstningar hållas i enlighet med förfarandet i stycke a i denna punkt tills det återstående antalet platser har fyllts.

7. Två domare får inte vara medborgare i samma stat. Den som med avseende på ledamotskap av Domstolen kan betraktas som medborgare i mer än en stat skall anses vara medborgare i den stat där personen normalt utövar sina medborgerliga och politiska rättigheter.

8. a) Vid val av domare skall parterna beakta behovet av att bland Domstolens ledamöter tillgodose:

i) att de huvudsakliga rättssystemen i världen är representerade,

ii) en skälig geografisk representation, och

(iii) A fair representation of female and male judges.

(b) States Parties shall also take into account the need to include judges with legal expertise on specific issues, including, but not limited to, violence against women or children.

9. (a) Subject to subparagraph (b), judges shall hold office for a term of nine years and, subject to subparagraph (c) and to article 37, paragraph 2, shall not be eligible for re-election.

(b) At the first election, one third of the judges elected shall be selected by lot to serve for a term of three years; one third of the judges elected shall be selected by lot to serve for a term of six years; and the remainder shall serve for a term of nine years.

(c) A judge who is selected to serve for a term of three years under subparagraph (b) shall be eligible for re-election for a full term.

10. Notwithstanding paragraph 9, a judge assigned to a Trial or Appeals Chamber in accordance with article 39 shall continue in office to complete any trial or appeal the hearing of which has already commenced before that Chamber.

Article 37 **Judicial vacancies**

1. In the event of a vacancy,

iii) en rättvis representation av kvinnliga och manliga domare.

b) Stadgeparterna skall också beakta behovet av att inkludera domare med juridisk sakkunskap i särskilda frågor, däribland, men inte begränsat till, våld mot kvinnor och barn.

9. a) Med förbehåll för bestämmelserna i stycke b i denna punkt skall domarna tjänstgöra under en tid av nio år och skall, med förbehåll för bestämmelserna i stycke c i denna punkt och artikel 37.2, inte kunna omväljjas.

b) Vid det första valet skall en tredjedel av de valda domarna genom lottdragning utses att tjänstgöra under en tid av tre år, en tredjedel av de valda domarna skall genom lottdragning utses att tjänstgöra under en tid av sex år och återstoden skall tjänstgöra under en tid av nio år.

c) En domare som utses att tjänstgöra under en tid av tre år i enlighet med stycke b ovan skall kunna omväljjas för en hel period.

10. Utan hinder av bestämmelserna i punkt 9 skall en domare som avdelats för en rättegångs- eller överklagandekammare i enlighet med artikel 39 kvarstanna i tjänst för att avsluta handläggningen av ett mål som redan har inletts vid den kammaren.

Artikel 37 **Vakanser bland domarna**

1. Vakanser skall fyllas

an election shall be held in accordance with article 36 to fill the vacancy.

2. A judge elected to fill a vacancy shall serve for the remainder of the predecessor's term and, if that period is three years or less, shall be eligible for re-election for a full term under article 36.

Article 38 **The Presidency**

1. The President and the First and Second Vice-Presidents shall be elected by an absolute majority of the judges. They shall each serve for a term of three years or until the end of their respective terms of office as judges, whichever expires earlier. They shall be eligible for re-election once.

2. The First Vice-President shall act in place of the President in the event that the President is unavailable or disqualified. The Second Vice-President shall act in place of the President in the event that both the President and the First Vice-President are unavailable or disqualified.

3. The President, together with the First and Second Vice-Presidents, shall constitute the Presidency, which shall be responsible for:

(a) The proper administration of the Court, with the exception of the Office of the Prosecutor; and

(b) The other functions conferred upon it in accordance with this Statute.

genom val i enlighet med artikel 36.

2. En domare som har valts att besätta en vakant befattning skall tjänstgöra under återstoden av företrädarens ämbetsperiod och skall, om denna tid är högst tre år, kunna omväljas för en hel period i enlighet med artikel 36.

Artikel 38 **Presidiet**

1. Presidenten och första och andre vicepresidenterna skall väljas av domarna med absolut majoritet. De skall tjänstgöra under en tid av tre år eller till slutet av sin respektive ämbetsperiod som domare, beroende på vilken tid som först utlöper. De skall kunna omväljas en gång.

2. Den förste vicepresidenten skall tjänstgöra i presidentens ställe om denne har förhinder eller är jävig. Den andre vicepresidenten skall tjänstgöra i presidentens ställe om både presidenten och förste vicepresidenten har förhinder eller är jäviga.

3. Presidenten skall tillsammans med förste och andre vicepresidenterna utgöra presidiet, vilket skall ha ansvaret för:

a) behörig administration av Domstolen med undantag för åklagarens kansli, och

b) de övriga uppgifter som tillkommer det i enlighet med denna stadga.

4. In discharging its responsibility under paragraph 3 (a), the Presidency shall coordinate with and seek the concurrence of the Prosecutor on all matters of mutual concern.

Article 39 Chambers

1. As soon as possible after the election of the judges, the Court shall organize itself into the divisions specified in article 34, paragraph (b). The Appeals Division shall be composed of the President and four other judges, the Trial Division of not less than six judges and the Pre-Trial Division of not less than six judges. The assignment of judges to divisions shall be based on the nature of the functions to be performed by each division and the qualifications and experience of the judges elected to the Court, in such a way that each division shall contain an appropriate combination of expertise in criminal law and procedure and in international law. The Trial and Pre-Trial Divisions shall be composed predominantly of judges with criminal trial experience.

2. (a) The judicial functions of the Court shall be carried out in each division by Chambers.

(b) (i) The Appeals Chamber shall be composed of all the judges of the Appeals Division;

(ii) The functions of the Trial Chamber shall be carried out by three judges of the Trial Division;

4. Vid uppfyllandet av sina förpliktelser enligt punkt 3 a i denna artikel skall presidiet samordna sin verksamhet med och söka uppnå enighet med åklagaren i alla frågor av gemensamt intresse.

Artikel 39 Domstolens kammare

1. Så snart som möjligt efter det att domarna har valts skall Domstolen organiseras i de avdelningar som anges i artikel 34 b. Överklagandeavdelningen skall bestå av presidenten och fyra andra domare, rättegångsavdelningen av minst sex domare och förundersökningsavdelningen av minst sex domare. Uppdelningen av domare på avdelningarna skall grundas på beskaffenheten av de uppgifter som skall fullgöras vid varje avdelning och de kvalifikationer och den erfarenhet som de till Domstolen valda domarna besitter, så att det vid varje avdelning skall finnas en lämplig kombination av sakkunskap i straffrätt, straffprocessrätt och folkrätt. I rättegångsavdelningen och förundersökningsavdelningen skall huvudsakligen ingå domare med erfarenhet i brottmål.

2. a) Domstolens dömande uppgifter skall i varje avdelning fullgöras av kammare.

b) i) Överklagandekammaren skall bestå av samtliga domare i överklagandeavdelningen.

ii) Rättegångskammarens uppgifter skall fullgöras av tre domare i rättegångsavdelningen.

(iii) The functions of the Pre-Trial Chamber shall be carried out either by three judges of the Pre-Trial Division or by a single judge of that division in accordance with this Statute and the Rules of Procedure and Evidence;

(c) Nothing in this paragraph shall preclude the simultaneous constitution of more than one Trial Chamber or Pre-Trial Chamber when the efficient management of the Court's workload so requires.

3. (a) Judges assigned to the Trial and Pre-Trial Divisions shall serve in those divisions for a period of three years, and thereafter until the completion of any case the hearing of which has already commenced in the division concerned.

(b) Judges assigned to the Appeals Division shall serve in that division for their entire term of office.

4. Judges assigned to the Appeals Division shall serve only in that division. Nothing in this article shall, however, preclude the temporary attachment of judges from the Trial Division to the Pre-Trial Division or vice versa, if the Presidency considers that the efficient management of the Court's workload so requires, provided that under no circumstances shall a judge who has participated in the pre-trial phase of a case be eligible to sit on the Trial Chamber hearing that case.

iii) Förundersökningskammarens uppgifter skall fullgöras av tre domare i förundersökningsavdelningen eller av en enskild domare i den avdelningen i enlighet med denna stadga och bevis- och förfarandereglerna.

c) Ingen bestämmelse i denna punkt skall hindra att det samtidigt inrättas mer än en rättegångskammare eller förundersökningskammare om det krävs för en effektiv handläggning av Domstolens arbetsuppgifter.

3. a) Domare som avdelats för rättegångs- och förundersökningsavdelningarna skall tjänstgöra där under en tid om tre år och därefter till dess att de mål vid avdelningen där förfarandet har inletts är avslutade.

b) Domare som avdelats för överklagandeavdelningen skall tjänstgöra där under hela sin tjänstgöringstid.

4. Domare som avdelats för överklagandeavdelningen skall endast tjänstgöra där. Ingen bestämmelse i denna artikel skall dock hindra att en domare tillfälligt avdelas från rättegångs-avdelningen till förundersökningsavdelningen och tvärtom, om presidiet anser att det krävs för en effektiv handläggning av Domstolens arbetsuppgifter under förutsättning att en domare som har deltagit i förberedelsestadiet av ett mål inte under några omständigheter får detta i den rättegångskammare som prövar

samma mål.

Article 40

Independence of the judges

1. The judges shall be independent in the performance of their functions.

2. Judges shall not engage in any activity which is likely to interfere with their judicial functions or to affect confidence in their independence.

3. Judges required to serve on a full-time basis at the seat of the Court shall not engage in any other occupation of a professional nature.

4. Any question regarding the application of paragraphs 2 and 3 shall be decided by an absolute majority of the judges. Where any such question concerns an individual judge, that judge shall not take part in the decision.

Article 41

Excusing and disqualification of judges

1. The Presidency may, at the request of a judge, excuse that judge from the exercise of a function under this Statute, in accordance with the Rules of Procedure and Evidence.

2. (a) A judge shall not participate in any case in which his or her impartiality might reasonably be doubted on any ground. A judge shall be disqualified from a case in accordance with this paragraph if, *inter alia*, that judge has previously been involved in any capacity in that case before the

Artikel 40

Domarnas oberoende

1. Domarna skall vara oberoende vid fullgörandet av sina uppgifter.

2. Domarna skall inte inlåta sig på någon verksamhet som skulle kunna vara oförenlig med deras uppgifter som domare eller väcka tvivel om deras oberoende.

3. Domare som är skyldiga att tjänstgöra på heltid där Domstolen har sitt säte får inte ägna sig åt annan yrkesverksamhet.

4. Frågor om tillämpningen av punkterna 2 och 3 i denna artikel skall avgöras med absolut majoritet av domarna. Om en sådan fråga rör en enskild domare, skall den domaren inte delta i beslutet.

Artikel 41

Befrielse från uppgift och jäv för domare

1. På begäran av en domare får presidiet, i enlighet med bevis- och förfarandereglerna, befria den domaren från fullgörandet av en uppgift enligt denna stadga.

2. a) En domare skall inte delta i handläggningen av något mål där hans eller hennes opartiskhet skäligen kan ifrågasättas på någon grund. En domare skall förklaras jävig i ett mål i enlighet med denna punkt bland annat om domaren tidigare i någon egen-skap har haft befattning med målet vid Domstolen eller med ett

Court or in a related criminal case at the national level involving the person being investigated or prosecuted. A judge shall also be disqualified on such other grounds as may be provided for in the Rules of Procedure and Evidence.

(b) The Prosecutor or the person being investigated or prosecuted may request the disqualification of a judge under this paragraph.

(c) Any question as to the disqualification of a judge shall be decided by an absolute majority of the judges. The challenged judge shall be entitled to present his or her comments on the matter, but shall not take part in the decision.

Article 42

The Office of the Prosecutor

1. The Office of the Prosecutor shall act independently as a separate organ of the Court. It shall be responsible for receiving referrals and any substantiated information on crimes within the jurisdiction of the Court, for examining them and for conducting investigations and prosecutions before the Court. A member of the Office shall not seek or act on instructions from any external source.

2. The Office shall be headed by the Prosecutor. The Prosecutor shall have full authority over the management and administration of the Office, including the staff,

därtill relaterat brottmål på nationell nivå i vilket den som är föremål för förundersökning eller lagföring är inblandad. En domare skall också förklaras jävig på de grunder som kan föreskrivas i bevis- och förfarandereglerna.

b) Åklagaren eller den som är föremål för förundersökning eller lagföring får begära att en domare förklaras jävig med stöd av denna punkt.

c) Frågor om domarjäv skall avgöras med absolut majoritet av domarna. Den ifrågasatte domaren skall ha rätt att framlägga sina synpunkter men får inte delta i avgörandet.

Artikel 42

Åklagarens kansli

1. Åklagarens kansli skall fungera oberoende som ett särskilt organ inom Domstolen. Kansliet skall ansvara för att ta emot hänskjutanden och sakligt grundade uppgifter om brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion för att utreda dem och för att genomföra förundersökning och åtal vid Domstolen. En medlem av kansliet skall inte begära eller handla på instruktion från någon utomstående källa.

2. Kansliet skall ledas av åklagaren. Åklagaren skall ha full beslutanderätt avseende ledningen och administrationen av kansliet och dess personal,

facilities and other resources thereof. The Prosecutor shall be assisted by one or more Deputy Prosecutors, who shall be entitled to carry out any of the acts required of the Prosecutor under this Statute. The Prosecutor and the Deputy Prosecutors shall be of different nationalities. They shall serve on a full-time basis.

3. The Prosecutor and the Deputy Prosecutors shall be persons of high moral character, be highly competent in and have extensive practical experience in the prosecution or trial of criminal cases. They shall have an excellent knowledge of and be fluent in at least one of the working languages of the Court.

4. The Prosecutor shall be elected by secret ballot by an absolute majority of the members of the Assembly of States Parties. The Deputy Prosecutors shall be elected in the same way from a list of candidates provided by the Prosecutor. The Prosecutor shall nominate three candidates for each position of Deputy Prosecutor to be filled. Unless a shorter term is decided upon at the time of their election, the Prosecutor and the Deputy Prosecutors shall hold office for a term of nine years and shall not be eligible for re-election.

5. Neither the Prosecutor nor a Deputy Prosecutor shall engage in any activity which is likely to interfere with his or her prosecutorial functions or to affect confidence in his or her independence. They shall not engage in any

lokaler och övriga resurser. Åklagaren skall biträdas av en eller flera biträdande åklagare som skall ha befogenhet att fullgöra alla de uppgifter som åligger åklagaren enligt denna stadga. Åklagaren och de biträdande åklagarna skall vara av olika nationalitet. De skall tjänstgöra på heltid.

3. Åklagaren och de biträdande åklagarna skall vara personer med hög moralisk karaktär samt vara mycket kunniga i och ha omfattande praktisk erfarenhet av åtal eller dömning i brottmål. De skall ha utmärkta kunskaper i och flytande behärska minst ett av Domstolen arbetspråk.

4. Åklagaren skall väljas i sluten omröstning med absolut majoritet av medlemmarna i partsförsamlingen. De biträdande åklagarna skall väljas på samma sätt från en lista över kandidater som har upprättats av åklagaren. Åklagaren skall nominera tre kandidater till varje plats som biträdande åklagare som skall fyllas. Såvida inte en kortare ämbetsperiod beslutas vid tiden för deras val, skall åklagaren och de biträdande åklagarna inneha sina ämbeten i nio år och inte kunna omväljas.

5. Varken åklagaren eller de biträdande åklagarna skall inlåta sig på någon verksamhet som kan antas vara oförenlig med uppgifterna som åklagare eller väcka tvivel om hans eller hennes oberoende. De får inte ägna sig åt

other occupation of a professional nature.

6. The Presidency may excuse the Prosecutor or a Deputy Prosecutor, at his or her request, from acting in a particular case.

7. Neither the Prosecutor nor a Deputy Prosecutor shall participate in any matter in which their impartiality might reasonably be doubted on any ground. They shall be disqualified from a case in accordance with this paragraph if, *inter alia*, they have previously been involved in any capacity in that case before the Court or in a related criminal case at the national level involving the person being investigated or prosecuted.

8. Any question as to the disqualification of the Prosecutor or a Deputy Prosecutor shall be decided by the Appeals Chamber.

(a) The person being investigated or prosecuted may at any time request the disqualification of the Prosecutor or a Deputy Prosecutor on the grounds set out in this article;

(b) The Prosecutor or the Deputy Prosecutor, as appropriate, shall be entitled to present his or her comments on the matter;

9. The Prosecutor shall appoint advisers with legal expertise on specific issues, including, but not limited to, sexual and gender violence and violence against children.

annan yrkesverksamhet.

6. Presidiet får på åklagarens eller en biträdande åklagares begäran befria honom eller henne från att ha befattning med ett visst mål.

7. Varken åklagaren eller en biträdande åklagare skall delta i handläggningen av ett mål i vilket deras opartiskhet skäligen kan ifrågasättas på någon grund. De skall förklaras jäviga i ett mål i enlighet med denna punkt bland annat om de tidigare i någon egenskap har haft befattning med målet vid Domstolen eller med ett därtill relaterat brottmål på nationell nivå, i vilket den som är föremål för förundersökning eller lagföring är inblandad.

8. Frågor om jäv för åklagaren eller en biträdande åklagare skall avgöras av överklagandekammaren.

a) Den som är föremål för förundersökning eller lagföring får när som helst begära att åklagaren eller en biträdande åklagare förklaras jävig med stöd av denna artikel.

b) Berörd åklagare eller biträdande åklagare skall ha rätt att framlägga sina synpunkter i frågan.

9. Åklagaren skall utse rådgivare som besitter juridisk sakkunskap i särskilda frågor, däribland, men inte begränsat till, sexuellt och genusrelaterat våld samt våld mot barn.

Article 43
The Registry

1. The Registry shall be responsible for the non-judicial aspects of the administration and servicing of the Court, without prejudice to the functions and powers of the Prosecutor in accordance with article 42.

2. The Registry shall be headed by the Registrar, who shall be the principal administrative officer of the Court. The Registrar shall exercise his or her functions under the authority of the President of the Court.

3. The Registrar and the Deputy Registrar shall be persons of high moral character, be highly competent and have an excellent knowledge of and be fluent in at least one of the working languages of the Court.

4. The judges shall elect the Registrar by an absolute majority by secret ballot, taking into account any recommendation by the Assembly of States Parties. If the need arises and upon the recommendation of the Registrar, the judges shall elect, in the same manner, a Deputy Registrar.

5. The Registrar shall hold office for a term of five years, shall be eligible for re-election once and shall serve on a full-time basis. The Deputy Registrar shall hold office for a term of five years or such shorter term as may be decided upon by an absolute majority of the judges, and may be elected on the basis that the Deputy Registrar shall be called

Artikel 43
Registratorskontoret

1. Registratorskontoret skall ansvara för den icke-rättskipande administrationen av och stödet till Domstolen utan att det skall inverka på åklagarens uppgifter och befogenheter enligt artikel 42.

2. Registratorskontoret skall ledas av registratorn, som skall vara Domstolens högsta administrativa tjänsteman. Registratorn skall vid fullgörandet av sina uppgifter vara underställd domstolspresidenten.

3. Registratorn och biträdande registratorn skall vara personer med hög moralisk karaktär och ha utmärkta kunskaper i och flytande behärska minst ett av Domstolens arbetspråk

4. Domarna skall välja registratorn genom sluten omröstning med absolut majoritet och med beaktande av eventuella rekommendationer från partsförsamlingen. Vid behov skall domarna på rekommendation av registratorn på samma sätt välja en biträdande registrator.

5. Registratorn skall ha en ämbets tid om fem år, skall kunna omväljas en gång och skall tjänstgöra på heltid. Den biträdande registratorn skall ha en ämbets tid om fem år eller den kortare tid som domarna kan besluta med absolut majoritet och kan väljas för att kunna stå till förfogande för att tjänstgöra vid behov.

upon to serve as required.

6. The Registrar shall set up a Victims and Witnesses Unit within the Registry. This Unit shall provide, in consultation with the Office of the Prosecutor, protective measures and security arrangements, counselling and other appropriate assistance for witnesses, victims who appear before the Court, and others who are at risk on account of testimony given by such witnesses. The Unit shall include staff with expertise in trauma, including trauma related to crimes of sexual violence.

Article 44 Staff

1. The Prosecutor and the Registrar shall appoint such qualified staff as may be required to their respective offices. In the case of the Prosecutor, this shall include the appointment of investigators.

2. In the employment of staff, the Prosecutor and the Registrar shall ensure the highest standards of efficiency, competency and integrity, and shall have regard, mutatis mutandis, to the criteria set forth in article 36, paragraph 8.

3. The Registrar, with the agreement of the Presidency and the Prosecutor, shall propose Staff Regulations which include the terms and conditions upon which the staff of the Court shall be appointed, remunerated and

6. Registratorn skall inom registratorskontoret upprätta en brottsoffer- och vittnesenhet. Denna enhet skall i samråd med åklagarens kansli tillhandahålla skyddsåtgärder och säkerhetsarrangemang, rådgivning samt annan erforderlig hjälp till vittnen, brottsoffer som uppträder inför Domstolen och andra personer som är utsatta för fara till följd av vittnesmål som lämnats av sådana vittnen. I enheten skall ingå personer med sakkunskap om trauma, däribland trauman som sammanhänger med sexuella våldsbrott.

Artikel 44 Personal

1. Åklagaren och registratorn skall utnämna den kvalificerade personal som erfordras i deras kanslier. För åklagarens del skall däri ingå tillsättning av utredare.

2. Vid anställning av personal skall åklagaren och registratorn tillgodose högsta möjliga krav på effektivitet, kompetens och integritet och skall, i tillämplig utsträckning, beakta de kriterier som anges i artikel 36.8.

3. Registratorn skall med presidietts och åklagarens medgivande föreslå tjänsteföreskrifter som skall innehålla villkor för anställning, avlöning och entledigande av Domstolens personal. Föreskrifterna skall

dismissed. The Staff Regulations shall be approved by the Assembly of States Parties.

4. The Court may, in exceptional circumstances, employ the expertise of gratis personnel offered by States Parties, inter-governmental organizations or non-governmental organizations to assist with the work of any of the organs of the Court. The Prosecutor may accept any such offer on behalf of the Office of the Prosecutor. Such gratis personnel shall be employed in accordance with guidelines to be established by the Assembly of States Parties.

Article 45

Solemn undertaking

Before taking up their respective duties under this Statute, the judges, the Prosecutor, the Deputy Prosecutors, the Registrar and the Deputy Registrar shall each make a solemn undertaking in open court to exercise his or her respective functions impartially and conscientiously.

Article 46

Removal from office

1. A judge, the Prosecutor, a Deputy Prosecutor, the Registrar or the Deputy Registrar shall be removed from office if a decision to this effect is made in accordance with paragraph 2, in cases where that person:

(a) Is found to have committed serious misconduct or a serious breach of his or her

godkännas av partsförsamlingen.

4. Domstolen får i undantagsfall använda sig av expertkunskap som tillhandahålls kostnadsfritt av stadgeparterna eller av mellanstatliga organisationer eller frivilligorganisationer för att bistå i arbetet i något av Domstolens organ. Åklagaren får anta erbjudanden om sådant bistånd för åklagarens kansli. Partsförsamlingen skall upprätta riktlinjer för hur sådan kostnadsfri personal får tas i anspråk.

Artikel 45

Högtidlig förklaring

Innan domarna, åklagaren, de biträdande åklagarna, registratören och den biträdande registratören tillträder sina ämbeten enligt denna stadga skall de vid ett offentligt domstolssammanträde avge en högtidlig förklaring att han eller hon skall fullgöra sina uppgifter opartiskt och samvetsgrant.

Artikel 46

Entledigande

1. En domare, åklagaren, en biträdande åklagare, registratören eller den biträdande registratören skall entledigas, om det beslutas med stöd av punkt 2 i denna artikel, om den personen

a) befinns ha gjort sig skyldig till grovt tjänstefel eller allvarligt åsidosättande av sina skyldigheter

duties under this Statute, as provided for in the Rules of Procedure and Evidence; or

(b) Is unable to exercise the functions required by this Statute.

2. A decision as to the removal from office of a judge, the Prosecutor or a Deputy Prosecutor under paragraph 1 shall be made by the Assembly of States Parties, by secret ballot:

(a) In the case of a judge, by a two-thirds majority of the States Parties upon a recommendation adopted by a two-thirds majority of the other judges;

(b) In the case of the Prosecutor, by an absolute majority of the States Parties;

(c) In the case of a Deputy Prosecutor, by an absolute majority of the States Parties upon the recommendation of the Prosecutor.

3. A decision as to the removal from office of the Registrar or Deputy Registrar shall be made by an absolute majority of the judges.

4. A judge, Prosecutor, Deputy Prosecutor, Registrar or Deputy Registrar whose conduct or ability to exercise the functions of the office as required by this Statute is challenged under this article shall have full opportunity to present and receive evidence and to make submissions in accordance with the Rules of Procedure and Evidence. The person in question shall not otherwise participate in the

enligt denna stadga i enlighet med vad som föreskrivs i bevis- och förfarandereglerna, eller

b) saknar förmåga att fullgöra de uppgifter som krävs enligt denna stadga.

2. Beslut om entledigande av en domare, åklagaren eller en biträdande åklagare enligt punkt 1 skall fattas av partsförsamlingen i slutna omröstning på följande sätt:

a) avseende en domare: med två tredjedels majoritet av stadgeparterna på rekommendation av de övriga domarna antagen med två tredjedels majoritet,

b) avseende åklagaren: med absolut majoritet av stadgeparterna,

c) avseende en biträdande åklagare: med absolut majoritet av stadgeparterna på åklagarens rekommendation.

3. Ett beslut om entledigande av registratorn eller den biträdande registratorn skall fattas med absolut majoritet av domarna.

4. När en domares, åklagarens, en biträdande åklagares, registratorns eller den biträdande registratorns uppförande eller förmåga att fullgöra de uppgifter som krävs i enlighet med denna stadga ifrågasätts med stöd av denna artikel, skall denne ges full möjlighet att lägga fram och ta emot bevisning och att yttra sig i enlighet med bevis- och förfarandereglerna. Den berörda personen skall inte på annat sätt

consideration of the matter.

Article 47

Disciplinary measures

A judge, Prosecutor, Deputy Prosecutor, Registrar or Deputy Registrar who has committed misconduct of a less serious nature than that set out in article 46, paragraph 1, shall be subject to disciplinary measures, in accordance with the Rules of Procedure and Evidence.

Article 48

Privileges and immunities

1. The Court shall enjoy in the territory of each State Party such privileges and immunities as are necessary for the fulfilment of its purposes.

2. The judges, the Prosecutor, the Deputy Prosecutors and the Registrar shall, when engaged on or with respect to the business of the Court, enjoy the same privileges and immunities as are accorded to heads of diplomatic missions and shall, after the expiry of their terms of office, continue to be accorded immunity from legal process of every kind in respect of words spoken or written and acts performed by them in their official capacity.

3. The Deputy Registrar, the staff of the Office of the Prosecutor and the staff of the Registry shall enjoy the privileges and immunities and facilities necessary for the performance of their functions, in accordance with the agreement on the

delta i prövningen av ärendet.

Artikel 47

Disciplinära åtgärder

Om en domare, åklagaren, en biträdande åklagare, registratören eller den biträdande registratören har gjort sig skyldig till mindre grovt tjänstefel än vad som avses i artikel 46.1, skall disciplinära åtgärder vidtas i enlighet med bevis- och förfarandereglerna.

Artikel 48

Immunitet och privilegier

1. Domstolen skall inom varje stadgeparts territorium åtnjuta den immunitet och de privilegier som är nödvändiga för att förverkliga Domstolens syften.

2. Domarna, åklagaren, de biträdande åklagarna och registratören och den biträdande registratören skall, vid fullgörande av verksamhet för Domstolen eller på Domstolens vägnar, åtnjuta samma immunitet och privilegier som medges chefen för en diplomatisk beskickning och skall, när deras ämbetsperiod har löpt ut, fortsätta att åtnjuta immunitet mot lagföring av alla slag med avseende på muntliga och skriftliga uttalanden samt åtgärder i tjänsten.

3. Den biträdande registratören, personalen i åklagarens kansli och registratörskontorets personal skall åtnjuta den immunitet, de privilegier och de lättnader som är nödvändiga för fullgörandet av deras uppgifter i enlighet med överenskommelsen

privileges and immunities of the Court.

4. Counsel, experts, witnesses or any other person required to be present at the seat of the Court shall be accorded such treatment as is necessary for the proper functioning of the Court, in accordance with the agreement on the privileges and immunities of the Court.

5. The privileges and immunities of:

(a) A judge or the Prosecutor may be waived by an absolute majority of the judges;

(b) The Registrar may be waived by the Presidency;

(c) The Deputy Prosecutors and staff of the Office of the Prosecutor may be waived by the Prosecutor;

(d) The Deputy Registrar and staff of the Registry may be waived by the Registrar.

om Domstolens immunitet och privilegier.

4. Försvarare, sakkunniga, vittnen och övriga personer vars närvaro fordras vid Domstolens säte skall medges den behandling som är nödvändig för att Domstolen skall fungera effektivt i enlighet med överenskommelsen om Domstolens immunitet och privilegier.

5. Immunitet och privilegier för

a) en domare eller åklagaren kan upphävas av en absolut majoritet av domarna,

b) registratorn kan upphävas av presidiet,

c) en biträdande åklagare och personalen i åklagarens kansli kan upphävas av åklagaren,

d) den biträdande registratorn och registratorskontorets personal kan upphävas av registratorn.

Article 49
Salaries, allowances and expenses

The judges, the Prosecutor, the Deputy Prosecutors, the Registrar and the Deputy Registrar shall receive such salaries, allowances and expenses as may be decided upon by the Assembly of States Parties. These salaries and allowances shall not be reduced during their terms of office.

Article 50
Official and working languages

1. The official languages of the Court shall be Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish. The judgements of the Court, as well as other decisions resolving fundamental issues before the Court, shall be published in the official languages. The Presidency shall, in accordance with the criteria established by the Rules of Procedure and Evidence, determine which decisions may be considered as resolving fundamental issues for the purposes of this paragraph.

2. The working languages of the Court shall be English and French. The Rules of Procedure and Evidence shall determine the cases in which other official languages may be used as working languages.

3. At the request of any party to a proceeding or a State allowed to intervene in a proceeding, the Court shall authorize a language

Artikel 49
Löner, arvoden och kostnadsersättning

Domarna, åklagaren, de biträdande åklagarna, registratören och biträdande registratören skall erhålla de löner, arvoden och kostnadsersättningar som partsförsamlingen beslutar. Dessa löner och arvoden skall inte sänkas under vederbörandes ämbets tid.

Artikel 50
Officiella språk och arbetspråk

1. Domstolens officiella språk skall vara arabiska, kinesiska, engelska, franska, ryska och spanska. Domar som meddelas av Domstolen och andra beslut i grundläggande frågor av Domstolen skall offentliggöras på de officiella språken. Presidiet skall i enlighet med de kriterier som anges i bevis- och förfarandereglerna avgöra vilka beslut som skall anses avgöra grundläggande frågor i den mening som avses i denna punkt.

2. Domstolens arbetspråk skall vara engelska och franska. I bevis- och förfarandereglerna skall fastställas i vilka fall andra officiella språk får användas som arbetspråk.

3. På begäran av någon part i en rättegång eller av en stat som har tillåtelse att intervensera i en rättegång skall Domstolen ge

other than English or French to be used by such a party or State, provided that the Court considers such authorization to be adequately justified.

Article 51
Rules of Procedure and Evidence

1. The Rules of Procedure and Evidence shall enter into force upon adoption by a two-thirds majority of the members of the Assembly of States Parties.

2. Amendments to the Rules of Procedure and Evidence may be proposed by:

- (a) Any State Party;
- (b) The judges acting by an absolute majority; or
- (c) The Prosecutor.

Such amendments shall enter into force upon adoption by a two-thirds majority of the members of the Assembly of States Parties.

3. After the adoption of the Rules of Procedure and Evidence, in urgent cases where the Rules do not provide for a specific situation before the Court, the judges may, by a two-thirds majority, draw up provisional Rules to be applied until adopted, amended or rejected at the next ordinary or special session of the Assembly of States Parties.

4. The Rules of Procedure and Evidence, amendments thereto and any provisional Rule shall be consistent with this Statute. Amendments to the Rules of

parten respektive staten tillstånd att använda ett annat språk än engelska eller franska, om Domstolen anser detta vara tillräckligt motiverat.

Artikel 51
Bevis- och förfaranderegler

1. Bevis- och förfarandereglerna träder i kraft när de har antagits med två tredjedels majoritet av partsförsamlingens medlemmar.

2. Ändringar i bevis- och förfarandereglerna får föreslås av

- a) varje stadgepart,
- b) en absolut majoritet av domarna,
- c) åklagaren.

Ändringar träder i kraft när de har antagits med en majoritet av två tredjedelar av partsförsamlingens medlemmar.

3. Sedan bevis- och förfarandereglerna har antagits får domarna, i brådskande fall, där reglerna saknar bestämmelser om en viss situation som behandlas i Domstolen, med två tredjedels majoritet, upprätta provisoriska regler för att tillämpas tills de antagits, ändrats eller förkastats av partsförsamlingen vid dess nästkommande ordinarie eller extraordinarie möte.

4. Bevis- och förfarandereglerna, ändringar i dessa och eventuella provisoriska regler skall vara förenliga med denna stadga. Ändringar i bevis- och

Procedure and Evidence as well as provisional Rules shall not be applied retroactively to the detriment of the person who is being investigated or prosecuted or who has been convicted.

5. In the event of conflict between the Statute and the Rules of Procedure and Evidence, the Statute shall prevail.

Article 52

Regulations of the Court

1. The judges shall, in accordance with this Statute and the Rules of Procedure and Evidence, adopt, by an absolute majority, the Regulations of the Court necessary for its routine functioning.

2. The Prosecutor and the Registrar shall be consulted in the elaboration of the Regulations and any amendments thereto.

3. The Regulations and any amendments thereto shall take effect upon adoption unless otherwise decided by the judges. Immediately upon adoption, they shall be circulated to States Parties for comments. If within six months there are no objections from a majority of States Parties, they shall remain in force.

PART 5. INVESTIGATION AND PROSECUTION

Article 53

Initiation of an investigation

1. The Prosecutor shall, having evaluated the information

förfarandereglerna och provisoriska regler skall inte tillämpas retroaktivt till nackdel för någon som är föremål för förundersökning eller lagföring eller som har dömts för ett brott.

5. Vid konflikt mellan stadgan och bevis- och förfarandereglerna skall stadgan ha företräde.

Artikel 52

Domstolens arbetsordning

1. Domarna skall i enlighet med denna stadga och bevis- och förfarandereglerna, med absolut majoritet, anta den arbetsordning för Domstolen som är nödvändig för dess löpande verksamhet.

2. Åklagaren och registratören skall konsulteras vid utformningen av arbetsordningen och ändringar i den.

3. Arbetsordningen och ändringar i den träder i kraft när de antas, såvida inte annat beslutas av domarna. Omedelbart efter det att arbetsordningen har antagits, skall den sändas till stadgeparterna för yttrande. Om inga invändningar har mottagits från en majoritet av stadgeparterna inom sex månader, skall arbetsordningen fortsätta att gälla.

DEL 5 FÖRUNDRERSÖKNING OCH LAGFÖRING

Artikel 53

Inledande av förundersökning

1. Åklagaren skall, efter att ha tagit ställning till tillgängliga

made available to him or her, initiate an investigation unless he or she determines that there is no reasonable basis to proceed under this Statute. In deciding whether to initiate an investigation, the Prosecutor shall consider whether:

(a) The information available to the Prosecutor provides a reasonable basis to believe that a crime within the jurisdiction of the Court has been or is being committed;

(b) The case is or would be admissible under article 17; and

(c) Taking into account the gravity of the crime and the interests of victims, there are nonetheless substantial reasons to believe that an investigation would not serve the interests of justice.

If the Prosecutor determines that there is no reasonable basis to proceed and his or her determination is based solely on subparagraph (c) above, he or she shall inform the Pre-Trial Chamber.

2. If, upon investigation, the Prosecutor concludes that there is not a sufficient basis for a prosecution because:

(a) There is not a sufficient legal or factual basis to seek a warrant or summons under article 58;

(b) The case is inadmissible under article 17; or

uppgifter, inleda en förundersökning, förutom om han eller hon finner att det saknas skälig grund för att vidta ytterligare åtgärder i enlighet med denna stadga. I sitt beslut om inledande av förundersökning skall åklagaren bedöma:

a) om de för åklagaren tillgängliga uppgifterna utgör en skälig grund att anta att ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion har begåtts eller håller på att begås,

b) om saken kan eller skulle kunna tas upp till prövning enligt artikel 17, och

c) om det med beaktande av brottets svårhetsgrad och brotts-offrens intressen likväl finns väsentliga skäl att anta att en förundersökning inte skulle tjäna rättvisans intresse.

Om åklagaren finner att det inte finns skälig grund för att inleda en förundersökning och hans eller hennes beslut uteslutande har fattats med stöd av stycke c ovan, skall han eller hon informera förundersökningskammaren.

2. Om åklagaren efter genomförd förundersökning finner att det inte finns tillräcklig grund för åtal därför att

a) det saknas tillräckliga rättsliga eller sakliga grunder för en framställning om häktning eller om kallelse i enlighet med artikel 58,

b) saken inte får prövas enligt artikel 17,

(c) A prosecution is not in the interests of justice, taking into account all the circumstances, including the gravity of the crime, the interests of victims and the age or infirmity of the alleged perpetrator, and his or her role in the alleged crime;

the Prosecutor shall inform the Pre-Trial Chamber and the State making a referral under article 14 or the Security Council in a case under article 13, paragraph (b), of his or her conclusion and the reasons for the conclusion.

3. (a) At the request of the State making a referral under article 14 or the Security Council under article 13, paragraph (b), the Pre-Trial Chamber may review a decision of the Prosecutor under paragraph 1 or 2 not to proceed and may request the Prosecutor to reconsider that decision.

(b) In addition, the Pre-Trial Chamber may, on its own initiative, review a decision of the Prosecutor not to proceed if it is based solely on paragraph 1 (c) or 2 (c). In such a case, the decision of the Prosecutor shall be effective only if confirmed by the Pre-Trial Chamber.

4. The Prosecutor may, at any time, reconsider a decision whether to initiate an investigation or prosecution based on new facts or information.

c) lagföring inte tjänar rättvisans intresse med hänsyn till alla omständigheter, däribland brottets svårhetsgrad, brotts-offrens intressen samt den påstådda gärningsmannens ålder eller hälsotillstånd och hans eller hennes roll i det påstådda brottet,

skall åklagaren meddela förundersökningskammaren och den stat som har gjort ett hänskjutande med stöd av artikel 14, eller säkerhetsrådet i en sak för vilken artikel 13 b gäller, om sitt beslut och skälen för detta.

3. a) På begäran av den stat som har hänskjutit saken med stöd av artikel 14, eller av säkerhetsrådet med stöd av artikel 13 b, får förundersökningskammaren pröva ett beslut som fattats av åklagaren med stöd av punkt 1 eller 2 i denna artikel att inte gå vidare i saken och får begära att åklagaren omprövar sitt beslut.

b) Förundersökningskammaren får dessutom på eget initiativ pröva ett beslut av åklagaren att inte gå vidare i saken, om detta beslut grundas endast på punkt 1 c eller 2 c. I så fall gäller åklagarens beslut endast om det bekräftats av förundersökningskammaren.

4. Åklagaren får när som helst ompröva ett beslut huruvida en förundersökning skall inledas eller åtal väckas på grund av nya omständigheter eller upplysningar.

Article 54**Duties and powers of the Prosecutor with respect to investigations**

1. The Prosecutor shall:

(a) In order to establish the truth, extend the investigation to cover all facts and evidence relevant to an assessment of whether there is criminal responsibility under this Statute, and, in doing so, investigate incriminating and exonerating circumstances equally;

(b) Take appropriate measures to ensure the effective investigation and prosecution of crimes within the jurisdiction of the Court, and in doing so, respect the interests and personal circumstances of victims and witnesses, including age, gender as defined in article 7, paragraph 3, and health, and take into account the nature of the crime, in particular where it involves sexual violence, gender violence or violence against children; and

(c) Fully respect the rights of persons arising under this Statute.

2. The Prosecutor may conduct investigations on the territory of a State:

(a) In accordance with the provisions of Part 9; or

(b) As authorized by the Pre-Trial Chamber under article 57, paragraph 3 (d).

3. The Prosecutor may:

(a) Collect and examine evidence;

Artikel 54**Åklagarens skyldigheter och befogenheter vid en förundersökning**

1. Åklagaren skall

a) för att uppdaga sanningen utsträcka förundersökningen till att omfatta alla omständigheter och all bevisning som kan ha betydelse för att bedöma frågan om det föreligger straffansvar enligt denna stadga och därvid i lika mån utreda både de omständigheter som talar mot och de som talar för någons skuld,

b) vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa en effektiv förundersökning och lagföring av brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion och därvid beakta brottsoffrens och vittnenas intressen och personliga förhållanden, däribland ålder, genus som begreppet definieras i artikel 7.3 samt hälsotillstånd, och beakta brottets art, särskilt om sexuellt våld, genusrelaterat våld eller våld mot barn ingår, och

c) till fullo respektera personers rättigheter enligt denna stadga.

2. Åklagaren får företa efterforskningar inom en stats territorium

a) i enlighet med bestämmelserna i del 9, eller

b) i enlighet med förundersökningskammarens tillstånd med stöd av artikel 57.3 d.

3. Åklagaren får

a) inhämta och undersöka bevisning,

(b) Request the presence of and question persons being investigated, victims and witnesses;

(c) Seek the cooperation of any State or intergovernmental organization or arrangement in accordance with its respective competence and/or mandate;

(d) Enter into such arrangements or agreements, not inconsistent with this Statute, as may be necessary to facilitate the cooperation of a State, intergovernmental organization or person;

(e) Agree not to disclose, at any stage of the proceedings, documents or information that the Prosecutor obtains on the condition of confidentiality and solely for the purpose of generating new evidence, unless the provider of the information consents; and

(f) Take necessary measures, or request that necessary measures be taken, to ensure the confidentiality of information, the protection of any person or the preservation of evidence.

Article 55

Rights of persons during an investigation

1. In respect of an investigation under this Statute, a person:

(a) Shall not be compelled to incriminate himself or herself or to confess guilt;

(b) Shall not be subjected to any form of coercion, duress or threat, to torture or to any other form of cruel, inhuman or degra-

b) begära närvaro av och höra personer som är föremål för undersökning samt brottsoffer och vittnen,

c) söka samarbete med varje stat eller mellanstatlig organisation eller uppgörelser i enlighet med dess behörighet och/eller mandat,

d) träffa sådana uppgörelser eller överenskommelser som inte är oförenliga med denna stadga och som kan behövas för att främja samarbete med en stat, en mellanstatlig organisation eller en person,

e) ge sitt samtycke till att inte i något skede av förfarandet utan uppgiftslämnarens medgivande röja innehållet i handlingar eller avslöja uppgifter som mottagits med förbehåll för sekretess och för att åstadkomma annan bevisning, och

f) vidta nödvändiga åtgärder, eller begära att nödvändiga åtgärder vidtas, för att säkerställa sekretess för uppgifter, skydd av personer eller säkrande av bevis.

Artikel 55

Personers rättigheter vid en förundersökning

1. Vid en förundersökning i enlighet med denna stadga skall

a) ingen vara skyldig att yttra sig till sin nackdel eller erkänna skuld,

b) ingen utsättas för någon form av tvång, hot, påtryckning, tortyr eller annan form av grym, omänsklig eller förnedrande

ding treatment or punishment;

(c) Shall, if questioned in a language other than a language the person fully understands and speaks, have, free of any cost, the assistance of a competent interpreter and such translations as are necessary to meet the requirements of fairness; and

(d) Shall not be subjected to arbitrary arrest or detention, and shall not be deprived of his or her liberty except on such grounds and in accordance with such procedures as are established in this Statute.

2. Where there are grounds to believe that a person has committed a crime within the jurisdiction of the Court and that person is about to be questioned either by the Prosecutor, or by national authorities pursuant to a request made under Part 9, that person shall also have the following rights of which he or she shall be informed prior to being questioned:

(a) To be informed, prior to being questioned, that there are grounds to believe that he or she has committed a crime within the jurisdiction of the Court;

(b) To remain silent, without such silence being a consideration in the determination of guilt or innocence;

(c) To have legal assistance of the person's choosing, or, if the person does not have legal assistance, to have legal assistance assigned to him or her,

behandling eller bestraffning,

c) den som förhörs på ett annat språk än ett språk som personen till fullo förstår och talar, ha tillgång till kostnadsfritt biträde av en kompetent tolk och till sådana översättningar som är nödvändiga för att uppfylla kravet på rättvisa och

d) ingen utsätts för godtyckligt frihetsberövande eller fängslande och inte heller berövas friheten utom på de grunder och i enlighet med det förfarande som föreskrivs i denna stadga.

2. Om det finns anledning att anta att någon har gjort sig skyldig till ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion och den personen skall förhöras, antingen av åklagaren eller av nationella myndigheter till följd av en begäran enligt del 9, skall den personen också ha följande rättigheter, om vilka han eller hon skall bli underrättad före förhöret:

a) Rätt att före förhöret bli underrättad om att det finns skäl att tro att han har gjort sig skyldig till ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion.

b) Rätt att vara tyst utan att tystnaden beaktas vid avgörande av frågan om skuld eller oskuld.

c) Rätt till rättsligt biträde efter eget fritt val eller, om personen inte har sådant biträde, att få sig anvisat rättsligt biträde i alla de fall då så krävs i rättvisans

in any case where the interests of justice so require, and without payment by the person in any such case if the person does not have sufficient means to pay for it; and

(d) To be questioned in the presence of counsel unless the person has voluntarily waived his or her right to counsel.

intresse och utan kostnad, om han eller hon inte har möjlighet att betala biträdet.

d) Rätt att bli hörd i närvaro av sin försvarare, såvida han eller hon inte frivilligt har avstått från rätten till försvarare.

Article 56**Role of the Pre-Trial Chamber in relation to a unique investigative opportunity**

1. (a) Where the Prosecutor considers an investigation to present a unique opportunity to take testimony or a statement from a witness or to examine, collect or test evidence, which may not be available subsequently for the purposes of a trial, the Prosecutor shall so inform the Pre-Trial Chamber.

(b) In that case, the Pre-Trial Chamber may, upon request of the Prosecutor, take such measures as may be necessary to ensure the efficiency and integrity of the proceedings and, in particular, to protect the rights of the defence.

(c) Unless the Pre-Trial Chamber orders otherwise, the Prosecutor shall provide the relevant information to the person who has been arrested or appeared in response to a summons in connection with the investigation referred to in subparagraph (a), in order that he or she may be heard on the matter.

2. The measures referred to in paragraph 1 (b) may include:

(a) Making recommendations or orders regarding procedures to be followed;

(b) Directing that a record be made of the proceedings;

(c) Appointing an expert to assist;

(d) Authorizing counsel for a

Artikel 56**Förundersökningskammarens roll vid ett unikt undersökningstillfälle**

1. a) Om åklagaren finner att en förundersökning erbjuder ett unikt tillfälle att uppta vittnesmål eller ett uttalande från ett vittne eller att undersöka, inhämta eller pröva bevisning som kanske inte är tillgänglig senare för rättegången, skall åklagaren informera förundersökningskammaren om detta.

b) I så fall får förundersökningskammaren på åklagarens begäran vidta de åtgärder som kan vara nödvändiga för att säkerställa effektiviteten och integriteten i förfarandet, och i synnerhet för att tillvarata försvarets rättigheter.

c) Om inte förundersökningskammaren bestämmer annat, skall åklagaren i samband med sådan förundersökning som avses i stycke a i denna punkt ge den som berövats friheten eller infunnit sig efter kallelse relevant information så att han eller hon skall kunna höras i saken.

2. De åtgärder som avses i punkt 1 b ovan kan vara följande:

a) att lämna rekommendationer eller besluta om vilket förfarande som skall följas,

b) att bestämma att protokoll skall föras vid förfarandet,

c) att utse en sakkunnig att biträda,

d) att ge försvararen för den

person who has been arrested, or appeared before the Court in response to a summons, to participate, or where there has not yet been such an arrest or appearance or counsel has not been designated, appointing another counsel to attend and represent the interests of the defence;

(e) Naming one of its members or, if necessary, another available judge of the Pre-Trial or Trial Division to observe and make recommendations or orders regarding the collection and preservation of evidence and the questioning of persons;

(f) Taking such other action as may be necessary to collect or preserve evidence.

3. (a) Where the Prosecutor has not sought measures pursuant to this article but the Pre-Trial Chamber considers that such measures are required to preserve evidence that it deems would be essential for the defence at trial, it shall consult with the Prosecutor as to whether there is good reason for the Prosecutor's failure to request the measures. If upon consultation, the Pre-Trial Chamber concludes that the Prosecutor's failure to request such measures is unjustified, the Pre-Trial Chamber may take such measures on its own initiative.

(b) A decision of the Pre-Trial Chamber to act on its own initiative under this paragraph may be appealed by the

som berövats friheten eller infunnit sig efter kallelse tillåtelse att delta eller, om frihetsberövandet eller inställelsen ännu inte har ägt rum eller, om ingen försvarare har utsetts, att utse en annan försvarare att närvara och företräda försvarets intressen,

e) att utse en av sina ledamöter, eller om så är nödvändigt, en annan tillgänglig domare i förundersöknings- eller rättegångs-avdelningen, att närvara och avge rekommendationer eller fatta beslut om inhämtande och säkrande av bevisning och hörande av personer,

f) att vidta sådana andra åtgärder som kan vara nödvändiga för att uppta eller säkra bevisning.

3. a) Om åklagaren inte har begärt åtgärder som avses i denna artikel men förundersökningskammaren anser sådana åtgärder vara nödvändiga för att säkra bevisning som den anser vara väsentliga för försvaret i rättegången, skall förundersökningskammaren samråda med åklagaren för att avgöra om åklagaren har goda skäl för sin underlåtenhet att begära att åtgärderna vidtas. Om förundersökningskammaren efter samrådet finner att åklagarens underlåtenhet att begära sådana åtgärder är omotiverad, får den vidta åtgärderna på eget initiativ.

b) Ett beslut av förundersökningskammaren att handla på eget initiativ med stöd av denna punkt får överklagas av

Prosecutor. The appeal shall be heard on an expedited basis.

4. The admissibility of evidence preserved or collected for trial pursuant to this article, or the record thereof, shall be governed at trial by article 69, and given such weight as determined by the Trial Chamber.

Article 57

Functions and powers of the Pre-Trial Chamber

1. Unless otherwise provided in this Statute, the Pre-Trial Chamber shall exercise its functions in accordance with the provisions of this article.

2. (a) Orders or rulings of the Pre-Trial Chamber issued under articles 15, 18, 19, 54, paragraph 2, 61, paragraph 7, and 72 must be concurred in by a majority of its judges.

(b) In all other cases, a single judge of the Pre-Trial Chamber may exercise the functions provided for in this Statute, unless otherwise provided for in the Rules of Procedure and Evidence or by a majority of the Pre-Trial Chamber.

3. In addition to its other functions under this Statute, the Pre-Trial Chamber may:

(a) At the request of the Prosecutor, issue such orders and warrants as may be required for the purposes of an investigation;

(b) Upon the request of a person who has been arrested or

åklagaren. Överklagandet skall behandlas med förtur.

4. Frågan om bevisning som säkrats eller inhämtats för rättegången i enlighet med denna artikel eller om protokollet kan tillåtas skall under rättegången avgöras i enlighet med artikel 69 och tillmätas det värde som rättegångskammaren bestämmer.

Artikel 57

Förundersökningskammarens uppgifter och befogenheter

1. Såvida inte annat föreskrivs i denna stadga, skall förundersökningskammaren fullgöra sina uppgifter i enlighet med bestämmelserna i denna artikel.

2. a) För beslut meddelade av förundersökningskammaren med stöd av artiklarna 15, 18, 19, 54.2, 61.7 och 72 krävs instämmande av en majoritet av kammarens domare.

b) I alla övriga fall får en ensam domare i förundersökningskammaren fullgöra de uppgifter som föreskrivs i denna stadga, såvida inte annat föreskrivs i bevis- och förfarandereglererna eller av en majoritet av förundersökningskammarens ledamöter.

3. Utöver sina övriga uppgifter enligt denna stadga får förundersökningskammaren

a) på begäran av åklagaren meddela de beslut och utfärda de förelägganden som är nödvändiga för en förundersökning,

b) på begäran av en person som har berövats friheten eller

has appeared pursuant to a summons under article 58, issue such orders, including measures such as those described in article 56, or seek such cooperation pursuant to Part 9 as may be necessary to assist the person in the preparation of his or her defence;

(c) Where necessary, provide for the protection and privacy of victims and witnesses, the preservation of evidence, the protection of persons who have been arrested or appeared in response to a summons, and the protection of national security information;

(d) Authorize the Prosecutor to take specific investigative steps within the territory of a State Party without having secured the cooperation of that State under Part 9 if, whenever possible having regard to the views of the State concerned, the Pre-Trial Chamber has determined in that case that the State is clearly unable to execute a request for cooperation due to the unavailability of any authority or any component of its judicial system competent to execute the request for cooperation under Part 9.

(e) Where a warrant of arrest or a summons has been issued under article 58, and having due regard to the strength of the evidence and the rights of the parties concerned, as provided for in this Statute and the Rules of Procedure and Evidence, seek the

infunnit sig efter kallelse enligt artikel 58 meddela de beslut, innefattande de åtgärder som avses i artikel 56, eller söka det samarbete i enlighet med del 9 som kan behövas för att bistå personen med att förbereda sitt försvar,

c) om så behövs, säkerställa brottsoffers och vittnens säkerhet och frid, säkra bevisning och skydda personer som har berövats friheten eller infunnit sig efter kallelse samt skydda uppgifter som berör nationell säkerhet,

d) ge åklagaren tillåtelse att genomföra bestämda undersökningsåtgärder inom en stadgeparts territorium utan att ha försäkrat sig om denna stats samarbete i enlighet med del 9, om förundersökningskammaren har funnit, med hänsyn till den berörda statens inställning när så är möjligt, att staten i det fallet uppenbart saknar förmåga att efterkomma en framställning om samarbete beroende på att det inte finns någon myndighet eller någon del av dess rättssystem som är behörig att genomföra framställningen om samarbete enligt del 9,

e) söka samarbete med stater i enlighet med artikel 93.1 j för att vidta skyddsåtgärder med sikte på förverkande, särskilt i brottsoffrens slutliga intresse, i de fall ett häktningsbeslut eller en kallelse har utfärdats med stöd av artikel 58 och med vederbörlig

cooperation of States pursuant to article 93, paragraph 1 (k), to take protective measures for the purpose of forfeiture, in particular for the ultimate benefit of victims.

Article 58
Issuance by the Pre-Trial Chamber of a warrant of arrest or a summons to appear

1. At any time after the initiation of an investigation, the Pre-Trial Chamber shall, on the application of the Prosecutor, issue a warrant of arrest of a person if, having examined the application and the evidence or other information submitted by the Prosecutor, it is satisfied that:

(a) There are reasonable grounds to believe that the person has committed a crime within the jurisdiction of the Court; and

(b) The arrest of the person appears necessary:

(i) To ensure the person's appearance at trial,

(ii) To ensure that the person does not obstruct or endanger the investigation or the court proceedings, or

(iii) Where applicable, to prevent the person from continuing with the commission of that crime or a related crime which is within the jurisdiction of the Court and which arises out of the same circumstances.

2. The application of the

hänsyn till bevisningens styrka och de berörda parternas rättigheter enligt föreskrifterna i denna stadga och bevis- och förfarandereglererna.

Artikel 58
Förundersökningskammarens utfärdande av häktningsbeslut eller kallelse till inställelse inför Domstolen

1. När som helst sedan en förundersökning har inletts skall förundersökningskammaren på framställning av åklagaren utfärda ett häktningsbeslut avseende en person om förundersökningskammaren, efter att ha prövat ansökan och bevisningen eller andra upplysningar som lämnats av åklagaren, har förvissat sig om att

a) det finns skälig anledning att anta att personen har gjort sig skyldig till ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion, och

b) det förefaller vara nödvändigt att personen berövas friheten

i) för att säkerställa att personen infinner sig vid rättegången,

ii) för att säkerställa att personen inte hindrar eller äventyrar förundersökningen eller rättegången, eller

iii) för att, i förekommande fall, hindra att personen fortsätter att begå brottet i fråga eller därmed sammanbundet brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion och som följer av samma omständigheter.

2. Åklagarens framställning

Prosecutor shall contain:

(a) The name of the person and any other relevant identifying information;

(b) A specific reference to the crimes within the jurisdiction of the Court which the person is alleged to have committed;

(c) A concise statement of the facts which are alleged to constitute those crimes;

(d) A summary of the evidence and any other information which establish reasonable grounds to believe that the person committed those crimes; and

(e) The reason why the Prosecutor believes that the arrest of the person is necessary.

3. The warrant of arrest shall contain:

(a) The name of the person and any other relevant identifying information;

(b) A specific reference to the crimes within the jurisdiction of the Court for which the person's arrest is sought; and

(c) A concise statement of the facts which are alleged to constitute those crimes.

4. The warrant of arrest shall remain in effect until otherwise ordered by the Court.

5. On the basis of the warrant of arrest, the Court may request the provisional arrest or the arrest and surrender of the person under Part 9.

6. The Prosecutor may request the Pre-Trial Chamber to amend the warrant of arrest by modifying or adding to the crimes

skall innehålla

a) personens namn och annan information av betydelse för identifieringen,

b) en detaljerad hänvisning till de brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion, som personen påstås ha begått,

c) en kortfattad redogörelse för de omständigheter som påstås utgöra dessa brott,

d) en sammanställning av den bevisning och de andra upplysningar som ger skälig anledning att anta att personen har begått dessa brott, och

e) skälen för att åklagaren anser ett frihetsberövande vara nödvändigt.

3. Ett häktningsbeslut skall innehålla

a) personens namn och annan information av betydelse för identifieringen,

b) en detaljerad hänvisning till de brott inom Domstolens jurisdiktion för vilka personen begärs häktad, och

c) en kortfattad redogörelse för de omständigheter som påstås utgöra dessa brott.

4. Häktningsbeslutet skall gälla till dess att Domstolen beslutar annat.

5. Domstolen får med stöd av häktningsbeslutet begära personen provisoriskt anhållen eller anhållen och överlämnad i enlighet med del 9.

6. Åklagaren får begära att förundersökningskammaren ändrar häktningsbeslutet genom förändring av eller tillägg till de

specified therein. The Pre-Trial Chamber shall so amend the warrant if it is satisfied that there are reasonable grounds to believe that the person committed the modified or additional crimes.

7. As an alternative to seeking a warrant of arrest, the Prosecutor may submit an application requesting that the Pre-Trial Chamber issue a summons for the person to appear. If the Pre-Trial Chamber is satisfied that there are reasonable grounds to believe that the person committed the crime alleged and that a summons is sufficient to ensure the person's appearance, it shall issue the summons, with or without conditions restricting liberty (other than detention) if provided for by national law, for the person to appear. The summons shall contain:

(a) The name of the person and any other relevant identifying information;

(b) The specified date on which the person is to appear;

(c) A specific reference to the crimes within the jurisdiction of the Court which the person is alleged to have committed; and

(d) A concise statement of the facts which are alleged to constitute the crime.

The summons shall be served on the person.

brott som där anges. Förundersökningskammaren skall ändra häktningsbeslutet när den har förvissat sig om att det finns skälig anledning att anta att personen har gjort sig skyldig till de förändrade eller tillagda brotten,

7. I stället för att begära ett häktningsbeslut får åklagaren ansöka om att förundersökningskammaren utfärdar en kallelse för personen att inställa sig inför Domstolen. Om förundersökningskammaren är förvissad om att det finns skälig anledning att anta att personen har begått de påstådda brotten och att en kallelse är tillräcklig för att säkerställa att personen infinner sig, skall den utfärda en kallelse med eller utan andra villkor om frihetsinskränkningar (andra än häktning), om detta förekommer i nationell rätt. Kallelsen skall innehålla följande:

a) personens namn och annan relevant information för identifieringen,

b) uppgift om den dag personen skall infinna sig,

c) en detaljerad hänvisning till de brott inom Domstolens jurisdiktion, som personen påstås ha begått, och

d) en kortfattad redogörelse för de omständigheter som påstås utgöra dessa brott.

Kallelsen skall delges personen i fråga.

Article 59**Arrest proceedings in the custodial State**

1. A State Party which has received a request for provisional arrest or for arrest and surrender shall immediately take steps to arrest the person in question in accordance with its laws and the provisions of Part 9.

2. A person arrested shall be brought promptly before the competent judicial authority in the custodial State which shall determine, in accordance with the law of that State, that:

(a) The warrant applies to that person;

(b) The person has been arrested in accordance with the proper process; and

(c) The person's rights have been respected.

3. The person arrested shall have the right to apply to the competent authority in the custodial State for interim release pending surrender.

4. In reaching a decision on any such application, the competent authority in the custodial State shall consider whether, given the gravity of the alleged crimes, there are urgent and exceptional circumstances to justify interim release and whether necessary safeguards exist to ensure that the custodial State can fulfil its duty to surrender the person to the Court. It shall not be open to the competent authority of the custodial State to consider

Artikel 59**Förfarande i förvarsstaten vid ett frihetsberövande**

1. En stadgepart som har mottagit en framställning om provisoriskt anhållande eller anhållande och överlämnande skall omedelbart vidta åtgärder för att gripa personen i fråga i enlighet med sina lagar och bestämmelserna i del 9.

2. Den som har berövats friheten skall ofördröjligen ställas inför den behöriga rättsliga myndigheten i förvarsstaten som, i enlighet med lagen i den staten, skall fastställa

a) att häktningsbeslutet avser personen i fråga,

b) att personen har berövats friheten enligt gällande regler, och

c) att personens rättigheter har respekterats.

3. Den som har berövats friheten skall ha rätt att hos behörig myndighet i förvarsstaten begära tillfällig frigivning i avvaktan på överlämnande.

4. Den behöriga myndigheten i förvarsstaten skall när den avgör en sådan framställning ta ställning till om det mot bakgrund av de påstådda brottens svårhetsgrad föreligger sådana brådskande och extraordinära förhållanden som motiverar tillfällig frigivning och om det finns nödvändiga garantier för att tillförsäkra att förvarsstaten kan uppfylla sin skyldighet att överlämna personen till Domstolen. Det skall inte tillkomma den behöriga myndigheten i

whether the warrant of arrest was properly issued in accordance with article 58, paragraph 1 (a) and (b).

5. The Pre-Trial Chamber shall be notified of any request for interim release and shall make recommendations to the competent authority in the custodial State. The competent authority in the custodial State shall give full consideration to such recommendations, including any recommendations on measures to prevent the escape of the person, before rendering its decision.

6. If the person is granted interim release, the Pre-Trial Chamber may request periodic reports on the status of the interim release.

7. Once ordered to be surrendered by the custodial State, the person shall be delivered to the Court as soon as possible.

Article 60

Initial proceedings before the Court

1. Upon the surrender of the person to the Court, or the person's appearance before the Court voluntarily or pursuant to a summons, the Pre-Trial Chamber shall satisfy itself that the person has been informed of the crimes which he or she is alleged to have committed, and of his or her rights under this Statute, including the right to apply for interim release pending trial.

förvarsstaten att avgöra om häktningsbeslutet har utfärdats på ett riktigt sätt i enlighet med artikel 58.1 a och b.

5.

Förundersökningskammaren skall underrättas om varje framställning om tillfällig frigivning och lämna rekommendationer till den behöriga myndigheten i förvarsstaten. Den behöriga myndigheten i förvarsstaten skall fullt ut beakta sådana rekommendationer inklusive eventuella rekommendationer om åtgärder för att förhindra att personen avviker innan myndigheten fattar sitt beslut.

6. Om personen friges tillfälligt, får förundersökningskammaren begära regelbundna rapporter om den tillfälliga frigivningen.

7. När det föreligger ett beslut om överlämnande från förvarsstaten, skall personen så snart som möjligt överlämnas till Domstolen.

Artikel 60

Inledande förfaranden inför Domstolen

1. När personen har överlämnats till Domstolen, eller infunnit sig där frivilligt eller efter kallelse, skall förundersökningskammaren förvissa sig om att personen har blivit underrettad om de brott som han eller hon påstås ha gjort sig skyldig till och om sina rättigheter enligt denna stadga, inklusive rätten att begära tillfällig frigivning i avvaktan på rättegång.

2. A person subject to a warrant of arrest may apply for interim release pending trial. If the Pre-Trial Chamber is satisfied that the conditions set forth in article 58, paragraph 1, are met, the person shall continue to be detained. If it is not so satisfied, the Pre-Trial Chamber shall release the person, with or without conditions.

3. The Pre-Trial Chamber shall periodically review its ruling on the release or detention of the person, and may do so at any time on the request of the Prosecutor or the person. Upon such review, it may modify its ruling as to detention, release or conditions of release, if it is satisfied that changed circumstances so require.

4. The Pre-Trial Chamber shall ensure that a person is not detained for an unreasonable period prior to trial due to inexcusable delay by the Prosecutor. If such delay occurs, the Court shall consider releasing the person, with or without conditions.

5. If necessary, the Pre-Trial Chamber may issue a warrant of arrest to secure the presence of a person who has been released.

2. Den person för vilken ett häktningsbeslut har utfärdats får begära att tillfälligt bli försatt på fri fot i avvaktan på rättegång. Om förundersökningskammaren har förvissat sig om att de villkor som föreskrivs i artikel 58.1 är uppfyllda, skall personen fortsätta att vara häktad. I annat fall skall förundersökningskammaren frige personen med eller utan villkor.

3. Förundersökningskammaren skall regelbundet ompröva sitt beslut om frigivning eller frihetsberövande av personen och får när som helst göra detta på begäran av åklagaren eller personen i fråga. Vid en sådan prövning får förundersökningskammaren ändra sitt beslut om frihetsberövande, frigivning eller villkoren för frigivning, om den finner att så krävs på grund av ändrade förhållanden.

4. Förundersökningskammaren skall säkerställa att ingen är berövad friheten under oskäligt lång tid före rättegången på grund av en omotiverad försening från åklagarens sida. Om en sådan försening uppstår, skall Domstolen överväga att frige personen med eller utan villkor.

5. Förundersökningskammaren får, om det är nödvändigt, utfärda ett häktningsbeslut för att försäkra sig om att en person som har frigetts infinner sig.

Article 61**Confirmation of the charges
before trial**

1. Subject to the provisions of paragraph 2, within a reasonable time after the person's surrender or voluntary appearance before the Court, the Pre-Trial Chamber shall hold a hearing to confirm the charges on which the Prosecutor intends to seek trial. The hearing shall be held in the presence of the Prosecutor and the person charged, as well as his or her counsel.

2. The Pre-Trial Chamber may, upon request of the Prosecutor or on its own motion, hold a hearing in the absence of the person charged to confirm the charges on which the Prosecutor intends to seek trial when the person has:

(a) Waived his or her right to be present; or

(b) Fled or cannot be found and all reasonable steps have been taken to secure his or her appearance before the Court and to inform the person of the charges and that a hearing to confirm those charges will be held.

In that case, the person shall be represented by counsel where the Pre-Trial Chamber determines that it is in the interests of justice.

3. Within a reasonable time before the hearing, the person

Artikel 61**Bekräftelse av åtalpunkter
före rättegång**

1. Med förbehåll för bestämmelserna i punkt 2 i denna artikel skall förundersökningskammaren inom skälig tid efter det att personen har överlämnats till eller frivilligt infunnit sig vid Domstolen, hålla en förhandling för att bekräfta de åtalpunkter som åklagaren avser att lägga till grund för lagföring. Förhandlingen skall äga rum i närvaro av åklagaren och den anklagade samt hans eller hennes försvarare.

2. Förundersökningskammaren får på begäran av åklagaren eller på eget initiativ hålla en förhandling i den anklagades frånvaro för att bekräfta de åtalpunkter som åklagaren avser att lägga till grund för lagföring, om den anklagade har

a) avstått från sin rätt att vara närvarande, eller

b) avvikit eller inte kan påträffas och alla skäliga åtgärder har vidtagits för att säkerställa att personen skall inställa sig inför Domstolen för att informera honom eller henne om åtalpunkterna och om att en förhandling kommer att hållas för att bekräfta dessa åtalpunkter.

I så fall skall personen företrädas av en försvarare om förundersökningskammaren finner att detta ligger i rättvisans intresse.

3. Inom skälig tid före förhandlingen skall personen

shall:

(a) Be provided with a copy of the document containing the charges on which the Prosecutor intends to bring the person to trial; and

(b) Be informed of the evidence on which the Prosecutor intends to rely at the hearing.

The Pre-Trial Chamber may issue orders regarding the disclosure of information for the purposes of the hearing.

4. Before the hearing, the Prosecutor may continue the investigation and may amend or withdraw any charges. The person shall be given reasonable notice before the hearing of any amendment to or withdrawal of charges. In case of a withdrawal of charges, the Prosecutor shall notify the Pre-Trial Chamber of the reasons for the withdrawal.

5. At the hearing, the Prosecutor shall support each charge with sufficient evidence to establish substantial grounds to believe that the person committed the crime charged. The Prosecutor may rely on documentary or summary evidence and need not call the witnesses expected to testify at the trial.

6. At the hearing, the person may:

(a) Object to the charges;

(b) Challenge the evidence presented by the Prosecutor; and

(c) Present evidence.

7. The Pre-Trial Chamber

a) få en kopia av den handling som innehåller de åtalspunkter som åklagaren avser lägga till grund för lagföringen,

b) få information om den bevisning som åklagaren avser åberopa i rättegången.

Förundersökningskammaren får förordna om utlämnade av information för förhandlingen.

4. Före förhandlingen får åklagaren fortsätta förundersökningen och ändra eller återta åtalspunkter. Den anklagade skall i skälig tid före förhandlingen underrättas om eventuella ändringar eller återtagande av åtalspunkter. Om åtalspunkter återtas, skall åklagaren underrätta förundersökningskammaren och ange skälen härför.

5. Vid förhandlingen skall åklagaren underbygga varje åtalspunkt med bevisning som är tillräcklig för att fastställa att det finns väsentliga skäl att anta att den anklagade har gjort sig skyldig till de brott som han eller hon anklagas för. Åklagaren får skriftliga bevis eller sammanställningar och behöver inte kalla vittnen som förväntas vittna vid huvudförhandlingen.

6. Vid förhandlingen får den anklagade

a) resa invändningar mot åtalspunkterna,

b) bestrida bevisning som framläggs av åklagaren, och

c) framlägga bevisning.

7. På grundval av förhand-

shall, on the basis of the hearing, determine whether there is sufficient evidence to establish substantial grounds to believe that the person committed each of the crimes charged. Based on its determination, the Pre-Trial Chamber shall:

(a) Confirm those charges in relation to which it has determined that there is sufficient evidence, and commit the person to a Trial Chamber for trial on the charges as confirmed;

(b) Decline to confirm those charges in relation to which it has determined that there is insufficient evidence;

(c) Adjourn the hearing and request the Prosecutor to consider:

(i) Providing further evidence or conducting further investigation with respect to a particular charge; or

(ii) Amending a charge because the evidence submitted appears to establish a different crime within the jurisdiction of the Court.

8. Where the Pre-Trial Chamber declines to confirm a charge, the Prosecutor shall not be precluded from subsequently requesting its confirmation if the request is supported by additional evidence.

9. After the charges are confirmed and before the trial has begun, the Prosecutor may, with

lingen skall förundersökningskammaren avgöra om det finns tillräcklig bevisning för att fastställa att det föreligger väsentliga skäl att anta att den anklagade har gjort sig skyldig till vart och ett av de brott som han eller hon åtalas för. Med stöd av detta avgörande skall förundersökningskammaren

a) bekräfta de åtalspunkter beträffande vilka den har funnit att det finns tillräcklig bevisning och hänvisa personen till en rättegångskammare för huvudförhandling beträffande de bekräftade åtalspunkterna,

b) avvisa de åtalspunkter beträffande vilka den har funnit att det inte finns tillräckliga bevis,

c) ajournera förhandlingen och uppmana åklagaren att överväga

i) att framlägga ytterligare bevisning eller fortsätta utredningen av en viss åtalspunkt, eller

ii) att ändra en åtalspunkt därför att den framlagda bevisningen förefaller tyda på att ett annat brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion har begåtts.

8. Om förundersökningskammaren avvisar en åtalspunkt, skall det inte hindra åklagaren från att senare begära att åtalspunkten bekräftas om begäran stöds av ny bevisning.

9. Sedan åtalspunkterna har bekräftats och innan huvudförhandlingen inleds får åklagaren,

the permission of the Pre-Trial Chamber and after notice to the accused, amend the charges. If the Prosecutor seeks to add additional charges or to substitute more serious charges, a hearing under this article to confirm those charges must be held. After commencement of the trial, the Prosecutor may, with the permission of the Trial Chamber, withdraw the charges.

10. Any warrant previously issued shall cease to have effect with respect to any charges which have not been confirmed by the Pre-Trial Chamber or which have been withdrawn by the Prosecutor.

11. Once the charges have been confirmed in accordance with this article, the Presidency shall constitute a Trial Chamber which, subject to paragraph 9 and to article 64, paragraph 4, shall be responsible for the conduct of subsequent proceedings and may exercise any function of the Pre-Trial Chamber that is relevant and capable of application in those proceedings.

PART 6. THE TRIAL

Article 62 Place of trial

Unless otherwise decided, the place of the trial shall be the seat of the Court.

med förundersökningskammarens tillstånd och efter att ha underrettat den tilltalade, ändra åtalet. Om åklagaren vill lägga till nya åtalspunkter eller ersätta dem med allvarligare åtalspunkter, måste en förhandling enligt denna artikel äga rum för att bekräfta dessa åtalspunkter. När huvudförhandlingen har inletts får åklagaren, med rättegångskammarens tillstånd, återta åtalspunkter.

10. Tidigare meddelade beslut skall upphöra att gälla med avseende på åtalspunkter som inte har bekräftats av förundersökningskammaren eller som har återtagits av åklagaren.

11. Så snart åtalspunkterna har bekräftats i enlighet med denna artikel skall presidiet inrätta en rättegångskammare som, med förbehåll för punkt 9 i denna artikel och artikel 64.4, skall ansvara för genomförandet av det följande förfarandet och som får fullgöra alla de av förundersökningskammarens uppgifter som är relevanta och kan tillämpas i det förfarandet.

DEL 6 RÄTTEGÅNGEN

Artikel 62 Rättegångsort

Om inte annat beslutas, skall Domstolens säte vara rättegångsort.

Article 63**Trial in the presence of the accused**

1. The accused shall be present during the trial.

2. If the accused, being present before the Court, continues to disrupt the trial, the Trial Chamber may remove the accused and shall make provision for him or her to observe the trial and instruct counsel from outside the courtroom, through the use of communications technology, if required. Such measures shall be taken only in exceptional circumstances after other reasonable alternatives have proved inadequate, and only for such duration as is strictly required.

Article 64**Functions and powers of the Trial Chamber**

1. The functions and powers of the Trial Chamber set out in this article shall be exercised in accordance with this Statute and the Rules of Procedure and Evidence.

2. The Trial Chamber shall ensure that a trial is fair and expeditious and is conducted with full respect for the rights of the accused and due regard for the protection of victims and witnesses.

3. Upon assignment of a case for trial in accordance with this

Artikel 63**Den tilltalades närvaro vid huvudförhandlingen**

1. Den tilltalade skall vara närvarande vid huvudförhandlingen.

2. Om den tilltalade under sin närvaro inför Domstolen varaktigt stör förhandlingarna, får rättegångskammaren avlägsna den tilltalade och skall vidta åtgärder så att han eller hon från en plats utanför förhandlingsalen skall kunna följa förhandlingarna och ge sin försvarare instruktioner, om så behövs med användande av kommunikationsteknik. Sådana åtgärder skall endast vidtas i undantagsfall och först sedan andra skäliga alternativ har befunnits vara otillräckliga och endast under den tid som är absolut nödvändig.

Artikel 64**Rättegångskammarens uppgifter och befogenheter**

1. Rättegångskammarens uppgifter och befogenheter enligt denna artikel skall utövas i enlighet med denna stadga och bevis- och förfarandereglerna.

2. Rättegångskammaren skall tillse att rättegången är opartisk och effektiv och att den genomförs på ett sådant sätt att den tilltalades rättigheter till fullo respekteras och att skyddet av brottsoffer och vittnen vederbörligen beaktas.

3. När en rättegångskammare får sig tilldelat ett mål för hand-

Statute, the Trial Chamber assigned to deal with the case shall:

(a) Confer with the parties and adopt such procedures as are necessary to facilitate the fair and expeditious conduct of the proceedings;

(b) Determine the language or languages to be used at trial; and

(c) Subject to any other relevant provisions of this Statute, provide for disclosure of documents or information not previously disclosed, sufficiently in advance of the commencement of the trial to enable adequate preparation for trial.

4. The Trial Chamber may, if necessary for its effective and fair functioning, refer preliminary issues to the Pre-Trial Chamber or, if necessary, to another available judge of the Pre-Trial Division.

5. Upon notice to the parties, the Trial Chamber may, as appropriate, direct that there be joinder or severance in respect of charges against more than one accused.

6. In performing its functions prior to trial or during the course of a trial, the Trial Chamber may, as necessary:

(a) Exercise any functions of the Pre-Trial Chamber referred to in article 61, paragraph 11;

(b) Require the attendance and testimony of witnesses and production of documents and other evidence by obtaining, if

läggning i enlighet med denna stadga skall den

a) överlägga med stadgeparterna och anta de förfaranden som behövs för att handläggningen skall kunna genomföras opartiskt och effektivt,

b) bestämma vilket eller vilka språk som skall användas vid rättegången, och

c) med förbehåll för andra tillämpliga bestämmelser i denna stadga, tillse att handlingar och uppgifter som inte tidigare har lämnats ut framläggs i så god tid före huvudförhandlingen att godtagbara förberedelser möjliggörs.

4. Rättegångskammaren får, i den mån det behövs för att den skall kunna fungera på ett effektivt och opartiskt sätt, hänskjuta preliminära frågor till förundersökningskammaren eller, om det är nödvändigt, till en annan tillgänglig domare i förundersökningsavdelningen.

5. Om det är lämpligt får rättegångskammaren, efter under rättelse till parterna, besluta om att förena eller separera handläggningen av åtal mot mer än en tilltalad.

6. Vid fullgörandet av sina uppgifter före eller under huvudförhandlingen får rättegångskammaren, om det behövs,

a) fullgöra alla förundersökningskammarens uppgifter som avses i artikel 61.11,

b) påfordra närvaro och vittnesmål av vittnen samt framläggande av handlingar och annan bevisning genom att, i den

necessary, the assistance of States as provided in this Statute;

(c) Provide for the protection of confidential information;

(d) Order the production of evidence in addition to that already collected prior to the trial or presented during the trial by the parties;

(e) Provide for the protection of the accused, witnesses and victims; and

(f) Rule on any other relevant matters.

7. The trial shall be held in public. The Trial Chamber may, however, determine that special circumstances require that certain proceedings be in closed session for the purposes set forth in article 68, or to protect confidential or sensitive information to be given in evidence.

8. (a) At the commencement of the trial, the Trial Chamber shall have read to the accused the charges previously confirmed by the Pre-Trial Chamber. The Trial Chamber shall satisfy itself that the accused understands the nature of the charges. It shall afford him or her the opportunity to make an admission of guilt in accordance with article 65 or to plead not guilty.

(b) At the trial, the presiding judge may give directions for the conduct of proceedings, including to ensure that they are conducted in a fair and impartial manner.

mån det behövs, få hjälp av stater i enlighet med denna stadga,

c) sörja för skyddet av sekretessbelagda uppgifter,

d) bestämma om bevisupptagning utöver vad som inhämtats före eller framlagts av parterna under huvudförhandlingen,

e) sörja för skyddet av den tilltalade, vittnena och brotts-offren,

f) besluta i alla övriga relevanta frågor.

7. Rättegången skall vara offentlig. Rättegångskammaren kan dock besluta att särskilda omständigheter kräver att vissa förfaranden hålls inom stängda dörrar för de ändamål som avses i artikel 68 eller för att skydda hemliga eller känsliga uppgifter som skall framläggas som bevis.

8. a) Vid huvudförhandlingens början skall rättegångskammaren tillse att den tilltalade för sig får uppläsa de åtalspunkter som tidigare har bekräftats av förundersökningskammaren. Rättegångskammaren skall förvissa sig om att den tilltalade förstår innebörden av åtalet. Rättegångskammaren skall ge den tilltalade tillfälle att erkänna sig skyldig i enlighet med artikel 65 eller att förklara sig icke skyldig.

b) Under rättegången får rättens ordförande ge anvisningar för hur förfarandet skall genomföras och därvid säkerställa att det genomförs på ett rättvist och

Subject to any directions of the presiding judge, the parties may submit evidence in accordance with the provisions of this Statute.

9. The Trial Chamber shall have, *inter alia*, the power on application of a party or on its own motion to:

(a) Rule on the admissibility or relevance of evidence; and

(b) Take all necessary steps to maintain order in the course of a hearing.

10. The Trial Chamber shall ensure that a complete record of the trial, which accurately reflects the proceedings, is made and that it is maintained and preserved by the Registrar.

Article 65

Proceedings on an admission of guilt

1. Where the accused makes an admission of guilt pursuant to article 64, paragraph 8 (a), the Trial Chamber shall determine whether:

(a) The accused understands the nature and consequences of the admission of guilt;

(b) The admission is voluntarily made by the accused after sufficient consultation with defence counsel; and

(c) The admission of guilt is supported by the facts of the case that are contained in:

(i) The charges brought by the Prosecutor and admitted by the accused;

(ii) Any materials presented by the Prosecutor which

opartiskt sätt. Med förbehåll för eventuella anvisningar av rättens ordförande får parterna framlägga bevisning i enlighet med bestämmelserna i denna stadga.

9. Rättegångskammaren skall bland annat ha befogenhet att på begäran av en part eller på eget initiativ

a) avgöra om bevisning skall tillåtas och är relevant och,

b) vidta alla åtgärder som behövs för att upprätthålla ordningen under förhandlingen.

10. Rättegångskammaren skall tillse att ett fullständigt protokoll förs över rättegången som på ett riktigt sätt återger förhandlingarna och att det bibehålls och förvaras av registratören.

Artikel 65

Förfarande om en tilltalad erkänner sig skyldig

1. Om en tilltalad erkänner sig skyldig enligt artikel 64.8 a, skall rättegångskammaren avgöra om

a) den tilltalade förstår innebörden och följderna av sitt erkännande,

b) den tilltalade har gjort erkännandet frivilligt efter tillräckligt samråd med sin försvarare, och

c) erkännandet stöds av omständigheterna i målet som de framgår av

i) de åtalpunkter som har framlagts av åklagaren och erkänts av den tilltalade,

ii) material framlagt av åklagaren som åtföljer åtalet och som

supplement the charges and which the accused accepts; and

(iii) Any other evidence, such as the testimony of witnesses, presented by the Prosecutor or the accused.

2. Where the Trial Chamber is satisfied that the matters referred to in paragraph 1 are established, it shall consider the admission of guilt, together with any additional evidence presented, as establishing all the essential facts that are required to prove the crime to which the admission of guilt relates, and may convict the accused of that crime.

3. Where the Trial Chamber is not satisfied that the matters referred to in paragraph 1 are established, it shall consider the admission of guilt as not having been made, in which case it shall order that the trial be continued under the ordinary trial procedures provided by this Statute and may remit the case to another Trial Chamber.

4. Where the Trial Chamber is of the opinion that a more complete presentation of the facts of the case is required in the interests of justice, in particular the interests of the victims, the Trial Chamber may:

(a) Request the Prosecutor to present additional evidence, including the testimony of witnesses; or

(b) Order that the trial be continued under the ordinary trial procedures provided by this

den tilltalade godtar, och

iii) varje annat bevis såsom vittnesmål framlagda av åklagaren eller av den tilltalade.

2. Om rättegångskammaren är förvissad att de villkor som nämns i punkt 1 är uppfyllda, skall den anse att erkännandet tillsammans med eventuell ytterligare framlagd bevisning visar att alla de väsentliga omständigheter som fordras för att bevisa det brott som erkännandet avser och får fälla den tilltalade till ansvar för detta brott.

3. Om rättegångskammaren inte är förvissad om att de villkor som nämns i punkt 1 är uppfyllda, skall den anse att erkännandet inte har avgetts och bestämma att rättegången skall fullföljas i enlighet med det vanliga förfarande som föreskrivs i denna stadga och får hänskjuta målet till en annan rättegångskammare.

4. Om rättegångskammaren anser att en mer fullständig presentation av omständigheterna i målet är påkallad i rättvisans intresse, särskilt med hänsyn till brottsoffrens intressen, får den

a) uppmana åklagaren att framlägga ytterligare bevisning, däribland vittnesmål, eller

b) besluta att fortsätta rättegången i enlighet med det vanliga förfarande som föreskrivs

Statute, in which case it shall consider the admission of guilt as not having been made and may remit the case to another Trial Chamber.

5. Any discussions between the Prosecutor and the defence regarding modification of the charges, the admission of guilt or the penalty to be imposed shall not be binding on the Court.

Article 66

Presumption of innocence

1. Everyone shall be presumed innocent until proved guilty before the Court in accordance with the applicable law.

2. The onus is on the Prosecutor to prove the guilt of the accused.

3. In order to convict the accused, the Court must be convinced of the guilt of the accused beyond reasonable doubt.

i denna stadga, varvid den skall anse att erkännandet inte har avgetts och får hänskjuta målet till en annan rättegångskammare.

5. Ingen diskussion mellan åklagaren och försvaret om ändring av åtalspunkterna, erkännande av skuld eller straff som skall ådömas skall vara bindande för Domstolen.

Artikel 66

Oskyldighetspresumtion

1. Var och en skall anses vara oskyldig till dess Domstolen har funnit honom eller henne skyldig i enlighet med tillämplig lag.

2. Det åligger åklagaren att bevisa att en tilltalad är skyldig.

3. För att en tilltalad skall dömas för brott måste Domstolen vara övertygad om den tilltalades skuld bortom varje rimligt tvivel.

Article 67**Rights of the accused**

1. In the determination of any charge, the accused shall be entitled to a public hearing, having regard to the provisions of this Statute, to a fair hearing conducted impartially, and to the following minimum guarantees, in full equality:

(a) To be informed promptly and in detail of the nature, cause and content of the charge, in a language which the accused fully understands and speaks;

(b) To have adequate time and facilities for the preparation of the defence and to communicate freely with counsel of the accused's choosing in confidence;

(c) To be tried without undue delay;

(d) Subject to article 63, paragraph 2, to be present at the trial, to conduct the defence in person or through legal assistance of the accused's choosing, to be informed, if the accused does not have legal assistance, of this right and to have legal assistance assigned by the Court in any case where the interests of justice so require, and without payment if the accused lacks sufficient means to pay for it;

(e) To examine, or have examined, the witnesses against him or her and to obtain the attendance and examination of witnesses on his or her behalf under the same conditions as

Artikel 67**Den tilltalades rättigheter**

1. Vid prövningen av anklagelser skall den tilltalade ha rätt till offentlig rättegång, varvid bestämmelserna i denna stadga skall beaktas, till en rättvis och opartisk rättegång samt till följande minimigarantier utan åtskillnad:

a) att omedelbart och i detalj bli underrättad om åtalets beskaffenhet, orsak och innehåll på ett språk som den tilltalade till fullo förstår och talar,

b) att ha tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sitt försvar och att kunna överlägga fritt och i förtrolighet med en försvarare som den tilltalade själv har valt,

c) att få sin sak prövad utan onödig tidsutdräkt,

d) att, med förbehåll för bestämmelserna i artikel 63.2, närvara vid huvudförhandlingen, att försvara sig personligen eller genom ett rättegångsbiträde efter eget fritt val, att, om han eller hon inte har ett rättegångsbiträde, bli informerad om denna rättighet samt att få sig anvisad sådant biträde av Domstolen i alla de fall när så krävs i rättvisans intresse och kostnadsfritt, om den tilltalade saknar erforderliga medel att betala för sådant,

e) att förhöra eller låta förhöra vittnen som åberopas mot honom eller henne och att för egen räkning få vittnen inkallade och förhörda under samma villkor som vittnen åberopade mot honom

witnesses against him or her. The accused shall also be entitled to raise defences and to present other evidence admissible under this Statute;

(f) To have, free of any cost, the assistance of a competent interpreter and such translations as are necessary to meet the requirements of fairness, if any of the proceedings of or documents presented to the Court are not in a language which the accused fully understands and speaks;

(g) Not to be compelled to testify or to confess guilt and to remain silent, without such silence being a consideration in the determination of guilt or innocence;

(h) To make an unsworn oral or written statement in his or her defence; and

(i) Not to have imposed on him or her any reversal of the burden of proof or any onus of rebuttal.

2. In addition to any other disclosure provided for in this Statute, the Prosecutor shall, as soon as practicable, disclose to the defence evidence in the Prosecutor's possession or control which he or she believes shows or tends to show the innocence of the accused, or to mitigate the guilt of the accused, or which may affect the credibility of prosecution evidence. In case of doubt as to the application of this paragraph, the Court shall decide.

eller henne; den tilltalade skall också ha rätt att åberopa grunder och framlägga annan bevisning till sitt försvar som är tillåtna enligt denna stadga,

f) att kostnadsfritt ha biträde av en kompetent tolk och till sådana översättningar som är nödvändiga för att uppfylla kravet på opartiskhet om någon del av förfarandet eller sådana handlingar som framläggs inför Domstolen inte genomförs eller är avfattade på ett språk som den tilltalade till fullo förstår och talar,

g) att inte tvingas att vittna eller erkänna skuld och att ha rätt att vägra att yttra sig utan att detta skall beaktas vid avgörandet i skuldfrågan,

h) att få avge en muntlig eller skriftlig förklaring till sitt försvar, utan att behöva avlägga ed, och

i) att inte bli ålagd någon omvänd bevisbörda eller något krav på motbevisning.

2. Utöver annat utlämnande av information som föreskrivs i denna stadga, skall åklagaren så snart det är praktiskt möjligt till försvaret lämna ut bevisning som åklagaren har i sin besittning eller kontrollerar vilken enligt hans eller hennes åsikt påvisar eller bidrar till att påvisa att den tilltalade är oskyldig eller till att mildra dennes ansvar eller som kan ha betydelse för trovärdigheten av åklagarens bevisning. I fall av tveksamhet om tillämpningen av denna bestämmelse skall Domstolen avgöra frågan.

Article 68**Protection of the victims and witnesses and their participation in the proceedings**

1. The Court shall take appropriate measures to protect the safety, physical and psychological well-being, dignity and privacy of victims and witnesses. In so doing, the Court shall have regard to all relevant factors, including age, gender as defined in article 7, paragraph 3, and health, and the nature of the crime, in particular, but not limited to, where the crime involves sexual or gender violence or violence against children. The Prosecutor shall take such measures particularly during the investigation and prosecution of such crimes. These measures shall not be prejudicial to or inconsistent with the rights of the accused and a fair and impartial trial.

2. As an exception to the principle of public hearings provided for in article 67, the Chambers of the Court may, to protect victims and witnesses or an accused, conduct any part of the proceedings in camera or allow the presentation of evidence by electronic or other special means. In particular, such measures shall be implemented in the case of a victim of sexual violence or a child who is a victim or a witness, unless otherwise ordered by the Court, having regard to all the circumstances, particularly the

Artikel 68**Skydd av brottsoffer och vittnen och deras deltagande i förfarandet**

1. Domstolen skall vidta lämpliga åtgärder för att skydda brottsoffers och vittnens säkerhet, fysiska och psykiska välbefinnande, värdighet samt frid. Härvid skall Domstolen beakta alla omständigheter av betydelse, däribland ålder, genus som denna term definieras i artikel 7.3, hälsa samt brottets art, särskilt, men inte uteslutande, om brottet omfattar sexuellt eller genusrelaterat våld eller våld mot barn. Åklagaren skall särskilt vidta dessa åtgärder under förundersökningen och vid lagföringen av sådana brott. Åtgärderna får inte skada eller vara oförenliga med den tilltalades rättigheter eller en rättvis och opartisk rättegång.

2. För att skydda brottsoffer och vittnen eller den tilltalade får Domstolens kammare med avsteg från principen om offentlig rättegångsförhandling i artikel 67 genomföra vilken del som helst av förfarandet inom stängda dörrar eller tillåta att bevisning förebringas med användning av elektroniska eller andra särskilda hjälpmedel. Sådana åtgärder skall särskilt tillämpas i fråga om personer som utsatts för sexuellt våld eller barn som är brottsoffer eller vittnen, såvida inte Domstolen bestämmer annat med beaktande av alla omständigheter, särskilt

views of the victim or witness.

3. Where the personal interests of the victims are affected, the Court shall permit their views and concerns to be presented and considered at stages of the proceedings determined to be appropriate by the Court and in a manner which is not prejudicial to or inconsistent with the rights of the accused and a fair and impartial trial. Such views and concerns may be presented by the legal representatives of the victims where the Court considers it appropriate, in accordance with the Rules of Procedure and Evidence.

4. The Victims and Witnesses Unit may advise the Prosecutor and the Court on appropriate protective measures, security arrangements, counselling and assistance as referred to in article 43, paragraph 6.

5. Where the disclosure of evidence or information pursuant to this Statute may lead to the grave endangerment of the security of a witness or his or her family, the Prosecutor may, for the purposes of any proceedings conducted prior to the commencement of the trial, withhold such evidence or information and instead submit a summary thereof. Such measures shall be exercised in a manner which is not prejudicial to or inconsistent with the rights of the accused and a fair and impartial trial.

brottsoffrens och vittnenas synpunkter.

3. I de fall brottsoffrens personliga intressen berörs, skall Domstolen tillåta att deras synpunkter och andra angelägenheter framläggs och tas i beaktande i de skeden av förfarandet vilka rätten finner lämpligt och på ett sätt som inte skadar eller är oförenligt med den tilltalades rättigheter eller en rättvis och opartisk rättegång. Sådana synpunkter och angelägenheter kan framläggas av brottsoffrens rättsliga företrädare om Domstolen i enlighet med bevis- och förfarandereglerna anser det vara lämpligt.

4. Brottsoffer- och vittnesenheten får vägleda åklagaren och Domstolen om lämpliga skyddsåtgärder, säkerhetsarrangemang, rådgivning och hjälp som avses i artikel 43.6.

5. Om utlämnande av bevisning eller uppgifter enligt denna stadga skulle kunna medföra allvarlig fara för ett vittnes eller hans eller hennes familjs säkerhet, får åklagaren vid förfaranden före huvudförhandlingen, innehålla bevisningen eller uppgifterna och i stället framlägga dem i form av sammandrag. Åtgärderna skall genomföras på ett sätt som inte skadar eller är oförenligt med den tilltalades rättigheter eller en rättvis och opartisk rättegång.

6. A State may make an application for necessary measures to be taken in respect of the protection of its servants or agents and the protection of confidential or sensitive information.

Article 69 Evidence

1. Before testifying, each witness shall, in accordance with the Rules of Procedure and Evidence, give an undertaking as to the truthfulness of the evidence to be given by that witness.

2. The testimony of a witness at trial shall be given in person, except to the extent provided by the measures set forth in article 68 or in the Rules of Procedure and Evidence. The Court may also permit the giving of viva voce (oral) or recorded testimony of a witness by means of video or audio technology, as well as the introduction of documents or written transcripts, subject to this Statute and in accordance with the Rules of Procedure and Evidence. These measures shall not be prejudicial to or inconsistent with the rights of the accused.

3. The parties may submit evidence relevant to the case, in accordance with article 64. The Court shall have the authority to request the submission of all evidence that it considers necessary for the determination of the truth.

4. The Court may rule on the relevance or admissibility of any

6. En stat får begära att nödvändiga åtgärder vidtas för att skydda dess tjänstemän eller företrädare och dess hemliga eller känsliga uppgifter.

Artikel 69 Bevisning

1. Innan ett vittne avger sin berättelse skall vittnet i enlighet med bevis- och förfarandereglerna avlägga en försäkran om att han eller hon skall avge en sanningsenlig berättelse.

2. Vittnen skall avge sina vittnesmål personligen vid huvudförhandlingen med undantag för de åtgärder som avses i bestämmelserna i artikel 68 eller i bevis- och förfarandereglerna. Domstolen får också, med iakttagande av bestämmelserna i denna stadga och i bevis- och förfarandereglerna, medge att ett vittne avger ett muntligt eller inspelat vittnesmål med hjälp av videoteknik eller audioteknik och att handlingar eller skriftliga uppteckningar får förebringas. Dessa åtgärder skall inte skada eller vara oförenliga med den tilltalades rättigheter.

3. Parterna får framlägga bevisning som har betydelse för saken i enlighet med artikel 64. Domstolen skall ha befogenhet att begära att all bevisning läggs fram som den finner vara nödvändig för att avgöra sanningen.

4. Domstolen får, i enlighet med bevis- och förfarande-

evidence, taking into account, *inter alia*, the probative value of the evidence and any prejudice that such evidence may cause to a fair trial or to a fair evaluation of the testimony of a witness, in accordance with the Rules of Procedure and Evidence.

5. The Court shall respect and observe privileges on confidentiality as provided for in the Rules of Procedure and Evidence.

6. The Court shall not require proof of facts of common knowledge but may take judicial notice of them.

7. Evidence obtained by means of a violation of this Statute or internationally recognized human rights shall not be admissible if:

(a) The violation casts substantial doubt on the reliability of the evidence; or

(b) The admission of the evidence would be antithetical to and would seriously damage the integrity of the proceedings.

8. When deciding on the relevance or admissibility of evidence collected by a State, the Court shall not rule on the application of the State's national law.

Article 70
Offences against the
administration of justice

1. The Court shall have jurisdiction over the following offences against its administration of justice when committed intentionally:

(a) Giving false testimony

reglerna, avgöra frågor om bevis skall tillåtas och om det är relevant med hänsyn bland annat till dess bevisvärde och till den eventuella skada som sådan bevisning kan förorsaka en rättvis rättegång eller en opartisk bedömning av ett vittnesmål.

5. Rätten skall iaktta och följa bestämmelserna om tystnadsplikt i bevis- och förfarandereglererna.

6. Rätten skall inte kräva bevis för allmänt kända omständigheter men får beakta dem i sitt avgörande.

7. Bevis som inhämtats genom överträdelse av denna stadga eller internationellt erkända mänskliga rättigheter skall inte tillåtas

a) om överträdelsen medför allvarligt tvivel om bevisets tillförlitlighet, eller

b) om ett tillåtande av beviset skulle motverka eller allvarligt skada rättegångens integritet.

8. När Domstolen avgör om bevisning som upptagits av en stat är relevant och om den skall tillåtas, skall Domstolen inte ta ställning till tillämpningen av statens nationella lag.

Artikel 70
Brott mot den rättsliga
processen

1. Domstolen skall ha jurisdiktion över följande brott riktade mot dess rättsliga process som begås uppsåtligen:

a) Att avge falskt vittnesmål

when under an obligation pursuant to article 69, paragraph 1, to tell the truth;

(b) Presenting evidence that the party knows is false or forged;

(c) Corruptly influencing a witness, obstructing or interfering with the attendance or testimony of a witness, retaliating against a witness for giving testimony or destroying, tampering with or interfering with the collection of evidence;

(d) Impeding, intimidating or corruptly influencing an official of the Court for the purpose of forcing or persuading the official not to perform, or to perform improperly, his or her duties;

(e) Retaliating against an official of the Court on account of duties performed by that or another official;

(f) Soliciting or accepting a bribe as an official of the Court in connection with his or her official duties.

2. The principles and procedures governing the Court's exercise of jurisdiction over offences under this article shall be those provided for in the Rules of Procedure and Evidence. The conditions for providing international cooperation to the Court with respect to its proceedings under this article shall be governed by the domestic laws of the requested State.

3. In the event of conviction, the Court may impose a term of imprisonment not exceeding five

trots skyldighet att tala sanning i enlighet med artikel 69.1.

b) Att framlägga bevisning som parten vet är falsk eller förfalskad.

c) Att genom bestickning påverka ett vittne, att hindra eller störa ett vittnes inställelse eller vittnesmål, att utöva repressalier mot ett vittne för att ha avgett vittnesmål eller att förstöra, manipulera eller störa bevisinhämtning.

d) Att hindra, hota eller besticka en tjänsteman vid Domstolen i avsikt att tvinga eller förmå honom eller henne att inte uppfylla sina skyldigheter eller att uppfylla dem på oriktigt sätt.

e) Att utöva repressalier mot en tjänsteman vid Domstolen för handlingar som denne eller annan tjänsteman har vidtagit.

f) Att som tjänsteman vid Domstolen begära eller ta emot muta i samband med fullgörande av tjänsteåligganden.

2. Principer och förfaranden för Domstolens utövande av sin jurisdiktion över straffbara handlingar i enlighet med denna artikel skall föreskrivas i bevis- och förfaranderegler. Villkoren för lämnande av internationell rättslig hjälp till Domstolen i fråga om dess förfaranden enligt denna artikel skall följa den anmodade statens nationella lag.

3. Vid fällande dom får rätten döma till fängelse i högst fem år eller böter i enlighet med bevis-

years, or a fine in accordance with the Rules of Procedure and Evidence, or both.

4. (a) Each State Party shall extend its criminal laws penalizing offences against the integrity of its own investigative or judicial process to offences against the administration of justice referred to in this article, committed on its territory, or by one of its nationals;

(b) Upon request by the Court, whenever it deems it proper, the State Party shall submit the case to its competent authorities for the purpose of prosecution. Those authorities shall treat such cases with diligence and devote sufficient resources to enable them to be conducted effectively.

Article 71 Sanctions for misconduct before the Court

1. The Court may sanction persons present before it who commit misconduct, including disruption of its proceedings or deliberate refusal to comply with its directions, by administrative measures other than imprisonment, such as temporary or permanent removal from the courtroom, a fine or other similar measures provided for in the Rules of Procedure and Evidence.

2. The procedures governing the imposition of the measures set forth in paragraph 1 shall be those provided for in the Rules of Procedure and Evidence.

och förfarandereglerna eller till båda påföljderna.

4. a) Varje stadgepart skall utvidga sina straffrättsliga bestämmelser som kriminaliserar brott mot egna förundersökningar och rättegångar till att också omfatta de brott mot den rättsliga process som avses i denna artikel, vilka begås inom dess territorium eller av en av dess medborgare.

b) På framställning av Domstolen, när den finner det vara lämpligt, skall stadgeparten överlämna saken till sina behöriga myndigheter för lagföring. Dessa myndigheter skall handlägga sådana mål omsorgsfullt och avsätta tillräckliga resurser för att möjliggöra en effektiv handläggning.

Artikel 71 Sanktioner vid rättegångs- förseelser

1. Domstolen får ingripa mot rättegångsförseelser, däribland störande av förfarandet eller uppsätlig vägran att rätta sig efter Domstolens anvisningar, och besluta om sanktioner i form av andra administrativa åtgärder än frihetsberövande, såsom tillfälligt eller permanent avlägsnande från rättssalen, böter eller andra liknande åtgärder som föreskrivs i bevis- och förfarandereglerna.

2. Ingripanden som avses i punkt 1 i denna artikel skall vidtas i enlighet med de förfaranden som framgår av bevis- och förfarandereglerna.

Article 72**Protection of national security information**

1. This article applies in any case where the disclosure of the information or documents of a State would, in the opinion of that State, prejudice its national security interests. Such cases include those falling within the scope of article 56, paragraphs 2 and 3, article 61, paragraph 3, article 64, paragraph 3, article 67, paragraph 2, article 68, paragraph 6, article 87, paragraph 6 and article 93, as well as cases arising at any other stage of the proceedings where such disclosure may be at issue.

2. This article shall also apply when a person who has been requested to give information or evidence has refused to do so or has referred the matter to the State on the ground that disclosure would prejudice the national security interests of a State and the State concerned confirms that it is of the opinion that disclosure would prejudice its national security interests.

3. Nothing in this article shall prejudice the requirements of confidentiality applicable under article 54, paragraph 3 (e) and (f), or the application of article 73.

4. If a State learns that information or documents of the State are being, or are likely to be, disclosed at any stage of the proceedings, and it is of the opinion that disclosure would

Artikel 72**Skydd av uppgifter som berör nationell säkerhet**

1. Denna artikel skall tillämpas i alla de fall där avslöjande av uppgifter eller handlingar som tillhör en stat enligt den statens uppfattning skulle skada dess nationella säkerhetsintressen. Bland dessa ingår sådana fall där artikel 56.2-3, artikel 61.3, artikel 64.3, artikel 67.2, artikel 68.6, artikel 87.6 och artikel 93 gäller samt fall som uppstår i något annat stadium av förfarandet, där frågan om avslöjande av uppgifterna eller handlingarna kan uppkomma.

2. Denna artikel skall också tillämpas i de fall då någon som har anmodats att lämna uppgifter eller bevisning har vägrat att göra detta eller har hänskjutit frågan till staten med hänvisning till att avslöjandet skulle skada en stats nationella säkerhetsintressen och staten i fråga bekräftar att den anser att så är fallet.

3. Ingen bestämmelse i denna artikel skall inverka på de krav på sekretess som gäller enligt artikel 54.3 e och f eller artikel 73.

4. Om en stat får kännedom om att uppgifter eller handlingar från den staten håller på eller troligen kommer att avslöjas i något skede av rättegången och staten anser att avslöjandet skulle

prejudice its national security interests, that State shall have the right to intervene in order to obtain resolution of the issue in accordance with this article.

5. If, in the opinion of a State, disclosure of information would prejudice its national security interests, all reasonable steps will be taken by the State, acting in conjunction with the Prosecutor, the defence or the Pre-Trial Chamber or Trial Chamber, as the case may be, to seek to resolve the matter by cooperative means. Such steps may include:

(a) Modification or clarification of the request;

(b) A determination by the Court regarding the relevance of the information or evidence sought, or a determination as to whether the evidence, though relevant, could be or has been obtained from a source other than the requested State;

(c) Obtaining the information or evidence from a different source or in a different form; or

(d) Agreement on conditions under which the assistance could be provided including, among other things, providing summaries or redactions, limitations on disclosure, use of in camera or ex parte proceedings, or other protective measures permissible under the Statute and the Rules of Procedure and Evidence.

6. Once all reasonable steps have been taken to resolve the matter through cooperative

skada dess nationella säkerhetsintressen, skall den ha rätt att träda in för att uppnå en lösning av frågan i enlighet med denna artikel.

5. Om en stat anser att avslöjande av uppgifter skulle skada dess nationella säkerhetsintressen, skall den vidta alla skäligen åtgärder i samarbete med åklagaren, försvaret, förundersökningskammaren eller rättegångskammaren, beroende på omständigheterna, för att söka lösa frågan i samförstånd. Dessa åtgärder kan innefatta följande:

a) Att framställningen ändras eller preciseras.

b) Att Domstolen avgör om de sökta uppgifterna eller bevisen är relevanta eller om bevisningen, även om den är relevant, kan erhållas eller har erhållits från en annan källa än den anmodade staten.

c) Att erhålla uppgifterna eller bevisningen från en annan källa eller i annan form.

d) Att avtala om villkoren för hur hjälp kan ges, vilket bland annat kan innefatta ett tillhållande av sammandrag eller redigerade utdrag, begränsningar i förebringandet av uppgifter eller bevisning, förfaranden inom stängda dörrar eller i parternas frånvaro eller andra skyddsåtgärder som är tillåtna enligt denna stadga och bevis- och förfaranderegler.

6. När alla skäligen åtgärder har vidtagits för att lösa frågan i samförstånd och om staten anser

means, and if the State considers that there are no means or conditions under which the information or documents could be provided or disclosed without prejudice to its national security interests, it shall so notify the Prosecutor or the Court of the specific reasons for its decision, unless a specific description of the reasons would itself necessarily result in such prejudice to the State's national security interests.

7. Thereafter, if the Court determines that the evidence is relevant and necessary for the establishment of the guilt or innocence of the accused, the Court may undertake the following actions:

(a) Where disclosure of the information or document is sought pursuant to a request for cooperation under Part 9 or the circumstances described in paragraph 2, and the State has invoked the ground for refusal referred to in article 93, paragraph 4:

(i) The Court may, before making any conclusion referred to in subparagraph 7 (a) (ii), request further consultations for the purpose of considering the State's representations, which may include, as appropriate, hearings *in camera* and *ex parte*;

(ii) If the Court concludes that, by invoking the ground for refusal under article 93, paragraph 4, in the circumstances

att det inte finns några möjligheter eller förutsättningar att tillhandahålla eller avslöja uppgifter eller handlingar utan skada för dess nationella säkerhetsintressen, skall staten underätta åklagaren eller Domstolen om detta och ange de närmare skälen för sitt beslut, såvida inte en närmare redogörelse för skälen i sig själv med nödvändighet skulle föranleda sådan skada för statens nationella säkerhetsintressen.

7. Om Domstolen därefter finner att bevisningen är relevant och nödvändig för att fastställa om den tilltalade är skyldig eller oskyldig, får den vidta följande åtgärder:

a) Om avslöjandet av uppgifterna eller handlingarna begärs med stöd av en framställning om samarbete i enlighet med del 9 eller de omständigheter som avses i punkt 2 och staten som skäl för sitt avslag har åberopat det skäl som anges i artikel 93.4,

i) får Domstolen, innan den kommer till den slutsats som avses i stycke ii i denna punkt, i syfte att ta ställning till statens argument begära ytterligare samråd som, om det är lämpligt, kan inbegripa förhandlingar inom stängda dörrar och i parternas frånvaro,

ii) får Domstolen vidare, om den finner att den anmodade staten genom att åberopa avslagsgrunden i artikel 93.4, under

of the case, the requested State is not acting in accordance with its obligations under this Statute, the Court may refer the matter in accordance with article 87, paragraph 7, specifying the reasons for its conclusion; and

(iii) The Court may make such inference in the trial of the accused as to the existence or non-existence of a fact, as may be appropriate in the circumstances; or

(b) In all other circumstances:

(i) Order disclosure; or

(ii) To the extent it does not order disclosure, make such inference in the trial of the accused as to the existence or non-existence of a fact, as may be appropriate in the circumstances.

Article 73

Third-party information or documents

If a State Party is requested by the Court to provide a document or information in its custody, possession or control, which was disclosed to it in confidence by a State, intergovernmental organization or international organization, it shall seek the consent of the originator to disclose that document or information. If the originator is a State Party, it shall either consent to disclosure of the information or document or undertake to resolve the issue of disclosure with the Court, subject to the

föreliggande omständigheter, inte uppfyller sina skyldigheter enligt denna stadga, hänskjuta saken i enlighet med artikel 87.7 med angivande av skälen till sitt beslut,

iii) får Domstolen vid rättegången mot den tilltalade dra de slutsatser i fråga om ett sakförhållande föreligger eller inte, som den finner lämpliga med hänsyn till omständigheterna.

b) Under alla andra omständigheter får Domstolen

i) besluta att uppgifter eller bevisning skall lämnas ut, eller,

ii) om den beslutar att de inte skall lämnas ut, vid rättegången mot den tilltalade dra de slutsatser i fråga om ett sakförhållande föreligger eller inte, som den finner lämpliga med hänsyn till omständigheterna.

Artikel 73

Uppgifter eller handlingar från tredje man

Om en stadgepart mottar en begäran från Domstolen att tillhandahålla en handling eller uppgifter som finns i dess besittning, förvar eller kontroll och som den har mottagit med förbehåll om sekretess från en stat, en mellanstatlig eller en internationell organisation, skall den begära upphovsmannens medgivande till att avslöja handlingen eller uppgifterna. Om upphovsmannen är en stadgepart, skall denne antingen samtycka till att uppgifterna eller handlingen avslöjas eller förbinda sig att tillsammans

provisions of article 72. If the originator is not a State Party and refuses to consent to disclosure, the requested State shall inform the Court that it is unable to provide the document or information because of a pre-existing obligation of confidentiality to the originator.

Article 74
Requirements for the
decision

1. All the judges of the Trial Chamber shall be present at each stage of the trial and throughout their deliberations. The Presidency may, on a case-by-case basis, designate, as available, one or more alternate judges to be present at each stage of the trial and to replace a member of the Trial Chamber if that member is unable to continue attending.

2. The Trial Chamber's decision shall be based on its evaluation of the evidence and the entire proceedings. The decision shall not exceed the facts and circumstances described in the charges and any amendments to the charges. The Court may base its decision only on evidence submitted and discussed before it at the trial.

3. The judges shall attempt to achieve unanimity in their decision, failing which the decision shall be taken by a

med Domstolen lösa frågan om avslöjande med iakttagande av bestämmelserna i artikel 72. Om upphovsmannen inte är part i denna stadga och inte vill gå med på avslöjandet, skall den anmodade staten meddela Domstolen att den inte kan tillhandahålla handlingen eller uppgifterna på grund av en tidigare ingången skyldighet gentemot upphovsmannen om sekretess.

Artikel 74
Förutsättningar för dom

1. Samtliga domare i rättegångskammaren skall närvara vid varje skede av huvudförhandlingen och vid dess överläggningar. Presidiet får från fall till fall beroende på tillgång avdela en eller flera ställföreträdande domare att närvara vid varje skede av huvudförhandlingen och att ersätta en ledamot av rättegångskammaren om denne inte kan fortsätta att närvara.

2. Rättegångskammarens dom skall grundas på dess bedömning av bevismaterialet och hela förfarandet. Domen skall inte gå utöver de faktiska förhållanden och omständigheter som anges i åtalet med eventuella ändringar. Domstolen får bara grunda sin dom på bevisning som har förebringats och behandlats inför den under huvudförhandlingen.

3. Domarna skall söka komma fram till enhälliga avgöranden, men om det inte lyckas, skall beslut fattas av en majoritet av

majority of the judges.

4. The deliberations of the Trial Chamber shall remain secret.

5. The decision shall be in writing and shall contain a full and reasoned statement of the Trial Chamber's findings on the evidence and conclusions. The Trial Chamber shall issue one decision. When there is no unanimity, the Trial Chamber's decision shall contain the views of the majority and the minority. The decision or a summary thereof shall be delivered in open court.

Article 75

Reparations to victims

1. The Court shall establish principles relating to reparations to, or in respect of, victims, including restitution, compensation and rehabilitation. On this basis, in its decision the Court may, either upon request or on its own motion in exceptional circumstances, determine the scope and extent of any damage, loss and injury to, or in respect of, victims and will state the principles on which it is acting.

2. The Court may make an order directly against a convicted person specifying appropriate reparations to, or in respect of, victims, including restitution, compensation and rehabilitation.

Where appropriate, the Court may order that the award for

domarna.

4. Rättegångskammarens överläggningar skall hållas hemliga.

5. Domen skall vara skriftlig och innehålla en fullständig och motiverad redogörelse för rättegångskammarens bedömning av bevisningen och slutsatser. Rättegångskammaren skall meddela en dom. Om domarna inte är eniga, skall domen innehålla majoritetens och minoritetens synpunkter. Domen eller en sammanfattning av den skall avkunnas offentligt.

Artikel 75

Gottgörelse till brottsoffer

1. Domstolen skall fastställa principer för gottgörelse till eller till förmån för brottsoffer, innefattande restitution, ersättning och rehabilitering. På denna grundval får Domstolen i sitt beslut, antingen på begäran eller, om det finns särskilda omständigheter, på eget initiativ, slå fast utrymmet för och omfattningen av skada, förlust eller men som har åsamkats brottsoffer och Domstolen skall ange på vilka principer beslutet grundas.

2. Domstolen får fatta ett beslut direkt mot den som har dömts för brott, som anger lämplig gottgörelse till eller till förmån för brottsoffer innefattande restitution, ersättning och rehabilitering.

Om det är lämpligt, får Domstolen besluta att gottgörelse skall

reparations be made through the Trust Fund provided for in article 79.

3. Before making an order under this article, the Court may invite and shall take account of representations from or on behalf of the convicted person, victims, other interested persons or interested States.

4. In exercising its power under this article, the Court may, after a person is convicted of a crime within the jurisdiction of the Court, determine whether, in order to give effect to an order which it may make under this article, it is necessary to seek measures under article 93, paragraph 1.

5. A State Party shall give effect to a decision under this article as if the provisions of article 109 were applicable to this article.

6. Nothing in this article shall be interpreted as prejudicing the rights of victims under national or international law.

Article 76 Sentencing

1. In the event of a conviction, the Trial Chamber shall consider the appropriate sentence to be imposed and shall take into account the evidence presented and submissions made during the trial that are relevant to the sentence.

2. Except where article 65 applies and before the completion

utbetalas genom den förvaltningsfond som avses i artikel 79.

3. Innan Domstolen fattar ett beslut med stöd av denna artikel får den begära och skall den beakta framställningar från eller för den som dömts för brott, brottsoffren och andra berörda personer eller berörda stater.

4. Vid utövandet av sina befogenheter enligt denna artikel får Domstolen, sedan någon har dömts för ett brott som omfattas av dess jurisdiktion, avgöra om det är nödvändigt att begära åtgärder enligt artikel 93.1 för att ge verkan åt ett beslut som den får fatta i enlighet med denna artikel.

5. En stadgepart skall ge verkan åt beslut fattade med stöd av denna artikel som om bestämmelserna i artikel 109 vore tillämpliga på denna artikel.

6. Ingen bestämmelse i denna artikel skall tolkas så att det inverkar på brottsoffers rättigheter enligt nationell rätt eller enligt folkrätten.

Artikel 76 Meddelande av straff

1. Vid fällande dom skall rättegångskammaren överväga lämpligt straff och då beakta den bevisning som lämnats och de uppfattningar som uttryckts vid rättegången vilka har betydelse för straffet.

2. Utom i de fall där artikel 65 gäller och innan rättegången

of the trial, the Trial Chamber may on its own motion and shall, at the request of the Prosecutor or the accused, hold a further hearing to hear any additional evidence or submissions relevant to the sentence, in accordance with the Rules of Procedure and Evidence.

3. Where paragraph 2 applies, any representations under article 75 shall be heard during the further hearing referred to in paragraph 2 and, if necessary, during any additional hearing.

4. The sentence shall be pronounced in public and, wherever possible, in the presence of the accused.

PART 7. PENALTIES

Article 77

Applicable penalties

1. Subject to article 110, the Court may impose one of the following penalties on a person convicted of a crime referred to in article 5 of this Statute:

(a) Imprisonment for a specified number of years, which may not exceed a maximum of 30 years; or

(b) A term of life imprisonment when justified by the extreme gravity of the crime and the individual circumstances of the convicted person.

2. In addition to imprisonment, the Court may order:

(a) A fine under the criteria provided for in the Rules of

avslutats, får rättegångskammaren på eget initiativ och skall den på begäran av åklagaren eller den tilltalade hålla en särskild förhandling för att ta upp eventuell ny bevisning eller ta del av nya åsikter av betydelse för straffet, i enlighet med bevis- och förfarandereglerne.

3. I de fall där punkt 2 gäller skall eventuella framställningar med stöd av artikel 75 tas upp under den särskilda förhandling som avses i punkt 2 och, om det är nödvändigt, vid en ytterligare förhandling.

4. Straffet skall meddelas offentligt och, om möjligt, i den tilltalades närvaro.

DEL 7 STRAFF

Artikel 77

Tillämpliga straff

1. Med förbehåll för bestämmelserna i artikel 110 får Domstolen bestämma ett av följande straff för den som har fällts till ansvar för ett brott som avses i artikel 5 i denna stadga:

a) Fängelse i ett bestämt antal år, dock högst 30 år.

b) Livstids fängelse när så är motiverat av brottets utomordentliga svårhetsgrad och den dömdes personliga förhållanden.

2. Utöver fängelse får Domstolen bestämma

a) böter i enlighet med de villkor som föreskrivs i bevis- och

Procedure and Evidence;

(b) A forfeiture of proceeds, property and assets derived directly or indirectly from that crime, without prejudice to the rights of bona fide third parties.

Article 78

Determination of the sentence

1. In determining the sentence, the Court shall, in accordance with the Rules of Procedure and Evidence, take into account such factors as the gravity of the crime and the individual circumstances of the convicted person.

2. In imposing a sentence of imprisonment, the Court shall deduct the time, if any, previously spent in detention in accordance with an order of the Court. The Court may deduct any time otherwise spent in detention in connection with conduct underlying the crime.

3. When a person has been convicted of more than one crime, the Court shall pronounce a sentence for each crime and a joint sentence specifying the total period of imprisonment. This period shall be no less than the highest individual sentence pronounced and shall not exceed 30 years imprisonment or a sentence of life imprisonment in conformity with article 77, paragraph 1 (b).

förfarandereglerna,

b) förverkande av utbyte, egendom och tillgångar som direkt eller indirekt härrör från brottet utan att det skall inverka på de rättigheter som tillkommer rättmätiga tredje män.

Artikel 78

Fastställande av straff

1. Vid fastställande av straff skall Domstolen i enlighet med bevis- och förfarandereglerna beakta sådana omständigheter som brottets svårhetsgrad och den dömdes personliga förhållanden.

2. Om någon döms till fängelse, skall Domstolen avräkna den eventuella tid som tidigare har tillbringats i häkte i enlighet med Domstolens beslut. Domstolen får avräkna tid som på annat sätt har tillbringats i fängsligt förvar för en gärning med anknytning till brottet.

3. Om någon har fällts till ansvar för mer än ett brott, skall Domstolen fastställa straff för vart och ett av brotten och ett gemensamt straff med angivande av fängelsestraffets sammanlagda längd. Denna tid skall inte vara kortare än det högsta enskilda straff som fastställts och inte överstiga 30 års fängelse eller ett livstidsstraff enligt artikel 77.1 b.

Article 79
Trust Fund

1. A Trust Fund shall be established by decision of the Assembly of States Parties for the benefit of victims of crimes within the jurisdiction of the Court, and of the families of such victims.

2. The Court may order money and other property collected through fines or forfeiture to be transferred, by order of the Court, to the Trust Fund.

3. The Trust Fund shall be managed according to criteria to be determined by the Assembly of States Parties.

Article 80
Non-prejudice to national application of penalties and national laws

Nothing in this Part affects the application by States of penalties prescribed by their national law, nor the law of States which do not provide for penalties prescribed in this Part.

PART 8. APPEAL AND REVISION

Article 81
Appeal against decision of acquittal or conviction or against sentence

1. A decision under article 74 may be appealed in accordance with the Rules of Procedure and Evidence as follows:

(a) The Prosecutor may make an appeal on any of the following

Artikel 79
Förvaltningsfond

1. På beslut av stadgeparts-församlingen skall en förvaltningsfond upprättas till förmån för personer som är offer för brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion och deras anhöriga.

2. Domstolen får förordna att penningmedel och annan egendom som härrör från böter och förverkanden till följd av Domstolens beslut skall överföras till förvaltningsfonden.

3. Förvaltningsfonden skall förvaltas i enlighet med de villkor som skall fastställas av parts-församlingen.

Artikel 80
Ingen inverkan på nationell tillämpning av straff och nationella lagar

Inget i denna del skall inverka på staternas tillämpning av straff som föreskrivs i deras nationella lag eller på lagen i stater där de straff som föreskrivs i denna del inte förekommer.

DEL 8 ÖVERKLAGANDE OCH RESNING

Artikel 81
Överklagande av fällande och frikännande dom samt av straff

1. Ett beslut enligt artikel 74 får överklagas i överensstämmelse med bevis- och förfarandereglerna på följande sätt:

a) Åklagaren får överklaga på någon av följande grunder:

grounds:

- (i) Procedural error,
- (ii) Error of fact, or

(iii) Error of law;

(b) The convicted person, or the Prosecutor on that person's behalf, may make an appeal on any of the following grounds:

- (i) Procedural error,
- (ii) Error of fact,
- (iii) Error of law, or

(iv) Any other ground that affects the fairness or reliability of the proceedings or decision.

2. (a) A sentence may be appealed, in accordance with the Rules of Procedure and Evidence, by the Prosecutor or the convicted person on the ground of disproportion between the crime and the sentence;

(b) If on an appeal against sentence the Court considers that there are grounds on which the conviction might be set aside, wholly or in part, it may invite the Prosecutor and the convicted person to submit grounds under article 81, paragraph 1 (a) or (b), and may render a decision on conviction in accordance with article 83;

(c) The same procedure applies when the Court, on an appeal against conviction only, considers that there are grounds to reduce the sentence under paragraph 2 (a).

3. (a) Unless the Trial Chamber orders otherwise, a convicted person shall remain in

i) rättegångsfel,

ii) felaktig bevisvärdering, eller

iii) felaktig rättstillämpning.

b) Den som har dömts för brott, eller åklagaren på den personens vägnar, får överklaga på någon av följande grunder:

- i) rättegångsfel,
- ii) felaktig bevisvärdering,
- iii) felaktig rättstillämpning,

eller

iv) annan omständighet som påverkar förfarandets eller beslutets rättvishet eller tillförlitlighet.

2. a) En dom får överklagas i enlighet med bevis- och förfarandereglererna av åklagaren eller den dömde på grund av bristande proportion mellan brottet och straffet.

b) Om Domstolen vid ett överklagande av ett straff finner att det finns skäl att helt eller delvis undanröja domen i ansvarsdelen, får den uppmana åklagaren och den dömde att anföra skäl i enlighet med punkt 1 a eller 1 b i denna artikel och besluta i skuldfrågan i enlighet med artikel 83.

c) Samma förfarande skall tillämpas när Domstolen vid ett överklagande som endast avser skuldfrågan finner att det finns skäl att mildra straffet med stöd av stycke 2 a i denna punkt.

3. a) Om rättegångskammaren inte beslutar annat, skall den dömde kvarstanna i häkte i

custody pending an appeal;

(b) When a convicted person's time in custody exceeds the sentence of imprisonment imposed, that person shall be released, except that if the Prosecutor is also appealing, the release may be subject to the conditions under subparagraph (c) below;

(c) In case of an acquittal, the accused shall be released immediately, subject to the following:

(i) Under exceptional circumstances, and having regard, *inter alia*, to the concrete risk of flight, the seriousness of the offence charged and the probability of success on appeal, the Trial Chamber, at the request of the Prosecutor, may maintain the detention of the person pending appeal;

(ii) A decision by the Trial Chamber under subparagraph (c) (i) may be appealed in accordance with the Rules of Procedure and Evidence.

4. Subject to the provisions of paragraph 3 (a) and (b), execution of the decision or sentence shall be suspended during the period allowed for appeal and for the duration of the appeal proceedings.

Article 82 Appeal against other decisions

1. Either party may appeal any of the following decisions in accordance with the Rules of Procedure and Evidence:

avvaktan på att överklagandet behandlas.

b) Om den tid som den dömden har tillbringat i häkte överstiger det ådömda fängelsestraffet, skall den dömden frigges, förutom då även åklagaren överklagar, varvid villkoren för frigivningen i stycke c nedan får tillämpas.

c) Vid frikännande dom skall den tilltalade omedelbart frigges med förbehåll för följande bestämmelser:

i) I undantagsfall och med beaktande bland annat av den konkreta flyktrisken, det åtalade brottets svårhetsgrad och utsikterna till framgång med ett överklagande får rättegångskammaren på begäran av åklagaren upprätthålla häkten av personen i avvaktan på att överklagandet behandlas.

ii) Ett beslut av rättegångskammaren med stöd av föregående stycke får överklagas i enlighet med bevis- och förfarandereglerna.

4. Om inte annat följer av bestämmelserna i punkt 3 a och b i denna artikel, skall verkställandet av avgörandet eller straffet anstå under tidsfristen för överklagande eller under den tid som överklagandeförfarandet pågår.

Artikel 82 Överklagande av andra beslut

1. Vardera parten får överklaga följande beslut i enlighet med bevis- och förfarandereglerna:

(a) A decision with respect to jurisdiction or admissibility;

(b) A decision granting or denying release of the person being investigated or prosecuted;

(c) A decision of the Pre-Trial Chamber to act on its own initiative under article 56, paragraph 3;

(d) A decision that involves an issue that would significantly affect the fair and expeditious conduct of the proceedings or the outcome of the trial, and for which, in the opinion of the Pre-Trial or Trial Chamber, an immediate resolution by the Appeals Chamber may materially advance the proceedings.

2. A decision of the Pre-Trial Chamber under article 57, paragraph 3 (d), may be appealed against by the State concerned or by the Prosecutor, with the leave of the Pre-Trial Chamber. The appeal shall be heard on an expedited basis.

3. An appeal shall not of itself have suspensive effect unless the Appeals Chamber so orders, upon request, in accordance with the Rules of Procedure and Evidence.

4. A legal representative of the victims, the convicted person or a bona fide owner of property adversely affected by an order under article 75 may appeal against the order for reparations, as provided in the Rules of

a) Beslut angående Domstolens jurisdiktion eller om processförutsättningar.

b) Beslut om bifall eller avslag på en begäran om frigivning av en person som är föremål för förundersökning eller lagföring.

c) Beslut av förundersökningskammaren att handla på eget initiativ med stöd av artikel 56.3.

d) Beslut som rör en fråga som i väsentlig mån skulle inverka på ett rättvist och snabbt rättsligt förfarande eller på utfallet av rättegången och där, enligt förundersöknings- eller rättegångskammarens mening, överklagandekammarens omedelbara avgörande av frågan påtagligt skulle främja förfarandet.

2. Ett beslut av förundersökningskammaren med stöd av artikel 57.3 d får överklagas av den berörda staten eller av åklagaren med förundersökningskammarens tillstånd. Överklagandet skall behandlas med förtur.

3. Ett överklagande skall inte i sig själv ha uppskjutande verkan, såvida inte överklagandekammaren på begäran förordnar om det med stöd av bevis- och förfarandereglerne.

4. En rättslig företrädare för brottsoffren, den dömda eller en rättmätig ägare av egendom, som har lidit skada till följd av ett beslut i enlighet med artikel 75, får överklaga beslut om gottgörelse i enlighet med bevis- och

Procedure and Evidence.

förfarandereglerna.

Article 83
Proceedings on appeal

1. For the purposes of proceedings under article 81 and this article, the Appeals Chamber shall have all the powers of the Trial Chamber.

2. If the Appeals Chamber finds that the proceedings appealed from were unfair in a way that affected the reliability of the decision or sentence, or that the decision or sentence appealed from was materially affected by error of fact or law or procedural error, it may:

- (a) Reverse or amend the decision or sentence; or
- (b) Order a new trial before a different Trial Chamber.

For these purposes, the Appeals Chamber may remand a factual issue to the original Trial Chamber for it to determine the issue and to report back accordingly, or may itself call evidence to determine the issue. When the decision or sentence has been appealed only by the person convicted, or the Prosecutor on that person's behalf, it cannot be amended to his or her detriment.

3. If in an appeal against sentence the Appeals Chamber finds that the sentence is disproportio-

Artikel 83
Förfarandet vid överklagande

1. Överklagandekammaren skall med avseende på förfarandet enligt artikel 81 och enligt denna artikel ha alla rättegångskammarens befogenheter.

2. Om överklagandekammaren finner att den rättegång som överklagande gäller var orättvis på ett sätt som har påverkat avgörandets eller straffmätningens tillförlitlighet, eller att det avgörande eller det straff som har överklagats är påtagligt påverkad av felaktig bevisvärdering, felaktig rätts-tillämpning eller rättegångsfel får den

- a) upphäva eller ändra avgörandet eller straffet, eller
- b) bestämma att en ny rättegång skall hållas inför en annan rättegångskammare.

För dessa ändamål får överklagandekammaren återförvisa en sakfråga till den ursprungliga rättegångskammaren för avgörande av frågan och återrapportering till överklagandekammaren, som också själv har rätt att ta upp bevisning för att avgöra frågan. Om avgörandet eller straffet endast har överklagats av den dömda eller av åklagaren på den personens vägnar, får avgörandet eller straffet inte ändras till hans eller hennes nackdel.

3. Om överklagandekammaren vid överklagande av ett straff finner att det inte står i

nate to the crime, it may vary the sentence in accordance with Part 7.

4. The judgement of the Appeals Chamber shall be taken by a majority of the judges and shall be delivered in open court. The judgement shall state the reasons on which it is based. When there is no unanimity, the judgement of the Appeals Chamber shall contain the views of the majority and the minority, but a judge may deliver a separate or dissenting opinion on a question of law.

5. The Appeals Chamber may deliver its judgement in the absence of the person acquitted or convicted.

Article 84

Revision of conviction or sentence

1. The convicted person or, after death, spouses, children, parents or one person alive at the time of the accused's death who has been given express written instructions from the accused to bring such a claim, or the Prosecutor on the person's behalf, may apply to the Appeals Chamber to revise the final judgement of conviction or sentence on the grounds that:

(a) New evidence has been discovered that:

(i) Was not available at the time of trial, and such unavailability was not wholly or

proportion till brottet, får den ändra straffet i enlighet med del 7.

4. Överklagandekammarens dom skall fattas av en majoritet av domarna och avkunnas offentligt. Domen skall ange de skäl på vilka den grundas. Om domarna inte är eniga, skall överklagandekammarens dom ange majoritetens och minoritetens synpunkter, men en domare får uttrycka en särskild eller avvikande mening i en rättsfråga.

5. Överklagandekammaren får meddela sin dom i frånvaro av den som dömts eller frikänts för brott.

Artikel 84

Resning beträffande en fällande dom eller ett straff

1. Den som har fällts till ansvar för brott eller, efter hans eller hennes död, makar, barn, föräldrar eller en annan person som var i livet vid den tilltalades död och som har fått skriftliga instruktioner från den tilltalade att framställa en sådan begäran, eller åklagaren på den tilltalades vägnar, får hos överklagandekammaren begära resning beträffande den lagakraftvunna fällande domen eller straffet på följande grunder:

a) att ny bevisning har framkommit

i) som inte var tillgänglig vid tiden för rättegången och detta förhållande inte helt eller delvis

partially attributable to the party making application; and

(ii) Is sufficiently important that had it been proved at trial it would have been likely to have resulted in a different verdict;

(b) It has been newly discovered that decisive evidence, taken into account at trial and upon which the conviction depends, was false, forged or falsified;

(c) One or more of the judges who participated in conviction or confirmation of the charges has committed, in that case, an act of serious misconduct or serious breach of duty of sufficient gravity to justify the removal of that judge or those judges from office under article 46.

2. The Appeals Chamber shall reject the application if it considers it to be unfounded. If it determines that the application is meritorious, it may, as appropriate:

(a) Reconvene the original Trial Chamber;

(b) Constitute a new Trial Chamber; or

(c) Retain jurisdiction over the matter,

with a view to, after hearing the parties in the manner set forth in the Rules of Procedure and Evidence, arriving at a determination on whether the judgement should be revised.

berodde på den part som begär resning,

ii) som är av sådan betydelse att den, om den hade framlagts vid rättegången, troligen skulle ha lett till annan utgång i målet;

b) att det nyligen har framkommit att avgörande bevisning som beaktades vid rättegången och på vilken den fällande domen beror, var falsk, förfalskad eller förvanskad;

c) att en eller flera av de domare som deltog i den fällande domen eller bekräftelsen av åtalspunkterna, i det målet har gjort sig skyldig till försummelse eller tjänsteförseelse av så allvarlig art att det motiverar ifrågavarande domares entledigande med stöd av artikel 46.

2. Överklagandekammaren skall avvisa en ansökan om resning som den anser vara ogrundad. Om den finner att ansökan är välgrundad, får den, beroende på vad som är mest lämpligt,

a) återinkalla den ursprungliga rättegångskammaren,

b) inrätta en ny rättegångskammare, eller

c) behålla domsrätten över saken

för att, efter att ha hört parterna på det sätt som föreskrivs i bevis- och förfaranderegler, avgöra om resning i målet skall beviljas.

Article 85**Compensation to an arrested or convicted person**

1. Anyone who has been the victim of unlawful arrest or detention shall have an enforceable right to compensation.

2. When a person has by a final decision been convicted of a criminal offence, and when subsequently his or her conviction has been reversed on the ground that a new or newly discovered fact shows conclusively that there has been a miscarriage of justice, the person who has suffered punishment as a result of such conviction shall be compensated according to law, unless it is proved that the non-disclosure of the unknown fact in time is wholly or partly attributable to him or her.

3. In exceptional circumstances, where the Court finds conclusive facts showing that there has been a grave and manifest miscarriage of justice, it may in its discretion award compensation, according to the criteria provided in the Rules of Procedure and Evidence, to a person who has been released from detention following a final decision of acquittal or a termination of the proceedings for that reason.

Artikel 85**Skadestånd till en som arresterats eller dömts för brott**

1. Den som har utsatts för olaglig arrestering eller annat olagligt frihetsberövande skall ha verkställbar rätt till skadestånd.

2. Har en lagakraftvunnen dom varigenom någon har dömts för en brottslig gärning senare upphävts på grund av att en ny eller nyuppdagad omständighet som visat att domen var felaktig, skall den som undergått straff till följd av domen gottgöras enligt lag, med mindre att det visas att det helt eller delvis berott på honom eller henne att den tidigare ej kända omständigheten inte blivit uppdagad i tid.

3. I undantagsfall kan Domstolen, om den finner att avgörande omständigheter visar att ett grovt och uppenbart rättegångsfel har begåtts, skönsmässigt tillerkänna skadestånd enligt de kriterier som föreskrivs i bevis- och förfarandereglerna till den som har släppts ur fängsligt förvar efter en lagakraftvunnen frikännande dom eller till följd av att rättegången har avslutats av detta skäl.

**PART 9. INTERNATIONAL
COOPERATION AND JUDI-
CIAL ASSISTANCE**

Article 86

**General obligation to
cooperate**

States Parties shall, in accordance with the provisions of this Statute, cooperate fully with the Court in its investigation and prosecution of crimes within the jurisdiction of the Court.

Article 87

**Requests for cooperation:
general provisions**

1. (a) The Court shall have the authority to make requests to States Parties for cooperation. The requests shall be transmitted through the diplomatic channel or any other appropriate channel as may be designated by each State Party upon ratification, acceptance, approval or accession.

Subsequent changes to the designation shall be made by each State Party in accordance with the Rules of Procedure and Evidence.

(b) When appropriate, without prejudice to the provisions of subparagraph (a), requests may also be transmitted through the International Criminal Police Organization or any appropriate regional organization.

2. Requests for cooperation and any documents supporting the request shall either be in or be

**DEL 9 INTERNATIONELLT
SAMARBETE OCH RÄTTSS-
LIG HJÄLP**

Artikel 86

**Allmän skyldighet att
samarbeta**

Stadgeparterna skall i enlighet med bestämmelserna i denna stadga till fullo samarbeta med Domstolen i fråga om förundersökningar och lagföring av brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion.

Artikel 87

**Framställning om samar-
bete: allmänna bestämmelser**

1. a) Domstolen skall ha befogenhet att göra framställningar till stadgeparterna om samarbete. Framställningar skall översändas på diplomatisk väg eller via andra lämpliga kanaler som varje stadgepart får anvisa vid ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning.

Senare ändringar av sådana anvisningar skall göras av varje stadgepart i enlighet med bevis- och förfarandereglererna.

b) När det är lämpligt och utan att det skall inverka på bestämmelserna i stycke a ovan, får framställningar också göras via internationella kriminalpolisorganisationen (Interpol) eller annan behörig regional organisation.

2. Framställningar om samarbete och varje handling till stöd för framställningar skall

accompanied by a translation into an official language of the requested State or one of the working languages of the Court, in accordance with the choice made by that State upon ratification, acceptance, approval or accession.

Subsequent changes to this choice shall be made in accordance with the Rules of Procedure and Evidence.

3. The requested State shall keep confidential a request for cooperation and any documents supporting the request, except to the extent that the disclosure is necessary for execution of the request.

4. In relation to any request for assistance presented under this Part, the Court may take such measures, including measures related to the protection of information, as may be necessary to ensure the safety or physical or psychological well-being of any victims, potential witnesses and their families. The Court may request that any information that is made available under this Part shall be provided and handled in a manner that protects the safety and physical or psychological well-being of any victims, potential witnesses and their families.

5. (a) The Court may invite any State not party to this Statute to provide assistance under this Part on the basis of an ad hoc arrangement, an agreement with such State or any other

antingen vara avfattad på eller åtföljas av en översättning till ett officiellt språk i den anmodade staten eller på ett av Domstolens arbetspråk i enlighet med det val som denna stat har gjort vid ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning.

Senare ändringar av detta val skall göras av stadgeparterna i enlighet med bevis- och förfarandereglerna.

3. Den anmodade staten skall iaktta sekretess beträffande en framställning om samarbete och varje handling till stöd för denna, utom i den omfattning som offentlighet är nödvändig för att verkställa framställningen.

4. Beträffande varje framställning om biträde gjord i enlighet med denna del får Domstolen vidta sådana åtgärder - däribland åtgärder med avseende på skydd av uppgifter - som är nödvändiga för att trygga brottsoffrens, de möjliga vittnenas och deras anhörigas säkerhet eller fysiska eller psykiska välbefinnande. Domstolen får begära att varje uppgift som har tillhandahållits i enlighet med denna del överlämnas och behandlas på ett sådant sätt att brottsoffrens, de möjliga vittnenas och deras familjers säkerhet och fysiska eller psykiska välbefinnande skyddas.

5. a) Domstolen får uppmana stater som inte är parter i denna stadga att lämna biträde enligt denna del med stöd av en tillfällig uppgörelse, en överenskommelse med en sådan

appropriate basis.

(b) Where a State not party to this Statute, which has entered into an ad hoc arrangement or an agreement with the Court, fails to cooperate with requests pursuant to any such arrangement or agreement, the Court may so inform the Assembly of States Parties or, where the Security Council referred the matter to the Court, the Security Council.

6. The Court may ask any intergovernmental organization to provide information or documents. The Court may also ask for other forms of cooperation and assistance which may be agreed upon with such an organization and which are in accordance with its competence or mandate.

7. Where a State Party fails to comply with a request to cooperate by the Court contrary to the provisions of this Statute, thereby preventing the Court from exercising its functions and powers under this Statute, the Court may make a finding to that effect and refer the matter to the Assembly of States Parties or, where the Security Council referred the matter to the Court, to the Security Council.

Article 88

Availability of procedures under national law

States Parties shall ensure that there are procedures available under their national law for all of

stat eller på någon annan lämplig grund.

b) Om en stat som inte är part i denna stadga och som har ingått en tillfällig uppgörelse eller en överenskommelse med Domstolen, inte ger det bistånd som begärts i enlighet med en sådan uppgörelse eller överenskommelse, får Domstolen underrätta partsförsamlingen eller säkerhetsrådet i fråga om ärenden som hänskjutits till Domstolen av säkerhetsrådet.

6. Domstolen får begära uppgifter och handlingar av mellanstatliga organisationer. Domstolen kan också begära andra former av samarbete och biträde som kan avtalas med en sådan organisation och som faller inom ramen för dess behörighet eller mandat.

7. Om en stadgepart i strid med bestämmelserna i denna stadga inte tillmötesgår en framställning från Domstolen om samarbete och därvid hindrar Domstolen från att fullgöra sina uppgifter och befogenheter enligt stadgan, får Domstolen fastställa detta och hänskjuta frågan till partsförsamlingen eller säkerhetsrådet, om det är rådet som har hänskjutit saken till Domstolen.

Artikel 88

Tillgång till förfaranden i nationell lag

Stadgeparterna skall säkerställa att det i deras nationella lag finns förfaranden tillgängliga

the forms of cooperation which are specified under this Part.

Article 89

Surrender of persons to the Court

1. The Court may transmit a request for the arrest and surrender of a person, together with the material supporting the request outlined in article 91, to any State on the territory of which that person may be found and shall request the cooperation of that State in the arrest and surrender of such a person. States Parties shall, in accordance with the provisions of this Part and the procedure under their national law, comply with requests for arrest and surrender.

2. Where the person sought for surrender brings a challenge before a national court on the basis of the principle of ne bis in idem as provided in article 20, the requested State shall immediately consult with the Court to determine if there has been a relevant ruling on admissibility. If the case is admissible, the requested State shall proceed with the execution of the request. If an admissibility ruling is pending, the requested State may postpone the execution of the request for surrender of the person until the Court makes a determination on admissibility.

som kan tillämpas för att genomföra alla de former av samarbete som avses i denna del.

Artikel 89

Överlämnande av personer till Domstolen

1. Domstolen kan översända en framställning om anhållande och överlämnande av en person tillsammans med de handlingar till stöd för framställningen som avses i artikel 91 till varje stat inom vars territorium personen i fråga kan påträffas och begära att den staten samarbetar i fråga om anhållande och överlämnande av personen. Stadgeparterna skall i enlighet med bestämmelserna i denna del och med förfarandet i sin nationella lag bifalla framställningar om anhållande och överlämnande.

2. Om den som begärts överlämnad framställer en invändning till en nationell domstol med stöd av principen om negativ rättskraft (*ne bis in idem*) enligt artikel 20, skall den anmodade staten omedelbart samråda med Domstolen för att fastställa om en prövning av betydelse har skett beträffande frågan om processförutsättningar. Om målet kan tas upp till prövning, skall den anmodade staten verkställa framställningen. Om frågan om processförutsättningar är anhängig, får den anmodade staten uppskjuta verkställandet av begäran att överlämna personen till dess att Domstolen har avgjort frågan om processförutsättningar.

3. (a) A State Party shall authorize, in accordance with its national procedural law, transportation through its territory of a person being surrendered to the Court by another State, except where transit through that State would impede or delay the surrender.

(b) A request by the Court for transit shall be transmitted in accordance with article 87. The request for transit shall contain:

(i) A description of the person being transported;

(i) A description of the person being transported;

(iii) The warrant for arrest and surrender;

(c) A person being transported shall be detained in custody during the period of transit;

(d) No authorization is required if the person is transported by air and no landing is scheduled on the territory of the transit State;

(e) If an unscheduled landing occurs on the territory of the transit State, that State may require a request for transit from the Court as provided for in subparagraph (b). The transit State shall detain the person being transported until the request for transit is received and the transit is effected, provided that detention for purposes of this subparagraph may not be extended beyond 96 hours from the unscheduled landing unless the request is received within that

3. a) En stadgepart skall i enlighet med sin nationella processlag medge transitering genom sitt territorium av personer som överlämnas till Domstolen av en annan stat, utom i de fall transitering genom staten i fråga skulle hindra eller fördröja överlämnandet.

b) En begäran om transitering från Domstolens sida skall göras i enlighet med bestämmelserna i artikel 87. Begäran om transitering skall innehålla

i) signalement på den som skall transporteras,

ii) en kortfattad redogörelse för omständigheterna i fallet och dessas rättsliga rubricering, och

iii) häktningsbeslutet och begäran om överlämnande.

c) Den som skall transporteras skall hållas i fängsligt förvar under transiteringsperioden.

d) Tillstånd fordras inte vid flygtransport om ingen landning planeras inom transiteringsstatens territorium.

e) Om en oplanerad landning äger rum inom transiteringsstatens territorium, får den staten begära att Domstolen gör en framställning om transitering i enlighet med bestämmelserna i stycke b i denna punkt. Transiteringsstaten skall hålla den som transporteras i fängsligt förvar till dess att begäran om transitering har mottagits och transiteringen genomförts, under förutsättning att frihetsberövande i det syfte som avses i detta stycke inte överskrider 96 timmar räknat

time.

4. If the person sought is being proceeded against or is serving a sentence in the requested State for a crime different from that for which surrender to the Court is sought, the requested State, after making its decision to grant the request, shall consult with the Court.

Article 90 **Competing requests**

1. A State Party which receives a request from the Court for the surrender of a person under article 89 shall, if it also receives a request from any other State for the extradition of the same person for the same conduct which forms the basis of the crime for which the Court seeks the person's surrender, notify the Court and the requesting State of that fact.

2. Where the requesting State is a State Party, the requested State shall give priority to the request from the Court if:

(a) The Court has, pursuant to article 18 or 19, made a determination that the case in respect of which surrender is sought is admissible and that determination takes into account the investigation or prosecution conducted by the requesting State in respect of its request for extradition; or

från den oplanerade landningen, såvida inte framställningen har mottagits inom denna tidsrymd.

4. Om den eftersökte är föremål för lagföring eller avtjänar ett straff i den anmodade staten för ett annat brott än det för vilket överlämnande till Domstolen söks, skall den anmodade staten, sedan den har beslutat att bifalla framställningen, samråda med Domstolen.

Artikel 90 **Konkurrerande framställningar**

1. Om en stadgepart mottar en framställning från Domstolen att överlämna en person i enlighet med artikel 89, skall den, om den också mottar en framställning från en annan stat att utlämna samma person för samma gärning, som utgör grunden för det brott för vilket Domstolen begär att personen överlämnas, underrätta Domstolen och den begärande staten om detta förhållande.

2. När den begärande staten är en stadgepart, skall den anmodade staten ge företräde åt Domstolens begäran,

a) om Domstolen i enlighet med artiklarna 18 eller 19 har avgjort att processförutsättningar föreligger i den sak för vilken överlämnande begärs och att avgörandet beaktat den förundersökning eller lagföring som genomförts av den begärande staten med avseende på dess begäran om utlämning, eller

(b) The Court makes the determination described in subparagraph (a) pursuant to the requested State's notification under paragraph 1.

3. Where a determination under paragraph 2 (a) has not been made, the requested State may, at its discretion, pending the determination of the Court under paragraph 2 (b), proceed to deal with the request for extradition from the requesting State but shall not extradite the person until the Court has determined that the case is inadmissible. The Court's determination shall be made on an expedited basis.

4. If the requesting State is a State not Party to this Statute the requested State, if it is not under an international obligation to extradite the person to the requesting State, shall give priority to the request for surrender from the Court, if the Court has determined that the case is admissible.

5. Where a case under paragraph 4 has not been determined to be admissible by the Court, the requested State may, at its discretion, proceed to deal with the request for extradition from the requesting State.

6. In cases where paragraph 4 applies except that the requested State is under an existing international obligation to extradite the person to the requesting State not Party to this Statute, the requested State shall determine whether to surrender

b) om Domstolen fattar det avgörande som avses i stycke a i denna punkt till följd av den begärande statens underrättelse i enlighet med punkt 1.

3. Om ett avgörande i enlighet med punkt 2 a inte har fattats, får den anmodade staten, om den så önskar, i avvaktan på Domstolens avgörande enligt punkt 2 b ovan, behandla framställningen om utlämning från den begärande staten, men skall inte utlämna personen förrän Domstolen har avgjort att processförutsättningar saknas. Domstolen skall behandla ärendet med förtur.

4. Om den begärande staten inte är stadgepart i denna stadga, skall den anmodade staten, om den inte är bunden av ett internationellt åtagande att utlämna den eftersökte till den begärande staten, ge förtur åt Domstolens begäran om överlämnande, om Domstolen har avgjort att processförutsättningar föreligger.

5. Om Domstolen inte har avgjort att processförutsättningar föreligger i ett fall som avses i punkt 4 ovan, får den anmodade staten efter eget gottfinnande behandla framställningen om utlämning från den begärande staten.

6. I de fall där punkt 4 gäller, utom i de fall den anmodade staten är bunden av ett internationellt åtagande att utlämna den eftersökte till en begärande stat som inte är part i denna stadga, skall den anmodade staten avgöra om den skall överlämna personen

the person to the Court or extradite the person to the requesting State. In making its decision, the requested State shall consider all the relevant factors, including but not limited to:

(a) The respective dates of the requests;

(b) The interests of the requesting State including, where relevant, whether the crime was committed in its territory and the nationality of the victims and of the person sought; and

(c) The possibility of subsequent surrender between the Court and the requesting State.

7. Where a State Party which receives a request from the Court for the surrender of a person also receives a request from any State for the extradition of the same person for conduct other than that which constitutes the crime for which the Court seeks the person's surrender:

(a) The requested State shall, if it is not under an existing international obligation to extradite the person to the requesting State, give priority to the request from the Court;

(b) The requested State shall, if it is under an existing international obligation to extradite the person to the requesting State, determine whether to surrender the person to the Court or to extradite the person to the requesting State. In making its decision, the requested State shall consider all the relevant factors,

till Domstolen eller utlämna personen till den begärande staten. Vid sitt avgörande skall den anmodade staten beakta alla omständigheter av betydelse, däribland, men inte uteslutande,

a) datum för de olika framställningarna,

b) den begärande statens intressen, däribland i tillämpliga fall om brottet har begåtts inom dess territorium, samt brotts-offrens och den eftersöktes nationalitet, och

c) möjligheten till efterföljande överlämnande mellan Domstolen och den begärande staten.

7. Om en stadgepart mottar en begäran från Domstolen att överlämna en person och även mottar en begäran från en stat att utlämna samma person för en annan gärning än den som utgör det brott för vilket Domstolen begär personens överlämnande,

a) skall den anmodade staten, om den inte är bunden av ett internationellt åtagande att utlämna den eftersökte till den begärande staten, ge förtur åt Domstolens begäran;

b) skall den anmodade staten, om den är bunden av ett internationellt åtagande att utlämna den eftersökte till den begärande staten, avgöra om den skall överlämna personen till Domstolen eller utlämna personen till den begärande staten. Vid sitt avgörande skall den anmodade staten beakta alla

including but not limited to those set out in paragraph 6, but shall give special consideration to the relative nature and gravity of the conduct in question.

8. Where pursuant to a notification under this article, the Court has determined a case to be inadmissible, and subsequently extradition to the requesting State is refused, the requested State shall notify the Court of this decision.

Article 91
Contents of request for
arrest and surrender

1. A request for arrest and surrender shall be made in writing. In urgent cases, a request may be made by any medium capable of delivering a written record, provided that the request shall be confirmed through the channel provided for in article 87, paragraph 1 (a).

2. In the case of a request for the arrest and surrender of a person for whom a warrant of arrest has been issued by the Pre-Trial Chamber under article 58, the request shall contain or be supported by:

(a) Information describing the person sought, sufficient to identify the person, and information as to that person's probable location;

(b) A copy of the warrant of arrest; and

(c) Such documents, statements or information as may

omständigheter av betydelse, däribland, men inte uteslutande, de som anges i punkt 6 ovan, dock särskilt gärningarnas inbördes natur och svårhetsgrad.

8. I de fall Domstolen som svar på en underrättelse i enlighet med denna artikel har avgjort att processförutsättningar saknas och framställningen om utlämning till den begärande staten därefter avslås, skall den anmodade staten underrätta Domstolen om sitt avgörande.

Artikel 91
Innehållet i en framställning
om anhållande och över-
lämnande

1. En framställning om anhållande och överlämnande skall vara skriftlig. I brådskande fall får den göras på varje sätt som möjliggör översändande av ett skriftligt meddelande, förutsatt att den bekräftas på det sätt som avses i artikel 87.1 a.

2. En framställning om anhållande och överlämnande av en person för vilken ett häktningsbeslut har meddelats av förundersökningskammaren med stöd av artikel 58 skall innehålla eller stödjas av följande:

a) Ett tillräckligt noggrant signalement på den som begärts överlämnad för att möjliggöra identifiering och uppgifter om personens troliga uppehållsort.

b) En kopia av häktningsbeslutet.

c) Sådana handlingar, redogörelser eller uppgifter som kan

be necessary to meet the requirements for the surrender process in the requested State, except that those requirements should not be more burdensome than those applicable to requests for extradition pursuant to treaties or arrangements between the requested State and other States and should, if possible, be less burdensome, taking into account the distinct nature of the Court.

3. In the case of a request for the arrest and surrender of a person already convicted, the request shall contain or be supported by:

(a) A copy of any warrant of arrest for that person;

(b) A copy of the judgement of conviction;

(c) Information to demonstrate that the person sought is the one referred to in the judgement of conviction; and

(d) If the person sought has been sentenced, a copy of the sentence imposed and, in the case of a sentence for imprisonment, a statement of any time already served and the time remaining to be served.

4. Upon the request of the Court, a State Party shall consult with the Court, either generally or with respect to a specific matter, regarding any requirements under its national law that may apply under paragraph 2 (c). During the consultations, the State Party

behövas för att uppfylla villkoren för överlämnande i den anmodade staten med förbehåll för att dessa villkor inte bör vara mer betungande än villkoren för en framställning om utlämning i enlighet med fördrag eller överenskommelser som gäller mellan den anmodade staten och andra stater, utan bör om möjligt vara mindre betungande med hänsyn till Domstolens särskilda beskaffenhet.

3. I fråga om en framställning om anhållande och överlämnande av en tidigare dömd person skall framställningen innehålla eller stödjas av följande:

a) En kopia av häktningsbeslutet rörande den som begärs överlämnad.

b) En kopia av den fällande domen.

c) Uppgifter som styrker att den eftersökte är samma person som den fällande domen avser.

d) Om den eftersökte har ådömts ett straff, uppgifter om straffet, och, om straffet är fängelsestraff, uppgift om avtjänad tid och återstående strafftid.

4. På Domstolens begäran skall en stadgepart samråda med Domstolen, antingen i allmänhet eller om ett visst ärende, angående villkor enligt stadgepartens lag som kan gälla i enlighet med punkt 2 c i denna artikel. Vid samrådet skall stadgeparten upplysa Domstolen

shall advise the Court of the specific requirements of its national law.

Article 92

Provisional arrest

1. In urgent cases, the Court may request the provisional arrest of the person sought, pending presentation of the request for surrender and the documents supporting the request as specified in article 91.

2. The request for provisional arrest shall be made by any medium capable of delivering a written record and shall contain:

(a) Information describing the person sought, sufficient to identify the person, and information as to that person's probable location;

(b) A concise statement of the crimes for which the person's arrest is sought and of the facts which are alleged to constitute those crimes, including, where possible, the date and location of the crime;

(c) A statement of the existence of a warrant of arrest or a judgement of conviction against the person sought; and

(d) A statement that a request for surrender of the person sought will follow.

3. A person who is provisionally arrested may be released from custody if the requested State has not received the request for surrender and the documents supporting the request

om de särskilda villkoren i sin nationella lag.

Artikel 92

Provisoriskt anhållande

1. I brådskande fall får Domstolen begära provisoriskt anhållande av den eftersökte i avvaktan på att framställningen om överlämnande och de övriga handlingar som anges i artikel 91 till stöd härför överlämnas.

2. Framställningen om provisoriskt anhållande skall göras på ett sätt som möjliggör överföring av ett skriftligt meddelande och skall innehålla följande:

a) Uppgifter som beskriver den eftersökte, tillräckliga för att identifiera denne och uppgifter om personens troliga uppehålls-ort.

b) En kortfattad redogörelse för de brott för vilka personen begärs provisoriskt anhållen och för de omständigheter vari dessa brott påstås bestå, innefattande, när det är möjligt, tid och plats för brottet.

c) Uppgift om det finns ett häkttningsbeslut eller en fällande dom mot den eftersökte.

d) En förklaring att en framställning om överlämnande av den eftersökte kommer att lämnas.

3. Den som är provisoriskt anhållen får friges om den anmodade staten inte har mottagit en framställning om överlämnande med sådana handlingar till stöd för denna som anges i artikel

as specified in article 91 within the time limits specified in the Rules of Procedure and Evidence. However, the person may consent to surrender before the expiration of this period if permitted by the law of the requested State. In such a case, the requested State shall proceed to surrender the person to the Court as soon as possible.

4. The fact that the person sought has been released from custody pursuant to paragraph 3 shall not prejudice the subsequent arrest and surrender of that person if the request for surrender and the documents supporting the request are delivered at a later date.

Article 93

Other forms of cooperation

1. States Parties shall, in accordance with the provisions of this Part and under procedures of national law, comply with requests by the Court to provide the following assistance in relation to investigations or prosecutions:

(a) The identification and whereabouts of persons or the location of items;

(b) The taking of evidence, including testimony under oath, and the production of evidence, including expert opinions and reports necessary to the Court;

(c) The questioning of any person being investigated or prosecuted;

(d) The service of documents,

91 inom de tidsgränser som anges i bevis- och förfarandereglerna. Personen får dock gå med på att bli överlämnad före utgången av denna tid, om detta medges i den anmodade statens lag. I så fall skall den anmodade staten vidta åtgärder för att överlämna personen till Domstolen så snart som möjligt.

4. Den omständigheten att den eftersökte har frigetts med stöd av punkt 3 skall inte hindra ett senare anhållande och överlämnande om framställningen om överlämnande med övriga handlingar till stöd för denna överlämnas senare.

Artikel 93

Andra former av samarbete

1. Stadgeparterna skall i överensstämmelse med bestämmelserna i denna del och i enlighet med förfaranden i nationell rätt efterkomma Domstolens framställningar om att lämna bistånd i samband med förundersökning eller lagföring:

a) Identifiering och efterforskning av personer eller egendom.

b) Bevisupptagning, däribland vittnesmål under ed, och framtagande av bevis, däribland expertutlåtanden och rapporter som är nödvändiga för Domstolen.

c) Förhör med personer som är föremål för förundersökning eller lagföring.

d) Delgivning av handlingar,

including judicial documents;

(e) Facilitating the voluntary appearance of persons as witnesses or experts before the Court;

(f) The temporary transfer of persons as provided in paragraph 7;

(g) The examination of places or sites, including the exhumation and examination of grave sites;

(h) The execution of searches and seizures;

(i) The provision of records and documents, including official records and documents;

(j) The protection of victims and witnesses and the preservation of evidence;

(k) The identification, tracing and freezing or seizure of proceeds, property and assets and instrumentalities of crimes for the purpose of eventual forfeiture, without prejudice to the rights of bona fide third parties; and

(l) Any other type of assistance which is not prohibited by the law of the requested State, with a view to facilitating the investigation and prosecution of crimes within the jurisdiction of the Court.

2. The Court shall have the authority to provide an assurance to a witness or an expert appearing before the Court that he or she will not be prosecuted, detained or subjected to any restriction of personal freedom by

innefattande rättsliga handlingar.

e) Underlättande för personer att frivilligt inställa sig som vittnen eller sakkunniga inför Domstolen.

f) Tillfälligt överförande av personer i enlighet med bestämmelserna i punkt 7 i denna artikel.

g) Undersökning av platser och lokaler, innefattande öppnande och undersökning av gravplatser.

h) Husrannsakan och beslag.

i) Tillhandahållande av uppteckningar och handlingar, däribland officiella protokoll och handlingar.

j) Skydd av brottsoffer och vittnen och säkerställande av bevisning.

k) Identifiering, uppspårande och säkrande eller omhändertagande av utbyte, egendom och tillgångar samt hjälpmedel vid brott i syfte att möjliggöra ett senare förverkande, utan intrång på en rättmätig tredje mans rättigheter.

l) Varje annan form av bistånd som inte är förbjudet i den anmodade statens lag för att främja förundersökning och lagföring av brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion.

2. Domstolen skall ha befogenhet att till ett vittne eller en sakkunnig som inställer sig inför Domstolen avge en försäkran att han eller hon inte skall lagföras, fängslas eller underkastas någon inskränkning av sin

the Court in respect of any act or omission that preceded the departure of that person from the requested State.

3. Where execution of a particular measure of assistance detailed in a request presented under paragraph 1, is prohibited in the requested State on the basis of an existing fundamental legal principle of general application, the requested State shall promptly consult with the Court to try to resolve the matter. In the consultations, consideration should be given to whether the assistance can be rendered in another manner or subject to conditions. If after consultations the matter cannot be resolved, the Court shall modify the request as necessary.

4. In accordance with article 72, a State Party may deny a request for assistance, in whole or in part, only if the request concerns the production of any documents or disclosure of evidence which relates to its national security.

5. Before denying a request for assistance under paragraph 1 (1), the requested State shall consider whether the assistance can be provided subject to specified conditions, or whether the assistance can be provided at a later date or in an alternative manner, provided that if the Court or the Prosecutor accepts the assistance subject to conditions, the Court or the

personliga frihet av Domstolen för någon gärning eller underlåtelse som har inträffat före personens avresa från den anmodade staten.

3. Om lämnande av en viss form av bistånd som anges i en framställning som överlämnats med stöd av punkt 1 är förbjuden i den anmodade staten på grund av en befintlig grundläggande rättslig princip med allmän tillämplighet, skall den anmodade staten ofördröjligen samråda med Domstolen för att söka uppnå en lösning av frågan. Härvid skall beaktas om bistånd kan ges på annat sätt eller med förbehåll. Om frågan inte kan lösas genom samråd, skall Domstolen ändra sin framställning på erforderligt sätt.

4. En stadgepart får i enlighet med artikel 72 helt eller delvis avslå en framställning om bistånd endast om begäran avser framtagande av handlingar eller utlämnande av bevis som berör dess nationella säkerhet.

5. Innan en framställning om sådant bistånd som avses i punkt 1 1 avslås skall den anmodade staten pröva om hjälpen kan ges på särskilda villkor eller lämnas vid en senare tidpunkt eller på ett annat sätt, under förutsättning att Domstolen eller åklagaren, om de godtar att få hjälpen på vissa villkor, följer dem.

Prosecutor shall abide by them.

6. If a request for assistance is denied, the requested State Party shall promptly inform the Court or the Prosecutor of the reasons for such denial.

7. (a) The Court may request the temporary transfer of a person in custody for purposes of identification or for obtaining testimony or other assistance. The person may be transferred if the following conditions are fulfilled:

(i) The person freely gives his or her informed consent to the transfer; and

(ii) The requested State agrees to the transfer, subject to such conditions as that State and the Court may agree.

(b) The person being transferred shall remain in custody. When the purposes of the transfer have been fulfilled, the Court shall return the person without delay to the requested State.

8. (a) The Court shall ensure the confidentiality of documents and information, except as required for the investigation and proceedings described in the request.

(b) The requested State may, when necessary, transmit documents or information to the Prosecutor on a confidential basis. The Prosecutor may then use them solely for the purpose of generating new evidence.

(c) The requested State may, on its own motion or at the request of the Prosecutor, subsequently consent to the disclosure

6. Om en anmodad stadgepart avslår en framställning om bistånd, skall den ofördröjligen underrätta Domstolen eller åklagaren om anledningen till detta.

7. a) Domstolen kan begära tillfälligt överförande av en frihetsberövad person för identifiering, för att uppta ett vittnesmål eller för annat bistånd. Personen får överföras om följande villkor är uppfyllda:

i) Att personen i medvetande om vad saken gäller och av fri vilja går med på överförandet.

ii) Att den anmodade staten samtycker till överförandet på de villkor som staten och Domstolen kan bestämma.

b) Den som överförs skall hållas i fängsligt förvar. När syftet med överförandet har uppfyllts skall Domstolen ofördröjligen återsända personen till den anmodade staten.

8. a) Domstolen skall säkerställa sekretess för handlingar och uppgifter med undantag för vad som krävs för den förundersökning och lagföring som angivits i framställningen.

b) Den anmodade staten får när så är nödvändigt överföra handlingar eller uppgifter till åklagaren på konfidentiell grund. Åklagaren får då endast använda dem för att få fram ny bevisning.

c) Den anmodade staten får därefter på eget initiativ eller på begäran av åklagaren ge sitt samtycke till att innehållet i

of such documents or information. They may then be used as evidence pursuant to the provisions of Parts 5 and 6 and in accordance with the Rules of Procedure and Evidence.

9. (a) (i) In the event that a State Party receives competing requests, other than for surrender or extradition, from the Court and from another State pursuant to an international obligation, the State Party shall endeavour, in consultation with the Court and the other State, to meet both requests, if necessary by postponing or attaching conditions to one or the other request.

(ii) Failing that, competing requests shall be resolved in accordance with the principles established in article 90.

(b) Where, however, the request from the Court concerns information, property or persons which are subject to the control of a third State or an international organization by virtue of an international agreement, the requested States shall so inform the Court and the Court shall direct its request to the third State or international organization.

10. (a) The Court may, upon request, cooperate with and provide assistance to a State Party conducting an investigation into or trial in respect of conduct which constitutes a crime within the jurisdiction of the Court or

sådana handlingar eller uppgifter lämnas ut. Dessa får då användas som bevisning i enlighet med bestämmelserna i del 5 och 6 och i bevis- och förfarandereglerna.

9. a) i) Om en stadgepart mottar konkurrerande framställningar om annat än överlämnande eller utlämning från Domstolen och från en annan stat med stöd av ett internationellt åtagande, skall parten eftersträva att i samråd med Domstolen och den andra staten tillmötesgå båda framställningarna, om så är nödvändigt genom att uppskjuta eller ställa villkor för endera av dem.

ii) Om detta inte är möjligt, skall frågan om konkurrerande framställningar lösas i överensstämmelse med de principer som fastställs i artikel 90.

b) Om emellertid Domstolens framställning avser uppgifter, egendom eller personer som är underställda en tredje stats kontroll eller en mellanfolklig organisation i kraft av en internationell överenskommelse, skall den anmodade staten meddela Domstolen detta och Domstolen skall då rikta sin framställning till den tredje staten eller den mellanfolkliga organisationen.

10. a) Domstolen får på begäran samarbeta med och bistå en stadgepart som genomför en förundersökning eller en lagföring avseende gärningar som utgör ett brott som omfattas av Domstolens jurisdiktion eller som

which constitutes a serious crime
under the national law of the
requesting State.

utgör ett allvarligt brott enligt
lagen i den begärande staten.

(b) (i) The assistance provided under subparagraph (a) shall include, inter alia:

a. The transmission of statements, documents or other types of evidence obtained in the course of an investigation or a trial conducted by the Court; and

b. The questioning of any person detained by order of the Court;

(ii) In the case of assistance under subparagraph (b) (i) a:

a. If the documents or other types of evidence have been obtained with the assistance of a State, such transmission shall require the consent of that State;

b. If the statements, documents or other types of evidence have been provided by a witness or expert, such transmission shall be subject to the provisions of article 68.

(c) The Court may, under the conditions set out in this paragraph, grant a request for assistance under this paragraph from a State which is not a Party to this Statute.

Article 94

Postponement of execution of a request in respect of ongoing investigation or prosecution

1. If the immediate execution of a request would interfere with an ongoing investigation or prosecution of a case different from that to which the request relates, the requested State may postpone the execution of the

b) i) Det bistånd som avses i stycke a skall bland annat innefatta följande:

a. Översändande av redogörelser, handlingar eller andra former av bevis som upptagits under en förundersökning eller en rättegång vid Domstolen, och

b. förhör med personer som häktats efter beslut av Domstolen.

ii) För det bistånd som avses i stycke b i a. ovan. skall gälla att,

a. om handlingarna eller andra bevis har upptagits med bistånd av en stat, krävs den statens medgivande för översändandet, och

b. om redogörelserna, handlingarna eller andra bevis har lämnats av ett vittne eller en sakkunnig, gäller bestämmelserna i artikel 68 för översändandet.

c) Domstolen får på de villkor som anges i denna punkt bifalla en framställning om bistånd i enlighet med denna punkt från en stat som inte är part i denna stadga.

Artikel 94

Uppskov med att verkställa en framställning på grund av pågående förundersökning eller lagföring

1. Om ett omedelbart verkställande av en framställning skulle störa en pågående förundersökning eller lagföring i ett annat ärende än det som framställningen gäller, får den anmodade staten uppskjuta

request for a period of time agreed upon with the Court. However, the postponement shall be no longer than is necessary to complete the relevant investigation or prosecution in the requested State. Before making a decision to postpone, the requested State should consider whether the assistance may be immediately provided subject to certain conditions.

2. If a decision to postpone is taken pursuant to paragraph 1, the Prosecutor may, however, seek measures to preserve evidence, pursuant to article 93, paragraph 1 (j).

Article 95

Postponement of execution of a request in respect of an admissibility challenge

Where there is an admissibility challenge under consideration by the Court pursuant to article 18 or 19, the requested State may postpone the execution of a request under this Part pending a determination by the Court, unless the Court has specifically ordered that the Prosecutor may pursue the collection of such evidence pursuant to article 18 or 19.

Article 96

Contents of request for other forms of assistance under article 93

1. A request for other forms of assistance referred to in article 93

verkställandet av framställningen under en tid som skall avtalas med Domstolen. Uppskovet skall dock inte vara längre än vad som erfordras för att fullfölja förundersökningen eller lagföringen i den anmodade staten. Innan ett beslut om uppskov fattas, skall den anmodade staten överväga om bistånd kan lämnas omedelbart på vissa villkor.

2. Om ett beslut om uppskov fattas i enlighet med punkt 1, får åklagaren dock begära att åtgärder vidtas för att säkerställa bevis i enlighet med artikel 93.1 j.

Artikel 95

Uppskov med verkställande av en framställning på grund av en invändning om bristande processförutsättningar

Om Domstolen är i färd med att pröva en invändning om bristande processförutsättningar i enlighet med artikel 18 eller 19, får den anmodade staten skjuta upp verkställandet av en framställning enligt denna del i avvaktan på Domstolens avgörande, såvida Domstolen inte särskilt har beslutat att åklagaren får fortsätta att ta upp sådan bevisning i enlighet med artiklarna 18 eller 19.

Artikel 96

Vad en framställning om andra former av bistånd enligt artikel 93 skall innehålla

1. En framställning om andra former av bistånd enligt artikel

shall be made in writing. In urgent cases, a request may be made by any medium capable of delivering a written record, provided that the request shall be confirmed through the channel provided for in article 87, paragraph 1 (a).

2. The request shall, as applicable, contain or be supported by the following:

(a) A concise statement of the purpose of the request and the assistance sought, including the legal basis and the grounds for the request;

(b) As much detailed information as possible about the location or identification of any person or place that must be found or identified in order for the assistance sought to be provided;

(c) A concise statement of the essential facts underlying the request;

(d) The reasons for and details of any procedure or requirement to be followed;

(e) Such information as may be required under the law of the requested State in order to execute the request; and

(f) Any other information relevant in order for the assistance sought to be provided.

3. Upon the request of the Court, a State Party shall consult with the Court, either generally or with respect to a specific matter, regarding any

93 skall göras skriftligen. I brådskande fall får en framställning göras på varje sätt som möjliggör översändande av ett skriftligt meddelande, förutsatt att den bekräftas på det sätt som avses i artikel 87.1 a.

2. En framställning skall innehålla eller stödjas av följande uppgifter:

a) En kortfattad redogörelse för syftet med framställningen och det bistånd som begärs med angivande av den rättsliga grunden och skälen för framställningen.

b) Så många detaljuppgifter som möjligt om den person eller den plats som måste lokaliseras eller identifieras för att begärt bistånd skall kunna lämnas.

c) En kortfattad redogörelse för de huvudsakliga omständigheter som föranleder framställningen.

d) Skälen och närmare anvisningar för något förfarande eller villkor som skall följas.

e) De uppgifter som kan krävas enligt den anmodade statens lag för att verkställa framställningen.

f) Övriga uppgifter av betydelse för att kunna lämna det begärda biståndet.

3. När en stadgepart har mottagit en framställning från Domstolen, skall den samråda med Domstolen, antingen i allmänhet eller om ett visst ärende, an-

requirements under its national law that may apply under paragraph 2 (e). During the consultations, the State Party shall advise the Court of the specific requirements of its national law.

4. The provisions of this article shall, where applicable, also apply in respect of a request for assistance made to the Court.

Article 97 Consultations

Where a State Party receives a request under this Part in relation to which it identifies problems which may impede or prevent the execution of the request, that State shall consult with the Court without delay in order to resolve the matter. Such problems may include, *inter alia*:

(a) Insufficient information to execute the request;

(b) In the case of a request for surrender, the fact that despite best efforts, the person sought cannot be located or that the investigation conducted has determined that the person in the requested State is clearly not the person named in the warrant; or

(c) The fact that execution of the request in its current form would require the requested State to breach a pre-existing treaty obligation undertaken with respect to another State.

gående villkor enligt stadgepartens lag som kan gälla i enlighet med punkt 2 e. Härvid skall stadgeparten upplysa Domstolen om de särskilda villkoren i sin nationella lag.

4. Bestämmelserna i denna artikel skall i tillämpliga delar också gälla för en framställning om bistånd som gjorts till Domstolen.

Artikel 97 Samråd

När en stadgepart mottar en framställning enligt denna del och därvid identifierar problem som skulle kunna försvåra eller förhindra att den verkställs, skall den utan dröjsmål samråda med Domstolen för att finna en lösning. Problemen kan bland annat innefatta följande:

a) Otillräckliga uppgifter för att verkställa framställningen.

b) I fall av en framställning om överlämnande, den omständigheten att den eftersökte trots alla ansträngningar inte kan påträffas eller att en utredning visar att personen i den anmodade staten klart och tydligt inte är samma person som avses i häktningsbeslutet.

c) Den omständigheten att verkställande av framställningen i dess förevarande form skulle kräva att den anmodade staten bryter mot ett befintligt fördragsåtagande gentemot en annan stat.

Article 98**Cooperation with respect to waiver of immunity and consent to surrender**

1. The Court may not proceed with a request for surrender or assistance which would require the requested State to act inconsistently with its obligations under international law with respect to the State or diplomatic immunity of a person or property of a third State, unless the Court can first obtain the cooperation of that third State for the waiver of the immunity.

2. The Court may not proceed with a request for surrender which would require the requested State to act inconsistently with its obligations under international agreements pursuant to which the consent of a sending State is required to surrender a person of that State to the Court, unless the Court can first obtain the cooperation of the sending State for the giving of consent for the surrender.

Article 99**Execution of requests under articles 93 and 96**

1. Requests for assistance shall be executed in accordance with the relevant procedure under the law of the requested State and, unless prohibited by such law, in the manner specified in the request, including following any procedure outlined therein or

Artikel 98**Samarbete i fråga om hävande av immunitet och samtycke till överlämnande**

1. Domstolen får inte göra en framställning om överlämnande eller om bistånd som skulle ålägga den anmodade staten att handla i strid med sina folkrättsliga åtaganden avseende den statsimmunitet eller den diplomatiska immunitet som tillkommer en person eller egendom som tillhör en tredje stat, om Domstolen inte först kan erhålla denna tredje stats medverkan för att häva immuniteten.

2. Domstolen får inte göra en framställning om överlämnande som skulle ålägga den anmodade staten att handla i strid med sina åtaganden i enlighet med internationella överenskommelser enligt vilka en sändande stats samtycke krävs för att överlämna en person från den staten till Domstolen, om Domstolen inte först kan erhålla den sökande statens medverkan att ge sitt samtycke till överlämnandet.

Artikel 99**Verkställande av framställningar i enlighet med artiklarna 93 och 96**

1. Framställningar om bistånd skall verkställas i enlighet med det tillämpliga förfarandet enligt den anmodade statens lag och, såvida det inte är förbjudet i denna stats lag, på det sätt som anges i framställningen, varvid det förfarande som anges i fram-

permitting persons specified in the request to be present at and assist in the execution process.

2. In the case of an urgent request, the documents or evidence produced in response shall, at the request of the Court, be sent urgently.

3. Replies from the requested State shall be transmitted in their original language and form.

4. Without prejudice to other articles in this Part, where it is necessary for the successful execution of a request which can be executed without any compulsory measures, including specifically the interview of or taking evidence from a person on a voluntary basis, including doing so without the presence of the authorities of the requested State Party if it is essential for the request to be executed, and the examination without modification of a public site or other public place, the Prosecutor may execute such request directly on the territory of a State as follows:

(a) When the State Party requested is a State on the territory of which the crime is alleged to have been committed, and there has been a determination of admissibility pursuant to article 18 or 19, the Prosecutor may directly execute such request following all

ställningen skall följas och de personer som där anges skall tillåtas att närvara vid eller medverka i verkställandeförfarandet.

2. Om framställningen brådskar, skall de handlingar eller den bevisning som iordningställts som svar sändas skyndsamt på Domstolens begäran.

3. Svar från den anmodade staten skall översändas i ursprunglig språkversion och form.

4. Utan att det skall inverka på tillämpningen av andra artiklar i denna del, får åklagaren, om det är nödvändigt för att framgångsrikt kunna verkställa en framställning som kan verkställas utan tvångsåtgärder, vilket särskilt innefattar förhör med eller upptagande av bevisning från en person som frivilligt medverkar, även när detta sker utan att den anmodade stadgepartens myndigheter är närvarande, om det är av avgörande betydelse för att framställningen skall kunna verkställas och en undersökning av en offentlig lokal eller en annan offentlig plats utan att denna förändras, verkställa en sådan framställning direkt på en stats territorium enligt följande:

a) Om den anmodade stadgeparten är en stat inom vars territorium brottet påstås ha förövats och det har avgjorts att processörsättningar föreligger i enlighet med artikel 18 eller 19, får åklagaren direkt verkställa framställningen sedan allt samråd som är möjligt har skett med den

possible consultations with the requested State Party;

(b) In other cases, the Prosecutor may execute such request following consultations with the requested State Party and subject to any reasonable conditions or concerns raised by that State Party. Where the requested State Party identifies problems with the execution of a request pursuant to this subparagraph it shall, without delay, consult with the Court to resolve the matter.

5. Provisions allowing a person heard or examined by the Court under article 72 to invoke restrictions designed to prevent disclosure of confidential information connected with national security shall also apply to the execution of requests for assistance under this article.

Article 100

Costs

1. The ordinary costs for execution of requests in the territory of the requested State shall be borne by that State, except for the following, which shall be borne by the Court:

(a) Costs associated with the travel and security of witnesses and experts or the transfer under article 93 of persons in custody;

(b) Costs of translation, interpretation and transcription;

(c) Travel and subsistence

anmodade stadgeparten.

b) I andra fall får åklagaren verkställa en sådan begäran efter samråd med den anmodade stadgeparten och med förbehåll för alla skäliga villkor och invändningar som rests av stadgeparten i fråga. Om den anmodade stadgeparten uppmärksammar svårigheter med att verkställa en framställning enligt detta stycke, skall den ofördröjligen samråda med Domstolen för att lösa frågan.

5. De bestämmelser som tillåter att en person som hörts av Domstolen med stöd av artikel 72 får åberopa de inskränkningar som är avsedda att förebygga att hemliga uppgifter avslöjas som har samband med nationellt försvar eller säkerhet skall också gälla vid verkställandet av framställningar om bistånd enligt denna artikel.

Artikel 100

Kostnader

1. Den anmodade staten skall bära de ordinarie kostnaderna för att verkställa framställningar inom sitt territorium utom följande kostnader, som skall bäras av Domstolen:

a) Kostnader för vittnens och sakkunnigas resor och säkerhet och för överförande av frihetsberövade i enlighet med artikel 93.

b) Kostnader för översättning, tolkning och utskrifter.

c) Resor och traktamenten för

costs of the judges, the Prosecutor, the Deputy Prosecutors, the Registrar, the Deputy Registrar and staff of any organ of the Court;

(d) Costs of any expert opinion or report requested by the Court;

(e) Costs associated with the transport of a person being surrendered to the Court by a custodial State; and

(f) Following consultations, any extraordinary costs that may result from the execution of a request.

2. The provisions of paragraph 1 shall, as appropriate, apply to requests from States Parties to the Court. In that case, the Court shall bear the ordinary costs of execution.

Article 101

Rule of speciality

1. A person surrendered to the Court under this Statute shall not be proceeded against, punished or detained for any conduct committed prior to surrender, other than the conduct or course of conduct which forms the basis of the crimes for which that person has been surrendered.

2. The Court may request a waiver of the requirements of paragraph 1 from the State which surrendered the person to the Court and, if necessary, the Court shall provide additional information in accordance with article 91. States Parties shall have the authority to provide a waiver to

domarna, åklagaren, den biträdande åklagaren, registratorn, den biträdande registratorn och tjänstemännen i Domstolens organ.

d) Kostnader för sakkunnigutlåtanden eller -rapporter som begärts av Domstolen.

e) Kostnader för transport av en person som överlämnats till Domstolen av en stat där vederbörande förvarats.

f) Efter samråd, alla extraordinära kostnader som sammanhänger med verkställandet av en framställning.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall på motsvarande sätt tillämpas på framställningar från stadgeparter till Domstolen. I sådana fall skall Domstolen bära de ordinarie kostnaderna för verkställandet.

Artikel 101

Specialitetsprincipen

1. Den som har överlämnats till Domstolen med stöd av denna stadga skall inte lagföras, straffas eller hållas i fängsligt förvar för någon annan gärning begången före överlämnandet än den eller de gärningar som utgör grunden för de brott för vilka personen har överlämnats.

2. Domstolen får av den stat som har överlämnat personen begära dispens från kraven i punkt 1 i denna artikel och, om så erfordras, skall Domstolen lämna ytterligare uppgifter i enlighet med artikel 91. Stadgeparterna skall ha befogenhet att bevilja Domstolen sådan dispens

the Court and should endeavour to do so.

Article 102

Use of terms

For the purposes of this Statute:

(a) "surrender" means the delivering up of a person by a State to the Court, pursuant to this Statute.

(b) "extradition" means the delivering up of a person by one State to another as provided by treaty, convention or national legislation.

PART 10. ENFORCEMENT

Article 103

Role of States in enforcement of sentences of imprisonment

1. (a) A sentence of imprisonment shall be served in a State designated by the Court from a list of States which have indicated to the Court their willingness to accept sentenced persons.

(b) At the time of declaring its willingness to accept sentenced persons, a State may attach conditions to its acceptance as agreed by the Court and in accordance with this Part.

(c) A State designated in a particular case shall promptly inform the Court whether it accepts the Court's designation.

2. (a) The State of enforcement shall notify the Court of any circumstances,

och bör sträva efter att göra det.

Artikel 102

Användning av begrepp

I denna stadga används följande begrepp:

a) *överlämnande* betyder att en stat överlämnar en person till Domstolen i enlighet med denna stadga,

b) *utlämning* betyder att en stat utlämnar en person till en annan stat med stöd av fördrag, konventioner eller nationell lagstiftning.

DEL 10 VERKSTÄLLIGHET

Artikel 103

Staters roll i verkställande av fängelsestraff

1. a) En fängelsedom skall avtjänas i en stat som utses av Domstolen från en förteckning över stater som har meddelat Domstolen att de är villiga att ta emot dömda personer.

b) När en stat förklarar sig villig att ta emot dömda personer får den ställa villkor för detta vilka skall godkännas av Domstolen och vara förenliga med bestämmelserna i denna del.

c) En stat som utsetts av Domstolen i ett bestämt fall skall omedelbart meddela om den godtar Domstolens val.

2. a) Verkställighetsstaten skall underrätta Domstolen om eventuella omständigheter, där-

including the exercise of any conditions agreed under paragraph 1, which could materially affect the terms or extent of the imprisonment. The Court shall be given at least 45 days' notice of any such known or foreseeable circumstances. During this period, the State of enforcement shall take no action that might prejudice its obligations under article 110.

(b) Where the Court cannot agree to the circumstances referred to in subparagraph (a), it shall notify the State of enforcement and proceed in accordance with article 104, paragraph 1.

3. In exercising its discretion to make a designation under paragraph 1, the Court shall take into account the following:

(a) The principle that States Parties should share the responsibility for enforcing sentences of imprisonment, in accordance with principles of equitable distribution, as provided in the Rules of Procedure and Evidence;

(b) The application of widely accepted international treaty standards governing the treatment of prisoners;

(c) The views of the sentenced person;

(d) The nationality of the sentenced person;

(e) Such other factors regarding the circumstances of the crime or the person sentenced, or the effective

ibland tillämpning av villkor som avtalats i enlighet med punkt 1 i denna artikel, som i sak kan inverka på villkoren eller tiden för fängelsevistelsen. Domstolen skall senast 45 dagar i förväg underrättas om förekomsten av några kända eller förutsedda omständigheter av detta slag. Under denna tid skall verkställighetsstaten inte vidta några åtgärder som kan inverka menligt på dess åtaganden enligt artikel 110.

b) Om Domstolen inte kan godta de omständigheter som avses i a, skall den meddela verkställighetsstaten och handla i enlighet med artikel 104.1.

3. När Domstolen utövar sin befogenhet att utse en verkställighetsstat i enlighet med punkt 1, skall den beakta följande:

a) Principen att stadgeparterna skall dela ansvaret att verkställa fängelsedomar i enlighet med de principer om rättvis fördelning som finns i bevis- och förfarandereglerna.

b) Att en allmänt godtagen standard för behandling av intagna enligt internationella fördrag tillämpas.

c) Den dömdes synpunkter.

d) Den dömdes nationalitet.

e) Sådana andra omständigheter med avseende på brottet, den dömda eller det faktiska verkställandet av straffet som kan

enforcement of the sentence, as may be appropriate in designating the State of enforcement.

4. If no State is designated under paragraph 1, the sentence of imprisonment shall be served in a prison facility made available by the host State, in accordance with the conditions set out in the headquarters agreement referred to in article 3, paragraph 2. In such a case, the costs arising out of the enforcement of a sentence of imprisonment shall be borne by the Court.

Article 104
Change in designation of
State of enforcement

1. The Court may, at any time, decide to transfer a sentenced person to a prison of another State.

2. A sentenced person may, at any time, apply to the Court to be transferred from the State of enforcement.

Article 105
Enforcement of the sentence

1. Subject to conditions which a State may have specified in accordance with article 103, paragraph 1 (b), the sentence of imprisonment shall be binding on the States Parties, which shall in no case modify it.

2. The Court alone shall have the right to decide any application for appeal and revision. The State of enforcement shall not impede the

vara lämpliga vid utseende av verkställighetsstaten.

4. Om ingen stat har utsetts i enlighet med punkt 1, skall fängelsestraffet avtjänas i en kriminalvårdsanstalt som tillhandahålls av värdstaten i enlighet med de villkor som anges i den högkvartersöverenskommelse som avses i artikel 3.2. I så fall skall kostnaderna för verkställandet av ett fängelsestraff bäras av Domstolen.

Artikel 104
Ändring av verkställig-
hetsstat

1. Domstolen får när som helst besluta att överföra en dömd person till en kriminalvårdsanstalt i en annan stat.

2. En dömd person får när som helst ansöka hos Domstolen om att bli överförd från verkställighetsstaten.

Artikel 105
Verkställighet av straff

1. Med beaktande av sådana villkor som en stat kan ha ställt med stöd av artikel 103.1 b skall fängelsestraffet vara bindande för stadgeparterna, vilka inte i något fall får ändra det.

2. Domstolen ensam skall ha rätt att pröva ett överklagande eller en ansökan om resning. Verkställighetsstaten skall inte hindra en dömd person från att

making of any such application by a sentenced person.

Article 106
Supervision of enforcement of sentences and conditions of imprisonment

1. The enforcement of a sentence of imprisonment shall be subject to the supervision of the Court and shall be consistent with widely accepted international treaty standards governing treatment of prisoners.

2. The conditions of imprisonment shall be governed by the law of the State of enforcement and shall be consistent with widely accepted international treaty standards governing treatment of prisoners; in no case shall such conditions be more or less favourable than those available to prisoners convicted of similar offences in the State of enforcement.

3. Communications between a sentenced person and the Court shall be unimpeded and confidential.

Article 107
Transfer of the person upon completion of sentence

1. Following completion of the sentence, a person who is not a national of the State of enforcement may, in accordance with the law of the State of enforcement, be transferred to a State which is obliged to receive him or her, or to another State which agrees to receive him or her, taking into account any wishes of the person

göra en sådan framställning.

Artikel 106
Överinseende av straffverkställighet och fängelseförhållanden

1. Verkställigheten av en fängelsedom skall stå under Domstolens överinseende och vara förenlig med en allmänt godtagen standard för behandling av intagna enligt internationella fördrag.

2. Fängelseförhållandena skall bestämmas av verkställighetsstatens lagar och vara förenliga en allmänt godtagen standard för behandling av intagna enligt internationella fördrag. Dessa förhållanden skall inte i något fall vara bättre eller sämre än de som står till buds för intagna som fällts för likvärdiga brott i verkställighetsstaten.

3. Kommunikationerna mellan en intagen och Domstolen skall inte hindras och kunna ske förtroligt.

Artikel 107
Överförande av personer efter avtjänat straff

1. Efter avtjänat straff kan en person som inte är medborgare i verkställighetsstaten i enlighet med dennas lag överföras till en stat som är skyldig att ta emot honom eller henne eller till en annan stat som är villig att ta emot honom eller henne varvid den personens önskemål skall beaktas, såvida inte verk-

to be transferred to that State, unless the State of enforcement authorizes the person to remain in its territory.

2. If no State bears the costs arising out of transferring the person to another State pursuant to paragraph 1, such costs shall be borne by the Court.

3. Subject to the provisions of article 108, the State of enforcement may also, in accordance with its national law, extradite or otherwise surrender the person to a State which has requested the extradition or surrender of the person for purposes of trial or enforcement of a sentence.

Article 108
Limitation on the
prosecution or punishment of
other offences

1. A sentenced person in the custody of the State of enforcement shall not be subject to prosecution or punishment or to extradition to a third State for any conduct engaged in prior to that person's delivery to the State of enforcement, unless such prosecution, punishment or extradition has been approved by the Court at the request of the State of enforcement.

2. The Court shall decide the matter after having heard the views of the sentenced person.

3. Paragraph 1 shall cease to apply if the sentenced person

ställighetsstaten tillåter personen att stanna inom sitt territorium.

2. Om ingen stat bestrider kostnaderna för överförandet till en annan stat i enlighet med punkt 1, skall de bäras av Domstolen.

3. Under iakttagande av bestämmelserna i artikel 108 får verkställighetsstaten också i enlighet med sin nationella lag utlämna eller på annat sätt överlämna personen till den stat som begärt hans utlämning eller överlämnande personen till den stat som har begärt hans eller hennes utlämning eller överlämnande för lagföring eller verkställande av straff.

Artikel 108
Inskränkning i fråga om
lagföring och bestraffning för
andra brott

1. En dömd person som befinner sig i fängsligt förvar i verkställighetsstaten skall inte lagföras, bestraffas eller utlämnas till tredje stat för en gärning som ägt rum före överlämnandet till verkställighetsstaten, såvida inte lagföringen, bestraffningen eller utlämningen har godkänts av Domstolen på begäran av verkställighetsstaten.

2. Domstolen skall avgöra frågan efter att ha hört den dömden.

3. Punkt 1 i denna artikel skall upphöra att gälla om den

remains voluntarily for more than 30 days in the territory of the State of enforcement after having served the full sentence imposed by the Court, or returns to the territory of that State after having left it.

Article 109

Enforcement of fines and forfeiture measures

1. States Parties shall give effect to fines or forfeitures ordered by the Court under Part 7, without prejudice to the rights of bona fide third parties, and in accordance with the procedure of their national law.

2. If a State Party is unable to give effect to an order for forfeiture, it shall take measures to recover the value of the proceeds, property or assets ordered by the Court to be forfeited, without prejudice to the rights of bona fide third parties.

3. Property, or the proceeds of the sale of real property or, where appropriate, the sale of other property, which is obtained by a State Party as a result of its enforcement of a judgement of the Court shall be transferred to the Court.

Article 110

Review by the Court concerning reduction of sentence

1. The State of enforcement shall not release the person before

dömde frivilligt stannar kvar mer än 30 dagar inom verkställighetsstatens territorium efter att ha avtjänat hela det straff som bestämts av Domstolen eller återvänder till staten efter att ha lämnat den.

Artikel 109

Verkställighet av bötesstraff och förverkande av egendom

1. Stadgeparter skall ge verkan åt bötesstraff och förverkande av egendom som beslutats av Domstolen i enlighet med del 7 utan att det skall inkräkta på de rättigheter som tillkommer en rättmätig tredje man och i enlighet med det rättsliga förfarandet i deras nationella lagstiftning.

2. Om en stadgepart inte kan verkställa ett förverkandebeslut, skall den vidta åtgärder för att återvinna värdet av utbyte av brott, egendom eller tillgångar som Domstolen har förklarat förverkade utan att detta skall inverka på de rättigheter som tillkommer en rättmätig tredje man.

3. Egendom, intäkter från avyttring av fast egendom och, där så är tillämpligt, avyttring av annan egendom som en stadgepart har erhållit vid verkställande av en dom av Domstolen skall överföras till denna.

Artikel 110

Domstolens prövning av straff lindring

1. Verkställighetsstaten skall inte frige en intagen innan det

expiry of the sentence pronounced by the Court.

2. The Court alone shall have the right to decide any reduction of sentence, and shall rule on the matter after having heard the person.

3. When the person has served two thirds of the sentence, or 25 years in the case of life imprisonment, the Court shall review the sentence to determine whether it should be reduced. Such a review shall not be conducted before that time.

4. In its review under paragraph 3, the Court may reduce the sentence if it finds that one or more of the following factors are present:

(a) The early and continuing willingness of the person to cooperate with the Court in its investigations and prosecutions;

(b) The voluntary assistance of the person in enabling the enforcement of the judgements and orders of the Court in other cases, and in particular providing assistance in locating assets subject to orders of fine, forfeiture or reparation which may be used for the benefit of victims; or

(c) Other factors establishing a clear and significant change of circumstances sufficient to justify the reduction of sentence, as provided in the Rules of Procedure and Evidence.

5. If the Court determines in its initial review under paragraph

straff som Domstolen bestämt har avtjänats.

2. Domstolen ensam skall ha rätt att bestämma om strafflindring och skall avgöra frågan efter att hört den intagne.

3. När den intagne har avtjänat två tredjedelar av straffet, eller 25 år i fråga om ett livstidsstraff, skall Domstolen ompröva straffet för att bestämma om det skall lindras. Omprövningen skall inte göras dessförinnan.

4. I sin omprövning i enlighet med punkt 3 i denna artikel får Domstolen lindra straffet om den finner att en eller flera av följande förhållanden föreligger:

a) Att den intagne tidigt och fortlöpande varit villig att samarbeta med Domstolen under förundersökningen och lagföringen.

b) Att den intagne frivilligt har bidragit till att möjliggöra verkställande av domar och domstolsbeslut i andra mål och särskilt att han eller hon har bidragit till att lokalisera tillgångar som är föremål för ådömande av böter, förverkande eller gottgörelse som kan användas till förmån för brottsoffer.

c) Andra förhållanden som innebär en klar och väsentlig förändring av omständigheterna vilken är tillräcklig för att berättiga strafflindring i enlighet med bestämmelserna i bevis- och förfarandereglerna.

5. Om Domstolen vid sin första prövning enligt punkt 3 i

3 that it is not appropriate to reduce the sentence, it shall thereafter review the question of reduction of sentence at such intervals and applying such criteria as provided for in the Rules of Procedure and Evidence.

Article 111
Escape

If a convicted person escapes from custody and flees the State of enforcement, that State may, after consultation with the Court, request the person's surrender from the State in which the person is located pursuant to existing bilateral or multilateral arrangements, or may request that the Court seek the person's surrender, in accordance with Part 9. It may direct that the person be delivered to the State in which he or she was serving the sentence or to another State designated by the Court.

PART 11. ASSEMBLY OF STATES PARTIES

Article 112
Assembly of States Parties

1. An Assembly of States Parties to this Statute is hereby established. Each State Party shall have one representative in the Assembly who may be accompanied by alternates and advisers. Other States which have signed this Statute or the Final Act may be observers in the Assembly.

2. The Assembly shall:

(a) Consider and adopt, as

denna artikel finner att det saknas skäl för lindring av straffet, skall den därefter pröva frågan om strafflindring med de mellanrum och med tillämpning av de kriterier som föreskrivs i bevis- och förfarandereglerna.

Artikel 111
Rymning

Om en dömd avviker från fängelset och flyr från verkställighetsstaten, får denna stat efter samråd med Domstolen begära att personen överlämnas från den stat i vilken personen påträffas i överensstämmelse med gällande bilaterala eller multilaterala avtal eller hemställa att Domstolen begär att personen överlämnas i enlighet med del 9. Domstolen får bestämma att personen överförs till den stat i vilken han eller hon avtjänade straffet eller till en annan stat som Domstolen utser.

DEL 11 STADGEPARTS-FÖRSAMLINGEN

Artikel 112
Stadgeparts församlingen

1. Härmed upprättas en församling av parterna i denna stadga. Varje stadgepart skall ha ett ombud i församlingen som får åtföljas av ställföreträdare och rådgivare. Övriga stater som har undertecknat denna stadga eller slutakten får delta som observatörer i församlingen.

2. Församlingen skall

a) behandla och, i förekom-

appropriate, recommendations of the Preparatory Commission;

(b) Provide management oversight to the Presidency, the Prosecutor and the Registrar regarding the administration of the Court;

(c) Consider the reports and activities of the Bureau established under paragraph 3 and take appropriate action in regard thereto;

(d) Consider and decide the budget for the Court;

(e) Decide whether to alter, in accordance with article 36, the number of judges;

(f) Consider pursuant to article 87, paragraphs 5 and 7, any question relating to non-cooperation;

(g) Perform any other function consistent with this Statute or the Rules of Procedure and Evidence.

3. (a) The Assembly shall have a Bureau consisting of a President, two Vice-Presidents and 18 members elected by the Assembly for three-year terms.

(b) The Bureau shall have a representative character, taking into account, in particular, equitable geographical distribution and the adequate representation of the principal legal systems of the world.

(c) The Bureau shall meet as often as necessary, but at least once a year. It shall assist the Assembly in the discharge of its responsibilities.

4. The Assembly may

mande fall, anta rekommendationer från den förberedande kommissionen,

b) utöva tillsyn över presidiet, åklagaren och registratorn i förvaltningen av Domstolen,

c) behandla rapporter från och verksamheten i den byrå som upprättas med stöd av punkt 3 i denna artikel och vidta de åtgärder som föranleds därav,

d) behandla och fastställa Domstolens budget,

e) besluta om ändring av antalet domare i enlighet med artikel 36,

f) behandla frågor om bristande samarbete enligt artikel 87.5 och 87.7,

g) fullgöra de övriga uppgifter som följer av denna stadga och bevis- och förfarandereglerna.

3. a) Församlingen skall ha en byrå vari skall ingå en ordförande, två vice ordförande och 18 ledamöter valda av församlingen på tre år.

b) Byrån skall vara representativ, varvid hänsyn särskilt skall tas till en skälig geografisk fördelning och en adekvat representation av världens huvudrätts-system.

c) Byrån skall sammanträda så ofta det är nödvändigt, dock minst en gång om året. Den skall biträda församlingen vid dess fullgörande av sina åligganden.

4. Församlingen får upprätta

establish such subsidiary bodies as may be necessary, including an independent oversight mechanism for inspection, evaluation and investigation of the Court, in order to enhance its efficiency and economy.

5. The President of the Court, the Prosecutor and the Registrar or their representatives may participate, as appropriate, in meetings of the Assembly and of the Bureau.

6. The Assembly shall meet at the seat of the Court or at the Headquarters of the United Nations once a year and, when circumstances so require, hold special sessions. Except as otherwise specified in this Statute, special sessions shall be convened by the Bureau on its own initiative or at the request of one third of the States Parties.

7. Each State Party shall have one vote. Every effort shall be made to reach decisions by consensus in the Assembly and in the Bureau. If consensus cannot be reached, except as otherwise provided in the Statute:

(a) Decisions on matters of substance must be approved by a two-thirds majority of those present and voting provided that an absolute majority of States Parties constitutes the quorum for voting;

(b) Decisions on matters of procedure shall be taken by a simple majority of States Parties present and voting.

8. A State Party which is in arrears in the payment of its

sådana underorgan som kan vara nödvändiga, däribland en oberoende kontrollmekanism för inspektion, utvärdering och undersökning av Domstolen så att den administreras så effektivt och ekonomiskt som möjligt.

5. Domstolens president, åklagaren och registratorn eller deras företrädare får på lämpligt sätt delta i församlingens och byråns möten.

6. Församlingen skall sammanträda vid Domstolens säte eller i Förenta nationernas högkvarter en gång om året och skall, om det motiveras av omständigheterna, hålla extrasessioner. Om inte annat anges i denna stadga, skall extrasessioner sammankallas av byrån på dess eget initiativ eller på begäran av en tredjedel av stadgeparterna.

7. Varje stadgepart skall ha en röst. Församlingen och byrån skall göra sitt yttersta för att uppnå enhälliga beslut. Om enhällighet inte kan uppnås och om inte annat föreskrivs i denna stadga,

a) skall beslut i sakfrågor godkännas med två tredjedels majoritet av närvarande och röstande parter, varvid en absolut majoritet av parterna skall fordras för beslutsförhet vid omröstningar,

b) skall beslut i procedurfrågor fattas med enkel majoritet av närvarande och röstande parter.

8. En stadgepart som inte har betalt sitt ekonomiska bidrag för

financial contributions towards the costs of the Court shall have no vote in the Assembly and in the Bureau if the amount of its arrears equals or exceeds the amount of the contributions due from it for the preceding two full years. The Assembly may, nevertheless, permit such a State Party to vote in the Assembly and in the Bureau if it is satisfied that the failure to pay is due to conditions beyond the control of the State Party.

9. The Assembly shall adopt its own rules of procedure.

10. The official and working languages of the Assembly shall be those of the General Assembly of the United Nations.

att bestrida Domstolens kostnader skall inte ha rösträtt i församlingen och byrån om det resterande skuldbeloppet är lika med eller högre än det bidrag stadgeparten varit skyldig att erlägga för de föregående två hela åren. Församlingen får dock tillåta en sådan part att rösta i församlingen och i byrån om den har förvissat sig om att underlåtenheten att betala beror på förhållanden över vilka parten saknar kontroll.

9. Församlingen skall anta sin egen arbetsordning.

10. Församlingens officiella språk och arbetsspråk skall vara desamma som Förenta nationernas generalförsamlings språk.

PART 12. FINANCING**Article 113
Financial Regulations**

Except as otherwise specifically provided, all financial matters related to the Court and the meetings of the Assembly of States Parties, including its Bureau and subsidiary bodies, shall be governed by this Statute and the Financial Regulations and Rules adopted by the Assembly of States Parties.

**Article 114
Payment of expenses**

Expenses of the Court and the Assembly of States Parties, including its Bureau and subsidiary bodies, shall be paid from the funds of the Court.

**Article 115
Funds of the Court and of
the Assembly of States Parties**

The expenses of the Court and the Assembly of States Parties, including its Bureau and subsidiary bodies, as provided for in the budget decided by the Assembly of States Parties, shall be provided by the following sources:

- (a) Assessed contributions made by States Parties;
- (b) Funds provided by the United Nations, subject to the approval of the General Assembly, in particular in relation to the expenses incurred due to referrals by the Security Council.

DEL 12 FINANSIERING**Artikel 113
Regler för den ekonomiska
förvaltningen**

Där det inte uttryckligen föreskrivs annat, skall denna stadga och de regler och föreskrifter för den ekonomiska förvaltningen som antagits av stadgeparts-församlingen gälla alla ekonomiska frågor som berör Domstolen och möten med församlingen, inklusive dess byrå och underorgan.

**Artikel 114
Täckning av kostnader**

Domstolens och stadgeparts-församlingens kostnader, däri inbegripet byråns och underorganens kostnader, skall betalas med Domstolens medel.

**Artikel 115
Domstolens och stadgeparts-
församlingens tillgångar**

Domstolens och stadgeparts-församlingens kostnader, däri inbegripet byråns och underorganens kostnader, enligt den budget som har fastställts av församlingen skall täckas från följande källor:

- a) Uttaxerade bidrag från stadgeparterna.
- b) Medel från Förenta nationerna som godkänts av generalförsamlingen, särskilt med avseende på kostnader med anledning av hänskjutanden från säkerhetsrådet.

Article 116**Voluntary contributions**

Without prejudice to article 115, the Court may receive and utilize, as additional funds, voluntary contributions from Governments, international organizations, individuals, corporations and other entities, in accordance with relevant criteria adopted by the Assembly of States Parties.

Article 117**Assessment of contributions**

The contributions of States Parties shall be assessed in accordance with an agreed scale of assessment, based on the scale adopted by the United Nations for its regular budget and adjusted in accordance with the principles on which that scale is based.

Article 118**Annual audit**

The records, books and accounts of the Court, including its annual financial statements, shall be audited annually by an independent auditor.

PART 13. FINAL CLAUSES**Article 119****Settlement of disputes**

1. Any dispute concerning the judicial functions of the Court shall be settled by the decision of the Court.
2. Any other dispute between

Artikel 116**Frivilliga bidrag**

Utan hinder av bestämmelserna i artikel 115 får Domstolen som extra medel ta emot och använda frivilliga bidrag från regeringar, internationella organisationer, enskilda personer, bolag och andra enheter i enlighet med de tillämpliga kriterier som antagits av stadepartsförsamlingen.

Artikel 117**Uttaxerande av bidrag**

Stadeparternas bidrag skall uttaxeras i överensstämmelse med en överenskommen bidragskala som grundas på den skala som antagits av Förenta nationerna för dess reguljära budget och justerats i enlighet med de principer som ligger till grund för denna skala.

Artikel 118**Årlig revision**

Domstolens protokoll, böcker och räkenskaper, däri inbegripet dess årsredovisning, skall granskas årligen av en oberoende revisor.

DEL 13 SLUTBESTÄMMELSER**Artikel 119****Tvistlösning**

1. Tvister som kan uppkomma om Domstolens rättskipande verksamhet skall avgöras av Domstolen själv.
2. Övriga tvister mellan två

two or more States Parties relating to the interpretation or application of this Statute which is not settled through negotiations within three months of their commencement shall be referred to the Assembly of States Parties. The Assembly may itself seek to settle the dispute or may make recommendations on further means of settlement of the dispute, including referral to the International Court of Justice in conformity with the Statute of that Court.

**Article 120
Reservations**

No reservations may be made to this Statute.

**Article 121
Amendments**

1. After the expiry of seven years from the entry into force of this Statute, any State Party may propose amendments thereto. The text of any proposed amendment shall be submitted to the Secretary-General of the United Nations, who shall promptly circulate it to all States Parties.

2. No sooner than three months from the date of notification, the Assembly of States Parties, at its next meeting, shall, by a majority of those present and voting, decide whether to take up the proposal. The Assembly may deal with the proposal directly or convene a Review Conference if the issue involved so warrants.

eller flera stadgeparter om tolkningen eller tillämpningen av denna stadga, som inte kan lösas genom förhandlingar inom tre månader från det att de har uppkommit, skall hänskjutas till stadgeparts församlingen. Denna får själv försöka lösa tvisten eller lämna rekommendationer om andra sätt att lösa tvisten, däribland hänskjutande till Internationella domstolen i enlighet med dennas stadga.

**Artikel 120
Reservationer**

Inga reservationer får göras mot denna stadga.

**Artikel 121
Ändringar**

1. När sju år har förflutit från denna stadgas ikraftträdande får stadgeparterna föreslå ändringar av stadgan. Texten till ändringsförslag skall inlämnas till Förenta nationernas generalsekreterare som omedelbart skall delge den till alla stadgeparter.

2. Tidigast tre månader efter dagen för delgivningen skall nästkommande möte med stadgeparts församlingen, med en majoritet av närvarande och röstande parter, besluta om förslaget skall tas upp till behandling. Församlingen kan behandla förslaget direkt eller sammankalla en översynskonferens, om detta motiveras av den aktuella frågan.

3. The adoption of an amendment at a meeting of the Assembly of States Parties or at a Review Conference on which consensus cannot be reached shall require a two-thirds majority of States Parties.

4. Except as provided in paragraph 5, an amendment shall enter into force for all States Parties one year after instruments of ratification or acceptance have been deposited with the Secretary-General of the United Nations by seven-eighths of them.

5. Any amendment to articles 5, 6, 7 and 8 of this Statute shall enter into force for those States Parties which have accepted the amendment one year after the deposit of their instruments of ratification or acceptance. In respect of a State Party which has not accepted the amendment, the Court shall not exercise its jurisdiction regarding a crime covered by the amendment when committed by that State Party's nationals or on its territory.

6. If an amendment has been accepted by seven-eighths of States Parties in accordance with paragraph 4, any State Party which has not accepted the amendment may withdraw from this Statute with immediate effect, notwithstanding article 127, paragraph 1, but subject to article 127, paragraph 2, by giving notice no later than one year after the entry into force of such amendment.

3. För att anta en ändring vid ett möte med stadgeparts församlingen eller vid en översynskonferens fordras två tredjedels majoritet av parterna, om enhällighet inte kan uppnås.

4. Med förbehåll för bestämmelserna i punkt 5 i denna artikel skall en ändring träda i kraft för alla stadgeparter ett år efter det att ratifikations- eller godtagandeinstrument har deponerats hos Förenta nationernas generalsekreterare av sju åttondelar av parterna.

5. Ändringar i artiklarna 5-8 skall träda i kraft för de stadgeparter som har godtagit dem ett år efter det att dessa parter har deponerat sina ratifikations- eller godtagandeinstrument. I fråga om en part som inte har godtagit ändringen skall Domstolen inte utöva sin jurisdiktion med avseende på brott som omfattas av ändringen, om brottet har förövats av partens egna medborgare eller inom partens eget territorium.

6. Om en ändring har godkänts av sju åttondelar av stadgeparterna i enlighet med punkt 4 i denna artikel, får en part som inte har godkänt ändringen frånträda denna stadga med omedelbar verkan utan hinder av artikel 127.1, men med iakttagande av artikel 127.2, genom underrättelse senast ett år efter en sådan ändrings ikraftträdande.

7. The Secretary-General of the United Nations shall circulate to all States Parties any amendment adopted at a meeting of the Assembly of States Parties or at a Review Conference.

Article 122

Amendments to provisions of an institutional nature

1. Amendments to provisions of this Statute which are of an exclusively institutional nature, namely, article 35, article 36, paragraphs 8 and 9, article 37, article 38, article 39, paragraphs 1 (first two sentences), 2 and 4, article 42, paragraphs 4 to 9, article 43, paragraphs 2 and 3, and articles 44, 46, 47 and 49, may be proposed at any time, notwithstanding article 121, paragraph 1, by any State Party. The text of any proposed amendment shall be submitted to the Secretary-General of the United Nations or such other person designated by the Assembly of States Parties who shall promptly circulate it to all States Parties and to others participating in the Assembly.

2. Amendments under this article on which consensus cannot be reached shall be adopted by the Assembly of States Parties or by a Review Conference, by a two-thirds majority of States Parties. Such amendments shall enter into force for all States Parties six months after their adoption by the Assembly or, as the case may be, by the Conference.

7. Förenta nationernas generalsekreterare skall delge alla stadgeparter alla ändringar som antagits vid ett möte med stadgeparts församlingen eller vid en översynskonferens.

Artikel 122

Ändring av institutionella bestämmelser

1. Ändringar av bestämmelser i denna stadga som är av uteslutande institutionell karaktär, nämligen artikel 35, artikel 36.8-9, artiklarna 37 och 38, artikel 39.1 (de två första meningarna), artikel 39.2, artikel 39.4, artikel 42.4-9, artikel 43.2-3 samt artiklarna 44, 46, 47 och 49, får föreslås när som helst av varje stadgepart utan hinder av bestämmelserna i artikel 121.1. Texten till ändringsförslag skall inlämnas till Förenta nationernas generalsekreterare, eller till en sådan annan person som kan ha utsetts av stadgeparts församlingen, vilken omedelbart skall delge alla parter och andra som deltar i församlingen.

2. Ändringar som avses i denna artikel skall antas av stadgeparts församlingen eller av en översynskonferens med två tredjedels majoritet av stadgeparterna, om inte enighet kan uppnås. Sådana ändringar skall träda i kraft för alla parter sex månader efter det att de har antagits av församlingen eller, i förekommande fall, av konferensen.

Article 123**Review of the Statute**

1. Seven years after the entry into force of this Statute the Secretary-General of the United Nations shall convene a Review Conference to consider any amendments to this Statute. Such review may include, but is not limited to, the list of crimes contained in article 5. The Conference shall be open to those participating in the Assembly of States Parties and on the same conditions.

2. At any time thereafter, at the request of a State Party and for the purposes set out in paragraph 1, the Secretary-General of the United Nations shall, upon approval by a majority of States Parties, convene a Review Conference.

3. The provisions of article 121, paragraphs 3 to 7, shall apply to the adoption and entry into force of any amendment to the Statute considered at a Review Conference.

Article 124**Transitional Provision**

Notwithstanding article 12, paragraphs 1 and 2, a State, on becoming a party to this Statute, may declare that, for a period of seven years after the entry into force of this Statute for the State concerned, it does not accept the jurisdiction of the Court with respect to the category of crimes referred to in article 8 when a crime is alleged to have been

Artikel 123**Översyn av stadgan**

1. Sju år efter denna stadgas ikraftträdande skall Förenta nationernas generalsekreterare sammankalla en översynskonferens som skall ta ställning till eventuella ändringar i stadgan. Denna översyn kan innefatta, men är inte begränsad till, förteckningen över de brott som anges i artikel 5. Konferensen skall vara öppen för deltagarna i stadgeparts församlingen och på samma villkor.

2. Förenta nationernas generalsekreterare skall när som helst därefter på begäran av en stadgepart och i de syften som anges i punkt 1 i denna artikel med godkännande av en majoritet av parterna sammankalla en översynskonferens.

3. Bestämmelserna i artikel 121.3-7 skall tillämpas för antagande och ikraftträdande av sådana ändringar i stadgan som behandlats av en översynskonferens.

Artikel 124**Övergångsbestämmelse**

Utan hinder av bestämmelserna i artikel 12.1-2 får en stat som ansluter sig till denna stadga förklara att den för en tid av sju år efter stadgans ikraftträdande för staten i fråga inte godtar Domstolens jurisdiktion med avseende på den kategori av brott som avses i artikel 8, när ett brott påstås ha förövats av dess egna medborgare eller inom dess

committed by its nationals or on its territory. A declaration under this article may be withdrawn at any time. The provisions of this article shall be reviewed at the Review Conference convened in accordance with article 123, paragraph 1.

Article 125
Signature, ratification,
acceptance, approval or
accession

1. This Statute shall be open for signature by all States in Rome, at the headquarters of the Food and Agriculture Organization of the United Nations, on 17 July 1998. Thereafter, it shall remain open for signature in Rome at the Ministry of Foreign Affairs of Italy until 17 October 1998. After that date, the Statute shall remain open for signature in New York, at United Nations Headquarters, until 31 December 2000.

2. This Statute is subject to ratification, acceptance or approval by signatory States. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

3. This Statute shall be open to accession by all States. Instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article 126
Entry into force

1. This Statute shall enter into force on the first day of the

eget territorium. En förklaring enligt denna artikel kan när som helst återkallas. Bestämmelserna i denna artikel skall behandlas av den översynskonferens som sammankallas med stöd av artikel 123.1.

Artikel 125
Undertecknande, ratificering,
godtagande, godkännande
och anslutning

1. Denna stadga skall öppnas för undertecknande av alla stater vid Förenta nationernas livsmedels- och jordbruksorganisations högkvarter i Rom den 17 juli 1998. Därefter skall den stå öppen för undertecknande vid Italiens utrikesministerium i Rom till den 17 oktober 1998. Efter detta datum skall den stå öppen för undertecknande vid Förenta nationernas högkvarter i New York till den 31 december 2000.

2. Denna stadga skall ratificeras, godtas eller godkännas av signatärstaterna. Instrument avseende ratificering, godtagande eller godkännande skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

3. Denna stadga skall stå öppen för anslutning av alla stater. Anslutningsinstrument skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Artikel 126
Ikraftträdande

1. Denna stadga träder i kraft den första dagen i den månad

month after the 60th day following the date of the deposit of the 60th instrument of ratification, acceptance, approval or accession with the Secretary-General of the United Nations.

2. For each State ratifying, accepting, approving or acceding to this Statute after the deposit of the 60th instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Statute shall enter into force on the first day of the month after the 60th day following the deposit by such State of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 127 Withdrawal

1. A State Party may, by written notification addressed to the Secretary-General of the United Nations, withdraw from this Statute. The withdrawal shall take effect one year after the date of receipt of the notification, unless the notification specifies a later date.

2. A State shall not be discharged, by reason of its withdrawal, from the obligations arising from this Statute while it was a Party to the Statute, including any financial obligations which may have accrued. Its withdrawal shall not affect any cooperation with the Court in connection with

som följer efter den sextionde dagen efter dagen för deponeringen av det sextionde instrumentet avseende ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning hos Förenta nationernas generalsekreterare.

2. För en stat som ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till denna stadga efter deponeringen av det sextionde instrumentet avseende ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning träder stadgan i kraft den första dagen i den månad som följer efter den sextionde dagen efter den dag då staten i fråga deponerade sitt instrument avseende ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning.

Artikel 127 Frånträde

1. En stadgepart får genom skriftlig underrättelse till Förenta nationernas generalsekreterare frånträda denna stadga. Frånträdet träder i kraft ett år efter den dag då underrättelsen har mottagits, såvida inte ett senare datum anges i underrättelsen.

2. En stat skall på grund av sitt frånträde inte vara befriad från de förpliktelser den har iklätt sig genom denna stadga när den var stadgepart i stadgan, däribland eventuella ekonomiska skyldigheter som kan ha uppstått. Frånträdet skall inte inverka på något samarbete med Domstolen i samband med brottsutredningar,

criminal investigations and proceedings in relation to which the withdrawing State had a duty to cooperate and which were commenced prior to the date on which the withdrawal became effective, nor shall it prejudice in any way the continued consideration of any matter which was already under consideration by the Court prior to the date on which the withdrawal became effective.

Article 128
Authentic texts

The original of this Statute, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations, who shall send certified copies thereof to all States.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Statute.

DONE at Rome, this 17th day of July 1998.

förundersökningar och förfaranden med avseende på vilka den frånträdande staten var skyldig att samarbeta och vilka har inletts före den dag då frånträdet trädde i kraft; frånträdet skall inte heller på något sätt inverka på den fortsatta behandlingen av någon fråga som var under behandling av Domstolen före den dag då det trädde i kraft.

Artikel 128
Giltiga texter

Originalen till denna stadga, vars arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter är lika giltiga, skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare, som skall tillställa alla stater bestyrkta kopior därav.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörigen bemyndigade av sina respektive regeringar, undertecknat denna stadga.

Upprättad i Rom den 17 juli 1998.

Bilaga: Stater som har ratificerat eller undertecknat Romstadgan

Följande stater har ratificerat eller undertecknat stadgan per den 2 oktober 2000.

Stat	Undertecknande	Ratifikation
Albanien	1998-07-18	
Andorra	1998-07-18	
Angola	1998-10-07	
Antigua och Barbuda	1998-10-23	
Argentina	1999-01-08	
Armenien	1999-10-01	
Australien	1998-12-09	
Bangladesh	1998-09-16	
Barbados	2000-09-08	
Belgien	1998-09-10	2000-06-28
Belize	2000-04-05	2000-04-05
Benin	1999-09-24	
Bolivia	1998-07-17	
Bosnien-Hercegovina	2000-07-17	
Botswana	2000-09-08	2000-09-08
Brasilien	2000-02-07	
Bulgarien	1999-02-11	
Burkina Faso	1998-11-30	
Burundi	1999-01-13	
Centralafrikanska Republiken	1999-12-07	
Chile	1998-09-11	
Colombia	1998-12-10	
Costa Rica	1998-10-07	
Cypern	1998-10-15	
Danmark	1998-09-25	
Djibouti	1998-10-07	
Dominikanska Republiken	2000-09-08	
Ecuador	1998-10-07	

Stat	Undertecknande	Ratifikation
Elfenbenskusten	1998-11-30	
Eritrea	1998-10-07	
Estland	1999-12-27	
Fiji	1999-11-29	1998-11-29
Finland	1998-10-07	
Frankrike	1998-07-18	2000-06-09
Gabon	1998-12-22	2000-09-21
Gambia	1998-12-04	
Georgien	1998-07-18	
Ghana	1998-07-18	1999-12-20
Grekland	1998-07-18	
Guinea	2000-09-08	
Guinea-Bissau	2000-09-12	
Haiti	1999-02-26	
Honduras	1998-10-07	
Irland	1998-10-07	
Island	1998-08-26	2000-05-25
Italien	1998-07-18	1999-07-26
Jamaica	2000-09-08	
Jordanien	1998-10-07	
Kambodja	2000-10-23	
Kamerun	1998-07-17	
Kanada	1998-12-18	2000-07-07
Kenya	1999-08-11	
Kirgizistan	1998-12-08	
Komorererna	2000-09-22	
Kongo	1998-07-17	
Kongo, Demokratiska republiken	2000-09-08	
Korea (Republiken)	2000-03-08	
Kroatien	1998-10-12	
Kuwait	2000-09-08	
Lettland	1999-04-22	
Lesotho	1998-11-30	2000-09-06
Liberia	1998-07-17	
Liechtenstein	1998-07-18	
Litauen	1998-12-10	
Luxemburg	1998-10-13	2000-09-08
Madagaskar	1998-07-18	
Malawi	1999-03-02	
Mali	1998-07-17	2000-08-16
Malta	1998-07-17	

Stat	Undertecknande	Ratifikation
Makedonien (f.d. jugoslaviska republiken Makedonien)	1998-10-07	
Marocko	2000-09-08	
Marshallöarna	2000-09-06	
Mauritius	1998-11-11	
Mexiko	2000-09-07	
Moldavien	2000-09-08	
Monaco	1998-07-18	
Namibia	1998-07-18	
Nederländerna	1998-07-18	
Niger	1998-07-17	
Nigeria	2000-06-01	
Norge	1998-08-28	2000-02-16
Nya Zeeland	1998-10-07	2000-09-07
Panama	1998-07-18	
Paraguay	1998-10-07	
Polen	1999-04-09	
Portugal	1998-10-07	
Rumänien	1999-07-07	
Ryssland	2000-09-13	
Samoa	1998-07-17	
San Marino	1998-07-18	1999-05-13
Saint Lucia	1999-08-27	
Schweiz	1998-07-18	
Senegal	1998-07-18	1999-02-02
Sierra Leone	1998-10-17	2000-09-15
Slovakien	1998-12-23	
Slovenien	1998-10-07	
Solomonöarna	1998-12-03	
Spanien	1998-07-18	2000-10-25
Storbritannien	1998-11-30	
Sudan	2000-09-08	
Sverige	1998-10-07	
Sydafrika	1998-07-17	
Tadzjikistan	1998-11-30	2000-05-05
Tchad	1999-10-20	
Thailand	2000-10-02	
Tjeckiska Republiken	1999-04-13	
Trinidad & Tobago	1999-03-23	1999-04-06
Tyskland	1998-12-10	
Uganda	1999-03-17	

Stat	Undertecknande	Ratifikation
Ukraina	2000-01-20	
Ungern	1999-01-15	
Venezuela	1998-10-14	2000-06-07
Zambia	1998-07-17	
Zimbabwe	1998-07-17	
Österrike	1998-10-07	